

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΝΑ΄

Τετάρτη 20 Νοεμβρίου 2019

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ανακοινώνεται ότι τη συνεδρίαση παρακολουθούν μαθητές από το 7ο Δημοτικό Σχολείο Βύρωνα, το 2ο Δημοτικό Σχολείο Υμηττού, το 5ο Γυμνάσιο Θήβας, το 74ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας, το Γυμνάσιο Νέας Περάμου, το 1ο Γυμνάσιο Λαμίας, μέλη Ομάδας Εκπαιδευομένων Δικηγόρων από το Βερολίνο, μαθητές από το 4ο Γυμνάσιο Ξάνθης, το 15ο Δημοτικό Σχολείο Μυτιλήνης και το 1ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων, σελ. 4914, 4920, 4924, 4932, 4937, 4945, 4953, 4968, 4971, 4978

2. Ειδική Ημερήσια Διάταξη. Αποφάσεις Βουλής.

Συνέχιση της συζήτησης επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 και 119 του Κανονισμού της Βουλής, σελ. 4911 - 4997

3. Ένσταση αντισυνταγματικότητας που υποβλήθηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ, σελ. 4911

4. Συζήτηση, κατά το άρθρο 100 παράγραφος 2 του Κανονισμού, επί της ενστάσεως αντισυνταγματικότητας, σελ. 4912 - 4922

5. Ψηφοφορία δι' εγέρσεως επί της ένστασης αντισυνταγματικότητας, σελ. 4922

6. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 4911, 4912, 4913, 4914, 4915, 4917, 4918, 4920, 4921, 4922, 4923, 4928, 4929, 4930, 4940, 4954, 4971, 4972, 4975, 4981, 4983, 4984, 4985, 4994, 4997

7. Επί προσωπικού θέματος, σελ. 4994

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΝΤΕΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ.,	σελ. 4911 - 4922
ΒΙΤΣΑΣ Δ.,	σελ. 4962 - 4975
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν.,	σελ. 4922 - 4937
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Ο.,	σελ. 4975 - 4989
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ Γ.,	σελ. 4989 - 4998
ΜΠΟΥΡΑΣ Α.,	σελ. 4937 - 4952
ΣΑΚΟΡΑΦΑ Σ.,	σελ. 4952 - 4962

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α.,	σελ. 4932
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ Χ.,	σελ. 4963
ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ Ε.,	σελ. 4948
ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ.,	σελ. 4935, 4936, 4937
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ Β.,	σελ. 4954
ΒΛΑΧΟΣ Γ.,	σελ. 4966
ΒΟΥΤΣΗΣ Ν.,	σελ. 4927, 4929
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ Γ.,	σελ. 4973, 4981, 4982, 4984
ΓΚΙΚΑΣ Σ.,	σελ. 4957, 4958
ΓΚΙΟΚΑΣ Ι.,	σελ. 4929
ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Χ.,	σελ. 4972
ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ Α.,	σελ. 4967
ΔΡΙΤΣΑΣ Θ.,	σελ. 4981, 4993, 4994
ΙΑΤΡΙΔΗ Τ.,	σελ. 4960
ΚΑΜΙΝΗΣ Γ.,	σελ. 4958
ΚΑΝΕΛΛΗ Γ.,	σελ. 4946, 4947
ΚΑΠΠΑΤΟΣ Π.,	σελ. 4985

ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ Χ.,	σελ. 4937, 4953
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ.,	σελ. 4924, 4926, 4928, 4947, 4973, 4975, 4983, 4984

ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ Β.,	σελ. 4961
ΚΕΛΕΤΣΗΣ Σ.,	σελ. 4962
ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ Κ.,	σελ. 4951
ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ Κ.,	σελ. 4991, 4992
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Δ.,	σελ. 4950

ΚΩΤΣΗΡΑΣ Γ.,	σελ. 4943
ΛΙΑΚΟΥΛΗ Ε.,	σελ. 4976
ΛΙΟΥΤΑΣ Α.,	σελ. 4986
ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α.,	σελ. 4926, 4927, 4928, 4929, 4961, 4972, 4975, 4981, 4984

ΜΑΝΗ – ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α.,	σελ. 4956
--------------------------	-----------

ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ Ν.,	σελ. 4990
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ Κ.,	σελ. 4963
ΜΑΡΙΝΟΣ Γ.,	σελ. 4965
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ.,	σελ. 4980
ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ Φ.,	σελ. 4968
ΜΠΑΡΚΑΣ Κ.,	σελ. 4952
ΜΠΟΥΓΑΣ Ι.,	σελ. 4940
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Θ.,	σελ. 4964
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Μ.,	σελ. 4996, 4997

ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ Γ.,	σελ. 4945
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΠΑΛΙΟΥΡΑ Α.,	σελ. 4992

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ Ν.,	σελ. 4956
ΠΑΦΙΛΗΣ Α.,	σελ. 4973, 4974, 4975
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ.,	σελ. 4989
ΣΠΑΝΑΚΗΣ Β.,	σελ. 4995
ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ Δ.,	σελ. 4948
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε.,	σελ. 4938, 4971, 4974, 4997
ΣΥΡΙΓΟΣ Α.,	σελ. 4987
ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ.,	σελ. 4922, 4923, 4924, 4935, 4936, 4973, 4974, 4985, 4997

ΤΖΑΚΡΗ Θ.,	σελ. 4942
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ.,	σελ. 4978, 4980, 4982
ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ Ζ.,	σελ. 4970
ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ Λ.,	σελ. 4969
ΤΣΙΠΡΑΣ Γ.,	σελ. 4994
ΦΩΤΗΛΑΣ Ι.,	σελ. 4975
ΧΗΤΑΣ Κ.,	σελ. 4931
ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ Μ.,	σελ. 4988

Β. Επί της ένστασης αντισυνταγματικότητας:

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α.,	σελ. 4921
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ.,	σελ. 4913
ΒΟΥΤΣΗΣ Ν.,	σελ. 4921, 4922
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ Γ.,	σελ. 4913
ΓΚΙΟΚΑΣ Ι.,	σελ. 4920
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ.,	σελ. 4914, 4915, 4916, 4919
ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α.,	σελ. 4918, 4919, 4922
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε.,	σελ. 4917
ΤΑΣΟΥΛΑΣ Κ.,	σελ. 4916
ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ.,	σελ. 4915, 4916, 4919

ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ. , σελ. 4916, 4918
ΧΗΤΑΣ Κ. , σελ. 4920

Γ. Επί διαδικαστικού θέματος:

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α. , σελ. 4913, 4921
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 4911, 4912, 4913, 4914,
4915, 4917, 4920, 4922
ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ Β. , σελ. 4954
ΒΙΤΣΑΣ Δ. , σελ. 4913, 4971, 4972, 4975
ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ Γ. , σελ. 4912, 4913
ΓΚΙΟΚΑΣ Ι. , σελ. 4912, 4917, 4920
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 4923, 4928, 4929, 4935
ΚΑΜΙΝΗΣ Γ. , σελ. 4985
ΚΑΝΕΛΛΗ Γ. , σελ. 4922, 4940
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ. , σελ. 4911, 4912, 4914, 4918,
4981, 4983, 4984
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Ο. , σελ. 4981, 4983, 4984, 4985
ΛΙΒΑΝΟΣ Σ. , σελ. 4912
ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α. , σελ. 4912, 4913, 4914, 4917,
4971, 4972, 4983, 4984
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ Θ. , σελ. 4912
ΜΠΟΥΡΑΣ Α. , σελ. 4940
ΠΑΦΙΛΗΣ Α. , σελ. 4971
ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ. , σελ. 4983, 4994
ΣΑΚΟΡΑΦΑ Σ. , σελ. 4954
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε. , σελ. 4912, 4913, 4972, 4981,
4997
ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ. , σελ. 4911, 4912, 4913, 4914,
4915, 4922, 4972, 4983
ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ. , σελ. 4912, 4917
ΧΗΤΑΣ Κ. , σελ. 4912, 4913

Δ. Επί προσωπικού θέματος :

ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ. , σελ. 4994

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΒΙΤΣΑΣ Δ. , σελ. 4972
ΔΕΛΗΣ Ι. , σελ. 4992
ΜΑΡΚΟΥ Κ. , σελ. 4924
ΣΚΟΥΦΑ Ε. , σελ. 4981

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

Θ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΙΗ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΝΑ'

Τετάρτη 20 Νοεμβρίου 2019

Αθήνα, σήμερα στις 20 Νοεμβρίου 2019, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09:50', συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Β' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Αποφάσεις Βουλής: συνέχιση της συζήτησης επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής.

Στη σημερινή συνεδρίαση, που αντιστοιχεί στην 3η, 4η και 8η θεματική ενότητα της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, δηλαδή θεσμικού χαρακτήρα διατάξεις, δημοψήφισμα, λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία και εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας θα συζητηθούν τα άρθρα: 37 παράγραφος 2, 38 παράγραφοι 1 και 2, 68 παράγραφος 2, 84 παράγραφος 2, 28 παράγραφος 2, 44 παράγραφοι 2, 73 και 32 παράγραφοι 4 και 5 του Συντάγματος.

Πριν πάμε στον γενικό εισηγητή, θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι μόλις τώρα κατατέθηκε ένσταση αντισυνταγματικότητας από τον ΣΥΡΙΖΑ και πρέπει να συζητηθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ένσταση αντισυνταγματικότητας;

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Στο Σύνταγμα;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κατρούγκαλε, εδώ έχουμε να κάνουμε με το άρθρο 100 του Συντάγματος, το οποίο είδα τώρα για να το θυμηθώ και να είμαι και σίγουρος. Η κατ' αρχήν συζήτηση έγινε προχθές. Συνεπώς τώρα έχουμε μπει μέσα στη διαδικασία.

Άρα, θα ήθελα πρώτα να πείτε για το παραδεκτό και όχι για την ουσία της ενστάσεως εν όψει του άρθρου 100 του Κανονισμού της Βουλής, που λέει τότε προβάλλονται οι ενστάσεις συνταγματικότητας.

Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Πράγματι, θα μιλήσω πρώτα επί του παραδεκτού της αίτησης αντισυνταγματικότητας. Είναι η πρώτη φορά, που κατατίθεται παρόμοια ένσταση σε διαδικασία αναθεωρητική, γιατί είναι η πρώτη φορά που βρισκόμαστε μπροστά σε μια τόσο χονδροειδή προσπάθεια εργαλειοποίησης του Συντάγματος σε αντίθεση με το άρθρο 110.

Η δυνατότητα προβολής ένστασης αντισυνταγματικότητας προβλέπεται ρητά από τον Κανονισμό της Βουλής και επί της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Υπενθυμίζω ότι το άρθρο 119 του Κανονισμού της Βουλής, που αναφέρεται στο πώς εξελίσσεται κοινοβουλευτικά η διαδικασία της αναθεώρησης παραπέμπει ρητά στα άρθρα 95 έως 104, άρα και στο άρθρο 100, το οποίο προβλέπει τα σχετικά με την ένσταση αντισυνταγματικότητας.

Σωστά αναφέρατε ότι το άρθρο 100 προβλέπει ότι η ένσταση αντισυνταγματικότητας κατατίθεται στην κατ' αρχήν συζήτηση. Όμως, δεδομένου ότι κατά την παράγραφο 10 του άρθρου 119 η απόφαση της Βουλής επί των αναθεωρούμενων διατάξεων λαμβάνεται με μία και μόνη ονομαστική ψηφοφορία και, επομένως, όχι με χωριστές ψηφοφορίες επί της αρχής, κατ' άρθρον και στο σύνολο, πρόκειται για περίπτωση ενιαίας συζήτησης επί της αρχής, επί των άρθρων και του συνόλου κατά την έννοια του άρθρου 100 παράγραφος 1 εδάφιο γ' του Κανονισμού της Βουλής και, επομένως, επιτρεπώς προβάλλονται αντιρρήσεις ως προς την αντισυνταγματικότητα οποιασδήποτε διάταξης μέχρι την έναρξη της ψηφοφορίας, δηλαδή μέχρι τη Δευτέρα.

Επομένως και επειδή μας ακούει ο ελληνικός λαός, να μη δώσουμε τη μάχη επί του διαδικαστικού. Έχουμε ουσιαστικά επιχειρήματα, για τα οποία θα θέλαμε να ακούσουμε τις απόψεις της Νέας Δημοκρατίας σχετικά με το γιατί θέλουν να υποβαθμίσουν τον ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας σε παιχνίδι στα χέρια ούτε καν της κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας, αλλά μιας κοινοβουλευτικής μειοψηφίας.

Θα σας πρότεινα, κύριε Πρόεδρε, εάν υπάρχει συμφωνία και από τις άλλες παρατάξεις, στη συνέχεια να μου επιτρέψετε να διατυπώσω και τους λόγους της ένστασης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Να τους ακούσουμε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλετε να περιμεινουμε να μελετήσετε το θέμα; Θέλετε να διακόψουμε για λίγο;

Εγώ είπα για το άρθρο 100. Ήθελα να θυμηθώ το άρθρο 100 και είδα ότι όντως έτσι είναι. Δεν έχουμε τροπολογία, που μπορεί να γίνει κατά τη συζήτηση μέχρι την ψηφοφορία, να το εξηγήσουμε αυτό. Γιατί ούτε είναι ενιαία η συζήτηση επί της αρχής και των άρθρων, για να μπορεί να γίνει αργότερα. Συνεπώς έπρεπε να γίνει στην αρχή. Εγώ λέω τι λέει ο Κανονισμός κι από εκεί και πέρα για το παραδεκτό θα το δούμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Πολύ ωραία, ακούστε τώρα και την άποψή μας. Παρ' όλο που ο κύριος συνάδελφος μας αιφνιδιάζει, εμείς, επειδή είμαστε υπέρ του κοινοβουλευτισμού, υπέρ του διαλόγου, υπέρ της ανταλλαγής επιχειρημάτων, για οποιοδή-

ποτε θέμα τίθεται, ακόμα και με τη μορφή της ένστασης αντισυνταγματικότητας, σε μία διαδικασία που σκοπό έχει να αναθεωρήσει το Σύνταγμα, θέλουμε να συζητήσουμε τις απόψεις του ΣΥΡΙΖΑ με τη μορφή που τις προβάλλει ο κ. Κατρούγκαλος. Θέλουμε να αγωνιστούμε, υπερασπιζόμενοι τις απόψεις μας, γιατί αυτό επιβάλλει το δημοκρατικό κοινοβουλευτικό καθήκον, επί του οποίου είμαστε προσηλωμένοι απαρεγκλίτως. Θέλουμε, λοιπόν, να συνεχίσει αυτή η διαδικασία, να ακούσουμε τις ενστάσεις, να ακουστεί ο αντίλογός μας και από εκεί και πέρα θα αποφασίσει η Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εγώ δεν έχω αντίρρηση, αλλά το θέμα είναι ή τηρούμε τον Κανονισμό ή δεν τον τηρούμε. Αντιλαμβάνομαι την ευαισθησία σας, κύριε Τζαβάρα, αλλά είναι ένα θέμα Κανονισμού. Πώς θα το κάνουμε δηλαδή; Κάθε φορά θα παραβλέπουμε τις διατάξεις; Δεν ξέρω αν θέλει να μιλήσει κάποιος συνάδελφος και από τα άλλα κόμματα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΣΠΗΛΙΟΣ) ΛΙΒΑΝΟΣ: Σε τι συνίσταται, κύριε Πρόεδρε, η ένσταση αντισυνταγματικότητας;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Δεν έχουμε καταλάβει, κύριε Πρόεδρε, σε τι συνίσταται η πρόταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Στυλιανίδη, θέλετε να πάρετε τον λόγο;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Δεν θέλω να πω κάτι, κύριε Πρόεδρε, αλλά να καταλάβουμε σε τι συνίσταται η πρόταση, γιατί είναι πρωτόγνωρο να κατατίθεται ένσταση αντισυνταγματικότητας σε αναθεωρητική διαδικασία. Να δούμε σε τι συνίσταται, για να καταλάβουμε αν ακουμπά και το παραδεκτό και το βάσιμο η ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Προφανώς. Ίσως εσείς δεν είδατε το κείμενο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Έπρεπε να μας διανεμίσετε το κείμενο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Το κείμενο δεν αφορά «μη αναθεωρητέα» διάταξη. Το «αναθεωρητέα» είναι ρηματικό επίθετο –«πρέπει να αναθεωρηθεί»– αλλά επιθετική μετοχή «μη αναθεωρήσιμη». Προφανώς, αυτό εννοείτε, κύριε Κατρούγκαλε; Μη αναθεωρήσιμη, όχι μη αναθεωρητέα; Γιατί είναι διαφορετικά τα θέματα. Το ένα είναι ρηματικό επίθετο και το άλλο είναι...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, όταν μου δώσετε τον λόγο να αναπτύξω την ένσταση, θα δώσω όλες αυτές τις διευκρινίσεις. Προφανώς, για να προβάλλεται ένσταση αντισυνταγματικότητας, που ερείδεται στο άρθρο 110, προβάλλονται λόγοι, που αφορούν τόσο τη διαδικαστική όσο και την ουσιαστική δυνατότητα να αναθεωρηθεί η διάταξη του άρθρου 32 παράγραφος 4.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ορίστε, κύριε Τζανακόπουλε, έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Επειδή καταλαβαίνω ότι έχετε μια διαφορετική άποψη σε σχέση με τον Κανονισμό, αφής στιγμής σας είπε και ο εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ κ. Κατρούγκαλος ότι η ψηφοφορία γίνεται ενιαία επί της αρχής, επί των άρθρων και επί του συνόλου, λογίζεται, πρώτον, και η συζήτηση ως ενιαία.

Δεύτερον, κατ' αναλογία εφαρμόζονται τα άρθρα 95 ως 104 του Κανονισμού της Βουλής, όπου η ένσταση αντισυνταγματικότητας προβλέπεται στο άρθρο 100 του Κανονισμού της Βουλής. Και ως προς το αν είναι νοητή ένσταση αντισυνταγματικότητας επί της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος, θα σας πω το εξής, επειδή ακούγεται και αυτό ως «ένσταση», αν θέλετε, από την μεριά της Συμπολίτευσης. Το ελληνικό Σύνταγμα είναι ένα αυστηρό Σύνταγμα και ορίζει τους όρους της αναθεώρησής του στο άρθρο 110. Επομένως, αν κάποιος έχει τη δυνατότητα να ελέγξει αν τηρούνται οι όροι που προβλέπονται στο άρθρο 110 του Συντάγματος, για την αναθεώρηση ακριβώς του Συντάγματος ή όχι, αυτή είναι η Βουλή, η οποία έχει και το τεκμήριο της αρμοδιότητας. Είναι καλό ερμηνευτικά να μην κλείσει -και ούτε πρόκειται να κλείσει- το θέμα αν το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να εκφράσει άποψη και τελικά, να κρίνει αν η

διαδικασία τηρήθηκε ή δεν τηρήθηκε. Σας λέω ότι αν σίγουρα κάποιος έχει αρμοδιότητα για να ελέγξει το αν το Σύνταγμα κατά την αναθεώρησή του τηρεί τις ίδιες τις προϋποθέσεις, που το ίδιο θέτει, αυτή είναι η ελληνική Βουλή.

Επομένως, νομίζω ότι απολύτως παραδεκτά κατατίθεται ένσταση αντισυνταγματικότητας για να ελεγχθεί από το ελληνικό Κοινοβούλιο αν και κατά πόσον τηρούνται οι συγκεκριμένοι αυστηροί όροι, που θέτει το άρθρο 110 του Συντάγματος.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ορίστε, κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ τους συναδέλφους του ΣΥΡΙΖΑ, που με ενημέρωσαν, γιατί δεν πρόλαβα να ακούσω.

Η αλήθεια είναι, κύριε Πρόεδρε, ότι αιφνιδιάζει από την πλευρά του παραδεκτού η συγκεκριμένη ένσταση. Όμως, από πρώτη άποψη και με μια βιαστική ματιά στο κείμενο, που είχε την καλοσύνη ο κ. Κατρούγκαλος να μου δώσει, προκύπτει αβίαστα ότι ένσταση συνταγματικότητας μπορεί να τεθεί κατά τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος. Είναι παραδεκτό, κατά την πρώτη δική μου αντίδραση, το αίτημά τους. Θα ήταν, πρώτον, κύριε Πρόεδρε, απαράδεκτο να το κρίναμε ως απαράδεκτο! Διαφωνώ πλήρως με το να ακολουθούσαμε μια τέτοια πρακτική.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Τα είπαμε αυτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Τα είπαμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Με συγχωρείτε, κύριε Λοβέρδο, αλλά εγώ λέω τι προβλέπει ο Κανονισμός.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Με συγχωρείτε πάρα πολύ, θέλετε να μου γράφετε και τις ομιλίες; Σας ευχαριστώ πάρα πολύ δηλαδή, κάντε μου αυτή τη χάρη. Με απαλλάσσετε και από τον κόπο. Τι σημαίνει «τα είπαμε»; Δεν θα εκφραστεί κανένας άλλος;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Λοβέρδο, εγώ είπα τι λέει ο Κανονισμός για το παραδεκτό. Αν όμως συμφωνήσετε όλοι οι εισηγητές, εγώ δεν έχω αντίρρηση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Επιτρέψτε μου να ολοκληρώσω την τοποθέτησή μου, κύριε Πρόεδρε. Και δεν επιτρέπω σε κανέναν να θεωρεί ότι επειδή είπε κάτι, αυτό δεν μπορεί να επαναποθετηθεί από κάποιον άλλον με τον δικό του τρόπο. Να μας κάνουν τη χάρη!

Πάμε τώρα στην ουσία. Τι είναι αυτό που μας φέρνει στο μυαλό ή συγκεκριμένη ένσταση επί του περιεχομένου. Είναι απορριπτέα επί της ουσίας. Δεν θα χρησιμοποιήσω τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήσαμε -και εν εκτάσει μάλιστα- στην προτεινόμενη Βουλή για το ζήτημα των κατευθύνσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Συγγνώμη που σας διακόπτω, αλλά αν μπορούμε στην ουσία και συμφωνήσουν όλοι, θα πρέπει να ακούσουμε πρώτα τον ενιστάμενο και στη συνέχεια, θα απαντήσει επί της ουσίας. Γιατί τώρα μιλάμε για το παραδεκτό.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Προφανέστατα. Άρα, λοιπόν, η σημείωσή μου, στην πρώτη μου τοποθέτηση, ότι υπάρχει ουσιαστικό ζήτημα απόρριψης της ενστάσεως δεν επηρεάζει την κρίση μου επί του παραδεκτού. Δεν θα λειτουργήσουμε προσχηματικά εδώ, θα λειτουργήσουμε όπως το Σύνταγμα επιβάλλει.

Συνεπώς, κύριε Πρόεδρε, και από την πλευρά του Κινήματος Αλλαγής θεωρούμε ότι παραδεκτώς κατατίθεται το συγκεκριμένο αίτημα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο επί του παραδεκτού;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Να ολοκληρώσουν πρώτα οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι, κύριε συνάδελφε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ορίστε, κύριε συνάδελφε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν θεωρούμε ότι υπάρχει κανένα ζήτημα να μην προχωρήσουμε στην εξέταση της ουσίας της ένστασης αντισυνταγματικότητας με βάση το άρθρο 110.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Θέλει κανείς άλλος από τους εισηγητές να μιλήσει;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα κι εγώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Παρακαλώ, κύριε συνάδελφε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, η αλήθεια είναι ότι κι εμείς αιφνιδιαστήκαμε, αλλά ως προς το παραδεκτό να πούμε ότι εμείς είμαστε ανοιχτοί στον διάλογο. Δεν σημαίνει ότι θα συμφωνήσουμε ή θα απορρίψουμε κάτι, απλώς πρέπει να το εξετάσουμε, να το πάρουμε στα χέρια μας, να δούμε τι ζητάνε. Αυτό θέλουμε, για να δούμε τι γίνεται, να το πάρουμε στα χέρια μας, ως προς παραδεκτό τουλάχιστον, από την στιγμή, που είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής. Από εκεί και πέρα, επιφυλασόμεθα να απαντήσουμε, αλλά να δούμε τι ζητάει και ο ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό που έχει ο κύριος συνάδελφος στα χέρια του τώρα το θέλουμε κι εμείς.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Η κ. Αδαμοπούλου έχει τον λόγο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

Θεωρούμε και εμείς ότι σύμφωνα με το άρθρο 100 του Κανονισμού της Βουλής και όπως επικαλέστηκε και ο κ. Κατρούγκαλος, από τη στιγμή που υπάρχει ενιαία συζήτηση επί της αρχής και επί των άρθρων και υπάρχει δυνατότητα να προταθεί η ένσταση μέχρι και την ψηφοφορία, επί του παραδεκτού δεν υπάρχει πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ίσως εγώ δεν κατάλαβα ότι υπάρχει επί της αρχής. Δεν είναι ενιαία η συζήτηση. Εν πάση περιπτώσει.

Ο κ. Στυλιανίδης έχει τον λόγο.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Κατ' αρχάς, κύριε Πρόεδρε, όπως και ο εισηγητής μας εξ αρχής τοποθετήθηκε, εμείς δεν θέτουμε διαδικαστικά ζητήματα. Η συζήτηση στην Ολομέλεια για την αναθεώρηση του Συντάγματος είναι η κορυφαία κοινοβουλευτική συζήτηση και κάθε πλευρά μπορεί να πει και να υποστηρίξει ό,τι θέλει.

Απλά αυτό το οποίο μας στενοχωρεί είναι ότι παραβιάζεται μια βαθιά δημοκρατική παράδοση, από το 1974 μέχρι σήμερα, που ήθελε τις πολιτικές δυνάμεις να συνεννοούνται, να συζητούν, να διαφωνούν ή να συνθέτουν. Κρύβονται πίσω από διαδικαστικά ζητήματα απόψεις, οι οποίες έχουν απορριφθεί πλήρως από την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Εμείς είμαστε εδώ έτοιμοι να ακούσουμε τα επιχειρήματα του κ. Κατρούγκαλου. Θεωρώ, όμως, ότι αν ήθελαν να συμβάλουν δημιουργικά σε αυτόν τον γόνιμο διάλογο, που ξεκίνησε από την αναθεωρητική επιτροπή, έπρεπε εξ αρχής να πουν τις ενστάσεις τους για τη διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, τις συζητούμε και τώρα. Να ακούσουμε και να δούμε πόσο βάσιμα επιστημονικά και νομικά είναι αυτά τα οποία θα ισχυριστούν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τέλος πάντων, εγώ δεν θα μπω στην κατεύθυνση που δόθηκε στην προτείνουσα Βουλή, γιατί είναι πολύ μεγάλο το ζήτημα και έχω εντελώς άλλη άποψη. Όμως, δεν παίζει ρόλο η δική μου άποψη, αλλά των Βουλευτών.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ο κ. Γεραπετρίτης, ο Υπουργός Επικρατείας, έχει τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Ως τι θα πάρει τον λόγο, κύριε Πρόεδρε, ο κύριος Υπουργός;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Να μη μιλήσω τότε, κύριε συνάδελφε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Επί του παραδεκτού, όχι επί της ουσίας.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Να τοποθετηθεί και ο κύριος Υπουργός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εγώ είπα, αν θέλει.

Συνεπώς, δεν υπάρχει αντίρρηση να μπούμε στην ουσία της συζήτησης.

Κύριε Υπουργέ, αν θέλετε να μιλήσετε, ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Να

συμβάλλω θέλω! Δεν είναι ότι χρειάζεται οτιδήποτε. Είμαστε σε μία διαβουλευτική διαδικασία. Νομίζω -αν μη τι άλλο- ότι η κοινοβουλευτική Πλειοψηφία έχει επιδείξει μία σχετική μεγαθυμία και στα ζητήματα της διαδικασίας και στα ζητήματα της ουσίας. Δεν έχουμε κάνει μεγάλες παραχωρήσεις ούτε έχουμε μια πλειοψηφική αντιμετώπιση των πραγμάτων. Σε αυτό τουλάχιστον να συμφωνήσουμε! Και αυτό ισχύει και για την επιτροπή, ισχύει και για τώρα.

Εγώ θέλω να καταγραφεί ότι αυτή η ένσταση αντισυνταγματικότητας δεν είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό της Βουλής, διότι το άρθρο 119 παράγραφος 4 ρητώς αναφέρει ότι η αναλογική εφαρμογή στα άρθρα της νομοθετικής διαδικασίας, που περιλαμβάνει την ένσταση αντισυνταγματικότητας, είναι μόνο στην προτείνουσα Βουλή και όχι στην αναθεωρητική Βουλή. Τα ζητήματα αντισυνταγματικότητας κατά τον Κανονισμό της Βουλής μπορεί να τίθενται μόνο στην πρώτη Βουλή.

Και είναι απολύτως λογικό αυτό, αξιότιμες κυρίες και κύριοι Βουλευτές -γιατί- διότι η συνταγματικότητα δεν μπορεί να χτυπάει στην αναθεωρητική Βουλή, η οποία έχει μια λειτουργία ύψιστη σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη λειτουργία. Άρα, υπ' αυτήν την έννοια, το άρθρο 119 παράγραφος 4 αφορά μόνο την προτείνουσα Βουλή.

Παρά ταύτα, όπως είπαν ο κ. Τζαβάρας και ο κ. Στυλιανίδης, είμαστε διατεθειμένοι να το ακούσουμε ακόμη και αν είναι πρωτοφανές για μία αναθεωρητική λειτουργία να τίθεται θέμα αντισυνταγματικότητας. Εντός της αναθεωρητικής Βουλής δεν έχει συμβεί ποτέ από το 1864. Θα το δεχθούμε, όμως, διότι πρέπει να σεβαστούμε τον θεσμό τον οποίο υπηρετούμε σήμερα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, θέλω να μας διευκρινίσει κάτι ο κύριος Υπουργός. Το άρθρο 119 παράγραφος 4 δεν λέει αυτά που λέτε. Σας παρακαλώ πάρα πολύ, να μας πείτε τι εννοείτε γιατί έχει ενδιαφέρον η σκέψη σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εφ' όσον θα συζητηθεί η ουσία της ενστάσεως, δεν υπάρχει πρόβλημα, συμφωνήσαμε. Αφήστε τον διάλογο!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Να απαντήσω στον κ. Λοβέρδο, λοιπόν! Πάλι δεν συμμετέχω;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Υπουργέ, θα απαντήσετε μετά. Νομίζω ότι εξαντλήθηκε το θέμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Να διαβάσω, λοιπόν, τι αναφέρει το άρθρο 119 παράγραφοι 4 και 5: «Μετά την υποβολή, ή την πάροδο της προθεσμίας για την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής για την αναθεώρηση του Συντάγματος...». Είμαστε στο στάδιο της προτείνουσας Βουλής. Οι παράγραφοι 1 έως 8 αναφέρονται στην προτείνουσα Βουλή. Οι παράγραφοι 9 και 10 αναφέρονται στην αποφασιστική αναθεωρητική Βουλή. Η παράγραφος 5, λοιπόν, αναφέρει ότι εφαρμόζονται αναλογικώς οι διατάξεις των άρθρων 95 έως 104, που περιλαμβάνουν τη δυνατότητα της ένστασης αντισυνταγματικότητας ως δικαίωμα μειοψηφίας του Βουλευτή. Κατά τούτο, στην αναθεωρητική Βουλή ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 100 απλώς δεν υφίσταται.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι έτσι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Αφού στην ουσία συμφωνήσαμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μα, δεν είναι έτσι. Μας κάνει παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ωραία, να αναπτύξουμε τώρα θεωρητικές κατασκευές εδώ; Αλλού είναι το θέμα, αν είναι αναθεωρήσιμη η διάταξη ή όχι, όχι αναθεωρητέα. Έχουν λυθεί αυτά τα θέματα.

Εν πάση περιπτώσει, δεν επιτρέπεται στον Πρόεδρο να παίρνει επί της ουσίας θέση, αλλά θέλω να βοηθήσω.

Εδώ το θέμα είναι αν είναι αναθεωρήσιμη η διάταξη, όχι αναθεωρητέα.

Ορίστε, κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ο κύριος Υπουργός μάς έκανε μια παρατήρηση και συνεπώς, είναι θέμα σεβασμού...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Τι σας είπα;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Θα σας πω τι μας είπατε.

Μας έκανε την παρατήρηση ότι περί του παραδεκτού έχει αντήρηση και είμαστε εκτός Κανονισμού της Βουλής. Το άρθρο 119 παράγραφος 4 που ανέφερε δεν έχει κάτι σχετικό. Το άρθρο 119 παράγραφος 5 είναι πιο κοντά.

Όμως, δεν έχει καμμία σημασία, κύριε Πρόεδρε, ο ορισμός του Κανονισμού σε ό,τι αφορά την προτείνουσα και την Αναθεωρητική Βουλή, σε σχέση με ένα θέμα που ανακύπτει για πρώτη φορά.

Πρώτη φορά το αντιμετωπίζουμε, κύριε Υπουργέ. Δεν το έχουμε αντιμετωπίσει ξανά.

Άρα, θα κοιτάξουμε το παραδεκτό ή μη της συγκεκριμένης ενστάσεως με κριτήριο το πνεύμα του Κανονισμού της Βουλής. Είναι δυνατόν, όταν θα παραδώσουμε ένα κείμενο στο οποίο δεν χωρεί συζήτηση περί κατευθύνσεων, σε ό,τι αφορά τον επίσημο ερμηνευτή του Συντάγματος -και επίσης, όπως η θεωρία έχει καταγράψει ομοφώνως σχεδόν, δεν υπάρχουν και αντισυνταγματικές διατάξεις του Συντάγματος- όταν κατατίθεται στην Αίθουσα μια ένσταση, να μην την εξετάσουμε και να υπάρχουν αμφιβολίες περί του παραδεκτού; Είναι όλες οι κοινοβουλευτικές δυνάμεις υπέρ της άποψης ότι δεν υπάρχει κανένα θέμα παραδεκτού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Έγινε αντιληπτό, ωραία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν μπούμε στην ουσία, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, σαράντα μία μαθήτριες και μαθητές και τρεις συνοδοί εκπαιδευτικοί από το 7^ο Δημοτικό Σχολείο Βύρωνα.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ορίστε, κύριε Κατρουγκάλε, έχετε τον λόγο, παρακαλώ, επί της ουσίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα τοποθετηθώ επί της ουσίας.

Επιτρέψτε μου, όμως, να εκφράσω έκπληξη γι' αυτά που άκουσα από τον φίλο και ομότεχνο κ. Γεραπετρίτη. Εάν δεν είχαν έδαφος εφαρμογής οι αναλογικά παραπεμπόμενες διατάξεις και σε αυτή τη Βουλή, τότε με βάση ποια διαδικασία διεξάγεται η συζήτηση;

Και επί της ουσίας του, γιατί πρέπει να εξεταστεί η ένσταση αντισυνταγματικότητας -αναφέρομαι σε αυτά που είπε ο κ. Λοβέρδος- είναι προφανώς έτσι.

Υπάρχει, όμως, κάτι άλλο για το οποίο εξεπλάγην. Ξέρει καλά ο συνάδελφος και ομότεχρός μου ότι στη διαδικασία της αναθεώρησης δεν έχει συμμετοχή η εκτελεστική εξουσία. Εγώ όταν είχα τον ρόλο του εισηγητή, δεν καθόμουν σε αυτά τα έδρανα, καθόμουν εδώ. Είναι μεγάλη θεσμική υποκρισία εκ μέρους της κυβερνητικής παράταξης να απουσιάζει από τα έδρανα, όταν συζητούνται θέματα στα οποία έχει συμμετοχή -δεν αποκλείεται από το Σύνταγμα η κυβέρνηση- όπως στη συζήτηση, που αφορούσε διερεύνηση ποινικών ευθυνών πολιτικού προσωπικού και σήμερα, όταν ξέρουμε ότι οπωσδήποτε δεν συμμετέχει η εκτελεστική εξουσία επί της αναθεωρητικής διαδικασίας, να παίρνει τον λόγο όχι ως Βουλευτής, αλλά ως Υπουργός και μάλιστα για να διατυπώσει άποψη, η οποία θέλει να απαγορεύσει στη Βουλή τη δυνατότητα να ελέγξει τις βαρύτερες αντισυνταγματικότητες στις οποίες θα αναφερθούμε στη συνέχεια.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ακριβώς! Μέγιστο θέμα!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Αρύομαι δε τώρα την αφορμή να τοποθετηθώ επί των ουσιαστικών λόγων και από μία τοποθέτηση του σεβαστού μου επίσης Προέδρου της Επιτροπής Αναθεώρησης, του κ. Στυλιανίδη.

Μας εγκαλέσε για αιφνιδιασμό και γιατί δήθεν αφιστάμεθα από μία παράδοση του Κοινοβουλίου να αναζητά επί της αναθεώρησης του Συντάγματος συγκλίσεις.

Πρώτα-πρώτα να πω ότι τις απόψεις μας επί της συνταγματικότητας της διαδικασίας, που αποτελούν το πρώτο σκέλος της ένστασης, τις γνωρίζετε πολύ καλά ήδη από την πρώτη Βουλή. Δεύτερον, η όλη μεθόδευση εκ μέρους της κυβερνητικής παράταξης της ψηφοφορίας στην προτείνουσα Βουλή για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι εμβληματικό παράδειγμα εργαλειακής μεθόδευσης, εκφυλισμού της συνταγματικής αναθεωρητικής διαδικασίας σε επίπεδο απλού κόλπου.

Θυμίζω τι έκανε η Νέα Δημοκρατία. Τον Δεκέμβριο του 2014 καταθέτει πρόταση Αναθεώρησης του Συντάγματος, με τις υπογραφές του κ. Σαμαρά και του κ. Μητσοτάκη, στην οποία προτείνει σε περίπτωση αδυναμίας κοινοβουλευτικής εκλογής η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να γίνεται με άμεση εκλογή από τον λαό. Την πρόταση αυτή καταθέτουμε εμείς, ως ΣΥΡΙΖΑ, ως πρόταση Αναθεώρησης στην προτείνουσα Βουλή. Διαφοροποιείται, όπως έχει δικαίωμα, η Νέα Δημοκρατία από την πρόταση αυτή και καταθέτει μία πρόταση που, όπως θα αναπτύξω στο δεύτερο μέρος της ένστασης που αναφέρεται στην ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 110, προβλέπει εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας ούτε καν από πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενός, αλλά ακόμα και από μία κοινοβουλευτική μειοψηφία.

Τι κάνει όμως η Νέα Δημοκρατία στην ψηφοφορία; Αντί να ψηφίσει τη δική της πρόταση στην προτείνουσα Βουλή, ψηφίζει την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό είναι αυτό που ονομάζουμε στην καθημερινότητα «κόλπο». Ψηφίσατε υπέρ μίας πρότασης με την οποία ήσαστε ουσιαστικά εναντίον. Δεν είναι αυτό συνταγματικό τέχνασμα; Και είπατε, λοιπόν, ότι θα το κάνετε αυτό για να μπορέσετε στην επόμενη Βουλή να ψηφίσετε κάτι άλλο. Ψηφίζετε δηλαδή σήμερα «άλφα» και στην επόμενη Βουλή «πλην άλφα».

Αυτά που είπα μέχρι στιγμής, αναφέρονται στην εν τοις πράγμασι υποβάθμιση της συνταγματικής διαδικασίας και αποδεικνύουν ότι εσείς είσατε που αφίστασθε από μία πράγματι μακροχρόνια πρακτική σεβασμού της διαδικασίας αναθεώρησης.

Τώρα μεσιτέρχομαι όμως στο γιατί αυτή η συμπεριφορά σας δεν είναι μόνο αντιπολιτική, γιατί πλήττει το κύρος και τη νομιμοποίηση του πολιτικού κόσμου, αλλά είναι και αντισυνταγματική. Είχαμε πολλές φορές την ευκαιρία να διατυπώσουμε την άποψή μας ότι το άρθρο 110 παράγραφος 2, ακριβώς επειδή προβλέπει ότι η προτείνουσα Βουλή προσδιορίζει και την ανάγκη της Αναθεώρησης, άρα αιτιολογεί επί της κατεύθυνσης που αυτή πρέπει να έχει, δεσμεύει επ' αυτού -της αιτιολογίας, που γίνεται αποδεκτή από την προτείνουσα Βουλή- την αναθεωρητική. Με λίγα λόγια, να μην δεν προσδιορίζει ακριβώς το περιεχόμενο των αναθεωρητικών διατάξεων -αυτό είναι κάτι που θα γίνει από τη δεύτερη Αναθεωρητική Βουλή-, αλλά και η πρώτη αναθεωρητική Βουλή, η προτείνουσα, αυτή που προσδιορίζει το εύρος εντός του οποίου μπορεί να κινηθεί η Αναθεωρητική. Αυτό το έχουν δεχθεί οι ολομέλειες των ανώτατων δικαστηρίων, που έχουν τη δυνατότητα να κρίνουν επί της συνταγματικότητας της διαδικασίας. Το έχει κρίνει το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο με την απόφαση με αριθμό 11/2003, το έχει κρίνει αντίστοιχα η ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με απόφασή της.

Επειδή, όμως, η διαδικασία αυτή δεν είναι μόνο νομική, αλλά και πολιτική, θα σας διαβάσω τι έλεγε επί του πολιτικού ο κ. Βενιζέλος στη διαδικασία Αναθεώρησης του 2001 για να υποστηρίξει ακριβώς αυτήν την άποψη: «Ας θυμηθούμε την Αναθεώρηση του 1985- 1986. Το 1985 το ΠΑΣΟΚ πρότεινε την αναθεώρηση του κεφαλαίου περί του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την κατεύθυνση της συρρίκνωσης των αρμοδιοτήτων. Αν υποθεθεί ότι το ΠΑΣΟΚ έχανε τις εκλογές το 1985 και αναδεικνυόταν μια άλλη Βουλή με μια άλλη πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας, θα μπορούσαμε να έχουμε αναθεώρηση του Συντάγματος προς την κατεύθυνση της αύξησης των αρμοδιοτήτων; Ασφαλώς όχι». Αυτό είναι, λοιπόν, που επιχειρείτε να κάνετε εσείς. Ψηφίζετε υπέρ της άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας στην προτείνουσα Βουλή, ξεχνάτε την υπογραφή σας στην πρόταση Αναθεώρησης του 2014, ξεχνάτε την ψήφο σας και έρχεστε τώρα να προτείνετε τα εντελώς αντίθετα. Αυτό είναι γελοιοποίηση και εκφυλισμός της πολιτικής, κάτι που το πληρώνουμε με το κύρος του πολιτικού κόσμου και είναι κάτι που μόνο γι' αυτούς

τους λόγους δεν θα έπρεπε να κάνετε.

Έρχομαι τώρα επί του ουσιαστικού τμήματος της ένστασής μας. Η πρότασή σας προβλέπει ότι, χωρίς να μεσολαβήσουν εκλογές, αν δεν συγκεντρωθεί αυξημένη πλειοψηφία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται με την απόλυτη πλειοψηφία των εκατόν πενήντα μίας ψήφων και αν δεν συγκεντρωθεί αυτή, με σχετική πλειοψηφία. Και προχωράτε και παρακάτω με μία καινοτομία, που συνιστά αταβισμό. Αν υπάρχει ισοψηφία στις εκατόν σαράντα, για παράδειγμα, ψήφους, τότε θα εκλεγεί ο γηραιότερος, ο πρεσβύτερος.

Πού το βρήκατε, αυτό, συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας; Όπου υπήρχαν παρόμοιες διατάξεις, που αναφέρονταν στο γήρας ως κριτήριο επιλογής, έχουν καταργηθεί. Για παράδειγμα, στο Ευρωκοινοβούλιο πράγματι προβλεπόταν ότι ο γηραιότερος Βουλευτής αναλαμβάνει χρέη Προέδρου, μέχρι την εκλογή του Προέδρου. Θεωρήθηκαν όλα αυτά παρωχημένα και καταργήθηκαν. Είναι όμως, δυστυχώς, τμήμα της γενικότερης τάσης οπισθοδρόμησης και αταβισμού, που σας διακρίνει. Μέχρι στιγμής όμως, αυτά -σωστά λέτε- δεν είναι αντισυνταγματικά, είναι οπισθοδρομικά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Για την αντισυνταγματικότητα να μας πείτε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Έχετε δίκιο. Αυτά στα οποία αναφέρθηκε μέχρι τώρα επί της ουσίας είναι οπισθοδρομικά. Αντισυνταγματικά δεν είναι.

Κλείνω με το κεφάλαιο της αντισυνταγματικότητας, στο πού έγκειται η αντισυνταγματικότητα.

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σας παρακαλώ, μη διακόπτετε. Θα σας δοθεί η ευκαιρία να μιλήσετε όλοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Όλοι θα τοποθετηθείτε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, απλώς έχω την αίσθηση ότι οι παρατηρήσεις μου «βρήκαν νεύρο». Αλλιώς δεν μπορώ να φανταστώ γιατί εξεγείρεστε.

Το Σύνταγμα μας, όπως γνωρίζετε, προβλέπει ως μη αναθεωρήσιμες διατάξεις αυτές που καθορίζουν τη μορφή του πολιτεύματος. Η μορφή του πολιτεύματος είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και ο ρόλος του Προέδρου σε αυτό είναι του ρυθμιστή του πολιτεύματος, να μπορεί να αποτελεί σημείο ισορροπίας του πολιτεύματος -για να δανειστώ μία φράση, που χρησιμοποιεί ο Κοινοβουλευτικός μας Εκπρόσωπος- και δεν πρέπει να είναι δέσμιος, άθυρμα των κομμάτων, για να μπορεί να επιτελεί αυτόν τον ρυθμιστικό ρόλο.

Για να μπορεί να τον επιτελεί με ενισχυμένο κύρος, το Σύνταγμα μας έχει προβλέψει αυξημένες πλειοψηφίες για την εκλογή του. Η δυνατότητα να εκλέγεται με μικρότερη πλειοψηφία από αυτήν με την οποία εκλέγουμε τα μέλη των ανεξάρτητων αρχών, λες και είναι ένα μέλος διοικητικού συμβουλίου απλής ΔΕΚΟ, πλήττει στην ουσία της και αλλοιώνει τη φυσιογνωμία του πολιτεύματος.

Εξ αυτής της άποψης, λοιπόν, λόγω της υποβάθμισης της θέσης του Προέδρου της Δημοκρατίας, λόγω του γεγονότος ότι, αντί να είναι ρυθμιστής του πολιτεύματος, στο μέλλον θα καταστεί παιχνιδάκι ούτε καν της πλειοψηφίας, αλλά μιας μειοψηφίας. Ενόψει δε, του γεγονότος ότι ένας, που θα έχει εκλεγεί με σχετική πλειοψηφία, θα έχει εναντίον του την απόλυτη πλειοψηφία του Κοινοβουλίου. Για όλους αυτούς τους λόγους, λοιπόν, δεν θα μπορεί να επιτελεί τον συνταγματικό του ρόλο.

Αρα, συνάδελφοι, και επί της διαδικασίας και επί της ουσίας, προχωράτε σε μία ρύθμιση του Συντάγματος, που ουσιαστικά, θίγει τα θεμέλια του πολιτεύματος και είναι ιδιαίτερα προβληματική για την αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου. Γι' αυτούς του λόγους ζητούμε την απόσυρσή της ως αντισυνταγματικής.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας θα είστε εσείς αντλήγων, κύριε Τζαβάρα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μέχρι χθες, διατηρούσα απλώς την υποψία ότι η εμφάνιση του ΣΥΡΙΖΑ στην

Ολομέλεια έχει υποστεί μία μετάλλαξη, σε σχέση με το ήθος και το ύφος, το δημοκρατικό και το κοινοβουλευτικό, που είχε τηρήσει κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή, όπου εξαντλητικά είχαμε συζητήσει τα συγκεκριμένα θέματα.

Ακούγοντας τον εκλεκτό συνάδελφο σήμερα, δεν μου μένει πλέον καμμία αμφιβολία. Ο ΣΥΡΙΖΑ ήρθε εδώ, για να χρησιμοποιήσει και αυτή την κορυφαία διαδικασία του κοινοβουλευτισμού, για να θηρεύσει εντυπώσεις εντός της Αιθούσης. Λυπάμαι, που το διαπιστώνω αυτό.

Διότι, ενώ περίμενα να ακούσω πράγματι από έναν έγκριτο καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου μια θεμελιωμένη και τεκμηριωμένη αντίρρηση συνταγματικότητας που τουλάχιστον να ευσταθεί και να μπορούμε να στήσουμε έναν πρόποντα και αξιο της Αιθούσης αντίλογο, δυστυχώς διαπιστώνω ότι όλα αυτά που ακούσαμε ήταν πλίνθοι, λίθοι, κέραμοι ατάκτως ερριμμένα, μόνο και μόνο για να έχουν τη χαρά οι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ να χειροκροτούν ασκόπως και θορυβωδώς άνευ σημασίας ισχυρισμούς.

Κι εξηγούμαι αμέσως. Πρώτον, κύριε συνάδελφε, κατηγορείτε τη Νέα Δημοκρατία ότι μέσα σε μια διαδικασία δημοκρατικού διαλόγου, θεσμοθετημένης κοινοβουλευτικής αντιπαράθεσης, είχαμε την τόλμη και τη γενναιότητα να υπηρετήσουμε με το πρόπον και το αρμόζον δημοκρατικό ήθος, ακόμη και προτάσεις που προήλθαν από άλλα κόμματα.

Ε, αυτή είναι η διαφορά μας. Είμαστε αθεράπευτα δημοκράτες και δεν διστάζουμε, όταν βλέπουμε ότι πραγματικά, εισφέρονται στον δημοκρατικό διάλογο και προτάσεις, οι οποίες μας βρίσκουν συμφώνους, να τις υιοθετούμε, όπως ακριβώς γι' αυτό που θα συζητηθεί σήμερα, για τη με λαϊκή πρωτοβουλία πρόταση νόμου. Δεν ήταν μέσα στο πλαίσιο των προτάσεων μας, όμως τη δεχθήκαμε, καθώς πειστήκαμε από τις συζητήσεις που έγιναν στην επιτροπή.

Αλλά προσέξτε ποια είναι η διαφορά μας. Κατηγορείτε εδώ τον εκλεκτό συνάδελφό σας, καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου και Υπουργό Επικρατείας, που πήρε μέρος στη συζήτηση και εισέφερε αυτό που όφειλε να εισφέρει, γιατί είναι και Βουλευτής, ενώ δεν μέμφεστε εαυτούς για το ότι αυτή η κορυφαία διαδικασία του κοινοβουλευτισμού ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Πρωθυπουργού και όχι της Κοινοβουλευτικής σας Ομάδας, εκτός της Αιθούσης, σε μια παράσταση που είχε στηθεί εκτός του Κοινοβουλίου, με ένα κόκκινο φόντο και κάτω από όρους που ξεκίνησαν το 2016 κι άρχισαν να συζητούνται εντός της Βουλής που είναι η έχουσα την αποκλειστική αρμοδιότητα πολιτειακή βαθμίδα. Και σήμερα έρχεστε και κατηγορείτε εμάς;

Εσείς είχατε υποτάξει τα πάντα στην εκτελεστική εξουσία. Εμείς, από την πρώτη στιγμή θέσαμε ζήτημα ότι, ακόμη και το Υπουργικό Συμβούλιο πρέπει να πάψει να συνεδριάζει στο Κοινοβούλιο, γιατί αυτό εδώ είναι Κοινοβούλιο και δεν είναι κυβερνείο, όπως το είχατε επί τέσσερα χρόνια μεταμορφώσει. Και σήμερα, μας μιλάτε για εκφυλισμό της δημοκρατίας, που οφείλεται σε δικές μας συμπεριφορές; Λυπούμαι, ειλικρινά.

Τώρα, όμως, θα έρθω σε αυτά, που μας είπατε και αφορούν δήθεν την αντισυνταγματικότητα. Πρώτα απ' όλα, υπάρχει ένα φράγμα για τη συζήτηση της διάταξης, για την οποία κόπτεστε, δηλαδή της διάταξης, που λέτε ότι δεν μπορεί να έχει το περιεχόμενο που θέλει η Νέα Δημοκρατία, όταν αναφέρεται στην ανάδειξη του Αρχηγού του Κράτους, του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Προσέξτε, κύριε Κατρούγκαλε, εμείς θα μπορούσαμε σήμερα να εγείρουμε αντιρρήσεις συνταγματικότητας και να πούμε ότι αυτή η διάταξη δεν μπορεί να συζητηθεί και απαραδέκτως συζητείται. Διότι δεν έχει οριστεί ως αναθεωρητέα διάταξη, με δική σας ευθύνη, η διάταξη του άρθρου 30 παράγραφος 1, που παραμένει απόφαση και απρόσβλητη από τη φαρέτρα των διατάξεων που έχουν συμπεριληφθεί στην πρόταση της προηγούμενης Βουλής, που εξακολουθεί να ισχύει και ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή. Τελεία.

Αρα, για ποιον λόγο σήμερα έρχεστε εδώ και μας μέμφεστε ότι, δήθεν, μεθοδεύουμε αντισυνταγματικό τρόπο ανάδειξης του Προέδρου, όταν κανονικά, με βάση το Σύνταγμα και τον Κανονι-

σμό, αυτή η διάταξη από δική σας παράλειψη δεν μπορεί να συζητηθεί;

Αλλά δεν είμαστε ίδιοι. Δημοκρατικά έχουμε δώσει εξετάσεις και χρησιμοποιούμε τον κοινοβουλευτισμό, για να εκπληρώνουμε ζωτικές δημοκρατικές ανάγκες της κοινωνίας και της πολιτείας. Λέμε ότι όλες οι απόψεις πρέπει να αναπτύσσονται στο Κοινοβούλιο, όλα τα επιχειρήματα πρέπει να προβάλλονται και βεβαίως, δεν προτείνουμε το απαράδεκτο της συζήτησης, επειδή εσείς δεν φροντίσατε –παρ'όλο που σήμερα μας μέφεστε για το ότι δήθεν δεν είμαστε τόσο πολύ δημοκράτες- να την εντάξετε μέσα στις αναθεωρητέες διατάξεις. Ένα θέμα είναι αυτό.

Δεύτερο θέμα είναι το εξής. Μας λέτε για το άρθρο 110. Βέβαια, απ'ότι κατάλαβα, δεν αποτελούν κατ'ουσίαν αντιρρήσεις για τη διαδικασία αυτή, αλλά επειδή το αναφέρατε, είμαι υποχρεωμένος να τοποθετηθώ.

Ακούστε, συνάδελφε κύριε Κατρούγκαλε. Η Βουλή είναι πολιτικό σώμα, δεν είναι ούτε δικαστήριο ούτε εδώ γίνεται διάλογος με βάση νομικά επιχειρήματα. Δεν έχουμε την υποχρέωση εδώ να ανταλλάσσουμε απόψεις ούτε και να ψηφίζουμε για το ποια είναι η καλύτερη επιστημονική άποψη για το συγκεκριμένο θέμα. Τέτοιες συζητήσεις ενδεχομένως να έχουν γίνει σε άλλα καθεστώτα ιστορικής πλέον αξίας, σε άλλες εποχές, που το κράτος έπαιρνε και θέση για το ποια είναι η καλύτερη επιστημονική θεωρία. Στις φιλελεύθερες δημοκρατίες δεν υπάρχει περιθώριο για τόσο ολοκληρωτικού χαρακτήρα συζητήσεις.

Εμείς, λοιπόν, εδώ θέλουμε να σας ακούσουμε σε πολιτικά επιχειρήματα, γιατί η Βουλή και ο κοινοβουλευτισμός δεν έχουν ως αποστολή να παράγουν πολιτικές αλήθειες, έχουν ως αποστολή να παίρνουν αποφάσεις. Και βέβαια, παίρνοντας τις αποφάσεις, δεν παίρνουν την καλύτερη δυνατή απόφαση, αλλά εάν δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά, παίρνουν την απόφαση της πλειοψηφίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Όχι στην ένσταση αντισυνταγματικότητας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Αυτό κάνατε, κύριε συνάδελφε, επί πέντε χρόνια. Επί πέντε χρόνια μάς είχατε στήσει στο περιθώριο και κάνατε ό,τι θέλατε. Ήταν τυραννική η σχέση που είχατε με τη μειοψηφία και το είχα επανειλημμένως αυτό αντιτάξει σε πολλές μεθοδεύσεις που είχατε επί πέντε χρόνια κάνει σε αυτή την Αίθουσα.

Εντούτοις, εμείς έχουμε μια άλλη αντίληψη και θέλουμε να καταλήγουμε σε συμβιβασμούς. Θέλουμε, με τα επιχειρήματα που προβάλλουμε, να καταλήγουμε σε ενδιάμεσες λύσεις και αυτό το αποδεικνύουμε σήμερα. Γι'αυτό, λοιπόν, με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 110, πουθενά δεν γίνεται αναφορά σε κατευθύνσεις ή σε οδηγίες ή σε υποδείξεις από την προτείνουσα Βουλή στην Αναθεωρητική Βουλή.

Πράγματι, υπάρχει μια απόφαση -δεν έχει ολομέλεια το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο- του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, η απόφαση 11/2003, που για πρώτη φορά εισάγει μια καινοφανή αντίληψη για το ότι δήθεν μεταξύ της προαναθεωρητικής Βουλής και της Αναθεωρητικής Βουλής υπάρχει σχέση εντολής. Και θεωρεί η συγκεκριμένη απόφαση παραδεκτό τον δικαστικό έλεγχο των διαδικαστικών ορίων της αναθεώρησης που, στη συγκεκριμένη περίπτωση που δίκασε, τον εντοπίζει σε τυχόν υπέρβαση των ορίων της εντολής.

Τέτοια σχέση εντολής δεν μπορεί να υπάρξει μεταξύ των δύο Βουλών, γιατί από τη στιγμή που θα δεχθούμε ότι η Αναθεωρητική Βουλή είναι εντολοδόχος της πρώτης, τη θέτουμε σε μικρότερη περιωπή και χαμηλότερη αξία και σπουδαιότητα, σε σχέση με την πρώτη, η οποία έτσι εμφανίζεται να έχει την πρωτοβουλία του αναθεωρητικού εγχειρήματος. Τέτοια όμως κρίση δεν μπορεί να συναχθεί ούτε επιστημονικά ούτε πολιτικά.

Αντιθέτως, η παράγραφος 3 του άρθρου 110 ορίζει ότι για όλα τα σχετικά με την Αναθεώρηση αποφασίζει η Αναθεωρητική Βουλή. Η προτείνουσα Βουλή αποφασίζει για δύο ζητήματα. Πρώτον, αποφασίζει για την αναγκαιότητα της Αναθεώρησης, η οποία -προσέξτε- αναφέρεται στο παρελθόν. Η αναγκαιότητα της Αναθεώρησης δεν αναφέρεται στο μέλλον. Αναφέρεται στη διαπίστωση πραγματικών γεγονότων που έχουν λάβει χώρα και αφορούν μεταβολή καταστάσεων, που επιβάλλουν την αναθεώρηση

μιας συγκεκριμένης διάταξης. Άρα, η παρατήρηση της κοινωνικής εξέλιξης είναι αυτή που οδηγεί στη διαπίστωση της ανάγκης και όχι η ενατένιση του μέλλοντος, με τους όρους των υποδείξεων και της εντολής, που εσείς ισχυρίζεστε.

Κατά δεύτερον, λέει ότι ορίζει η προαναθεωρητική, η προτείνουσα Βουλή ειδικώς τις αναθεωρητέες διατάξεις, όχι τις διατάξεις όπως αυτές θα αναθεωρηθούν, αλλά τις διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν. Και τίποτα άλλο!

Από αυτές ακριβώς τις απλές σκέψεις, που τις κάνει ένας λογικός άνθρωπος, που δεν χρειάζεται να είναι καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου, προκύπτει αβιάστως και σε πολιτικό επίπεδο, όπως είναι αυτό στο οποίο αγωνιζόμεθα και συγκρουόμεθα με επιχειρήματα, ότι σ' αυτό ακριβώς το επίπεδο δεν υπάρχει περιθώριο για να αναδειχθούν ζητήματα της επιστήμης.

Τέλος, θα πρέπει να σας πω ότι ναί, ήταν άκαιρο, αιφνιδιαστικό, πραγματικά απρόσμενο, από τη στιγμή που τόσο πολύ είχαμε ασχοληθεί στην κοινοβουλευτική Επιτροπή για όλα αυτά τα θέματα, να τοποθετείστε σήμερα με αυτόν τον τρόπο. Προσωπικά, εκφράζω τη λύπη μου.

Όμως, επαναλαμβάνω ότι δεν πρόκειται να διστάσουμε να αντιμετωπίσουμε όλα τα επιχειρήματά σας. Τα θέλουμε, τα έχουμε ανάγκη. Μας βοηθάνε να μπορούμε και εμείς να αναπτύσσουμε και την αντίληψη που έχουμε για τη δημοκρατία και για την αντίληψη που έχουμε για το δημόσιο, το γενικό συμφέρον και γενικά το καλό αυτού του τόπου.

Ευχαριστούμε, λοιπόν, για όσα μας προκαλείτε να σας λέμε και από εκεί και πέρα θα επανέλθουμε, αν χρειαστεί.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Το λόγο ζήτησε ο Πρόεδρος της Βουλής.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Κάνω χρήση ενός δικαιώματος, για να προσωποποιήσω το ποιος έκανε το «κόλπο» -εντός εισαγωγικών- στην προηγούμενη Βουλή.

Εγώ έκανα το «κόλπο» στην προηγούμενη Βουλή. Μόνο που δεν ήταν «κόλπο». Ήταν πράξη στοιχειώδους συνταγματικού δικαιώματος να ψηφίσουμε τις προτάσεις, οι οποίες είχαν υποβληθεί για ψηφοφορία. Όταν υπεβλήθησαν οι προτάσεις για ψηφοφορία, δεν είχαν την επιφύλαξη «πλην Λακεδαιμονίων», δηλαδή «πλην της Νέας Δημοκρατίας», ότι δεν δικαιούται τάχα η Νέα Δημοκρατία να ψηφίσει κάποια πρόταση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Την πιστεύατε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Εμείς είχαμε ξεκαθαρίσει από την αρχή ότι μας ενδιαφέρει...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Συμφωνούσατε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Ακούστε λίγο. Αν ήμουν επιρρεπής στα «κόλπα», θα είχα πολύ πιο ευδοκίμη και πολύ πιο νωρίς πολιτική καταξίωση και όχι τόσο αργά.

Προσέξτε τώρα. Εμείς είχαμε ξεκαθαρίσει ότι μας ενδιαφέρει ειλικρινώς -σχεδόν πάση θυσία- να αποτραπεί ο σφετερισμός της διατάξεως περί εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας και να μετatrέπεται αυτή η διάταξη από συναινετική παρότρυνση, σε πρόκληση πολιτικής εκκρεμότητας, σε πρόκληση ακυβερνησίας. Ήταν τέτοια η επιθυμία μας να λύσουμε αυτό το θέμα της κατάχρησης αυτής της διατάξεως, που είχε γίνει και στο παρελθόν, που όχι «κόλπο» δεν κάναμε, αλλά επιχειρήσαμε μ' αυτή τη συναινετική διαδικασία και με βάση όσα η επιστήμη και η πρακτική διδάσκουν, να βελτιώσουμε τη συνταγματική διατύπωση.

Αποδεικνύεται τώρα ότι ο ΣΥΡΙΖΑ -αντικρούω το «κόλπο» με αυτόν τον χαρακτηρισμό- υποβάλλοντας αυτήν την πρόταση με τις απαντές ψηφοφορίες και τελικά την προσφυγή στον λαό, δεν διέπραξε «κόλπο», αλλά απρονοησία την οποία τώρα προσπαθεί να θεραπεύσει διά της αντισυνταγματικότητας. Δηλαδή, ουσιαστικά δεν το πιστεύατε. Εσείς δεν το πιστεύατε αυτό, γιατί σήμερα, αντί να πανηγυρίζετε που έστω με άλλη μέθοδο η ουσία της πρότασης, δηλαδή η μη πρόκληση εκλογών εξαιτίας της μη εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας, επιτυγχάνεται, καταφεύγετε σε συνταγματικές επινοήσεις, οι οποίες όμως καταρρίπτονται, όπως ήδη ακούσατε και το μόνο συνταγματικό «κουσούρι» -εντός εισαγωγικών- το οποίο θα σέρνει αυτή η Αναθεώρηση θα είναι η ένσταση ταξιδεσίας κατά του κ. Γεραπετρίτη, ο οποίος κάθεται

στα υπουργικά, αντί στα βουλευτικά έδρανα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Ας είναι αυτό, αν και στην προηγούμενη συζήτηση υπήρχαν Υπουργοί στα υπουργικά έδρανα.

Εν πάση περιπτώσει, για να τελειώνουμε, δεν ήταν κανένα «κόλπο». Ήταν η μόνη συναινετική, συνταγματική λογική, δημοκρατική, κοινοβουλευτική, πατριωτική διέξοδος, για να μην ξανακαταντήσει η χώρα να σέρνεται σε εκλογές με πρόσχημα την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Όσον αφορά το αν το πιστεύαμε και το αν το δικαιούμαστε, θα σας διαβάσω μόνο δύο απόψεις διακεκριμένων συνταγματολόγων.

«Με την περί Αναθεώρησης απόφαση της Βουλής πρέπει να καθορίζονται οι αναθεωρητέες διατάξεις. Ο προσδιορισμός αυτός των υπό αναθεώρηση διατάξεων δεσμεύει την επόμενη Βουλή, η οποία δεν μπορεί να προσθέσει και νέες διατάξεις. Η δεύτερη Βουλή, η Αναθεωρητική, μπορεί ωστόσο, αφ' ενός να μην αναθεωρήσει κάποια από τις διατάξεις, που συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο της πρότασης της προηγούμενης Βουλής και αφ' ετέρου να προσδώσει στην Αναθεώρηση περιεχόμενο νέο και διαφορετικό, από εκείνο που αποφάσισε η προτείνουσα Βουλή».

Ποιος το λέει αυτό; Το λέει ο Δημήτρης Τσάτσος στο Συνταγματικό Δίκαιο, σελίς 218-219.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Συνεχίζουμε με το εξής: «Είς τον κατά τα ανωτέρω καθορισμό των αναθεωρητέων διατάξεων περιορίζεται και εξαντλείται η εν προκειμένω αρμοδιότητα της Βουλής». Εννοεί της προτείνουσας Βουλής.

«Ο καθορισμός του περιεχομένου της νέας ρυθμίσεως δεν ανήκει στην αρμοδιότητα αυτής. Θα ενεργηθεί κατά το δεύτερο στάδιο της αναθεωρητικής διαδικασίας υπό της επόμενης Βουλής, η οποία πάντως δεν δεσμεύεται από τας εν τη πράξει της αρχικώς αποφασίζουσας τη διενέργεια της Αναθεωρήσεως Βουλής, περιληφθείσας τυχόν υποδείξεις ως προς το μελλοντικόν περιεχόμενον των υπό αναθεώρηση διατάξεων». Αυτά λέει ο Αριστόβουλος Μάνεσης.

Μπορείτε να φανταστείτε ότι ο Δημήτρης Τσάτσος και ο Αριστόβουλος Μάνεσης είχαν αντισυνταγματικές απόψεις;

Για να τελειώνουμε και να μη σας απασχολώ άλλο, καταχώμενος του δικαίωματος που έχω ως Πρόεδρος, θα ήθελα να σας πω ότι πήγαμε με πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις και στην προηγούμενη και σε αυτή τη Βουλή. Όμως, δεν είναι δυνατόν να κάνουμε τώρα ψυχολογικές καταβυθίσεις στο αν το εννοούσαμε κι αν το πιστεύαμε. Όμως, αν θέλετε ακόμη και ψυχολογικές καταβυθίσεις να κάνουμε, εμείς πιστεύουμε βαθύτατα στην κυβερνητική σταθερότητα. Πιστεύουμε βαθύτατα στο ότι συνταγματικές διατάξεις τέτοιας σημασίας και τέτοιας βαρύτητας δεν πρέπει να εργαλειοποιούνται για άλλους σκοπούς.

Πιστεύουμε βαθύτατα ότι εννοούσατε ότι δεν θέλετε να κάνετε εκλογές, λόγω μη εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας, ως έμπρακτη μετάνοια των εκλογών που είχατε προκαλέσει το 2015 και τώρα βλέπουμε ότι εμείς κάναμε λάθος ως προς τις προθέσεις σας και όχι εσείς.

Το πράγμα πρέπει να προχωρήσει. Η ένσταση αντισυνταγματικότητας θα τεθεί υπό κρίσιν, αλλά σας διαβεβαιώ, όχι επί προσωπικού αλλά επί πολιτικού, ότι δεν ήταν «κόλπο». Ήταν μία στοιχειώδης πράξη προστασίας του Συντάγματος και της Δημοκρατίας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Τον λόγο θα δώσω τώρα στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Θα ήθελα τον λόγο, ως αντιλέγων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό. Για τι πράγμα; Οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι θα μιλήσουν. Εφαρμόζω τον Κανονισμό. Ο κ. Στυλιανίδης είναι, νομίζω, τώρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Αφού μίλησε ο κ. Τζαβάρας. Ως τι μίλησε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ναι. Ο κ. Τζαβά-

ρας μίλησε ως αντιλέγων. Είναι άλλο πράγμα αυτό.

Τώρα μιλούν οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Διαβάστε σας παρακαλώ το άρθρο 100. Τώρα μιλάνε οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Θα μιλήσετε όλοι οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι. Είναι ο ενιστάμενος, ο αντιλέγων και λέει ο Κανονισμός ότι είναι και οι Αρχηγοί των Κομμάτων ή οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι.

Θα δώσω τον λόγο στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους. Όλοι θα μιλήσετε με τη σειρά, κ. Στυλιανίδης, μετά ο κ. Τζανακόπουλος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ο κ. Στυλιανίδης ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ο κ. Στυλιανίδης, κύριε Τζανακόπουλε, είναι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

Ορίστε, κύριε Στυλιανίδη, έχετε τον λόγο.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, προηγούμενως εύστοχα ο Πρόεδρος της Βουλής, με στοιχειοθετημένη βιβλιογραφία απέδειξε τελικώς ότι οι καθηγητές των εισηγητών της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης γνωρίζουν να χειρίζονται και να ερμηνεύουν καλύτερα το πνεύμα και το γράμμα του συνταγματικού κειμένου. Εγώ θα προσθέσω στο κείμενο του Αριστοβούλου Μάνεση και του Δημήτρη Τσάτσου αντίστοιχη άποψη του καθηγητή κ. Ανθόπουλου, του καθηγητή κ. Χρυσόγονου, του καθηγητή κ. Βέλη, του καθηγητή κ. Βλαχόπουλου και του κ. Μποτόπουλου και πολλοί άλλοι. Δεν θέλω τώρα να σας κουράσω με βιβλιογραφικές αναφορές, μπορώ να σας δείξω και τις σελίδες των συγγραμμάτων τους, για να καταλάβετε πόσο άδικο έχετε στους λόγους ένστασης αντισυνταγματικότητας, που επικαλείται τουλάχιστον, από άποψη επιστημονική και νομική.

Θέλω όμως να δώσω και μερικές απαντήσεις σε ζητήματα, που τέθηκαν μέσα στην Αίθουσα. Το ότι ο κ. Γεραπετρίτης ως αρμόδιος Υπουργός είναι εδώ οφείλεται στο ότι η Αντιπολίτευση κατά τις εργασίες της Αναθεωρητικής Επιτροπής ζήτησε να υπάρξει κάποιος εκπρόσωπος της Κυβέρνησης. Και εμείς, ως Προεδρείο, ανταποκριθήκαμε αμέσως. Και ορθώς το ζήτησε. Δεν μπορώ να καταλάβω τώρα αυτή την αντίφαση. Το ζητούν στην επιτροπή και δεν το δέχονται στην Ολομέλεια. Ας καταλήξουν τελικά, τι θεωρούν σωστό.

Δεύτερον, όσον αφορά τους λόγους που επικαλέστηκαν για την ένσταση αντισυνταγματικότητας -νομίζω- απαντήθηκαν αμέσως, αυτομάτως, επί της ουσίας και καταλυτικά. Εδώ όμως, μας είπε κάτι άλλο ο κ. Κατρούγκαλος. Μας υπέδειξε τι να προτείνουμε εμείς. Προσπάθησε δηλαδή, να απαγορεύσει στη σημερινή πλειοψηφία, που προέκυψε μετά από μία συντριπτική πλειοψηφία στο λαό τι να υποδείξει στην αναθεωρητέα διάταξη για τον Πρόεδρο Δημοκρατίας.

Αυτό ξεπερνάει τα όρια, κύριε Πρόεδρε, δεν το έχω ξανασημαντήσει -τουλάχιστον, όσα χρόνια παρακολουθώ το συνταγματικό δίκαιο και την πολιτική ζωή της χώρας- να υποδεικνύει η μειοψηφία στην πλειοψηφία και μάλιστα, μετά από εκλογές τι να προτείνει.

Μιλήσατε για αντίφαση. Επί της ουσίας, στη συζήτηση που έγινε στην επιτροπή και εδώ συνέχεια, εμείς θα εξηγήσουμε τους λόγους για τους οποίους υποστηρίζουμε τη συγκεκριμένη θέση. Αλλά μην μιλάτε εσείς για αντίφαση. Εσείς προκαλέσατε ένα δημοψήφισμα το 2015, ψηφίστηκε η άποψη που υποστηρίζατε, μετά γυρίσατε την πλάτη στην πλειοψηφία, που εσείς δημιουργήσατε και επανήλθατε, για να εφαρμόσετε τα ακριβώς αντίθετα. Και μιλάτε εσείς για αντιφάσεις; Μιλάτε εσείς για αντιφάσεις, που γράψατε το λαό στα παλιά σας τα παπούτσια; Και το ίδιο κάνετε και στο Σύνταγμα.

Προτάθηκαν οι υπό αναθεώρηση διατάξεις στην προτείνουσα Βουλή. Μεσολάβησαν οι εκλογές. Ο λαός, όταν ψήφισε, γνώριζε τι λέει ο καθένας από μας για τις αναθεωρητέες διατάξεις, δεν το κρύψαμε και μας έδωσε μία συντριπτική πλειοψηφία. Εμείς θα εφαρμόσουμε την εντολή που μας έδωσε ο λαός και καμμία υπαγόρευση από τη δική σας την πλευρά!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Στυλιανίδη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Μισό λεπτό, κύριε

Τζανακόπουλε. Με τη σειρά. Πριν, μου δημιουργήσατε την εντύπωση ότι θέλετε να προηγηθεί ο κ. Λοβέρδος.

Ορίστε, κύριε Τζανακόπουλε, έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Να ξεκινήσω με ένα σχόλιο, σε σχέση με την τοποθέτηση του Αξιότιμου Προέδρου της Βουλής προηγουμένως. Να πω ότι κατανόω την ανάγκη, την οποία ένιωσα, να απολογηθεί εκ μέρους του κόμματός του για το κόλπο, το οποίο σχεδίασαν και υλοποίησαν κατά την προτεινόμενη Βουλή, δηλαδή να ψηφίσει η Νέα Δημοκρατία ένα άρθρο, με το οποίο δεν συμφωνούσε, έτσι ώστε να δημιουργήσει τους όρους ολοκλήρωσης του κόλπου στην Αναθεωρητική Βουλή, εφόσον κέρδιζε τις εκλογές. Και είναι προφανές ότι επρόκειτο για απολογία, από το γεγονός και μόνο ότι πέντε φορές κατά τη διάρκεια μιας πεντάλεπτης ομιλίας επεσήμανε: «Δεν έκανα κόλπο».

Δεύτερο σχόλιο, το οποίο αφορά και κάτι ακόμα, ότι εδώ δεν πρόκειται για ψυχροσυναισθηματική καταβύθιση, αλλά πρόκειται για επισήμανση, που αφορά την στοιχειώδη πολιτική αξιοπιστία, που θα έπρεπε να έχει η Νέα Δημοκρατία ως κόμμα διακυβέρνησης και την οποία είναι προφανές ότι έχει πλήρως απολέσει.

Δεύτερον, για τον Αξιότιμο Υπουργό, κύριο Γεραπετρίτη, ο οποίος βεβαίως έχει μία ειδική ευαισθησία ως προς την διάκριση των λειτουργιών, να σας πω ότι, όχι μόνο δεν θα έπρεπε να τοποθετηθεί επί της ένστασης αντισυνταγματικότητας και του παραδεκτού, αλλά πολύ περισσότερο, δεν έχει το δικαίωμα να πάρει το λόγο επί συζήτησης, που αφορά την ερμηνεία του Κανονισμού της Βουλής. Και για τον λόγο αυτό, θα σας παρακαλέσω, κύριε Πρόεδρε, να δώσετε εντολή να διαγραφούν από τα Πρακτικά τα όσα είπε ο Υπουργός.

Τώρα, σε ό,τι αφορά την ουσία του πράγματος, δηλαδή τη συνταγματικότητα ή μη συνταγματικότητα. Σας λέω, λοιπόν, ότι το άρθρο 110 του Συντάγματος ορίζει με πάρα πολύ μεγάλη σαφήνεια τους όρους, το εύρος και τις προϋποθέσεις της διαδικασίας της Αναθεώρησης. Το πρώτο σκέλος, λοιπόν, της ένστασης αντισυνταγματικότητας, που καταθέσαμε αφορά ακριβώς την παραβίαση της ίδιας της διαδικασίας και των διαδικαστικών προϋποθέσεων που θέτει το άρθρο 110 του Συντάγματος ως προς την Αναθεώρηση του Συντάγματος. Δηλαδή, εφόσον επισημαίνεται ότι από την προτεινόμενη Βουλή διαπιστώνεται ανάγκη αναθεώρησης συγκεκριμένων άρθρων, η ανάγκη αυτή πρέπει να έχει και ειδική αιτιολογία, η οποία ipso facto συγκροτεί και την κατεύθυνση, εντός της οποίας ή προς την οποία θα πρέπει να κινηθεί η Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Αφής στιγμής η προτεινόμενη Βουλή δίνει μία κατεύθυνση προς την Αναθεωρητική Βουλή, τούτη την κατεύθυνση η Αναθεωρητική Βουλή οφείλει να την κρατήσει. Και τι λέει η απόφαση 11/2003 του ΑΕΔ; Λέει ότι ο λόγος για τον οποίο η Αναθεωρητική Βουλή δεν δεσμευόταν από την προτεινόμενη στη συγκεκριμένη περίπτωση, την οποία έκρινε το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, ήταν διότι δεν αναγραφόταν στην απόφαση της Βουλής η συγκεκριμένη κατεύθυνση, αλλά αναγραφόταν απλώς και μόνο στην απόφαση της επιτροπής. Εξ αντιδιαστολής, λοιπόν, προκύπτει ότι αν η κατεύθυνση αναγραφόταν στην απόφαση της Βουλής, τούτο θα σήμαινε ότι η Αναθεωρητική Βουλή θα δεσμευόταν. Επομένως, είναι προφανώς, σαφέστατη, η απόφαση του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, την οποία απόφαση δεν μπορούσαν να γνωρίζουν ούτε ο αείμνηστος Τσάτσος ούτε ο αείμνηστος Μάνεσης, όταν ερμήνευαν σχετικώς το άρθρο 110 του Συντάγματος.

Θα έπρεπε να γνωρίζουν οι αγαπητοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, ότι η θεωρία πλέον, έχει καταλήξει στο ότι η προτεινόμενη Βουλή δεσμεύει την Αναθεωρητική Βουλή, όχι μόνο ως προς τα άρθρα που οφείλουν να αναθεωρηθούν, αλλά και ως προς την κατεύθυνση και σχετικά μπορούμε να παραθέσουμε τους κ.κ. Γονιτάδη, Παράρα, Σπυρόπουλο, Γιαννακόπουλο και άλλους πολλούς, οι οποίοι ήδη από το 1993 και ιδίως μετά το 2003 και την σχετική απόφαση του ΑΕΔ έχουν μετατρέψει την σχετική άποψη σε απολύτως κρατούσα στη θεωρία.

Να κλείσω δε, λέγοντας ότι υπάρχει και άλλος ένας ουσιαστικός λόγος για την αντισυνταγματικότητα της διάταξης, την οποία φέρνει εδώ η Νέα Δημοκρατία, που δεν μπορεί να απαντηθεί με

το επιχείρημα ότι δεν υπάρχουν αντισυνταγματικές διατάξεις του Συντάγματος, διότι ακόμα δεν έχει καταστεί, κύριε Πρόεδρε, διάταξη του Συντάγματος.

Άρα, λοιπόν, εφόσον δεν έχει καταστεί διάταξη του Συντάγματος, μπορούν να υπάρχουν λόγοι, τους οποίους μπορούμε να επικαλεστούμε ως προς την αντισυνταγματικότητα της. Και ποιοι είναι αυτοί οι λόγοι; Ότι στην πραγματικότητα, νοθεύει την ίδια την ουσία της Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας και έρχεται σε αντίθεση με μη αναθεωρήσιμες διατάξεις του Συντάγματος.

Θα είναι δε, άλλο το θέμα της ανάγκης να ερμηνεύσουμε τη συγκεκριμένη διάταξη, εφόσον τούτη καταστεί συνταγματική και εκεί πλέον θα έχει πράγματι δικίο όποιος επικαλεστεί τη βασική αρχή του Συνταγματικού Δικαίου ότι δεν υπάρχουν αντισυνταγματικές διατάξεις του Συντάγματος.

Για να κλείσω, κύριε Πρόεδρε, επιτρέψτε μου να πω και τούτο. Ο κύριος εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας μας είπε ότι η Βουλή δεν νομιμοποιείται καν να συζητά επί της ερμηνείας νομικών κανόνων.

Ερωτώ: Τότε σε τι συνίσταται η συζήτηση για ενστάσεις αντισυνταγματικότητας; Δεν αφορά αυτή η συζήτηση ερμηνείες νομικών κανόνων και δεν έρχεται κυριαρχικά το Σώμα να αποφασίσει με τον άλφα ή βήτα τρόπο περί της ορθής ερμηνείας νομικού κανόνα; Προφανώς και το κάνει.

Άρα, λοιπόν, νομίζω ότι ήταν κατά τι προβληματική αυτή η επισήμανση που θέλει μια συζήτηση επί του Συντάγματος να αφορά την ανεύρεση δήθεν της αληθείας. Αφορά την ανεύρεση του ορθότερου νομικού ερμηνευτικού σχήματος στη βάση μιας απόφασης της Βουλής, η οποία δεσμεύει και το Σώμα, όχι βεβαίως τα δικαστήρια στη συνέχεια, τα οποία μπορούν να αποστούν από τη συγκεκριμένη ερμηνεία.

Άρα, λοιπόν, κλείνοντας, με βάση όλο αυτό το σκεπτικό, θεωρούμε ότι πρέπει η Νέα Δημοκρατία να κάνει το χατίρι στον εαυτό της, να κάνει το χατίρι στο Σύνταγμα, να μην το εκφυλίζει περαιτέρω, να μην εκφυλίζει ακόμα περισσότερο ένα κορυφαίο νομικό κείμενο, το οποίο ορίζει τους όρους του πολιτικού παιχνιδιού και της πολιτικής σύγκρουσης, με μοναδικό στόχο τον ασφυκτικό έλεγχο όλων των κρατικών και δημοκρατικών θεσμών, πράγμα το οποίο φαίνεται ότι αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής της στρατηγικής όλο το τελευταίο διάστημα. Από την τελευταία ΔΕΚΟ μέχρι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η Νέα Δημοκρατία επιχειρεί τον ασφυκτικό έλεγχο του κράτους, των θεσμών και των δομών του. Αυτό είναι πραγματική απειλή για τη δημοκρατία, αλλά και για το ίδιο το Σύνταγμα.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ τον κ. Τζανακόπουλο.

Παρακαλώ, κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ πολύ.

Θέλω να ξεκινήσω, επιβεβαιώνοντας κάτι που είπε ο κ. Στυλιανίδης και θυμίζοντας στον συνάδελφο και εκλεκτό φίλο κ. Κατρούγκαλο, τη συζήτηση που είχαμε στην Επιτροπή της Αναθεώρησης, όταν ζητήσαμε εμείς να είναι παρών εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, για να μπορούμε να συζητήσουμε για ορισμένες λεπτομέρειες. Μάλιστα, είχαμε και τη χαρά αυτός να είναι ένας συνάδελφός μας, ο κ. Γεραπετρίτης. Έτσι ήταν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Σίγουρα. Για τα διαδικαστικά του Κανονισμού, όμως;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Τα είπα στην τοποθέτησή μου.

Αυτό, κύριε Πρόεδρε, το ζητήσαμε, θυμίζοντας ότι πάντα οι κυβερνήσεις στην Αναθεώρηση του Συντάγματος είχαν μια παρουσία. Αν ήταν πληθωρική η παρουσία αυτή ή αν ήταν πιο κομψή, είχε να κάνει με το ποιος ήταν ο αρμόδιος Υπουργός, που ήταν εδώ, αν μιλούσε πολύ, αν μιλούσε διακριτικότερα. Άρα, αυτό είναι λυμένο.

Έχει δικαίωμα να παίρνει τον λόγο; Έχει δικαίωμα να παίρνει τον λόγο, γιατί, όπως είπαμε στη Διάσκεψη των Προέδρων, ακολουθούμε, πλην των ειδικών θεμάτων που έχουμε ρυθμίσει με δικές μας αποφάσεις, τον Κανονισμό της Βουλής σε ό,τι αφορά το κανονικό νομοθετικό έργο. Αυτό το πρόβλημα είναι λυμένο και

δεν πρέπει να χάνουμε χρόνο πάνω σε αυτό.

Θεωρώ πάρα πολύ έξυπνη την ένσταση, που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ και η συζήτηση, που γίνεται είναι και μια αφορμή για την επιστήμη να την επεξεργαστεί. Τι υποστηρίζει δηλαδή; Τι ισχυρίζεται ο κ. Κατρούγκαλος; Ότι εδώ η πρόταση που κατατίθεται με πενήντα Βουλευτές νομοτύπως για την αναθεώρηση του άρθρου 32 παράγραφος 4 παραβιάζει το άρθρο 110. Αυτή είναι η βασική συλλογιστική της ένστασης.

Είναι πάρα πολύ χρήσιμη -ξαναλέω και το επιδοκιμάζω για τρίτη φορά- η ένσταση αυτή. Είναι, όμως, επί της ουσίας σωστή; Επανέρχομαι στο χθεσινό μας διάλογο, κύριε Κατρούγκαλε, για τις κατευθύνσεις και παραπέμπω σε έναν πολύ σοβαρό και διεισδυτικό διάλογο που έγινε στην Ολομέλεια, αλλά και στην επιτροπή της προτείνουσας Βουλής. Οι περισσότεροι σήμερα, οι λιγότεροι τότε, υποστηρίζουμε ότι υπάρχει δέσμευση της Αναθεωρητικής Βουλής από την προτείνουσα σε δύο θέματα: Διάταξη, δηλαδή άρθρο και παράγραφος. Αυτό δεν μπορεί να το ξεπεράσει κανείς.

Αν είχαμε εδώ πρόταση αναθεώρησης, που αφορά άρθρο ή παράγραφο που δεν είχε προτείνει η προηγούμενη Βουλή, θα έσπεκε απολύτως το επιχείρημά σας και θα έπρεπε η Βουλή να αποκρούσει αυτή την αντισυνταγματικότητα. Σας το είπα χθες αυτό, όταν συζητούσαμε για το άρθρο 16 παράγραφος 2 και το άρθρο 16 παράγραφος 5. Σας έλεγα ότι είναι υποκρισία να μιλάτε υπέρ της θρησκευτικής ελευθερίας και να μην προτείνετε την αναθεώρηση του άρθρου 16 παράγραφος 2, που είναι η βάση μιας κακής νομολογίας.

Είπε συνάδελφός σας ότι δεν το εντάξατε στις προτάσεις σας, διότι φοβόμασταν ότι θα σας πάμε στο άρθρο 16 παράγραφος 5 για τα μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια.

Σας έλεγα πως δεν υπάρχει τέτοια περίπτωση. Αυτό θα ήταν κατάφωρα αντισυνταγματικό και θα το απέκρουε κάθε Βουλή.

Έρχεστε τώρα εδώ να κάνετε, όμως, μια υπέρβαση από τα δεδομένα της θεωρίας και να πείτε όχι, η προηγούμενη Βουλή δεσμεύει την παρούσα Αναθεωρητική και ως προς τις κατευθύνσεις. Τα αντιεπιχειρήματα είναι συγκλονιστικά σε βάρος αυτής της άποψης.

Το πρώτο, κυρίες και κύριοι, έχει να κάνει με τη δημοκρατία, με τη δημοκρατική νομιμοποίηση. Είναι δυνατόν να λέμε ότι μια προτείνουσα Βουλή, που πρότείνει Αναθεώρηση του Συντάγματος στους τελευταίους μήνες της τελευταίας συνόδου της, δηλαδή όταν η δημοκρατική νομιμοποίηση είχε αρχίσει να ελαττώνεται, όπως φάνηκε από τις επόμενες εκλογές, να δεσμεύει την επόμενη Βουλή;

Το Σύνταγμα ορίζει, κύριε Πρόεδρε, ότι αναθεωρεί το Σύνταγμα η Αναθεωρητική Βουλή στην πρώτη της σύνοδο, με νωπή τη δημοκρατική νομιμοποίηση, με νωπή την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας. Είναι δυνατόν να λέμε ότι ένα Σώμα που βγαίνει απονομιμοποιούμενο, δεσμεύει το επόμενο, αφού έχει μεσολαβήσει η βούληση της λαϊκής κυριαρχίας, στην πρώτη Σύνοδο της επόμενης περιόδου, δηλαδή στην πιο ζεστή από πλευράς δημοκρατικής νομιμοποίησης σύνοδό της; Όχι, θα ήταν δημοκρατικό απόστημα αυτό να το κάνουμε και δεν θα το κάνουμε.

Το δεύτερο επιχειρήμα είναι ότι επικαλούνται οι συνάδελφοι δύο σημαντικές αποφάσεις του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τι έκριναν αυτές; Έκριναν το παραδεκτό ενός επιχειρήματος και το απέρριψαν επί της ουσίας.

Κύριε Πρόεδρε -είστε και δικαστής- δεν ξέρω αν υπήρχε βεβαιότητα αποδοχής του επιχειρήματος της ουσίας τι θα έλεγαν και για τα θέματα του παραδεκτού.

Άρα, ολοκληρωμένη νομολογία επί του θέματος δεν έχουμε και γι' αυτό, πρέπει οπωσδήποτε να την επικαλούμαστε, αλλά με φειδώ και με συγκράτηση.

Δέχθηκε ο κ. Τζανακόπουλος στο τέλος -και μου κάνει θετική εντύπωση αυτό- ότι είναι σωστή η θεωρία, δεν είναι καθολική, δεν είναι ομόφωνη, υπάρχει μια εξαίρεση, όμως, όλοι οι υπόλοιποι επί δεκαετίες συμφωνούμε ότι στο κείμενο του Συντάγματος δεν μπορούμε να εντοπίσουμε αντισυνταγματικές διατάξεις. Οι διατάξεις του Συντάγματος διακρίνονται σε αυτές που αναθεωρούνται και σε αυτές που δεν αναθεωρούνται. Τίποτε άλλο. Όλες

οι υπόλοιπες από πλευράς τυπικής δύναμης είναι ίσες.

Αν δεχτούμε ότι ένας δικαστής μπορεί μετά την Αναθεώρηση του Συντάγματος να κρίνει αντισυνταγματική συνταγματική διάταξη, θα ήταν καταστροφή, διότι θα εισήγαγε διάκριση που θα παραβίαζε τη διάκριση των εξουσιών, την αυτονομία της Βουλής και το δικό μας, το ελληνικό, όπως διαμορφώθηκε επί δύο αιώνες, συνταγματικό σύστημα.

Είναι λάθος να το υποστηρίζετε αυτό, κυρίες και κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ. Θα το βρούμε μπροστά μας. Θα το βρίσκαμε μπροστά μας, αν αυτή η Βουλή αποφάσιζε αλλιώς.

Κύριε Πρόεδρε, επειδή είχα την εμπειρία της προηγούμενης Βουλής, θέλω να κάνω δύο επισημάνσεις. Δεν μπορεί να επικαλείστε τον κ. Βενιζέλο, γιατί ήσασταν παρών, όταν ανέπτυξε την άποψή του για το αντίθετο από αυτό που λέτε και είστε και γνώστης του κειμένου, που έχει δημοσιεύσει στο διαδικτυακό τόπο της θεωρίας του Συνταγματικού Δικαίου.

Είναι ο άνθρωπος, ο οποίος με τον καλύτερο τρόπο εξήγησε γιατί δεν έχετε δίκιο, σε ένα πνεύμα συναδελφικής συζήτησης και αλληλοκατανόησης ως προς τα επιχειρήματα. Εκεί που διαφωνώ, διαφωνούμε. Κι εκεί που δεν διαφωνούμε, δεν διαφωνούμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Δεν αμφισβήτησε αυτά που γράφει. Δεν διέψευσε αυτά που διάβασα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Τι κάνετε, όμως, σήμερα; Έχω την μαρτυρία της προηγούμενης Επιτροπής για την Αναθεώρηση του Συντάγματος και αυτήν καταθέτω. Αλλά έλεγε για το άρθρο 32 ο ΣΥΡΙΖΑ -πλειοψηφία τότε- άλλα έλεγε η Νέα Δημοκρατία -αυτό είναι αλήθεια, δεν είναι ψέμα- κι άλλα λέγαμε εμείς. Όταν προετοιμαζόταν η ψηφοφορία, κύριε Πρόεδρε, μας αιφνιδίασε το τέχνασμα της Νέας Δημοκρατίας να πει «να!» στο άρθρο 32 παράγραφος 4, να ψηφίσουμε την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ. Και είπα σε όλους τους συναδέλφους του ΣΥΡΙΖΑ τότε από το Βήμα αυτό: Μην ψηφίζετε όλοι μαζί, διότι πέφτετε θύματα. Ποιας επιλογής; Να ψηφίσετε μαζί με τη Νέα Δημοκρατία, να πάρει η πρότασή σας εκατόν ογδόντα ψήφους και να αναθεωρήσουν το Σύνταγμα οι επόμενοι με εκατόν πενήντα μία ψήφους. Ψηφίστε ένας από εσάς, όπως κάναμε εμείς. Μην δώσετε στην επόμενη πλειοψηφία, που δεν φαίνεται να είναι η δική σας, την πολυτέλεια να αναθεωρήσει το Σύνταγμα όπως της ταιριάζει και όπως της αρέσει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: «Κόλλο» στο «κόλλο»;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Και αντί να το κάνουν αυτό, γλίστρησαν στην παγίδα, το ψήφισαν οι του ΣΥΡΙΖΑ και έρχονται τώρα να πουν, μέσω της ένστασης συνταγματικότητας, ότι τα πράγματα πρέπει να πάνε αλλιώς.

Όχι, κύριε Πρόεδρε, είμαι μάρτυρας αυτής της συζήτησης και έτσι έγινε, όπως σας την λέω. Και ένα βαρύτατο λάθος τους κοινοβουλευτικό και πολιτικό έρχονται σήμερα να το πληρώσουν οι ίδιοι, αλλά και όλοι εμείς.

Θα κλείσω με αυτό. Γιατί όλοι εμείς; Γιατί, οι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, επιχειρούν αλλαγή του 32 παράγραφος 4 με τρόπο που απονομιμοποιεί δημοκρατικά τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πότε το κάνει αυτό; Όταν θα ψηφίσουν να εκλέγεται με εκατόν πενήντα μία ψήφους; Όχι. Στην πρότασή τους αυτή εμείς θα αντιτάξουμε ότι υπάρχουν δημοκρατικότερες προτάσεις για έναν Πρόεδρο ή για μία Πρόεδρο, που πρέπει οπωσδήποτε να αναδεικνύεται ως θεσμός μονοπρόσωπος, με πολύ μεγάλη δημοκρατική νομιμοποίηση.

Συνεχίζουν, όμως, την πρότασή τους και λένε ότι επί δύο υποψηφίων εκλέγεται εκείνος, που θα συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία και επικαλούνται την προϊσχύουσα -ισχύουσα σήμερα, δηλαδή- διάταξη. Σωστά την επικαλούνται, αλλά η σημερινή διάταξη προϋποθέτει εκλογές πριν, για να φθάσουμε στη σχετική πλειοψηφία. Είναι λάθος να την προτείνουν τώρα, που δεν θα έχουμε εκλογές ανάμεσα στις ψηφοφορίες ως πλειοψηφία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κάνουν και κάτι κωμικό και θέλω να το πω αυτό. Λένε, κύριε Πρόεδρε, ότι επί ισοψηφισάντων εκλέγεται ο πρεσβύτερος. Αν είναι, όμως, γυναίκες, οι δύο ισοψηφίσασες; Ή η μία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Η πρεσβυτέρα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Η πρεσβυτέρα, η σύζυγος του πρεσβύτερου; Η γυναίκα του παπά;

Είναι κωμικά αυτά, κύριε Πρόεδρε. Να συνέλθουν λίγο και να κάνουν μια αξιοπρεπή πρόταση για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, γιατί έτσι δεν βγαίνει πέρα.

Ωστόσο, η τελευταία μου φράση είναι η εξής: Η ένσταση πρέπει να απορριφθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστούμε τον κ. Λοβέρδο.

Τον λόγο έχει τώρα ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, κ. Ιωάννης Γκιόκας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Κατά τη γνώμη μας, κύριε Πρόεδρε, παραδεκτά και σωστά συζητείται η ένσταση αντισυνταγματικότητας. Ωστόσο, το ζήτημα είναι πολιτικό και δεν είναι ζήτημα συνταγματικής τάξης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Με συγχωρείτε, κύριε Γκιόκα, που σας διακόπτω, αν μου επιτρέψετε, να ανακοινώσω τα σχολεία, γιατί πρέπει να φύγουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής των Ελλήνων, είκοσι μαθητές και μαθήτριες και ένας συνοδός εκπαιδευτικός, από το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Υμηττού.

Επίσης, τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής των Ελλήνων, τριάντα έξι μαθητές και μαθήτριες και τρεις εκπαιδευτικοί τους, από το 5^ο Γυμνάσιο Θήβας.

Η Βουλή καλωσορίζει και τα δύο σχολεία.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Συνεχίστε, κύριε Γκιόκα, σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Ξαναλέω ότι το ζήτημα είναι πολιτικό και όχι ζήτημα συνταγματικής τάξης. Ποιο είναι το πολιτικό ζήτημα; Ότι στην προηγούμενη Βουλή, στην προτεινόμενη Βουλή, ψηφίστηκε όλοι μαζί γιατί είναι κοινή σας θέση για την αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την πρόωρη διάλυση της Βουλής. Εμείς δεν το ψηφίσαμε αυτό και το ψηφίσατε αυτό γιατί, πάνω από όλα, βάζετε τον στόχο της κυβερνητικής σταθερότητας. Η μεν Νέα Δημοκρατία πάντα υποστήριζε αυτή τη θέση, ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε όψιμος οπαδός της κυβερνητικής σταθερότητας, ενώ το 2014 είχε αξιοποιήσει -και καλά έκανε, λέμε εμείς- την προεδρική εκλογή, προκειμένου να υπάρξει κυβερνητική αλλαγή. Άρα, λοιπόν, ψηφίσατε μαζί το συγκεκριμένο άρθρο. Γι' αυτό και το άρθρο αυτό συγκέντρωσε πάνω από εκατόν ογδόντα Βουλευτές και σήμερα, μπορεί να αναθεωρηθεί με την απλή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα.

Από εδώ και πέρα, αρχίζουν τα αδιέξοδα όλων σας. Η μεν Νέα Δημοκρατία καταφεύγει σε ένα σχήμα, εγκαταλείπει την προηγούμενη της θέση για άμεση εκλογή -που όντως, αυτή ήταν η προηγούμενη της θέση- από τον λαό και καταφεύγει σε ένα σχήμα αχαρακτήριστο, γιατί αυτό το σχήμα που λέει σχετική πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας ο πρεσβύτερος ή κληρώση, όπως έλεγε αρχικά, είναι ένα σχήμα αχαρακτήριστο -ίσως υπάρχει στο Εκκλησιαστικό Δίκαιο- ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ υιοθετεί την προηγούμενη θέση της Νέας Δημοκρατίας για άμεση εκλογή από τον λαό.

Αν κάτι πλήττει τη μορφή του πολιτεύματος, κύριε Κατρούγκαλε, ως Προεδρευόμενη Δημοκρατίας είναι η δική σας πρόταση πάνω από όλα, που στην ουσία, με την άμεση εκλογή από τον λαό, ισχυροποιεί ένα μονοπρόσωπο όργανο, έστω και με τις αρμοδιότητες, που έχει σήμερα, χώρια που θα άνοιγε τη συζήτηση για ενίσχυση των αρμοδιοτήτων.

Η πρόταση αυτή για την άμεση εκλογή από τον λαό, απορρίφθηκε από την προηγούμενη Βουλή. Γιατί απορρίφθηκε; Γιατί απορρίφθηκε το άρθρο 30 και απορρίφθηκε και από Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ. Εδώ ήμασταν, τα ζήσαμε, θυμόμασταν και ποιοι Βουλευτές κάνανε συγκεκριμένη κριτική σε αυτήν την πρόταση της Κυβέρνησης και την καταψήφισαν. Γι' αυτό δεν πέρασε το άρθρο 30 που έλεγε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται ή από τη Βουλή -και είχατε προσθέσει- ή από το εκλογικό σώμα.

Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε από Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ. Ούτε εμείς την ψηφίσαμε και σωστά απορρίφθηκε. Γι' αυτό δεν είναι σήμερα στα αναθεωρητέα άρθρα.

Άρα, λοιπόν, όσο αντισυνταγματική, με βάση τη δική σας λογική είναι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, άλλο τόσο αντισυνταγματική είναι και η δική σας πρόταση που επαναφέρετε, ενώ έχει απορριφθεί, η άμεση εκλογή από τον λαό. Άρα, εδώ, κύριε Πρόεδρε, παίζονται πολιτικά παιχνίδια. Αυτό είναι. Και συζητάμε για το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας και πάει λέγοντας.

Γνωρίζετε πάρα πολύ καλά τη θέση μας για τον θεσμό. Όχι για το πρόσωπο, για τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Έλεος, όμως, εδώ με την υποκρισία!

Ο κ. Κατρούγκαλος το 2014 έλεγε ότι και τον Θεό τον ίδιο να προτείνουμε, δεν θα το ψηφίσουν. Και σωστά έλεγε. Τότε το περφόρουσε το κύρος το θεσμού και τώρα το υποβαθμίζετε;

Άρα, εδώ παίζονται πολιτικά παιχνίδια με συνταγματικό προκάλυμμα. Υπάρχει πολιτικός καιροσκοπισμός και από τη μεριά της Νέας Δημοκρατίας με τη θέση αυτή την αχαρακτήριστη, που υιοθετεί. Υπάρχει πολιτικός καιροσκοπισμός και από τη μεριά του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν ξέρω αν ο πολιτικός καιροσκοπισμός είναι αντισυνταγματικός. Μάλλον επιτρέπεται από αυτό το Σύνταγμα, για να μην πω επιβάλλεται. Γι' αυτό τον λόγο εμείς δεν συμμετέχουμε στην ψηφοφορία αυτής της διαδικασίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Γκιόκα.

Παρακαλώ τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Ελληνικής Λύσης κ. Χίττα να πάρει τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Σήμερα οι μάσκες έπεσαν, κύριε Πρόεδρε. Συμμετέχω σε αυτή τη διαδικασία της συνταγματικής Αναθεώρησης εδώ και περίπου δύο μήνες, από όταν ξεκίνησε, σε ένα κλίμα με ευγένεια, με εξαιρετική συμπεριφορά. Σήμερα πήγαν περίπατο όλα αυτά, φυσικά, γιατί αυτό είναι το πραγματικό πρόσωπο του δικομματισμού. Χρησιμοποιείτε το Σύνταγμα, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ και της Νέας Δημοκρατίας, για τα δικά σας μικροπολιτικά παιχνίδια. Λέτε ότι σέβεστε το Σύνταγμα, αλλά την ίδια ώρα, παίζετε μικροπολιτικά παιχνίδια, μικροκομματικά παιχνίδια πάνω στο Σύνταγμα.

Κύριε του ΣΥΡΙΖΑ, κύριε Κατρούγκαλε, εγκαλείτε τη Νέα Δημοκρατία για κωλοτούμπα -θα το πω έτσι απλά εγώ- για το 2014, γιατί όντως τότε έλεγε άλλα για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και σήμερα έρχεται με άλλα μυαλά κι άλλες προτάσεις. Τα λέτε εσείς αυτά, κύριε Κατρούγκαλε και κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, που ψηφίζεται υπέρ της αποδέσμευσης, αν θέλετε, αποσύνδεσης της διάλυσης της Βουλής, με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, την ώρα που εσείς το χρησιμοποιήσατε για να γίνει κυβέρνηση τη μία και μάλλον τη μοναδική φορά, που θα κυβερνήσετε στη χώρα αυτή. Δηλαδή τώρα το αλλάξατε. Κυβέρνηση γίνετε εσείς. Εσείς δεν κάνετε κωλοτούμπες; Σε ποιους τα λέτε αυτά; Σας ακούει ο ελληνικός λαός.

Μιλάτε εσείς, ο ΣΥΡΙΖΑ, η Νέα Δημοκρατία, το Κίνημα Αλλαγής και το ΠΑΣΟΚ και λέτε ότι σέβεστε το Σύνταγμα. Ποιο Σύνταγμα ακριβώς σέβεστε εσείς; Σεβαστήκατε το Σύνταγμα και τον ελληνικό λαό, όταν ψηφίσατε τη Συμφωνία των Πρεσπών, χωρίς να ρωτήσετε τον ελληνικό λαό; Σεβαστήκατε το Σύνταγμα εσείς όταν το «όχι», κύριε Κατρούγκαλε, το κάνατε «ναι»; Ποιον λαό σεβαστήκατε και ποιο Σύνταγμα; Σεβαστήκατε κανένα Σύνταγμα, όταν υπογράφατε τα μνημόνια, παρά την αρνητική άποψη που είχε ο ελληνικός λαός κι όταν αρνείστε πεισματικά να ακούσετε τον ελληνικό λαό; Πιο Σύνταγμα σέβεστε; Για ποια υποκρισία μιλάμε εδώ, η οποία περισσεύει; Έχετε υποθηκεύσει το μέλλον των παιδιών μας, με τη διακυβέρνηση της πατρίδας μας τα τελευταία σαράντα πέντε χρόνια και μιλάτε για σεβασμό στο Σύνταγμα και στους θεσμούς.

Παίζετε με τις λέξεις του Συντάγματος και κάνετε επίδειξη νομικών γνώσεων και στην επιτροπή και μέσα στο ελληνικό Κοινοβούλιο ποιος είναι καλύτερος νομικός και δεν μιλάτε για την ουσία. Δυστυχώς, για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πάντα γίνονταν -και εξακολουθούν δυστυχώς και σήμερα- παιχνίδια στην πλάτη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος Δημοκρατίας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κύριοι Βουλευτές, πρέπει να έχει αρμοδιότητες. Εάν δεν έχει αρ-

μοδιότητες και τον έχουμε μόνο για να κόβει κορδέλες και να κάνει εγκαίνια, δεν υπάρχει λόγος να υπάρχει. Πρέπει να έχει αρμοδιότητες και να τον σεβόμαστε όλοι. Ο ελληνικός λαός πρέπει να ψηφίζει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και όπως λέμε και στην πρότασή μας, να υπάρχει και η συμφωνία τριών τουλάχιστον Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Αν ήσασταν, όμως, εδώ μέσα, στη θέση σας, στην ελληνική Βουλή, στα έδρανα αυτά και κάναμε όλοι το έργο μας σωστά, δεν θα υπήρχε κανένας κίνδυνος από σχετική πλειοψηφία ή μη. Αυτό είναι το πρόβλημα. Όμως, λείπετε συστηματικά από το έργο σας. Επικαλούμαι την πολιτική σοβαρότητα όλων.

Κλείνω με το εξής: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, για να υπενθυμίσω σε όλους σας, είναι ο Αρχηγός του Κράτους. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο διεθνής παραστάτης της χώρας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Απαγορεύεται και δεν μπορεί κανένας να παίζει μαζί του και να τον κάνει υποχείριό του.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Η κ. Αντωνοπούλου εκ μέρους του ΜέΡΑ25, έχει τον λόγο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η τοποθέτησή μου δεν θα είναι πολιτική, διότι το Σύνταγμα, πάνω από όλα, είναι ένα κανονιστικό κείμενο, άσχετα αν το έχουμε εργαλειοποιήσει για να εξυπηρετούνται μικροκομματικές και πολιτικές επιδιώξεις, ένθεν κακειθεν. Συνεπώς, δεν θα επεκταθώ στο τι προηγήθηκε. Κατά την προσωπική μου άποψη, δεν τίθεται εδώ θέμα αντισυνταγματικότητας. Τίθεται το θέμα του κατά πόσο το περιεχόμενο που θα λάβει η συγκεκριμένη αναθεωρητέα διάταξη, θα έρχεται σε σύγκρουση με μια βασική αρχή, που είναι η μορφή του πολιτεύματος.

Άρα, το σωστό που έχει εδώ διατυπώσει ο ΣΥΡΙΖΑ, είναι κατά πόσο παραβιάζονται τα διαδικαστικά και τα ουσιαστικά όρια της Αναθεώρησης, κι όχι κατά πόσο είναι αντισυνταγματική μία διάταξη. Ο ίδιος ο Τσάτσος το έχει πει ότι δεν υπάρχουν αντισυνταγματικές διατάξεις στο Σύνταγμα. Απλά, μπορεί να αποτελούν εξαίρεση, σε σχέση με κάποια βασική αρχή του Συντάγματος.

Πάλι εδώ εγείρεται το ζήτημα του κατά πόσο η παρούσα Αναθεωρητική Βουλή δεσμεύεται από την προτείνουσα ως προς την κατεύθυνση και το περιεχόμενο. Γι' αυτό το θέμα υπήρξε μια αναλυτική συζήτηση στην επιτροπή. Δεν υπάρχει αποκρυσταλλωμένη θεωρία. Το να επικαλούμαστε διάφορους νομικούς, είτε από τη μία και από την άλλη πλευρά, δεν σημαίνει ότι υπάρχει μια αποκρυσταλλωμένη θεωρία κι αυτό διότι το ίδιο το περιεχόμενο του Συντάγματος στις συγκεκριμένες διατάξεις, στο άρθρο 110, είναι κάπως θολό. Οπότε ούτε η θεωρία αυτή τη στιγμή μπορεί να είναι ξεκάθαρη.

Είχα εκφράσει την άποψη στην επιτροπή ότι δεν υπάρχει δέσμευση της παρούσας Βουλής από την προηγούμενη Βουλή κι αυτό διότι έχουν μεσολαβήσει εκλογές, έχει αλλάξει η βούληση του λαού, η παρούσα Βουλή έχει μια διαφορετική νομιμοποίηση. Συνεπώς, δεν υπάρχει δέσμευση ως προς το περιεχόμενο και την κατεύθυνση. Σίγουρα υπάρχει ως προς τις διατάξεις που θα αναθεωρηθούν. Άρα, ως προς τα διαδικαστικά όρια της αναθεώρησης, αυτό είναι θέμα του πώς θα ερμηνεύσουμε τη δέσμευση ή όχι από την προηγούμενη Βουλή.

Όμως, παραβιάζονται τα ουσιαστικά όρια της Αναθεώρησης από την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τη σχετική πλειοψηφία για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η σχετική πλειοψηφία σίγουρα έρχεται σε αντίθεση με μία βασική αρχή, που είναι η μορφή του πολιτεύματος, η προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία. Με το να αποδοκιμάζουμε τη μεγαλύτερη, την απόλυτη πλειοψηφία, σίγουρα υποβαθμίζουμε τον ίδιο τον ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας που είναι ρυθμιστής και εγγυητής του πολιτεύματος και θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία.

Αν θέλουμε, λοιπόν, να αποτρέψουμε την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από την πρόωγη διάλυση της Βουλής και να αποσυνδέσουμε το όλο ζήτημα από τη διάλυση της Βουλής, τότε μπορούμε να παραπέμψουμε το ζήτημα στη λαϊκή κυριαρχία. Ως προς αυτό το θέμα, θα τοποθετηθώ πιο ειδικά στην

ομιλία μου, σχετικά με τη συγκεκριμένη πρόταση, που έχουμε κάνει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ κι εγώ, κυρία Αδαμοπούλου.

Τον λόγο έχει ζητήσει ο τέως Πρόεδρος της Βουλής.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Δεν θα έκανα χρήση του δικαιώματος να συμβάλω στη συζήτηση, εάν δεν είχα να θέσω ένα ζήτημα επιπλέον, κατά τη γνώμη μου, το οποίο θα πρέπει να σκεφτούμε όλοι μας, ανάλογα με την κατάληξη αυτής της συζήτησης.

Επί της ουσίας και επί των διαφορετικών απόψεων και των συνταγματολόγων και των πολιτικών δυνάμεων, έχω καλυφθεί από τους προλαλήσαντες και από τους προτείνοντες, τον κ. Κατρούγκαλο και τον κ. Τζανακόπουλο. Είναι σαφές ότι και πριν και μετά την απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, η σχετική βιβλιογραφία από τους πιο έγκριτους συνταγματολόγους της χώρας μας, που όλοι σεβόμαστε, είχε και την διαφορετικότητα της εποχής, σε σχέση με τα τεκταινόμενα. Άρα, έχουν κατατεθεί αυτές οι διαφορετικές προσεγγίσεις.

Θέλω να σας πω, μάλιστα, ότι στο τέλος της διαδικασίας της προτείνουσας Βουλής, αν ανατρέξουμε στα Πρακτικά, είχα πει κι εγώ ότι βεβαίως, εφόσον θα παρεμβληθούν εκλογές, είναι σαφές ότι αυτό θα επηρεάσει την επόμενη, την Αναθεωρητική Βουλή ως προς τη συζήτηση που θα γίνει, με βάση του ότι και στον λαό είχαν τεθεί οι προτάσεις, οι οποίες είχαν έρθει κατά τη φάση της προτείνουσας Βουλής, με ανοιχτό το ζήτημα της κατεύθυνσης, σε σχέση με τα άρθρα και τις προτάσεις, που είχε κατατεθεί από την τότε πλειοψηφία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και ρεαλιστές. Είναι η πρώτη φορά που έρχεται ένα ζήτημα πάνω στο οποίο -θα χρησιμοποιήσω εν προκειμένω μια αδόκιμη έκφραση- θα νομολογήσει η Βουλή δια αυτήν και δια το Σύνταγμα. Διότι είναι η πρώτη φορά που, ανάμεσα στις δύο, δηλαδή στην προτείνουσα και στην Αναθεωρητική Βουλή, υπάρχει ένας διαφορετικός συσχετισμός απόψεων και πολιτικών δυνάμεων. Άρα τίθεται εν προκειμένω ένα ζήτημα που δεν είναι καθόλου θεωρητικό, όπως αντιμετωπιζόταν τις προηγούμενες φορές στο πλαίσιο της συζήτησης των συνταγματολόγων.

Για τον λόγο αυτό ήθελα να συμβάλω στη συζήτηση, χωρίς να υπεισέρχομαι καθόλου στα ιδιαίτερα συνταγματικά και χωρίς να φορτίζω και το κλίμα με κόλπα, ποιος σκέφτηκε, τι έκανε κ.λπ..

Η απόφαση η οποία θα ληφθεί -εάν ληφθεί απόφαση- θα υπερβαίνει το όριο της σχετικής έστω δέσμευσης. Προσέξτε, τι λέω. Έτσι είχαμε κλείσει στην προτείνουσα Βουλή, ότι υπάρχει βεβαίως μία κατεύθυνση, η οποία σχετικά δεσμεύει την επόμενη Βουλή. Διότι ανάμεσα είχαμε εκλογές.

Αν πάμε στην άποψη ότι δεν δεσμεύει καθόλου, δηλαδή ότι η προτείνουσα Βουλή ορίζει μόνο και δεσμεύει κατά τον αριθμό των άρθρων, τα οποία μπαίνουν στη συζήτηση, τότε αντιλαμβάνεστε ότι οποιαδήποτε μελλοντική διαδικασία συζήτησης για το Σύνταγμα θα είναι κυριολεκτικά στον αέρα. Και θα είναι κυριολεκτικά στον αέρα, διότι προφανώς οι πολιτικές δυνάμεις, εν όψει της προσεχούς ψηφοφορίας -όποτε θα γίνει, είτε τώρα είτε στην τελευταία σύνοδο της Βουλής- ενώ όλοι θα ξέρουν ότι ενδιάμεσα θα υπάρχει η εκλογική διαδικασία, θα κρατιούνται και ως προς τον ίδιο τον αριθμό και την ουσία των άρθρων που θα προτείνουν, διότι θα «επικρέμαται» η νομολογία της παρούσας Βουλής ότι η επόμενη πλειοψηφία που μπορεί να είναι ίδια -άρα δεν θα υπάρχει πρόβλημα- αλλά μπορεί να είναι μία διαφορετική, εκκινώντας απλώς από το ότι θα αλλάξει το άρθρο υπ' αριθμόν τάδε, θα μπορεί να κάνει το αντίθετο.

Γι' αυτό, όταν ξεκίνησε η διαδικασία τη Δευτέρα -θα το θυμάται ο Πρόεδρος, ο κ. Στυλιανίδης- είχαμε θέσει -και εγώ είχα θέσει- το θέμα ότι τα όρια της δέσμευσης είναι, αφ' ενός ότι είναι αυτά τα άρθρα και δεν είναι κάποια άλλα και αφ' ετέρου, προφανώς η επόμενη Βουλή, επειδή υπεισέρχεται η λαϊκή ψήφος, μπορεί να αρνηθεί να ψηφίσει αυτά τα άρθρα. Αυτό μπορεί. Και εκεί, η λαϊκή ψήφος είναι απολύτως καθοριστική. Δηλαδή μία σειρά από άρθρα που με τον προηγούμενο συσχετισμό είχαν προταθεί, η παρούσα μπορεί να πει «δεν τα ψηφίζω».

Αυτό, όμως, είναι το όριο της δέσμευσης και μη δέσμευσης. Το να πάει σε αντίθεση ερμηνεία και σε αντίθεση ανάλυση και σε ριζικά αντίθετη κατεύθυνση επί των άρθρων, τα οποία μία πολιτική πλειοψηφία την προηγούμενη φορά είχε προτείνει δημιουργεί -επαναλαμβάνω- μία νομολογία, η οποία προφανέστατα για την όποια επόμενη συζήτηση συνταγματικής Αναθεώρησης θα φέρνει στην επιφάνεια, όχι τακτικισμούς -μεταξύ μας μιλάμε- όχι κόλπα, όχι αποχωρήσεις.

Εγώ σέβομαι αυτά, που είπε ο κ. Λοβέρδος. Ό,τι είπε σήμερα, τα είχε πει και στην τελευταία συζήτηση τότε. Και από την πλευρά τους -προσέξτε τώρα- είχε μείνει ένας μόνο μέσα από το Κίνημα Αλλαγής με αποτέλεσμα να χρειαστούν δύο, τρεις ψηφοφορίες για να περάσει με εκατόν πενήντα μία ή εκατόν πενήντα τρεις ψήφους το οικείο άρθρο για την ουδετεροθηρσεία, έχοντας μία σχετική δέσμευση όλα τα άρθρα να συμπεριφερθούν έτσι για να μην είναι λευκή επιταγή στους επόμενους να κάνουν ό,τι θέλουν. Έβαλαν, όμως, τότε με τη στάση τους -πόσω μάλλον αν ήταν ένα μεγαλύτερο κόμμα, δηλαδή η επόμενη αξιωματική αντιπολίτευση- εν κινδύνω να μην υπάρξουν καν τα άρθρα, τα οποία συζητούνταν στην Αναθεωρητική Βουλή.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Επειδή δεν ψήφισαν οι δικοί σας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Με συγχωρείτε, κύριε Λοβέρδο.

Και είχε υπάρξει πλούσια συζήτηση στα μίντια τότε: «Την πάτησε ο ΣΥΡΙΖΑ», «την πάτησε ο Σίπρας». Καθόλου! Έγινε μία ανοιχτή πολιτική συζήτηση επί της ουσίας. Κατατέθηκαν οι προτάσεις. Υπήρξε η σύγκλιση στο κρίσιμο ζήτημα, δηλαδή το ότι δεν διαλύεται η Βουλή για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Από εκεί και πέρα, στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ υπήρχε αυτό το περί έξι ψηφοφοριών, το οποίο ήταν προφανέστατο -και αναλύθηκε τότε και από τους εισηγητές μας- ότι λειτουργούσε απολύτως αποτρεπτικά, δηλαδή ανά μήνα που θα γίνονταν οι ψηφοφορίες, για να πάμε και σε εκλογή από τον λαό. Δηλαδή δεν αμφιστάμεθα και από το άλλο άρθρο του Συντάγματος, το οποίο έμεινε αμετακίνητο. Υπήρχε συνοχή, εσωτερική λογική και μία πολιτική άρθρωση λόγου και πρόταση.

Επισημαίνω, λοιπόν -κλείνω με αυτό και με συγχωρείτε, επειδή μακρογρόσησα- να σκεφτούμε όλοι πάρα πολύ καλά για την επόμενη αναθεωρητική διαδικασία. Μπορεί να είναι μετά από μερικά χρόνια. Το σημερινό, όμως, προηγούμενο μπορεί να είναι καταστροφικό για την πολιτική συζήτηση και για την ωρίμανση προτάσεων τότε και για τον πολιτικό τακτικισμό, στον οποίο μπορεί να υπεισέλθουν εκ των πραγμάτων τα κόμματα, διότι δεν θα θέλουν οι δικές τους προτάσεις να γίνουν άθυρμα και θα κατευθυνθούν σε εντελώς ριζικά διαφορετική κατεύθυνση.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε η συζήτηση κατά το άρθρο 100 παράγραφος 2 του Κανονισμού επί της ενστάσεως αντισυνταγματικότητας που υποβλήθηκε από πλευράς του ΣΥΡΙΖΑ.

Οι αποδεχόμενοι την ένσταση αντισυνταγματικότητας παρακαλώ να εγερθούν.

(Εγείρονται οι αποδεχόμενοι την πρόταση)

Προφανώς, ηγέρθησαν οι ολιγότεροι.

Δεν ηγέρθη ο απαιτούμενος και προβλεπόμενος από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής αριθμός Βουλευτών.

Συνεπώς η ένσταση αντισυνταγματικότητας απορρίπτεται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε τώρα στην ουσία των διατάξεων.

Τον λόγο έχει ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας κ. Κωνσταντίνος Τζαβάρας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα θα συζητήσουμε τρεις θεματικές ενότητες ενωμένες, από τις οποίες επιλέγω να αναφερθώ, γιατί ο χρόνος δεν επαρκεί για πλήρη ανάπτυξη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Τζαβάρα, με συγχωρείτε, γιατί έκανα μία παράλειψη.

Παρακαλώ, να ανοίξει ο κατάλογος των ομιλητών.

Συνεχίστε, κύριε συνάδελφε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Θα αναφερθώ, λοιπόν, στη νέα τεχνική για την ανάδειξη του Προέδρου, στο άρθρο 68 παράγραφος 2, και στις λεγόμενες «αμεσοδημοκρατικές μορφές έκφρασης του λαού», που προτείνονται από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Ήδη, νομίζω ότι έχει ωριμάσει η Αίθουσα για να αναπτυχθούν πρώτα-πρώτα τα επιχειρήματα σχετικά με το θέμα το καυτό, το επίμαχο, της ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Τζαβάρα, συγγνώμη.

Πάλι θα σας διακόψω, γιατί τα τεχνικά προβλήματα σήμερα βγαίνουν το ένα πίσω από το άλλο.

Επειδή, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν λειτουργεί το ηλεκτρονικό σύστημα, παρακαλώ τις αρμόδιες υπηρεσίες της Βουλής να έρθουν και να εγγράφονται οι Βουλευτές που θέλουν να μιλήσουν με δήλωσή τους σε κατάσταση, η οποία θα τηρείται.

Στη συνέχεια, θα γίνει...

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ: Αγεληδόν θα πάμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Χάλασε το σύστημα, κυρία Κανέλλη. Τι να κάνουμε;

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ: Ας στείλουν τα κόμματα κατάλογο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Σε αυτό έχετε δικίο.

Παρακαλώ τους συναδέλφους να καθίσουν και θα περιέλθουν οι υπάλληλοι της Βουλής τα έδρανα, γιατί έτσι δεν μπορείτε να παρακολουθήσετε και τους εισηγητές. Ο προσωρινός κατάλογος ακυρώνεται.

Θα περιέλθουν, λοιπόν, οι υπάλληλοι της Βουλής τα έδρανα μέχρι και τον τρίτο εισηγητή, ώστε να μπορούν να εγγράφονται με την ησυχία τους. Όμως θα υπάρχει και μια ανοχή να εγγραφούν στη συνέχεια, αν έλθουν και άλλοι, διότι υπάρχει ένα πρόβλημα με το σύστημα.

Κύριε Τζαβάρα, σας ζητώ συγγνώμη και παρακαλώ ξεκινήστε την ομιλία σας από την αρχή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κατά τη διάταξη του άρθρου 32 παράγραφος 1 του Συντάγματος, είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Μάλιστα δε, σύμφωνα με το κυβερνητικό σχέδιο που είχε κατατεθεί το 1975 κατά τη διάρκεια της τότε Αναθεώρησης, προβλεπόταν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι, επίσης, εγγυητής της αρμονικής λειτουργίας των εξουσιών του κράτους.

Αυτή ακριβώς η θεσμική εικόνα του Προέδρου της Δημοκρατίας ατόνησε και μειώθηκε κατά την Αναθεώρηση του 1986, οπότε και όλες οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας καταργήθηκαν, εκτός από εκείνες που αφορούν τον θεσμικό του ρόλο του ως αρχηγού του κράτους, ως συμβολικού αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων, ως εκπροσώπου της χώρας στο εξωτερικό για την υπογραφή διεθνών συμβάσεων και μια σειρά άλλες τέτοιες αρμοδιότητες μεταξύ των οποίων, βεβαίως, περιλαμβάνονται και εκείνες που αναφέρουν τα άρθρα 37 και 38, δηλαδή ανάθεση εντολής σχηματισμού κυβέρνησης στον Αρχηγό του κόμματος που έχει την απόλυτη πλειοψηφία εδρών στο Κοινοβούλιο, στη συνέχεια ανάθεση διερευνητικής εντολής σχηματισμού κυβέρνησης και περαιτέρω, εάν δεν επιτευχθεί σχηματισμός κυβέρνησης, και τη συμμετοχή του και τη συμβολή του στο Συμβούλιο των Πολιτικών Αρχηγών για την εξεύρεση λύσης και, σε τελική ανάλυση, τον ορισμό προσωρινής ή οικομενικής κυβέρνησης για τη διεξαγωγή των εκλογών.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ**).

Από αυτήν τη διαπίστωση μπορεί ο καθένας να συμπεράνει ότι πλέον ο ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας έχει συμβολικό χαρακτήρα. Είναι μεν κατά το Σύνταγμα ρυθμιστής, αλλά δεν έχει ρυθμιστικές αρμοδιότητες. Όμως δεν παύει να είναι ένα πολιτειακό όργανο, που, πράγματι, το προσωπικό του κύρος, η υπερκομματική του ιδιότητα και, κυρίως, η αποχή του από συμμετοχή σε κομματικές αντιδικίες και πολιτικές συγκρούσεις, καθιστούν τον ρόλο του πολύτιμο στοιχείο για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Γι' αυτό ακριβώς η προσπαθεία που γίνεται στις δύο επιτρο-

πές, της προτείνουσας και της Αναθεωρητικής που έχουν προηγηθεί, αλλά και κατά τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στην προτείνουσα Βουλή, είχαν ως αντικείμενο το πώς θα βρούμε έναν καινούργιο τρόπο, μια τεχνική, δηλαδή, ανάδειξης Προέδρου της Δημοκρατίας χωρίς πλέον να είναι το πολίτευμα και η Βουλή αιχμάλωτη της αποτυχίας του Κοινοβουλίου να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πώς, λοιπόν, θα μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στην ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος, στη συνέχιση της διάρκειας της Βουλής στην περίπτωση που η Βουλή δεν θα μπορέσει, δεν θα επιτύχει να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Γι' αυτό ακριβώς και ο ΣΥΡΙΖΑ και όλες οι άλλες δυνάμεις μαζί με εμάς έχουμε ήδη αποφασίσει ότι πλέον διάλυση της Βουλής για τον λόγο της μη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας δεν πρόκειται στο μέλλον να υπάρξει.

Από εδώ και πέρα, όμως, το πλαίσιο της αναζήτησης μιας νέας τεχνικής ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας υποχρεωτικά πρέπει να αναζητηθεί στο πλαίσιο, το οποίο καθορίζει η διάταξη του άρθρου 30 παράγραφος 1 εδάφιο 2, που ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κύριε Τζαβάρα, συγνώμη. Θα κρατηθεί ο χρόνος σας.

Επειδή έχει τύχει αυτό το πρόβλημα με τις ηλεκτρονικές εγγραφές, θα γραφτείτε όσοι θέλετε να γραφτείτε και ήδη παρακάλεσα την κ. Περιφάνου, παρ' ότι είναι μια επίπονη δουλειά για τους συνεργάτες της Έδρας, αφού γραφτούν, να γίνει μια στοιχειώδης εναλλαγή, ώστε να μην υπάρχουν, για παράδειγμα από ένα κόμμα δεκαπέντε Βουλευτές. Δεν θα είναι όπως πηγαίναμε πέντε, τρία, ένα, ένα, ένα, αλλά θα γίνει μια εναλλαγή. Έχουμε τον χρόνο, γιατί μέχρι να μιλήσουν οι εισηγητές και οι ειδικοί εισηγητές, θέλουμε δύο ώρες περίπου. Οπότε, μην ανησυχείτε. Δεν θα αδικηθεί κανείς. Απλά, να συμβάλουμε να κάνουν τη δουλειά τους ωραία.

Συνεχίστε, κύριε Τζαβάρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Επαναλαμβάνω, κύριοι συνάδελφοι, κατ' ανάγκη και χωρίς καμμία απόκλιση, είμαστε υποχρεωμένοι να αναζητήσουμε νέο τρόπο ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας με βάση το άρθρο 30 παράγραφος 1, που ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή.

Αυτή η διάταξη δεν έχει προταθεί στις αναθεωρητέες διατάξεις και αφού δεν αναθεωρείται, ισχύει. Και αφού ισχύει, δεσμεύει όλους μας στην αναζήτηση τρόπου ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, εντός των ορίων λειτουργίας της Βουλής και από τη Βουλή. Δεν υπάρχει δυνατότητα για άλλη οποιαδήποτε λύση.

Όμως, θα πρέπει να δούμε και ποιες είναι οι λύσεις, που προφέρονται. Η μία λύση είναι αυτή που ισχύει, η οποία θεωρεί ότι, προκειμένου να υπάρξει εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα πρέπει να εξαντληθούν τα περιθώρια συναινέσεων μεταξύ των κομμάτων που αντιπροσωπεύονται και εκπροσωπούνται στη Βουλή. Αυτή η δυνατότητα προκύπτει από την απαίτηση του συνταγματικού νομοθέτη να υπάρχει πρώτη ψηφοφορία με πλειοψηφία διακοσίων εδρών, δεύτερη ψηφοφορία μετά από πέντε ημέρες με την ίδια πλειοψηφία και τρίτη κατά σειρά ψηφοφορία με πλειοψηφία εκατόν ογδόντα εδρών.

Από και πέρα, υπήρχε η πρόβλεψη ότι αν δεν επιτευχθεί αυτή η πλειοψηφία, τότε προκηρύσσονται εκλογές και μετά από την ανάδειξη της νέας Βουλής, επαναλαμβάνεται η διαδικασία για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και εκεί, αφού θα επαναληφθούν οι ίδιες ψηφοφορίες, τελικώς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται με την πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα Βουλευτών.

Το ερώτημα που τίθεται, κύριοι συνάδελφοι, σε αυτούς οι οποίοι ομιλούν περί αντισυνταγματικότητας είναι: Πώς είναι δυνατόν, λοιπόν, να μην αποδέχστε εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με την απόλυτη πλειοψηφία, όταν και με το υπάρχον σύστημα αυτό ήταν η τελική κατάληξη των ρυθμίσεων που προβλέπει το Σύνταγμα;

Άρα, δεν είναι πρωτοφανές ούτε και πρωτόγνωρο. Δεν κατα-

λύεται το στερέωμα της δημοκρατίας, ούτε της συνταγματικής οργάνωσης και λειτουργίας του κράτους υπό το Σύνταγμα του 1975. Απλώς θόρυβος δημιουργείται και αυτός ο θόρυβος μάλλον έχει επικοινωνιακούς στόχους. Έχει σκοπό την εντυπωσιοθηρία και λυπάμαι γι' αυτό.

Νομίζω ότι χρειάζεται να εξετάσουμε όλους τους δυνατούς τρόπους. Ο πρώτος, λοιπόν, είναι αυτός.

Ο δεύτερος τρόπος είναι να υπάρξει άμεση εκλογή από τον λαό, αυτό που σε τελική ανάλυση προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ μετά την αποτυχία και της έβδομης ψηφοφορίας.

Εδώ όμως, κύριοι συνάδελφοι, τίθεται ένα θέμα. Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον τρόπο εκλογής του Προέδρου, ο οποίος μας εμπλέκει σε μία κατάσταση την οποία έχουμε υποχρέωση να αποφύγουμε, εάν θέλουμε να υποστηρίξουμε ότι θα πρέπει να εξαντληθούν όλα τα περιθώρια των συναινέσεων για την επιλογή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Πώς είναι δυνατόν, δηλαδή, από τη στιγμή που μιλάμε για συναινέσεις, από τη στιγμή που μιλάμε για συμπτώσεις προς την κατεύθυνση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, να θεωρούμε ως λύση το να ξεκινήσει μια εκλογική αντιδικία, το να μπλέξουμε δηλαδή τη διαδικασία της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας σε πολιτικές διαμάχες, σε κομματικές αντιδικίες, που είναι φυσικό και επόμενο να λειτουργούν και να μεγαλοουργούν προεκλογικά στην Ελλάδα.

Επομένως, λοιπόν, δεν είναι ειλικρινής αυτή η πρόθεσή που λέει ότι δεν μπορεί παρά να αποφασίζει ο λαός, σε περίπτωση που θα αποτύχει η Βουλή να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Δεύτερος τρόπος είναι η πρόταση που μας έχει αφήσει ο καθηγητής Μάνεσης. Ο Μάνεσης, λοιπόν, μας είχε πει ότι θα πρέπει να διευρύνουμε τη βάση εκείνων που έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στη διαδικασία επιλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας και εκτός από τους Βουλευτές να είναι και οι δήμαρχοι της χώρας.

Όμως, εδώ τίθεται ένα θέμα. Πρώτον, αυτό δεν λύνει το ζήτημα. Δεύτερον, πώς είναι δυνατόν να συμμετέχουν σε μια τέτοια διαδικασία τόσο ετερόκλητα κρατικά όργανα και, μάλιστα, από τη μία μεριά, οι αντιπρόσωποι του λαού και από την άλλη μεριά, οι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, για ένα θέμα μάλιστα, που δεν άπτεται των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Τελικώς, η πιο ρεαλιστική -επαναλαμβάνω και επιμένουμε σε αυτό- λύση είναι αυτή που προτείνει η Νέα Δημοκρατία, ανεξαρτήτως απ' όσα ελέχθησαν κατά την προηγούμενη φάση της προβολής των ενστάσεων από πλευράς ΣΥΡΙΖΑ για την αντισυνταγματικότητα των χειρισμών.

Αυτό, λοιπόν, που έχει σημασία είναι να δούμε το εξής: Ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας ο οποίος έχει πολύ συγκεκριμένες αρμοδιότητες που πλέον δεν έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα για το πολίτευμα μετά την Αναθεώρηση του 1986, γιατί δεν πρέπει να εκλέγεται με πλειοψηφία, όταν στη Βουλή η δημοκρατική αρχή εκφράζεται με την πλειοψηφία;

Στο Κοινοβούλιο, κύριοι συνάδελφοι -το ξέρετε όλοι- δεν παίρνονται οι καλύτερες δυνατές αποφάσεις, δεν υπάρχει τεκμήριο, ούτε εγγύηση θεσμική ή συνταγματική, για το ότι το Κοινοβούλιο πρέπει να οδηγείται στις πλέον ορθές ή στις πλέον αληθείς αποφάσεις, αλλά οι αποφάσεις είναι το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, στην οποία τελικώς προκρίνεται η γνώμη της πλειοψηφίας. Γιατί δεν είναι δημοκρατικός τρόπος αυτός;

Μάλιστα, εκτός από αυτό, συμβαίνει και κάτι άλλο. Και με το σημερινό σύστημα εκεί θα καταλήξουμε. Άρα πρέπει να έχουμε όλο αυτόν τον κύκλο των ψηφοφοριών, μετά από έξι ή επτά διαδοχικές να πάμε σε ένα καθεστώς που είναι αβέβαιο εάν θα μας δώσει Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Με ποιο δικαίωμα, κύριοι, σε αυτήν την περίπτωση των συνεχών αποτυχημένων προσπαθειών για ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα πούμε ότι μέχρι τότε, μέχρι δηλαδή αυτό το αβέβαιο «τότε» που θα εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας, θα εξακολουθεί η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας που έχει λήξει; Αυτό δεν είναι πραξικόπημα; Αυτό δεν στερεί τη δημοκρατική νομιμοποίηση του Προέδρου, ο οποίος πλέον λειτουργεί ως de facto κρατικό πολιτειακό όργανο;

Θεωρώ εντελώς άδικη την κριτική που κάνετε, γιατί σε αυτήν τη φάση πιστεύω ότι η χώρα μπορεί να συνεννοηθεί και να ομοιοηόσει.

Άλλωστε, το γεγονός ότι με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας προσφέρονται τρεις ευκαιρίες -επαναλαμβάνω τρεις ευκαιρίες- ψηφοφοριών, η πρώτη με διακρίσεις, η δεύτερη με διακρίσεις, η τρίτη με εκατό ογδόντα, για να αναπτυχθούν όλες οι συνεννοήσεις και να διαμορφωθούν όλες οι συνααινέσεις, ώστε να υποδειχθεί το πλέον κατάλληλο πρόσωπο και μόνο εξ αυτού του λόγου σημαίνει ότι όλα τα κόμματα με συναίσθηση της αποστολής και του συνταγματικού τους ρόλου θα εξαντλήσουν όλα τα περιθώρια.

Παράδειγμα γι' αυτό -και είναι ιστορικό παράδειγμα, είναι παράδειγμα προς μίμηση- είναι η συμπεριφορά του πρώην Πρωθυπουργού και νυν Αρχηγού της Αξωματικής Αντιπολίτευσης, του κ. Τσίπρα, ο οποίος μετά τη διενέργεια των εκλογών, τις οποίες εκβίασε με το να μην συνααινέσει στην υποψηφιότητα που πρότεινε η Νέα Δημοκρατία, ενώ θα είχε το δικαίωμα να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την απόλυτη πλειοψηφία των εκατό πενήντα μία εδρών, θα μπορούσε, δηλαδή, να υποδείξει και ναβάλει μία προσωπικότητα του αριστερού χώρου, ηρωική, από εκείνες που έχουν συμβολοποιηθεί -και υπάρχουν πάρα πολλές στον χώρο αυτό- δεν το έκανε, αλλά προτίμησε μία άλλη προσωπικότητα από τον ευρύτερο φιλελεύθερο χώρο της κεντροδεξιάς, η οποία, για τον τρόπο που είχε πολιτευτεί όλα αυτά τα χρόνια, για τη συγκρότηση την πνευματική και την επιστημονική, αλλά και για το ήπιο του χαρακτήρα της, είχε πράγματι συγκεντρώσει και είχε να παρουσιάσει εχέγγυα μιας υπερκομματικής ταυτότητας.

Το ίδιο θα γίνει, κύριοι συνάδελφοι, σε όλες τις περιπτώσεις εκλογής Προέδρων της Δημοκρατίας που από εδώ και στο μέλλον θα έχουμε και μετά την ψήφιση της πρότασης της Νέας Δημοκρατίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΥ: Άρα, Παυλόπουλο θα προτείνετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεχίστε, κύριε Τζαβάρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε μία πρωτοβουλία της Νέας Δημοκρατίας για αναθεώρηση του άρθρου 68 παράγραφος 2.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να έχω περισσότερο χρόνο; Θα είμαι σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεχίστε, κύριε συνάδελφε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ευχαριστώ.

Κύριοι συνάδελφοι, εδώ φαίνεται η δημοκρατική ευαισθησία της Πλειοψηφίας. Ενώ είναι Πλειοψηφία και θα μπορούσε να συνεχίσει το ίδιο καθεστώς, το απαράλλακτο, το καθεστώς του άρθρου 68 παράγραφος 2, με αυτήν τη λογική η Νέα Δημοκρατία της δημοκρατικής ευαισθησίας έρχεται και δίνει το δικαίωμα στην Αντιπολίτευση με αίτηση δέκα μόνο Βουλευτών και με υπερψήφιση από τα 2/5 των Βουλευτών, με εκατό είκοσι έδρες, να συστήνει η Βουλή εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή.

Αυτό είναι κάτι που, μέχρι πρότινος, ήταν αδιανόητο. Επειδή από το 2007 που είμαι Βουλευτής έχω συμμετάσχει στις περισσότερες μέχρι σήμερα εξεταστικές επιτροπές, πράγματι όλες έχουν συσταθεί με αίτηση και με ψηφοφορία που γινόταν μόνο από την πλειοψηφία.

Τώρα πια αλλάζει το καθεστώς και επανέρχεται αυτή η συγκεκριμένη διάταξη στο επίπεδο της άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου, εκεί δηλαδή απ' όπου είχε ξεκινήσει, από τις αρχές της διαμόρφωσης της ιστορίας του κοινοβουλευτισμού, από την Αγγλία, και από την από το σύνταγμα της Βαϊμάρης, όπου θρυλείται ότι ήταν ο Μαξ Βέμπερ αυτός, ο οποίος είχε προτείνει ως μέσο άσκησης κοινοβουλευτικού έργου τη συγκεκριμένη σύσταση εξεταστικής επιτροπής.

Και έρχομαι και σε ένα τρίτο θέμα και τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να δεχτούμε και να συμφωνήσουμε ότι στις σύγχρονες δημοκρατίες ο πυρήνας της διαβούλευσης

για το καλό του λαού είναι η αντιπροσωπευτική οργάνωση των νομοθετικών σωμάτων.

Ο αντιπροσωπευτικός χαρακτήρας της δημοκρατίας είναι αναμφισβήτητος. Μπορεί, πράγματι, κατά καιρούς να έχει βληθεί και να έχει κατακριθεί αυτό το σύστημα.

Είπα στην αρχική μου ομιλία ότι ουσιαστικά, κατά τη διάρκεια της κρίσης αναβίωσε εκείνος ο διάλογος, που στη Γερμανία είχε αρχίσει μεταξύ του Καρλ Σμιτ και του Χανς Κέλσεν, όπου ο Σμιτ κατηγορούσε τον κοινοβουλευτισμό για την ίδια απώλεια της νομιμοποίησής του, επειδή διαπίστωνε τη λεγόμενη «κοινοβουλευτική αντιπροσωπευτική προδοσία».

Αυτό έχει κάνει σήμερα και ο καθηγητής της Οξφόρδης, ο κ. Κόλιν Κράουτς -αυτό που λέγαμε χθες με τον κ. Βαρεμένο- με την τοποθέτησή του για την αντιδημοκρατική συνθήκη.

Λέει, λοιπόν, ότι πλέον η φιλελεύθερη δημοκρατία έχει εκφυλιστεί, ότι θα πρέπει να περάσουμε σε αμεσοδημοκρατικές μορφές εκπροσώπησης του λαού και ότι μέσα από την κοινωνία των πολιτών υπάρχουν ήδη αντίπαλα προς το Κοινοβούλιο σώματα, τα οποία διεκδικούν είτε μονοθεματικά είτε για άλλους σκοπούς, την εκφορά του λόγου τους, ακόμα και σε επίπεδο νομοθετικό ή δημοψηφισματικό.

Ανεξάρτητα, λοιπόν, από το πόσα δημοψηφίσματα θα υιοθετήσουμε, ένα είναι δεδομένο και αυτό το έχει πει με τον καλύτερο τρόπο μια πολιτική φιλόσοφος η οποία είναι πιο κοντά στις ιδέες σας. Είναι η Σαντάλ Μουφ, η οποία είναι σύντροφος του Ερνέστο Λακλάου, που βέβαια, έχει διαμορφώσει και το πολιτικό παράδειγμα στο οποίο έχει πλέον αναδειχθεί πρωταθλητής ο Αρχηγός της Αξωματικής Αντιπολίτευσης. Λέει λοιπόν εκεί, ότι στη δημοκρατία τη φιλελεύθερη υπάρχουν συνενωμένες δύο παραδόσεις, ο φιλελευθερισμός με τα ανθρωπια και τα ατομικά δικαιώματα και το αντιπροσωπευτικό σύστημα. Αυτά τα δύο έχουν γίνει ένα και βέβαια, όλες οι συζητήσεις που γίνονται στο Κοινοβούλιο είναι συζητήσεις αντιπροσώπων, αλλά μέσα σε αυτό το επίπεδο της αντιπροσώπησης συμβολικά αναπλάθεται ολόκληρη η κοινωνία και συμμετέχει ο λαός. Διότι μέσα από αυτή τη διαδικασία της αντιπροσώπησης ισχύει η αρχή του αυτοπροσδιορισμού για τους πολίτες, γιατί έχουν τη δυνατότητα μέσω των αντιπροσώπων τους να προσφέρουν τον εαυτό τους για να εφαρμόζονται οι κανόνες και οι νόμοι που ο ίδιος ψηφίζει, μέσω αυτής της σχέσης αντιπροσώπησης. Αυτή είναι η αρχή του αυτοπροσδιορισμού, αυτή είναι η αρχή της πολιτικής ελευθερίας και αυτή είναι η αρχή της αυτονομίας, που κυριαρχούν και καθορίζουν τη λειτουργία του αντιπροσωπευτικού κοινοβουλευτικού συστήματος.

Γι' αυτό, κύριοι συνάδελφοι, εδώ θα πρέπει να είμαστε ειλικρινείς. Δεν έχουμε περιθώριο για άλλες μορφές αμεσοδημοκρατικής εκπροσώπησης. Το Σύνταγμα στο άρθρο 44 έχει καλύψει όλες τις περιπτώσεις. Αυτό το οποίο έχουμε ανάγκη, είναι να γίνουμε όλοι καλύτεροι πρεσβευτές των ιδεωδών της δημοκρατίας και του αντιπροσωπευτικού συστήματος, να συμμετέχουμε στον διάλογο που γίνεται και να έχουμε πραγματικά δώσει τη διαβεβαίωση στον ελληνικό λαό ότι μέσω της λειτουργίας των αντιπροσώπων του συμμετέχει στη συγκρότηση της κοινωνικής, της πολιτικής και της συνταγματικής τάξης αυτού του τόπου.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε, για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Γίνεται γνωστό στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρία, αφού ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, είκοσι μαθητρίες και μαθητές και ένας εκπαιδευτικός συνοδός τους από το 74^ο Δημοτικό Σχολείο Αθήνας.

Καλώς ήρθατε στη Βουλή.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Τον λόγο έχει ο εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ, ο συνάδελφος κ. Γεώργιος Κατρούγκαλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η παρούσα ενότητα συγκεντρώνει τη συνταγματική ύλη που αναφέρεται στο οργανωτικό τμήμα του πολιτεύματος, στη Βουλή, στην Κυβέρνηση, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και κατά τη γνώμη μου αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο γιατί η αναθεωρητική πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ και συνεκτική ήταν και είχε συγκε-

κριμένες αιχμές ουσίας, αντίθετα με κριτική που άκουσα από πολλές πλευρές της Αίθουσας, ιδίως από τον εισηγητή του Κινήματος Αλλαγής κ. Λοβέρδο. Και είναι ευτύχημα ότι ακολουθεί τη συζήτηση που προηγήθηκε για τα δικαιώματα. Για ποιον λόγο; Ποια ισχυρίστηκα χθες ότι ήταν η κεντρική ιδέα της πρότασής μας; Η εμβάθυνση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων και η ανάσχεση του νεοφιλελευθερισμού, που αποτελεί τον βασικό κίνδυνο και για τη δημοκρατία και για τα δικαιώματα, στην εποχή μας.

Ακριβώς, λοιπόν, όπως με τις προτάσεις που κάναμε και για την εμβάθυνση των ατομικών ελευθεριών -βλέπε άρθρο 5 παράγραφος 2 για την απαγόρευση των διακρίσεων-, όπως κάναμε με την πρόσθεση εγγυήσεων και την πύκνωση του κανονιστικού περιεχομένου των ρυθμίσεων για τα κοινωνικά δικαιώματα για να αντιμετωπίσουμε την επίθεση του νεοφιλελευθερισμού σε αυτόν τον τομέα, έτσι ερχόμαστε και σήμερα με τις προτάσεις μας που αφορούν τη νέα αρχιτεκτονική του πολιτεύματος να αντιμετωπίσουμε τις συνέπειες που έχει αυτός ο νεοφιλελευθερισμός ως πολιτικό πλέον τώρα φαινόμενο στην αξιοπιστία και στην αποτελεσματικότητα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Διότι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γίνεται πολύς λόγος για μη φιλελεύθερες δημοκρατίες, για την έκπτωση σε ορισμένες χώρες της δημοκρατικής αντιπροσωπευτικής αρχής. Και αυτή η κριτική έχει βάση. Δεν αναγνωρίζει όμως το γεγονός ότι η βασική αιτία γι' αυτήν τη διολίσθηση πολλών δημοκρατιών, για την εμφάνιση φαινομένων ακροδεξιού λαϊκισμού, είναι η κυριαρχία αντιδημοκρατικού φιλελευθερισμού.

Αυτό, φίλε κύριε Τζαβάρα, κύριε γενικό εισηγητή της Πλειοψηφίας, αποτελεί το σύγχρονο διακύβευμα και την κύρια αμφισβήτηση της αντιπροσωπευτικής αρχής. Δεν έχει τα χαρακτηριστικά που είχε την περίοδο της Βαϊμάρης, όπου κυρίως αυτό που αμφισβητούνταν ήταν ο δημοκρατικός χαρακτήρας του πολιτεύματος, μέσω της προβολής ενός εναλλακτικού αυταρχικού, κρατικο-κορπορατιστικού μοντέλου. Σήμερα, η αμφισβήτηση της δημοκρατίας έχει ως χαρακτηριστικό την πρωτοκαθεδρία της οικονομίας απέναντι στην πολιτική. Αυτό εκδηλώνεται με πολλούς τρόπους. Αφ' ενός με τη στεγανοποίηση ολόκληρων τμημάτων πολιτικής απόφασης μακριά από τη λαϊκή αντιπροσωπεία. Οι κεντρικές τράπεζες, κατ' εξοχήν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, είναι παράδειγμα απομόνωσης σημαντικών αποφάσεων που αφορούν την οικονομία από τη δημοκρατική αρχή. Αφ' ετέρου, η επίθεση στα κοινωνικά δικαιώματα, λόγω της οικονομικής λογικής του νεοφιλελευθερισμού, έχει την εξής συνέπεια στο επίπεδο της πολιτικής νομιμοποίησης: Δημιουργεί την εντύπωση στους πολίτες πως, ότι και να ψηφίσουν -λόγω της στεγανοποίησης, όπως προανέφερα, των κρίσιμων οικονομικών αποφάσεων από την πολιτική δημοκρατική απόφαση- δεδομένη είναι η μία οικονομική ορθοδοξία που θα επικρατήσει. Και μάλιστα αυτό συνδυάζεται με τη συνεχή πτώση του βιοτικού τους επιπέδου και την υποβάθμιση κοινωνικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων, εξαιτίας αυτής της πολιτικής. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη Λευκή Βίβλο που δημοσιοποίησε για το μέλλον της Ευρώπης, έναν χρόνο πριν, είπε το πανθομολογούμενο, ότι εξαιτίας αυτής της τάσης είμαστε η πρώτη γενιά Ευρωπαίων που φοβάται ότι τα παιδιά μας θα έχουν χειρότερη ζωή από τη δική μας.

Ο συνδυασμός λοιπόν αυτών των δύο τάσεων, και των δύο άμεση συνέπεια του νεοφιλελευθερισμού απονομιμοποιούν την πολιτική διαδικασία, δημιουργούν στους πολίτες την εντύπωση ότι οι πολιτικοί δεν μιλούν τη δική τους γλώσσα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση των αντιδημοκρατικών χαρακτηριστικών στις λεγόμενες μη φιλελεύθερες δημοκρατίες.

Προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε αυτά τα φαινόμενα αμφισβήτησης της πολιτικής και της δημοκρατίας. Με ποιον τρόπο; Ενισχύοντας τα στοιχεία αντιπροσωπευτικότητας της δημοκρατίας, ώστε η Βουλή να αντανακλά με καλύτερο, με πιστότερο τρόπο τη βούληση του εκλογικού σώματος, πράγμα που εξασφαλίζει η πρότασή μας για την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Ταυτόχρονα, ενισχύουμε το κύρος και την αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου, που επίσης έχει τρωθεί από τη διαβρωτική επίρροια του νεοφιλελευθερισμού, δυστυχώς στη χώρα μας και λόγω των φαινομένων διαπλοκής, που χαρακτηρίζουν παραδοσιακά το πο-

λιτικό σύστημα και φαινομένων κοινής ποινικής φύσης.

Γι' αυτόν τον λόγο, λοιπόν, θελήσαμε να αντιμετωπίσουμε ορισμένες από αυτές τις συνέπειες με ρητές διατάξεις, να αντιμετωπίσουμε, για παράδειγμα το φαινόμενο των μη εκλεγμένων Πρωθυπουργών, μέσω των οποίων προσπαθείτε να περάσουν πολιτικές που αλλιώς δεν θα μπορούσαν να περάσουν από το εκλογικό σώμα. Το τι έγινε στη Ντοβίλ απέναντι στον Γιώργο Παπανδρέου είναι γνωστό. Το πώς υπέκυψε η Βουλή να αποδεχθεί διορισμό ενός μη εκλεγμένου Πρωθυπουργού, που θα μετέφερε ακριβώς εκείνες τις αποφάσεις που δεν επιτράπηκαν να θεθούν τότε σε δημοψήφισμα είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Έχουμε κι άλλες διατάξεις που ενισχύουν το κύρος του Βουλευτή, κατ' εξοχήν αυτές που αφορούν τη μη επαγγελματισμό του βουλευτικού λειτουργήματος, θέτοντας ανώτατο όριο θητείας. Για όσους μας κατηγορήσαν για προχειρότητα σε αυτή την απόφαση, ας δουν λίγο τις προτάσεις Μακρόν για τη συνταγματική Αναθεώρηση. Περιέχουν ακριβώς αυτήν τη ρύθμιση, γιατί και εκεί έχει γίνει συνείδηση ότι είναι καθολικό και γενικευμένο φαινόμενο η αναξιοπιστία της πολιτικής και πρέπει να ανασχεθεί.

Εδώ κυρίως, όμως, ανάγεται η ανάγκη της προστασίας της τιμής του πολιτικού κόσμου -δεν θα συζητηθεί σήμερα, το αναφέρω, όμως, γιατί είναι συνεκτικό στοιχείο της λογικής της πρότασής μας- και η ανάγκη να υπάρξει επιτέλους πλήρης διαλεύκανση των αδικημάτων του πολιτικού προσωπικού και δη των Υπουργών.

Έχουμε ιστορική ευθύνη γι' αυτό το ζήτημα. Αύριο θα το συζητήσουμε αναλυτικότερα, να έχει, όμως, συναίσθηση η Αίθουσα ότι αυτό που κάνουμε δεν αφορά την τύχη ενός, δύο, ή τριών επιόρκων, αφορά το μέλλον της πολιτικής.

Η πρώτη, λοιπόν, κατηγορία των προτάσεών μας στην αρχιτεκτονική του πολιτεύματος αφορά στην ανάγκη να ενισχυθεί η Βουλή ως το κατ' εξοχήν αντιπροσωπευτικό Σώμα της λαϊκής κυριαρχίας.

Η δεύτερη κατηγορία των προτάσεών μας αφορά στην ανάγκη να εισαχθούν θεσμικά αντίβαρα, σχετικά με την άμεση προσφυγή στον λαό, η ενίσχυση δηλαδή με μορφές άμεσης δημοκρατίας του αντιπροσωπευτικού συστήματος.

Εδώ επεσήμανα και σε άλλες περιπτώσεις τη σημαντική οπισθοδρόμηση της Νέας Δημοκρατίας ακόμη και σε σχέση με πρόσφατες θέσεις της, αυτές που είχε διατυπώσει στην πρόταση Αναθεώρησης του Δεκεμβρίου του 2014. Εκεί, αντίθετα με ό,τι είπε σήμερα ο γενικός εισηγητής της, αναγνώριζε την ανάγκη να υπάρχουν δημοψηφίσματα με νομοθετική πρωτοβουλία και αναλογικό εκλογικό σύστημα. Ο λόγος για τον οποίο διαπιστώνεται αυτή η μεγάλη στροφή είναι γιατί και στα δύο επίπεδα -και στο επίπεδο του νεοφιλελευθερισμού και στο επίπεδο του συντηρητισμού- η Νέα Δημοκρατία γίνεται σήμερα πιο νεοφιλελεύθερο και πιο νεοσυντηρητικό κόμμα.

Η δυνατότητα άμεσης προσφυγής στον λαό έχει μεγάλη σημασία και για τη δυνατότητα της ανάκτησης της εμπιστοσύνης του απλού πολίτη προς την πολιτική, αλλά για να αντιμετωπισθούν εκείνες οι οικονομικές πλευρές του νεοφιλελευθερισμού, τις οποίες, πολλές φορές, το πολιτικό σύστημα προωθεί, λόγω των στεγανών, στα οποία αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Έτσι, παραδείγματος χάριν, με δημοψήφισμα στην Ιταλία εμποδίστηκε η ιδιωτικοποίηση του νερού. Με δημοψήφισμα στην Ιρλανδία και στην Πολωνία προστατεύτηκε το καθεστώς δημόσιας περιουσίας.

Και φυσικά, αντίθετα με την κριτική που γίνεται ότι τα δημοψηφίσματα είναι αντίθετα στα δικαιώματα των μειοψηφιών και των ελευθεριών εν γένει, με δημοψηφίσματα καθιερώθηκαν νέα δικαιώματα, όπως ο γάμος των ομοφύλων στην Ισλανδία και στη Σλοβενία ή το διαζύγιο στην Ιταλία.

Και όσοι νομίζουν ότι τα δημοψηφίσματα είναι όργανο λαϊκισμού, ας μελετήσουν τα πάνω από εκατόν είκοσι δημοψηφίσματα που έχουν γίνει τις τρεις τελευταίες δεκαετίες στην Ευρώπη και ας δουν Συντάγματα ώριμων δημοκρατιών, όπως στην Αυστρία, όπου με δημοψήφισμα προβλέπεται μέχρι και η ανάκληση του Προέδρου.

Είπα τη φράση «Πρόεδρος της Δημοκρατίας» και περνώ σε

αυτήν την ενότητα. Νομίζω ότι η πιο αποκαλυπτική φράση που είπε ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας σήμερα σε σχέση με την εκλογή του Προέδρου είναι ότι ο Πρόεδρος έχει «συμβολικό χαρακτήρα». Γι' αυτόν τον λόγο και με την πρότασή τους προφανώς θέλουν να εκλέξουν έναν συμβολικό Πρόεδρο. Δεν χρειάζεται να επαναλάβω τα επιχειρήματα που ανέπτυξα προηγουμένως, γιατί κάτι τέτοιο είναι αντίθετο στη λογική του πολιτεύματός μας που θέλει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ρυθμιστή του πολιτεύματος και τη δυνατότητά του να είναι σημείο ισορροπίας του πολιτεύματος.

Δεν έχει ο Πρόεδρος της Ιταλίας λιγότερες αρμοδιότητες από τον Έλληνα Πρόεδρο. Και είδατε πόσο σημαντική ήταν η παρέμβαση του Προέδρου Ματαρέλα στην ιταλική κρίση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Χωρίς να έχει αρμοδιότητα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Αυτό ακριβώς είπα. Είπα, λοιπόν, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως ρυθμιστής του πολιτεύματος ειδικά σε συνθήκες κρίσης, έχει αυξημένο πολιτικό ρόλο, τον οποίο δεν θα του επιτρέψει να διαδραματίσει η παρούσα πρόταση της Νέας Δημοκρατίας που ουσιαστικά καταλήγει να εκλεγεί Πρόεδρος με μικρότερη πλειοψηφία από αυτή που θέλουμε για τις ανεξάρτητες αρχές, λες και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ένας απλός διοικητής ΔΕΚΟ.

Κοιτάξετε και κάτι ακόμα σημαντικότερο: Επιτρέπει να εκλεγεί με σχετική πλειοψηφία, χωρίς να έχουν μεσολαβήσει εκλογές. Άρα τι θα σημαίνει αυτό; Θα σημαίνει ότι ο εκλεγμένος Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχει δηλωμένη απέναντί του την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου της Βουλής. Τι σημαίνει αυτό για τη νομιμοποίηση και τη δυνατότητά του να επιτελέσει τον ρυθμιστικό του ρόλο; Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να ανεχθείτε - να ανεχθούμε - έναν τέτοιο εκφυλισμό της πολιτειακής λειτουργίας του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Και νομίζω ότι το διπλό διαδοχικό lapsus, που έκανε ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας να μιλάει για Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας, αναφερόμενος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας -για τους γνωστούς λόγους που ξέρουμε από τον Φρόιντ για το τι δείχνουν τα lapsus- νομίζω ότι είναι δηλωτικό της πρόθεσης στενού κομματικού ελέγχου και του Προέδρου της Δημοκρατίας, στο ίδιο μήκος κύματος που γενικά προσπαθεί η Νέα Δημοκρατία να εγκαθιδρύσει ένα κομματικό κράτος από τις τελευταίες λεπτομέρειες της διοίκησης μέχρι την κορυφή της πολιτείας.

Γι' αυτόν τον λόγο θεωρώ ότι όποια και να είναι η πολιτική τοποθέτηση καθενός από εμάς θα πρέπει να περιφρουρήσουμε την αξιοπιστία της πολιτικής. Εμείς γι' αυτόν τον λόγο δεν απαντήσαμε στο «κόλπο» της Νέας Δημοκρατίας, να ψηφίσει πρόταση για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την οποία δεν συμφωνεί, με δικό μας «κόλπο» να πούμε, δηλαδή, σε μερικούς δικούς μας Βουλευτές να ψηφίσουν αντίθετα, γιατί τότε θα γινόμασταν και εμείς συνεργοί στον εκφυλισμό του πολιτεύματος.

Και επαναλαμβάνω ότι αποτελεί ζήτημα δημοκρατίας ο σεβασμός του Συντάγματος. Εάν ενισχυθούν οι τάσεις αποπολιτικοποίησης του εκλογικού σώματος, μόνο οι εχθροί της δημοκρατίας θα έχουν τη δυνατότητα να επιχαίρουν.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Δuo λόγια θα πω απαντώντας σε επιχειρήματα που άκουσα γι' αυτό το «κόλπο» της Νέας Δημοκρατίας, ότι η μεσολάβηση εκλογών λόγω της δημοκρατικής αρχής διασώζει τη νέα πρόταση της Νέας Δημοκρατίας λόγω της αναβάπτισής της στις εκλογές.

Πρώτα-πρώτα, να θυμίσω ότι το Σύνταγμα επιβάλλει διάρκεια των συναδέσσεων, για να μπορούμε να έχουμε Αναθεώρηση, άρα σύμπτωση της βούλησης δύο Βουλών.

Δεύτερον, αυτό που είχε τεθεί στην πρώτη Αναθεώρηση -και άρα, ήταν σε γνώση του εκλογικού σώματος- ήταν η πλειοψηφία που είχε συγκεντρωθεί υπέρ της πρότασης του ΣΥΡΙΖΑ, υπέρ της πρότασης για την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Όσο και να θέλησε να το στοιχειοθετήσει ως πολιτική πράξη ο Πρόεδρος της Βουλής, τον οποίο σέβομαι, δεν μπόρεσε να αποδείξει την ουσία της κριτικής την οποία ασκήσαμε, ότι ήταν ένα «κόλπο», ένα τέχνασμα που πλήρως εργαλειοποίησε το Σύνταγμα. Ακόμα και η ομολογία του ότι «πάση θυσία» έπρεπε να

ενισχύσουμε τη δυνατότητα διακυβέρνησης της χώρας, νομίζω συνιστά εν τοις πράγμασι ομολογία ότι αποδέχθηκε η παράταξή σας -της Νέας Δημοκρατίας- να θυσιάσει το Σύνταγμα, να θυσιάσει και το γράμμα και το πνεύμα του εν όψει ενός πολιτικού στόχου. Αυτό ονομάσαμε ακριβώς «εργαλειοποίηση του Συντάγματος».

Ολοκληρώνω, λέγοντας ότι και εμείς θεωρούμε ότι θα πρέπει η χώρα να κυβερνιέται αποτελεσματικά και από την εκτελεστική εξουσία, γιατί αν δεν κυβερνά ο Πρωθυπουργός, θα κυβερνούν τα οικονομικά κέντρα τα οποία συνιστούν το σύστημα, όχι μόνο αυτό που ονομάζουμε «διαπλοκή», αλλά και γενικότερα, το σύστημα που πολλές φορές υπαγορεύει και επιβάλλεται σε πολιτικές εκλεγμένες κυβερνήσεις.

Επομένως, είναι στοιχείο δημοκρατίας και η ενίσχυση του αντιπροσωπευτικού σώματος, της Βουλής, και η ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας. Εκεί έγκειται η διαφωνία μας με το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας. Δεν βλέπουν, νομίζω, ότι με αυτόν τον τρόπο ουσιαστικά προσπαθούμε να ενισχύσουμε την πολιτική απέναντι στην οικονομία, την αστική δημοκρατία ενάντια στη νεοφιλελεύθερη υπονόμευσή της. Υπάρχουν πολλές πλευρές στις προτάσεις αναθεώρησής μας που έχουν και αυτόν τον χαρακτήρα. Πρώτα-πρώτα η σύμπτωση της βούλησής μας με άλλες πλευρές της Αίθουσας να μην διακόπτεται η ζωή της βουλευτικής περιόδου με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, η πρότασή μας για τη δημιουργική ψήφο εμπιστοσύνης.

Ολοκληρώνοντας, κύριε Πρόεδρε, να πω ότι η πρότασή μας είχε λογική συνεκτική με κύρια κατεύθυνση την ενίσχυση της δημοκρατίας και του κύρους της πολιτικής. Είναι προφανές ότι λόγω της επικράτησης της Νέας Δημοκρατίας στις εκλογές δεν θα είναι τόσο ευρύ το θεσμικό αποτύπωμα της τελικής αναθεώρησης, αλλά έτσι είναι η πολιτική, ένα διαρκές πεδίο σύγκρουσης που αποτυπώνει συσχετισμούς δύναμης. Και αυτή η μικρή βελτίωση που θα γίνει στο θεσμικό τοπίο θετική είναι, ιδίως εν όψει του πόσα αρνητικά, που θα αφορούσαν τη θεσμική προώθηση του νεοφιλελευθερισμού, αποφεύχθηκαν για τουλάχιστον μία δεκαετία.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Τον λόγο έχει ο κ. Ανδρέας Λοβέρδος από το Κίνημα Αλλαγής.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, όπως έκανα και χθες έτσι και σήμερα θα ξεκινήσω με την έκθεση των σκέψεων και των προτάσεων του Κινήματος Αλλαγής για άρθρο του Συντάγματος που πρόκειται να αναθεωρηθεί. Πρότασή μας είναι η κατάργηση της πρόβλεψης για τη διάλυση της Βουλής επί μη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας και η αναφορά μου θα είναι στο άρθρο 32 παράγραφος 4 την αναθεώρηση του οποίου ψηφίσαμε με διακόσιες είκοσι τέσσερις ψήφους στην προηγούμενη Βουλή. Πρότασή μας είναι -δεν ισχυρίζομαι ότι είναι και η καλύτερη δυνατή, αλλά θα σας πω και ποια είναι η αγωνία μας- να αντικατασταθεί η παράγραφος 4 του άρθρου 32 και μετά την τρίτη ψηφοφορία αν δεν έχει επιτευχθεί η αυξημένη πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα, να παρατείνεται η θητεία του Προέδρου για ένα έτος. Στη συνέχεια, στη σχετική ψηφοφορία να απαιτούνται εκατόν εξήντα ψήφοι. Αν και αυτή η αυξημένη πλειοψηφία δεν επιτευχθεί, τότε να παρατείνεται η θητεία του Προέδρου ως τις επόμενες εκλογές.

Θέλω να το εξηγήσω. Ποια είναι η αγωνία μας; Η αγωνία μας είναι να μην απονομιμοποιηθεί η εκλογή του Προέδρου και το πρόσωπό του ή της Προέδρου. Η εγκατάλειψη της διάλυσης της Βουλής είναι πολύ σωστή και επιβεβλημένη κίνηση, αλλά πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί με τι θα την αντικαταστήσουμε. Η αγωνία μας, λοιπόν, είναι να βρούμε μία ρύθμιση η οποία να εξασφαλίζει αυξημένη δημοκρατική νομιμοποίηση στον ή στην Πρόεδρο και έτσι καταλήγουμε στο συμπέρασμα αυτό.

Η κατάργηση της διάλυσης της Βουλής, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, επί μη εκλογής Προέδρου έπρεπε να έχει γίνει με την Αναθεώρηση του 2001. Το ΠΑΣΟΚ τότε διά του κ. Βενιζέλου το είχε υποστηρίξει. Η Νέα Δημοκρατία δεν συμφωνούσε και τελί-

κώς η διάταξη δεν άλλαξε. «Ουδέν κακόν» είχα σκεφτεί τότε ως νέος Βουλευτής. Η πρακτική των κομμάτων, έλεγα, δημιουργεί συνθήκη του πολιτεύματος και αυτή η συνθήκη του πολιτεύματος με τη σειρά της θα δημιουργήσει ένα συνταγματικό έθιμο. Τι εννοούσα; Την καλή πρακτική Ανδρέα Παπανδρέου και Αντώνη Σαμαρά να εκλέξουν τον Κωστή Στεφανόπουλο. Την καλή πρακτική Κώστα Σημίτη και Κώστα Καραμανλή να τον επανεκλέξουν. Την καλή πρακτική Κώστα Καραμανλή και Γιώργου Παπανδρέου να εκλέξουν τον κ. Παπούλια. Είχα όμως άδικο και επέδειξα και μία αφέλεια, συγχωρητέα ίσως γιατί ήμουν λίγους μόνο μήνες Βουλευτής. Ο Σταύρος Δήμας δεν εξελέγη το 2015 όχι γιατί δεν ήταν κατάλληλος –το αντίθετο μάλιστα- αλλά γιατί ο ΣΥΡΙΖΑ και οι ΑΝΕΛ και η ΔΗΜΑΡ παραβίασαν το Σύνταγμα προκειμένου να οδηγήσουν τη χώρα σε εκλογές. Η πόλωση επανήλθε συντρίβοντας τους θεσμούς.

Ακόμη και εκλογές τον Νοέμβριο του 2015 πρότεινε, σας θυμίζω, η κυβέρνηση Σαμαρά - Βενιζέλου στην τότε αντιπολίτευση. Εις μάτην όμως. Και όλα αυτά επειδή δεν αναθεωρήθηκε το άρθρο 32 παράγραφος 4 το 2001. Ας το αλλάξουμε λοιπόν. Άλλωστε και ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε μια ακόμα κυβίστηση. Άλλαξε γνώμη. Υποστηρίζει πια -ευτυχώς!- τη μη διάλυση της Βουλής και επιχειρεί να μας πείσει πόσο επιζήμια είναι η διάλυση της Βουλής επί μη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Έκανε όμως και κάνει λάθος τώρα σε αντίθετη κατεύθυνση.

Το πρώτο λάθος, αγαπητέ κύριε Βούτση, πρώην Πρόεδρε της Βουλής, είναι που δώσατε ως κύμμα όλες τις ψήφους σας στην αναθεώρηση του άρθρου 32 και δεν ακούσατε τις εκκλήσεις μας να μην το κάνετε. Μπορούσατε να είχατε ακολουθήσει, με ένα άλλο σχήμα, το παράδειγμά μας που ψηφίσαμε διά του Κοινοβουλευτικού Εκπαιδευτικού και έτσι τώρα να μην βρίσκεται το θέμα αποκλειστικά στα χέρια της Πλειοψηφίας. Είπατε και σήμερα -και χθες το υπογράμμισα και σήμερα το ξαναλέω ότι κάνατε παρεμβάσεις με πάρα πολύ πολιτικό και ευγενή τρόπο- ότι με τη μεθοδο αυτή τέθηκαν σε διακινδύνευση οι αλλαγές που από κοινό υποστηρίζουμε στο άρθρο 3. Ναι, αλλά εμείς δεν υπολογίζαμε ότι δεν έχετε εκατόν πενήντα μία ψήφους για να κάνετε την αλλαγή αυτή. Τότε θα ψηφίζαμε τρεις και τέσσερις για να το έχουμε κλείσει. Δεν συνεννοείστε όμως με κανέναν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Οι ΑΝΕΛ δεν ψήφισαν για τη θρησκεία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΟΒΕΡΔΟΣ: Ναι, αλλά ενώ ήσασταν βέβαιοι, εμφανιστήκατε τελικά με εκατόν πενήντα ψήφους που μετά έγιναν εκατόν πενήντα μία. Αναζητούνταν μία ψήφος την τελευταία στιγμή. Αν είχαμε συνεννοηθεί θα το είχαμε λήξει αυτό το θέμα. Η μέθοδός μας όμως ήταν σωστή γιατί τώρα η Νέα Δημοκρατία θα είχε ανάγκη κι άλλους για να έχει εκατόν ογδόντα προκειμένου να αλλάξει το Σύνταγμα σε ορθότερη κατεύθυνση.

Δεύτερο λάθος που κάνετε είναι να προτείνετε, πως επί μη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας οι υποψηφιότητες οδηγούνται στο εκλογικό σώμα, δηλαδή άμεση εκλογή. Θα μου επιτρέψετε να πω ότι αυτό το λάθος αν γινόταν δεκτό θα ήταν καταστροφή, γιατί επαναφέρει τον διυισμό και τη διαρχία στην εκτελεστική εξουσία, καταργεί δηλαδή το εκλογικευμένο κοινοβουλευτικό πολίτευμα. Εδώ πρέπει να κάνω μία αποσαφήνιση. Εκλογικευμένο χαρακτηρίστηκε το κοινοβουλευτικό πολίτευμα όταν απέκτησε τις εγγυήσεις της κυβερνητικής σταθερότητας, διότι ως εξορθολογισμός του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος νοείται η διαμόρφωση συνθηκών αποτελεσματικής λειτουργίας του, η οποία προϋποθέτει, πρώτον, τη σταθερότητα της εκτελεστικής και της νομοθετικής λειτουργίας και δεύτερον, εκλογικά συστήματα που εξασφαλίζουν τη σταθερότητα αυτή.

Προέκυψε, λοιπόν, ως ανάγκη, επειδή τα συστήματα της αμιγούς απλής αναλογικής και η δικέφαλη εκτελεστική εξουσία οδηγούσαν στην κυβερνητική αστάθεια στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, μεταξύ των οποίων η Γερμανία, η Αυστρία, η Γαλλία, η Ιταλία και πολλές άλλες. Αναφέρομαι στη Γαλλία της Τέταρτης Γαλλικής Δημοκρατίας.

Στην Ελλάδα -να ένα παράδειγμα, που δεν είναι από τα χειρότερα, γιατί έχουμε χώρες όπου οι κυβερνήσεις έμεναν στην διακυβέρνηση του τόπου τους μία εβδομάδα, πέντε μέρες, δεκαπέντε μέρες- τη δεκαετία 1926 - 1935, δέκα διαδοχικές κυβερνήσεις είχαν μέσο όρο παραμονής τους επτά μήνες: οι κυβερνήσεις

Ευταξία, Κονδύλη, Ζαΐμη, Βενιζέλου, Παπαναστασίου, Βενιζέλου πάλι, Τσαλδάρη, Βενιζέλου πάλι, Οθωναίου και πάλι Τσαλδάρη.

Ιστορικά, λοιπόν, η αστάθεια ξεπεράστηκε με τον περιορισμό της απόλυτης αναλογικότητας των εκλογικών συστημάτων, καθώς και με τη θέσπιση αυστηρών προϋποθέσεων για την πτώση μιας κυβέρνησης. Το πιο βασικό απ' όλα αυτά ήταν να περιοριστεί ο αρχηγός του κράτους -βασιλιάς ή πρόεδρος- σε ρυθμιστικά καθήκοντα, μέσω του περιορισμού των αρμοδιοτήτων του, αλλά και μέσω της κατάργησης της άμεσης εκλογής, όταν είχαμε βέβαια εκλεγόμενο αρχηγό του κράτους.

Έχουμε εξαιρέσεις; Έχουμε. Πορτογαλία, Αυστρία, Ιρλανδία. Αλλά εκεί η άμεση εκλογή εναρμονίστηκε με τον αμιγώς κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, διότι οι πρόεδροι περιορίστηκαν εδώ και δεκαετίες σε απολύτως ρυθμιστικά καθήκοντα.

Εμείς, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ζούμε στην Ελλάδα όπου τον διχασμό τον βιώνουμε εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες. Τον βιώσαμε όλον σχεδόν τον εικοστό αιώνα. Έτεινε να ξεπεραστεί. Ξεπεράστηκε. Αλλά αναπαρήχθη στα χρόνια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης. Και διχασμό, όπως δημαγωγία, όπως και λαϊκισμός, εννοώ τη δήθεν ευκολία για κάποιους μέσα στη δυσκολία μιας χώρας και ο τρόπος δι' αυτής να αποκτήσουν πολιτικά οφέλη. Θα ήταν σφάλμα, λοιπόν, η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, ακόμη και αν του αφαιρούσαμε όλες τις αρμοδιότητες και αυτές τις λίγες και περιορισμένες που έχει σήμερα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η άμεση εκλογή ενός μονοπρόσωπου οργάνου εξ αντικειμένου θα το έθετε στην κορυφή της ιεραρχίας των οργάνων του κράτους, διότι θα το εξόπλιζε με απεριόριστη πολιτική ισχύ και η πολιτική κρίση θα ήταν έτσι ένα καθημερινό πολιτικό ενδεχόμενο, η δε μετατροπή της σε πολιτειακή κρίση θα ήταν μονίμως ανοικτή.

Και ένα τελευταίο επιχείρημα απλής λογικής. Ως γνωστόν, η Βουλή μας εκλέγει Πρόεδρο της Δημοκρατίας χωρίς λόγια. Γιατί χωρίς λόγια; Γιατί λέμε -το Σύνταγμα το επιβάλλει και όλοι το υποστηρίζουμε- ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν δικαιούται πολιτικού λόγου. Φυσικά και έχει πολιτικές απόψεις, αλλά τις κρατάει για τον εαυτό του, για να επιτύχει στον ρυθμιστικό του ρόλο.

Επί άμεσης εκλογής, τι θα μπορούσαν να υποστηρίξουν οι υποψήφιοι Πρόεδροι ενώπιον του εκλογικού σώματος; Πως ο καθεὶς είναι καλύτερος ρυθμιστής του πολιτεύματος από τον άλλον ή από την άλλη; Όχι, δεν υπάρχουν αυτά. Θα είχαμε άμεση εκλογή χωρίς εκφερόμενο λόγο. Δεν υπάρχει, όμως, αυτό. Πρέπει να το συνειδητοποιήσετε.

Όμως και η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας πάσχει. Πάσχει τόσο από πλευράς δημοκρατικότητας όσο και από εκείνη της λογικής. Είναι δυνατόν, συνάδελφοι και συναδέλφισσες της Νέας Δημοκρατίας, να προτείνετε σχετική πλειοψηφία επί δύο υποψηφίων; Είναι λάθος αυτό. Λέτε: «Μα, το προβλέπει και το ισχύον Σύνταγμα». Σωστό, αλλά το προβλέπει το ισχύον Σύνταγμα επειδή προβλέπει και τη διάλυση της Βουλής ενδιάμεσως και κάποια στιγμή πρέπει να βγει Πρόεδρος.

Εδώ καταργούμε την προσφυγή στον λαό -εξηγήσαμε γιατί και κρατάτε μια διάταξη η οποία ίσχυε και νομιμοποιείτο εφόσον είχαμε διάλυση της Βουλής και εκλογές. Τις εκλογές όμως τις αποκλείουμε. Δεν απαντάτε, λοιπόν, πειστικά στο επιχείρημα που σας θέτουμε επειδή το θέτει η αρχή της δημοκρατικής νομιμοποίησης και της εκτελεστικής εξουσίας.

Και θέλω να το επαναλάβω, γιατί πρέπει να το απαλείψετε και δεν το έχετε ακόμα απαλείψει. Τι πάει να πει ότι επί ισοψηφίας θα εκλέγεται ο πρεσβύτερος; Να πω στους συναδέλφους και στις συναδέλφισσες ότι αυτό δεν το είπα το πρωί που υπήρχε μεγαλύτερη ένταση στην Αίθουσα, το λέω τώρα σε πλήρη ηρεμία: Στην υπερποπή κυκλοφόρησε, πριν καταλήξουμε στο θέμα του πρεσβύτερου, και μια πρόταση να εκλέγεται διά κληρώσεως, την οποία δεν θέλω να χαρακτηρίσω. Πώς το σκεφτήκατε αυτό; Το περιπαίξαμε με έναν τρόπο που θύμιζε ποδόσφαιρο. Ευτυχώς το αποσύρατε, αλλά το αντικαταστήσατε με τον πρεσβύτερο. Και το παράδειγμα που σας ανέφερα το πρωί, η χρήση δηλαδή αυτού του επιθέτου, είναι λάθος και εν τη ουσία και ως προς τον

τύπο αυτού. Αυτό πρέπει να το απαλείψετε, γιατί πια οι προτάσεις σας περνάνε στον χώρο του αμίμητου και δεν είναι σωστό. Η παρέμβασή σας ήταν σωστή για τη μη διάλυση της Βουλής.

Ο κ. Καστανίδης θα σας το αναπτύξει -το ακούω, ώστε αν υπάρχει διάθεση, να ξαναδούμε κι εμείς την πρότασή μας-, ότι ακόμα και εκατόν ογδόντα να ορίσουμε ως πλειοψηφία, αφού δεν θα έχουμε διάλυση της Βουλής, είναι σίγουρο ότι οι πλειοψηφίες θα βρεθούν. Την ακούω ως λογική αυτήν τη σκέψη. Λογική ακούγεται. Βέβαια ο κ. Καμίνης αντιτάσσει ότι στην Ιταλία, που δεν προβλέπεται η διάλυση της Βουλής, το πολιτικό σύστημα εκτίθεται μη αναδεικνύοντας Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Δεν είναι εύκολο να καταλήξουμε κάπου, αλλά αφού σωστά πάμε στην κατάργηση της διάλυσης της Βουλής, ας βρούμε την καλύτερη λύση. Εμείς σκεφτήκαμε κάτι που δεν το εκτιμούμε ως άρτιο, αλλά το εκτιμούμε ως καλύτερο από την απόλυτη πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενός και σίγουρα πολύ καλύτερο από τη σχετική πλειοψηφία, την οποία απορρίπτουμε εξ ορισμού.

Τώρα, από την τρίτη ενότητα -δεν έχω πολύ χρόνο- ανακοινώνουμε απλώς ότι δεν δεχόμαστε -το έχουμε αναπτύξει το γιατί- τις προτάσεις για τη δημιουργική δυσπιστία ούτε επίσης και την πρόταση εκείνη για την προϋπόθεση της βουλευτικής ιδιότητας προκειμένου να διορίζεται κάποιος Πρωθυπουργός.

Στην ενότητα αυτή προτείνουμε να προστεθεί στο άρθρο 68 παράγραφος 2 -που είναι πολύ θετική αλλαγή- ένα δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Κατά τη διάρκεια μιας κοινοβουλευτικής περιόδου είναι δυνατόν να συσταθούν δύο εξεταστικές επιτροπές με πρόταση των Βουλευτών της αντιπολίτευσης, σύμφωνα με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου.». Εδώ συμφωνούμε. Μας χωρίζουν λεπτομέρειες. Ας βρούμε έως το βράδυ μια κοινή διατύπωση. Συμφωνούμε και με τη Νέα Δημοκρατία και με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Προφανώς, όπως είπα και στην επί της αρχής τοποθέτησή μου, κυρίες και κύριοι, η ρύθμιση αυτή θα μπορούσε να προβλεφθεί με απλή αλλαγή του Κανονισμού της Βουλής, αλλά η δυστοπία των κομμάτων του πολιτικού μας συστήματος -ημών όλων δηλαδή- επί πολλές δεκαετίες δεν το επέτρεψε. Η ρύθμιση που προτείνουμε είναι ορθότατη, διότι δεν είναι δυνατόν η Κυβέρνηση να εξετάζεται με το ύψιστο μέσο κοινοβουλευτικού ελέγχου μόνο όταν το επιθυμεί η ίδια.

Τέλος, από την τέταρτη ενότητα προτείνουμε να αναθεωρηθεί το άρθρο 73, ενώ απορρίπτουμε την επέκταση του θεσμού του δημοψηφίσματος. Θα αναφερθώ εν συντομία για το δεύτερο στην αρχή.

Τα σχετικά άρθρα 28 και 44 παράγραφος 2 του Συντάγματος δεν χρειάζονται καμμία αλλαγή, καμμία προσθήκη. Η εφαρμογή στην πράξη του άρθρου 28 με τη συνδυασμένη εφαρμογή των παραγράφων του 2 και 3 έχει οδηγήσει σε πάρα πολύ θετικά αποτελέσματα.

Για την προσθήκη δυνατότητας δημοψηφίσματος που προτείνεται από τον ΣΥΡΙΖΑ εδώ, δεν έχω να πω πολλά. Θα περιοριστώ -και μου αρκεί αυτό- να διαβάσω, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το ερώτημα το οποίο υπεβλήθη στον ελληνικό λαό τον Ιούλιο του 2015.

Ακούστε ποιο ήταν το ερώτημα: «Πρέπει να γίνει αποδεκτό το σχέδιο συμφωνίας το οποίο κατέθεσαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στο Eurogroup της 25ης Ιουνίου του 2015 και αποτελείται από δύο μέρη τα οποία συγκροτούν την ενιαία πρότασή τους; Το πρώτο έγγραφο τιτλοφορείται «Reforms for the completion of the current programme and beyond» («Μεταρρυθμίσεις για την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος και πέραν αυτού») και το δεύτερο «Preliminary debt sustainability analysis» («Προκαταρκτική Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους»).». Παράνομο δημοψήφισμα, κυρίες και κύριοι, γιατί το ερώτημα ήταν ακατανόητο αφ' ενός και αφ' ετέρου, διότι η ερμηνεία που κυριαρχούσε αποδείχθηκε απολύτως προσχηματική. Και είναι παγκοίμως γνωστό πως η νοθεία επί δημοψηφισμάτων προκύπτει από τον τρόπο που τίθενται τα ερωτήματα.

Αυτό είπα, κύριε Βούτση, που μου είπατε ότι η διαδικασία εξελίχθηκε απολύτως νομίμως. Εσείς τότε ήσασταν, αν δεν κάνω λάθος, Υπουργός Εσωτερικών. Και φυσικά, δεν αμφισβήτησε κα-

νείς ότι δεν έγιναν νοθείες στην κάλπη. Δεν αμφισβήτησε κανείς ότι διεξήχθη μια διαδικασία κατά τον νόμο και κατά το Σύνταγμα, αλλά σας λέμε -και το είπα από αυτό το Βήμα εκείνη τη μέρα που εξέφραζα το κόμμα μας στη σχετική συζήτηση ως εισηγητής- ότι η θέση του ερωτήματος καθιστά το δημοψήφισμα εξαρχής νόθο και παράνομο.

Ξέρετε πάρα πολύ καλά λόγω εμπειρίας, το ξέρουν και όσοι συνάδελφοι ασχολούνται με αυτόν τον θεσμό πως τα δημοψηφίσματα αποτελούν έναν θεσμό που πρέπει να εκλογικευτεί. Διότι, αν δεν εκλογικευτεί, κερδίζει το δημοψήφισμα αυτός που θέτει το ερώτημα. Και αυτό είναι πολύ σοβαρό.

Δεν έχω χρόνο να κάνω αναφορά στα σύγχρονα δημοψηφίσματα στην Ευρώπη. Προβληματίζει πάρα πολύ ο θεσμός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Γι' αυτό η βασική πρότασή μας είναι για λαϊκή πρωτοβουλία στο δημοψήφισμα, ώστε ο ίδιος ο λαός να θέτει το ερώτημα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ναι, αλλά και η συγκέντρωση υπογραφών οδηγεί ακριβώς στην ίδια κατάληξη, αγαπητέ συνάδελφε κύριε Κατρουγκάλε.

Είμαστε κατά της επέκτασης του θεσμού. Είμαστε υπέρ του θεσμού, αλλά και υπέρ και της εκλογικεύσής του.

Συνεπώς το δημοψήφισμα του 2015 ήταν παράνομο, γιατί το αποτέλεσμά του ήταν από τη θέση του ερωτήματος νοθευμένο. Άλλωστε, το «όχι» -αυτό το έχουμε πει πολλές φορές- δεν είχε καμμία σχέση τελικώς με το ερώτημα. Διότι, όπως αποδείχθηκε τότε, η κυβέρνηση το μετέτρεψε με θράσος και με άνεση σε «ναι», ναι στο μνημόνιο.

Όχι, λοιπόν, στα δημοψηφίσματα για το άρθρο 28. Ακριβώς αυτές είναι οι απόψεις μας, οι ίδιες και για την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ επί δημοψηφισμάτων γενικώς, την αναθεώρηση δηλαδή του άρθρου 44 παράγραφος 2.

Να κλείσω. Πρέπει να δούμε θετικά την αναθεώρηση του άρθρου 73 του Συντάγματος, όπου πρέπει να προσθέσουμε μια ειδική παράγραφο σχετική με τη δυνατότητα άσκησης της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας. Έχουμε υποβάλλει εμείς την πρόταση αυτή εδώ και χρόνια. Την υποβάλαμε και στην προηγούμενη Βουλή και σε αυτήν ως πρότασή μας. Την έκανε και ο ΣΥΡΙΖΑ. Η δική μας πρόταση, επειδή δεν διαθέτουμε πενήντα Βουλευτές, δεν καταχωρήθηκε στις προτάσεις. Καταχωρήθηκε εκείνη του ΣΥΡΙΖΑ, με την οποία και συμφωνούμε.

Είχα την τιμή, ως εισηγητής του Κινήματος Αλλαγής στην Επιτροπή για την Αναθεώρηση, να προκαλέσω και να συμμετάσχω σε έναν διάλογο δημιουργικό και σοβαρό, που κράτησε περίπου μια ώρα -από τα Πρακτικά μπορείτε να το δείτε αυτό- και εξέθεσα αναλυτικά τα επιχειρήματα της παράταξής μας σχετικά με αυτή την πρόταση.

Εκεί, στη συζήτηση με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση ακούσαμε την κ. Ντόρα Μπακογιάννη και τον κ. Στυλιανίδη, Πρόεδρο της Επιτροπής, να τοποθετούνται θετικά. Ο ΣΥΡΙΖΑ, εμείς, τα υπόλοιπα κόμματα ήταν δεδομένα, αλλά η πλειοψηφία δεν είχε εκφραστεί και εκφράστηκε με τρόπο θετικό.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Άρα, κυρίες και κύριοι, μπορούμε να ελπίζουμε ότι σήμερα το βράδυ θα έχουμε ακούσει ότι αυτή η πρόταση εντάσσεται στις αναθεωρητέες διατάξεις και συνεπώς, πάμε τελικά για εννέα αναθεωρητέες διατάξεις που θα ψηφίσουμε τη Δευτέρα.

Κυρίες και κύριοι, θα ήθελα να προσθέσω μια φράση και με αυτή να τελειώσω...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Πρέπει να κλείσετε, κύριε Λοβέρδο. Βλέπετε το ρολόι απέναντι.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κλείνω, κύριε Πρόεδρε. Το βλέπω. Το κοιτώ διαρκώς.

Θέλω να πω, όμως, κάτι και θέλω να το ακούσετε με προσοχή, επειδή είστε χρόνιο Πρόεδρος στη Βουλή.

Ακούστε. Το Σύνταγμα -και τώρα που θα εισαχθεί αυτή η ρύθμιση και τα αποτελέσματα της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας- ορίζει για τις προτάσεις νόμου των Βουλευτών ότι πρέπει να εισάγονται στην Ολομέλεια, δηλαδή να ακολουθούν τη διαδικασία του νομοθετικού έργου.

Όμως στην πράξη και ο προηγούμενος Πρόεδρος της Βουλής,

αλλά και οι προηγούμενοί του δεν τα έθεταν. Έθεταν κάποια, όχι όλα. Αυτό το Σύνταγμα το απαγορεύει. Αυτή η πρακτική, που είναι μακρά, δεν αφορά μόνο τον προηγούμενο Πρόεδρο. Είναι μακρά αρνητική πρακτική. Κατ' επιλογήν έμπαιναν οι προτάσεις νόμου. Αυτή η πρακτική πρέπει να σταματήσει.

Γι' αυτό εμείς προτείνουμε, κύριε Τζαβάρα, να προστεθεί στο άρθρο 73 μια παράγραφος 7, που να καθορίζει υποχρεωτική τη θέση των προτάσεων νόμου στη νομοθετική διαδικασία. Αυτό, φυσικά, δεν έγινε δεκτό, αλλά τώρα που προσχωρείτε στην αλλαγή του άρθρου 73, μπορείτε να προσθέσετε και μια φράση, ότι τόσο οι προτάσεις νόμου όσο και οι προτάσεις που προκύπτουν από τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία τίθενται υποχρεωτικά στη διαδικασία της νομοπαρασκευαστικής εργασίας της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κύριε Λοβέρδο, παρακαλώ, κλείστε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Αυτά είχα να πω, κυρίες και κύριοι. Αυτές είναι οι προτάσεις του Κινήματος Αλλαγής.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Τον λόγο έχει ο ειδικός αγορητής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, κ. Ιωάννης Γκιόκας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Κύριε Πρόεδρε,...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ορίστε, κύριε Βούτση.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, αλλά πρόκειται για την οικονομία ακριβώς του χρόνου, για να μη χρειαστεί να πάρω καθόλου τον λόγο.

Θα ήθελα, ενώ είναι και ο κ. Λοβέρδος να διευκρινίσουμε το εξής ως προς το παρεμπιπτόν ζήτημα που από χθες εξελίσσεται η συζήτηση για το δημοψήφισμα του 2015. Θα ήθελα για μισό λεπτό ακριβώς να μου δώσετε τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Σας δίνω δύο λεπτά, κύριε Βούτση.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Όχι, όχι, δεν χρειάζεται...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ: Θέλω με σαφήνεια να πω ότι εδώ είναι τα πρακτικά της αναλυτικής συζήτησης, που έγινε για την πρόταση αντισυνταγματικότητας, που είχε έρθει στην έναρξη της συζήτησης εκείνο το Σάββατο. Εισηγητής ήταν ο κ. Βενιζέλος από πλευράς της παράταξης του ΚΙΝΑΛ. Εξελήχθηκε μια συζήτηση και πέραν των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων κ.λπ..

Είναι σαφές ότι και κατά τη διάρκεια εκείνης της συζήτησης - όπου στο τέλος της η Νέα Δημοκρατία αποχώρησε, δεν ήταν στη σχετική ψηφοφορία με την οποία εγκρίθηκε η συνταγματικότητα, αλλά κυρίως μετά, δηλαδή κατά τη διάρκεια και μέχρι να γίνει το δημοψήφισμα και αμέσως μετά, δεν υπήρξε καμμία προσφυγή, ασχέτως αν υπήρξαν πολιτικές απόψεις.

Πολιτικές απόψεις υπήρχαν και κυκλοφορούσαν και στον δημόσιο χώρο για το αν έπρεπε να ήταν σωστό, αν ήταν σωστά τα ερωτήματα, πώς ετέθησαν κ.λπ., πλην όμως δεν υπήρξε καμμία προσφυγή σε αρμόδιο δικαιοδοτικό, κατά το Σύνταγμα, όργανο ή καθ' οιονδήποτε τρόπο για να τεθεί ως άκυρο, νόθο ή παράνομο το δημοψήφισμα.

Αυτό θα ήθελα να πω και σας λέω ότι είναι και τα Πρακτικά εδώ. Δεν είχε τεθεί με αυτή την ένταση που τίθεται τώρα αυτό το ζήτημα. Αυτό ήθελα να διευκρινίσω.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ωραία.

Ο κατάλογος ομιλητών έκλεισε. Έχουν γραφτεί σαράντα ένας συνάδελφοι. Λόγω του ότι αρνήσαμε να ξεκινήσουμε, υπολογίστε μέχρι τις δώδεκα το βράδυ.

Κύριε Γκιόκα, ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Προκύπτει το εξής ερώτημα, το οποίο θέσαμε και στην επιτροπή: Για ποιο λόγο πρέπει να αλλάξει τώρα το άρθρο 32, που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας; Πολλές φορές στο παρελθόν έχουν δημιουργηθεί αντιπαραθέσεις, συζητήσεις γύρω από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γύρω από πρόσωπα, γύρω από διαδικασίες, όμως τώρα

είναι που μπαίνει πιο επιτακτικά και από τη Νέα Δημοκρατία και τον ΣΥΡΙΖΑ και από τα άλλα κόμματα η ανάγκη αναθεώρησης του άρθρου 32.

Επομένως, θέτουμε το ερώτημα: Γιατί τώρα; Η απάντηση είναι γιατί τώρα μπαίνει πιο επιτακτικά ως στόχος όλων σας η εμπέδωση των όρων κυβερνητικής πολιτικής σταθερότητας, δηλαδή η εξασφάλιση της συνέχειας της κυρίαρχης πολιτικής, που μπορεί να διακοπεί από μια σειρά παραγόντες και μάλιστα, σε μια περίοδο που κυοφορούνται σοβαρές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο από την πιθανότητα μιας νέας κρίσης μέχρι τους εμπορικούς ή και πραγματικούς πολέμους και που φυσικά η Ελλάδα δεν θα μείνει ανεπηρέαστη από αυτές τις εξελίξεις.

Είναι αυτό που έχει ακουστεί πολλές φορές στη διαδικασία της συνταγματικής Αναθεώρησης για την αντοχή των διατάξεων του Συντάγματος σε παρόμοιες συνθήκες που μπορεί να προκύψουν στο μέλλον.

Να ξεκαθαρίσουμε ότι δεν είναι δικό μας άγχος. Το δικό μας άγχος είναι το πώς θα αξιοποιήσει ο λαός τις όποιες ρωγμές, την όποια αστάθεια δημιουργηθεί - που θα δημιουργηθεί με μαθηματική ακρίβεια - πώς θα την αξιοποιήσει με όρους ταξικής πάλης, προκειμένου να βάλει ο ίδιος ο λαός τη σφραγίδα του στις εξελίξεις.

Η πρόταση για την αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη εκλογών είναι ενταγμένη σε αυτήν ακριβώς τη λογική και είναι μια κοινή ουσιαστικά πρότασή σας, άσχετα αν έχει διαφορετικές εκδοχές.

Γι' αυτό, άλλωστε και το επίμαχο άρθρο 32 που συζητάμε σήμερα, στην προηγούμενη Βουλή, την προτείνουσα Βουλή, συγκέντρωσε μια ευρεία πλειοψηφία, πάνω από εκατόν ογδόντα Βουλευτές και τώρα μπορεί να αναθεωρηθεί με την απλή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενός Βουλευτών.

Πίσω από αυτή την κοινή πρόταση - τη σύμπτωση, πείτε την όπως θέλετε - που έχει και στοιχεία, προφανώς, πολιτικού καιροσκοπισμού, κρύβεται αυτό που είπαμε προηγουμένως, ο στόχος σας για τη συνέχεια των κυβερνήσεων, τη συνέχεια του κράτους, χωρίς παρεμβολές, χωρίς διακοπές, που μπορεί να προκληθούν από μια αποτυχημένη εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας.

Από εκεί και πέρα, ξεκινάει τα αδιέξοδα όλων σας, γιατί όλων οι προτάσεις που κατατέθηκαν, δηλαδή και της Νέας Δημοκρατίας και του ΣΥΡΙΖΑ και του Κινήματος Αλλαγής, πάσχουν και οδηγούν σε αδιέξοδα.

Η Νέα Δημοκρατία, μάλιστα, φτάνει στο σημείο να προτείνει την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με σχετική πλειοψηφία και με επικράτηση που πρεσβύτερου σε περίπτωση ισοψηφίας. Από πού προέρχεται από το σχήμα; Το πιθανόν είναι να προέρχεται από το Εκκλησιαστικό Δίκαιο. Το αρχικό σχέδιο, μάλιστα, της Νέας Δημοκρατίας που μοιράστηκε και στην επιτροπή και αποσύρθηκε στη συνέχεια, μιλούσε ακόμη και για κλήρωση σε περίπτωση ισοψηφίας. Και είναι, μάλιστα, οξύμωρο το κλασικό, το αυθεντικό αστικό κόμμα της ελληνικής Βουλής, η Νέα Δημοκρατία, να προτείνει την ανάδειξη του κορυφαίου για σας παράγοντα της πολιτικής ζωής, που πρέπει να περιβάλλεται και το φωτοστέφανο της συναίνεσης, να γίνεται ακόμη και μειοψηφικά. Και για ποιον λόγο γίνεται αυτό; Γίνεται γιατί όλα υποχωρούν στον στόχο της κυβερνητικής σταθερότητας που με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να υπονομεύεται.

Σε αυτήν τη λογική προσχωρεί και ο ΣΥΡΙΖΑ, παρά το γεγονός ότι το 2014 αξιοποίησε την προεδρική εκλογή για να υπάρξει κυβερνητική εναλλαγή, που όντως τότε - αυτή είναι η πραγματικότητα - αυτήν την κυβερνητική εναλλαγή την ήθελε η πλειοψηφία του ελληνικού λαού, ανεξάρτητα φυσικά αν στην πορεία των πραγμάτων διαψεύστηκε, απογοητεύτηκε βλέποντας ότι τα μνημόνια συνεχίστηκαν, η αντιλαϊκή πολιτική συνεχίστηκε, συνεχίστηκαν όλα αυτά τα οποία εξακολουθούμε να ζούμε μέχρι σήμερα.

Σήμερα, λοιπόν, στο πλαίσιο της αυτοκριτικής που ενδεχομένως κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ για εκείνη την περίοδο, λέει ότι δεν θα πρέπει να διαλύεται η Βουλή, δεν θα πρέπει να αλλάζει η κυβέρνηση με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και ότι θα πρέπει οπωσδήποτε να εξασφαλίζονται μηχανισμοί συναίνεσης

–αυτά είναι δικά σας λόγια- προκειμένου να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Θα κάνω μία παρένθεση. Οι κυβερνήσεις δεν αλλάζουν, φυσικά, μόνο και μόνο επειδή μεσολαβεί μία εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Άλλοι είναι οι βαθύτεροι παράγοντες που οδηγούν στις κυβερνητικές αλλαγές και ανάμεσα σε αυτούς τους παράγοντες μπορεί σε μία δεδομένη στιγμή να είναι και η λαϊκή πίεση και η ανάγκη αυτή η πίεση είτε να ενσωματωθεί, είτε να αναχαιτιστεί, όπως έγινε πολλές φορές στο παρελθόν. Γι' αυτό και εμείς λέμε ότι αυτή η λαϊκή παρέμβαση δεν θα πρέπει να μένει μόνο στο επίπεδο της άσκησης πίεσης για την κυβερνητική εναλλαγή, αλλά να διαμορφώνει και προϋποθέσεις συνολικότερων και ριζικότερων ανατροπών. Κλείνει η παρένθεση.

Προκύπτει, επομένως, το εξής ερώτημα: Πότε είχε δίκιο ο ΣΥΡΙΖΑ, τότε που αξιοποίησε την προεδρική εκλογή για να υπάρξει η κυβερνητική εναλλαγή ή τώρα που λέει ότι η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν θα πρέπει να αξιοποιείται για τέτοιου είδους πολιτικές εξελίξεις και ότι θα πρέπει να υπάρχουν μηχανισμοί ισχυροί αναγκαστικής συναίνεσης μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων;

Στην πραγματικότητα και στη μία και στην άλλη περίπτωση, δηλαδή και στη στάση που κρατήσατε το 2014 - 2015 και σήμερα στη στάση που κρατάτε, το βαθύτερο κίνητρο είναι το ίδιο. Ήταν και είναι να δοθεί ένα σωσίβιο στο αστικό πολιτικό σύστημα. Στις συνθήκες του 2014 - 2015, όπου Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ δεν μπορούσαν να εξασφαλίσουν σταθερή διακυβέρνηση αντιλαϊκής διαχείρισης, το σωσίβιο ήταν τότε μία κυβέρνηση που δόθηκε να εξεφράζε τις ελπίδες και τους αγώνες του λαού, για να συνεχίσει όμως τελικά την ίδια πολιτική. Στις συνθήκες του 2019, το σωσίβιο και η συμβολή σας είναι η προσχώρηση στο μέτωπο της ιερής κυβερνητικής σταθερότητας. Αυτή είναι η διαφορά μεταξύ του 2014 - 2015 και του 2019.

Επεξεργαστήκατε και μία πρόταση που, κατά τη γνώμη μας, είναι βαθιά αντιδραστική και γι' αυτό καταψηφίστηκε και από Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ στην προηγούμενη Βουλή και γι' αυτόν τον λόγο δεν είναι στα υπό αναθεώρηση άρθρα. Ποια ήταν αυτή η πρόταση; Ήταν η απευθείας εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό που την εμφανίζετε ως μία δημοκρατική αναβάθμιση. Όμως, ένα τέτοιο ενδεχόμενο εκλογής του Προέδρου με γενικές εκλογές είναι δεδομένο ότι αντικειμενικά θα ισχυροποιούσε τον ρόλο ενός μονοπρόσωπου θεσμού, ακόμα και με τις αρμοδιότητες που έχει αυτός σήμερα, χώρια που εκ των πραγμάτων θα άνοιγε τη συζήτηση για αύξηση αυτών των αρμοδιοτήτων στο μέλλον, γιατί η ισχύς που θα προσέδιδε η γενική ψήφος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αντικειμενικά θα άνοιγε τη συζήτηση έτσι ώστε αυτή η ισχύς να μην είναι γυμνή, αλλά να θωρακιστεί με επιπλέον σημαντικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Είναι αλήθεια, επίσης, ότι παρόμοια πρόταση είχε παλαιότερα και η Νέα Δημοκρατία, γιατί αυτή η πρόταση απηχεί και γενικότερους προβληματισμούς, που υπάρχουν για τη μετεξέλιξη του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας σε έναν θεσμό πιο καθοριστικό σε ό,τι αφορά την εξασφάλιση αυτού, που λέγαμε προηγουμένως, της κυβερνητικής, της πολιτικής σταθερότητας.

Για μας, ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας συγκαταλέγεται στον πιο σκληρό πυρήνα της αστικής εξουσίας. Ο ίδιος ο Πρόεδρος είναι θεματοφύλακας του κύρους αυτού του πυρήνα και επειδή ακριβώς παίζει αυτόν τον ρόλο, γι' αυτό και πρέπει να περιβάλλεται από το φωτιστόφανο της συναίνεσης, της μη αντιπαράθεσης, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες σκοπιμότητες και τρόπους για το πώς θα εξασφαλίζεται αυτή η συναίνεση. Ο κάθε Πρόεδρος δεν γίνεται παρά να κινηθεί μέσα σε ένα δοσμένο αντιλαϊκό πολιτικό πλαίσιο, να επικυρώνει τις αντιλαϊκές αποφάσεις της Βουλής, να εκφράζει τους γενικότερους στόχους της κυρίαρχης πολιτικής. Και αυτός ο ρόλος δεν αλλάζει, αν ο Πρόεδρος έχει εκείνες ή τις άλλες αρμοδιότητες ή αν εκλέγεται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Η ουσία παραμένει η ίδια.

Γι' αυτό, εμείς, ως ΚΚΕ, δεν συναινούμε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όχι γιατί επικεντρώνουμε στο πρόσωπο που προτείνεται κάθε φορά, αλλά γιατί δεν συναινούμε σ' αυτό που εκφράζει ο θεσμός στο πλαίσιο του υπάρχοντος συστήματος.

Όσον αφορά την ομάδα άρθρων που συζητάμε, ο στόχος αυτός της κυβερνητικής πολιτικής σταθερότητας φαίνεται και σε άλλες προτάσεις, όπως για παράδειγμα στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για την τροποποίηση του άρθρου 84 και την εποικοδομητική πρόταση δυσπιστίας που ουσιαστικά οδηγεί στη συνταγματοποίηση των κυβερνήσεων μειοψηφίας. Εκεί οδηγεί η τροποποίηση του άρθρου 84.

Βεβαίως, μία παρόμοια πρόταση στην προτεινόμενη Βουλή που δεν πέρασε είχε και η Νέα Δημοκρατία. Ήταν η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τη συνταγματοποίηση των σταθερών τετραετών κυβερνητικών κύκλων, δηλαδή για κανέναν λόγο να μην αλλάζει η κυβέρνηση που εκλέχτηκε, που οδηγεί από άλλο δρόμο στο ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή το να παραμένουν κυβερνήσεις ακόμη και αυτές που μπορεί κάποια στιγμή να χάσουν την εμπιστοσύνη της Βουλής. Το άρθρο 84 λέει ξεκάθαρα ότι ακόμη κι αν υπερψηφιστεί μία πρόταση δυσπιστίας, δηλαδή ακόμα κι αν χάσει μία κυβέρνηση την εμπιστοσύνη της Βουλής, αυτή η κυβέρνηση δεν αλλάζει παρά μόνο αν η Βουλή συμφωνήσει σε έναν άλλο Πρωθυπουργό και κατ' επέκταση σε μία άλλη κυβέρνηση.

Να γιατί μιλάμε για συνταγματοποίηση των κυβερνήσεων μειοψηφίας, αντιγράφοντας ένα άρθρο. Αυτό έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ. Αντέγραψε ένα άρθρο που υπάρχει στο γερμανικό Σύνταγμα, το άρθρο 67, το οποίο μάλιστα έχει επικριθεί ότι είναι το άρθρο που κατοχυρώνει τη δημοκρατία του καγκελάρου ή της καγκελάρου, γιατί τώρα έχουμε γυναίκα καγκελάρια. Δεν αμφισβητείτε αυτόν τον κίνδυνο, όποτε το επισημαίνουμε, αλλά λέτε «το κάνουμε για να μην έχουμε φαινόμενα τύπου κυβερνήσεων Παπαδήμου».

Να θυμίσουμε για την ιστορία ότι η πτώση της κυβέρνησης Παπαδρέου που οδήγησε στη συνέχεια στην κυβέρνηση Παπαδήμου, δεν ήταν απλά και μόνο κάποια επιλογή εξωθεσμικών κέντρων. Η κυβέρνηση Παπαδήμου είχε σαν στόχο μέσα από τη διαμόρφωση μιας πιο ισχυρής τότε κυβερνητικής πλειοψηφίας -Νέα Δημοκρατία, ΠΑΣΟΚ, Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός- να αναχαιτίσει το λαϊκό κίνημα, την πίεση που υπήρχε εκείνη την περίοδο, τους αγώνες που εμείς θέλαμε και επιδιώκαμε να είχαν και πιο ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά.

Όμως, αν το δει κανείς, η πρόταση για το άρθρο 84 οδηγεί ακριβώς σε κυβερνήσεις τύπου Παπαδήμου, μία νέα πλειοψηφία που θα καταλήξει σε μία άλλη κυβέρνηση, με άλλον Πρωθυπουργό, αν η προηγούμενη χάσει την εμπιστοσύνη της Βουλής. Τι απαντάτε απέναντι σε αυτήν την κριτική; Απαντάτε ότι φτιάχνετε, λέει, θεσμικά αντίβαρα και τα θεσμικά αντίβαρα που φτιάχνετε –υποτίθεται- είναι από τη μία μεριά η απλή αναλογική και από την άλλη μεριά τα δημοψηφίσματα.

Ας αφήσουμε στην άκρη ότι στην πρότασή σας για το Σύνταγμα δεν μιλάτε καθαρά για απλή αναλογική, γιατί πέρα από το πλαφόν που διατηρείτε λέτε επίσης, ότι η κατανομή των εδρών στα πολιτικά κόμματα μπορεί να αποκλίνει μέχρι 10% από το εκλογικό τους ποσοστό. Άρα πέρα από το πλαφόν, προβλέπετε στην πρότασή σας και μπόνους. Από πού κι ως πού η απλή αναλογική από μόνη της είναι εγγύηση φιλολαϊκών κυβερνήσεων;

Η κυβέρνηση Παπαδήμου το 2011 θα μπορούσε να συγκροτηθεί, ακόμη κι αν υπήρχε απλή αναλογική. Απλά, εάν δεν είχε διακόσιους πενήντα –δεν θυμάμαι πόσοι ήταν οι Βουλευτές τότε που είχε- θα είχε κατά τι λιγότερο. Όμως, κάλλιστα μία τέτοια κυβέρνηση θα μπορούσε να συγκροτηθεί και με απλή αναλογική. Άρα, ναι, η απλή αναλογική, η πραγματική και η ανόθευτη είναι το πιο δίκαιο εκλογικό σύστημα γιατί αποτυπώνει αυθεντικά τη λαϊκή βούληση, χωρίς φυσικά πλαφόν και μπόνους που προβλέπεται. Όμως, κάλλιστα –και υπάρχει υπάρχουν πάρα πολλά παραδείγματα από άλλες χώρες-, μπορούν να συγκροτηθούν αντιδραστικές, αντιλαϊκές κυβερνήσεις και μέσω της απλής αναλογικής.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Πάμε τώρα στο δεύτερο θεσμικό αντίβαρο που βάζετε. Λέτε για τα λαϊκά δημοψηφίσματα. Ας αφήσουμε και εδώ στην άκρη το ότι είναι οξύμωρο να μιλάει για δημοψήφισμα το κόμμα εκείνο που κακοποίησε την έννοια του δημοψηφίσματος το 2015 προτείνοντας ένα δημοψήφισμα με το ερώτημα: «Με το μνημόνιο το δικό μας ή με το μνημόνιο της τρούκα;». Κορώνα κερδίζω, γράμματα χάνεις. Ας το αφήσουμε αυτό.

Τι λέτε στην πρότασή σας για τα δημοψηφίσματα; Λέτε: «Για κρίσιμα εθνικά θέματα, αν συγκεντρωθεί ένας αριθμός πεντακοσίων χιλιάδων πολιτών και για κοινωνικά ζητήματα, αν συγκεντρωθεί ένας αριθμός ενός εκατομμυρίου πολιτών». Τα μέτρα όμως, που επιβλήθηκαν με τα μνημόνια ήταν κατά 90% δημοσιονομικά μέτρα. Αυτά τα εξαίρετε από την πρότασή σας για τα δημοψηφίσματα. Άρα, λοιπόν, τα μέτρα που πέρασαν την περίοδο της κρίσης και των μνημονίων τα εξαίρετε από την πρότασή μας για τα δημοψηφίσματα. Και βάζετε και μία ακόμη ασφαλιστική δικλείδα. Ποια είναι αυτή; Αν συγκεντρωθεί ο αριθμός αυτός, για να γίνει δημοψήφισμα, για ένα κοινωνικό ζήτημα, υπάρχει η δυνατότητα της πλειοψηφίας της Βουλής να το ακυρώσει αμφισβητώντας το χαρακτήρα και το περιεχόμενο του. Άρα ούτε το δεύτερο θεσμικό αντίβαρο, που υποτίθεται βάζετε, δεν ισχύει.

Μιλάτε και για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Μάλιστα, τώρα βλέπω ότι όλοι υιοθετούν τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Όμως, καμμία κυβέρνηση, όλα αυτά τα χρόνια, δεν τήρησε ούτε το στοιχειώδες που υπήρχε στον Κανονισμό της Βουλής, ότι έπρεπε μία φορά το μήνα πρόταση νόμου της Αντιπολίτευσης να συζητείται στη Βουλή. Κανένας δεν το τήρησε. Μιλάτε για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία και αυτό που ήταν θεσμοθετημένο, δεν το τήρησε καμμία κυβέρνηση. Για να μην μιλήσουμε για την πρόταση των πεντακοσίων σωματίων, την πρόταση νόμου που κατέθεσαν κι ακόμη περιμένουμε να έρθει για συζήτηση στη Βουλή.

Συνεπώς εμείς θεωρούμε ότι αυτές οι προτάσεις που γίνονται, κινούνται σε αυτή τη λογική. Αυτή είναι η λογική που διέπει τις προτάσεις όλων το πώς θα εμποδωθεί με κάθε τρόπο η κυβερνητική πολιτική σταθερότητα. Εμείς λέμε ότι ο λαός δεν πρέπει να φοβάται την αστάθεια. Το έχουμε πει, θα το ξαναπούμε άλλη μία φορά. Πρέπει με τον αγώνα του, με την πάλη του, να την διευρύνει όσο μπορεί, να διαμορφώνει ρωγμές σε αυτό το σάπιο πολιτικό σύστημα και κυρίως, να διαμορφώνει όρους σύγκρουσης με το σάπιο εκμεταλλευτικό σύστημα.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΚΚΕ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Τον λόγο έχει ο ειδικός αγορητής από την Ελληνική Λύση, ο κ. Κωνσταντίνος Χήτας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, «η Αναθεώρηση που δεν έγινε». Παραφράζοντας τον τίτλο του βιβλίου του μεγάλου Αλέξη Δημαρά «Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε», εγώ θα πω «η Αναθεώρηση που δεν έγινε». Θεωρώ ότι αυτός ο τίτλος ταιριάζει απόλυτα στην τρέχουσα, αυτήν εδώ, απόπειρα Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Πραγματικά, λυπάμαι. Ξοδέσαμε χτες τόσες ώρες από το πρωί μέχρι το βράδυ, προχθές επίσης, ασχοληθήκαμε σχεδόν δύο μήνες με μία δήθεν Αναθεώρηση του Συντάγματος και για ακόμη μία φορά Αναθεώρηση δεν έγινε. Αναλωθήκαμε στην ουδετερότητα που έχει φαγωθεί πραγματικά ο ΣΥΡΙΖΑ, που προσπαθεί με νύχια και με δόντια να ξεριζώσει από το Σύνταγμα οτιδήποτε θυμίζει ότι είναι ελληνικό, ότι είναι ορθόδοξο ή ότι είναι πατριωτικό, οτιδήποτε συνδέεται άρρηκτα με την ιστορία και τον πολιτισμό του Έλληνα. Δεν θέλετε να ακούγεται τίποτα για την Ορθοδοξία, τίποτα για τη θρησκεία, τίποτα για την ελληνικότητα της Μακεδονίας, για τα κεκτημένα των Ελλήνων μέσα από τους αιματηρούς και μακροχρόνιους αγώνες τους, τίποτα που να θυμίζει Ελλάδα. Μόνο αυτός ήταν ο καημός σας.

Από τη Μεταπολίτευση και μετά, οι Έλληνες βαρέθηκαν πραγματικά, να ακούν για ριζικές αλλαγές που θα αλλάξουν τη μορφή της Ελλάδος, λόγια, λόγια, λόγια, για να χαϊδέσουμε ψηφοφόρους, για να χαϊδεύουμε τα αυτιά αυτών, δήθεν απόπειρες για ουσιαστικές αλλαγές, οι οποίες βέβαια στο τέλος μένουν πάντα απόπειρες. Είχαμε την ευκαιρία να αλλάξουμε και να εκσυγχρονίσουμε το Σύνταγμα προς όφελος του Έλληνα πολίτη. Η μόνη ουσιαστική αλλαγή που καταφέραμε -και αν το καταφέραμε, γιατί βλέπω ότι αρχίζει κάτι να ακούγεται- είναι η ψήφος των αποδήμων, που φυσικά δεν υπήρχε κανένας λόγος να καθυστερήσει και τόσο. Αυτό θα καταφέραμε μόνο από αυτήν την Αναθεώρηση, αν την καταφέραμε, επαναλαμβάνω.

Αλήθεια, έχετε αναρωτηθεί πώς φαίνονται όλα αυτά έξω,

στους πολίτες; ΣΥΡΙΖΑ, Νέα Δημοκρατία, Κίνημα Αλλαγής και ΠΑΣΟΚ φέρατε στη χώρα τρία μνημόνια. Φτάσατε την Ελλάδα στα όρια της χρεοκοπίας. Μέχρι και τις τράπεζες κλείσατε με τη βοήθεια του συντρόφου σας, του κ. Βαρουφάκη. Επιβάλατε την ανομία και την αναρχία. Βαφτίζετε στα όρια της νομιμότητας. Έτσι βαφτίσατε την ανομία και την αναρχία. Μετατρέψατε την Ελλάδα σε μία άναρχη, επικίνδυνη και ανασφαλή και με το ζόρι, ντε και καλά, πολυπολιτισμική χώρα.

Αν δεν το έχετε καταλάβει, είστε ίδιοι, δεν διαφοροποιείστε σχεδόν σε τίποτα. Χορτάσαμε τόσες μέρες να ακούμε νομικίστικες αναλύσεις των άρθρων του Συντάγματος. Έρχεστε εδώ -το είπα και πριν- και κάνετε μία επίδειξη νομικών γνώσεων, λες και νοιάζει πραγματικά τον Έλληνα. Νομίζετε ότι γι' αυτό σας εμπιστεύθηκε, ότι γι' αυτό σας ψήφισε; Το μόνο που κάνετε με τις επιλογές σας είναι να τον πληγώνετε, ασταμάτητα όμως, και να το βυθίζετε πιο βαθιά το μαχαίρι με την πληγή του.

Παίζετε με τις λέξεις του Συντάγματος από τότε που ξεκίνησε η διαδικασία, χωρίς καμμία ουσία. Τι κερδίζει ο Έλληνας; Να, ένα ερώτημα, λοιπόν! Τι κερδίζει ο Έλληνας από τη συνταγματική Αναθεώρηση, αν δεν μπορεί ο ίδιος ο Έλληνας, ο πολίτης, να διαφυλάξει το δικαίωμά του να είναι ορθόδοξος χριστιανός και να το φωνάζει, το δικαίωμά του να μην είναι μειονότητα στη χώρα του, το δικαίωμά του να ζει με αξιοπρέπεια στη χώρα του;

Από τη Μεταπολίτευση και μετά, έχετε καταστρέψει τη χώρα. Έχετε υποθηκεύσει το μέλλον των νέων, που εγκαταλείπουν Έκτα χιλιάδες, άρον-άρον την πατρίδα μας, για να γλιτώσουν και να αναζητήσουν μία καλύτερη ευκαιρία. Και εσάς το μόνο που σας νοιάζει είναι να προστατέψετε τους μολοτοφόρους, τους μπαχαλάκηδες και όλους εκείνους, που καταστρέφουν ανενόχλητοι την περιουσία του κράτους και των πολιτών. Υπάρχει κάποιο σχέδιο αφανισμού της χώρας, κάποιο σχέδιο που υπογράψατε οι κύριοι της Νέας Δημοκρατίας και του ΣΥΡΙΖΑ; Οι μάσκες -το είπα και πριν- άρχισαν να πέφτουν.

Σήμερα, θα καταλήξουμε σε πολύ χρήσιμα συμπεράσματα. Θα φανεί ποιος από μας πραγματικά υπολογίζει τους Έλληνες πολίτες και ποιος όχι, ποιος είναι αυτός που θέλει τους Έλληνες πολίτες πραγματικά να παίζουν έναν κυριαρχικό ρόλο και ποιος θέλει τους πολίτες στη γωνία αμέτοχους και απλούς παρατηρητές, ποιος είναι αυτός που τον βολεύει να στέλνει τον πολίτη κάθε τόσο στην κάλη, με τους εκλογικούς νόμους των μόνων και ποιος είναι αυτοί που θέλουν να βάλουν ένα τέρμα σε αυτήν την πραγματικότητα που βλάπτει τη δημοκρατία μας, μία δημοκρατία που -δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια- φυτοζωεί, κυρίες και κύριοι Βουλευτές.

Σύμφωνα με τον διαχρονικό ορισμό του Αριστοτέλη, η δημοκρατία είναι το πολίτευμα στο οποίο ισχύει το «εν μέρει άρχεσθαι και άρχειν». Τι είπε δηλαδή, ο κορυφαίος δάσκαλος της αρχαιότητας; Ότι οι πολίτες στη δημοκρατία εξουσιάζουν τους ίδιους τους τους εαυτούς. Αυτό, ξέρετε, επιτυγχάνεται με τη σύνδεση δύο στοιχείων: της πολιτικής ελευθερίας και της πολιτικής ισότητας. Αυτά ακριβώς, είναι τα δύο στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα της κυριαρχίας των πολιτών. Οι Έλληνες όμως, αυτήν την ταυτότητα της κυριαρχίας της, τη διαβάζουμε μόνο σε αρχαία συγγράμματα, δεν τη βιώνουμε τις μέρες μας.

Σε αυτό, λοιπόν, το θολό -γιατί είναι θολό το δημογραφικό στοιχείο- η νέα πρόκληση ακούει στο όνομα της παγκοσμιοποίησης. Ήδη το κόμμα μας απέναντι στο δίλημμα «παγκοσμιοποίηση ή πατρίδες» επιλέγει ξεκάθαρα πατρίδες. Την πατρίδα όμως όχι απομονωμένη και αδιάφορη, όχι έξω από τις εξελίξεις του παγκόσμιου γίγνεσθαι. Τη θέλει εκεί μπροστά και να της δίνουμε το νόημα που της πρέπει. Και αυτό είναι ξεκάθαρα υπέρ των Ελλήνων πολιτών.

Για τι ακριβώς μιλάμε; Θα σας πω. Μιλάμε για τη θεσμική και οικονομική θωράκιση της κοινωνίας μας, μεταφέροντας τη δύναμη προς τα κάτω, προς τη βάση της κοινωνίας, δηλαδή προς τους Έλληνες πολίτες. Πώς θα γίνει αυτό; Δεύτερο ερώτημα, απαντώ και εδώ. Θα το πετύχουμε με το να βάλουμε την κοινωνία στην πολιτική. Να της δώσουμε αποφασιστικό ρόλο μέσα στο πολιτικό σύστημα. Να της δώσουμε σύγχρονα όπλα στα χέρια της, για να αγωνιστεί.

Αλλά φυσικά τζάμπα συζητάμε. Πρόκειται για ένα κυνήγι μα-

γισσών. Είναι ηλιού φαεινότερο πως οι προς αναθεώρηση διατάξεις δεν δείχνουν την απαιτούμενη γενναιότητα για το πέρασμα από τη χρεοκοπημένη Γ' Ελληνική Δημοκρατία στη μελλοντική Δ' Ελληνική Δημοκρατία. Τη στιγμή βέβαια που εσείς αποδεικνύετε για ακόμη μια φορά τη φοβικότητά σας, οι θέσεις της Ελληνικής Λύσης είναι ικανές να ανοίξουν νέους ορίζοντες για τη χώρα και για τους Έλληνες.

Για την Ελληνική Λύση, σε αντίθεση με τους προλαλήσαντες σε αυτή τη συνταγματική Αναθεώρηση δεν έχουν θέση οι μικροκομματικές σκοπιμότητες. Η απλότητα του Συντάγματός μας δεν αφήνει περιθώρια για παρερμηνείες. Τι λέει, λοιπόν, το Σύνταγμα; Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα. Ήταν υπέρ του λαού η Συμφωνία των Πρεσπών; Ήταν υπέρ του λαού τα μνημόνια; Είναι υπέρ των Ελλήνων ο εφιάλτης του λαθρομεταναστευτικού, που ΣΥΡΙΖΑ και Νέα Δημοκρατία μας τους έφεραν στην πόρτα του σπιτιού μας; Είναι υπέρ της Ελλάδος το μελλούμενο ξεπούλημα των φυσικών μας πόρων; Αν το Σύνταγμα, λοιπόν, προστατεύει τα δικαιώματά μας, τι έκανε για όλα αυτά τα παραπάνω;

Θα το θέσω καλύτερα. Εσείς που οι Έλληνες σας εμπιστεύτηκαν το μέλλον τους, τι πράξατε προς όφελος των Ελλήνων, όπως το Σύνταγμα σας δεσμεύει να κάνετε; Δυστυχώς, απολύτως τίποτα.

Θέλω εδώ να σταθώ τώρα στον Πρωθυπουργό και τα καθήκοντά του. Στα δικαιώματα των κοινοβουλευτικών μειοψηφιών και στην εμπιστοσύνη της Βουλής στην κυβέρνηση. Καλό είναι φυσικά να μην ξεχνάμε ότι σε πρώτη και σε τελευταία ανάλυση εντολές μας είναι οι Έλληνες πολίτες. Δεν μπορεί, λοιπόν, σε καμμία περίπτωση ο Πρωθυπουργός της χώρας να μην έχει απευθείας εντολή από τον λαό. Ο Πρωθυπουργός πρέπει να έχει εκλεγεί Βουλευτής.

Η Ελληνική Λύση λέει πως η λαϊκή εντολή και η αποδοχή στο πρόσωπο του Πρωθυπουργού είναι απαραίτητη. Δεν μπορεί να αιφνιδιάζεται ο λαός με το να ψηφίζει κάτι και μετά να του βγαίνει κάτι άλλο. Το ζήσαμε στο παρελθόν.

Με δεδομένο, επίσης ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις του Κοινοβουλίου βρισκόμαστε εδώ με την ψήφο του ελληνικού λαού, θα πρέπει να έχουμε τη δύναμη να μπορούμε να δώσουμε επί της ουσίας δύναμη στη φωνή όσων επέλεξαν να τους εκπροσωπήσουμε. Τι εννοώ; Όλοι εδώ μέσα, όσο και αν δεν σας βολεύει κάποιους, έχουμε υποχρέωση και καθήκον να ακούμε τη φωνή των Ελλήνων πολιτών και όπως είπα να μπορούμε να την εκφράζουμε αυτή τη φωνή. Όλοι, όχι μόνο το κυβερνών κόμμα.

Έτσι, λοιπόν, η Ελληνική Λύση σε σχέση με την πρόταση δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης, προτείνει το εξής: Οποιοδήποτε κοινοβουλευτικό κόμμα να μπορεί να την υποβάλει, ανεξαρτήτως του αριθμού Βουλευτών που έχει. Και με το ίδιο σκεπτικό πιστεύουμε ότι κάθε κοινοβουλευτικό κόμμα θα μπορεί να κάνει πρόταση για συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής. Αν υπήρχε αυτή η δυνατότητα, όπως ξέρετε, θα είχαμε ήδη εξεταστική επιτροπή για το τι πραγματικά έγινε εκεί στις όχθες των Πρεσπών, εκεί που χωρίς να μάθουμε εμείς, οι Έλληνες πολίτες, ποτέ το πώς και το γιατί πνίχτηκε η Μακεδονία μας. Μόνο έτσι θα πετύχουμε την πραγματική συμμετοχή όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, όλων των κοινοβουλευτικών κομμάτων. Μόνο έτσι θα ξέρουν οι Έλληνες, γιατί είναι πολύ σημαντικό ότι η επιλογή τους στην κάλπη θα είναι ουσιαστικά μια υπολογίσιμη δύναμη μέσα στην Εθνική Αντιπροσωπεία.

Αντιλαμβάνεστε ποιο θα είναι το κέρδος; Θα είναι ότι οι Έλληνες θα μπορούν να εξουσιάσουν μόνοι τους τον εαυτό τους, όπως είπε ο Αριστοτέλης που σας ανέφερα νωρίτερα. Πώς θα επιτευχθεί, όμως, η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών στη διακυβέρνηση της χώρας; Με τα δημοψηφίσματα λαϊκής πρωτοβουλίας, όπου η διενέργεια δημοψηφίσματος ξεκινάει από τον λαό με εκατό χιλιάδες υπογραφές τουλάχιστον. Τι κάνουν αυτά τα δημοψηφίσματα; Ενισχύουν το αίσθημα ευθύνης του πολίτη και το ενδιαφέρον αυτού για τα κοινά.

Μας δίνεται μια ευκαιρία για την Αναθεώρηση. Και είναι από τις λίγες που έχουμε και δεν θα πρέπει να την πετάξουμε. Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα. Ας δώσουμε στην πατρίδα μας, που

κάποτε γέννησε τη δημοκρατία, τη δυνατότητα να συμμετέχουν οι πολίτες στη διαμόρφωση του μέλλοντος. Η δυνατότητα του Έλληνα να υποβάλλει προτάσεις νόμων στη Βουλή αποτελεί έκφραση της λαϊκής βούλησης, αλλά να είναι ρεαλιστικές.

Ακούω για πρόταση πεντακοσίων χιλιάδων υπογραφών. Είναι ένας άπιαστος στόχος. Δεν μπορεί για την Ιταλία με εξήντα δυο εκατομμύρια πληθυσμό να απαιτούνται πενήντα χιλιάδες υπογραφές και εσείς, κύριοι της Κυβέρνησης, να ζητάτε πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές από μια χώρα έντεκα εκατομμυρίων πολιτών.

Με βάση, λοιπόν, τη λογική της συμμετοχής του Έλληνα στις προηγούμενες τοποθετήσεις μου, ανέδειξα τη σημαντικότητα – για να πάω σε ένα άλλο θέμα– του Προέδρου της Δημοκρατίας, ως προσώπου αλλά και ως θεσμού.

Δεν θα επαναλάβω τις αρμοδιότητες και τα υψηλά καθήκοντα που έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, το έκανα νωρίτερα. Θα επισημάνω, όμως, ότι η Ελληνική Λύση ξεκάθαρα πρεσβεύει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να εκλέγεται απευθείας από τον λαό, για να αποφεύγουμε όλα όσα ζήσαμε πριν εδώ.

Η Νέα Δημοκρατία μάλιστα το 2014, σε πρότασή της για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, είχε ομολογήσει ότι έχει αποδυναμωθεί ο ρυθμιστικός ρόλος υπέρ ενός πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος διακυβέρνησης και τώρα μετά από πέντε χρόνια, το 2019, το αλλάζει και ως καινούρια Κυβέρνηση και λέει κάτι άλλο. Τώρα έχουμε το επιτελικό κράτος. Παραδίδει όλη την εξουσία στον Πρωθυπουργό. Η φράση, λοιπόν, «με απόφαση του Πρωθυπουργού», όχι μόνο συναντάται, αλλά και επαναλαμβάνεται, σχεδόν σε όλα τα νομοσχέδια.

Τα πιστεύω σας, λοιπόν, αλλάζουν από το κατά πόσο είστε στην εξουσία και κατά πόσο όχι και αυτό είναι θλιβερό. Δυστυχώς, όπως έχω ξαναπεί, η Αναθεώρηση δεν έκανε την υπέρβαση έτσι ώστε να μπορεί να τροποποιηθεί ο τρόπος για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, της αναθεώρησης συγκεκριμένων άρθρων, το κόμμα μας πιστεύει ότι πρέπει να αποδεσμευθεί η μη εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διενέργεια βουλευτικών εκλογών –το αυτόνοτο–, για να μην επέρχεται αιφνιδια και πρόωρη διακοπή της κοινοβουλευτικής θητείας.

Το κοινοβουλευτικό έργο, λοιπόν, θα πρέπει να έχει μια συνέχεια και να μην εξαρτάται από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα πρέπει, όμως, να υπάρχει μεγαλύτερη δυνατή αποδοχή για το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Έτσι η πρόβλεψη ελάχιστου ορίου αυξημένης πλειοψηφίας, σε συνδυασμό με την περισσότερη συναίνεση –τουλάχιστον τριών– κοινοβουλευτικών κομμάτων αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης των πολιτών.

Κλείνοντας επισημαίνω ότι πρέπει επιτέλους να κάνουμε την υπέρβαση και να αναγνωρίσουμε έμπρακτα την αξία και τον ρόλο των Ελλήνων πολιτών. Πρέπει όλοι μαζί να σηκώσουμε το ανάστημα των Ελλήνων, αυτών που τόσο έχουν κλονιστεί στα δύσκολα χρόνια του μνημονίου. Ας γίνουμε επιτέλους, ένα Κοινοβούλιο που με συνοδοιπόρους Έλληνες θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του παρόντος και στις ελπίδες του μέλλοντος.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα από της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγούμενως συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Ρήγας και η επανάσταση» που οργανώνει το Ίδρυμα της Βουλής, είκοσι επτά μαθήτριες και μαθητές και τρεις συνοδοί-εκπαιδευτικοί τους από το Γυμνάσιο Νέας Περάμους.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Συμπληρώνεται ο κατάλογος των εισηγητών και ειδικών αγορητών με την κ. Αγγελική Αδαμοπούλου από το ΜέΡΑ25.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ξεκινήσω σήμερα την εισήγησή μου με το θέμα των εξεταστικών επιτροπών και μιλώ για τις

περίφημες εξεταστικές των πραγμάτων επιτροπές κατά την παλιά ορολογία, αυτές δηλαδή που αποδίδουν τις πολιτικές ευθύνες και που είναι και οι μόνες εξεταστικές επιτροπές, που θα έπρεπε να λειτουργούν στο Κοινοβούλιο, αφήνοντας τις ποινικές ευθύνες στα χέρια αποκλειστικά της δικαιοσύνης. Στα χέρια σοβαρών και ειλικρινών κοινοβουλίων αυτές οι επιτροπές μπορούν, πραγματικά, να αποτελέσουν ένα γνήσιο μέσο κοινοβουλευτικού ελέγχου, να αναδείξουν την αλήθεια πίσω από πολιτικούς χειρισμούς που αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Στη δική μας πραγματικότητα ο θεσμός εμφανίζεται χρεοκοπημένος και χειραγωγούμενος από μικροπολιτικές σκοπιμότητες και αυτό δεν είναι ευθύνη του θεσμού ούτε και του Συντάγματος. Ίσα-ίσα αποτελεί άλλη μια κατάχρηση των παραδοσιακών πολιτικών δυνάμεων εις βάρος της ποιότητας του πολιτικού μας συστήματος. Ένα πολύτιμο μέσο διασφάλισης της πολιτικής υπευθυνότητας καταντά αφορμή για κοκορομαχίες, εκτός θέματος, ακόμη και σε τηλεπαράθυρα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι που υποστηρίζετε τον αριθμητικό περιορισμό, δεν μας χρειάζονται λιγότερες εξεταστικές των πραγμάτων επιτροπές. Μας χρειάζονται καλύτερες και σοβαρότερες. Είναι δούρειος ίππος ο περιορισμός των δύο εξεταστικών κι εσείς μας τον αμπαλάρετε με το περιτύλιγμα της αναγνώρισης δικαιώματος στις κοινοβουλευτικές μειοψηφίες. Το δικαίωμα υπάρχει ήδη. Η καταχρηστική ερμηνεία που κάνουν οι πλειοψηφίες για να επιβληθούν στις μειοψηφίες είναι το πάγιο πρόβλημα, αλλά αυτό δεν θα το χρεώσουμε στο Σύνταγμα.

Ως προς άρθρο 28 παράγραφος 2 και τα δημοψηφίσματα για την κύρωση διεθνών συνθηκών που μεταβιβάζουν κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας, θα ήθελα κατ' αρχάς την προσοχή σας και της Γραμματείας για ένα νομοτεχνικό και διαδικαστικό ζήτημα, κύριε Πρόεδρε. Στην επιτροπή ανέφερα κατά την εισήγησή μου λέξη προς λέξη την πρότασή μας, την οποία και εγχείρησα στη Γραμματεία. Όμως, τελικά διανεμήθηκε με μία λανθασμένη εκδοχή. Για την ταυτότητα, λοιπόν, του κοινοβουλευτικού λόγου και προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις, θα ξαναδιαβάσω την πρότασή μας. Να προστεθεί, λοιπόν, ως εδάφιο τελευταίο στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 28 η φράση: «Νόμος ο οποίος αφορά συνθήκη ή συμφωνία που προβλέπει μεταβίβαση κυριαρχικών αρμοδιοτήτων του κράτους, ψηφίζεται από πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων του όλου αριθμού των Βουλευτών και κυρώνεται με δεσμευτικό δημοψήφισμα».

Θα σταθώ λίγο σε αυτή την πρότασή μας. Βεβαίως θέλουμε να συμφωνήσουν οι πολίτες για να κυρώσει η χώρα διεθνή συνθήκη, με την οποία μεταβιβάζει κυριαρχική αρμοδιότητα του κράτους. Αυτή, άλλωστε δεν είναι μια προοπτική ξένη προς τα ευρωπαϊκά ήδη. Είχαμε δημοψηφίσματα για το Ευρωσύνταγμα στη Γαλλία, στην Ισπανία, στην Ολλανδία, στο Λουξεμβούργο, και για τη Συνθήκη της Λισαβόνας στην Ιρλανδία. Την ίδια δυνατότητα θέλουμε και για τους Έλληνες πολίτες. Θέλουμε ακόμη ένα ενδυναμωμένο εγγυητικό φίλτρο και μάλιστα άμεσα συνδεδεμένο με τη λαϊκή κυριαρχία στο επίπεδο της αντιπροσώπευσης, ένα φίλτρο κοινοβουλευτικό. Ζητάμε, λοιπόν, όχι απλώς ευρεία, αλλά ευρύτατη κοινοβουλευτική συναίνεση της Βουλής όταν πρόκειται να συζητηθεί και να αποφασιστεί ένα τόσο σημαντικό ζήτημα εθνικού συμφέροντος, που είναι η εκχώρηση κυριαρχικής αρμοδιότητας της Ελλάδας.

Για τον λόγο αυτό, λοιπόν, μετακινούμαστε από πλειοψηφία 3/5 σε πλειοψηφία 4/5 των Βουλευτών. Θέλουμε οι πολίτες να προσέλθουν στις κάλπες γνωρίζοντας ότι ο πολιτικός κόσμος έχει σχεδόν ομοθυμώσει σε κάτι τόσο σημαντικό, ότι δηλαδή έχει κρίνει όντως ότι πρόκειται για μία εκχώρηση που γίνεται προς συμφέρον της Ελλάδας και τη μεταβιβάζει με ισχυρότατη έγκριση. Μετά, λοιπόν, την ψήφιση ενός τέτοιου νόμου από διακόσιους σαράντα τουλάχιστον Βουλευτές, τη σκυτάλη την παίρνουν οι πολίτες, που καλούνται να απαντήσουν σε ένα ξεκάθαρο και σαφές δημοψηφισματικό ερώτημα. Έχει διπλό νόημα που επιμένουμε στην αναφορά σε δεσμευτικότητα ενός τέτοιου δημοψηφίσματος, αφού η εμπειρία έχει δείξει ότι δεν μας ωφέλησαν πάντοτε τέτοιες αποφάσεις, που λήφθηκαν με το ισχύον καθεστώς, αλλά κι ότι δεν είναι για όλους όσοι αυτονομία είναι

για εμάς η δεσμευτικότητα ενός δημοψηφίσματος, για να μην καταλήγει στο τέλος κενό γράμμα.

Με την πρότασή μας αυτή κάνουμε, λοιπόν, ένα βήμα παραπέρα στη διασφάλιση των συμφερόντων της πατρίδας μας. Αναζητούμε πλατιά συναινετική απήχηση στον πολιτικό κόσμο, ενισχύοντας παράλληλα τη δημοκρατική νομιμοποίηση της Βουλής με ένα κυρωτικό δεσμευτικό δημοψήφισμα και δίνουμε στους πολίτες την ευκαιρία να κρίνουν οι ίδιοι σε τελευταίο βαθμό κάποια μείζονα ζητήματα, που αφορούν την κυριαρχία της πατρίδας και υπερβαίνουν τις προγραμματικές δηλώσεις των κομμάτων.

Επόμενο θέμα, πολύ σπουδαίο, είναι η λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Θα δανειστώ ξανά μία υπενθύμιση και μία διαπίστωση της καθηγήτριας Συνταγματικού Δικαίου Λίνας Παπαδοπούλου. Μας υπενθυμίζει, λοιπόν, ότι η δυνατότητα του λαού να εκφράζεται για ορισμένα κρίσιμα θέματα, είτε υψηλής πολιτικής, όπως παραδείγματος χάριν η ένταξη στη Νομισματική Ένωση, είτε χαμηλής πολιτικής, όπως παραδείγματος χάριν η εγκατάσταση στην περιοχή ανεμογεννητριών, ενδυναμώνει, εμβαθύνει τη δημοκρατία όχι μόνο επειδή ενεργοποιεί τους πολίτες και στο μεταξύ των εκλογών διάστημα, αλλά και επειδή αναγκάζει τους πολιτικούς να σκεφτούν καλύτερα οι ίδιοι και να πείσουν τους ψηφοφόρους τους, στη βάση επιχειρημάτων για το κοινό αλλά και το ίδιο συμφέρον τους. Η λήψη ή η επιβεβαίωση μιας απόφασης από τους πολίτες ενισχύει με αυτό τον τρόπο τη νομιμοποίησή της. Αποτελεί ένα ισχυρό αντίδοτο σε μια γενικευμένη κρίση αξιοπιστίας της πολιτικής και απαξίωσης της δημοκρατίας. Έτσι, λοιπόν, η πολιτική ελευθερία γίνεται μήτρα, όπως λέγεται, μιας εξειδικευμένης δημοκρατικής νομιμοποίησης και των υπολοίπων θεμελιωδών δικαιωμάτων και ως εκ τούτου, αυτά τελούν σε αδιάρρηκτη σχέση και όχι σε αντίθεση με τη δημοκρατία.

Οι αμεσοδημοκρατικοί θεσμοί έχουν την αναφορά τους και τη ρίζα τους στο αρχαιοελληνικό πολιτειακό ιδεώδες, που καταργεί την αντιπροσώπευση, γιατί την υποκαθιστά με τη μαζική λαϊκή συμμετοχή του εκλογικού σώματος. Το ότι στα σύγχρονα εκτεταμένα κράτη η σταθερή υποκατάσταση του κοινοβουλευτισμού από άμεση δημοκρατία φαίνεται πολύ δύσκολη εξίσωση, δεν σημαίνει ότι αποκλείεται και η συνύπαρξή τους. Η Ελβετία είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα προς την κατεύθυνση αυτή. Μια καλή αρχή είναι να παραδεχτούμε αυτό που διαπιστώνει η Πολιτική Επιστήμη των τελευταίων δεκαετιών και που επιβεβαιώνει η ίδια η πραγματικότητα, ότι δηλαδή η εθνική αντιπροσωπευτική δημοκρατία στην Ευρώπη διέρχεται έντονη και διαρκή κρίση. Αυτή η κρίση είναι εχθρική προς τη δημοκρατία, γιατί τη δημιουργούν οι ίδιες οι πολιτικές ελίτ για να διακινώσουν τη νομική εξουσία, σύμφωνα με το Χόροβιτς. Οι ίδιοι, δηλαδή, που βλέπουν την παντοδυναμία τους να αμφισβητείται από την εξουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι οι ίδιοι που αντιδρούν στο λειτουργικό μπόλιασμα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας με αμεσοδημοκρατικές θεσμούς, γιατί φοβούνται ότι θα χάσουν κι άλλη από την ισχύ τους, αυτή τη φορά από τους ίδιους τους πολίτες.

Αυτό, ταυτόχρονα, αναδεικνύει και μία μετά και έξω δημοκρατική συνθήκη που βλέπει την άσκηση πολιτικής εξουσίας με όρους ιδιοκτησίας των ολίγων. Λέει, λοιπόν, χαρακτηριστικά ο καθηγητής Σωτηρέλης ότι ενδείκνυται ένας λελογισμένος εμπλουτισμός των δημοκρατικών στοιχείων του πολιτεύματος μας με θεσμούς άμεσης λαϊκής συμμετοχής. Ένας τέτοιος εμπλουτισμός μακριά από λαϊκιστικά στερεότυπα και λογικές αλλοιώσεις του πολιτεύματος, αποτελεί την καλύτερη απάντηση στη λογική των τεχνικών της εξουσίας, που αποστρέφονται με το πρόσχημα του λαϊκισμού κάθε ιδέα η οποία μπορεί να αναβαθμίσει τον ίδιο τον πολιτικό ρόλο του εκλογικού σώματος.

Βεβαίως, οφείλουμε να προβλέψουμε και τις κατάλληλες εγγυήσεις ως προς τα δημοψηφίσματα, δηλαδή να τηρείται η αρχή της ισοτήτας και της ελεύθερης πληροφόρησης, να υπάρχει χρόνος για διαβούλευση και να διασφαλίζεται ότι τα ερωτήματα είναι σαφή και αμερόληπτα, ώστε το ίδιο το δημοψήφισμα να μην εργαλειοποιείται και να μη μετατρέπεται από γνήσια λαϊκή έκφραση του λαού σε ένα παθητικό φερέφωνο μιας προειλημμένης κυβερνητικής απόφασης.

Το ίδιο το Ενωσιακό Δίκαιο ενθαρρύνει τα δημοψηφίσματα και

μάλιστα, στην ίδια τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο άρθρο 50. Εκεί, λοιπόν, προβλέφθηκε για πρώτη φορά το νομικό δικαίωμα ενός κράτους-μέλους να αποχωρήσει από την Ένωση, ένα δικαίωμα που επιβεβαιώνει την κυριαρχία θέσης των κρατών και κυρίως των πολιτών τους και αποδεικνύει τη δημοκρατική ποιότητα της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, η χώρα μας έχει μείνει πίσω στο πεδίο αυτό σε σχέση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, με λίγες εξαιρέσεις κρατών, όπως η Γερμανία και η Κύπρος, όπου δεν προβλέπεται καθόλου συνταγματικά ο θεσμός του δημοψηφίσματος.

Στη χώρα μας, βέβαια, φρόντισε η προηγούμενη κυβέρνηση να υπονομεύσει την αξία του δημοψηφίσματος και να δώσει έτσι το πάτημα και τα δικαιώματα στη Νέα Δημοκρατία, ώστε να υποστηρίξει δημόσια ότι τέτοιες ενδυναμώσεις της συμμετοχής των πολιτών είναι επιβλαβή ρήγματα, να σπεύσει, δηλαδή, να νομιμοποιήσει πολιτικά τις επιδιώξεις της για ένα νοσηρό μονοπώλιο κυβερνητικής κυριαρχίας που διεκδικεί. Γιατί ήταν η ίδια η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ και ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίστηκε το δημοψήφισμα του 2015, που έριξε νερό στον μύλο του υπερσυντηρητικού δόγματος που προσβέυει η κυβερνώσα παράταξη. Έδωσαν, λοιπόν, αφορμή για να στηθεί εδώ και χρόνια μια εκστρατεία υπονόμευσης της δημοκρατίας, μία δημοκρατία που από ύψιστο ιδανικό και μέγιστη κατάκτηση ξαφνικά τη στρεβλώνετε και την εμφανίζετε ως κάτι επικίνδυνο, ως κάτι ασταθές και ως κάτι διχαστικό. Σε έδωσε, λοιπόν, με αυτό τον τρόπο την ευκαιρία να απαλλαγείτε ανέξοδα από πολύ πρόσφατες διακηρύξεις σας - και μιλάω για την περίοδο της μνημονιακής συγκυβέρνησης -, ότι δήθεν η πολυσυλλεκτικότητα βγάζει τη χώρα από τις στενωπούς κι έτσι να εμφανίζεστε ενώπιον της Βουλής και του λαού μιλώντας για παράδοση διχασμού και αστάθειας, να περιγράφετε δηλαδή τους Έλληνες ως ελαττωματικούς εκ φύσεως. Αυτές τις ελιτίστικες θέσεις του κοινωνικού δαρβινισμού που προτάσσει ο ίδιος ο νεοφιλελευθερισμός, που τις ασπαζόσασταν, αλλά δεν τολμούσατε να τις επικοινωνήσετε, υπό το φόβο της κατακραυγής, δυστυχώς ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ σας επέτρεψε να τις κάνετε σημαία και δήθεν κανονικότητα.

Αντί, λοιπόν, σήμερα να γίνει μια δημιουργική και παραγωγική συζήτηση για τον θεσμικό εμπλουτισμό της δημοκρατίας μας, αντί να επιδιώκουμε από κοινού την ενίσχυση της φωνής του λαού -«λαός» μία λέξη που δεν ακούγεται πολύ συχνά εδώ μέσα-, θα ζήσουμε για ακόμη μία φορά την ημέρα της κοινοβουλευτικής μαρμότας.

Όπως και στον διαχωρισμό Εκκλησίας και Κράτους, όπως και στα κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα, κάποιοι θα αγωνιζόμαστε για το συμφέρον των πολιτών. Και η Κυβέρνηση θα παρίσταται διεκπεραιωτικά, γιατί τελικά η Αναθεώρηση πέρνα από τη δική της πλειοψηφία. Και η δική της πλειοψηφία, δυστυχώς, βαδίζει στα χνάρια του ορμπανισμού, αφού δεν επιθυμεί τελικά ούτε δημοκρατία των πολλών ούτε ενίσχυση των δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα, εφευρίσκει διαρκώς εσωτερικούς κυρίως εχθρούς που καταδιώκει με μανία για να διαφημίσει στα ελεγχόμενα μέσα μαζικής ενημέρωσης τη μηδενική της ανοχή, μία μηδενική ανοχή που, βεβαίως, δεν αγγίζει ποτέ τους υψηλούς προφίλ τακτικούς συνδαιτυμόνες της, όπως είναι τα μεγαλοστελέχη των τραπεζών, που μετά την πρόσφατη σκανδαλώδη αλλαγή του Ποινικού Κώδικα ως προς την κατ' έγκληση πλέον δίωξη του αδικήματος της απιστίας των τραπεζιτών θα απολαμβάνουν τις ευλογίες της Κυβέρνησης.

Κάπως έτσι, λοιπόν, θέλει η Κυβέρνηση να υποβαθμίσει τη συμμετοχικότητα των πολιτών στον έλεγχο των κυβερνώντων και των νομοθετών, αλλά και στην ίδια τη νομοθετική πρωτοβουλία, υποβαθμίζοντας ακριβώς την ίδια τη σημασία του μέσου πολίτη στο δημοκρατικό οικοδόμημα.

Τελικά, μάλλον, οι πολίτες θα πρέπει να είναι μόνο υπάκουοι και συγκαταβατικοί, να έχουν κοινή μνήμη και χαμηλές απαιτήσεις, να είναι χρεοδουλοπάροικοι, για να έχουν να σκέφτονται μόνο τις πλαστές οφειλές τους σε ένα μόρφωμα που ο ίδιος ο εμπνευστής του, το Διεθνές Νομιματικό Ταμείο, το έχει κατ' επανάληψη απορρίψει ως εσφαλμένο.

Αυτούς τους πολίτες, λοιπόν, θέλει η νεοφιλελεύθερη λογική, παθητικούς, χρήσιμους, άφρονες που απλώς ακολουθούν εντο-

λές. Και ας ήταν πάντα οι άλλοι οι πολίτες στην ιστορία εκείνοι, που μας έβγαζαν από το βούρκο, εκείνοι, οι οποίοι κινήθηκαν κόντρα στο καθεστώς, κόντρα στην καταπίεση και στις πιθανότητες. Αυτοί, λοιπόν, είναι οι δικοί μας ήρωες, οι επώνυμοι και ανώνυμοι της ιστορίας που αγωνίστηκαν -και αγωνίζονται- για περισσότερη ελευθερία, περισσότερη ανεξαρτησία, περισσότερη δημοκρατία.

Στο θέμα, λοιπόν, της λαϊκής πρωτοβουλίας σε δημοψηφίσματα και νομοθέτηση, είμαστε αναφανδόν «υτέρ». Και έχουμε κοινοποιήσει, ήδη, τις προτάσεις μας, που κινούνται στο πλαίσιο του εφικτού και δίνουν κάποιες τονωτικές ενέσεις άμεσης συμμετοχικότητας.

Σχετικά με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, είναι μία υποχρέωση, που φέρει βαρύ πολιτειακό συμβολισμό. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο φύλακας, ο εγγυητής του πολιτεύματος, ένας υπερκομματικός θεσμός, που ενσαρκώνει την εθνική και κρατική ενότητα και μπορεί να λειτουργεί ως εγγυητής της ίδιας της εθνικής και της πολιτικής ομοψυχίας. Αυτό σημαίνει, λοιπόν, ότι η εκλογή του θα πρέπει να είναι αποσυνδεδεμένη από τη φθορά και τη χειραγώγηση των οποιωνδήποτε μικροπολιτικών επιδιώξεων. Δεν θα επεκταθώ, βεβαίως, σε κοινά διδάγματα της πολιτικής μας ιστορίας, που αποδεικνύουν η διαπίστωση αυτή.

Η εκλογή δεν επηρεάζει και δεν επηρεάζεται από την τακτική κοινοβουλευτική διαδικασία. Η Βουλή συνεχίζει το έργο της παράλληλα προς τις εκλογές για τον Πρόεδρο που αναδεικνύονται σε αυτόνομη λυσίτελη αλληλουχία ψηφοφοριών. Και μάλιστα, στο πλουραλιστικό μοντέλο που προβλέπουμε, η Βουλή ποτέ δεν παύει να ψηφίζει για τον Πρόεδρο. Είναι παρούσα μέχρι το τέλος. Διότι μετά από τρίτη άγονη ψηφοφορία, συμμετέχει στο σύνολο της στο ειδικό διαβουλευτικό σώμα κληρωτών και εκλεγμένων πολιτών μαζί με εξακόσιους κληρωτούς πολίτες, που επιλέγονται από το σύνολο των εκλογέων πολιτών.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να καταθέσω επικαιροποιημένη την πρότασή μας, σχετικά με την εκλογή του Προέδρου.

(Στο σημείο αυτό η Βουλευτής κ. Αγγελική Αδαμοπούλου καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Τουλάχιστον, λοιπόν, εξήντα από αυτούς μπορούν, επίσης, να προτείνουν υποψήφιο πρόσωπο κατά την πρώτη συνεδρίαση του σώματος. Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται ο υποψήφιος, που συγκέντρωσε την απόλυτη πλειοψηφία του ειδικού διαβουλευτικού συμβουλίου κληρωτών και εκλεγμένων πολιτών. Και αν χρειαστεί, ενεργοποιούνται με απόσταση πενήντημερου και επόμενες ψηφοφορίες με αποκλεισμό του τελευταίου μειοψηφίσαντος υποψηφίου.

Ενισχύοντας, λοιπόν, τη δημοκρατία και τη συμμετοχή των πολιτών, παράλληλα, δεν αγνοούμε τον κοινοβουλευτισμό ως συστατικό του πολιτεύματος, αφού σε αυτό το σώμα μετέχουν και οι τριακόσιοι, οι αντιπρόσωποι του εκάστοτε Κοινοβουλίου, όπου μαζί με τους εξακόσιους κληρωτούς πολίτες συγκροτούν ένα εκλογικό σώμα εννιάκοσίων και εκλέγουν Πρόεδρο με απόλυτη πλειοψηφία τετρακοσίων πενήντα μία ψήφων. Η πρόνοια μας αυτή διασφαλίζει και τον ενωτικό και συναινετικό ρόλο που οφείλει να υπηρετεί ο θεσμός, αφού συμμετέχει με διευρυμένη αντιπροσώπευση δύο επιπέδων ο λαός. Έτσι, ενισχύεται η δημοκρατική νομιμοποίηση του Προέδρου.

Δεν πρέπει να λησμονούμε εξάλλου ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Και θεμέλιο του πολιτεύματος, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2, είναι η λαϊκή κυριαρχία. Συνεπώς δεν υπάρχει κάποιο συνταγματικό ανάχωμα, ώστε η τελική εκλογή να γίνεται και με τη συμμετοχή των πολιτών.

Ως προς την προβληματική, που ετέθη από τη Νέα Δημοκρατία, ότι το πλαίσιο εντός του οποίου είμαστε υποχρεωμένοι να κινήσουμε το θέμα το άρθρο 30 παράγραφος 1 που ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή, όπως ορίζεται στα άρθρα 32 και 33, το Σύνταγμα είναι μεν ένα αυστηρό κανονιστικό κείμενο, αλλά δεν παύει να είναι ένα ζωντανό κείμενο, προσαρμοζόμενο στην εκάστοτε κοινωνική συνθήκη και

στα διδάγματα της ίδιας κοινοβουλευτικής πρακτικής που έχει αποδείξει τι σημαίνει αλληπάλληλες ψηφοφορίες και πρόωρη διάλυση της Βουλής.

Αφ' ής στιγμής λοιπόν, η προτείνουσα Βουλή έκρινε ότι συντρέχει η ανάγκη αποσύνδεσης της εκλογής του Προέδρου από την πρόωγη διάλυση της Βουλής και εφόσον η ίδια η κατεύθυνση, η λογική, η ratio της προτείνουσας Βουλής ήταν να ακολουθεί άμεση εκλογή σε περίπτωση αδυναμίας κοινοβουλευτικής εκλογής, αυτό σημαίνει ότι αν τελικά επικρατήσει η αναθεώρηση προς την κατεύθυνση της άμεσης εκλογής, απλά θα καταστεί ανενεργή η διάταξη του άρθρου 30 παράγραφος 1. Το ίδιο επιχείρημα χρησιμοποίησε και ο κ. Τζαβάρας και στο άρθρο 41 παράγραφος 5 που έθεσε ο κ. Λοβέρδος ότι θα πρέπει να αναθεωρηθεί.

Η αβλεψία, λοιπόν, της προτείνουσας Βουλής να τεθεί υπό αναθεώρηση και η διάταξη του άρθρου 30 δεν καθιστά συνταγματικά ανεπίτρεπτη την άμεση εκλογή, αν τελικά αποβούν άκαρπες οι ψηφοφορίες εντός της Βουλής. Στο πολιτικό μας πρόγραμμα, εξάλλου, ο θεσμός των ΔΙΑΣΚΕΠ διατρέχει οριζόντια τις πολιτικές θεματικές και γίνεται μία γέφυρα μεταξύ των πολιτών και τους τομείς εξουσίας, στους οποίους ούτε ο ολοκληρωμένος κρατισμός ούτε η από ρυθμισμένη ιδιωτικοποίηση μπορούν να παράσχουν λύσεις.

Ανά τακτά λοιπόν διαστήματα, τα ΔΙΑΣΚΕΠ συγκαλούνται σε συνδιασκέψεις με συγκεκριμένη ατζέντα. Εισηγούνται προτάσεις πολιτικής οι εκπρόσωποι των αιρετών και τα υπόλοιπα μέλη των ΔΙΑΣΚΕΠ. Θέτουν ερωτήματα και αντιπροτείνουν.

Όπως βλέπετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το ΜέΡΑ25 απαντά στην κρίση του κοινοβουλευτισμού με ρεαλισμό και σεβασμό στους θεσμούς και στην ελεύθερη και ανεξάρτητη λειτουργία τους. Ταυτόχρονα, συνδυάζει το εφικτό με το δέον. Δεν λέγεται τυχαία ιδεώδες το άμεσο δημοκρατικό πολίτευμα της αρχαίας μας πατρίδας. Εμείς δανειζόμαστε στοιχεία από το ιδεώδες, το ιδανικό και το ενσωματώνουμε δημιουργικά σε σημεία καίρια για το Σύνταγμα μας και για τον πολιτικό και πολιτειακό μας πολιτισμό. Τονώνουμε τη λαϊκή κυριαρχία χωρίς να στερούμε από την αντιπροσώπευση. Και αυτό είναι γνήσιος δημοκρατικός πατριωτισμός. Έχουμε σύγχρονες και λειτουργικές απαντήσεις εκεί που άλλοι συναντούν αδιέξοδο. Έτσι, λοιπόν, θα ανακτήσουμε το θόλο κύρος του κοινοβουλευτισμού και θα αποκαταστήσουμε την υπόληψή του πολιτικού συστήματος στους πολίτες, δίνοντάς τους ένα ουσιαστικό βήμα, λαμβάνοντας συγχρόνως υπ' όψιν ότι το Σύνταγμα είναι ένα ιστορικό κείμενο, όπως λέει ο Κορνήλιος Καστοριάδης, βυθισμένο μέσα σε αυτό. Το αποκαλεί κοινωνικοϊστορικό, του οποίου το νόημα μεταβάλλεται διαρκώς, προκειμένου να προσαρμοστεί στις νέες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες.

Σας ευχαριστώ πολύ για την ανοχή σας, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ολοκληρώθηκαν οι ομιλίες των εισηγητών και των αγορητών.

Πριν ξεκινήσουν οι ειδικοί εισηγητές, οι οποίοι είναι με τη σειρά οι κ. κ Μπούγας, Παπαηλιού, Κώστηρας και Τζάκρη, είχε ζητήσει πρώτος τον λόγο ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ο κ. Στυλιανίδης.

Προέκυψε, όμως, κύριε Στυλιανίδη, αίτημα αγοράς του κ. Βελόπουλου. Άρα ο κ. Βελόπουλος, θα προηγηθεί για οκτώ λεπτά με βάση το άρθρο 103 παράγραφος 2 του Κανονισμού, αφού όμως εγώ προηγουμένως υπενθυμίσω ότι στη Διάσκεψη των Προέδρων, μετά από συζήτηση μιάμισης ώρας, ομόφωνα αποφασίσαμε τις πέντε ημέρες να μην παρέμβει κανένας πολιτικός Αρχηγός και να έχουν το δικαίωμα να μιλήσουν τη Δευτέρα πριν την έναρξη της ψηφοφορίας. Βεβαίως, ο Κανονισμός αυτό δεν το λέει. Για αυτό, έγινε συμφωνία κυρίων, η οποία έσπασε την πρώτη μέρα με τον κ. Βαρουφάκη. Σήμερα ζητάει τον λόγο ο κ. Βελόπουλος. Εγώ δεν μπορώ να του τον αρνηθώ.

Εάν πρόκειται, όμως, να κάνουμε ομόφωνες αποφάσεις και συμφωνίες κυρίων και οι Αρχηγοί των κομμάτων να «αδειάζουν» τους εκπροσώπους τους που ψήφισαν, όπως σας είπα, στη Διάσκεψη των Προέδρων, τότε να μη χάνουμε μιάμιση ώρα όπως την τελευταία φορά. Δεν υπάρχει κανένας λόγος.

Κύριε Πρόεδρε, κύριε Βελόπουλε, έχετε τον λόγο για οκτώ λεπτά.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Γνωρίζω ότι είστε ακριβοδίκαιος. Βέβαια, η εφαρμογή του Κανονισμού πρέπει να γίνεται σε όλα τα κεφάλια, όχι σε μερικά. Μιλώ για τον Κανονισμό, τον οποίο παραβιάζουμε κάποιες φορές όλοι, λίγο ή πολύ. Κάθε φορά, όμως, που παραβιάζεται ή διασταλτικά τον ερμηνεύουμε εμείς, γίνεται και η μομφή από την πλευρά του Προεδρείου. Και το λέω στον κύριο Πρόεδρο τον δικό μας, ο οποίος είναι πάντα ευγενής με όλους.

Πάμε στην ουσία. Δεν θα μιλούσα σήμερα, αλλά θα μιλήσω, γιατί σήμερα είχαμε την υπόθεση «μίζενς». Αρπαξαν, έφαγαν, λάδωσαν, χόρτασαν, έφυγαν, αθωώθηκαν.

Θυμάμαι την υπόθεση Κοσκωτά, την υπόθεση των εξοπλιστικών, την υπόθεση της «SIEMENS», την υπόθεση της «NOVARTIS». Δεν τιμωρήθηκε κανείς. Και ερχόμαστε τώρα και συζητάμε εδώ για το πώς θα εκλέξουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αν πρέπει να εκλεγεί με εκατό πενήντα ένα, με εκατό, διακόσιους ή τριακόσιους, όταν οι ίδιοι οι πολίτες, βλέπουν τη σημερινή απόφαση –όχι τη χθεσινή– για τη «SIEMENS», την ώρα που ο Χριστοφοράκος πίνει καφεδάκι στο Μόναχο.

Ταξιδεύω τακτικά. Τον συνάντησα πρόπερσι σε ένα καφέ στο Μόναχο και γελούσε με μας, με τους Βουλευτές του ελληνικού Κοινοβουλίου. Γελούσε! Πραγματικά, γελούσε ο άνθρωπος και μου λέει: «Αν αυτοί περιμένουν εμένα να με δικάσουν, κάνουν λάθος».

Το ίδιο θα συμβεί και με τη «NOVARTIS». Εδώ είμαστε. Εγώ σας το λέω από τώρα. Το ίδιο! Διότι δεν έχετε καταλάβει κάτι.

Ως Νέα Δημοκρατία μισείτε το κράτος που δεν μπορεί να είναι επιχειρηματίας. Είναι η λογική η δική σας. Μισείτε το κράτος που δεν μπορεί να είναι επιχειρηματίας.

Η Γερμανία και η Αμερική, όμως, κάνουν κρατικές δουλειές οι ίδιες. Βλέπε «SIEMENS», διότι το κράτος είναι πίσω από τη «SIEMENS». Βλέπε Deutsche Bank και άλλες πολλές εταιρείες, που είτε είναι κρατικές είτε προωθούνται και στηρίζονται από το κράτος, σε αντίθεση με τη λογική σας.

Βλέπω, λοιπόν, μπροστά μου: Καραβέλας. Δεν έχει εντοπιστεί. Κατοικοεδρεύει, απ' ό,τι έχω μάθει, στον πλανήτη Σύριο. Δεν μπορούμε να τον βρούμε. Ζαν-Κλοντ Όσβαρντ. Αυτός είχε ένα βραχιολάκι, αυτό το νέο μοντέρνο που κάνουν στην Αμερική. Το έβγαλε ο άνθρωπος και εξαφανίστηκε. Δεν ξέρουμε πού είναι. Αυτό είναι το κράτος και μιλάτε για Συνταγματικό Δίκαιο, για Σύνταγμα, για να ψηφίσουμε.

Βάλτε φυλακή κανέναν απατεώνα. Όλοι φεύγουν. Όλοι φεύγουν! Όλοι ξαφνικά ένα πρωί. Και δεν θα πω τώρα ότι φταίει η Νέα Δημοκρατία που ο Χριστοφοράκος έφυγε, ενώ είχε ασκηθεί δίωξη εις βάρος του και από το αεροδρόμιο την «κοπάνησε» τυχαία. Ούτε θα πω για τα προηγούμενα. Δεν με ενδιαφέρει το παρελθόν. Πιστέψτε με, το παρελθόν δεν με ενδιαφέρει πλέον. Δεν είμαι απ' αυτούς που κυνηγούν τη σκιά τους. Με ενδιαφέρει το σήμερα και το αύριο, τι θα κάνουμε για την Ελλάδα σήμερα και αύριο. Όλα αυτά, λοιπόν, θεωρώ ότι είναι ως ένα βαθμό υποκριτικά και λυπάμαι.

Εξήντα τέσσερις κατηγορούμενοι. Είκοσι δύο καταδικάστηκαν. Τα αδικήματα είναι τέτοια που όλοι θα βγουν έξω. Έχουν παραγραφεί για όλους τα αδικήματα. «Δωροδοκία υπαλλήλου, δωροληψία στον ιδιωτικό τομέα. Παύει η δίωξή τους λόγω παραγραφής. Παύει η δίωξή τους λόγω παραγραφής».

Ακούστε τώρα, για να ξέρουμε και τι λέμε. Αρχίζω πλέον να πιστεύω ότι και η δικαιοσύνη έχει ένα μερίδιο ευθύνης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Μεγάλο μερίδιο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Μεγάλο. Εξαιρετος ο κ. Τζαβάρας!

Δεν μπορεί η «SIEMENS» και όλοι αυτοί που ενεπλάκησαν να κυκλοφορούν ελεύθεροι σήμερα. Δεν μπορεί ο Χριστοφοράκος να πίνει καφέ στο Μόναχο και να μας κοροϊδεύει όλους. Σε μένα το είπε. Δίπλα καθόμασταν, πίναμε καφέ και μου λέει: «Εσύ δεν είσαι Βουλευτής;». Του λέω: «Ναι». Μου λέει: «Αν με βρείτε, φωνάξτε με».

Δεν είναι μόνο αυτό. Το κράτος, η δικαιοσύνη της Γερμανίας

τον δίκασε πρώτα από εμάς, για να μη ζητήσει η Ελλάδα μετά την εκδίκαση υπόθεσης στην Ελλάδα. Το κράτος. Άρα, εδώ έχουμε και συνενοχή του γερμανικού κράτους.

Αυτά είναι τα εγκλήματα. Εγκλήματα που έχουν να κάνουν με τις «σκιές» γύρω από το Κοινοβούλιο και γύρω από την πολιτική ζωή του τόπου.

Εγώ δεν λέω ότι τα πήραν πολιτικοί, δεν λέω ότι τα πήραν υπάλληλοι, δεν τα πήρε κανένας, αφού όλοι αθώωθηκαν. Όλοι αθώοι είναι. Στην Ελλάδα υπάρχουν τόσα σκάνδαλα, αλλά δεν υπάρχουν ποτέ καταδικασμένοι. Κατηγορούμενοι υπάρχουν μέχρι να πάνε στο δικαστήριο και μετά «ξεπλένονται» από εκεί.

Όλα αυτά δείχνουν κάτι πολύ απλό. Ότι αν θέλουμε κάποια στιγμή να μας πάρουν στα σοβαρά στο ελληνικό Κοινοβούλιο, πρέπει σοβαρά να δούμε το θέμα της ποινικής δικαιοσύνης, της δικαιοσύνης μας, και πως πρέπει να σταθεί στο ύψος της. Γιατί η πολιτικοί νομοθετούν συνεχώς, όπως και τώρα.

Ήρθατε εδώ και μαλώνετε για το αν θα είναι εκατό πενήντα, εκατό πενήντα ένας, εκατό είκοσι οκτώ, εκατό τριάντα, εκατό σαράντα. Λέτε και δεν ξέρουμε ότι παίζονται παιχνίδια με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Λέτε και δεν ξέρουμε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ αναγκάστηκε να ψηφίσει Παυλόπουλο. Και αναγκάστηκε να ψηφίσει Παυλόπουλο, γιατί είχαν από κάτω υπόγειες διαδρομές. Με τους καραμανλικούς λέγανε, με τον Καμμένο λέγανε και όλα αυτά. Λέτε και δεν ξέρουμε ότι εσείς ψηφίσατε Παπούλια κατά το παρελθόν, γιατί υπήρχε η ομηρία σας. Λέτε και δεν ξέρουμε ότι γίνονται συναλλαγές στο πρόσωπο του Προέδρου.

Αυτά είναι μία πραγματικότητα. Δεν μπορούμε να μην τη βλέπουμε εδώ μέσα και δεν μπορούμε να θελοτυφλούμε. Δεν γίνεται. Δεν γίνεται!

Το πρώτο ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε αίτηση αντισυνταγματικότητας. Ζητώ συγγνώμη που γελάω, αλλά εδώ είναι να γελάνε και να κλαίνε ταυτόχρονα οι άνθρωποι. Έχουν κάνει το Σύνταγμα «λάστιχο», το έχουν παραβιάσει άπειρες φορές. Μερικά παραδείγματα: Οι βασικοί πυλώνες του λεγόμενου νόμου Κατρούγκαλου αντισυνταγματικοί. Πρόκειται για τον ν.4388/2016. Αντισυνταγματικές οι περικοπές που είχαν επιβληθεί σε διακόσιες εξήντα χιλιάδες επικουρικές συντάξεις. Αντισυνταγματικές οι διατάξεις με τις οποίες καταργήθηκαν δώρα και επιδόματα, που λάμβαναν δημόσιοι υπάλληλοι και αξιωματικοί. Αντισυνταγματικές οι νομοθετικές ρυθμίσεις, που είχαν γίνει επί κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ, σχετικά με τη διδασκαλία των θρησκευτικών σε δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια.

Όλα αυτά τα λέω γιατί; Νομοθετούσαν αντισυνταγματικά συνεχώς και έρχονται και καταγγέλλουν σήμερα τη Νέα Δημοκρατία ότι αντισυνταγματικά νομοθετεί. Ο Χριστός και η Παναγία! Αυτά δεν γίνονται. Δηλαδή, μιλάμε για υποκρισία. Αν δεν είναι υποκριτικό πολιτικά, τότε ευθύνεται η ανικανότητά τους. Είναι ανίκανοι. Για να μην πω αφέλεια ή βλακεία. Για να μην πάμε μέχρι εκεί.

Βέβαια, το οξέωμο είναι αυτό που ακούω από τη συμπαθή κατά τα άλλα, κ. Μπακογιάννη, να ζητάει οι πολίτες να ψηφίζουν αν μαζεύουν πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές. Η κ. Μπακογιάννη μάλλον με τα νούμερα έχει ένα πρόβλημα. Πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές για να μαζευτούν είναι περίπου το 8%-9%. Δηλαδή, αυτά δεν γίνονται πουθενά. Πεντακόσιες χιλιάδες δεν μαζεύετε εσείς, που είστε 40% σήμερα. Δεν μπορείτε να μαζεύετε πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές. Ποιον κοροϊδεύουμε;

Η Ιταλία με εξήντα δύο εκατομμύρια χρειάζεται πενήντα χιλιάδες υπογραφές για δημοψηφίσματα. Τα Σκόπια με δέκα χιλιάδες υπογραφές. Η Ελληνική Λύση πρότεινε τριάντα χιλιάδες υπογραφές, δεν ξέρω αν θα το δεχτείτε. Δεν πιστεύω ότι θα το δεχτείτε, γιατί φοβάστε τη λαϊκή ετυμηγορία. Γιατί ξέρετε όλοι σας ότι όταν κάνετε εκλογές λέτε διάφορα, αλλά μετεκλογικά κάνετε κάτι άλλο. Οπότε, φοβάστε αυτή η αναντιστοιχία του προγενέστερου και μεταγενέστερου χρόνου ότι θα σας βρει μπροστά με τα δημοψηφίσματα. Δεν θα το κάνετε ποτέ.

Μπορεί να βάλετε και οκτώ εκατομμύρια ψήφους εσείς και εννιά και δέκα και είκοσι πέντε. Δεν θα το κάνετε. Δεν θέλετε δημοψήφισμα, απ' όπου ο ελληνικός λαός θα αμφισβητεί την όποια επιλογή της όποιας κυβέρνησης, η όποια αντιφατικά νομοθετεί μετά τις εκλογές. Και το λέω για να ξεμπερδεύουμε.

Σχετικά με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, επιτρέψτε μου να πω ότι ειλικρινά δεν μπορώ να καταλάβω γιατί πρέπει να βάλουμε -τυχαία ονόματα- τον Βελόπουλο, τον Τζαβάρα, τον Παυλόπουλο, τη Δαμανάκη, τη Διαμαντοπούλου υποψήφιους.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει αρμοδιότητες. Εγώ διαφωνώ με αυτό. Εγώ ήθελα διαφορετικό σύστημα. Από την πρώτη στιγμή το έχω πει. Ήθελα να εκλέγεται από τον ελληνικό λαό ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και να έχει και αρμοδιότητες.

Αφού έχουμε, λοιπόν, αυτό το δεδομένο, που δεν μπορεί η Ελληνική Λύση να το ανατρέψει, πάμε στην ουσία. Γιατί πρέπει να βάλουμε πολιτικό πρόσωπο το οποίο έχει ρίζες ιδεολογικοπολιτικές, σώνει και καλά για να κάνουμε «παιχνίδια»; Θα μου πείτε: Ποιον θα βάλουμε; Θέλετε να σας πω εγώ ονόματα; Τον Χριστόφορο Πισσαρίδη τον ξέρει κανένας εδώ μέσα; Είμαι σίγουρος ότι δεν τον ξέρει κανένας. Είναι αυτός που έχει πάρει Νόμπελ Οικονομίας. Ακούστε: Νόμπελ οικονομίας!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Είναι Κύπριος.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Και τι σημασία έχει; Δεν μπορούμε να το αλλάξουμε; Στον Αντεντοκούμπο πώς δώσατε διαβήτριο, κύριε Τζαβάρα; Εδώ δίνετε στον Χασάν και τον Ιμπραήμ διαβήτριο ελληνικά και ταυτότητες του ελληνικού κράτους. Τι σημαίνει που είναι Κύπριος στην καταγωγή; Έλληνας είναι. Για μένα, η Κύπρος είναι Ελλάδα. Πρέπει να το καταλάβετε αυτό. Η Κύπρος είναι Ελλάδα! Δεν είναι η Κύπρος ανεξάρτητο κράτος. Είναι η φιλοσοφία μου, η προσέγγισή μου.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Επόμενος. Ο Νικόλας Νεγκρεπόντε, καθηγητής του MIT, ιδρυτής του εργαστηρίου πολυμέσων του MIT. Δημήτριος Νανόπουλος, ερευνητής του CERN, Παρίσι, Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ. Διοσύνης Σιμόπουλος, αστροφυσικός. Σταμάτης Κριεμζής, Γεώργιος Παζινός, Γιάννης Γιαννόπουλος.

Όλοι αυτοί, κύριε συνάδελφε, στο εξωτερικό είναι γνωστοί. Τον Βελόπουλο και τον Σιμόπουλο και τον Παυλόπουλο και τη Δαμανάκη τους ξέρουν λίγοι. Αυτούς, όμως, τους ανθρώπους τους ξέρουν στην Αμερική. Άρα, υπάρχει εξωστρέφεια. Και αφού δεν έχουν αρμοδιότητες, βάλτε έναν τέτοιο άνθρωπο, να συμφωνήσουμε οι τριακόσιοι Βουλευτές ότι αυτός θα εκπροσωπεί την Προεδρία της Δημοκρατίας. Δεν χρειαζόμαστε σώνει και καλά αριστερό ή δεξιό Πρόεδρο. Αυτά είναι απίστευτα πράγματα, όπως και να εκμεταλλευόμαστε κομματικά την κατάσταση αυτή. Είναι απίστευτο. Η συμπαγνία! Υπάρχουν άπειρα ονόματα. Αν θέλετε, μπορούμε να σας προσκομίσουμε ονόματα και να διαλέξετε από εκεί. Μπορείτε να διαλέξετε.

Κλείνω, γιατί πιέζει ο χρόνος. Θέλω να κάνω μία παρέμβαση. Σήμερα έγιναν, φίλες και φίλοι, οι ανακοινώσεις της Κυβέρνησης για τους λαθρομετανάστες. Θα σας το πω ακόμα μία φορά. Πάτε στα «τυφλά», γι' αυτό κάθε εβδομάδα αλλάζετε σχέδιο. Κάθε εβδομάδα ο Πρωθυπουργός στον πανικό του προσπαθεί να αλλάξει σχέδιο. Κάθε εβδομάδα νέα μέτρα. Σήμερα ανακοινώσατε πάλι άλλο σχέδιο. Μέχρι χτες λέγατε ότι «θα πάμε στην ηπειρωτική Ελλάδα». Σήμερα είπατε ότι «θα κάνουμε και hot spot στα νησιά πάλι καινούργια, κλειστού τύπου, αλλά ταυτοχρόνως θα μεταφέρουμε στην ηπειρωτική Ελλάδα και άλλους».

Το πρόβλημα δεν είναι αυτό. Θα το πω ωμά: «Όταν η μπιανέρα του σπιτιού σας ξεχειλίζει, δεν παίρνετε τη σφουγγαρίστρα, κλείνετε τη βρύση, για να μην τρέχει το νερό». Το πρόβλημα είναι η εισροή. Έρχονται και άλλοι. Δεν το καταλαβαίνετε; Δεν το αντιλαμβάνεστε; Πάνε στα ακατοίκητα νησιά.

Κλείστε τις ΜΚΟ. Κλείστε τες! Είναι δουλμπορικές -σας το έχω πει χίλιες φορές- και επικαλεστείτε το άρθρο 78 της Συνθήκης του Μάαστριχ «Κατάσταση έκτακτης ανάγκης» για να τελειώνει το «παράμυθι». Και να πάμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να πούμε ότι «κλείνουμε τα σύνορα, κατάσταση έκτακτης ανάγκης, επικαλούμαστε το άρθρο 78 παράγραφος 3 της Συμφωνίας του Μάαστριχ».

Θα ήθελα να πω και το εξής. Κάντε επιτέλους διμερείς. Πού είναι ο κ. Δένδιας;

Κύριε Υπουργέ, που είναι ο κ. Δένδιας; Γιατί δεν πάει στην Αλγερία, το Μαρόκο, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν να κάνει διμερείς συμφωνίες με αυτούς που έρχονται εδώ; Δεν είναι Σύριοι. Είναι

από το Αφγανιστάν, το Πακιστάν κ.λπ.. Κάντε διμερείς συμφωνίες. Πίστετε την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε τα χρήματα να μην τα παίρνει ο Ερντογάν, να τα παίρνουν οι χώρες αυτές για να τους γυρίζουν πίσω. Δεν τους δέχονται πίσω αυτοί. Δώστε τους λεφτά. Το μπαξίσι το έχουν μάθει όλοι αυτοί. Όμως, όχι στον Ερντογάν, σε αυτούς που θέλουν να τα πάρουν για να τους πάρουν πίσω. Πού είναι ο κ. Δένδιας;

Το χειρότερο δε, που κάνετε, κύριε Τζαβάρα -και το λέω σ' εσάς γιατί έχετε ιδιαίτερη ευαισθησία- είναι ότι μέσα στο νέο πλαίσιο σχεδίου που ετοιμάζετε για τους λαθρομετανάστες υποχρεωτικά διά των νέων μέτρων θα κατασκευάσετε τζαμιά μέσα στα hot spots. Θα μου κάνετε μικρά μουσουλμανικά χωριά-θύλακες με τζαμιά. Χρειάστηκαν διακόσια - τετρακόσια χρόνια να απελευθερωθούμε και είναι η πρώτη Κυβέρνηση στην Ελλάδα που κάνει ξανά τζαμιά εκτός Θράκης. Αυτό είναι η κερκόπορτα, η αρχή για τα επόμενα που θα έρθουν, γιατί και στα υπόλοιπα hot spots στην ηπειρωτική Ελλάδα θα γεμίσετε τζαμιά.

Αυτή την Ελλάδα οραματίζεστε; Αυτή την Ελλάδα θέλουν οι πατριώτες της Νέας Δημοκρατίας, όχι οι Βουλευτές και οι ψηφοφόροι; Να γεμίσουμε τζαμιά στα εβδομήντα σημεία της Ελλάδας, επειδή θα έχουμε εβδομήντα σημεία που θα υπάρχουν hot spots; Τι είναι αυτά που κάνετε; Τζαμιά στην Ελλάδα, όταν την εκκλησία μας στην Τουρκία, την Αγία Σοφία, θέλουν να την κάνουν τζαμί οι Τούρκοι; Όταν κάνουν έκθεση με μπιντεδες μέσα στην Αγία Σοφία μας; Τι είναι αυτά τα πράγματα; Πού βρίσκομαστε;

Και μη μου πείτε για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μη μου το πείτε αυτό, γιατί τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Παράνομοι είναι. Παράνομα έρχονται. Δεν είναι νόμιμοι. Τα έχετε αλλάξει όλα. Στη λογική τη δική μου τουλάχιστον έχουν αλλάξει όλα.

Θέλω λίγη σοβαρότητα από τη Νέα Δημοκρατία. Ακούστε τη φωνή της λογικής. Ακούστε τη φωνή μας. Πηγαίνετε και κάνετε στη Νέα Αγχιάλο hot spots δίπλα στα F-16, σε ενάμισι χιλιόμετρο μακριά. Τα F-16 είναι δίπλα στη Νέα Αγχιάλο, στη Μαγνησία. Τι κάνουν; Πώς το κάνετε αυτό;

Πάτε σε αποθήκες καυσίμων στη Σάμο και κάνετε hot spots. Τι κάνετε; Αφού δεν ξέρουμε ποιοι είναι οι άνθρωποι. Δεν είναι φιλήσυχοι όλοι. Δεν ξέρουμε ποιοι είναι.

Χθες, λέει, συνέλαβαν τον μπάμ των τζιχαντιστών στην Αθήνα. Συνελήφθη και είναι σε ελληνική φυλακή. Δεν τα βλέπετε αυτά; Στην Ασπροβάλτα Θεσσαλονίκης κλείνουν τους δρόμους στα φανάρια και τους ληστεύουν. Τα ξέρετε αυτά; Τι κάνετε; Ακατοίκητα νησιά, για να τελειώνει το θέμα.

Επειδή έφαγα πολύ χρόνο και πρέπει να τελειώσω, εδώ έχω μια σειρά από χτυπήματα λαθρομετανάστων της τελευταίας εβδομάδας. Πήγε ο αστυνομικός να ελέγξει τον λαθρομετανάστη στην περιοχή σας, κύριε Υπουργέ, και τον έσφαξε. Πήρε το μαχαίρι και πήγε να του βγάλει την καρδιά.

Καταλαβαίνουμε τι κάνουν; Το αντιλαμβάνεστε; Τέτοια αγάπη για τη λαθρολαγνεία, δεν την περίμενα, ρε παιδιά! Να είστε ελληνολάγνοι, όχι ελληνοφοβικοί. Αυτό είναι που με προβληματίζει και το λέω με πολύ πόνο ψυχής, γιατί εγώ έχω πάει σε όλα τα hot spots. Θα είμαι στη Σίνδο την Κυριακή. Έχω πάει παντού. Μιλήστε με τους κατοίκους. Είναι αγανακτισμένοι. Είναι προβληματισμένοι. Δεν το καταλαβαίνετε αυτό;

Κλείνοντας, θα πω για το παραμύθι -και θα καταθέσω στα Πρακτικά το σχετικό έγγραφο- σχετικά με τα χρήματα που μας δόθηκαν για τους λαθρομετανάστες. Έλεγε ο Χαρίλαος Φλωράκης ότι το ψέμα έχει κοντά ποδάρια.

Τα χρήματα που δόθηκαν, οι οικονομική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι περίπου 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Το ελληνικό κράτος πήρε 500 εκατομμύρια ευρώ. Το Υπουργείο Υγείας έχει πάρει 27,48 εκατομμύρια ευρώ. Αυτά είναι νούμερα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που οι Έλληνες έχουν φιλοξενήσει στα νοσοκομεία τους πάρα πολλούς από αυτούς, εκατοντάδες χιλιάδες. Πήραμε 27 εκατομμύρια. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης 343 εκατομμύρια ευρώ, η Ύπατη Αρμοστεία 742 εκατομμύρια ευρώ και τα υπόλοιπα οι ΜΚΟ. Ο Χριστός και η Παναγιά! Δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση λεφτά και αντί να τα πάρει το κράτος, οι Υπουργοί για να κάνουν ό,τι κάνουν τα παίρνουν οι

διάφοροι τυχάρπαστοι, οι δουλέμποροι για να μεταφέρουν κόσμο στην Ελλάδα.

Αυτά είναι στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα καταθέτω στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Κυριάκος Βελόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Άρα, το παραμύθι ότι πληρώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τους λαθρομετανάστες είναι ψέματα. Ο κρατικός προϋπολογισμός πληρώνει, όπως είπε ο Υπουργός Σκυλακάκης, για την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη. Το ποσό είναι 30 δισεκατομμύρια ευρώ σε έξι χρόνια. Το είπε ο Υπουργός σας. Οι Έλληνες και τα Ελληνόπουλα, που μας ακούνε από τα θεωρεία, έδωσαν 30 δισεκατομμύρια ευρώ για να πληρώσω εγώ τον Ιμπραήμ και τον Χασάν και το παιδί μου να πηγαίνει φροντιστήριο για να μπει στο πανεπιστήμιο.

Όχι, κύριοι! Αυτά είναι ανεπίτρεπτα πράγματα. Πρώτα οι Έλληνες, πρώτα η Ελλάδα και μετά οποιοσδήποτε άλλος, αν μπορεί να ταΐσω, τον Γιώργο, τον Νίκο, τον Σταύρο. Τελείωσαν αυτά.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Κλείνοντας -πήρα λίγο παραπάνω χρόνο και ζητώ συγγνώμη- όλα τα τουρκικά κανάλια, κύριε Στυλιανίδη, αγαπητέ μου φίλε που γνωρίζομαστε από τα παλιά, μιλούν για την κ. Ακσενέρ. Ξέρετε τι είπε η κ. Ακσενέρ; Έχουμε έλλειμμα εξωστρέφειας στην εξωτερική πολιτική. Δεν ξέρουμε τι σημαίνει γεωπολιτισμός.

Στην Τουρκία από χθες γίνονται άνω κάτω για έναν και μόνο λόγο, γιατί ο δήμαρχος Τραπεζούντας δήλωσε σε κατοίκους Τραπεζούντας ότι «ευτυχώς, σας εξισλαμίσουμε» και βγήκαν όλες οι τουρκικές εφημερίδες και μιλούν για ελληνική χριστιανική μειονότητα στην Τραπεζούντα.

Κύριε Καστανίδη, γνωρίζετε τι εννοώ. Ως καταγωγή Πόντιος δεν είστε;

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Φυσικά.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Οι ίδιοι οι Τούρκοι φοβούνται αυτό. Πού είναι ο γεωπολιτισμός μας; Πού είναι να μιλάμε με τα προγράμματα της ποντιακής γλώσσας στον Πόντο τον σημερινό για να τους πείσουμε, να βάλεις τον δούρειο ίππο στην πλάτη των Τούρκων; Αυτό που κάνουν με τη Θράκη, τα βρώμικα παιχνίδια που δυστυχώς παίζουν, το προξενείο εκεί.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ**)

Δυστυχώς, φίλοι και φίλες, θα το πω ευθέως για μία ακόμη φορά. Νομοθετούμε ταχέως. Συνεχίζουμε να κάνουμε λάθη και να μην εφαρμόζουμε τη λογική. Δεν χρειάζεται πολυνομία. Χρειάζεται λογική. Χρειάζεται να δώσει ένα στίγμα το ελληνικό Κοινοβούλιο ότι ενδιαφέρεται για τον Έλληνα, για τον πολίτη, να είναι συμμέτοχος, αλλά και συνένοχος των όποιων επιλογών του. Τον πολίτη τον κάνουν μόνο συνένοχο των εγκλήματος προεκλογικά. Μετεκλογικά αδιαφορείτε. Γι' αυτό και κάθε φορά γίνονται κοψοχέρηδες οι Έλληνες.

Αυτή είναι η πραγματικότητα. Με αυτή ζούμε εμείς. Ζείτε στον δικό σας κόσμο και νομοθετείτε λάθος. Τζαμιά στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται καμία κυβέρνηση να δημιουργήσει ξανά. Τελεία και παύλα!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, είκοσι οκτώ μαθητήριες και μαθητές και τρεις εκπαιδευτικοί συνοδοί από το 1^ο Γυμνάσιο Λαμίας.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Να σας ενημερώσω, παιδιά, ότι για όσο χρόνο μέινετε στην Αίθουσα, θα παρακολουθήσετε τη διαδικασία Αναθεώρησης του Συντάγματος, του βασικού νόμου του κράτους, η οποία σπάνια

γίνεται στο ελληνικό Κοινοβούλιο, περίπου κάθε δέκα χρόνια.

Καλή πρόοδο να έχετε!

Τον λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, ο κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε. Το πολιτικό μας σύστημα βασίζεται στη δημοκρατική αρχή των ελέγχων και των ισορροπιών. Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία, απόλυτη ή σχετική που γεννά και συνεργασίες, ο ρυθμιστικός ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας, η αρχή της διάκρισης των εξουσιών, τα εργαλεία κοινοβουλευτικού ελέγχου, η δημοκρατία των κομμάτων του άρθρου 29, αλλά και η δημοκρατία μέσα στα κόμματα, είναι μερικά μόνο από τα εργαλεία που χρησιμοποιεί το πολίτευμα για να αποτρέπει από τη μία την υπερσυγκέντρωση εξουσίας σ' ένα κέντρο, χωρίς όμως από την άλλη να αφήνει θεσμικό κενό που θα μπορούσε να δημιουργήσει ακυβερνησία, αστάθεια ή δυσλειτουργία του πολιτεύματος.

Για να ενισχύσει περαιτέρω την αρχή αυτή η Νέα Δημοκρατία προτείνει στο άρθρο 68 παράγραφος 2 μια καινοτόμο αλλαγή για την εποικοδομητική σύσταση εξεταστικών επιτροπών. Αυτό ενισχύει τη δημοκρατική λογοδοσία, δίνει υπόσταση και περιεχόμενο στην αντιπολίτευση, ελάσσονα ή μείζονα, αναβαθμίζει τον κοινοβουλευτισμό, οπλίζει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο με ένα ισχυρότατο εργαλείο, προστατεύοντας τη διαφάνεια, την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος και την καλύτερη λειτουργία της αρχής των ελέγχων και των ισορροπιών.

Η εξεταστική επιτροπή, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παύει να θεωρείται μέσο δικαιοδοσίας της πολιτικής αντιπαράθεσης και μετεξελίσσεται σε ένα πολύτιμο εργαλείο αυστηρού κοινοβουλευτικού ελέγχου στα χέρια πλέον όχι μόνο της κυβέρνησης, αλλά και της Αντιπολίτευσης. Μπορεί να προταθεί από δέκα τουλάχιστον Βουλευτές αντί για εξήντα και, άρα από την ελάσσονα Αντιπολίτευση και να ψηφιστεί από τα δύο πέμπτα του συνόλου των Βουλευτών, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για πραγματική λειτουργούσα, πολυφωνική και ισχυρή νομοθετική εξουσία.

Η πρότασή μας αυτή έχει ιστορική ρίζα. Στο άρθρο 55 του Συντάγματος του 1927, όπου και λειτουργεί ήδη με επιτυχία σε αρκετά ευρωπαϊκά κράτη, όπως, για παράδειγμα, στο άρθρο 44 του γερμανικού Grundgesetz.

Επίσης, εφαρμογή αντίστοιχη βρίσκει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο άρθρο 226 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου το ένα τέταρτο των μελών αρκεί για τη σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής.

Η υιοθέτηση από την Αναθεωρητική Βουλή της πρότασης αυτής της Νέας Δημοκρατίας είναι ο μονόδρομος επιστροφής στην αξιοπιστία του κοινοβουλευτισμού και στην αποτελεσματικότητα της δημοκρατίας μας.

Σε σχέση τώρα με το άρθρο 32 παράγραφος 4, με το δημοψήφισμα του 1974 για το πολιτειακό σύστημα ο Κωνσταντίνος Καραμανλής έβαλε τέλος στην αστάθεια, εδραιώνοντας το πολίτευμα της Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Η Ελλάδα που βίωσε αιματηρούς πολέμους, εμφύλιους σπαραγμούς, απανωτές πτωχεύσεις, εθνικές καταστροφές, φτώχεια και προσφυγιά και άλλαξε από την ανεξαρτησία της το 1830 μέχρι τη Μεταπολίτευση του 1974 είκοσι επτά διαφορετικά πολιτεύματα, χάρις στην πρωτοβουλία του ηγέτη της και την απόφαση του λαού της εδραίωσε την πιο στέρεη, την πιο ανθεκτική και, παρά τις κρίσεις, την πιο ώριμη δημοκρατία, τη μακροβιότερη δηλαδή δημοκρατία, στην ιστορία του σύγχρονου ελληνικού κράτους, την τρίτη ελληνική δημοκρατία που βιώνουμε σήμερα.

Βασική ισορροπία του πολιτεύματός μας, που ζει και αναπτύσσεται σταθερά, παρά τις απειλές, τα προβλήματα και τις δυσκολίες τα τελευταία σαράντα πέντε χρόνια, υπήρξε η αρχή στην οποία αναφέρθηκα, η αρχή των ελέγχων και των ισορροπιών, αρχή που μέχρι το 1986 εδραζόταν στον αποφασιστικό ρόλο του Πρωθυπουργού και τον ρυθμιστικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, που λειτουργούσαν μεταξύ τους συμπληρωματικά και αλληλοελεγκτικά. Οι διακριτοί αυτοί οι ρόλοι προσδιορίστηκαν στο Σύνταγμα του 1975 σφάκα, με μεγάλη ακρίβεια και αρμονία, προκειμένου η χώρα να απομακρυνθεί σταδιακά από κρίσεις

που βίωσε στο παρελθόν, λόγω συγκρούσεων του ισχυρού δίπολου της εκτελεστικής εξουσίας, δηλαδή του βασιλιά και του Πρωθυπουργού, συγκρούσεις που μας οδήγησαν ακόμα και σε μεγάλους εθνικούς διχασμούς.

Ο ρυθμιστικός ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας περιορίστηκε θεαματικά μετά την Αναθεώρηση του 1986, ικανοποιώντας ίσως από τη μια πλευρά ιστορικά απωθημένα, οδηγώντας όμως από την άλλη σε ένα έντονα πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα.

Η ισχυροποίηση του εκάστοτε πρωθυπουργού, η σημαντική επιπρόσθετη του στην εκτελεστική, τη νομοθετική και σε κάποιες περιπτώσεις και τη δικαστική εξουσία έγιναν η αιτία να αναπτυχθούν άλλοι μηχανισμοί ελέγχων και ισορροπιών, όπως τα μαζικά δημοκρατικά κόμματα του άρθρου 29, ο ενεργός ρόλος του Κοινοβουλίου, η απελευθέρωση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η ενίσχυση της δικαιοσύνης, η ίδρυση των ανεξάρτητων αρχών. Παρ' όλα αυτά, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέμεινε θεσμικά, παρά τον περιορισμό των αρμοδιοτήτων του, το σύμβολο ενότητας του έθνους και η ευκαιρία εθνικής συνεννόησης μεταξύ των κομμάτων και σύνθεσης μεταξύ των διαφορετικών αντιλήψεων που εκπροσωπούνται πλέον πολυφωνικά στο εθνικό Κοινοβούλιο. Το αποτέλεσμα αυτό, όσες φορές επετεύχθη, δεν επήλθε επειδή το επέβαλε κάποιος συνταγματικός κανόνας, αλλά γιατί οι αντίστοιχοι πολιτικοί πρωταγωνιστές επέδειξαν την πρόποση ευθύνης και την αναγκαία ωριμότητα.

Από τις ενέα εκλογές Προέδρου της Δημοκρατίας που ζήσαμε μεταπολιτευτικά στις τρεις επήλθε εξ αρχής συμφωνία των δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, το 2000, το 2005 και το 2010, μετά από εκλογές. Στις τέσσερις εκλογές ο Πρόεδρος στηρίχθηκε είτε από το ισχυρό κυβερνών κόμμα, το 1975, είτε μέσω της σύμπραξης του κυβερνώντος κόμματος με μικρότερα κόμματα ή ανεξάρτητους Βουλευτές, όπως το 1980, το 1985 και το 1995. Η πρώτη εκλογή, που οδήγησε σε πρόωρη διάλυση της Βουλής ήταν αυτή μετά την Αναθεώρηση του 1986, στις εκλογές του 1990, όπου η βούληση της κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας και του τότε Αρχηγού της Κωνσταντίνου Μητσοτάκη ήταν εκπεφρασμένη εξ αρχής, διότι επιδίωκε να ξεπεράσει τη στρέβλωση του εκλογικού νόμου και να δημιουργήσει μία αυτοδύναμη κυβέρνηση.

Στις δύο τελευταίες εκλογές του Προέδρου της Δημοκρατίας, το 2010 και το 2015, επί της ουσίας εργαλειοποιήθηκε η διαδικασία εκλογής ανώτατου άρχοντα από την αντιπολίτευση, προκειμένου να επιτευχθούν μικροκομματικοί στόχοι μέσα από την πρόωγη διακοπή της θητείας μιας δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης, που έτυχε και στις δύο περιπτώσεις, και στην περίπτωση του Κώστα του Καραμανλή και στην περίπτωση του Αντώνη του Σαμαρά, να βρίσκονται στην πιο κρίσιμη φάση μιας εθνικής προσπάθειας για να προστατευτεί η χώρα από μία άτακτη χρεοκοπία. Στην περίπτωση μάλιστα της Κυβέρνησης Καραμανλή, το 2009, η εργαλειοποίηση της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας έγινε από τον τότε Αρχηγό της αντιπολίτευσης, τον Γεώργιο Παπανδρέου, με ωμό τρόπο, οκτώ μήνες πριν τη λήξη της θητείας της, με τη δήλωση ότι ο ίδιος ο Πρόεδρος, που θα καταψηφιστεί πριν τις εκλογές θα υπερψηφιστεί μετά. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο Αλέξης Τσίπρας δήλωσε το 2014, εν μέσω μιας τάνιας προσπάθειας για την οικονομική σωτηρία της χώρας, ότι θα προτείνει συναινετικό Πρόεδρο μόνο εφόσον προηγηθούν βουλευτικές εκλογές για να ανατραπεί η κυβέρνηση Σαμαρά-Βενιζέλου.

Αυτές οι δύο πρόσφατες περιπτώσεις αποδεικνύουν ότι το σύστημά μας, όπως έχει εξελιχθεί, δίνει τη δυνατότητα να εργαλειοποιείται η διαδικασία ανάδειξης του ανώτατου άρχοντα με περιορισμένες αρμοδιότητες, για να διακοπεί βίαια η δημοκρατική εντολή, που έδωσε ο λαός σε ένα κόμμα και σε έναν ισχυρό πρωθυπουργό, με πολλές αρμοδιότητες, να κυβερνήσει για τέσσερα χρόνια. Η στρεβλή χρησιμοποίηση των κανόνων της δημοκρατίας για την ικανοποίηση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων ή προσωπικών πολιτικών παθών οδηγεί στην ανάγκη να αποσυνδεθεί ο πολιτικός βίος μίας δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης από την άγονη διαδικασία εκλογής ενός Προέδρου Δημοκρατίας, που μπορεί να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές.

Το σημείο αυτό, δηλαδή η αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου, είναι ένα σημείο στο οποίο συναντήθηκαν σχεδόν όλες οι πολιτικές δυνάμεις και σχηματοποιήθηκε στην προτεινόμενη Βουλή η πλειοψηφία των διακοσίων είκοσι τεσσάρων Βουλευτών. Άρα, το ζήτημα που σήμερα καλείται να λύσει η Αναθεωρητική Βουλή είναι με ποιον τρόπο θα επιτευχθεί αυτό.

Ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει τις απανωτές ψηφοφορίες ανά μήνα, με στόχο την επίτευξη της πλειοψηφίας των τριών πέμπτων μέχρι τη συμπλήρωση εξαμήνου, δηλαδή τη δυνατότητα μέχρι και επτά ψηφοφοριών στη Βουλή που αν αποβούν άκαρπες, στη συνέχεια θα ακολουθήσει εκλογή του Προέδρου από τον λαό.

Η πρόταση αυτή συγκεντρώνει μια σειρά από μειονεκτήματα. Πρώτον, δημιουργεί επικίνδυνες συνθήκες πολιτικής αστάθειας στη χώρα επί εξαμήνου σε περιόδους, που μπορεί να είναι απαραίτητη η σταθερότητα και η εθνική συνεννόηση.

Δεύτερον, μεταφέρει την κομματική αντιπαράθεση στον λαό, όπου είναι βέβαιο ότι ο πολιτικός διάλογος δεν θα στρέφεται γύρω από την προσωπικότητα του Προέδρου, αλλά γύρω από τα τρέχοντα πολιτικά ζητήματα, μετατρέποντας την εκλογή του Προέδρου σε ψήφο εμπιστοσύνης υπέρ της κυβέρνησης ή κατά της κυβέρνησης.

Τρίτον, η ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση του άμεσα αιρετού Προέδρου επαναφέρει, από την πίσω πόρτα, ένα είδος διαρχίας στην εκτελεστική εξουσία, που επιδίωξε να εξοντώσει το δημοψήφισμα του 1974 και η Αναθεώρηση του 1986. Κι εδώ χρειάζεται ειλικρίνεια από την Αντιπολίτευση να το πει, ότι θέλει να αλλάξει το πολίτευμα με αυτό τον τρόπο, να το πει και να ζητήσει επί αυτού την έγκριση.

Τέταρτον, υποδαυλίζει μια θεσμική αντίφαση, να έχεις έναν ισχυρό Πρόεδρο νομιμοποιημένο από τον λαό, χωρίς όμως ουσιαστικές αρμοδιότητες, κάτι που θα του γεννά συνεχώς και ανθρωπίνως το σύνδρομο της στέρησης έναντι του Πρωθυπουργού, με ό,τι σημαίνει αυτό στη μεταξύ τους σχέση και στη λειτουργία του πολιτεύματος.

Πέμπτον, η άμεση εκλογή αυξάνει το κόστος της δημοκρατίας και προσκρούει σε ένα τυπικό νομικό κώλυμα, που δεν έχει εγκρίνει η προτεινόμενη Βουλή, την αναθεώρηση δηλαδή του άρθρου 30 παράγραφος 1 του Συντάγματος, που προβλέπει ρητά την εκλογή του Προέδρου από τη Βουλή, και αυτό δείχνει και τον βαθμό προχειρότητας της τότε πλειοψηφίας και της σημερινής Αντιπολίτευσης.

Αντίστοιχα ζητήματα θεσμικών κενών και πολιτικής αστάθειας γεννάει και η πρόταση που υιοθετεί το Κίνημα Αλλαγής για απανωτές και άγονες εκλογές.

Η Νέα Δημοκρατία, που στο παρελθόν συζητούσε το θέμα της άμεσης εκλογής του Προέδρου από τον λαό, πάντοτε το συνέδεε με έναν όρο, τον σαφή επαναπροσδιορισμό των ρυθμιστικών του αρμοδιοτήτων ως συμπληρωματικού και αλληλοελεγκτικού πόλου ενός κατά βάση ισχυρού πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος, που πρέπει να επανέλθει στην αρχή των ελέγχων και των ισορροπιών, όπως για παράδειγμα μιλούσαμε τότε για την θεσμοποίηση του Συμβουλίου των Αρχηγών κ.ά..

Σήμερα, μετά την κακή εμπειρία όμως του 2009 και του 2014, φαίνεται πως ρεαλιστικότερη είναι η πρόταση που καταθέτουμε ως απάντηση στο δίλημμα «διάλυση της δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης για την εκλογή ενός Προέδρου χωρίς ουσιαστικές αρμοδιότητες ή εκλογή Προέδρου από τη Βουλή και κυβερνητική σταθερότητα;», «ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση για έναν αδύναμο Πρόεδρο, που θα εκλέγεται από τον λαό, ή σταθερός κυβερνητικός κύκλος της δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης και εκλογή Προέδρου από τη Βουλή, με ευρεία ή απλή πλειοψηφία;».

Η πρότασή μας δίνει τη δυνατότητα στις πολιτικές δυνάμεις στον πρώτο γύρο των προσπαθειών, με συναίσθηση πολιτικής ευθύνης και πνεύμα εθνικής συνεννόησης, χωρίς θεσμικούς καταναγκασμούς, να εκλέξουν ως Πρόεδρο μία ισχυρή προσωπικότητα με απήχηση στους εκατόν ογδόντα και στους διακόσιους Βουλευτές. Αν αυτό δεν επιτευχθεί, τότε εκτίθενται πολιτικά οι πολιτικές δυνάμεις που το торпύλισαν, χωρίς όμως να θίγεται η εντολή που έδωσε ο λαός στην κυβερνητική πλειοψηφία και να διακόπτεται βίαια ο κυβερνητικός κύκλος και η πολιτική σταθε-

ρότητα, σε βάρος της χώρας, με έκτακτες εκλογές. Στον δεύτερο γύρο προβλέπεται η εκλογή του Προέδρου με απόλυτη ή σχετική πλειοψηφία, ώστε να μη δημιουργείται κυβερνητική αστάθεια, θεσμικά κενά ή πρόσθετο κόστος για τη δημοκρατία.

Είμαστε διατεθειμένοι να αφαιρέσουμε την τελευταία διάταξη περί του πρεσβύτερου, διότι, όπως είπαμε και στην επιτροπή, δεν είναι ισχυρή από άποψη επιχειρημάτων, όπως προέκυψε και από τη συζήτηση που κάναμε, και αυτό δείχνει ότι δεν έχουμε κανέναν δογματισμό στις προσεγγίσεις μας, όταν μιλούμε για το μέλλον της χώρας.

Αυτή η πρότασή μας θυμίζει ιστορικά το άρθρο 67 του ιστορικού Συντάγματος του 1927, αλλά θυμίζει και τις εφαρμογές, που συναντούμε και σε άλλες αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, όπου η τελική ψηφοφορία γίνεται στη Βουλή ή σε ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα με απόλυτη ή με απλή πλειοψηφία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Ελλάδα μεταπολιτευτικά αναζήτησε και πέτυχε την πολιτική σταθερότητα, την εθνική συμφιλίωση και περισσότερο συχνά από το παρελθόν την πολιτική συνεννόηση. Παράμετροι που επέδρασαν θετικά σε αυτή τη συνεχώς βελτιούμενη πολιτική διαδρομή υπήρξαν σαφώς οι λειτουργούντες θεσμοί, οι ξεκάθαροι ρόλοι και κανόνες, οι σαφώς οριοθετημένες αρμοδιότητες των κρατικών οργάνων, κυρίως όμως η ποιότητα και η ωριμότητα των πολιτικών πρωταγωνιστών, οπότε αυτή υπήρχε.

Σε αυτή ακριβώς την ποιότητα των πρωταγωνιστών και το επίπεδο του πολιτικού πολιτισμού επενδύει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, που χωρίς ίχνος υπερβολής αφήνει πεδίο συνεννόησης στα κόμματα κατά τον πρώτο γύρο της εκλογής και δεν επαναφέρει δυσλειτουργικά μοντέλα διπόλου στην εκτελεστική εξουσία.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί και πρέπει να παραμείνει ο εκφραστής και το σύμβολο της ενότητας του κράτους, της συναίνεσης και της συνεννόησης, όχι όμως επειδή το αναγκάζει το Σύνταγμα, όχι επειδή το επιβάλλουν οι κανόνες, αλλά γιατί πραγματικά το συνειδητοποιούν και το επιδιώκουν τα πολιτικά κόμματα.

Δύο λόγια, κύριε Πρόεδρε, θα μου επιτρέψτε να πω για τα ζητήματα που εγείρει ο ΣΥΡΙΖΑ στα άρθρα 28, 44 και 73. Η ιστορική μετεξέλιξη της άμεσης δημοκρατίας της αρχαίας Αθήνας σε κοινοβουλευτική υπήρξε αναπόφευκτη για πρακτικούς και ουσιαστικούς λόγους. Τα μεγάλα κοινωνικά σύνολα που δημιουργήθηκαν στις σύγχρονες δημοκρατίες καθιστούν πρακτικά δυσκίνητη, οικονομικά δυσβάσταχτη και πολιτικά προβληματική την εφαρμογή μιας άμεσης δημοκρατίας κατά το πρότυπο της αρχαίας Αθήνας, ακόμα και αν αυτή η εφαρμογή προσελάμβανε ψηφιακά χαρακτηριστικά και δικαίωσε τη ρήση του άλλοτε Αντιπροέδρου Αλ Γκορ των Ηνωμένων Πολιτειών ότι το διαδίκτυο είναι η ηλεκτρονική λεωφόρος επιστροφής στην κλασική δημοκρατία της αρχαίας Αθήνας.

Δείγμα σύγχρονης εφαρμογής που μπορούμε να μελετήσουμε είναι η Καλιφόρνια των Ηνωμένων Πολιτειών και η Ελβετία, όπου πολλά ζητήματα αποφασίζονται απευθείας από τους πολίτες.

Οι οπαδοί της σύγχρονης ηλεκτρονικής δημοκρατίας ισχυρίζονται ότι όσο μεγαλύτερη ευθύνη περνά στους πολίτες τόσο αυτοί εκπαιδεύονται να αποφασίζουν πιο υπεύθυνα. Είναι, όμως, έτσι; Η επιδίωξη επιστροφής στην άμεση δημοκρατία με λαϊκές νομοθετικές πρωτοβουλίες και γενικευμένα δημοψηφίσματα -το πρώτο το συζητούμε, δίνω έμφαση, όμως, στο δεύτερο- μπορεί να ξυπνάει ενδεχομένως τους πολίτες και να τους καθιστά πιο ενεργούς, δεν διασφαλίζει, όμως, την ορθότητα των αποφάσεών τους. Εκτός από τους δημαγωγούς του παρελθόντος, που τώρα δεν είναι εύκολο ούτε να εντοπιστούν ούτε να εξοστρακιστούν από την Εκκλησία του Δήμου, καιροφυλακτούν και οι δύσκολοι, σύγχρονοι κίνδυνοι οι οποίοι πολλές φορές μετεξερίσσονται σε απειλές.

Και αναφέρω κάποιους προβληματισμούς: Ποιος θέτει το ερώτημα στο δημοψήφισμα; Διότι ένα εξυπνα διαμορφωμένο ερώτημα διασφαλίζει ή χειραγωγεί την απάντηση. Πώς και πόσο γρήγορα μπορεί να διορθωθεί μια λανθασμένη λαϊκή απόφαση με ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση, η οποία μπορεί να απειλήσει την κρατική μας οντότητα, την εθνική μας ασφάλεια, ή την

κοινωνική μας ειρήνη; Πόσο κοστίζει μία διαδικασία άμεσων αποφάσεων σε μία οικονομία με προβλήματα που πρέπει να κινείται ευέλικτα, γρήγορα και αποτελεσματικά; Ποιος και πώς εγγυάται την πλήρη προσβασιμότητα στο διαδίκτυο ως ατομικό δικαίωμα, όταν μιλάμε για ηλεκτρονική δημοκρατία, με την έννοια του άρθρου 5Α παράγραφος 1 και 2 του Συντάγματος; Ποιος εγγυάται την πλήρη τεχνική πρόσβαση σε Wi-Fi και οπτική ίνα σε ολόκληρη τη χώρα, τη δυνατότητα αγοράς κομπιούτερ από άπορους πολίτες, τη δυνατότητα χρήσης τους από ψηφιακά αναλφάβητους, στους οποίους συνήθως ανήκει η μεγαλύτερη ηλικία; Ποιος, επίσης, εγγυάται την προστασία από τα «fake news», τις ψευδείς ειδήσεις που διακινούν ξένα κέντρα, ή χάκερς στο διαδίκτυο, δηλαδή σύγχρονοι δημαγωγοί, όταν δεν μπορούν να προστατευτούν ήδη οι σωστά θωρακισμένες προηγμένες δημοκρατίες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες; Δέστε την υπόθεση των WikiLeaks, ή θυμηθείτε την παραβίαση προσωπικών δεδομένων στο Facebook τις παραμονές των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ.

Δεν χρειάζεται, όμως, να πάμε μακριά για να διαπιστώσουμε τις επικίνδυνες πτυχές ενός μονοσήμαντα αμεσοδημοκρατικού συστήματος. Κατά τη γνώμη μου, αρκεί να κοιτάξουμε το δημαγωγικό δημοψήφισμα του 2015. Προκηρύχθηκε γρήγορα βάσει του άρθρου 44 παράγραφος 2 του Συντάγματος με τον εκτελεστικό νόμο 4023. Έθεσε ένα ασαφές ερώτημα, που σημειωτέον εκινείτο στο πλαίσιο της δημοσιονομικής πολιτικής, ενώ αυτό απαγορεύεται από το Σύνταγμα και μάλιστα το έθεσε εις την αγγλική γλώσσα, ούτε καν στην ελληνική. Εργαλειοποίησε για λόγους κομματικού συμφέροντος τον θεσμό του δημοψηφίσματος, άφησε ελάχιστο χρόνο δημόσιας διαβούλευσης και πολιτικής συζήτησης. Προκάλεσε πόλωση, έντονο διχασμό της ελληνικής κοινωνίας. Δεν προέβλεψε τις συνέπειες των επιλογών. Και τέλος, οδήγησε στην εφαρμογή μιας πολιτικής αντιδιαμετρικά αντίθετης από αυτή που ενέκρινε ο λαός, κάτι που ανάγκασε τον ΣΥΡΙΖΑ να ξαναπάει σε εκλογές, ξεφορτώνοντας τα μισά του στελέχη και αναζητώντας τη δημοκρατική νομιμοποίηση μιας ορθολογικής λύσης που δεν θα κατέστρεφε τη χώρα.

Αυτή η περιπέτεια που στοίχισε γύρω στα 100 δισεκατομμύρια ευρώ στην εθνική οικονομία κλόνισε την εμπιστοσύνη των πολιτών στον θεσμό του δημοψηφίσματος, που το είδαν να εργαλειοποιείται μικροκομματικά και εσωκομματικά και στη συνέχεια να επιστρέφει την ευθύνη των αποφάσεων στους θεσμούς της κλασικής αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, δηλαδή στην εκλεγμένη κυβέρνηση και στο Κοινοβούλιο, προκειμένου να μην βιώσουμε μία εθνική καταστροφή.

Αντίστοιχες εμπειρίες μπορούμε να δούμε στη Λατινική Αμερική ή και στη Γερμανία.

Η επισημάνση των αρνητικών, όμως, πτυχών ενός μονοδιάστατα αμεσοδημοκρατικού συστήματος δεν σημαίνει ότι πρέπει να αποκλείσουμε πλήρως κάποια άμεσα δημοκρατικά εργαλεία, που ενδεχομένως να συμπληρώνουν και να ενισχύουν τη δημοκρατία μας, εδραιώνοντας την αρχή των ελέγχων και των ισορροπιών και ενθαρρύνοντας τους πολίτες να γίνουν πιο ενεργοί, χωρίς όμως να κλονίζουν τον κυρίαρχο ρόλο του Κοινοβουλίου μας, που αποτελείται από αντιπροσώπους και όχι από εκπροσώπους του λαού, δηλαδή από ανθρώπους που εκλέγονται όχι για να εντέλλονται, αλλά για να αποφασίζουν με κριτήριο τη συνείδησή τους.

Αυτός ο ιδανικός συνδυασμός του ελληνικού Συντάγματος εστιάζεται τόσο στο άρθρο 44, που προβλέπει δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά θέματα όσο και για σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, πλην των δημοσιονομικών -αφού και στις δύο περιπτώσεις το αποφασίζουν οι Βουλευτές- αλλά και στο άρθρο 29 όπου προβλέπεται η δημοκρατία των κομμάτων και η δημοκρατία μέσα στα κόμματα.

Θα μπορούσε ενδεχομένως να συζητηθεί εδώ μία πιο άμεση πρωτοβουλία των πολιτών για νομοθέτηση και είμαστε δεκτικοί στο να κάνουμε αυτή τη συζήτηση. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε απελευθερώνοντας πλήρως δημοψηφίσματα που δεν οδηγούν πουθενά, αλλά εκθρεφούν τον λαϊκισμό.

Αυτός ο συνδυασμός που σας περιέγραψα στην Ελλάδα διαμορφώνει ένα περιβάλλον ημιάμεσης κοινοβουλευτικής δημο-

κρατίας, η οποία μπορεί να αποδώσει αποτελεσματικά καρπούς, αρκεί αυτά που περιέγραψα ως κανόνες να λειτουργούν από την κορυφή μέχρι τη βάση.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Θα προχωρήσουμε με τον κατάλογο των ειδικών εισηγητών και θα καλέσω πρώτο στο Βήμα τον κ. Ιωάννη Μπούγα από τη Νέα Δημοκρατία.

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ: Κύριε Πρόεδρε, καλό θα ήταν να λέτε και τους επόμενους δύο, τρεις ομιλητές που ακολουθούν για να ετοιμάζονται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Είναι καθορισμένοι από τα κόμματα, εξάλλου. Στη συνέχεια είναι ο κ. Γεώργιος Παπαηλιού από τον ΣΥΡΙΖΑ, ο κ. Γεώργιος Κώτσηρας από τη Νέα Δημοκρατία και η κ. Θεοδώρα Τζάκρη από τον ΣΥΡΙΖΑ. Αμέσως μετά θα μπορούμε στον κατάλογο των ομιλητών - Βουλευτών, εκτός εάν κάποιος Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ζητήσει να παρέμβει.

Ορίστε, κύριε Μπούγα, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα περιοριστώ στο άρθρο 32, που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Οι διατάξεις του άρθρου 32 του Συντάγματος, που αφορούν την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι κεφαλαιώδους σημασίας, λόγω της συνταγματικής πρόβλεψης για διάλυση της Βουλής, σε περίπτωση μη εκλογής Προέδρου, που κατά το παρελθόν -ελέχθη αρκετές φορές- οδήγησαν σε εργαλειώδη χρήση της επίμαχης διαδικασίας, με γνώμονα κομματικές σκοπιμότητες και εκλογικές στρατηγικές.

Η υφιστάμενη συνταγματική πρόβλεψη επιδιώκει την επίτευξη της ευρύτερης δυνατής κοινοβουλευτικής συναίνεσης στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, λόγω και της ευθείας σύνδεσης που κάνει το Σύνταγμα μεταξύ του ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας και της μορφής του πολιτεύματος, δηλαδή της. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι διαχρονικά οι διατάξεις αυτές έχουν θεωρηθεί ως η λυδία λίθος της Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Η επιλογή του αναθεωρητικού νομοθέτη του 1986 αποκατέστησε τον προεδρευόμενο χαρακτήρα του πολιτεύματος, έτσι ώστε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να συμβολίζει την ενότητα του έθνους και να μην ασκεί πολιτική επιρροή. Η σημασία της Αναθεώρησης αυτής -μιλάω για την Αναθεώρηση του 1986- είναι μεγάλη, κυρίως διότι αφαιρέθηκε το δικαίωμα -προνόμιο που είχε μέχρι τότε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για πρόωρη διάλυση της Βουλής με επίκληση της περιβόητης «δυσαρμονίας με το λαϊκό αίσθημα». Μέχρι τότε βέβαια δεν είχε γίνει χρήση της διατάξεως αυτής. Έκτοτε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αποτελεί τον Αρχηγό του κράτους, χωρίς, όμως, να έχει κατά το Σύνταγμα ουσιαστικές αρμοδιότητες. Η δυνατότητα διακριτικής ευχέρειας του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά το Σύνταγμα μας είναι απολύτως περιορισμένη και δεν δικαιολογεί ενδεχομένως τη συνταγματική αναβάθμιση της προεδρικής εκλογής.

Η πρόβλεψη πρόωρης διάλυσης της Βουλής βρίσκεται έτσι σε πλήρη αντίθεση προς τον σκοπό της συναινετικής εκλογής του Προέδρου, αλλά και της υπερκομματικής φυσιογνωμίας του. Στην πραγματικότητα, για να ακριβολογούμε, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, στις οποίες αναφορά έγινε από τους προηγούμενους ομιλητές, αλλοιώθηκε πλήρως το πνεύμα του Συντάγματος. Αντί για την ευκαία συναίνεση μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας φθάσαμε στο άλλο άκρο: Η Αντιπολίτευση εκμεταλλεύτηκε την εκλογή του ως ένα οιονεί δικαίωμα μειοψηφίας χωρίς να της παρέχεται κάτι τέτοιο βέβαια από το Σύνταγμα, προκειμένου να προκαλείται πρόωρα η διάλυση της Βουλής και άρα να διακόπτεται βίαια ο πολιτικός βίος μιας κυβέρνησης, για να μπορέσει να επιτευχθεί η πολιτική αλλαγή.

Αναφέρθηκε από τον Κοινοβουλευτικό μας Εκπρόσωπο ότι από τις εννέα εκλογές του Προέδρου της Δημοκρατίας, που πραγματοποιήθηκαν από το 1975 έως το 2010 προέκυψε συμφωνία των κομμάτων στην επιλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας μόνο σε τρεις περιπτώσεις. Η ανάγκη, λοιπόν, αποσύνδεσης

της ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής έχει ήδη τεθεί, υπό διάφορες εκδοχές, τόσο στη διαδικασία Αναθεώρησης του Συντάγματος του 2001, όσο και σε αυτή του 2008, χωρίς τελικώς να αναθεωρηθούν οι σχετικές διατάξεις.

Επιτέλους, πιστεύουμε ότι ήρθε η ώρα αυτής της σπουδαίας θεσμικής αλλαγής. Την αλλαγή αυτή, άλλωστε, απαιτεί πλέον η μεγάλη πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας. Το αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών απέδειξε περίτρανα τη συναίνεση του μεγαλύτερου μέρους της κοινωνίας γι' αυτή τη θεσμική μεταρρύθμιση.

Η Νέα Δημοκρατία είχε εξαγγείλει ρητώς την πρόθεσή της να αποσυνδεθεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Ο δικαιολογητικός σκοπός της διάταξης του άρθρου 32 -η «ratio» κατά τη νομική ορολογία- δεν είναι βεβαίως η παροχή στην Αντιπολίτευση της δυνατότητας να προκαλεί πρόωρη διάλυση της Βουλής όποτε εκείνη κρίνει σκόπιμο, υποτασσόμενη στους εκάστοτε δημοσκοπικούς κομματικούς συσχετισμούς, αλλά η ανάδειξη, στο ύπατο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, προσώπων με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει ρόλο υπερκομματικό και ενσαρκώνει την εθνική ενότητα. Η γραμματική διατύπωση και η ερμηνεία της επίμαχης διάταξης, η οποία προβλέπει σαφώς ως λόγο διάλυσης της Βουλής την αδυναμία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας ακόμα και για λόγο ουσιαστικά άσχετο με την εκλογή του, δεν υπηρετεί ασφαλώς την εθνική ενότητα ούτε συνάδει με τη λεγόμενη κατά τον Ευάγγελο Βενιζέλο «εσωτερική λογική» του κοινοβουλευτικού μας συστήματος.

Η κοινοβουλευτική δημοκρατία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οφείλει να υπερβεί τις μεθόδους της εργαλειώδους χρήσης των συνταγματικών διατάξεων και της απαξίωσης του θεσμού, μεθόδους που, όπως αποδείχθηκε, εκμεταλλεύονται το γράμμα του Συντάγματος για να παραβιάσουν το πνεύμα του. Μέσα από αυτές τις τραυματικές για τη χώρα εμπειρίες, η πραγματικότητα είναι ότι οι μικροκομματικές στρατηγικές, που ουδεμία σχέση έχουν βεβαίως με τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, κυριάρχησαν απολύτως.

Σκοπός ήταν κάθε φορά η τεχνητή πρόκληση ενός πολιτικού αδιεξόδου, ώστε η χώρα να οδηγηθεί πρόωρα σε εκλογές, πράξη που βεβαίως απάδει από τις δημοκρατικές αρχές και αποτελεί ακόμα μία μορφή βαριάς κατάχρησης εξουσίας.

Ο συντακτικός νομοθέτης στόχευε στη συναίνεση, ώστε να μην οδηγούμεθα σε περιεργες μεθοδεύσεις. Σήμερα όλες οι πτέρυγες του Κοινοβουλίου συμφωνούν ότι αυτή η παραποίηση, κατ' ουσίαν, του Συντάγματος πρέπει να λάβει τέλος. Είναι σημαντικό το γεγονός ότι, με ευρεία πλειοψηφία, το άρθρο 32 έρχεται προς αναθεώρηση στην παρούσα Αναθεωρητική Βουλή, διότι οι πολιτικές δυνάμεις του τόπου κατέληξαν ότι ο φαύλος κύκλος της ανατροπής της πολιτικής κανονικότητας, που δεν αποτελούσε επιδίωξη του Συντάγματος, είναι καιρός να σταματήσει.

Σήμερα, λοιπόν, διαθέτουμε την κοινή βούληση, την κατεύθυνση δηλαδή που μας κληροδότησε η προτεινόμενη Βουλή με τον πιο ευκρινή τρόπο. Το ζήτημα, επομένως, που καλούμεθα να αντιμετωπίσουμε είναι ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος να επιτευχθεί αυτή η θεσμική αλλαγή.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 30 του Συντάγματος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος και εκλέγεται από τη Βουλή για περίοδο πέντε ετών. Υπό την έννοια ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ρυθμίζει τις λειτουργίες και εγγυάται την αρμονική συνύπαρξη των εξουσιών στο πολίτευμα, ορίζεται εννοιολογικά ο ρόλος του ως «ρυθμιστής». Κατά την παράδοσή μας, δηλαδή, εγγυάται την Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, η οποία αντιδιαστέλλεται με τα λεγόμενα προεδρικά συστήματα, όπου η αρμοδιότητες και ο ρόλος του Προέδρου διαφέρουν ουσιαστικά γιατί δεν είναι ρυθμιστικές, αλλά ξεκάθαρα κυβερνητικές. Γι' αυτό και η προεδρική δημοκρατία συνδέεται κατ' αρχάς με την άμεση εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η πρόταση της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης επιχειρεί να συγ-

κεράσει την άμεση με την έμμεση εκλογή Προέδρου και παρουσιάζει γι' αυτό τον λόγο σημαντικά προβλήματα, τα οποία άπτονται της λειτουργίας και της μορφής του πολιτεύματός μας. Εισάγει ένα καινοφανές «ημιπροεδρικό» σύστημα, δεδομένου ότι, δικαιουσγκρικά, υφίστανται εθνικά πολιτεύματα είτε με άμεση είτε με έμμεση εκλογή Προέδρου. Προτείνεται εδώ από την Αξιωματική Αντιπολίτευση κάτι ενδιάμεσο, μια ανέξοδη, θα λέγαμε, δεδομένου ότι δεν πρόκειται να γίνει δεκτή, προσπάθεια του ΣΥΡΙΖΑ να ικανοποιήσει και τις δύο θέσεις. Με άλλες λέξεις, προτείνεται η απόδοση στα καθ' ημάς ενός προεδρικού μοντέλου πολιτεύματος, που θα δημιουργούσε δικαιοπολιτική ανισορροπία και περαιτέρω διχασμό της πολιτικής ζωής.

Συγκεκριμένα, η προτεινόμενη από τον ΣΥΡΙΖΑ αναθεώρηση, δηλαδή η προσφυγή απευθείας στον λαό μετά από ενδεχόμενες διαδοχικές άκαρπες ψηφοφορίες για την εκλογή Προέδρου μπορεί να οδηγήσει στην απονομιμοποίηση μιας κυβέρνησης, ενδεχομένως και την απονομιμοποίηση της πολιτικής ζωής. Θα προκαλεί το άνοιγμα μίας προεκλογικής προεδρικής εκστρατείας με αναζήτηση ευρύτερων κομματικών πλειοψηφιών από κάθε υποψήφιο Πρόεδρο, ο οποίος -το υπενθυμίζω, γιατί πρέπει να είναι η βάση για κάθε πρόταση αναθεώρησης- δεν προορίζεται από το πολίτευμά μας να κυβερνά, αλλά να εγγυάται. Ο Πρόεδρος, ως γνωστόν, ασκεί από κοινού με την κυβέρνηση την εκτελεστική εξουσία, η οποία εξουσία όμως στην Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1, εκλέγεται κατά τρόπο έμμεσο από τη Βουλή.

Έχουν αξία τα ανωτέρω και για έναν πρόσθετο λόγο: Κατά την επιχειρηματολογία του ΣΥΡΙΖΑ, η νομιμοποίηση του Προέδρου δεν θα αντλείται ευθέως από τη νομοθετική εξουσία, αλλά θα ισχυροποιείται από την εκτελεστική. Για ποιον λόγο όμως άραγε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να επιζητά ισχυροποίηση; Δεν αρκεί η Βουλή με τη γνώση αντιπροσωπευστή της από τον ελληνικό λαό;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επειδή δεν θέλω να καταχραστώ τον χρόνο, έρχομαι στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία είναι σαφής. Λέμε ότι μετά από τέσσερις άκαρπες προσπάθειες, στις οποίες απαιτούνται για τις μεν δύο πρώτες ψηφοφορίες διακόσιες ψήφοι, εν συνεχεία εκατόν ογδόντα και τελικά εκατόν πενήντα μία, να απευθυνθούμε σε επόμενη ψηφοφορία στην ίδια Βουλή και, μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψηφήσαν, να θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος, που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

Διατυπώνεται το αντιπερίληφο: Πώς είναι δυνατόν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να συμβολίζει την ενότητα και ταυτοχρόνως, να εκλέγεται με απλή πλειοψηφία; Απαντούμε: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με τα συγκεκριμένα συνταγματικά χαρακτηριστικά, που του έχουν σήμερα αποδοθεί, ανταποκρίνεται ακριβώς σε αυτή τη λογική της απλής πλειοψηφίας. Είναι, δηλαδή, κάτι που αντιστοιχεί στις συνταγματικές του αρμοδιότητες, ενώ επιπλέον δεν συνιστά κίνδυνο για το πολίτευμα λόγω της αυξημένης νομιμοποίησης που θα μπορούσε να παράσχει η άμεση λαϊκή εντολή. Η εκλογή του, λοιπόν, αποτελεί ζήτημα πολιτικής πρακτικής.

Περαιτέρω, ισχυρίστηκαν οι εκπρόσωποι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης ότι η πρότασή μας να εκλέγεται στην τελική ψηφοφορία όχι με την αυξημένη, αλλά με τη σχετική πλειοψηφία των Βουλευτών στερεί τάχα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον υπερκομματικό χαρακτήρα, που συνάδει με τον ρόλο του ως ρυθμιστή του πολιτεύματος. Κατά την Αξιωματική Αντιπολίτευση, δηλαδή, δεν στερεί τον υπερκομματικό χαρακτήρα του Προέδρου της Δημοκρατίας να απευθυνθεί στον λαό και να ζητήσει την ψήφο του σε έναν προεκλογικό, άτυπα κομματικό αγώνα έναντι άλλου υποψηφίου από άλλη παράταξη, αλλά τον αποδυναμώνει η ενδεχόμενη εκλογή του από τους Βουλευτές.

Εμείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύουμε στη διάκριση των εξουσιών, οι οποίες βεβαίως αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά και ισορροπούν. Ο τρόπος που αυτό επιτυγχάνεται είναι με την κυριαρχία του νόμου και των νομοθετικών αποφάσεων του αντιπροσωπευτικού σώματος πάνω σε οποιαδήποτε πράξη της εκτελεστικής εξουσίας. Έτσι η νομοθετική εξουσία καθίσταται, όπως έχει υποστηριχθεί, «sine qua non ασφαλιστική δικλίδα» που απο-

τρέπει την αυθαιρεσία και κατ' επέκταση ενισχύει και θωρακίζει τη θεμελιώδη αρχή του κράτους δικαίου.

Η κυβέρνηση έχει επικεφαλής τον Πρωθυπουργό, ο οποίος εξαρτάται από την εμπιστοσύνη της Βουλής. Αντιστοίχως, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως άμεσο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας με συγκεκριμένες αρμοδιότητες πρέπει να εκλέγεται από τη νομοθετική εξουσία, όχι να απευθύνεται άμεσα στο εκλογικό σώμα προς εκλογή. Δεν πρέπει, με άλλες λέξεις, να εξισώνεται με τη Βουλή, αλλά να τελεί υπό τον έλεγχό της.

Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και του κοινοβουλευτικού μας συστήματος και η νομοπολιτική θέση του διαμορφώνεται από τον συνδυασμό επιμέρους στοιχείων και κυρίως από τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, τον τρόπο εκλογής του, τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες και την έκταση της ευθύνης του.

Η πρόταση της άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας συνεπάγεται μια ιδιότυπη όσο και επικίνδυνη πολιτική διαρχία, που δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει αποδεκτή. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας εναρμονίζεται πλήρως προς τις ρυθμιστικές εξουσίες του Προέδρου και εγγυάται την απρόσκοπτη λειτουργία των θεσμών.

Σας ευχαριστώ θερμά.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Δίνω τον λόγο στην κ. Θεοδώρα Τζάκρη από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΖΑΚΡΗ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, έτσι όπως ρυθμίζεται από το άρθρο 32 του Συντάγματος, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε διάλυση της Βουλής μέσα σε δέκα μέρες από την τρίτη ψηφοφορία, εφόσον δεν επιτευχθεί η πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των Βουλευτών, αποβλέπει, κατά την κρατούσα συνταγματική θεωρία-άποψη, στην επίτευξη της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας και στην εκλογή των προσώπων με υπερκομματική αναγνώριση. Και η επιδίωξη αυτή είναι γεγονός ότι εμφανιζόταν, τουλάχιστον μέχρι το 1986, δηλαδή μέχρι την Αναθεώρηση με την οποία συρρικνώθηκαν σημαντικά οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, πλήρως δικαιολογημένη εν όψει των υπεραξιών που αυτός διέθετε μέχρι τότε.

Μετά όμως την Αναθεώρηση του 1986 η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας όχι μόνο δεν δικαιολογείται επαρκώς από το status και τις αρμοδιότητές του ως ρυθμιστή του πολιτεύματος, εφόσον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μπορεί να διαλύσει τη Βουλή, ούτε ασκεί κυβερνητική πολιτική, ούτε ασκεί αποφασιστικές πολιτικές εξουσίες, αλλά κρίνεται μάλλον αναντίστοιχη με το εύρος των αρμοδιοτήτων του και κατ' ουσίαν λειτουργεί ως ένας μηχανισμός, που δεν εξυπηρετεί την επιδίωξη της πραγματικής και γνήσιας συναίνεσης, αλλά αντίθετα, εξωθεί προς την πολιτική σύγκρουση και την πρόωρη διακοπή της βουλευτικής περιόδου.

Στην πράξη αποδείχθηκε, πολύ γρήγορα, πως η απειλή της πρόωρης προσφυγής στις κάλπες αντί να λειτουργήσει ως κίνητρο ώστε να ευδοκιμήσουν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των κομμάτων για την επίτευξη συναίνεσης στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, χρησιμοποιήθηκε από την εκάστοτε πλειοψηφία, αλλά και από την αντιπολίτευση, ως μέσο άσκησης κομματικής πολιτικής. Είναι χαρακτηριστική η επιχειρηματολογία, που χρησιμοποιήσε ο Κωνσταντίνος Μητσότακας δέκα χρόνια μετά την προεδρική εκλογή του 1990, για να δικαιολογήσει τη στάση του τότε ως αρχηγού του πλειοψηφούντος κόμματος της Νέας Δημοκρατίας, που επιδίωκε εκλογές με σκοπό την ανάδειξη αυτοδύναμης κυβέρνησης.

Από τη στιγμή που το Σύνταγμα προβλέπει τη δυνατότητα επί ευκαιρία της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας να οδηγηθεί η χώρα σε εκλογές, είναι βέβαιον ότι όλα τα κόμματα θα κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας, εάν πολιτικά πιστεύουν ότι μπορούν να οδηγήσουν τη χώρα σε εκλογές. Εκφράστηκε, μάλιστα, από τμήμα της θεωρίας η άποψη ότι η άρνηση της αντιπολίτευσης να συμπράξει στην προεδρική εκλογή, ακριβώς με

σκοπό να προκληρυχθούν προεδρικές εκλογές, όχι μόνο δεν συνιστά καταστρατήγηση του Συντάγματος, αλλά λειτουργεί ως ένα αντίβαρο απέναντι στην εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία και στις υπερεξουσίες του Πρωθυπουργού. Πρόκειται εν τέλει για μια νέα ανάγνωση της επίμαχης ρύθμισης, που αντιστρέφει τη λειτουργία της προεδρικής εκλογής από πεδίο συναίνεσης σε όπλο της αντιπολίτευσης εντός της κομματικής αντιμαχίας.

Το αποτέλεσμα είναι αυτό που ειπώθηκε μέχρι τώρα. Στις εννέα εκλογές για Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που πραγματοποιήθηκαν από το 1975 έως σήμερα, μόνο σε τρεις, το 2000, το 2005 και το 2010, επήλθε συμφωνία των δύο κομμάτων εξουσίας στο πρόσωπο του Προέδρου, είτε γιατί στην περίπτωση του 2000 και του 2005 τα τότε κόμματα της αντιπολίτευσης έκριναν ότι δεν είναι προς το συμφέρον τους η διεξαγωγή πρόωρων εκλογών στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία είτε γιατί στην περίπτωση του 2010 το ΠΑΣΟΚ διέθετε τότε την απαραίτητη πλειοψηφία, τον απαιτούμενο αριθμό ψήφων δηλαδή, για την προεδρική εκλογή, χωρίς να εξυπηρετείται, όπως αντιλαμβανόμαστε όλοι, ο σκοπός της ευρύτερης συναίνεσης, αλλά για λόγους καθαρά συγκυριακής κομματικής σκοπιμότητας.

Με αυτό τον τρόπο συνετέλεσε, κατά τον Αντώνη Μανιτάκη, η εκμδένιση κάθε συνταγματικής αυτοτέλει του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο κομματικός διασυσμός του και η αποδυνάμωση του συμβολικού ενοποιητικού και υπερκομματικού του λόγου, καταστρατηγώντας το Σύνταγμα και χρησιμοποιώντας την προεδρική εκλογή για την ικανοποίηση συγκυριακών κομματικών στόχων.

Θέλω όμως να δούμε ποιες είναι οι δυνατότητες και τι προτείνεται από τα κόμματα ως προς την αλλαγή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, που υπάρχει ομοφωνία απ' όλους ότι πρέπει να αλλάξει.

Πρώτον, υπάρχει η δυνατότητα της απευθείας, άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από το εκλογικό σώμα. Θέλω να τονίσω ότι η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό δεν συνιστά από μόνη της αλλοίωση του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα του πολιτεύματος. Αυτό άλλωστε συμβαίνει σε πλείστες περιπτώσεις, στην Ιρλανδία, στην Αυστρία, στη Φινλανδία, στην Πορτογαλία, όπου γίνεται δεκτό ότι η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν αναιρεί τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, εκτός αν συνδυαστεί με άλλες θεσμικές τομές και παρεμβάσεις στο επίπεδο του Συντάγματος.

Παραδείγματος χάριν, αυτό θα συνέβαινε με τη συνταγματική κατοχύρωση της δυνατότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας να διαλύει τη Βουλή κατά το δοκούν, δηλαδή κατά την ελεύθερη εκτίμησή του και χωρίς άλλες προϋποθέσεις. Η πρόβλεψη αυτή πράγματι θα προσέκρουε άμεσα στις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 1 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με το άρθρο 35 που προβλέπει τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, καθώς θα αλλοίωνε τον χαρακτήρα του πολιτεύματος και θα οδηγούσε σε ημιπροεδρικό σύστημα.

Θεωρώ όμως ότι η δυνατότητα αυτή, δηλαδή της άμεσης εκλογής, δεν συνάδει ούτε με τις συγκεκριμένες σήμερα αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, ούτε με τη στρατηγική κατεύθυνση της μετάβασης σε ένα πολιτικό σύστημα με περισσότερες συναίνεσεις και λιγότερες συγκρούσεις, ούτε όμως και με την επιδίωξη να εκλέγονται πρόσωπα με ήπιο ενωτικό προφίλ που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην εκτόνωση ακραίων πολιτικών συγκρούσεων σε συγκεκριμένες πολιτικές ή θεσμικές περυστάσεις, δεδομένου ότι οι υποψήφιοι Πρόεδροι που θα κατέρχονται στις εκλογές θα είναι τουλάχιστον δύο και θα διαμορφώνονται καταστάσεις πολιτικές, δηλαδή συνθήκες σύγκρουσης.

Δεύτερη δυνατότητα είναι η πρόταση να ανατεθεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας σε μεικτή ειδική συνέλευση συγκροτούμενη από τους Βουλευτές, από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης ή από εκπροσώπους άλλων κοινωνικών φορέων. Θεωρώ ότι η άποψη αυτή θα πρέπει να απορριφθεί ως πειραματισμός με άδηλα αποτελέσματα και δεν είναι τυχαίο ότι το σύστημα αυτό αμιγώς δεν εφαρμόζεται από καμμία χώρα της κεντρικής Ευρώπης, στην οικογένεια της οποίας ανήκει και το δικό μας Σύνταγμα. Μόνο στην περίπτωση της Ιταλίας έχει προ-

στεθεί, ως το πω, η επιλογή στο εκλεκτορικό σώμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, που είναι αμιγώς κοινοβουλευτική, τριών φυσικών προσώπων, τριών πολιτών.

Η τρίτη εναλλακτική είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται από τη Βουλή με αυξημένη πλειοψηφία και αν αυτό δεν επιτυγχάνεται μετά από μία ή δύο εκλογές, στην τρίτη ψηφοφορία να μετατρέπεται η αυξημένη πλειοψηφία σε σχετική πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών. Και αυτή η πρόταση προτείνεται από τη Νέα Δημοκρατία. Είναι προφανές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η εναλλακτική αυτή δυνατότητα εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας αποδυναμώνει ακόμη περισσότερο τη συμβολική ισχύ και το κύρος του θεσμού, ενισχύοντας την προοπτική της μονοκομματικής στήριξης και της μονοκομματικής προέλευσης του Προέδρου της Δημοκρατίας και επιτείνει έτσι τον πλειοψηφικό και πρωθυπουργοκεντρικό χαρακτήρα του πολιτικού συστήματος.

Η παράλληλη, μάλιστα, πρόταση για λελογισμένη σημαντική ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του, όπως η σύγκληση Συμβουλίου των Πολιτικών Αρχηγών, ο ορισμός των προέδρων των ανεξαρτήτων αρχών και των ανώτατων δικαστικών λειτουργιών και η αναπομπή ψηφισμένου νομοσχεδίου για λόγους συνταγματικότητας ή μη συμβατότητας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, παρά το γεγονός ότι δεν προσκρούει στον χαρακτήρα του πολιτεύματος ως Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, εντούτοις θεωρείται ότι δεν συνάδει με την αποδυνάμωση του συμβολικού του ρόλου, εάν αυτός αναδειχθεί από τη σχετική πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Τέταρτη εναλλακτική δυνατότητα, που απομένει είναι η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ που προτείνει την επίτευξη αυξημένης πλειοψηφίας των 2/3 του συνόλου των Βουλευτών στις δύο πρώτες ψηφοφορίες και αν αυτή δεν επιτευχθεί, αυξημένη πλειοψηφία των 3/5 του συνόλου των Βουλευτών σε επαναλαμβανόμενες, αν χρειαστεί ψηφοφορίες, μέχρι τη συμπλήρωση εξαμήνου από την έναρξη της διαδικασίας εκλογής. Και αν μετά την παρέλευση εξαμήνου κι εφόσον σε καμία από τις ψηφοφορίες δεν συγκεντρώνεται η απαιτούμενη πλειοψηφία των 3/5, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται από τον λαό.

Είναι προφανές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ αποσκοπεί, αφ' ενός μεν στο να αποφευχθεί η πρόκληση πρόωγων εκλογών για συγκυριακούς λόγους κομματικής σκοπιμότητας, αφ' ετέρου δε να διασφαλιστεί η συναινετική εκλογή ενός υπερκομματικού Προέδρου της Δημοκρατίας.

Γνωρίζω τον αντίλογο, στην πρόταση αυτή, που αρθρώνεται από τα κόμματα, του κινδύνου δηλαδή μιας ατελέσφορης, ατέρμονης και αδιέξοδης επανάληψης ψηφοφοριών, χωρίς να επιτυγχάνεται η απαιτούμενη πλειοψηφία. Θέλω, όμως, να τονίσω ότι μια τέτοια επιλογή, που θα ήταν ενδεικτική ενός ανώριμου πολιτικού συστήματος, θα επέσυρε σημαντικό πολιτικό κόστος για τα κόμματα που θα αναλάμβαναν την ευθύνη μιας ατέρμονης, αδιέξοδης διαδικασίας. Το ενδεχόμενο αυτό, δηλαδή του πολιτικού κόστους, θα αποτελέσει το ισχυρό κίνητρο που χρειάζεται το πολιτικό σύστημα προκειμένου να συναινέσει στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, ώστε να μην οδηγηθεί αυτό σε θεσμικά αδιέξοδα.

Το θετικό της πρότασης αυτής επιπλέον, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι ότι ακόμη και στην περίπτωση της μη συγκέντρωσης της απαιτούμενης πλειοψηφίας δεν επέρχεται διάλυση της Βουλής και μέχρι την εκλογή του νέου Προέδρου εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του ο απερχόμενος Πρόεδρος. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που διαπιστώνεται κατά τη συζήτηση της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας είναι ότι σχεδόν όλες οι πολιτικές δυνάμεις συγκλίνουν ως προς την ανάγκη αναθεώρησης της επίμαχης διάταξης του άρθρου 32 του Συντάγματος προς την κατεύθυνση της αποσύνδεσης της προεδρικής εκλογής από το ενδεχόμενο της διάλυσης της Βουλής και της συγκρουσιακής μεσολάβησης βουλευτικών εκλογών στην περίπτωση που μετά από την τρίτη ψηφοφορία για την ανάδειξη του Προέδρου δεν επιτευχθεί η απαραίτητη πλειοψηφία. Η διαφωνία μεταξύ των διαφόρων παρατάξεων έγινε στην πλειοψηφία που πρέπει να επιτευχθεί ώστε να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, ο Πρόεδρος μπορεί να

εκλέγεται στην τέταρτη ψηφοφορία όχι με την ενισχυμένη, αλλά με τη σχετική πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, στερεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον υπερκομματικό χαρακτήρα -που συνάδει με τον ρόλο του ως ρυθμιστής του πολιτεύματος- που του επιτρέπει, δηλαδή, την άρση των συγκρούσεων μεταξύ της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας, δηλαδή μεταξύ της κυβέρνησης και της Βουλής, ο οποίος δεν μεταβάλλεται, όπως ανέφερα παραπάνω, εφόσον οι αρμοδιότητες δεν αλλάζουν και τον καθιστά αρχηγό κόμματος, αρχηγό δηλαδή παράταξης.

Επιπλέον, αυτή η επιλογή, δηλαδή η εκλογή με τη σχετική πλειοψηφία είναι καταφανώς ακατάλληλη για την παρούσα συγκυρία, εφόσον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ένα σύμβολο και συμβολίζει την ενότητα του έθνους.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, εν κατακλείδι, η διακηρυγμένη πολιτική απόφαση για τη μορφή του πολιτεύματος, που συναντά τη συναίνεση όλων μας, είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Είναι ένα σύστημα που ιστορικά στη Μεταπολίτευση λειτούργησε με άψογα θεσμικό τρόπο. Η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, αφού αποτελέσει κοινό τόπο για την καθυστήρεια κοινοβουλευτική τάξη, δεν πρέπει να αλλοιωθεί από συνταγματικές πρωτοβουλίες που μπορούν να καταλήξουν σε αναίρεση του πολιτεύματος της Προεδρευόμενης Δημοκρατίας.

Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με συγκυριακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία σημαίνει μειωμένη δημοκρατική νομιμοποίηση, μειωμένη κοινωνική αποδοχή και ένα μειωμένο κύρος για τον Πρόεδρο ενώ η απευθείας εκλογή του από το εκλογικό σώμα, με ταυτόχρονη όμως ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του, καταλήγει σε βαθιά αλλοίωση του πολιτεύματος και σε αναίρεση της ιστορικά αποδεδειγμένης λειτουργικότητάς του.

Τόσο η πρώτη, η εκλογή δηλαδή του Προέδρου από τη συγκυριακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, όσο και η εκλογή του με απευθείας προσφυγή στο εκλογικό σώμα, με παράλληλη ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του, αποτελούν ριζοσπαστική αλλαγή η πρώτη και ανατρεπτική πολιτική μεταβολή η δεύτερη, που αλλάζει μάλιστα τη φυσιογνωμία του πολιτεύματος.

Η άμεση εκλογή από τον λαό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητείται κατόπιν επανειλημμένων προσπαθειών εκλογής και μόνο ως ισχυρό κίνητρο για την επίτευξη της αναγκαίας αυξημένης συναίνεσης, δεδομένης της ανάγκης ύπαρξης σταθερής κοινοβουλευτικής διοίκησης, ιδίως σε συνθήκες κρίσης όπως αυτές που βίωσε και βιώνει η χώρα μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο Πρόεδρος Δημοκρατίας δεν είναι πρόσωπο. Είναι θεσμός που συμβολίζει την ενότητα της κοινωνίας, του έθνους και του πολιτικού συστήματος. Άρα, η αποσύνδεση της εκλογής του από την προκήρυξη πρόωγων εκλογών, που είναι εκβιασμός, και η εκλογή του από μια γνήσια κοινοβουλευτική πλειοψηφία θα συνιστούσε θεσμική εξέλιξη και δημοκρατικό εκσυγχρονισμό.

Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Τον λόγο έχει από τη Νέα Δημοκρατία ο κ. Γεώργιος Κώτσηρας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΤΣΗΡΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αισθανόμενος, κατ' αρχάς, την τιμή, ως Βουλευτής και ως νομικός, να συμμετέχω στη συγκεκριμένη διαδικασία, την ύψιστη κοινοβουλευτική διαδικασία Αναθεώρησης του Συντάγματος, ξεκινώ αναφερόμενος στη βασική σκέψη της Νέας Δημοκρατίας στο πλαίσιο της αναθεωρητικής διαδικασίας, η οποία είναι η θεσμική θωράκιση του πολιτεύματός μας, η κοινοβουλευτική σταθερότητα και η δημιουργία ενός σύγχρονου μοντέλου αποτελεσματικής δημοκρατίας.

Επομένως, η αναμόρφωση και ο εκσυγχρονισμός του Καταστατικού Χάρτη της χώρας οφείλουμε να γίνει με γνώμονα τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματος, στο πλαίσιο προφανώς της οριοθέτησης που μας έχει θέσει η προτεινόμενη Βουλή, στο πλαίσιο των διατάξεων που ήρθαν στην Αναθεωρητική Βουλή προς ψήφιση.

Ξεκινώ με ό,τι αφορά στην αναθεώρηση του άρθρου 68 παράγραφου 2. Η πρότασή μας για αναθεώρηση του άρθρου αυτού έρχεται να διευκολύνει κυρίως την κοινοβουλευτική μειοψηφία

και να ενισχύσει τα δικαιώματά της και το ελεγκτικό της έργο. Η συγκεκριμένη τροποποίηση καθιστά σαφώς ευκολότερη τη λειτουργία ενός σημαντικού μηχανισμού του κοινοβουλευτικού ελέγχου, όπως είναι οι εξεταστικές επιτροπές. Η εξεταστική επιτροπή εφεξής παύει να είναι προνόμιο μόνο για την πλειοψηφία.

Η συγκεκριμένη τροποποίηση αποτελεί μια μεγάλη καινοτομία, την οποία μέχρι τώρα κανένα κόμμα δεν είχε τολμήσει να προτείνει και η οποία προάγει την πολυφωνία και ενδυναμώνει τη μειοψηφία. Προφανώς, το ποιος εξεταστικές επιτροπές θα προτείνει η πλειοψηφία ή η αντιπολίτευση θα το κρίνουν τα κόμματα της εκάστοτε Βουλής βάσει του συνόλου των προβλέψεων της συγκεκριμένης διάταξης.

Η στήριξη των δικαιωμάτων της μειοψηφίας είναι ένα στοιχείο-ώδης δημοκρατικό χρέος, παράγοντας εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του κοινοβουλευτικού βίου, ο οποίος πρέπει να ενισχυθεί και να τονωθεί.

Θα παραθέσω εδώ ένα συγκεκριμένο παράδειγμα από τη σύγχρονη κοινοβουλευτική μας ιστορία. Το 1986, η Νέα Δημοκρατία, ως αξιωματική αντιπολίτευση, πρότεινε τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής, με αντικείμενο διερεύνησης ατασθαλίας στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος. Η πρόταση, μετά από συζήτηση, καταψηφίστηκε από εκατόν πενήντα έξι Βουλευτές και υπερψηφίστηκε από εκατόν εικοσιπέντε Βουλευτές, που, σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα διατύπωση του άρθρου 68 παράγραφος 2 του Συντάγματος, συνιστούσαν την απαιτούμενη πλειοψηφία των δύο πέμπτων (2/5) του συνόλου των Βουλευτών για τη σύσταση της συγκεκριμένης εξεταστικής επιτροπής.

Η πρόταση απορρίφθηκε εκείνη την περίοδο, σύμφωνα με την εκδοχή της τότε συμπολίτευσης και της κυβέρνησης, ότι για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής απαιτείται απόφαση της Βουλής, η οποία απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών, η οποία πλειοψηφία δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα δύο πέμπτια (2/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Αντίθετα, σύμφωνα με την εκδοχή που υποστήριξε τότε η Νέα Δημοκρατία ως αντιπολίτευση, η για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής αρκεί η υπερψήφιση της σχετικής πρότασης από τα δύο πέμπτια (2/5) του συνόλου των Βουλευτών, δηλαδή η θετική ψήφος εκατόν είκοσι Βουλευτών.

Η εκδοχή που προέβαλε η τότε αξιωματική αντιπολίτευση, της Νέας Δημοκρατίας, ήταν συνεπής με τις μέχρι τότε δημοσιευμένες σχετικές απόψεις της θεωρίας. Πράγματι, με αφορμή ερώτημα που απηύθυνε τον Μάιο του 1987 ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Μητσοτάκης σε καθηγητές του Συνταγματικού και Δημοσίου Δικαίου -για την ιστορία, μνημονεύω τα ονόματά τους Βεγλήρης, Κασιμάτης, Κόρσος, Μάνεσης, Μαυριάς, Παπαδημητρίου, Ράικος, Σκουρής και Τσάτσος- αναπτύχθηκαν εξαιρετικά ενδιαφέροντες επιστημονικοί συλλογισμοί, με τις περισσότερες πάντως γνώμες να συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι για να συσταθεί εξεταστική επιτροπή η οποία δεν έχει ως αντικείμενο διερεύνησης θέμα σχετικό με την εξωτερική πολιτική και την εθνική άμυνα, αρκεί η πρόταση του ενός πέμπτου (1/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών, να ψηφίσουν εκατόν είκοσι Βουλευτές, δηλαδή τα δύο πέμπτια (2/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Βέβαια, η ερμηνεία παρέμεινε από τότε μέχρι σήμερα όπως είχε διαπιστωθεί και είχε ερμηνευτεί αρχικώς.

Πέρα από αυτήν την ιστορική αναδρομή, για να καταδειχθεί ο δημοκρατικός χαρακτήρας της προτεινόμενης τροποποίησης του άρθρου 68 παράγραφος 2, υπενθυμίζουμε -όπως το έκανε και ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας- και την ταυτόσημη άποψη που αποδίδεται στον μεγάλο Γερμανό κοινωνιολόγο Μαξ Βέμπερ.

Στις θεωρητικές αυτές αναζητήσεις, που ορθώς αποβλέπουν να αποτρέψουν την παρεμπόδιση σύστασης ανεπιθύμητων για την κοινοβουλευτική πλειοψηφία εξεταστικών επιτροπών, θέτει τέρμα η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας με την τροποποίηση της σχετικής διάταξης του άρθρου 68 παράγραφος 2, με βάση την οποία από εδώ και στο εξής θα μπορεί η κοινοβουλευτική μειοψηφία να συνιστά δύο ανά περίοδο εξεταστικές επιτροπές, εφόσον η σχετική πρόταση δέκα τουλάχιστον Βουλευτών υπερψηφιστεί από τα δύο πέμπτια (2/5) του συνόλου των Βουλευτών.

Εδώ αξίζει να επισημανθεί η δυνατότητα υποβολής της σχετι-

κής πρότασης και από δέκα μόνο Βουλευτές, πράγμα που σημαίνει ότι ακόμη και μικρά σε δύναμη Κόμματα και Κοινοβουλευτικές Ομάδες θα έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν πρόταση σύστασης εξεταστικής επιτροπής, μετατρέποντας στην ουσία έναν θεσμό που είχε λάβει μια αρνητική έννοια στο παρελθόν ως έναν τρόπο κοινοβουλευτικού ελέγχου αντάξιο στην κοινοβουλευτική ιστορία της πατρίδας μας.

Θα ήθελα να κάνω μία σύντομη αναφορά στα άρθρα 37, παράγραφος 2, στην ενότητα 38.1 και 84.2 που είχε προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ στην αναθεωρητική του πρόταση, θεωρώντας, όπως είχα επισημάνει και στην επιτροπή, ότι οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις πιο πολύ δημιουργούν προβλήματα και περιπλέκουν, παρά επιλύουν θεσμικά προβλήματα που μπορεί να θεθούν στην πορεία μιας κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

Ειδικότερα, για την πρόταση του άρθρου 37, παράγραφος 2, που αφορά στη βουλευτική ιδιότητα, παραβλέπεται ίσως η σημαντικότερη παράμετρος που πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν προκειμένου να απαντηθεί το ερώτημα «κοινοβουλευτικός ή μη κοινοβουλευτικός Πρωθυπουργός», διότι σκοπός της συνταγματικής ρύθμισης δεν είναι -και δεν πρέπει να είναι- αποκλειστικά η βουλευτική ιδιότητα του εντολοδόχου Πρωθυπουργού, αλλά η διασφάλιση της αρχής της δεδηλωμένης. Σκοπός της συνταγματικής πρόνοιας δεν μπορεί να είναι ο «a priori» αποκλεισμός όσων δεν διαθέτουν τη βουλευτική ιδιότητα, αλλά η επιβεβαίωση της εμπιστοσύνης της Βουλής προς το πρόσωπο του Πρωθυπουργού και η απορρέουσα από αυτήν δημοκρατική νομιμοποίησή του.

Προς την άποψη αυτή συγκλίνει και η πλειοψηφία των συνταγματολόγων -βλέπε: Τσάτσος, Βενιζέλος, Χρυσόγονος, Τσακίρακης, Βλαχόπουλος- και σε κάθε περίπτωση οι δύο περιπτώσεις εξωκοινοβουλευτικών Πρωθυπουργών που γνώρισε η πατρίδα μας, τον Ξενοφώντα Ζολώτα και τον Λουκά Παπαδήμο, ανεξαρτήτως πολιτικών αντιπαραθέσεων, δεν μπορεί να κριθεί ούτε ότι προέκυψε με τρόπο αντισυνταγματικό προβλέψιμο ούτε ότι άσκησαν τα καθήκοντά τους με τρόπο μη συνταγματικά άρτιο.

Την ίδια κριτική στον πυρήνα της διαδικασίας θα ήθελα να κάνω και στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για την εποικοδομητική ψήφο δυσπιστίας, η οποία θα πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύεται και από πρόταση για διορισμό νέου Πρωθυπουργού. Θεωρούμε ότι και αυτή η πρόταση πιο πολύ συμβάλλει στη μη σταθερότητα του κοινοβουλευτικού βίου, παρά στη σταθεροποίηση και στην ομαλή διεξαγωγή μιας κοινοβουλευτικής διαδικασίας και της κυβερνητικής σταθερότητας που κάθε χώρα έχει ανάγκη.

Η πρόταση δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης έχει την έννοια της αποδοκιμασίας της για τη γενικότερη πολιτική της ή για συγκεκριμένες πολιτικές της. Εδώ, όμως, υπάρχει μία μεταφορά της πρωτοβουλίας για τον σχηματισμό κυβέρνησης που θα ζητήσει την εμπιστοσύνη της Βουλής, στην αντιπολίτευση, με την παρακαμψη της δυνατότητας της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της πλειοψηφίας να προτείνει Πρωθυπουργό, ο οποίος θα λάβει στη συνέχεια τη διερευνητική εντολή για σχηματισμό κυβέρνησης.

Φρονώ, λοιπόν, ότι η πρόταση αυτή μάλλον στην πρόκληση πολιτικής αβεβαιότητας θα οδηγήσει, παρά στην επίλυση του ζητήματος που ούτως ή άλλως απορρέει από την τυχόν αποδοχή της πρότασης δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης, η οποία, ούτως ή άλλως, εκφράζει μία δυσαρέσκεια και ένα πρόβλημα προς την ασκούμενη κυβερνητική πολιτική. Μάλιστα, νομίζω ότι η τυχόν υιοθέτηση αυτής της πρότασης θα καταλήξει τελικά στην πράξη να υποβάλλεται πρόταση δυσπιστίας όχι διότι υπάρχουν πραγματικοί λόγοι σε βάρος της κυβέρνησης, αλλά διότι για λόγους δικούς του, ακόμα και για λόγους εντυπώσεων, ένα κόμμα της αντιπολίτευσης που επιθυμεί να στηρίξει ένα τρίτο πρόσωπο θα θέλει να δημιουργήσει συνθήκες ανισορροπίας και αμφισβήτησης στο κυβερνητικό κόμμα, γιατί αναμφίβολα στόχος παραμένει -και πρέπει πάντα να παραμένει- η κυβερνητική σταθερότητα.

Πριν κλείσω, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω και εγώ μία αναφορά στην τροποποίηση του άρθρου για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γιατί ούτως ή άλλως αναλύθηκε ενδελεχώς και από τον γενικό εισηγητή και από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο και από συναδέλφους της αντιπολίτευσης.

Η δέθεν, κατά την άποψή μου, κριτική περί μονοκομματικής

στήριξης του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι αντιφατική, διότι εδώ προβλέπεται μία διαδικασία πολλαπλών πλειοψηφιών, πριν φτάσουμε στο να έρθει ο κανόνας της δημοκρατικής πλειοψηφίας να δώσει τη λύση, όπου υπάρχει πλήρως το περιθώριο στο πλαίσιο των ψηφοφοριών αυτών να αναζητηθεί μία πολύπλευρη και πολυκομματική ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και μόνο όταν εξαντλούνται τα περιθώρια και χρειάζεται να αποφευχθούν μεθοδεύσεις μικροκομματικού χαρακτήρα που προαναφέρθηκαν και από λοιπούς συναδέλφους, τότε υπεισέρχεται η δημοκρατική αρχή της πλειοψηφίας για να δώσει λύση και να προστατεύσει θεσμούς και πρόσωπα από ευκαιριακούς υπολογισμούς της εκάστοτε μειοψηφίας.

Εδώ έχουν εκφραστεί, ούτως ή άλλως, για τον μεγάλο στόχο που επιδιώκει η συγκεκριμένη ρύθμιση, δηλαδή την αποσύνδεση και τη μη εργαλειοποίηση του θεσμού της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας και την αποσύνδεσή της από την πρόωγη προσφυγή σε κάλπες, απόψεις έγκριτων συνταγματολόγων οι οποίοι δεν ανήκουν κατά γενική ομολογία στον χώρο της Νέας Δημοκρατίας. Ο Γεώργιος Κασσιμάτης έχει υποστηρίξει ότι αν ένα κόμμα δηλώσει ότι δεν θα ψηφίσει κανέναν υποψήφιο για την Προεδρία της Δημοκρατίας προκειμένου να οδηγηθεί η χώρα υποχρεωτικά σε εκλογές για την ανάδειξη κυβέρνησης με το επιχείρημα ότι η χώρα χρειάζεται νέα κυβέρνηση, προκαλεί την πρόωγη διάλυση της Βουλής για λόγο που δεν προβλέπει ούτε επιτρέπει το Σύνταγμα και, επιπλέον, σφετερίζεται την αρμοδιότητα για πρόωγη διάλυση της Βουλής.

Από την άλλη, ο Δημήτριος Τσάτσος και ο Κώστας Χρυσόγνος έχουν υποστηρίξει ότι όταν εκ των προτέρων ένα κόμμα δηλώσει ότι δεν θα ψηφίσει τον υποδεικνυόμενο από άλλα κόμματα Πρόεδρο για να προκληθούν εκλογές και μετά την επίτευξη του στόχου του θα τον ψηφίσει, τότε μια ρύθμιση του Συντάγματος γίνεται ερμηνευτικός περίγελως, καθώς περιφρονείται εξόφθαλμα το βαθύτερο νόημά της.

Αυτά είναι λόγια ανθρώπων και επιστημόνων οι οποίοι συμφωνούν στον, κατά την άποψή μου, κύριο στόχο τον οποίο εξυπηρετεί η συγκεκριμένη πρόταση και την απειλοκή από συνθήκες οι οποίες και στο παρελθόν οδήγησαν σε εργαλειοποίηση ενός μείζονος θεσμού, όπως είναι αυτός του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας στο σύνολό της εξυπηρετεί τη θεσμική θωράκιση του Συντάγματος και των θεσμών, τον κοινοβουλευτικό βίο και τη σταθερότητα της κυβέρνησης, προκειμένου να ολοκληρώνει ομαλά τη θητεία της και όχι να γίνεται έρμαιο συχνά μικροπολιτικών και ευκαιριακών εντυπώσεων, οι οποίες μπορεί να δημιουργηθούν και θα δημιουργήσουν στο μέλλον πολλά περισσότερα προβλήματα από αυτά που μπορεί να φαντάζεται όποιος το βιώνει εκείνη τη στιγμή, αλλά ο ιστορικός του μέλλοντος πάντα θα είναι πολύ πιο αυστηρός.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι μ' αυτές τις συνθήκες η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι μία πρόταση προς τη σωστή κατεύθυνση. Θωρακίζει το Σύνταγμα και τους θεσμούς και πηγαίνει τη χώρα μπροστά.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, ενώ και μέλη ομάδας εκπαιδευόμενων δικηγόρων από το Βερολίνο.

Η Βουλή τούς καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Επίσης, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, είκοσι επτά μαθήτριες και μαθητές και δύο εκπαιδευτικοί συνοδοί τους από το 1^ο Γυμνάσιο Λαμίας (Β' τμήμα).

Η Βουλή σας καλωσορίζει και σας εύχεται καλή πρόοδο.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Πρέπει να σας πω ότι σήμερα, στον χρόνο που ήρθατε στη Βουλή, παρακολουθείτε μία σπάνια διαδικασία, κάθε δέκα χρόνια περίπου επαναλαμβανόμενη. Μιλάμε για τη συζήτηση για την τροποποίηση του ελληνικού Συντάγματος.

Θέλω να πω απ' ό,τι βλέπω εδώ ότι έχετε απέναντί σας, στα κυβερνητικά έδρανα, και έναν -δεν βλέπω άλλον- από τη Φθιώτιδα, τον κ. Σταϊκούρα, που είναι και Υπουργός Οικονομικών.

Καλή πρόοδο!

Τον λόγο έχει ο κ. Γεώργιος Παπαηλιού από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Ορίστε, κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ως ειδικός εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ θα αναφερθώ στην πρόταση αναθεώρησης των άρθρων 42.2, 73.1 και 28.2 του Συντάγματος, που αναφέρονται στην ενότητα των θεσμών της άμεσης δημοκρατίας.

Η δημοκρατία γεννήθηκε στους αρχαίους χρόνους γεννήθηκε ως άμεση. Δεν μπόρεσε, όμως, να επιβιώσει και λόγω του μεγέθους των τότε κρατικών οντοτήτων. Στους νεότερους χρόνους ξαναγεννήθηκε ως αντιπροσωπευτική, με το Κοινοβούλιο να αποτελεί πολιτική μικρογραφία των τάσεων που διαμορφώνονται στον λαό.

Σήμερα η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, η οποία λειτουργεί σε περιβάλλον παγκοσμιοποίησης, ραγδαίων τεχνολογικών αλλαγών και συγκέντρωσης του πλούτου στα χέρια ολίγων, εμφανίζει σημάδια κόπωσης. Αρχές που περιλαμβάνονται στο Σύνταγμα στην πράξη παραμένουν κενές περιεχομένου, στερούνται ουσίας. Η κυριαρχία της «τεχνοκρατικής» ιδεολογίας έχει οδηγήσει σε ένα είδος μεταδημοκρατίας, μέσω της διαρκούς αφαίρεσης πεδίων από την ύλη της δημοκρατικής πολιτικής αντιπαράθεσης. Βάσει της κυρίαρχης νεοφιλελεύθερης αντίληψης η πολιτική υποτάσσεται στην οικονομία και η δημοκρατική αντιπαράθεση στην τεχνοκρατική αλήθεια. Η δημοκρατία γίνεται μ' αυτόν τον τρόπο αναμικτή, πολύ περισσότερο που η ανάθεση των κοινών σε αντιπροσώπους αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο της. Σε αυτό το πλαίσιο ο ίδιος ο κρατικός μηχανισμός, ιδιωτικοί φορείς, υπερθνητικοί οργανισμοί, ανεξάρτητες αρχές, επιβάλλουν πολιτικές που παρουσιάζονται ως μονόδρομοι.

Πρέπει, λοιπόν, να επανέλθει η πολιτική στο προσκήνιο, να εκδημοκρατιστεί το κράτος, να αποκτήσουν ουσία και να παράγουν αποτελέσματα η λαϊκή συμμετοχή και η λαϊκή παρέμβαση στα κοινά. Αυτήν την κατεύθυνση μπορούν να στηρίξουν και να ενισχύσουν θεσμοί άμεσης δημοκρατίας και πρωτοβουλίες. Στο πλαίσιο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μπορούν να υπάρξουν και να θεσμοθετηθούν, χωρίς να αλλοιώνουν τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα της δημοκρατίας, αλλά να τον συμπληρώνουν δημιουργικά και τον να εμπλουτίζουν με τρόπο που η δημοκρατία να γίνεται «δημοκρατικότερη» και αποτελεσματικότερη, αφού αρμοδιότητες μεταφέρονται στη διαβούλευση και την απόφαση των πολιτών.

Το ισχύον Σύνταγμα αναφέρει ότι θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία και ότι όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό. Η αναφορά στη λαϊκή κυριαρχία κατ' αρχάς έχει συμβολική σημασία. Βάσει της αντιπροσωπευτικής αρχής οι αρμοδιότητες του λαού, ως εκλογικού σώματος, περιορίζονται στην εκλογή αντιπροσώπων είτε κεντρικά στο Κοινοβούλιο είτε σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο. Όμως, στη λαϊκή κυριαρχία πρέπει να προσδοθεί και ουσιαστικό περιεχόμενο.

Η κρίση της δημοκρατίας έχει οδηγήσει σε απαξίωση ακόμη και το κοινοβουλευτικό σύστημα. Πολλοί πολίτες, αισθανόμενοι αποκομμένοι και αποξενωμένοι από το πολιτικό γίγνεσθαι, θεωρούν ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται γι' αυτούς, χωρίς αυτούς και δεν μπορούν να επηρεάσουν τα πολιτικά πράγματα. Ακόμη και τα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι τείνουν να απαξιωθούν σε μεγάλο βαθμό. Η μεγάλη και αυξανόμενη αποχή των πολιτών από την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος το αποδεικνύει, όπως, επίσης, και η έλλειψη ενδιαφέροντος -ιδίως των νέων ανθρώπων- να συμμετέχουν ως υποψήφιοι σε διαδικασίες αντιπροσωπευτικού τύπου.

Ανακοινώνοντας την πρωτοβουλία για τη συνταγματική Ανα-

θεώρηση, ο τότε Πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας προέβη στη δημιουργία μιας ομάδας διαβούλευσης για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, η οποία οργάνωσε συζητήσεις, διά ζώσης και ηλεκτρονικά, με θεσμικούς φορείς, ομάδες πρωτοβουλίας και πολίτες. Αυτή η αρχική διαβούλευση αποτυπώνει και την κατεύθυνση να προωθηθεί η συμμετοχή των πολιτών, ακόμα και πριν την έναρξη της θεσμικής διαδικασίας Αναθεώρησης του Συντάγματος, ώστε αυτό να μην είναι προϊόν μόνον των ειδικών και των πολιτικών, αλλά και του ίδιου του λαού. Βάσει αυτών η πρωτοβουλία συνταγματικής Αναθεώρησης αποσκοπεί στην αναβάθμιση της δημοκρατίας, στην ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας ως θεμελίου του πολιτεύματος, στην ενδυνάμωση των θεσμών του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, έναντι εξωθεσμικών και παραθεσμικών κέντρων, ώστε η πολιτική να μη διαπνέεται από αμιγώς θήθεν ουδέτερο τεχνοκρατικό πνεύμα και συνακόλουθα, να μην είναι υπόθεση δήθεν πολιτικά ουδέτερων τεχνοκρατών αλλά του λαού, και βέβαια, στην ενεργοποίηση και ουσιαστική άμεση παρέμβαση των πολιτών στο πεδίο λήψης των πολιτικών αποφάσεων.

Είναι προφανές ότι η προσφυγή σε διαδικασίες, μέσω των οποίων ο λαός αποφαινεται άμεσα και συνεπώς με εγκυρότητα, δείχνει εμπιστοσύνη στον λαό, στο λαϊκό κριτήριο και εν τέλει, στη λαϊκή βούληση. Υπό το ισχύον Σύνταγμα η άμεση συμμετοχή των πολιτών στο πεδίο της νομοθετικής εξουσίας περιορίζεται στη διαβούλευση που προηγείται της διαδικασίας νομοθέτησης, αλλά και κατά τη διάρκεια της νομοθέτησης μέσω του θεσμού της ακρόασης των φορέων.

Πέραν αυτών, στο πλαίσιο της συνταγματικής Αναθεώρησης από πλευράς ΣΥΡΙΖΑ προτείνονται:

Η συμπλήρωση του άρθρου 44, παράγραφος 2, προκειμένου να καθιερωθεί ο θεσμός του δημοψηφίσματος με λαϊκή πρωτοβουλία. Θα μπορεί να προκηρύσσεται για κρίσιμα εθνικά θέματα μετά από αίτηση πεντακοσίων χιλιάδων πολιτών, που έχουν το εκλογικό δικαίωμα ή για ψηφισμένα νομοσχέδια, που ρυθμίζουν σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκτός από τα δημοσιονομικά. Η πρόταση αυτή στην προτεινόμενη Βουλή έλαβε 152 ψήφους. Τα δημοψηφίσματα εν γένει δεν συνιστούν καινοφανείς θεσμούς και μεταρρυθμίσεις, ισχύουν και εφαρμόζονται και υπό άλλα συνταγματικά καθεστώτα.

Δεύτερη πρόταση, η προσθήκη στο άρθρο 73, παράγραφος 1, εδαφίου προκειμένου να καθιερωθεί συνταγματικά ο θεσμός της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας, δηλαδή να αναγνωριστεί η δυνατότητα -με τη συγκεκριμένη πρόταση- σε εκατό χιλιάδες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα να υποβάλλουν προτάσεις νόμου, οι οποίες θα εισάγονται υποχρεωτικά στη Βουλή για συζήτηση, επεξεργασία και ενδεχομένως, ψήφιση. Η πρόταση αυτή έλαβε στην προτεινόμενη Βουλή εκατόν εξήντα οκτώ ψήφους. Η τοποθέτηση κάποιων συναδέλφων της Νέας Δημοκρατίας ότι η Νέα Δημοκρατία μπορεί και συνεπώς, πρέπει να υπερψηφίσει αυτή την πρόταση είναι ευπρόσδεκτη, αλλά από ό,τι κατάλαβα μέχρι τώρα, δεν αποτελεί ακόμη απόφαση της κυβερνώσας παράταξης.

Τρίτη πρόταση, η προσθήκη στο άρθρο 28.2 νέας παραγράφου ότι η κύρωση διεθνούς συνθήκης ή συμφωνίας, η οποία προβλέπει τη μεταβίβαση κυριαρχικών αρμοδιοτήτων του κράτους, γίνεται με δημοψήφισμα. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και αποφάσεις που συνδέονται με την περαιτέρω ευρωπαϊκή πορεία και προοπτική της χώρας και αυτές οι αποφάσεις πρέπει να έχουν τη στήριξη του λαού, στη βούληση του οποίου πρέπει αυτές να ενσωματωθούν. Η πρόταση αυτή έλαβε στην προτεινόμενη Βουλή εκατόν πενήντα τέσσερις ψήφους. Με αυτόν τον τρόπο νομιμοποιείται περαιτέρω η πολιτική εξουσία και αμβλύνονται οι δομικές αδυναμίες του αντιπροσωπευτικού συστήματος. Συνεπώς, περιορίζεται το έλλειμμα αντιπροσώπευσης, χωρίς όμως να καθίστανται περιττές οι μεταρρυθμίσεις στα ίδια τα αντιπροσωπευτικά σχήματα και διαδικασίες, ιδίως στα κόμματα και το εκλογικό σύστημα.

Η δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων και η καθιέρωση της απλής αναλογικής, αποτελούν σημαντικές παραμέτρους, θεσμικές αιχμές προς αυτή την κατεύθυνση. Μέσω της διάρρηξης του νομοθετικού μονοπωλίου της Βουλής, δημιουργείται μία άλλη

πολιτική κουλτούρα συλλογικής διαμόρφωσης προτάσεων και αναδεικνύεται η δυναμική της λαϊκής πρωτοβουλίας. Με αυτόν τον τρόπο, έστω και περιορισμένα, ο λαός παύει να είναι «ένας κυρίαρχος που δεν ασκεί την κυριαρχία του» και δεν είναι «ελεύθερος μόνον όταν εκλέγει τα μέλη του Κοινοβουλίου».

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Η Νέα Δημοκρατία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αντιμετωπίζει με δυσπιστία και φόβο την ενίσχυση της δημοκρατίας θεωρώντας το λαό ανεύθυνο και ανώριμο, που δεν κατέχει τη γνώση να αποφασίζει για σημαντικά θέματα. Αυτό αποδεικνύεται και από τη θέση συναδέλφων της Νέας Δημοκρατίας και με την επίκληση του ενδεχομένου της μη ορθότητας των αποφάσεων του λαού, προκειμένου να αντικρούσει την εισαγωγή του δημοψηφίσματος με λαϊκή πρωτοβουλία. Γιατί άραγε γίνεται αυτό; Μήπως διότι συνδέει τη νεοφιλελεύθερη αντίληψη που έχει για την οικονομία και το κοινωνικό κράτος, με μία αφυδατωμένη δημοκρατία και την εκ μέρους της ιδεολογική πολιτική άρνηση της λαϊκής συμμετοχής και παρέμβασης;

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για τη θεματική ενότητα αυτών των διατάξεων είναι σημαντική, αφού αναφέρεται στην προώθηση της ενεργοποίησης των πολιτών στα κοινά και στον εμπλουτισμό της δημοκρατίας με αμεσοδημοκρατικά στοιχεία. Επιπλέον, είναι απολύτως συμβατή με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Βάσει όλων αυτών, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να υπερψηφιστεί και από τους συναδέλφους των άλλων κομμάτων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Απευθυνόμαι στους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, μπορεί να έχουμε άλλη φιλοσοφία και αντίληψη-άποψη για την οικονομία, το κοινωνικό κράτος και άλλους τομείς της δημόσιας ζωής, όμως, η δημοκρατία και η λαϊκή κυριαρχία μπορεί και πρέπει να είναι υπόθεση όλων των δημοκρατικών δυνάμεων. Δυστυχώς, η Νέα Δημοκρατία δεν υπέστη μετάλλαξη -να χρησιμοποιήσω μία έκφραση του γενικού εισηγητή της, του κ. Τζαβάρα- προς την κατεύθυνση της αναζήτησης συναίνεσης. Παραμένει πιστή στην επιδίωξη της και μέσω της συνταγματικής Αναθεώρησης, να ελέγξει τα πάντα σ' όλα τα επίπεδα, πολιτικά, μικροπολιτικά, ακόμα και συνταγματικά, νομικά.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Η κ. Λιάνα Κανέλλη έχει τον λόγο.

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η σημερινή θεματική ενότητα του Συντάγματος, η αλήθεια είναι ότι προσφερόταν. Προσφερόταν και για μικροπολιτική, προσφερόταν και για δημιουργία εντυπώσεων. Φανταστείτε ανθρώπους οι οποίοι δεν είναι νομικοί, δεν είναι καθηγητές πανεπιστημίου, να κάθονται σπίτι τους και να ακούν ότι δύο ώρες εμείς συζητάμε την αντισυνταγματικότητα του Συντάγματος. Δεν καταλαβαίνουν τίποτα. Φανταστείτε, επίσης, τους πολίτες αυτής της χώρας -γιατί απ' έξω έχει και διαδήλωση εργαζομένων- να ακούν ότι υπάρχει εποικοδομητική δυσπιστία από την οποία προκύπτει μία μειοψηφία, η οποία, όμως, μειοψηφία θα κυβερνά με εποικοδομητική δυσπιστία. Φανταστείτε, επίσης -χρειάζεται φαντασία πολύ- τους πολίτες έξω, ανάμεσα σε νομικούς όρους για τον ανώτατο συνταγματικό χάρτη της χώρας και να συζητάμε εδώ 151, 132, 128, 137, 155, 162 -προσέξτε- λες και είναι ποσοστά φορολόγησης σε μία χώρα που δεν έχει συνταγματικό δικαστήριο, για να πάρω τώρα ένα παράδειγμα.

Έχουμε Αναθεώρηση; Ναι, την έχουμε. Την έχουμε προς αντιδραστικότερη κατεύθυνση. Όσο γίνεται πιο αντιδραστική, γιατί ακούστηκαν εδώ και κορώνες. Πολύ μεγάλες κορώνες για το Σύνταγμα που πρέπει να είναι για τους Έλληνες και για να είναι μόνο για την Ελλάδα και για να είναι για τον πατριωτισμό και χίλια δυο. Αφήντε άθικτη κάθε μορφή συνεννόησης με την έννοια της -όχι προόδου- διεκδίκησης λαϊκών δικαιωμάτων που επιχείρησε το ΚΚΕ με τις προτάσεις του να φέρει σε ένα, κατ' εξοχήν επί το αντιδραστικότερο, αναθεωρούμενο Σύνταγμα. Και το κάνετε σκόπιμα. Για παράδειγμα, σήμερα μπορεί να ανοίξει μεγάλη συζήτηση -δεν την άνοιξε κάποιος- για το άρθρο 28, αλλά το άρθρο

27 μένει άθικτο. Δεν είναι αναθεωρητέο. Το άρθρο 27, όμως, είναι εκείνο το άρθρο μέσα στο Σύνταγμα που λέει στην παράγραφο 1 ότι επιτρέπεται η μεταβολή των ορίων του ελληνικού κράτους. Να μου πείτε τώρα με πόση οικονομική δυσπιστία μπορεί να καταλάβει κάποιος ότι μπορεί να αλλάξουν τα όρια του ελληνικού κράτους. Πώς θα αλλάξουν; Ιμπεριαλιστικά θα αλλάξουν;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Θα γίνουν...

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ: Θα γίνουμε μεγαλύτεροι. Όχι, όχι. Θα γίνουν μικρότερα, θα συρρικνωθούν. Βεβαίως, έχουν ήδη συρρικνωθεί. Έχουμε εκχωρήσει. Σ' αυτήν τη Βουλή ήμασταν, όταν η τότε Πρόεδρος κ. Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη, έλεγε δυστυχώς, για το καλό του τόπου πρέπει να εκχωρήσουμε πολύ μεγάλο τμήμα της εθνικής μας κυριαρχίας και των δικαιωμάτων. Η φράση έχει μείνει ιστορική, δεν χρειάζεται να την επαναλάβω εγώ και να «φάω» από τον ελάχιστο πολύτιμό μου χρόνο.

Εμείς ζητήσαμε την κατάργηση του 27 και της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 που απαγορεύει τη διέλευση των ξένων στρατευμάτων από τη χώρα μας. Και τη βρήκαμε μπροστά μας. Βρήκαμε δύο κόμματα τα οποία κυβέρνησαν εναλλάξ μαζί με τους ΑΝΕΛ, με τη ΛΑΕ, μαζί με το ΠΑΣΟΚ, χωρίς το ΠΑΣΟΚ και τα οποία έχουν δεχτεί μέχρι στιγμής, για παράδειγμα, βασικές αντισυνταγματικές έννοιες που τις μαθαίνεις στο σχολείο. Δεν χρειάζεται. Εγκυκλοπαιδικά, στη Wikipedia. Επιβαρυντικές, φορολογικές και άλλες πράξεις, δεν νομίζουν στην πλάτη του λαού, με αναδρομική ισχύ. Εδώ συνταγματολόγοι έχουν πάρει αυτές τις αποφάσεις, εκλεγμένοι πολιτικοί. Δεν τις πήραμε εμείς.

Καθόμαστε και συζητάμε σήμερα εδώ σαν να μη συμβαίνει τίποτα σε αυτό τον τόπο, τίποτα ουσιαστικό. Και να «κρέμεται» από το Σύνταγμα η σταθερότητα ενός συστήματος που λέει ότι οι Έλληνες είναι ίσοι. Αυτό είναι το Σύνταγμα μας. Άμα είναι ίσοι, γιατί έχετε συνταγματικά κατοχυρώσει διαφορετικά προνόμια για τους εφοπλιστές; Ποια κοινωνική τάξη είναι οι εφοπλιστές; Συνταγματική κατοχύρωση έχετε των εφοπλιστών και του ξένου κεφαλαίου. Δεν πέρασε από κάποιου το μυαλό; Έτσι, για να μην έχει την εσωτερική αντίφαση του όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι, εκτός κι αν είναι εφοπλιστές. Αυτό λέμε. Αν θες να είσαι ίσος με τους ίσους, πρέπει να είσαι εφοπλιστής. Εγώ δεν μπορώ να είμαι ίση με τον εφοπλιστή, ούτε εσείς ούτε κανένας.

Εμείς ζητάμε να καταργηθεί η παράγραφος 1 του άρθρου 28 που αναγνωρίζει την υπεροχή του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων έναντι του εσωτερικού δικαίου. Άμα το πω αυτό, δεν καταλαβαίνει κανένας τίποτα. Ενδεχομένως, απ' έξω δεν καταλαβαίνει το εσωτερικό δικαίο μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, του έχουμε βάλει κι άλλες φορές διλήμματα, μέχρι γίνονται δημοψηφίσματα.

Ακούω και μία υπερεκτίμηση των δημοψηφισμάτων και -που να με πάρει- θυμάμαι. Θυμάμαι ότι στην Ελβετία, που τη θεωρείτε μία πολύ προηγμένη δυτικού τύπου χώρα -την έφερε κι ένας συνάδελφος εδώ πριν ως παράδειγμα- έγινε, λίγους μήνες πριν από το δημοψήφισμα του ΣΥΡΙΖΑ, δημοψήφισμα εκεί. Εκεί δεν έχουσε συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Έχουν ατομικές συμβάσεις, καλή ώρα, όπως αποκτήσαμε και εδώ και έχουμε και συμβάσεις στα εργοστάσια, όπως αποκτήσαμε και εδώ με τη σύμπραξη και των δύο κομμάτων που έχουν κυριαρχήσει τα τελευταία χρόνια στην πολιτική ζωή και της Νέας Δημοκρατίας και του ΣΥΡΙΖΑ. Κάνανε ένα δημοψήφισμα για τον κατώτατο μισθό να πάει στα 3.200 ευρώ. Το 76,3 % του πληθυσμού ψήφισε να μη γίνει αποδεκτό, να μην πάει ο μισθός στα 3.200 ευρώ. Αυτός ο λαός που το ζήτησε σε ποσοστό 90% παίρνει πάνω από 3.200 και ψήφισε να μην παίρνουν και οι υπόλοιποι τριακόσιες τριάντα χιλιάδες που δεν μπορούν να ζήσουν στην Ελβετία. Πανηγύριζαν οι βιομήχανοι εκεί, κλαίγανε οι όποιες ενώσεις εργαζομένων υπήρχαν εκεί, αλλά εκεί είναι και η έδρα πάσης έννοιας και μορφής.

Λέτε, λοιπόν, κυριαρχία διεθνών συμβάσεων και αποκρύπτουμε σε αυτήν εδώ τη συζήτηση την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στις 4 Δεκεμβρίου 2018. Θα τη διαβάσω ξανά εγώ, τη διάβασε και ο εισηγητής μας ο Γιάννης Γκιόκας και στην επιτροπή και αλλού. Αλλά δεν γίνεται, πρέπει να την πω και σήμερα. Δεν γίνεται, γιατί δεν έχει δώσει κανένας την απαιτούμενη σημασία.

Από την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από την αρχή της υπεροχής, για να υπερέχει το δικαίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως έχει ερμηνευτεί από το δικαστήριο -πήγε η Ιρλανδία στο δικαστήριο και βγήκε αυτή η απόφαση και ισχύει για όλους- απορρέει ότι τα όργανα που είναι αρμόδια για να εφαρμόζουν το δικαίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφήνοντας εν ανάγκη -προσέξτε με καλά ανεφάρμοστα ό,τι είναι αντίθετα προς αυτό, εθνική νομολογία ή διατάξεις.

Έρχεστε και σας λέει ωμά. Δεν θα περιμένει καν μια οδηγία. Και σε τούτο εδώ το Κοινοβούλιο, αγαπητοί συνάδελφοι, έχετε γίνει μάρτυρες κάθε τρεις και μία να έρχεται μία οδηγία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει υπέρτερη ισχύ του δικού μας δικαίου και του Συντάγματος και όλων των πραγμάτων που υπάρχουν και της νομολογίας ακόμα, τις οποίες τις περνάμε βιομηχανικά, τις υιοθετούμε, τις κάνουμε ένα δικαίο που είναι πάνω από το δικό μας δικαίο. Και εδώ συζητάμε την ισχύ του Συντάγματος και το κύρος του Προέδρου, ενός Προέδρου που προσπαθούμε να τον παρουσιάσουμε όχι τόσων αρμοδιοτήτων όσων θα θέλαμε, ευθέως δυσανάλογων με το κύρος που απαιτούμε να έχει, το οποίο παίζει με τους αριθμούς, ξεχνώντας ότι τα τρία τέταρτα της νομοθεσίας βασίζονται εφαρμοστικά σε προεδρικά διατάγματα που κατά κύρον είναι μέσα στα νομοσχέδια, τα οποία εμείς προεδρικά διατάγματα δεν βλέπουμε ποτέ, για να μην έχουμε και ψευδαισθήσεις για το αν υπηρετεί ή δεν υπηρετεί το έργο της κυρίαρχης αστικής τάξης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Όταν πάτε σε αυτές τις οδηγίες, θα σας παρακαλέσω πάρα πολύ, να έχετε κατά νου οδηγίες που μπορεί αύριο το πρωί να σας αφορούν προσωπικά και να καταλάβετε τότε τι πάει να πει ότι έρχεται μια οδηγία που είναι υπέρτερη του δικού μας δικαίου. Όταν θα έρθει μια οδηγία, λέω τώρα για παράδειγμα, γιατί εμείς συζητάμε αυτά εδώ και έξω συζητάνε για τη νομική και ασφαλιστική ευθύνη του αλγόριθμου με τον οποίο θα λειτουργεί η τεχνητή νοημοσύνη στην ιατρική ή στα αυτοκίνητα. Αυτό συζητιέται αυτήν τη στιγμή στην Ευρώπη και στις νομικές υπηρεσίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη νομική επιτροπή. Αυτά συζητούνται. Οι ποινικές ευθύνες και μη του αλγόριθμου και οι ασφαλιστικές αστικές του αλγόριθμου και οι ποιος θα έχει στα χέρια του τον αλγόριθμο. Κι εσείς μου λέτε τώρα ότι θα διασφαλιστούν με πέντε χιλιάδες ή με δέκα χιλιάδες ή με είκοσι χιλιάδες, με δημοψηφίσματα που θα βάζουν το κατάλληλο ερώτημα την κατάλληλη στιγμή, που μπορεί να το ανατρέψει η Βουλή με εκατόν πενήντα μία ψήφους και να λέει ότι δεν είναι σημαντικό, όταν το βάλετε.

Τώρα βάζουμε κάτι ωραία φανταχτερά πράγματα: Είστε υπέρ ή κατά των εκτρώσεων; Ολόκληρο δημοψήφισμα, φασαρία, βαβούρα κ.λπ.. Από κάτω τι θα περνάει; Να σας πω εγώ. Μία οδηγία έρχεται, γιατί είναι πρωτόκολλο.

Έχει αρχίσει και εφαρμόζεται στη Γερμανία. Είναι πρωτόκολλο και αργά ή γρήγορα, για λόγους ενοποίησης των ασφαλιστικών και οικονομικών πραγμάτων και με την πίεση των ασφαλιστικών και των φαρμακευτικών εταιρειών, θα αποφασίζει ο ασθενής αν θα αναταχθεί ή όχι μετά από καρδιακή προσβολή. Είναι πρωτόκολλο. Και θα βγει οδηγία και θα λέει πριν πείτε στο χειρουργείο «Να σας ανατάξουμε ή να σας μην σας ανατάξουμε;». Πείτε μου εσείς με τι γνώσεις ιατρικής θα πρέπει να πάρεis αυτή την απόφαση και με τι δύναμη να ζήσεις; Και ποιος θα την πάρει στη θέση σου, άμα δεν μπορείς εσύ; Να σε ανατάξουμε ή να μην σε ανατάξουμε; Γιατί; Διότι κυριαρχεί στο καπιταλιστικό έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μία αντίληψη: Η υγεία είναι εμπόρευμα και επειδή είναι εμπόρευμα, το κόστος αντιμετώπισης πρέπει να είναι ευθέως πολλαπλάσιο των παρεχομένων υπηρεσιών. Άρα, αν η ανάταξη κοστίζει πολύ, πρέπει να πεις στον ασθενή «Πουλάκι μου, και να σε ανατάξουμε, κοστίζουν πολύ. Μήπως θέλεις να μην σε ανατάξουμε μετά την καρδιακή προσβολή;».

Όταν θα έρθει μια τέτοια οδηγία, για ποιο Σύνταγμα θα μιλάτε; Για ποια εθνική κυριαρχία θα μιλάτε; Γιατί έχουν περάσει αντίστοιχες, ούτε μία ούτε δύο ούτε τρεις, σε όλα τα επίπεδα. Απόδειξη; Έχετε αυτήν τη στιγμή σχολείο -δημοτικό σχολείο!- που

για πρώτη φορά μετά από το 1952, όταν έγινε η χώρα μέλος του NATO -εγώ γεννήθηκα το '54-, πάει εκδρομή στη Νάπολη υπό το λήμμα «We are NATO», «Είμαστε το NATO». Και πάει στο NATO να ξαναγίνει και να μάθει τις επιχειρήσεις του NATO, τη δομή του, την ωραία του αγαθοεργό πράξη ως ειρηνική. Θα πάτε μαθητές δημοτικού -και δεν έχουν σηκωθεί και οι πέτρες από την Πυλαία-, στη Νάπολη, στο NATO, να τους δείξετε πώς βομβαρδίζεται το συνομήλικό τους όπου γης, φτάνει να υπερασπιστούν τα ενεργειακά συμφέροντα, τους σκοπούς του εφοπλισμού και τους κολοσσούς του μεγάλου χρήματος.

Εάν σας είναι πολύ ευχάριστο όλο αυτό, ψηφίστε το «με τα τέσσερα». Εμείς δεν ψηφίζουμε ούτε καν τον προϋπολογισμό της Προεδρίας της Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Τον λόγο έχει ο κ. Διονύσιος Σταμενίτης από τη Νέα Δημοκρατία.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στη σημερινή συνεδρίαση της Ολομέλειας κατά την οποία συζητάμε την Γ', Δ' και Η' θεματική ενότητα των αναθεωρητέων διατάξεων, προσωπικά θέλω να σταθώ στην Η' ενότητα και ειδικότερα στην τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 32. Πρόκειται για το άρθρο εκείνο του Συντάγματος που έχει απασχολήσει, μαζί με το άρθρο 16, τον δημόσιο διάλογο και τη συζήτηση μεταξύ των κομμάτων περισσό από όλα. Θα ήθελα ευθύς αμέσως να εξηγήσω τους λόγους.

Ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας και συνεπώς το πρόσωπο που επιλέγουμε κάθε φορά, είναι ο εγγυητής και ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Αποτελεί το ανώτατο αξίωμα. Χωρίς, επομένως, καμμία άλλη επιχειρηματολογία, μπορούμε εύκολα, αβίαστα να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η διαδικασία εκλογής του επιβάλλεται να προκύπτει με συναίνεση και ενότητα. Έτσι θα διασφαλίσουμε ότι καταλήγουμε σε ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής, υπεράνω διαχωριστικών γραμμών, που να εκπροσωπεί τον υπερκομματισμό και την ομοψυχία.

Με βάση, λοιπόν, όσα περιέγραφα και δεδομένου ότι τα μέλη της Εθνικής Αντιπροσωπείας που συμμετέχουμε σε αυτή την Αναθεωρητική Βουλή, συμφωνούμε ότι πρόκειται για τον ανώτατο θεσμό που πρέπει να συγκεντρώνει τα παραπάνω χαρακτηριστικά, η εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας πρέπει να αποσυνδεθεί από τη διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη πρόωγων εκλογών.

Το επιχείρημα αυτό μπορεί να ενισχυθεί, αρκεί να ανατρέξουμε λίγο πίσω. Πού; Στο κοντινό 2015, όταν η διαδικασία για την εκλογή Προέδρου χρησιμοποιήθηκε από την τότε αξιωματική αντιπολίτευση ως μέσο για την πρόωγη ανάδειξής της στην εξουσία. Τότε έγινε σφετερισμός της διάταξης, προκλήθηκαν εκλογές. Ο κ. Τσίπρας είχε δηλώσει ότι «Ο κ. Δήμας ήταν εξαιρετος Επίτροπος, αλλά έχουμε αποφασίσει να μην ψηφίσουμε κανέναν για Πρόεδρο της Δημοκρατίας», δείχνοντας πως αντιλαμβάνεται το Σύνταγμα και τη δημοκρατία και προκαλώντας έτσι τη βίαιη διακοπή μιας δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης. Το κύρος του Κοινοβουλίου, κυρίες και κύριοι, και του πολιτικού προσωπικού πλήττεται από τέτοιες ενέργειες.

Όσα συνέβησαν τότε και οι αποφάσεις που ελήφθησαν, είναι γνωστά σε όλους. Τη στιγμή που η χώρα ετοιμαζόταν να βγει οριστικά από την οικονομική κρίση, ο ΣΥΡΙΖΑ, οι ΑΝΕΛ σε συνεργασία με τη Χρυσή Αυγή, χρησιμοποίησαν την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, για να ανατρέψουν και να ανακόψουν την ανοδική πορεία της χώρας, να βυθίσουν την οικονομία στην ύφεση και να φέρουν δύο νέα αχρείαστα μνημόνια, επαναφέροντας τη χώρα στον φαύλο κύκλο της οικονομικής κρίσης. Ζημιά 100 δισεκατομμυρίων, 15 δισεκατομμύρια νέοι φόροι, μείωση συντάξεων, τεράστια αύξηση ασφαλιστικών εισφορών. Αυτό ήταν το κόστος της επιλογής του Τσίπρα και του ΣΥΡΙΖΑ.

Παράδειγμα, επίσης, αποτελεί και η περίπτωση των πρόωγων εκλογών του 2009, που, βέβαια, εκεί δεν υπήρχε η τυπική ενεργοποίηση της παραγράφου 4, καθώς δεν φτάσαμε ποτέ στην εκλογή Προέδρου, αφού προηγήθηκαν οι εθνικές εκλογές πριν την έναρξη των διαδικασιών. Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος της ρη-

τορικής της αντιπολίτευσης βασίστηκε στην εκ προοιμίου άρνηση να συναινέσει σε οποιοδήποτε πρόσωπο θα πρότεινε τότε η κυβέρνηση. Αντί, δηλαδή, το 2009 να συζητούσαμε για την κρίση, τα προβλήματά της και τους τρόπους αντιμετώπισης, μπήκαμε σε μία συζήτηση για τα «λεφτά υπάρχουν», πού υπάρχουν και ποιοι τα έχουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πηγαίνοντας ακόμα πιο πίσω, διαπιστώνουμε ότι οι φορές που η εκλογή Προέδρου κινήθηκε στο πνεύμα της συναίνεσης ήταν λίγες. Πάντως, η Νέα Δημοκρατία ως αντιπολίτευση πάντοτε πρότεινε υποψήφιο Πρόεδρο, τιμώντας το Σύνταγμα. Ο θεσμός, δηλαδή, που περισσότερο από κάθε άλλο συμβολίζει την ενότητα του έθνους, χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία πολιτικών αδιεξόδων, με σκοπό την εξυπηρέτηση των κομματικών συμφερόντων και τον διχασμό της κοινής γνώμης.

Το ισοζύγιο, λοιπόν, της ιστορίας της διάταξης, με τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκε, κρίνεται αρνητικό. Και λέω «με τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκε», γιατί αξίζει να σημειωθεί ότι το άρθρο 32, όπως ισχύει σήμερα, προτρέπει, προκρίνει τη συνεργασία, καθώς προβλέπει τρεις ψηφοφορίες, κατά τη διάρκεια των οποίων τα κόμματα έχουν χρόνο να προχωρήσουν στις απαραίτητες διεργασίες και ζυμώσεις, προκειμένου η Βουλή να καταλήξει σε ένα πρόσωπο κύρους και κοινής αποδοχής. Το γεγονός, όμως, και η ερμηνεία από κάποιους ότι η παράγραφος 4 αφήνει το περιθώριο να χειριστούν το Σύνταγμα ως μέσο εξυπηρέτησης σκοπιμοτήτων, μας επιβάλλει σήμερα να διασφαλίσουμε ότι η εκλογή για το ανώτατο αξίωμα της χώρας πρέπει να αποσυνδεθεί από τη διάλυση της Βουλής και τις συνέπειες που αυτό μπορεί να έχει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η οικονομική κρίση είναι γνωστό ότι διαπέρασε οριζόντια όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής της χώρας, πλήττοντας κυρίως την οικονομία. Δεν άφησε ανεπηρέαστες τις κρατικές δομές, την υγεία, την παιδεία, την κοινωνική συνοχή, αλλά και το πολιτικό σύστημα στο σύνολό του. Όμως, εκτός από τις πληγές που άφησε υπήρξε και διδακτική. Υπήρξε διδακτική κυρίως στον τρόπο που το πολιτικό προσωπικό πρέπει να αντιμετωπίζει τις κρίσεις. Σαφώς, για να μην μπερδευόμαστε, δεν έκανε σοφότερους αυτούς που επιδίωξαν τον διχασμό και την πολιτική αναταραχή. Άλλωστε, αυτοί παρουσιάζονται αμετανόητοι μέχρι και σήμερα. Δυστυχώς, το είδαμε και το πρωί. Κατέδειξε, όμως, με απόλυτο τρόπο ότι την πολιτική αστάθεια και την ευκαιριακή εκμετάλλευση των θεσμών την πληρώνουν στο τέλος μόνο η χώρα και ο ελληνικός λαός. Είναι καθήκον μας αυτό να το αλλάξουμε.

Γι' αυτό και πιστεύω ότι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας λύνει το πρόβλημα, προσφέρει μία ρεαλιστική λύση, απόλυτα συμβατή με τις επιταγές του Συντάγματος. Τα στάδια που προβλέπει η διαδικασία που προτείνεται από τη Νέα Δημοκρατία, με την τροποποίηση της παραγράφου 4, δίνουν όλο τον χρόνο και τον χώρο στα κόμματα να συζητήσουν, να διεργαστούν και να καταθέσουν προτάσεις και τελικά να καταλήξουν. Παρ' όλα αυτά, αν δεν τα καταφέρουν, αυτό να μη συνεπάγεται περιπέτειες για τη χώρα και τον ελληνικό λαό.

Κλείνοντας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νιώθω υπερήφανος που σήμερα ως Βουλευτής συμμετέχω σ' αυτήν την ιστορική θεσμική αλλαγή που σέβεται τις αρχές της δημοκρατίας, διασφαλίζει την ενότητα του έθνους και εγγυάται την ομαλότητα.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αθανάσιος Μπούρας): Ευχαριστούμε κι εμείς και για την οικονομία του χρόνου.

Η κ. Αχτσιόγλου έχει τον λόγο από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΕΦΗ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα επικεντρωθώ κι εγώ στο ζήτημα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Για το θέμα του αν η προτεινόμενη Βουλή δεσμεύει την Αναθεωρητική Βουλή, τα επιχειρήματα τα νομικά, τα πολιτικά, έχουν ακουστεί νομίζω και δεν θα ήθελα να τα επαναλάβω. Έχει γίνει αυτή η συζήτηση.

Θα ήθελα αυτή τη στιγμή να επικεντρωθώ πιο πολύ στην πολιτική ουσία και με έναν τρόπο που να μπορεί ο κάθε πολίτης να καταλάβει τι διακυβεύεται αυτήν τη στιγμή και ποια ακριβώς είναι

η συζήτηση και η αντιπαράθεση.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με μία βασική παρατήρηση: Η κοινοβουλευτική δημοκρατία είναι από τη φύση της ένα συγκρουσιακό πολίτευμα. Είναι ανοικτή στο διάλογο, είναι ανοικτή στις συγκρούσεις, είναι ανοικτή στην αντιπαράθεση, είναι ανοικτή, διαρκώς, στον κοινωνικό ανταγωνισμό, στον πολιτικό ανταγωνισμό. Και αυτό είναι θεμιτό και εύλογο.

Σε αυτό το πολίτευμα, σ' αυτό το πλαίσιο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας λειτουργεί ως ένα ελάχιστο σημείο συναίνεσης, ώστε να μπορεί να υπάρξει μία, κατά το δυνατόν, ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος. Με αυτή την έννοια ορίζεται ως ο ρυθμιστής του πολιτεύματος, του εγγυάται το Σύνταγμα αυτόν τον θεσμικό ρόλο.

Ταυτόχρονα, είναι και ο παραστάτης της χώρας διεθνώς. Αυτό είναι κάτι που δεν το έχουμε επισημάνει σ' όλη αυτή τη συζήτηση. Μην ξεχνάμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εκ του Συντάγματος, εκπροσωπεί τη χώρα διεθνώς.

Ακριβώς, λοιπόν, επειδή έχει αυτόν τον θεσμικό ρόλο, του ρυθμιστή του πολιτεύματος και του διεθνή παραστάτη της χώρας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει μία νομικοπολιτική θέση, η οποία δεν μπορεί να ταυτίζεται, σε καμία περίπτωση, με την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία ούτε, φυσικά, με την εκάστοτε αξιωματική αντιπολίτευση. Θα πρέπει να έχει, δηλαδή, έναν υπερκομματικό ρόλο.

Πώς εξασφαλίζεται αυτό, μέχρι σήμερα τουλάχιστον; Αυτό εξασφαλίζεται με την απαίτηση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να έχει μία αυξημένη πολιτική νομιμοποίηση. Με ποιον τρόπο εγγυάται το Σύνταγμα αυτήν την αυξημένη πολιτική νομιμοποίηση, που πρέπει να έχει για να έχει αυτόν τον υπερκομματικό ρόλο, όπως είπαμε; Με το να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με αυξημένη πλειοψηφία εντός του Κοινοβουλίου. Μέχρι σήμερα απαιτείται, τουλάχιστον, η συναίνεση περισσότερων του ενός, πάντως, κομμάτων, για να μπορεί αυτός να αναδειχθεί. Αυτό τις περισσότερες φορές είχε συμβεί με μία συμφωνία ανάμεσα στην κοινοβουλευτική πλειοψηφία και την αξιωματική αντιπολίτευση και το 2000 και το 2005 και το 2010. Άρα, εκ των πραγμάτων, εκ της νομικοπολιτικής του θέσης, είναι απαραίτητη η διακομματική συναίνεση στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Τι λέει, τώρα, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, αναφορικά με το ζήτημα αυτό; Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ έρχεται στην πραγματικότητα να συμβιβάζει δύο αντίρροπες απαιτήσεις, να βρει μία δύσκολη ισορροπία ανάμεσα σε δύο αντίρροπες απαιτήσεις: Αφ' ενός, να διατηρήσει αυτόν τον υπερκομματικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή να διατηρήσει αυτήν την απαίτηση αυξημένης πολιτικής νομιμοποίησης και άρα, εκλογής από μία αυξημένη πλειοψηφία, αλλά συγχρόνως, να μπορέσει να ικανοποιήσει και μία άλλη απαίτηση, που φαίνεται ότι τα περισσότερα κόμματα του Κοινοβουλίου τη θεωρούν απαραίτητη, να αποσυνδεθεί η εκλογή του από τη διάλυση της Βουλής. Υπάρχει μία γενικευμένη απαίτηση από όλα τα κόμματα, ότι δεν μπορεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να συνεχίσει να διακόπτει κοινοβουλευτικές περιόδους, το σχέδιο μιας κυβέρνησης και την εντολή που έχει δώσει ο λαός σ' αυτήν την κυβέρνηση για να υλοποιήσει το σχέδιό της.

Άρα, ο ΣΥΡΙΖΑ προσπαθεί, με την πρότασή του, να συγκεράσει αυτές τις δύο αντίρροπες δυνάμεις. Και καταθέτει μία πρόταση, η οποία έχει μία σύνθετη, επίπονη διαδικασία στην αναζήτηση συναινέσεων, μία μακρόσυρτη διαδικασία εντός της Βουλής, η οποία μπορεί να φτάσει μέχρι και έξι μήνες, όπου δημιουργεί ένα πλαίσιο πιεστικό για να μπορέσουν τα Κόμματα μεταξύ τους να συνεννοηθούν και να καταλήξουν σε ένα πρόσωπο, το οποίο θα έχει μία διακομματική συναίνεση. Ταυτόχρονα, αυτός ο οποίος δεν θα συναινεί, να παίρνει πάνω του το πολιτικό βάρος του να σέρνει αυτή τη διαδικασία, η οποία προκαλεί αυτή τη θεσμική αναστάτωση.

Αν, ω μη γένοιτο, η συναίνεση αυτή δεν επιτευχθεί, λέει η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, τότε πάμε στην ύστατη καταφυγή ως *ultimum refugium*, στην προσφυγή στον λαό, στη λαϊκή βούληση, διότι σε οποιοδήποτε αδιέξοδο «στο τέλος της μέρας» στο δημοκρατικό πολίτευμα, η λύση είναι η προσφυγή στον λαό. Είναι, όμως, αυτή η προσφυγή στον λαό το *ultimum refugium*, η ύστατη καταφυγή,

η ακραία περίπτωση στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ.

Ακούστηκε το αντιπείρημα, ότι με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, με το να προβλέπουμε έστω και ως ύστατη επιλογή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό, αναβαθμίζουμε ανεπίτρεπτα τον ρόλο του και ότι τον καθιστούμε έναν έτερο πόλο στο πολιτικό σύστημα, επειδή του δίνουμε τη δυνατότητα της άμεσης λαϊκής νομιμοποίησης.

Εδώ, να είμαστε σαφείς. Η νομικοπολιτική θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν αλλάζει, επειδή αλλάζει η διαδικασία ανάδειξης του. Η νομικοπολιτική του θέση παραμένει η ίδια. Οι αρμοδιότητες του είναι οι ίδιες. Αυτές ούτε διευρύνονται ούτε τροποποιούνται, επειδή αλλάζει αυτή η διαδικασία, επειδή αποσυνδέεται η εκλογή του από τη διάλυση της Βουλής.

Άρα, με τη δική μας πρόταση συμβιβάζουμε με κόπο δύο αντίρροπα πράγματα: την αυξημένη νομιμοποίηση -εκατόν ογδόντα Βουλευτές ή, ως υποκατάστατο αυτής της αυξημένης πλειοψηφίας, εκλογή από τον λαό- και τη μη διάλυση της Βουλής. Αυτό κάνει η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ.

Ας έρθουμε, όμως, τώρα στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Τι λέει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας; Λέει μέχρι πέντε ψηφοφορίες. Στην τέταρτη ψηφοφορία χρειάζονται εκατόν πενήντα μία ψήφοι και στην πέμπτη ψηφοφορία αρκεί και η σχετική πλειοψηφία των Βουλευτών. Αυτή η πρόταση αλλάζει άρδην όχι μόνο τα συνταγματικά, αλλά και τα πολιτικά δεδομένα. Πρακτικά σημαίνει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να εκλεγεί με εκατόν σαράντα Βουλευτές, με εκατόν τριάντα Βουλευτές, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οριακά και τυπικά μπορεί να εκλεγεί ακόμη και με εβδομήντα πέντε Βουλευτές. Διότι, ξέρετε ότι το Σύνταγμα προβλέπει πως για να μπορεί να ληφθεί απόφαση στη Βουλή, αρκεί η πλειοψηφία εβδομήντα πέντε Βουλευτών, για να λάβει εγκύρως απόφαση αν απέχουν οι άλλοι.

Τι λέει, λοιπόν, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας; Τι προκύπτει από αυτή την πρόταση; Προκύπτει να έχουμε έναν Πρόεδρο της Δημοκρατίας που είτε ρητά τον καταψήφισε η πλειοψηφία των Βουλευτών είτε εμμέσως, διά της αποχής της, τον αποδοκίμασε και πάλι η πλειοψηφία των Βουλευτών. Άρα, μιλάμε για έναν Πρόεδρο της Δημοκρατίας της μειοψηφίας, απολύτως απαξιωμένο, που δεν μπορεί να επιτελέσει τον ρόλο του και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να έχει τον ρόλο του ρυθμιστή του πολιτεύματος και του διεθνή παραστάτη της χώρας.

Ακούστηκε το επιχείρημα και πάλι από την Νέα Δημοκρατία, «μα, και σήμερα το Σύνταγμα προβλέπει, σε ακραία περίπτωση, την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με σχετική πλειοψηφία στο άρθρο 32 παράγραφος 4». Η πρόταση αυτή του Συντάγματος σήμερα είναι ουσιαστικά διαφορετική από την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, γιατί το Σύνταγμα λέει ότι τούτο μπορεί να συμβεί μόνο εφόσον προηγουμένως έχει διαλυθεί η Βουλή, έχει προκληθεί αυτή η μεγάλη θεσμική αλλαγή, έχουν μεσολαβήσει εθνικές εκλογές, έχει εκφραστεί ο λαός ακριβώς επειδή η Βουλή διαλύθηκε, γιατί δεν εξελέγη Πρόεδρος της Δημοκρατίας και φτάνουμε σε επόμενη Βουλή. Είναι μία εντελώς διαφορετική διαδικασία. Εδώ, έχουμε τη μεσολάβηση του εκλογικού σώματος.

Στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας δεν έχουμε αυτό. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας μένει στο Κοινοβούλιο και ουσιαστικά, επιτρέπει την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας της μειοψηφίας, διότι η σχετική πλειοψηφία σημαίνει στην πραγματικότητα μειοψηφία. Δεν σημαίνει ότι αυτό θα συμβεί με τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν ξέρω. Δεν το γνωρίζω. Δεν λέω αυτό. Λέω, όμως, ότι και μόνο το γεγονός ότι θα υπάρχει πια αυτή η δυνατότητα εσάει στο Σύνταγμά μας, αλλάζει άρδην τα πολιτικά δεδομένα. Γιατί ένα κόμμα να αναζητήσει ευρύτερες συναινέσεις, όταν ξέρει ότι θα μπορεί στο τέλος της μέρας να αναδείξει τον αμιγώς κομματικό του υποψήφιο σε Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Για να το πω με παράδειγμα, στην προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο που ο ΣΥΡΙΖΑ είχε εκατόν σαράντα πέντε Βουλευτές -ο ΣΥΡΙΖΑ, ενώ δικούς του Βουλευτές- θα μπορούσε να είχε επιλέξει έναν αμιγώς κομματικό υποψήφιο για Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Επίσης, σε λίγους μήνες από τώρα, η Νέα Δημοκρατία θα μπορούσε να ορίσει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για παράδειγμα, τον κ. Άδωνι Γεωργιάδη, ένα πρόσωπο, το οποίο

δεν θα λέγαμε ότι έχει πάνω του και μία διακομματική συναίνεση. Αυτό κάνει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας.

Και επειδή ακούω και το αντεπιχείρημα, ότι με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ και την καταφυγή στον λαό, ουσιαστικά επιτρέπουμε να δημιουργηθεί ένα σύστημα διαρχίας, δηλαδή δύο αυτόνομων πολιτικών πόλων, νομίζω πως στην πραγματικότητα είναι με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας που επαναφέρουμε ένα σύστημα διαρχίας. Διότι τι θα γίνει αν ενώ έχει τοποθετηθεί ένας αμιγώς κομματικός υποψήφιος, πάντα με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η κυβέρνηση αλλάξει; Δεν θα έχουμε μία διαρχία; Δεν θα έχουμε μία πολύ σοβαρή θεσμική αναστάτωση και σύγκρουση; Θα έχουμε έναν αμιγώς κομματικό Πρόεδρο της Δημοκρατίας από το ένα κόμμα και μία άλλη κυβέρνηση, μία αντιπαρθετική κυβέρνηση.

Και επειδή τα πράγματα όταν αναθεωρούμε το Σύνταγμα πρέπει να τα σκεφτόμαστε στα όριά τους και όχι στις περιπτώσεις τις ομαλές, σήμερα, ξέρετε, υπάρχει μία σειρά από αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας που είναι εν υπνώσει, στις οποίες δεν κάνει χρήση, όπως, για παράδειγμα, η αναπομπή νομοσχεδίων.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Η' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΣΟΦΙΑ ΣΑΚΟΡΑΦΑ**)

Εάν έχουμε μία κατάσταση όπου έχουμε έναν αμιγώς κομματικό Πρόεδρο της Δημοκρατίας και μία άλλη κυβέρνηση, τότε είναι πάρα πολύ πιθανό ο Πρόεδρος να ασκεί ουσιαστική αντιπολίτευση στη δεύτερη. Δεν συνιστά αυτό μία πολύ μεγάλη θεσμική ανατροπή;

Νομίζω, λοιπόν, ότι με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας μπαίνει το ζήτημα της διαρχίας από την πίσω πόρτα, ένα ζήτημα το οποίο τελείωσε η συνταγματική αναθεώρηση -και ορθώς- το '86, όταν αποψίλωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τις αρμοδιότητές του και όρισε έναν πόλο, μία κυβέρνηση, έναν Πρωθυπουργό. Και αλλάζει αυτή η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας άρδην τα συνταγματικά και πολιτικά δεδομένα που ισχύουν μέχρι σήμερα. Διότι αν ήταν ένας ο βασικός περιορισμός στο να γίνεται κατάχρηση των εξουσιών των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας, αυτός ακριβώς ήταν η διακομματική του επιλογή. Και με κομματικό Πρόεδρο της Δημοκρατίας αυτό εκλείπει.

Άρα, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας μετατρέπει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε βραχίονα ενός κόμματος. Είναι ένα πολιτικό λάθος, ένα θεσμικό λάθος, ένα συνταγματικό λάθος, το οποίο αλλάζει όλο το πνεύμα της συνταγματικής αρχιτεκτονικής.

Θεωρώ ότι δεν πρέπει να επιμένετε σ' αυτή. Βρείτε άλλο τρόπο, αν θέλετε να εξασφαλίσετε διακομματικές συναιέσεις, άλλον από τον δικό μας -αν δεν σας κάνει ο δικός μας μηχανισμός- αυτός που προτείνουμε. Τουλάχιστον, όμως, να διασφαλιστεί αυτό το ελάχιστο των διακομματικών συναιέσεων, για να μην έχουμε μία πρωτοφανή θεσμική κρίση στη χώρα.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Κωνσταντόπουλος και αμέσως μετά ο κ. Κοντογεώργος από τη Νέα Δημοκρατία.

Κύριε Κωνσταντόπουλε, έχετε τον λόγο για οκτώ λεπτά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η συνταγματική Αναθεώρηση συνιστά την κορυφαία διαδικασία της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, ακόμη, μάλιστα, και με το παρόν πλαίσιο, κατά το οποίο η Βουλή καλείται να αναθεωρήσει ένα περιορισμένο σώμα διατάξεων χωρίς αιχμές. Και τούτο διότι δεν περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη Αναθεώρηση διατάξεις, όπως:

Το άρθρο 16 παράγραφος 5 για τα μη κρατικά, μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια.

Το άρθρο 67 για την παρουσία ενός εύλογου αριθμού Βουλευτών για την ψήφιση ενός σχεδίου νόμου.

Το άρθρο 70 παράγραφος 6, για τη θέσπιση άμεσου, διεισδυτικού και απροειδοποίητου κοινοβουλευτικού ελέγχου κατά τα αγγλοσαξονικά πρότυπα.

Η καθιέρωση νέων αυξημένης πλειοψηφίας με σύνταξη νέας διάταξης, ώστε να μην αλλάζουν εύκολα νόμοι που ρυθμίζουν σημαντικά ζητήματα, όπως φορολογικοί ή εκπαιδευτικοί νόμοι,

με την εναλλαγή Υπουργών ή και κυβερνήσεων, καθώς και πολλές άλλες διατάξεις που αφορούν ζητήματα της καθημερινότητας των πολιτών με τη δημόσια διοίκηση και την αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας. Και αυτό με την επιθυμία και την ευλογία της προηγούμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Γι' αυτό, επειδή δεν αδράξαμε την ευκαιρία για ουσιαστικές συνταγματικές αλλαγές, εμείς είχαμε προτείνει να μην προχωρήσουμε στην Αναθεώρηση αυτή, να την ακυρώσουμε και να συντάξουμε νέα πρόταση απ' αυτή τη Βουλή. Διότι, όπως έχουν έρθει τα πράγματα, η μεγάλη ευκαιρία για να λύσουμε πραγματικά προβλήματα, αγαπητοί συνάδελφοι, χάθηκε.

Τουλάχιστον, όμως, αφού προχωράμε στην Αναθεώρηση, ας επικρατήσει η σύνεση και η συναίνεση, ώστε να αποφύγουμε λάθη τα οποία είναι δυνατόν να αποφευχθούν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επί των αναθεωρούμενων διατάξεων, ενότητα τρίτη, άρθρο 37 παράγραφος 2: Διορισμός Πρωθυπουργού και κυβέρνησης. Αυτή ήταν πρόταση της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ τότε, ώστε να καθιερωθεί υποχρεωτική η βουλευτική ιδιότητα και για τον Πρωθυπουργό. Είναι πρόταση που δυσχεραίνει τη λειτουργία της δημοκρατίας σε περίπτωση πολιτικών κρίσεων.

Δεδομένου, μάλιστα, ότι ο ύψιστος θεσμός, το Σώμα του Κοινοβουλίου, παρέχει εμπιστοσύνη σε μία κυβέρνηση, οι περαιτέρω προϋποθέσεις είναι περιττές, για να μην πω ότι εμμέσως απαξιώνουν ή, ακόμη, προσβάλλουν το κοινοβουλευτικό πολίτευμα.

Άρθρο 38: Κυβέρνηση - απαλλαγή καθηκόντων. Παράγραφος 1. Προτείνεται από την επιτροπή, όπως στο άρθρο 84 παράγραφος 2, η καθιέρωση εποικοδομητικής ψήφου δυσπιστίας. Εμείς την απορρίπτουμε. Δεν χωράει καμμία συζήτηση.

Παράγραφος 2: Εμείς προτείνουμε την αντικατάσταση των εδαφίων α, β και γ της παραγράφου 2 του άρθρου 38 ως εξής: Ο Πρωθυπουργός ορίζει στην αρχή της θητείας του αναπληρωτή Πρωθυπουργό, ο οποίος τον αντικαθιστά σε περίπτωση που αυτός εκλείψει ή αδυνατεί, για λόγους υγείας, να ασκήσει τα καθήκοντά του. Τον αναπληρωτή Πρωθυπουργό ορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όταν κληθεί να αναλάβει καθήκοντα.

Να θυμίσω ότι αποτελεί πρόταση του καθηγητή κ. Δημήτρη Κρεμαστινού, λόγω της εμπειρίας του, μάλιστα, από τα γεγονότα της περιόδου 1995-1996 με τη σοβαρότατη ασθένεια του τότε πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου.

Την πρόταση αυτή δεν τη στήριξε η σημερινή Κυβέρνηση στην προτείνουσα Βουλή.

Σας καλούμε, κύριοι της Κυβέρνησης, να το ξανασκεφτείτε.

Άρθρο 68 παράγραφος 2, κοινοβουλευτικές και εξεταστικές επιτροπές. Η πρόταση αναθεώρησης κατατέθηκε από τη Νέα Δημοκρατία και ψηφίστηκε από διακόσιους σαράντα επτά Βουλευτές. Είναι σημαντικότητα, θα έλεγα, η ευρεία συναίνεση. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι είναι και η άποψη περισσοτέρων της μιας κοινοβουλευτικής ομάδας.

Αγαπητοί συνάδελφοι, έχουμε προτείνει να βελτιώσουμε ακόμη περισσότερο τη διάταξη με την πρόβλεψη ότι η σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής αποτελεί δικαίωμα και της μειοψηφίας κατά την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Προτείνουμε εδώ να προστεθεί ως εξής στο δεύτερο εδάφιο: «...όπως κατά τη διάρκεια μιας κοινοβουλευτικής περιόδου είναι δυνατό να συσταθούν δύο εξεταστικές επιτροπές με πρόταση των Βουλευτών της αντιπολίτευσης και σύμφωνα με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου».

Τέταρτη ενότητα αναθεωρητέων διατάξεων. Ως προς τα άρθρα 28 παράγραφος 2 και 44 παράγραφος 2 που αφορούν το δημοψήφισμα, θέση μας είναι ότι δεν χρειάζεται καμμία αλλαγή και καμμία προσθήκη. Για όσα, δε, προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ, αρκεί να αναλογιστούμε όλοι το ερώτημα στο οποίο υπεβλήθη ο ελληνικός λαός και όταν το αποτέλεσμα του «Όχι» έγινε «Ναι». Τα συμπεράσματα δικά σας.

Γενικά, ο θεσμός του δημοψηφίσματος χρειάζεται προσοχή και, θα έλεγα, σύνεση. Βλέπουμε πού οδήγησε το δημοψήφισμα για το Brexit, αλλά και το δημοψήφισμα για την απόσχιση της Καταλονίας από το ισπανικό κράτος.

Άρθρο 73: Δικαίωμα πρότασης νόμων. Είμαστε θετικοί στη δυ-

νατότητα άσκησης της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας με τη δικλίδα της συγκέντρωσης συγκεκριμένου αριθμού υπογραφών, προκειμένου να εισαχθεί στη Βουλή προς συζήτηση.

Προτείνουμε, λοιπόν, με υπογραφή πεντακοσίων χιλιάδων πολιτών να μπορούν να καταρτίζονται και να κατατίθενται προτάσεις νόμου στη Βουλή, οι οποίες, με απόφαση του Προέδρου της, υποβάλλονται υποχρεωτικά προς συζήτηση και έρχονται στην Ολομέλεια.

Επίσης, προτείνουμε η πρόταση νόμου που κατατίθεται από την αντιπολίτευση, να εισάγεται υποχρεωτικά στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής. Περιμένουμε η πρόταση που έχουμε καταθέσει για την εν λόγω διάταξη, να γίνει αποδεκτή.

Όγδοη ενότητα αναθεωρητέων διατάξεων. Άρθρο 32 παράγραφος 4 και παράγραφος 5: Εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας θα ήταν ένα ολέθριο λάθος, μια δημοκρατική οπισθοδρόμηση. Ας διδαχθούμε από την ιστορία και ας μην το αγνοήσουμε. Σε όποιο κράτος η εκτελεστική εξουσία ήταν δικέφαλη, δηλαδή υπήρχε διαρχία και το σύστημα, μάλιστα, ήταν σύστημα απλής αναλογικής, η αστάθεια ήταν προδιαγεγραμμένη. Γι' αυτό, υιοθετήθηκε ο περιορισμός των αρμοδιοτήτων του αρχηγού του κράτους και η έμμεση εκλογή του.

Εδώ στην Ελλάδα βιώσαμε τον εθνικό διχασμό. Γι' αυτό είπα ότι είναι ολέθριο λάθος να διαμορφώσουμε ξανά ένα πλαίσιο που σε συνθήκες κρίσης, θα το ευνοεί. Γιατί; Γιατί ένα μονοπρόσωπο όργανο που νομιμοποιείται με άμεση εκλογή, ακόμα κι αν δεν έχει κάποια ιδιαίτερη αρμοδιότητα, έχει αυτοδίκαια τεράστια, μα τεράστια, θα έλεγα, πολιτική ισχύ.

Υπάρχει, λοιπόν, ο κίνδυνος, ακόμα και με μια μικρή διάσταση απόψεων μεταξύ Προέδρου Δημοκρατίας και Πρωθυπουργού, να δημιουργηθούν ζητήματα και να οδηγηθεί η χώρα σε πολιτική κρίση.

Ούτε, όμως, είναι λύση η σχετική πλειοψηφία που προτείνει η Νέα Δημοκρατία, η πρόταση, δηλαδή, της Νέας Δημοκρατίας να εκλέγεται ο Πρόεδρος ακόμα και με λιγότερους από εκατό πλειοψηφία έναν Βουλευτή, δηλαδή με σχετική πλειοψηφία. Και αυτή είναι μία λανθασμένη επιλογή, διότι το επιθυμητό είναι να απολαμβάνει το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας τη συναινέση και την ευρεία αποδοχή απ' όλους και ιδιαίτερα από το πολιτικό σύστημα.

Εμείς, αγαπητοί συνάδελφοι, το Κίνημα Αλλαγής, προτείνουμε την αντικατάσταση της παραγράφου 4 του άρθρου 32 ως εξής: Αν δεν επιτευχθεί ούτε και στην τρίτη ψηφοφορία η αυξημένη πλειοψηφία που χρειάζεται, να παρατείνεται η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά ένα έτος. Στη συνέχεια, να πραγματοποιείται ψηφοφορία ώστε να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με εκατόν εξήντα ψήφους. Αν δεν επιτευχθεί ούτε αυτήν τη φορά με αυξημένη πλειοψηφία η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας να παρατείνεται εκ νέου για ένα έτος, έως, δηλαδή, το χρόνο διενέργειας των επόμενων βουλευτικών εκλογών. Δηλαδή, να αποφεύγεται η διάλυση της Βουλής από την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα, αγαπητοί συνάδελφοι, να αναφερθώ στο άρθρο 86, άρθρο «περί ευθύνης Υπουργών». Πρόκειται για ζήτημα που χρειάζεται προσοχή, διότι σε κλίμα πόλωσης μπορεί να συμβούν γεγονότα δυσάρεστα. Φυσικά, όμως, μπορούν και να αποφευχθούν γεγονότα τα οποία μας φέρνουν σε δύσκολη θέση.

Εμείς λέμε «ναι» στην αναθεώρηση του άρθρου 86. Λέμε, μάλιστα, ότι είναι επιβεβλημένη, αλλά με ασφαλιστικές δικλίδες, ώστε να μην γίνεται η δίωξη όπλο στα χέρια των δημαγωγών.

Υπάρχει συμφωνία, άλλωστε, των τριών μεγαλύτερων κομμάτων -ΣΥΡΙΖΑ, Νέας Δημοκρατίας και Κινήματος Αλλαγής- για την επιμήκυνση της αποσβεστικής προθεσμίας της Βουλής να ασκεί δίωξη από δύο έως τέσσερα χρόνια, που είναι σήμερα σε περισσότερο χρόνο, όπως στην εξομοίωση με τον χρόνο παραγραφής του εκάστοτε αδικήματος. Επομένως υπάρχει η βάση, μπορούμε να αναθεωρήσουμε, λοιπόν, το άρθρο 86.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αγαπητοί Βουλευτές, το Σώμα αυτό αναμετράται, θα έλεγα, με την ελληνική συνταγματική ιστορία. Εύχομαι και ελπίζω να τιμήσουμε την κορυφαία αυτή διαδι-

κασία, στην οποία έχουμε την τιμή να συμμετέχουμε.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Ο κ. Κοντογεώργος έχει τον λόγο από τη Νέα Δημοκρατία και αμέσως μετά να ετοιμάζεται ο κ. Μπάρκας από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, κατά γενική ομολογία το Σύνταγμα της πατρίδας μας του 1975 είναι το πιο δημοκρατικό και το πιο ανθεκτικό σε χρονική διάρκεια στην ιστορία της χώρας μας από την απελευθέρωσή της το 1821. Πορεύεται στον χρόνο επιτυχώς με τις μέχρι τώρα Αναθεωρήσεις του εξασφαλίζοντας την ποιοτικότερη και μακροβιότερη λειτουργία του δημοκρατικού μας πολιτεύματος, της Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

Η προτεινόμενη Αναθεώρηση από την προηγούμενη Βουλή υπήρξε, κατά τη γνώμη μου, μια ιδανική ευκαιρία για όλη τη χώρα να επαναπροσδιορίσει τις εθνικές της προτεραιότητες, να αναδείξει εναργέστερα τον αξιακό μας κώδικα και την εθνική μας ταυτότητα, να απελευθερώσει τις δημιουργικές δυνάμεις της πατρίδας μας, να καταξιώσει την Ελλάδα ως κυρίαρχη δύναμη στη νοτιοανατολική Ευρώπη και πρωταγωνιστή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δυστυχώς και αυτή η ευκαιρία χάθηκε εξαιτίας των ιδεολογικών αγκυλώσεων του ΣΥΡΙΖΑ και την ατομία της προτείνουσας Βουλής.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας να ανοίξουμε τη συζήτηση σ' όλα τα θέματα που πρότειναν τα κόμματα και να αφήσουμε την παρούσα Αναθεωρητική Βουλή, που προέκυψε από τις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019 να αποφασίσει, απορρίφθηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ γιατί έβλεπε τα πράγματα από το ξεπερασμένο ιδεολογικό του πρίσμα, αλλά και την επερχόμενη εκλογική συντριβή του.

Για παράδειγμα, η επιβεβλημένη αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος με το σπάσιμο του κρατικού μονοπωλίου στην ανώτατη εκπαίδευση εμποδίστηκε με λυσσώδη τρόπο από τη σημερινή Αξιωματική Αντιπολίτευση, αναθεώρηση που θα μπορούσε να αποτελέσει τη μεγαλύτερη πηγή πλούτου μαζί με τον τουρισμό για τη χώρα μας.

Τελικά, η προτείνουσα Βουλή κατέληξε σε επτά βασικά σημεία συνταγματικών αλλαγών:

Πρώτον, αυστηροποιείται η ασυλία του Βουλευτή, σύμφωνα με το άρθρο 62, ο οποίος προστατεύεται μόνο κατά την άσκηση των καθηκόντων του και καταργείται η αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 86 παράγραφος 3, εξισώνοντας τον Υπουργό με τους κοινούς πολίτες ως προς την παραγραφή των ποινικών αδικημάτων.

Δεύτερον, αναθεωρείται το άρθρο 68 για σύσταση εξεταστικής επιτροπής, ύστερα από πρόταση δέκα Βουλευτών της αντιπολίτευσης και με την παρουσία τουλάχιστον εκατόν είκοσι Βουλευτών.

Τρίτον, κατοχυρώνεται συνταγματικά το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

Τέταρτον, εξισώνονται οι στρατιωτικοί δικαστές με τους λοιπούς δικαστές στο άρθρο 96 παράγραφος 5 του Συντάγματος.

Πέμπτον, διευκολύνεται η εκλογή των ανεξαρτήτων αρχών, κατά το άρθρο 101Α, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα όπως αυτό του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

Έκτον, διευκολύνεται η ψήφος των Ελλήνων του εξωτερικού.

Και, έβδομον, διαχωρίζεται η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τις βουλευτικές εκλογές με την τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Με αυτό θα ασχοληθούμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στο επόμενο μέρος της ομιλίας μου.

Η προτείνουσα Βουλή προέκρινε κατά πλειοψηφία η εκλογή του ανώτατου θεσμικού αρχόντα, του Προέδρου της Δημοκρατίας δηλαδή, να γίνεται με απόλυτη ή σχετική πλειοψηφία, ώστε να μη διακόπτεται η δημοκρατική λαϊκή εντολή προς μια κυβέρνηση σκοπίμως.

Είναι, κατά τη γνώμη μου, μια ώριμη εξέλιξη του πολιτικού μας συστήματος, που στην ουσία απομακρύνει τα φαινόμενα εργαλειοποίησης της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι

η απαρχή μιας νέας περιόδου Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας με πολιτική σταθερότητα, αλλά και πλήρεις τετραετείς βουλευτικές περιόδους, που απαιτούνται συνήθως για την υλοποίηση ολοκληρωμένων κυβερνητικών προγραμμάτων.

Μια μικρή αναδρομή στην πρόσφατη πολιτική ιστορία καταδεικνύει κατά τον καλύτερο τρόπο την επιβεβλημένη αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Από το 1975 μέχρι σήμερα υπήρξαν εννέα εκλογές Προέδρων της Δημοκρατίας. Δύο από αυτές χρησιμοποιήθηκαν από το ΠΑΣΟΚ το 2009 και τον ΣΥΡΙΖΑ τον Ιανουάριο του 2015 ως εργαλείο διάλυσης της Βουλής και πρόκλησης βουλευτικών εκλογών στο μέσο κυβερνητικών περιόδων. Δηλαδή με λίγα λόγια, εξεβίασαν εκλογές με γνώμονα το κομματικό τους συμφέρον και όχι το συμφέρον της χώρας.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μπορεί οι εκλογές του 2009 και του Ιανουαρίου του 2015 να οδήγησαν στην επιδιωκόμενη στόχευση των εμπνευστών τους, τις συνέπειες όμως πλήρωσε και πληρώνει ο ελληνικός λαός και η χώρα ολόκληρη.

Την πρώτη φορά ο νικητής των εκλογών του 2009 Γεώργιος Παπανδρέου, ο οποίος «έριξε» την κυβέρνηση Καραμανλή με πρόφαση την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, βρέθηκε δέσμιος των προεκλογικών του υποσχέσεων. Αλήθεια, ποιος μπορεί να ξεχάσει το αμίμητο «Λεφτά υπάρχουν»; Υποχρεώθηκε σε εξάμηνη απραξία, η οποία έφερε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τα δύο μνημόνια.

Πέντε χρόνια αργότερα ο Αλέξης Τσίπρας, διψασμένος και πεινασμένος για εξουσία, αφού υποσχέθηκε στους πάντες τα πάντα, προκάλεσε την πτώση της κυβέρνησης Σαμαρά-Βενιζέλου πάλι με πρόφαση την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας στο μέσο της θητείας της και έφερε στη χώρα το τρίτο και επαχθέστερο μνημόνιο, εκχωρώντας την εθνική περιουσία στους δανειστές για εκατό χρόνια και φορτώνοντας όλους τους Έλληνες με αβάσταχτους φόρους και τέλη.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αυτή η πρόσφατη επώδυνη ιστορία μας πρέπει να μας γίνει μάθημα. Γι' αυτό πρέπει να υπερψηφίσουμε ει δυνατόν ομόφωνα την αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος μας για την απεμπλοκή της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη πρόωγων εκλογών.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.
(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ και για τον χρόνο, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Μπάρκας από τον ΣΥΡΙΖΑ και αμέσως μετά ο κ. Καστανίδης από το Κίνημα Αλλαγής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΡΚΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η συζήτηση για τη συνταγματική Αναθεώρηση, κατά τη δική μου άποψη, δεν αφορά μόνο τους νομικούς ή τους συνταγματολόγους της χώρας, αν και θα έχω την τύχη να ακούσω μετά τον κ. Καστανίδη, ο οποίος θα έχει προφανώς μια πιο ουσιαστική τοποθέτηση από τη δική μου όσον αφορά στη συνταγματική Αναθεώρηση. Όμως, κατά τη δική μου άποψη, η συζήτηση αυτή αφορά τη Βουλή, αλλά κυρίως αφορά την κοινωνία και προφανώς δεν γίνεται εν κενώ, γίνεται κάτω από ένα ιδεολογικό υπόβαθρο, το οποίο ο καθένας και η καθεμία από εμάς τοποθετεί από Βήματος της Βουλής.

Είναι πολλά τα ζητήματα που άνοιξαν οι συνάδελφοι εδώ κατά τη διάρκεια της συζήτησης της συνταγματικής αναθεώρησης, ζητήματα ιδεολογικά, όπως το άρθρο 16, αλλά και ζητήματα που αφορούν στη διευκόλυνση της ψήφου των Ελλήνων του εξωτερικού ή την αλλαγή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Είναι σαφές από τις τοποθετήσεις των Βουλευτών της πλειοψηφίας ότι όταν μπαίνει εδώ η συζήτηση για το άρθρο 16, είναι φανερό η ιδεολογική τοποθέτησή τους, διότι είναι μακράν η συζήτηση αυτή από τα δικά μου φοιτητικά χρόνια, όταν ξεκίνησα τον αγώνα εναντίον της αναθεώρησης του άρθρου 16, τη δεκαετία του 2000.

Επίσης, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, δημιουργεί απορία ακόμα και στους Έλληνες του εξωτερικού το γιατί τώρα μπαίνει μετ'

επιτάσεως η διευκόλυνση της ψήφου των Ελλήνων του εξωτερικού, όταν τα δικά σας κόμματα -αναφέρομαι στο ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Δημοκρατία- έως το 2001 είχαν τη δυνατότητα της απλής νομοθέτησης της διευκόλυνσης της ψήφου των Ελλήνων και μέχρι τότε δεν το έκαναν.

Εγώ, να ξέρετε, τη συζήτηση για τη συνταγματική Αναθεώρηση δεν μπορώ να την κάνω σε ένα πολιτικό κενό, μέσα σε μια σφαίρα που δημιουργείται από το πολιτικό προσωπικό της χώρας και προφανώς η συζήτηση αυτή δεν γίνεται να μην επηρεάζεται από την πολιτική συγκυρία.

Η συνταγματική Αναθεώρηση, λοιπόν, θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν της κάθε φορά για ποιους λόγους γίνεται, αλλά και ποια χώρα θέλουμε να δημιουργήσουμε, ποιο πολιτικό περιβάλλον, αν θέλετε, θέλουμε να δημιουργήσουμε για τις επόμενες γενιές, για τους επόμενους Βουλευτές οι οποίοι θα μετράσουν στη Βουλή.

Εμείς, λοιπόν, λάβαμε υπ' όψιν μας, όταν συζητούσαμε στην προηγούμενη Βουλή, στην προτείνουσα Βουλή, τη δεκαετή κρίση της χώρας. Πώς φτάσαμε σε μια κρίση; Τι έγινε μέσα στην κρίση αυτή; Τι συζητούσε η κοινωνία κατά τη διάρκεια της κρίσης για τις επιλογές του πολιτικού προσωπικού, για τις επιλογές του Προέδρου της Δημοκρατίας, για τις επιλογές του Πρωθυπουργού ή της κυβέρνησης;

Με αυτή την έννοια θα πρέπει όλοι να επαναφέρουμε στη μνήμη μας τα αιτήματα, τις συζητήσεις, τα συνθήματα τα οποία αναπτύχθηκαν μέσα σ' αυτήν τη δεκαετή κρίση, έτσι ώστε τώρα που έχουμε τη δυνατότητα της θεμελίωσης, της συσπείρωσης, της περισσότερης ενδυνάμωσης του Συντάγματός μας να μην ξαναβιώσουμε τέτοιου είδους συνθηματολογία.

Θα πρέπει, λοιπόν, εδώ στη σημερινή διαδικασία να αναφερθώ κυρίως στον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και δυστυχώς, ξέρετε κάτι; Η Νέα Δημοκρατία προσπαθεί να ιστοριοποιήσει το τι έγινε το 2014, χωρίς να αφουγκράζεται το τι συνέβαινε στη χώρα μας εκείνη την περίοδο ή το τι συνέβαινε και στο εσωτερικό του κόμματός της εκείνη την περίοδο. Διότι εγώ είχα τη δυνατότητα να παρακολουθώ μέσα από τις συζητήσεις στη Βουλή το τι ακριβώς συνέβαινε και το τι ακριβώς ελάμβανε χώρα.

Και ξέρετε κάτι; Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν μπορεί να είναι έξω από το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο γινόταν η συζήτηση τότε για το αν θα κλείσει η πέμπτη ή η έκτη αξιολόγηση -δεν θυμάμαι ποια ακριβώς ήταν- και το τι θα συνέβαινε σε αυτή τη χώρα. Συμπίπτουν ορισμένες φορές. Ξέρετε, η ιστορία κάποια στιγμή χαμογελά ή δακρύζει μαζί μας και ορισμένες συζητήσεις ή γεγονότα συμπίπτουν.

Άρα, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι προφανώς ο ΣΥΡΙΖΑ δεν εργαλειοποίησε αυτή τη διαδικασία, αλλά υπήρχε μία σκληρή συζήτηση από τη μεριά της Νέας Δημοκρατίας ή της πλειοψηφίας -αν θέλετε- για το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, για τα συνταγματικά και τα δημοκρατικά χαρακτηριστικά του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Και έτσι τότε, αν θυμάμαι καλά, κατέληξε η πρόταση του κ. Σαμαρά για Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η οποία -αν μπορώ να διαβάσω λίγο την ιστορία, θα μπορούσε ενδεχομένως, δεν ξέρω αν το είχε σκεφθεί αυτό το πράγμα ή τότε πλειοψηφία- δεν λάμβανε υπ' όψιν τη συνταγματική επιταγή για συναίνεση όσον αφορά στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Διότι όταν το Σύνταγμα μιλάει για αυξημένη πλειοψηφία όσον αφορά στην εκλογή του, δεν το βάζει τυχαία λέγοντας ότι κάποιο κόμμα μπορεί από μόνο του να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά βάζει μία αρχή, την αρχή της συναίνεσης και λέει ότι ακριβώς επειδή είναι το νόμμο «1» συνταγματικός πολίτης στη χώρα μας θα πρέπει να υπάρχει μία ευρεία πλειοψηφία στο πρόσωπό του.

Γι' αυτό, λοιπόν, εμείς προτείναμε κατά τη δεύτερη θητεία, κατά τη δική μας θητεία ως Πρόεδρο της Δημοκρατίας έναν άνθρωπο ο οποίος δεν προερχόταν ούτε πολιτικά ούτε ιδεολογικά από τον δικό μας χώρο, αλλά γνωρίζαμε ότι θα υπερασπιστεί αυτό, το νόμμο «1» κείμενο της ελληνικής δημοκρατίας που είναι το Σύνταγμα.

Με την έννοια αυτή, η πρόταση που καταθέσαμε εμείς στην προηγούμενη Βουλή όσον αφορά την εκλογή του Προέδρου της

Δημοκρατίας δεν έχει λόγο την αλλαγή του πολιτεύματός μας, αλλά ακριβώς μέσα από μια συγκεκριμένη διαδικασία να επιτευχθεί αυτή η συναίνεση που χρειάζεται από την ελληνική Βουλή και από τους Έλληνες Βουλευτές και από εκεί και πέρα, να δούμε πώς αυτό προφανώς θα διαχωριστεί σε σχέση με τις εθνικές εκλογές.

Ακούστε λίγο: Αυτό που γίνεται είναι ότι εσείς παίρνετε το δεύτερο κομμάτι της συζήτησης, το πως δηλαδή θα απεμπλακεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διεξαγωγή εθνικών εκλογών και το εργαλειοποιείτε. Και τι λέτε; Λέτε ότι εφόσον σας συμφέρει εσάς τώρα και εφόσον θεωρείτε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν υπέκυψε στους τακτικισμούς να ψηφίσει ένας από τους Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ την αλλαγή του συγκεκριμένου άρθρου -ώστε να μην υπάρχει το «180»- άρα, δεν θα μπορείτε μόνοι σας, τώρα, εσείς, να κάνετε αυτή την αλλαγή. Εμείς δεν υποθέσαμε σε τέτοιο τακτικισμό.

Λέμε, λοιπόν, τώρα, βεβαίως να δούμε το δεύτερο σκέλος, την αποκοπή των εθνικών εκλογών, χωρίς όμως αυτό να προϋποθέτει ότι ένα κόμμα από μόνο του, χωρίς την απαραίτητη συναίνεση, θα κλέβει Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Και κλείνω, κύριε Πρόεδρε, με το εξής: Κοιτάξε να δείτε: Το άρθρο 86 αφορά τον νόμο περί ευθύνης Υπουργών.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξης του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ολοκληρώνω, κυρία Πρόεδρε, σε τριάντα δευτερόλεπτα.

Κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, είναι προβληματικό το γεγονός ότι δεν ψηφίζετε την ερμηνευτική δήλωση όσον αφορά στον συγκεκριμένο νόμο. Και ξέρετε κάτι; Δυστυχώς, υπάρχει μία απόφαση ενός δικαστηρίου η οποία είναι -κατά την άποψη τη δική μου- ορθή για τον κ. Τσουκάτο, ο οποίος παραδέχτηκε ο ίδιος ότι έδωσε χρήματα σε ένα πολιτικό κόμμα από μια εταιρεία -δεν ξέρω ποια χρήματα ήταν αυτά- τα παρέδωσε και το δικαστήριο ορθώς, επειδή υπάρχει το άρθρο 86 για την παραγραφή του αδικήματος, τον αθώωσε.

«Ιδού η Ρόδος», λοιπόν, ώστε να ψηφίσουμε την ερμηνευτική δήλωση, κύριε Υπουργέ και κυρίες και κύριοι συνάδελφοι Βουλευτές, να υπάρξει η ερμηνευτική δήλωση, έτσι ώστε να μην έχουμε στο μέλλον τέτοιου είδους παραδείγματα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Και εγώ, κύριε συνάδελφε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, τριάντα τέσσερις μαθήτριες και μαθητές και τρεις συνοδοί εκπαιδευτικοί από το 4ο Γυμνάσιο Ξάνθης.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Τον λόγο τώρα έχει ο κ. Καστανίδης από το Κίνημα Αλλαγής.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Αναθεώρηση του Καταστατικού Χάρτη της χώρας τείνει να μετατραπεί σε μια ιστορία χαμένων ευκαιριών, γεγονός οφειλόμενο είτε στη μικροκομματική σκοπιμότητα είτε στην αδυναμία διαμόρφωσης συναινετικού πνεύματος μεταξύ των κομμάτων.

Φαίνεται ότι και η παρούσα Βουλή θα χάσει μια σημαντική ευκαιρία και η Αναθεώρηση την οποία θα πετύχει θα είναι μικρή σε εύρος και σημασία.

Τουλάχιστον, ως επιχειρήσουμε τελευταία στιγμή, τα άρθρα που θα αναθεωρήσουμε να είναι σωστά καταστρωμένα, μακριά από τη λογική των αριθμών και με πολλές θεσμικές εγγυήσεις για την καλύτερη δυνατή λειτουργία της δημοκρατίας μας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αναθεώρηση του άρθρου 32 για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ενώ ορθά συμφωνεί όλος ο πολιτικός κόσμος ότι η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας πρέπει να αποσυνδεθεί από την πιθανότητα πρόωγης προσφυγής στην κάλπη μετά από διάλυση της Βουλής, ωστόσο η πρόταση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας για την εκλογή του ακόμη και με σχετική πλειοψηφία είναι άκρως προ-

βληματική.

Θέλω να το εξηγήσω. Στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας συμπυκνώνεται η εθνική ενότητα. Είναι καλό να υπάρχει, σε μια χώρα με έντονη εσωτερική πολιτική διαίρεση και μακρά ιστορία σκληρών κομματικών ανταγωνισμών, ένα πρόσωπο εθνικής αναφοράς, ένα πρόσωπο στο οποίο μπορεί να καταφεύγει η ρημαγμένη από τις εσωτερικές πολιτικές διαιρέσεις συλλογική μας συνείδηση.

Ας αφήσουμε, λοιπόν, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να εκφράσει αυτή την εθνική ενότητα, αλλά αυτό μπορεί να συμβεί μόνο μέσα από μία ευρεία δημοκρατική νομοποίηση της εκλογής του.

Δεν μπορεί να είναι η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας αποτέλεσμα μιας κομματικής επιλογής, μιας πλειοψηφίας, μάλιστα, πρόσκαιρης. Είναι κακός σύμβουλος για τις πλειοψηφίες, όταν νομοθετούν να νομίζουν ότι θα είναι παντοτινά πλειοψηφίες. Ακόμη και αν δεχθούμε τη διαβεβαίωση των καλών προθέσεων της σημερινής Πλειοψηφίας, ότι αυτός ή αυτή που θα προταθεί για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας θα είναι πρόσωπο ευρύτερης αποδοχής, θα πρέπει πάντοτε η κοινοβουλευτική πλειοψηφία να αναλογίζεται ότι μετά από μερικά χρόνια μια άλλη πλειοψηφία μπορεί να μην έχει καθόλου την ίδια αγαθή προαίρεση.

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο δεν πρέπει να θεσπίσουμε σχετική πλειοψηφία στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι ότι θα υποστούμε για τα επόμενα χρόνια το φαινόμενο μια παραδοξότητα να διατρέχει το Σύνταγμά μας: Ο μεν Πρόεδρος μιας ανεξάρτητης αρχής θα επιλέγεται με πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων ή -όπως προτείνει τώρα η Νέα Δημοκρατία- με πλειοψηφία των τριών πέμπτων από τη Διάσκεψη των Προέδρων, αλλά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα επιλέγεται με σχετική πλειοψηφία -ούτε καν με απόλυτη πλειοψηφία- από την Ολομέλεια!

Και να μην διανοηθεί κάποιος να ισχυριστεί ότι στη μία περίπτωση επιλέγει η Διάσκεψη των Προέδρων ενώ στην άλλη η Ολομέλεια της Βουλής, γιατί αυτό που έχει σημασία είναι ο κανόνας που δεσμεύει την εκλογή των προσώπων. Ο κανόνας, σε ό,τι αφορά τη Διάσκεψη των Προέδρων, είναι ότι αναζητείται ομοφωνία ή εν πάση περιπτώσει το ελάχιστο μιας πλειοψηφίας τεσσάρων πέμπτων ενώ στην Ολομέλεια θα αναζητείται σχετική πλειοψηφία.

Είναι δυνατόν σοβαρά να υπερασπιστούμε τέτοιες αρχές; Απευθύνομαι στους συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας και κάνω πραγματική έκκληση να αποσύρουν τη σχετική τους πρόταση και να αναζητήσουμε από κοινού μια ευρύτερη κοινοβουλευτική πλειοψηφία για την αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος. Μπορεί να γίνει τώρα.

Η δική μου πρόταση είναι ότι αρκεί η διαγραφή της τέταρτης παραγράφου του άρθρου 32 και όλες οι υπόλοιπες παράγραφοι παραμένουν -με τη σχετική αναρίθμηση- αναλλοίωτες κατά το περιεχόμενο, πράγμα που σημαίνει ότι η τελική πράξη για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι η διαμόρφωση πλειοψηφίας τριών πέμπτων του αριθμού των Βουλευτών.

Οι λιγότερο τολμηροί και ευφάνταστοι θα μπορούσαν να ρωτήσουν: Και αν δεν επιτευχθεί συναινετικό αποτέλεσμα; Η απάντηση είναι: Όταν θα γνωρίζουν οι πολιτικές δυνάμεις ότι δεν υπάρχει άλλη οδός διαφυγής, ότι δεν υπάρχει άλλη λύση, παρά μόνο η συμφωνία σε πρόσωπο κοινής αποδοχής που πρέπει να εκλεγεί με πλειοψηφία τριών πέμπτων, θα την αναζητήσουν. Το έχουμε δει να συμβαίνει στα πρόσωπα που ηγούνται των ανεξάρτητων αρχών. Παρά την ταλαιπωρία, παρά τον κόπο, παρά τις δυσκολίες πολλές φορές, καταφέρνει η Διάσκεψη των Προέδρων, που δεν έχει άλλη διαφυγή, να βρίσκει πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων ή και ομοφωνία αρκετές φορές; Εκεί τελειώνουμε, χωρίς άλλες ψηφοφορίες, διότι δεν πρέπει να οδηγηθούμε στο παράδειγμα της ιταλικής Βουλής και της γερουσίας που με συνεχείς ψηφοφορίες φτάνουν τελικά να εκλεγούν Πρόεδρο με σχετική πλειοψηφία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτρέψτε μου τώρα να αναφερθώ λίγο στο άρθρο 44 παράγραφος 2. Ανήκω σε αυτούς που υποστηρίζουν εδώ και πολλά χρόνια την ανάγκη διεύρυνσης της

συμμετοχικής δημοκρατίας. Και ένας τρόπος για τη διεύρυνση της συμμετοχικής δημοκρατίας είναι η διεξαγωγή δημοψηφισμάτων με λαϊκή πρωτοβουλία. Ορισμένοι αρνούνται τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων με λαϊκή πρωτοβουλία, με το επιχείρημα ότι συνήθως το δημοψήφισμα διαιρεί το κοινωνικό σώμα και οδηγεί σε μη επιθυμητά αποτελέσματα.

Επιτρέψτε μου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να σας θυμίσω μερικές απλές αλήθειες.

Πρώτον, όλα τα δημοψηφίσματα που επικαλείστε, είτε του 2015 είτε το δημοψήφισμα στη Βρετανία, ως αρνητικό παράδειγμα διαίρεσης του κοινωνικού σώματος και επέλευσης μη επιθυμητών αποτελεσμάτων, είναι δημοψηφίσματα οργανωμένα από τις κρατικές αρχές, δεν προέκυψαν ποτέ από τη λαϊκή πρωτοβουλία.

Δεύτερον, η διεύρυνση της συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων μετά από λαϊκή πρωτοβουλία δεν είναι μια πολυτέλεια, έναντι της οποίας έχουμε την ευχέρεια είτε να επιλέξουμε είτε να απορρίψουμε. Είναι ανάγκη. Και αν καμιά φορά υπάρχουν μη επιθυμητά αποτελέσματα, το πρόβλημα δεν είναι σε αυτούς που έχουν την πρωτοβουλία, δηλαδή στους πολίτες, αλλά σε αυτούς που διατυπώνουν τα ερωτήματα είτε με πανουργία είτε με αβελτηρία.

Θα σας θυμίσω -και τελειώνω, κυρία Πρόεδρε- ότι ο Ουίνστον Τσόρτσιλ έλεγε, με το γνωστό σκωπτικό του ύφος, ότι «το καλύτερο επιχείρημα κατά της δημοκρατίας είναι πέντε λεπτά συζήτησης με τον μέσο ψηφοφόρο». Ουδέποτε, όμως, διανοήθηκε, εξαιτίας αυτής της διατύπωσης, ότι θα καταργούσε τη δημοκρατία. Αντιθέτως, έθεσε τις προϋποθέσεις συζήτησεως για να βελτιωθεί η δημοκρατία, με την άσκηση των πολιτών στην ευθύνη.

Τέλος, θα επιμείνω -είναι άλλωστε και η πρόταση που κάνει το κόμμα μου- ότι ορθά και ευτυχώς με ευρύτατη πλειοψηφία -αν όχι με ομοφωνία- θα αναθεωρηθεί το άρθρο 73 του Συντάγματος και θα προβλεφθεί η λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Ελπίζω στη μία περίπτωση, όταν προτείνουμε τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία, να μην θεωρούμε τον λαό ώριμο και στην περίπτωση της πρωτοβουλίας του για τα δημοψηφίσματα ανώριμο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κυρίες συνάδελφε.

Τον λόγο τώρα έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Ελληνικής Λύσης ο κ. Βιλιάρδος για οκτώ λεπτά και αμέσως μετά ο κ. Παπαναστάσης από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Δεκαπέντε λεπτά, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Έχει μιλήσει ο Αρχηγός σας. Το ξέρετε. Θα υπάρξει σχετική ανοχή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Συνεννοηθήκαμε πριν, κυρία Πρόεδρε. Αλλιώς να μη μιλήσω. Αποκλείεται να προλάβω να τελειώσω στα οκτώ λεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Θα υπάρξει σχετική ανοχή, κύριε συνάδελφε. Τόσο χρόνο ορίζει ο Κανονισμός.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ξεκινήσω την ομιλία μου με τους πολίτες, με την επισήμανση πως η έννοια «πολίτης» αποτελεί ένα αξίωμα σε μια κοινωνία, για το οποίο όμως πρέπει να αγωνίζεται κανείς. Η συνεχής ενημέρωση, η διά βίου μάθηση, η εργατικότητα, η συμμετοχή στα κοινά και η αλληλέγγυα στάση είναι μερικά μόνο από όλα όσα συνοδεύουν αυτό το αξίωμα, το υψηλότερο ίσως σε μία πολιτεία, η οποία θέλει να διέπεται από δημοκρατικές διαδικασίες.

Κρίνοντας τώρα εκ του αποτελέσματος αμελήθηκε εντελώς η υποχρέωσή μας αυτή ως πολίτες, οδηγώντας μας στην απώλεια της εθνικής μας κυριαρχίας, στην κατάρρευση του βιοτικού μας επιπέδου και στην απόλυτη καταστροφή, εάν θεωρήσει βέβαια κανείς, όπως εμείς, ότι η εκχώρηση της εξουσίας σε κάποιους που δεν εκλέγουμε, στους ξένους επιτηρητές της πατρίδας μας είναι συνώνυμη με την καταστροφή.

Προσπαθώντας τώρα να καταλάβουμε γιατί η χώρα μας παρ'ότι είναι στάσιμη, παρά το μοναδικό φυσικό της πλούτο, τον ασύγκριτο πολιτισμό και τις τεράστιες δυνατότητές της, συνεδηγοποιήσαμε πως το σημαντικότερο εμπόδιο στην πρόοδο της

ήταν και συνεχίζει να είναι η εχθρότητα των Ελλήνων απέναντι στο κράτος τους.

Η αιτία αυτής της εχθρότητας, η πηγή ουσιαστικά όλων των προβλημάτων και των δυσλειτουργιών της Ελλάδας δεν είναι άλλη από την απίστευτη αλαζονεία και αυθαιρεσία της εξουσίας, η οποία δηλητηριάζει κυριολεκτικά ολόκληρο τον κοινωνικό βίο. Αυτή ακριβώς η αλαζονεία και η αυθαιρεσία της εξουσίας οφείλει να καταπολεμηθεί μεταξύ άλλων με τη βοήθεια του Συντάγματός μας, εάν θέλουμε να ατενίσουμε κάποια στιγμή με αισιοδοξία το μέλλον, ειδικά το μέλλον των παιδιών μας, που ξανά και ξανά καταδικάζουμε στην εξορία, στη μετανάστευσή τους σε άλλες χώρες.

Εν προκειμένω η βέλτιστη λύση, η οποία όμως δεν μπορεί παρά να αποτελέσει μια συνεχή διαδικασία με το συγκεκριμένο στόχο, δεν είναι άλλη από το να ψηφίζουν οι ίδιοι οι πολίτες τους νόμους που καλούνται να εφαρμόζουν σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, αφού μόνο έτσι θα τους στηρίζουν όσο το δυνατόν καλύτερα και θα προστατεύονται από τους εκάστοτε ισχυρούς. Παράλληλα, οφείλουν να εκλέγουν μια κυβέρνηση και μια τοπική αυτοδιοίκηση, που θα έχουν υποχρέωση να τους εφαρμόζουν, ενώ διαφορετικά θα ανακαλούνται.

Είναι, κατά την άποψή μας, ο μοναδικός τρόπος για να αποκτήσουν εμπιστοσύνη οι πολίτες στην πολιτεία, τουλάχιστον όσον αφορά την Ελλάδα.

Στο σημείο αυτό θυμίζουμε πως ο συνάδελφος της Νέας Δημοκρατίας είπε πως το σημερινό πολιτικό μας σύστημα είναι αντιπροσωπευτικό, δηλαδή ότι ο Βουλευτής δεν εκπροσωπεί τους πολίτες, αλλά αντιπροσωπεύει τους πολίτες. Έχει απόλυτο δικίο, δυστυχώς.

Με απλά λόγια, είναι κάτι εντελώς διαφορετικό αυτός που αντλεί εξουσία εκ του προσώπου, δηλαδή που οφείλει να εκτελεί ακριβώς τις εντολές των πολιτών που εκπροσωπεί, και άλλο αυτός που είναι εκεί αντί του προσώπου και μπορεί να λειτουργεί κατά την εικαζόμενη βούληση των πολιτών γενικά και αόριστα, όπως αυτός την υποθέτει.

Ακριβώς για τον λόγο αυτό, εμείς προτείνουμε σε πρώτο στάδιο την εισαγωγή του θεσμού της ανάκλησης, έτσι ώστε ο Βουλευτής να λειτουργεί όχι όπως θέλει, αλλά σύμφωνα με το πρόγραμμα που παρουσίασε και εκλέχθηκε. Διαφορετικά, θα υπόκειται σε ανάκληση, σε υποχρεωτική παραίτηση. Εάν αυτό σας φαίνεται ουτοπικό και αν αυτό δεν είναι στις προς αναθεώρηση διατάξεις, να ξέρετε ότι θα το επιβάλλει η ίδια η ανάγκη για αυτοπροστασία των λαών από την επιθετική παγκοσμιοποίηση, με την απόλυτη κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου που πλέον ασκεί και την πολιτική εξουσία, αυτό που υπογορεύει τα πάντα με τα πανίσχυρα όπλα που έχει στη διάθεσή του, με τις εταιρείες αξιολόγησης, με το τραπεζικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των κεντρικών τραπεζών, με τα κερδοσκοπικά κεφάλαια, με τις περιβόητες αγορές και με όλα τα υπόλοιπα όπλα του.

Δυστυχώς, το αντιπροσωπευτικό πολιτικό σύστημα που δημιούργησε την παγκοσμιοποίηση έγινε πλέον όργανο στα χέρια της, εναντίον της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών του πλανήτη. Επομένως, πρέπει να αλλάξει και θα αλλάξει.

Στο Σύνταγμά μας τώρα, στο άρθρο 1 στην παράγραφο 3 γράφει ότι όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα. Δηλαδή ενώ οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, εντούτοις, κατά το δικό μας Σύνταγμα, δεν ασκούνται από τον λαό, αλλά απλά υπάρχουν υπέρ αυτού και ασκούνται μόνο από τους πολιτικούς, όπως ορίζει δηλαδή το ίδιο το Σύνταγμα.

Σύμφωνα δε με το άρθρο 918 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, μια δικαστική απόφαση που εκτελείται εναντίον ενός πολίτη, για παράδειγμα, μιας τράπεζας που βγάζει στον πλειστηριασμό το σπίτι ενός δύστυχου Έλληνα, ασκείται στο όνομα του ελληνικού λαού.

Πώς, όμως, εμπλέκεται αλήθεια ο ελληνικός λαός σε όλα αυτά; Θέλει, αλήθεια, ο ελληνικός λαός να χάσουν τα σπίτια τους οι άνθρωποι που δεν μπορούν να πληρώσουν τις τράπεζες, έχοντας μείνει άνεργοι ή αμειβόμενοι με πολύ λιγότερα χρήματα, επειδή οι κυβερνήσεις τους υπερχρέωσαν τη χώρα, ενώ στη συνέχεια

τη χρεοκόπηση, υπογράφοντας το ένα μνημόνιο πίσω από το άλλο και υποθηκεύοντάς τη στο διηνεκές; Φυσικά όχι.

Ήθελε ο ελληνικός λαός να υπογραφούν τα μνημόνια; Όχι βέβαια. Ήθελε ο ελληνικός λαός να υπογραφεί το PSI; Φυσικά όχι. Ήθελε ο ελληνικός λαός να ξεπουληθούν οι κοινωφελείς του επιχειρήσεις; Βέβαια όχι. Ήθελε ο ελληνικός λαός να εκχωρηθεί το όνομα της Μακεδονίας μας; Ασφαλώς όχι. Οι Έλληνες πολίτες αγαπούν την πατρίδα τους. Δεν θα την πρόδιδαν ποτέ.

Μπορεί, λοιπόν, οι εξουσίες πράγματι να πηγάζουν από τους πολίτες, όμως δεν τις ασκούν οι πολίτες ούτε καν μπορούν να παρέμβουν στο πώς ασκούνται οι εξουσίες τους, τις οποίες ασκούν άλλοι κατά το Σύνταγμα. Σε τελική ανάλυση, το Σύνταγμά μας γράφει πως τις εξουσίες τις ασκούν οι πολιτικοί, σε πλήρη αντίθεση με όλες τις άλλες χώρες της Ευρώπης στις οποίες οι εξουσίες όχι μόνο πηγάζουν από τους πολίτες, αλλά ασκούνται και από τους πολίτες, ενώ ορισμένα ορίζουν και τον ακριβή τρόπο αυτής της άσκησης.

Θα καταθέσουμε στα Πρακτικά πληθώρα αντίστοιχων διατάξεων άλλων ευρωπαϊκών συνταγμάτων, για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της ελληνικής υποκρισίας.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Βασίλειος Βιλιάρδος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Ειδικά στο Σύνταγμα της Πορτογαλίας αναφέρεται ολόκληρα η υποταγή της οικονομικής εξουσίας στην πολιτική, κάτι που δυστυχώς έχει καταλυθεί σε παγκόσμιο επίπεδο και ειδικά στην Ευρώπη, η οποία αποτελεί μια μικρογραφία της ανεξέλεγκτης παγκοσμιοποίησης.

Από όλα αυτά τα παραδείγματα φαίνεται ολόκληρα η πλήρης διαφοροποίηση μεταξύ της χώρας μας και των άλλων ευρωπαϊκών κρατών, όσον αφορά τον φορέα άσκησης της πολιτικής εξουσίας στην Ελλάδα. Αντί, λοιπόν, να διορθώσουμε ακριβώς αυτά τα ελαττώματα του Συντάγματός μας, τα οποία οδήγησαν την πατρίδα μας στην χρεοκοπία, το διαμορφώνουμε ακόμη πιο υπερσυγκεντρωτικό και υπερσυγκεντρωτικό.

Εν προκειμένω, ευχόμαστε κι ελπίζουμε ειλικρινά να αντιληφθεί ο σημερινός Πρωθυπουργός αυτό που δεν κατάλαβαν όλοι οι προηγούμενοι, ότι είναι μεγάλο λάθος να διαμορφώνονται τα συντάγματα και οι νόμοι στα προσωπικά μέτρα ενός Πρωθυπουργού που σήμερα είναι και αύριο δεν θα είναι, ενώ η πατρίδα μας και οι πολίτες θα είναι εδώ δεμένοι χειροπόδαρα και παραδομένοι στα χέρια κάποιου άλλου, που κι αυτόν μπορεί να τον ελέγχουν κάποιοι άλλοι.

Συνεχίζοντας, όλοι ισχυρίζονται ότι μετά από την παρούσα κενή νοήματος Αναθεώρηση θα απαιτηθούν δέκα χρόνια για να ακολουθήσει η επόμενη. Αλήθεια, ποιος το επιβάλλει αυτό; Μήπως οι δανειστές έως ότου υπαρπάξουν ολοκληρωτικά τη χώρα; Πιστεύει, αλήθεια, κάποιος πως θα αντέξει αυτό το Σύνταγμα για τα επόμενα δέκα ολόκληρα χρόνια, που αναμένονται πολύ σοβαρά γεγονότα παγκοσμίως, σε μια χρεοκοπημένη χώρα, πόσω μάλλον όταν βρίσκεται σε εξέλιξη ο συνεχής εποικισμός της Ελλάδας με παράνομους μετανάστες που αλλοιώνουν σταδιακά τη δομή της κοινωνίας μας;

Όσον αφορά τώρα ορισμένες βασικές διατάξεις του Συντάγματος που αποτελούν αντικείμενο της σημερινής συζήτησης, θα ήθελα να αναφέρω τα παρακάτω.

Στο άρθρο 28 παράγραφος 2 αναφέρονται οι κανόνες Διεθνούς Δικαίου και οι διεθνείς οργανισμοί. Εν προκειμένω, πιστεύουμε πως κάθε διεθνής συνθήκη η οποία άπτεται της εθνικής μας κυριαρχίας ή αλλοιώνει τα εθνικά μας χαρακτηριστικά πρέπει να κυρώνεται με δημοψήφισμα. Προτείνουμε, λοιπόν, μια νέα διατύπωση της ανωτέρω παραγράφου ως εξής: «Κάθε διεθνής συνθήκη ή διεθνής συμφωνία η οποία, πρώτον, αναγνωρίζει στα όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα, δεύτερον, εκχωρεί ή περιορίζει άσκηση εθνικής κυριαρχίας, τρίτον, αλλοιώνει την ιστορική, πολιτιστική και θρησκευτική διαδρομή του Ελληνισμού, απαιτείται να κυρωθεί με δημοψήφισμα στο οποίο θα συμμετάσχει το 50% τουλάχιστον του εκλογικού σώματος. Διαφορετικά, η συνθήκη ή η συμφωνία δεν θα ισχύει».

Αν υπήρχε αυτή η διάταξη στο Σύνταγμά μας, δεν θα υπήρχαν μνημόνια και δεν θα είχε ψηφιστεί η Συμφωνία των Πρεσπών, ενώ ο κάθε ξένος παράγοντας δεν θα διανοούνταν ποτέ να πιέσει τις ελληνικές κυβερνήσεις. Απλούστατα, όσο πιο συγκεντρωτικό είναι το πολιτικό σύστημα -και με το Σύνταγμα σήμερα θα γίνει ακόμη πιο συγκεντρωτικό- τόσο πιο εύκολα ο ξένος παράγοντας διαλύει μια χώρα.

Στο άρθρο 44 που αφορά τα δημοψηφίσματα, με στόχο να εισαχθούν θεσμοί άμεσης δημοκρατίας και συμμετοχής των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων, προτείνουμε να αλλάξει η παράγραφος ως εξής: «Δημοψήφισμα προκηρύσσεται υποχρεωτικά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όταν το ζητήσει η Βουλή με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών ή αν το ζητήσουν ενυπόγραφα εκατό χιλιάδες πολίτες».

Θα καταθέσω στα Πρακτικά τι ισχύει σε άλλα κράτη, για να γίνει κατανοητό πως ούτε εδώ ανακαλύψαμε τον τροχό.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Βασίλειος Βιλιάρδος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Στο άρθρο 73, στο δικαίωμα πρότασης νόμων, για να εισαχθούν κι εδώ θεσμοί άμεσης δημοκρατίας και συμμετοχής των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων, προτείνουμε να αλλάξει ολόκληρο το άρθρο ως εξής: «Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή, στην Κυβέρνηση και στους πολίτες. Πρόταση στη Βουλή για ψήφιση ή τροποποίηση νόμου από τους πολίτες είναι νόμιμη, εφόσον περιλαμβάνει ακριβές σχέδιο νόμου μετά της αιτιολογικής του έκθεσης και συνοδεύεται από υπογραφές τριάντα χιλιάδων πολιτών. Εισαγωγή προς συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή γίνεται με τη διαδικασία που προβλέπεται για τις προτάσεις νόμων της Κυβέρνησης και της Βουλής».

Θα καταθέσω, επίσης, στα Πρακτικά τι ισχύει σε άλλα κράτη, για να γίνει κατανοητό πως ούτε και εδώ έχουμε ανακαλύψει τον τροχό. Ισχύει σε πάρα πολλά άλλα κράτη.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Βασίλειος Βιλιάρδος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Κλείνω με το άρθρο 32 παράγραφος 4, εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η πρόταση της Ελληνικής Λύσης είναι πάγια, όχι σημερινή και είναι η εξής: Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να τον εκλέγουν άμεσα οι πολίτες, έπειτα από προτάσεις υποψηφιοτήτων είτε από δέκα Βουλευτές είτε από τριάντα χιλιάδες πολίτες και μάλιστα, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας θα πρέπει να επιτρέψουν οπωσδήποτε οι εξουσίες που είχε κατά το Σύνταγμα του 1975 και ακόμη πιο διευρυμένες.

Θα καταθέσω, επίσης, στα Πρακτικά ξανά τι ισχύει σε άλλες χώρες.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Βασίλειος Βιλιάρδος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Στην κορυφή της εκτελεστικής εξουσίας θα πρέπει να υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας και όχι η πρωθυπουργική μονοκρατορία. Επειδή, όμως, αυτό δεν μπορεί να γίνει με βάση τη δρομολογηθείσα Αναθεώρηση, προτείνουμε ως ελάχιστη υποχώρηση και προκειμένου να μη διαλύεται η Βουλή, η διατύπωση της ανωτέρω παραγράφου να γίνει ως εξής: «Αν δεν επιτευχθεί ούτε κατά την τρίτη ψηφοφορία η αυξημένη αυτή πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών, τότε εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκεντρώνει την προτίμηση τριών κοινοβουλευτικών κομμάτων, με ελάχιστο όριο τις εκατόν πενήντα μία ψήφους».

Τέλος, στο άρθρο 37 παράγραφος 2 προτείνουμε το ασυμβίβαστο μεταξύ Βουλευτή και Υπουργού, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στη Γαλλία με το άρθρο 23, δηλαδή τον πλήρη διαχωρισμό της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Και εγώ σας ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Παπαναστάσης από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας και αμέσως μετά η κ. Παπαδημητρίου από τη Νέα Δημοκρατία.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι, για τη διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη από όλα τα κόμματα της Βουλής, εξαιρουμένου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, ακούσαμε μέχρι τώρα χαρακτηρισμούς, όπως «κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία», «κορυφαία πολιτική πράξη» ή και προς το ποιητικότερο, «μείωση της ρηγμάτωσης μεταξύ πολιτικού συστήματος και κοινωνίας». Με δυο λόγια, γίνανε μάρτυρες μιας αφόρητα μονότονης, επαναλαμβανόμενης ομοφωνίας, που είναι η αναγκαιότητα θωράκισης της εξουσίας της προς το παρόν κυρίαρχης τάξης, της αστικής.

Στην προηγούμενη προτείνουσα Βουλή, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας κατέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις για τη συνταγματική αναθεώρηση. Οι προτάσεις αυτές ήταν διαρθρωμένες σε εννέα διακριτούς άξονες. Για την οικονομία του χρόνου δεν θα τους αναφέρω αναλυτικά. Υπάρχουν στα Πρακτικά.

Στον πρώτο άξονα, αυτόν των προτάσεων με τίτλο «Απαγόρευση εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων» κατατέθηκαν οι προτάσεις του ΚΚΕ για την άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας και την ανάγκη θωράκισής τους. Αναφέρομαι στα άρθρα 28 και 27, χωρίς το τελευταίο να έχει συμπεριληφθεί, με ευθύνη του ΣΥΡΙΖΑ και της Νέας Δημοκρατίας, στα προς αναθεώρηση άρθρα. Είναι ακριβώς τα άρθρα αυτά που δυνητικά περιορίζουν την άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας, επιτρέπουν εκχώρηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων σε ξένα κέντρα και βεβαίως παρέχουν τη δυνατότητα διέλευσης και παραμονής ξένων στρατευμάτων και βάσεων στην Ελλάδα. Είναι τα άρθρα που αρνηθήκατε να καταργήσετε.

Γιατί, άραγε, ομονοείτε σε αυτή τη μη κατάργηση; Το ερώτημα φυσικά είναι ρητορικό, γιατί η απάντηση είναι αυτονόητη και συνυφασμένη με τον σκληρό πυρήνα της αστικής πολιτικής, της πολιτικής σας. Αρνείστε την κατάργηση των άρθρων 28 και 27, γιατί είναι ακριβώς οι διατάξεις που διευκολύνουν την υλοποίηση των ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών του ΝΑΤΟ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή. Είναι οι διατάξεις που δίνουν αέρα και στη συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτούς. Εμπλέκουν τη χώρα μας σε πολύ επικίνδυνους ανταγωνισμούς, σε εν εξελίξη ή και προαλειφόμενους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και επιθέσεις, που τη στοχοποιούν επικίνδυνα.

Εξαντλείτε την ευρηματικότητά σας, προκειμένου να παραπλανήσετε τον λαό για τις συνέπειες της πολιτικής σας. Με ακόμη νωπό το μελάνι των υπογραφών της πρόσφατης ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για τις αμερικανικές βάσεις, πανηγυρίζοντες για την, κατά την άποψή σας, μεγιστοποίηση της προστασίας, ασφάλειας και σταθερότητας στην περιοχή μας, ήρθε η πραγματικότητα να σας διαφεύσει οικτρά.

Υλοποιώντας τη πολιτική σας, μετατρέπετε τη χώρα μας σε μια απέραντη στρατιωτική βάση, σε ένα αμερικανικό ορμητήριο θανάτου. Εκθέτετε τον λαό μας σε τεράστιους κινδύνους. Τα συμφέροντα των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική και τον Περσικό Κόλπο για τον έλεγχο των ενεργειακών πηγών και αγωγών σε καμμία περίπτωση δεν ταυτίζονται στο ελάχιστο με τα συμφέροντα του λαού μας.

Την απάντηση στα πεπραγμένα σας την πήρατε με τις μεγάλες λαϊκές αντιιμπεριαλιστικές κινητοποιήσεις σε όλη τη χώρα. Ήταν ένα μικρό δείγμα της αστείρευτης λαϊκής αποφασιστικότητας απέναντι στην Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και στην πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ, που της έστρωσε τον δρόμο και που σήμερα σιωπά ένοχα.

Ο αγώνας δεν είναι μόνο για να κλείσουν όλες οι αμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα. Είναι και ενάντια στη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας σε ιμπεριαλιστικές αποστολές στο εξωτερικό.

Πανηγυρίσατε για τον δήθεν ειρηνευτικό και σταθεροποιητικό ρόλο των ΗΠΑ, επισφραγίζόμενο και με την παρουσία του Υπουργού Εξωτερικών Πομπέο στην Ελλάδα. Καλλιεργήσατε σκόπιμα ψευδαισθήσεις για δήθεν αποκλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας, για σεβασμό των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κύπρου, για ηρεμία στο Αιγαίο. Όμως, οι ίδιοι οι σύμμαχοί σας

σας ξεμπροστιάζουν. Πριν καλά-καλά αναχωρήσει ο Αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών από την Αθήνα, οι Αμερικανοί έδωσαν το πράσινο φως στην Τουρκία για τη νέα της πολεμική επιχείρηση στη Βόρεια Συρία κατά του συριακού λαού. Τα «παπαγαλάκια» που λιβανίζουν τον αμερικανονατοϊκό ιμπεριαλισμό έμειναν άφωνοι. Μείνατε ανεπανόρθωτα εκτεθειμένοι.

Όσον αφορά στις συνταγματικές διατάξεις του άρθρου 28, είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες μαζί με το ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση αυτοί που τις αξιοποιούν, είναι αυτοί που απειλούν την ειρήνη, αυτοί που απειλούν την ασφάλεια και την ευημερία των λαών, και αυτό το νιώθει βαθιά ο λαός μας.

Αυτός είναι ο λόγος που ζητάμε την κατάργηση αυτών των συνταγματικών διευκολύνσεων στους ιμπεριαλιστές και τα σχέδιά τους και με την ευκαιρία της σημερινής συζήτησης στη Βουλή, εκφράζουμε για μια ακόμη φορά την αλληλεγγύη μας στον λαό της Συρίας, στον κουρδικό πληθυσμό της περιοχής, στους λαούς-θύματα των ιμπεριαλιστών όπου γης, είτε από ένοπλες επεμβάσεις είτε όχι.

Όπως είπαμε και στην αρχή, το κόμμα μας στην προτείνουσα Βουλή ζήτησε να καταργηθεί η παράγραφος 1 του άρθρου 27, που επιτρέπει ακόμα και τη μεταβολή στα όρια του ελληνικού κράτους. Ζήτησε να απαλειφθεί και η παράγραφος 2, που επιτρέπει τη διέλευση ξένων στρατευμάτων από αυτό, έτσι ώστε ούτε το ένα ούτε το άλλο να είναι εφικτό και να μην επιτρέπονται.

Είναι νωπές ακόμα οι μνήμες από την ιμπεριαλιστική επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία, κατά την οποία υπήρξε αθρόα διέλευση νατοϊκών στρατευμάτων από τη χώρα μας. Ζητάμε όμως και την πλήρη κατάργηση του άρθρου 28, διότι είναι αυτό που επιτρέπει όχι μόνο περιορισμούς στην άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας, ακόμα και την ίδια την εκχώρηση αυτών των κυριαρχικών δικαιωμάτων, αλλά ταυτόχρονα προβλέπει και την υπεροχή του Διεθνούς Δικαίου έναντι του ελληνικού, σε μια περίοδο μάλιστα που το Διεθνές Δίκαιο γίνεται ολοένα και πιο αντιδραστικό, εξαιτίας βεβαίως του αρνητικού συσχετισμού δυνάμεων.

Αυτό, φυσικά, δεν σημαίνει και δεν θα μπορούσε να σημαίνει ότι η Ελλάδα δεν θα συμμετέχει ή δεν θα κυρώνει διεθνείς συμβάσεις. Αυτές, όμως, θα έχουν την τυπική ισχύ νόμου.

Τέλος, ζητήσαμε με πανηγυρική και ακατανόητη από την Κυβέρνηση απόρριψη τη συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος της συνδικαλιστικής έκφρασης των μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και τη σύσταση επιτροπών στρατευμένων για την αντιμετώπιση προβλημάτων κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 22.

Κλείνοντας, στόχος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας σε σχέση με τη διαδικασία Αναθεώρησης του Συντάγματος είναι η ανάδειξη για το τι πρέπει να αντιπαλέψει, να διεκδικήσει ο εργαζόμενος λαός, προκειμένου να ζήσει με βάση τις σύγχρονες ανάγκες του, συνειδητοποιώντας ότι η υπερασπιστική και η διεύρυνση των δικαιωμάτων του απαιτούν βαθύτερες αλλαγές, ριζικές αλλαγές στην οικονομία, στην εξουσία και κυρίως ανατροπή του σημερινού συστήματος.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κυρίες συνάδελφε.

Τον λόγο έχει η κ. Παπαδημητρίου και αμέσως μετά ο κ. Γκίκας από τη Νέα Δημοκρατία.

Ορίστε, κυρία συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΑΝΝΑ ΜΑΝΗ - ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Σας ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Επανήλθαμε, αγαπητοί συνάδελφοι, με αφορμή την ένσταση αντισυνταγματικότητας που κατέθεσε η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ στο ζήτημα των ορίων αρμοδιότητας που έχουν οι δύο Βουλές, η προτείνουσα και η αποφασιστική, ένα ζήτημα όμως το οποίο συζητήθηκε επαρκώς κατά την προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο και είναι σοφά διατυπωμένο από το Σύνταγμα που θέλει ισοδύναμες τις δύο Βουλές: τη μία, την προτείνουσα, να καθορίζει την ατζέντα των προς αναθεώρηση διατάξεων και την επόμενη, την Αναθεωρητική, να αποφασίζει για το περιεχόμενο αυτών. Και το ότι παρεμβάλλεται το εκλογικό

σώμα με τη διενέργεια εκλογών νομιμοποιεί, δίνει την εξουσία στην Αναθεωρητική Βουλή να πράξει ακριβώς αυτό, να καθορίσει δηλαδή το περιεχόμενο των διατάξεων που αναθεωρούνται.

Συνεπώς δεν τίθεται ζήτημα ερμηνείας του εν λόγω θέματος, για το οποίο μάλιστα έχουν απαντήσει κατά το παρελθόν κορυφαίοι συνταγματολόγοι, όπως ο Δημήτριος Τσάτσος και ο Αριστόβουλος Μάνεσης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Σύνταγμα της χώρας μας είναι ο θεμελιώδης, ο ανώτατος νόμος της πολιτείας, που επηρεάζει περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο τη ζωή των πολιτών. Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί εύλογα γιατί το Σύνταγμα μας πρέπει να είναι σύγχρονο και ευέλικτο, να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας και να ενσωματώνει τα πραγματικά κοινωνικά αιτήματα.

Ένα από τα αιτήματα αυτά, που αποτελεί συνάμα και μία εκ των κορυφαίων και σπουδαιότερων θεσμικών αλλαγών που επιχειρείται από τη σημερινή Αναθεωρητική Βουλή, είναι το αίτημα να αποσυνδεθεί η ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, αλλαγή την οποία απαιτεί η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων πολιτών. Το γιατί λίγο-πολύ το γνωρίζουμε όλοι. Η διάταξη του άρθρου 32 παράγραφος 4, που προβλέπει την πρόωγη διάλυση της Βουλής σε περίπτωση αδυναμίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, αποτέλεσε το πολιτικό άλλοθι, το πρόσχημα, για να οδηγηθεί η χώρα μας σε πρόωρες εκλογές, με τελευταίο φυσικά παράδειγμα το τέλος του 2014, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ, σε ένα κλίμα πλήρους πολιτικής απαξίωσης και ακραίου διχασμού, διέκοψε βίαια την ανοδική πορεία της οικονομίας και της χώρας μας, με τις γνωστές σε όλους συνέπειες.

Δεν μπορεί πλέον, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η δημοκρατία μας να είναι δέσμια της εκάστοτε πολιτικής στρατηγικής. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ολοκληρώνουν τη θητεία τους, να υλοποιούν το έργο τους σε βάθος τετραετίας και βάσει αυτού να κρίνονται και από τον ελληνικό λαό.

Η ευρεία κοινοβουλευτική σύγκληση που σημειώθηκε τόσο στην προαναθεωρητική Βουλή, όσο και στην Επιτροπή Αναθεώρησης, γύρω από το ζήτημα αυτό αποδεικνύει περίτρανα την ανάγκη για αναθεώρηση του άρθρου 32 παράγραφος 4, για έναν νέο τρόπο ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας που θα δίνει οριστικό τέλος στα παρελκυστικά φαινόμενα του παρελθόντος.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι σαφής, συγκεκριμένη και αποκαθιστά τη θεσμική ισορροπία. Η εκλογή του Αρχηγού του κράτους αποσυνδέεται από τις εκλογικές διαμάχες και αποκτά πλέον η Βουλή την ευχέρεια να χειριστεί την επιλογή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας με τη θεσμική ευθύνη που της αναλογεί. Έτσι, σύμφωνα με την πρότασή μας εξαντλούμε κάθε περιθώριο για ευρύτερες συναίνεσεις, δίνοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις να καταλήξουν σε ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής σε τρεις διαδοχικές ψηφοφορίες. Όταν, όμως, αυτό δεν καταστεί δυνατό, προχωράμε σε μία εκλογικευμένη διαδικασία με απόλυτη ή και σχετική πλειοψηφία, κάτι που άλλωστε αποτελεί και τον κανόνα σε διεθνές επίπεδο.

Στον αντίποδα, η λύση που προτείνεται από την Αξιωματική Αντιπολίτευση στερείται όχι μόνο λογικής, αλλά και νομικής βάσης. Ο ΣΥΡΙΖΑ προτείνει αλληπάλληλες ψηφοφορίες σε μία μακρόσυρτη διαδικασία που διαρκεί ένα εξάμηνο και σε περίπτωση που αυτές αποβούν άκαρπες, άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό.

Πρώτα από όλα, η λύση αυτή στερείται νομικής βάσης. Το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να οριστεί ο νέος τρόπος ανάδειξης του Προέδρου τίθεται από το άρθρο 30 παράγραφος 1 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή και όχι από τον λαό ή από οποιοδήποτε άλλο όργανο. Η διάταξη αυτή, όμως, δεν συμπεριλαμβάνεται στις αναθεωρητέες διατάξεις και παραμένει ως έχει. Κάθε λύση, λοιπόν, που προτείνεται θα πρέπει να συμβαδίζει με τη διάταξη του άρθρου 30 παράγραφος 1.

Πέραν τούτου, ενδεχόμενη άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό θα δημιουργούσε σοβαρά ζητήματα

και ως προς τη μορφή του πολιτεύματός μας, που θεμελιώνεται στο άρθρο 1 του Συντάγματος, την Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Η παραπάνω διάταξη του άρθρου 1 ανήκει στις διατάξεις του Συντάγματος που δεν αναθεωρούνται.

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί να καθιερώσει ένα ιδιόμορφο «ημιπροεδρικό» σύστημα, με δύο παράλληλες νομιμοποιημένες αρχές, το εκλεγμένο Κοινοβούλιο και τον εκλεγμένο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, λογική όμως που δεν συνάδει με το πολιτεύμα μας. Όσο για τη μακρόσυρτη διαδικασία του εξαμήνου και των αλληπάλληλων ψηφοφοριών, αντιλαμβάνεται εύκολα κανείς την τεράστια πολιτική αναστάτωση και αποσταθεροποίηση που μπορεί να προκαλέσει και τους κινδύνους που αυτή εγκυμονεί για την πολιτική σταθερότητα και την ασφάλεια της χώρας μας.

Κλείνοντας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μπορεί με αποκλειστική ευθύνη του ΣΥΡΙΖΑ και των ιδεοληψιών του να χάσαμε μία μεγάλη ευκαιρία για μία ριζική Αναθεώρηση του Συντάγματος, όπως για την αναθεώρηση του άρθρου 16 ή του άρθρου 24. Παρ' όλα αυτά, το νέο άρθρο 32 παράγραφος 4 και η αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την πρόωγη διάλυση του Κοινοβουλίου είναι μία νίκη και μία σημαντική κατάκτηση για τη δημοκρατία μας. Ο νέος τρόπος ανάδειξης του Προέδρου εξασφαλίζει τον υπερκομματικό του χαρακτήρα και την απεμπλοκή του από οποιαδήποτε πολιτική αντιπαράθεση. Σέβεται τον θεσμικό ρόλο του Προέδρου, αλλά εξασφαλίζει παράλληλα και την απρόσκοπτη λειτουργία και συνέχιση των λοιπών θεσμών της χώρας. Εξαντλεί κάθε περιθώριο συναίνεσης από όλες τις πολιτικές δυνάμεις, αλλά προσφέρει και μία ρεαλιστική λύση σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί αυτή, γιατί όπως χαρακτηριστικά ανέφερε και ο Πρόεδρος του κόμματός μας και Πρωθυπουργός της χώρας Κυριάκος Μητσοτάκης στην προαναθεωρητική Βουλή, όταν δεν επιτυγχάνεται η συναίνεση ή η αυξημένη πλειοψηφία, δεν μπορεί το σύμβολο της ενότητας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, να μετατρέπεται σε αφορμή διχασμού.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κυρία συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Γκίκας από τη Νέα Δημοκρατία.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΚΙΚΑΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η σημερινή διαδικασία -όλη την εβδομάδα άλλωστε- είναι η κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία και αποτελεί πραγματική τιμή για μας να συμμετέχουμε σ' αυτήν. Η Αναθεώρηση του Συντάγματος είναι πράγματι πολύ σημαντική και συμβαίνει μία φορά περίπου τη δεκαετία.

Έχουμε, βεβαίως, ευθύνη σ' αυτή τη Βουλή να διατυπώσουμε σωστά τις διατάξεις προς αναθεώρηση. Όμως και η προηγούμενη Βουλή, η προτείνουσα Βουλή, φέρει ακεραία την ευθύνη διότι δεν άδραξε αυτή τη σημαντική ευκαιρία να προτείνει μία γενναία Αναθεώρηση του Συντάγματος, προσηρμοσμένη στο σύγχρονο περιβάλλον, αλλά με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον.

Χάσαμε, λοιπόν, κυρίες και κύριοι, μία σημαντική ευκαιρία και αποκλειστικός υπεύθυνος βεβαίως ήταν ο κ. Τσίπρας και ο ΣΥΡΙΖΑ.

Επί του προκειμένου τώρα, θα τοποθετηθώ για δύο άρθρα. Το ένα βεβαίως είναι το άρθρο 32 παράγραφος 4, που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και το άλλο είναι το άρθρο 28 παράγραφος 2.

Για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας το Σύνταγμα επιβάλλει μία συναινετική διαδικασία και βεβαίως έχει ως στόχο την επιλογή ενός προσώπου με το μεγαλύτερο δυνατό κύρος, που θα κατέχει έναν υπερκομματικό ρόλο που θα γίνεται αποδεκτός από την ευρύτερη δυνατή πλειοψηφία της Βουλής.

Η ιστορία μας έχει διδάξει ότι αυτή η συναίνεση δεν είναι εύκολο να εδραιωθεί ούτε να επιτευχθεί. Αντιθέτως, η πρόβλεψη του Συντάγματος για πρόωγη διάλυση της Βουλής σε περίπτωση αδυναμίας ανάδειξη του Προέδρου είχε πρακτικά μετατραπεί δυστυχώς, σε εργαλείο της εκάστοτε Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, για την επίθεση κομματικών στόχων και στρατηγικών.

Το είπαν πολλοί συνάδελφοι από τις εννέα εκλογές Προέδρου της Δημοκρατίας μόνο σε τρεις υπήρξε ουσιαστικά συναίνεση.

Μάλιστα, οι πιο πρόσφατες το 2009 και το 2014, η καταψήφιση της κυβερνητικής πρότασης, ανεξαρτήτως του προσώπου του υποψηφίου Προέδρου είχε ανακοινωθεί από την Αξιωματική Αντιπολίτευση πολύ νωρίτερα από τη διαδικασία, οδηγώντας ουσιαστικά τη χώρα σε παράλυση, με αποτέλεσμα βεβαίως, να οδηγηθούμε σε πρόωρες εκλογές και διάλυση της Βουλής.

Πριν από πέντε χρόνια ζήσαμε εδώ την πτώση της κυβέρνησης Σαμαρά, για ακριβώς αυτό τον λόγο, από το ΣΥΡΙΖΑ και ακολούθησαν όλα αυτά τα επόμενα χρόνια: 1/3 αχρείαστο μνημόνιο, ορυμαγδός μέτρων, φόρων, κ.λπ.. Θα μπορούσαμε να τα είχαμε αποφύγει όλα αυτά, εάν η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας ήταν αποσυνδεδεμένη από τη διάλυση της Βουλής.

Τώρα, όμως, μας δίνεται αυτή η μεγάλη ευκαιρία. Οι προτάσεις της Αντιπολίτευσεως κινούνται με βάση δύο λογικές: την εκλογή του Προέδρου από τον λαό, εφόσον η Βουλή δεν μπορεί να συγκεντρώσει την προβλεπόμενη πλειοψηφία ή την επανάληψη της ψηφοφορίας, όσες φορές χρειαστεί, μέχρις ότου εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ βεβαίως, προτείνει κάτι και από τα δύο. Οι συγκεκριμένες προτάσεις, κατά την άποψή μας, υποβαθμίζουν τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας και δεύτερον, δεν σέβονται το ίδιο το πνεύμα του Συντάγματός μας.

Ο μεγάλος αριθμός ψηφοφοριών δεν μπορεί να αποτελεί λύση. Επιμηκύνει τη διαδικασία, τροφοδοτεί την πολιτική αβεβαιότητα και μπορεί να γίνει αιτία πολιτικής κρίσης.

Παράλληλα, η προσφυγή στον λαό αντιτίθεται στο άρθρο 30, παράγραφος 1, που ορίζει πως η Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Γι' αυτό άλλωστε και στο άρθρο 1 μιλάει για Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Οι πολίτες, λοιπόν εκλέγουν τη Βουλή, η οποία με τη σειρά της εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Προσφεύγοντας απευθείας στη λαϊκή ετυμηγορία οι δύο αυτοί θεσμοί εξισώνονται τρόπον τινά, πράγμα που δικαίως προκαλεί σύγχυση. Επιπλέον, αυτή η διαδικασία εμπλέκει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που οφείλει και πρέπει να είναι ένα υπερκομματικό πρόσωπο σε μία προεκλογική περίοδο κομματικών συγκρούσεων, όπου θα αναζητούνται κομματικές πλειοψηφίες, κομματικές στηρίξεις, γεγονός που βεβαίως δεν είναι αποδεκτό.

Η Νέα Δημοκρατία προτείνει μία λύση που δίνει βεβαίως στη Βουλή την αποφασιστική αρμοδιότητα, για να εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σε περίπτωση που οι τρεις πρώτες ψηφοφορίες αποβούν άκαρπες, εκλέγεται στην επανάληψη της ψηφοφορίας μετά από πέντε μέρες μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφησαν. Εμείς θεωρούμε- και νομίζω ότι είναι οφθαλμοφανές- ότι όταν μία Κυβέρνηση έχει τη δεδηλωμένη, δεν μπορεί να μην έχει τη δυνατότητα των εκατόν πενήντα μίας ψήφων. Εσείς την προηγούμενη περίοδο κυβερνούσατε με εκατόν σαράντα πέντε συν έξι, οι οποίοι έξι είχαν υπογράψει και δηλώσει ότι ό,τι και να φέρνατε στη Βουλή θα το ψήφιζαν. Άρα, λοιπόν, θεωρώ ότι είναι πολύ δύσκολο να πάμε και σε άλλη ψηφοφορία που βεβαίως εκεί θα έχουμε την σχετική πλειοψηφία, που όπως είπε και η προηγούμενη συνάδελφος, υπάρχει και στο εξωτερικό.

Θα ήθελα να πω στα λίγα λεπτά που μου μένουν και μία κουβέντα για το άρθρο 28, παράγραφος 2, που είναι οι κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και οι Διεθνείς Οργανισμοί. Εδώ προτάθηκε προς αναθεώρηση από την προτείνουσα πλειοψηφία και ορθώς δεν συγκέντρωσε την απαραίτητη πλειοψηφία στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Η Αντιπολίτευση πρότεινε μία προσθήκη, ώστε σε περίπτωση που μία συνθήκη ή συμφωνία προβλέπει τη μεταβίβαση κυριαρχικών αρμοδιοτήτων του κράτους, η κύρωση της συμφωνίας να πραγματοποιείται με δημοψήφισμα. Το Σύνταγμά μας επιβάλλει ένα αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Μιλάει μέσα σαφώς τότε γίνονται δημοψηφίσματα και κάτω από ποιους όρους. Στις εκλογές οι πολίτες με δικαίωμα ψήφου εκλέγουν τους Βουλευτές ως αντιπροσώπους του έθνους, οι οποίοι ψηφίζουν, ομιλούν και πράττουν ως εντολοδόχοι. Συνεπώς η βούληση των πολιτών εκφράζεται μέσα από τους Βουλευτές, οι οποίοι εξ ονόματός τους, ναι, βεβαίως, μπορούν να ψηφίζουν και την κύ-

ρωση συνθηκών ή συμφωνιών.

Παράλληλα, εκτός από τη συνταγματική ερμηνεία δεν πρέπει να παραβλέψουμε την πολιτική και πρακτική παράμετρο. Οι κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και οι Διεθνείς Οργανισμοί χειρίζονται πολύ ευαίσθητα και -πολλές φορές- περίπλοκα θέματα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κυρία Πρόεδρε, θα πάρω ένα λεπτό από την προηγούμενη ομιλήτρια που μίλησε λιγότερο, που είναι και συνάδελφος της Νέας Δημοκρατίας

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Θα σας το έδινα το λεπτό, έτσι και αλλιώς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΚΙΚΑΣ: Λοιπόν, οι Διεθνείς Οργανισμοί χειρίζονται πολύ ευαίσθητα και πολλές φορές ιδιαίτερα ζητήματα, τα οποία η κοινή γνώμη δεν μπορεί να τα γνωρίζει. Άρα, λοιπόν, καλούμαστε πολλές φορές να κυρώσουμε μία Διεθνή Συμφωνία που αν την θέταμε στην κρίση του λαού πιθανώς, για διάφορους λόγους, να είχε ένα αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που επιδιώκουμε. Αυτό θα δημιουργούσε ζημιά στη χώρα. Άρα, λοιπόν, νομίζω πολύ σωστά δεν προχώρησε προς αναθεώρηση το συγκεκριμένο άρθρο.

Κλείνοντας, θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου να συγχαρώ την επιτροπή της Βουλής για την πολύ καλή δουλειά, την οποία έκανε, και προσωπικά τον κ. Ευριπίδη Στυλιανίδη, που ήταν Πρόεδρος.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Θα δώσω τον λόγο τώρα στον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Κινήματος Αλλαγής κ. Καμίνη για δέκα πέντε λεπτά και αμέσως μετά στην κ. Ιατρίδη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, μας απασχολούν σήμερα ζητήματα που επείδη βρίσκονται στον πυρήνα του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος έχουν κατ' επανάληψη στο παρελθόν προκαλέσει οριακές πολιτικές συγκρούσεις. Έχουν σημαδέψει την πολιτική ζωή της χώρας, ήδη από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Ιδίως το θέμα της θέσης και των αρμοδιοτήτων του Αρχηγού του κράτους έχει ταλανίσει την πολιτική ζωή επί δεκαετίες, προκάλεσε έναν εθνικό διχασμό το 1915 και μισό αιώνα αργότερα έναν δεύτερο που κατέληξε στην επιβολή της Απριλιανής δικτατορίας. Έπρεπε να έρθει η Μεταπολίτευση ώστε με το Δημοψήφισμα του 1974 να λυθεί το ζήτημα της μορφής του πολιτεύματος και την επιλογή της Αβασιλευτής Δημοκρατίας. Στη συνέχεια, η Αναθεώρηση του 1986 κατήργησε τις λεγόμενες υπερεξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας και έτσι επιτέλους έληξε μία μεγάλη εκκρεμότητα, που είχε ταλανίσει την πολιτική ζωή του τόπου επί έξι δεκαετίες. Από τότε κατέστη αδιαμφισβήτητο ότι το πολίτευμα της Ελλάδας είναι κοινοβουλευτικό μονιτικού χαρακτήρα, ότι, δηλαδή, η Κυβέρνηση εξαρτάται από την εμπιστοσύνη της Βουλής και μόνον, και όχι και από αυτήν του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως άφηγε να διαφανεί το Σύνταγμά μας πριν από την Αναθεώρηση του 1986. Επιτέλους, μπορούσε και η συνταγματική θεωρία να στρέψει πια το ενδιαφέρον της και σε άλλα θέματα, όπως λόγου χάριν στην καθιέρωση θεσμικών αντιβάρων απέναντι στην ενισχυμένη εξουσία της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού.

Σας ομολογώ, λοιπόν, με κάθε ειλικρίνεια ότι μου προκάλεσε μεγάλη έκπληξη η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αμέσως από τον λαό, σε περίπτωση που αποβούν άκαρπες οι ψηφοφορίες στη Βουλή.

Κατ' αρχάς, διότι αυτό προσκρούει στο άρθρο 30, παράγραφος 1 του Συντάγματος το οποίο ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή και προφανώς εννοεί μόνο από τη Βουλή.

Εδώ, λοιπόν, δεν είναι δυνατόν να παρακάμψει κάποιος την ασυνέπεια της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Γιατί ενώ υποστηρίζει ότι η Αναθεωρητική Βουλή δεσμεύεται αυστηρά από τις κατευθυνσεις της προτείνουσας, έρχεται και μας προτείνει σήμερα να προχωρήσουμε στην έμμεση και ανομολόγητη, στη λαθραία δηλαδή, αναθεώρηση του άρθρου 30 του Συντάγματος, το οποίο

δεν περιλαμβάνεται καν στις υπό αναθεώρηση διατάξεις.

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, όμως, προσκρούει και στο άρθρο 110, παράγραφος 1 του Συντάγματος, που ορίζει ότι δεν αναθεωρούνται οι διατάξεις που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος ως Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Εάν, κυρίες και κύριοι, επικρατούσε αυτή η πρόταση, θα καθιέρωνα ουσιαστικά καθεστώς ημιπροεδρικού συστήματος, αφού μοιραία θα καταλήγαμε κάποια στιγμή στην εξάρτηση της Κυβέρνησης και από την εμπιστοσύνη ενός πανίσχυρου, αφού θα ήταν εκλεγμένος από τον λαό, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Θα γυρίζαμε ουσιαστικά έναν αιώνα πίσω. Αναπόφευκτα κάποια στιγμή θα είχαμε ένα Πρόεδρο της Δημοκρατίας εκλεγμένο απευθείας από τον λαό και άρα, εξοπλισμένο με λαϊκή νομιμοποίηση, αντίστοιχη της Βουλής. Και δεν χρειάζεται να είναι κανείς ιδιαίτερα ευφάνταστος για να υποθέσει ότι αργά ή γρήγορα θα φτάναμε σε σύγκρουση, μεταξύ της κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας και του εκλεγμένου από τον λαό Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα φτάναμε, δηλαδή, σε πολιτική κρίση. Με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ θα πετάγαμε ουσιαστικά στο καλάθι των αχρήστων, την Αναθεώρηση του 1986, την οποία σήμερα πια ουδείς αμφισβητεί.

Από την άλλη πλευρά, όμως, έχουμε την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας που καταλήγει στο εκ διαμέτρου αντίθετο αποτέλεσμα. Η σημερινή πλειοψηφία ανοίγει το ενδεχόμενο κάποια στιγμή να αναδείξουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την απλή πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών. Θα έχουμε, δηλαδή, έναν Αρχηγό του κράτους μειωμένου κύρους. Η λέξη «κύρος», κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει εδώ μεγάλη σημασία, γιατί μας παραπέμπει στη διάκριση του Ρωμαϊκού Δικαίου μεταξύ *auctoritas* και *potestas*. *Potestas* είναι η εξουσία, η ισχύς, η δύναμη επιβολής.

Τα περισσότερα κρατικά όργανα της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας ασκούν *potestas*, αρχίζοντας από τη Βουλή που θέτει τους γενικούς κανόνες δικαίου που μας επιβάλλουν ή μας απαγορεύουν ή μας επιτρέπουν κάτι μέχρι τον τελευταίο δημόσιο υπάλληλο, ο οποίος ως μέλος ενός πειθαρχικού συμβουλίου επιβάλλει την ποινή της απόλυσης σε συνάδελφό του.

Τα όργανα της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας θέτουν και εκτελούν αντίστοιχα κανόνες δικαίου με την εξουσιαστική δύναμη της επιβολής. Τη νομιμοποίηση να ασκούν αυτόν τον καταναγκασμό στη δική μας έννομη τάξη την αντλούν από τη δημοκρατική αρχή, ειδικότερα από την αρχή της πλειοψηφίας, που προϋποθέτει αντιπαράθεση και σύγκρουση. Και ακριβώς επειδή στο πολίτευμά μας, ενυπάρχει η σύγκρουση ως παράγωγο της ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, το Σύνταγμα ως αντιστάθμισμα προβλέπει και κάποια άλλα όργανα που τα εξοπλίζει με *auctoritas*, δηλαδή με κύρος ή αυθεντία. Είναι το *authority* στα αγγλικά.

Τα όργανα αυτά τα περιβάλλουμε με εγγυήσεις πολιτικής αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, προκειμένου να τα κρατάμε, όσο αυτό είναι δυνατόν, εκτός της πολιτικής αντιπαράθεσης. Τέτοιου είδους όργανα είναι αυτά που απαρτίζουν τη δικαστική εξουσία και τις ανεξάρτητες αρχές. Δεν θα ασχοληθώ, όμως, σήμερα με αυτά, αλλά με το τρίτο όργανο που πρέπει να απολαμβάνει κύρους: με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Επειδή η κομματική σύγκρουση ενδέχεται σε οριακές καταστάσεις πόλωσης και διχασμού να απειλήσει τα θεμέλια που στηρίζουν και συνεχίζουν την πολιτεία, χρειάζεται ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας που να διαθέτει όχι τόσο εξουσίες, όσο κύρος, αυτό δηλαδή που σύμφωνα με το Σύνταγμα, όπως έχει σήμερα, το προσδίδει μία αυξημένη κοινοβουλευτική Πλειοψηφία, που υπερβαίνει τα όρια της κυβερνητικής.

Γιατί αποστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι να αίρεται υπεράνω της πολιτικής σύγκρουσης ως ρυθμιστής του πολιτεύματος, όπως ρητά προβλέπει το Σύνταγμα. Είναι εκείνος, δηλαδή, που καλείται να αποκαταστήσει τον κανονικό ρυθμό της λειτουργίας του πολιτεύματος, όταν ο ρυθμός αυτός διαταράσσεται λόγω της σφοδρότητας της πολιτικής σύγκρουσης.

Μάλιστα, προκειμένου να ενισχύσουμε τον ρυθμιστικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, εμείς σήμερα προτείνουμε να μπορεί ο ίδιος, χωρίς προσυπογραφή του Πρωθυπουργού, να

απευθύνει διαγγέλματα και να συγκαλεί το Συμβούλιο των Πολιτικών Αρχηγών. Αυτά είναι κατ' εξοχήν ρυθμιστικές αρμοδιότητες.

Με άλλα λόγια, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την ίδια την αποστολή του ρυθμιστή, έτσι όπως αυτή προκύπτει σήμερα από το Σύνταγμα.

Κατά τα λοιπά, θεωρεί άνευ ενδιαφέροντος την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ ο Πρωθυπουργός να κατέχει απαραίτητα την ιδιότητα του Βουλευτή, πρόταση που συνυφαίνεται με την ανεξήγητη εμπάθεια που φαίνεται να τρέφει ο ΣΥΡΙΖΑ απέναντι στον κ. Λουκά Παπαδήμο, έναν σεμνό άνθρωπο, έναν διεθνώς διακεκριμένο τεχνοκράτη, που στην κυριολεξία έσωσε τη χώρα. Ούτε, όμως, και η εποικοδομητική πρόταση δυσπιστίας παρουσιάζει σήμερα κάποιο ενδιαφέρον.

Πρέπει πάντως να αναγνωρίσουμε ότι και οι δύο αυτές προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ είναι στενά συνυφασμένες με την απλή αναλογική. Όπως έχει αποδείξει η εμπειρία στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, το σύστημα της απλής αναλογικής συχνά οδηγεί –όχι πάντοτε, αλλά πάντως συχνά– σε κυβερνήσεις συμβιβασμού, που ενσαρκώνεται ο συμβιβασμός αυτός στο πρόσωπο ενός κομματικά άχρωμου τεχνοκράτη, αλλά αυτό, όπως είδαμε, δεν το θέλει ο ΣΥΡΙΖΑ.

Η εποικοδομητική πρόταση δυσπιστίας επίσης είναι στενά συνυφασμένη με το σύστημα της απλής αναλογικής. Αποσκοπεί στο να διασφαλίσει την κυβερνητική σταθερότητα που απειλείται από τον κατακερματισμό της Βουλής που προκαλεί η απλή αναλογική. Υποχρεώνει, δηλαδή, τις πολιτικές δυνάμεις που συμφωνούν να ανατρέψουν μια κυβέρνηση, να έχουν έτοιμη και την εναλλακτική λύση, γι' αυτό και ονομάζεται και εποικοδομητική πρόταση.

Την άποψή μου για την πρόταση περί δημοψηφισμάτων την κατέθεσα στην επιτροπή. Η εμπειρία του δημοψηφίσματος του 2015 αποτελεί μια μαύρη σελίδα στη μεταπολιτευτική ιστορία του τόπου. Το δημοψήφισμα αυτό πάσχει ως προς τον τρόπο που διεξήχθη, ως προς το ερώτημα που έθεσε και τελικά ως προς την τύχη που η τότε κυβέρνηση επεφύλαξε στη λαϊκή ετυμηγορία. Πιστεύω ότι ο μόνος λόγος για τον οποίον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έστρεψε σ' αυτό το εγχείρημα ήταν για να μην αναβαθμίσει σε πολιτική κρίση την οξέυατη πολιτική σύγκρουση που είχε ξεσπάσει με την αναγγελία του δημοψηφίσματος από τον τότε Πρωθυπουργό.

Θέλω να σταθώ στο άρθρο 73 και στην πρόταση που έχει διατυπώσει το Κίνημα Αλλαγής για τη λεγόμενη νομοθετική πρωτοβουλία. Προτείνουμε με πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές να κατατίθενται στη Βουλή προτάσεις νόμων και απόφαση του Προέδρου να υποβάλλονται υποχρεωτικά σε συζήτηση στην Ολομέλεια. Όπως διατύπωσε και ο γενικός εισηγητής μας Ανδρέας Λοβέρδος, με την πρότασή μας δημιουργείται ένα νέο πολιτικό δικαίωμα, το οποίο συνιστά λελογισμένη εμπάθυνση της δημοκρατίας και είναι απόλυτα συνεπές με τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος.

Βάσει του πίνακα που κατέθεσε στην επιτροπή ο Πρόεδρός της κ. Στυλιανίδης, η λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία προβλέπεται στις είκοσι μία από τις σαράντα επτά του Συμβουλίου της Ευρώπης, από τις οποίες οι δέκα είναι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τελειώνοντας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτρέψτε μου να τονίσω ότι η περί εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας συζήτηση είναι άκρως διαφωτιστική, γιατί φέρνει στο φως το μεγάλο πρόβλημα της πολιτικής μας ζωής, την αδυναμία να συμφωνήσουμε επιτέλους ότι κάποιοι θεμελιώδεις θεσμοί και κανόνες της πολιτικής ζωής πρέπει να παραμένουν στο απυρόβλητο. Αυτό δεν θα το διασφαλίσουμε ποτέ αναθεωρώντας το Σύνταγμα, με όσες εγγυήσεις και αν περιβάλλουμε τις νέες διατάξεις που ψηφίζουμε. Τρέφουμε την αυταπάτη και τη μεταδίδουμε και στον λαό, όσο πια κατορθώνουμε να κρατήσουμε την προσοχή του, ότι μεταρρυθμίζοντας τον θεμελιώδη νόμο του κράτους, μπορούμε να βελτιώσουμε αυτομάτως και την ποιότητα της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Αυτό είναι μια μεγάλη παρεξήγηση. Μεγάλες συνταγματικές μεταρρυθμίσεις είναι εκείνες που είτε ανοίγουν τον δρόμο στον

κοινό νομοθέτη να συντονίσει τον βηματισμό του με την κοινωνική εξέλιξη, είτε ανοίγουν το παιχνίδι σε νέες πολιτικές δυνάμεις που το κατεστημένο κρατούσε στο περιθώριο.

Οι αλλαγές εκείνες που απλώς επέρχονται προκειμένου να αλλάξουν τους συνταγματικούς κανόνες όχι επειδή οι ίδιοι πάσχουν, αλλά επειδή δολώς εφαρμόστηκαν εσφαλμένα από τα πολιτικά κόμματα, δεν χρησιμεύουν σε τίποτα, γιατί το πρόβλημα εδώ δεν είναι συνταγματικό, αλλά πολιτικό. Είναι ζήτημα πολιτικών ηθών. Σε τελική ανάλυση είναι θέμα αυτοσυγκράτησης των πολιτικών δυνάμεων.

Κάποια στιγμή σ' αυτήν τη χώρα θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η δημοκρατία εμπεριέχει την πολιτική σύγκρουση που διασφαλίζει την εναλλαγή στην εξουσία και την ανανέωση της πολιτικής ζωής, αλλά και η σύγκρουση αυτή έχει τα όριά της. Εδώ υπεισέρχεται η ηθική της ευθύνης στην οποία οφείλει να υπακούει η δράση των πολιτικών δυνάμεων, που εκφράζεται με την αυτοσυγκράτηση στην οποία αναφέρθηκα προηγουμένως. Αυτό, όμως, δεν θα μας το διδάξει καμμία συνταγματική θεωρία και κανένα Σύνταγμα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από τις πτέρυγες του Κινήματος Αλλαγής και της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστούμε τον κύριο συνάδελφο.

Τον λόγο έχει τώρα η κ. Ιατρίδη από τη Νέα Δημοκρατία και αμέσως μετά ο κ. Κεγκερόγλου από το Κίνημα Αλλαγής.

Κυρία συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΤΣΑΜΠΙΚΑ ΙΑΤΡΙΔΗ: Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτρέψτε μου να ξεκινήσω λέγοντας ότι είναι πραγματικά λυπηρό ο ΣΥΡΙΖΑ να αγνοεί ή να θέλει να αγνοήσει βασικές διατάξεις του Συντάγματός μας και να προκαλεί ένσταση αντισυνταγματικότητας για το άρθρο περί της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ, κάντε επιτέλους την αυτοκριτική σας και αποδεχθείτε το γεγονός ότι όσα επιδιώξατε εσείς με την Αναθεώρηση του Συντάγματος τα αποδοκίμασε ο ελληνικός λαός.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ανέφερα και στην πρώτη μου ομιλία τη Δευτέρα ότι είναι πολύ σημαντικό που η Νέα Δημοκρατία με την πρόταση της εγγυάται και συνταγματικά το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Αποδεικνύεται στην πράξη και όχι στα λόγια ότι εμείς, η Κυβέρνηση, ο Πρωθυπουργός, νοιαζόμαστε πραγματικά και ουσιαστικά για τους κοινωνικά πιο ευάλωτους συμπολίτες μας. Αφήνουμε την άνευ ουσίας -εντός πολλών εισαγωγικών- «αριστερή» ρητορική σας και προχωρούμε σε ουσιαστικά μέτρα στήριξης για τους συμπολίτες μας που έχουν ανάγκη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε σήμερα στην τρίτη συνεδρίαση της Ολομέλειας για τη συνταγματική Αναθεώρηση κρίσιμα ζητήματα, τα οποία πιστεύω ότι επηρεάζουν όχι μόνο την πολιτική ζωή, αλλά συνακόλουθα επηρεάζουν και την ομαλή πορεία της χώρας.

Θα ξεκινήσω από το άρθρο 32, το οποίο αφορά στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το πνεύμα του νομοθέτη στο συγκεκριμένο άρθρο πιστεύω ότι ήταν σαφές, να επιδιώξει δηλαδή τη μέγιστη δυνατή συναίνεση για την εκλογή του ανώτατου πολιτειακού άρχοντα, του ανθρώπου που εξασφαλίζει την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος, μια λειτουργία στο πλαίσιο πάντα της Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

Με άλλα λόγια, το Σύνταγμα καλεί τη Βουλή να ψηφίσει με σύμφωνη και συναίνεση το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του και βέβαια να είναι υπεράνω των οποιωνδήποτε κομματικών συσχετισμών.

Δυστυχώς, όπως και σε άλλα ζητήματα, η πρόβλεψη του Συντάγματος για διευρυμένη πλειοψηφία για την εκλογή του Προέδρου μετατράπηκε σε εργαλείο προώθησης κομματικών επιδιώξεων. Θυμόμαστε όλοι τα γεγονότα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας τον Δεκέμβριο του 2014. Πρώτη φορά με τόσο κυνικό τρόπο κόμμα επιδίωξε και πέτυχε τη διάλυση της Βουλής με πρόσχημα την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρα-

τίας. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά σε όλους μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κατά την άποψή μου, αργήσαμε να αλλάξουμε το συγκεκριμένο άρθρο, από τη στιγμή που είδαμε ότι υπάρχει ζήτημα με τη διαδικασία. Ειπώθηκε και στην Επιτροπή της Αναθεώρησης ότι τέτοιες σκέψεις υπήρχαν από το 2001, αλλά τελικά δεν προχώρησε η αλλαγή του συγκεκριμένου άρθρου.

Για μένα είναι επιτακτική η ανάγκη να προχωρήσουμε και για έναν ακόμα λόγο. Πάντοτε, κατά τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, αμέσως μετά τις εκλογές όλοι υπολόγιζαν πότε είναι η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας για να προσδιορίσουν και να εκτιμήσουν αν θα υπάρξει πρόβλημα για την κυβέρνηση. Όμως, με αυτόν τον τρόπο κανένας σοβαρός πολιτικός σχεδιασμός δεν μπορεί να γίνει, καμμία μακροπρόθεσμη πολιτική δεν μπορεί να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί. Σήμερα, λόγω των συνθηκών και περισσότερο από ποτέ, χρειάζεται να υπάρξει μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, να αποφασίζουμε -όπως λέμε- για τις επόμενες γενιές και όχι για τις επόμενες εκλογές.

Συνεπώς η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ανταποκρίνεται στις συνθήκες και ναι, πρέπει να διαχωριστεί πλήρως η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής.

Στην άποψη του ΣΥΡΙΖΑ ότι δεν μπορεί να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με εκατόν πενήντα έναν Βουλευτές, θα ήθελα απλώς να επισημάνω ότι αυτό είναι το ελάχιστο όριο που θα απαιτείται. Υπάρχουν περιθώρια συνεννόησης κατά τις προηγούμενες ψηφοφορίες, πολύ περισσότερο όταν έχει απαλειφθεί το ενδεχόμενο να μπορεί να εκβιάσει κάποιος με πρόωρες εκλογές. Αντισταθμίζοντας τότε ότι προκύπτουν οι συνθήκες για ευρύτερη συναίνεση στην εκλογή του Προέδρου, όπως το Σύνταγμα -ούτως ή άλλως- προέβλεπε με την αρχική του διατύπωση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα ακόμα να σταθώ και στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 68, παράγραφος 2, η οποία έρχεται να διευκολύνει κυρίως την κοινοβουλευτική μειοψηφία και να ενισχύσει τα δικαιώματά της και το ελεγκτικό της έργο.

Με την πρότασή μας αυτή, η Βουλή μπορεί να συνιστά δύο -ανά περίοδο- εξεταστικές επιτροπές, ύστερα από πρόταση τουλάχιστον δέκα Βουλευτών, εφόσον η σχετική πρόταση υπερψηφιστεί από τα δύο πέμπτα του συνόλου των Βουλευτών. Με άλλα λόγια, παρέχεται στη μειοψηφία η δυνατότητα να προτείνει τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών, κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά.

Και επειδή στην πρώτη μου ομιλία είχα αναφέρει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ όταν αισθανόταν παντοδύναμος, ξεκίνησε τη συνταγματική Αναθεώρηση για να περάσει τη δική του πολιτική ατζέντα, εδώ έχουμε κάτι τελείως διαφορετικό. Μετά τις εκλογές, με την εμπιστοσύνη του 40% του ελληνικού λαού, με απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή, ερχόμαστε ως παράταξη και ενισχύουμε τα δικαιώματά της μειοψηφίας, ενισχύουμε τη δημοκρατία και τον ρόλο του Κοινοβουλίου και αποδεικνύουμε στην πράξη ότι είμαστε η παράταξη των μεγάλων επιλογών.

Κυρία Πρόεδρε, επιτρέψτε μου ολοκληρώνοντας να αναφερθώ πολύ σύντομα και για τα νησιά μας, βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 4, το οποίο αφορά τη νησιωτικότητα.

Στο συγκεκριμένο άρθρο αναφέρθηκε και ο συνάδελφός μου στην Επιτροπή Αναθεώρησης. Είναι προφανές ότι από την συνταγματική Αναθεώρηση του 2008, το συγκεκριμένο άρθρο είναι ενισχυμένο ως προς τη νησιωτικότητα. Την ενίσχυση αυτήν την είχε κατοχυρώσει με αγώνες η Νέα Δημοκρατία, εδώ και πολλά χρόνια, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε συνταγματικό επίπεδο. Θα πρέπει από εδώ και πέρα, όμως, να δούμε την ουσιαστική και απαρέγκλιτη εφαρμογή του σε όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες, στη φορολογία, στην εφαρμογή των αναπτυξιακών νόμων, στη διαχείριση των κοινοτικών πόρων.

Τα νησιά μας χαρακτηρίζονται από εδαφική ασυνέχεια. Πιστεύω ότι για αυτόν τον λόγο, τόσο εμείς όσο και οι απομακρυσμένες ορεινές περιοχές, δικαιούμαστε τη μέγιστη στήριξη, όχι ως δώρο, αλλά ως το ελάχιστο που μπορεί να γίνει για να ισοσκελιστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε. Σε κάθε περίπτωση, είναι εθνική υπόθεση να υπάρξει πλήρης και ξεκάθαρη στήριξη των νησιών μας, σε κάθε νομοθετική πρωτοβουλία. Για

εμάς είναι ζήτημα ζωής, είναι ζήτημα ευθύνης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Ευχαριστούμε, κυρία συνάδελφε.

Τον λόγο έχει ο κ. Κεγκερογλου από το Κίνημα Αλλαγής και να ετοιμάζεται ο κ. Κελέτσος από τη Νέα Δημοκρατία.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ενώ έχει εμπεδωθεί η αντίληψη ότι για να έχουμε μια ουσιαστική συνταγματική αναθεώρηση, θα πρέπει να γίνεται αυτή με το βλέμμα στο μέλλον, αντικρίζοντας κατάματα τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες, τις ανάγκες της οικονομίας, αλλά ταυτόχρονα παρακολουθώντας και τις διεθνείς εξελίξεις στην τεχνολογία και βέβαια σε σχέση με το περιβάλλον, η συνταγματική Αναθεώρηση στη δεύτερη φάση της οποίας βρισκόμαστε χαρακτηρίστηκε από εμάς -και αποδεικνύεται ότι έτσι είναι- ως άτολμη και ως μια ακόμη χαμένη ευκαιρία να ισχυροποιήσουμε τη θέση της χώρα μας, τη θέση των πολιτών μέσα από τον Καταστατικό Χάρτη της Χώρας που ακούει στο όνομα Σύνταγμα.

Επομένως, έχουμε σε αυτήν τη δεδομένη συγκυρία, ένα σφιχτό πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνεται η Αναθεώρηση, μιας και επικράτησαν δεύτερες σκέψεις και εν πολλοίς σκοπιμότητες, τόσο στην πρώτη φάση όσο και στη δεύτερη, με διαφορετικό χειριστή και πλειοψηφιών στην πρώτη φάση και διαφορετικό στη δεύτερη. Από τη στιγμή που δεν έγινε δεκτή η αρχική μας πρόταση να υπάρξει μια νέα αρχή για τη συνταγματική Αναθεώρηση, καλούμαστε όσο το δυνατόν πιο υπεύθυνα να τοποθετηθούμε στα άρθρα που αναθεωρούνται, είτε για αυτά στα οποία απαιτείται απλή πλειοψηφία της Βουλής, είτε ενισχυμένη με εκατόν ογδόντα και πάνω.

Επομένως, έχουμε συγκεκριμένα πράγματα για τα οποία πρέπει να τοποθετηθούμε. Βεβαίως, λέγοντας ότι ήταν άτολμη ή ότι είναι χαμένη ευκαιρία αυτή η Αναθεώρηση δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν θετικές διατάξεις και εξελίξεις.

Θέλω να αναφερθώ στην αποδοχή της πρότασής μας -και όπως λένε όλων των πολιτικών δυνάμεων, καθώς είναι μια πρόταση που τη διεκδικούν όλοι, να δω στο τέλος εάν θα μείνει ορφανή- για τη θεσμοθέτηση της δυνατότητας νομοθετικής πρωτοβουλίας από τους πολίτες. Είναι μια σημαντική πρόταση. Το ότι θα κατατεθεί μια πρόταση επεξεργασμένη με πεντακόσιες χιλιάδες υπογραφές, είναι πολύ σημαντικό και από μόνο του ως γεγονός, γιατί σημαίνει ότι θα αφορά ένα τεράστιο θέμα της χώρας για το οποίο συνυπέγραψαν μισό εκατομμύριο πολίτες και άνω.

Αυτή θα συζητηθεί, βεβαίως, στην ελληνική Βουλή. Το λέω αυτό, γιατί υπάρχει η αντίληψη ότι θα ισχύει από μόνη της και εννοώ έξω από τη Βουλή, επειδή δεν υπάρχει η απαραίτητη πληροφόρηση. Εφόσον κριθεί από τη Βουλή με τις διαδικασίες που προβλέπονται από το Σύνταγμα, θα πάρει και τη μορφή νόμου. Βεβαίως, ισχύουν οι περιορισμοί που έχουν να κάνουν με τα δημοσιονομικά, ούτως ή άλλως, για τις προτάσεις νόμου και της Αντιπολίτευσης, αλλά είναι πάρα πολύ σημαντικό να προχωρήσει κάτι τέτοιο.

Θα αναφερθώ στο δεύτερο ζήτημα που είναι θετικό και αφορά το αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και την πρόσβαση στα βασικά κοινωνικά αγαθά. Είναι πολύ σημαντική η συνταγματοποίηση της υποχρέωσης του κράτους να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες -βλέπε αδύναμους- αυτό το αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και την πρόσβαση στα βασικά κοινωνικά αγαθά. Δεν το ορίζει, βεβαίως. Το Σύνταγμα θα έπρεπε να ορίζει και ποιο είναι αυτό. Δεν είναι ζήτημα νόμου.

Η αναφορά στην πρόσβαση στα βασικά κοινωνικά αγαθά, προσδιορίζοντας τα κοινωνικά αγαθά, θα μπορούσε να είναι ένα ισχυρό όπλο στη συνέχεια του κοινού νομοθέτη και των πολιτικών δυνάμεων, προκειμένου να το προσδιορίζουν.

Το λέω αυτό, γιατί χθες ανακοινώθηκε πομπωδώς -θα έλεγα- από την Κυβέρνηση ότι θα δώσει 1 δισεκατομμύριο ευρώ και θα αυξήσει τους δικαιούχους του εγγυημένου κοινωνικού εισοδήματος, του επιδόματος, από πεντακόσιους περίπου χιλιάδες, στους οκτακόσιους χιλιάδες. Φαίνεται ότι η Κυβέρνηση δεν έχει καταλάβει τι είναι ο θεσμός του εγγυημένου εισοδήματος.

Ο θεσμός του εγγυημένου εισοδήματος, κύριοι της Πλειοψηφίας, όπως και κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ -γιατί εσείς το καταντήσατε επίδομα- δεν είναι επίδομα. Δεν είναι ένα επίδομα με το οποίο, αυξάνοντας το ποσό που χορηγείτε, εκπληρώνετε την υποχρέωσή σας για το ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης. Είναι ένας θεσμός μέσα από τον οποίο εξασφαλίζονται ακριβώς τα βασικά κοινωνικά αγαθά αρκεί να λειτουργήσει ο δεύτερος πυλώνας, που δεν λειτουργεί γιατί κουτσουρεύτηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ και φυσικά ο τρίτος πυλώνας που είναι η εργασιακή επανένταξη γι' αυτούς που είναι ικανοί να εργαστούν, για αυτούς που έχουν αυτή τη δυνατότητα και που αντί επιδόματος αλληλεγγύης πρέπει να τους δοθεί το απαραίτητο επίδομα εργασίας και η ευκαιρία να εργαστούν. Υπάρχουν και οι αδύναμοι που δεν μπορούν να εργαστούν. Σε αυτούς αναφερόμαστε στα αγαθά και τις υπηρεσίες και στην οικονομική ενίσχυση.

Εδώ όμως θα πρέπει η Νέα Δημοκρατία να μας εξηγήσει πώς θα αυξήσει τους δικαιούχους. Συνεχίζοντας μία πολιτική φτωχοποίησης των μικρομεσαίων; Άρα η αύξηση των φτωχοποιούμενων δημιουργεί και την ανάγκη να πάρουν πολύ περισσότεροι το επίδομα ή θα αλλάξει τα κριτήρια δίνοντας επίδομα και σε αυτούς που έχουν λιγότερες ανάγκες;

Και το ένα και το άλλο δεν μπορούν από μόνα τους να λύσουν το πρόβλημα. Χρειάζονται πολιτικές κοινωνικής δικαιοσύνης, ανάπτυξης, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να μπορέσει πραγματικά και ο θεσμός του εγγυημένου κοινωνικού εισοδήματος, όπως τον θεσμοθετούμε και συνταγματικά, να δώσει τη δυνατότητα για συμμετοχή στο εργασιακό γίγνεσθαι. Γιατί δυστυχώς η πολύμηνη ή και πολύχρονη επιδοματοποίηση ενός εργαζόμενου τον οδηγεί στο κοινωνικό και εργασιακό περιθώριο.

Έρχομαι τώρα πολύ γρήγορα σε δύο θέματα στα οποία υπάρχει περισσότερη υποκρισία, από την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ κατ' αρχήν.

Είδαμε και σήμερα ανακοινώσεις για το άρθρο 86. Αθώωθηκαν, λέει, με βάση το άρθρο 86 λόγω του ότι παραγράφηκαν, γιατί δεν δέχθηκε η Κυβέρνηση ή το ΠΑΣΟΚ ή το Κίνημα Αλλαγής, το ΚΚΕ και τα λοιπά. Του ΣΥΡΙΖΑ είναι αυτή η ανακοίνωση. Αν έπρεπε πραγματικά να αποδώσουμε την αθώωση λόγω παραγραφής σε κάποιο θεσμικό πλαίσιο, επειδή μετατράπηκε κάτι από κακούργημα σε πλημμέλημα, αυτό είναι οι κώδικες. Ακούει στο όνομα «ποινικοί κώδικες».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ιούnius 2019.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάμε για σχοινί. Έρχεται με πολύ θράσος ο ΣΥΡΙΖΑ να μιλήσει για το άρθρο 86 που δεν είχε καμμία σχέση με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Σε κάθε περίπτωση δεν υιοθετώ ούτε τη μια ούτε την άλλη άποψη. Στιγματίζω την αντίφαση και την υποκρισία.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξης του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Λίγο χρόνο ακόμα θα ήθελα, κυρία Πρόεδρε.

Η δεύτερη υποκρισία είναι στον τρόπο εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας, αντιδρά ο ΣΥΡΙΖΑ, λέει, ο' αυτά που προτείνει η Νέα Δημοκρατία. Μα, εσείς δώσατε, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, το δικαίωμα στη Νέα Δημοκρατία να τροποποιήσει το σχετικό άρθρο μόνο με εκατόν πενήντα μια ψήφους σήμερα. Εσείς δώσατε αυτό το δικαίωμα!

«Δεν είμαστε τακτικιστές για να το κάνουμε», λέει. Ένας τακτικισμός είναι ο ΣΥΡΙΖΑ και σε αυτό το σημείο δεν ήθελε να κάνει τακτικισμό; Αν είναι δυνατόν! Έρχεται, λοιπόν, η Νέα Δημοκρατία και κάνει την ολέθρια επιλογή. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, λέει, να εκλέγεται με σχετική πλειοψηφία, με εκατόν είκοσι έναν Βουλευτές.

Αυτή την αντίληψη έχετε για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Μας κοροϊδεύετε ότι είναι θεσμός, σύμβολο και λοιπά; Είναι απαράδεκτο και πρέπει κάτω από εκατόν πενήντα έναν τουλάχιστον να το αποσύρετε.

Εμείς επιμένουμε στην ανάγκη επίτευξης ευρύτερων συναινέσεων. Αλλά με σχετική πλειοψηφία; Είναι δυνατόν; Η πλήρωση που είπατε στην αρχή; Ή ο γηραιότερος στην άλλη περίπτωση; Έλεος με αυτήν την απαξίωση του θεσμού!

Κλείνω τοποθετούμενος για το ίδιο θέμα που έχει να κάνει με την επίτευξη ευρύτερων συναενέσεων σε σχέση με τις ανεξάρτητες αρχές. Είναι δυνατόν συνεχώς να πηγαίνουμε σε μικρό-

τερο κοινό παρονομαστή; Στο μηδέν θα φτάσουμε. Αυτή η αναγκαία εγγύηση ότι οι ανεξάρτητες αρχές θα πρέπει να έχουν το εχέγγυο της μεγάλης πλειοψηφίας της Διάσκεψης των Προέδρων ή του αντίστοιχου οργάνου που επιλέγει τα πρόσωπα πρέπει να πεταχτεί στο καλάθι των αχρήστων;

Δεν είναι δυνατόν! Δεν συμφωνούμε με αυτές τις επιλογές. Είναι σε λανθασμένη κατεύθυνση. Μας πισωγυρίζουν.

Κλείνοντας να κάνω μία αναφορά στο ότι δεν δόθηκε η δυνατότητα να υπάρξουν συνταγματικές διατάξεις που να ωθούν στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής και κλιματικής κρίσης και βέβαια στον συγχρονισμό με την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση και τις εξελίξεις στην τεχνολογία που πραγματικά είναι και ευκαιρίες αλλά ταυτόχρονα και κίνδυνοι, για να ενδυναμώσουμε τις ευκαιρίες και να αποφύγουμε τους κινδύνους.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Σοφία Σακοράφα): Κι εγώ σας ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει ο κ. Κελέτης από τη Νέα Δημοκρατία και αμέσως μετά η κ. Αλεξοπούλου.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΕΛΕΤΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εκ των πραγμάτων η συζήτηση για την Αναθεώρηση του Συντάγματος περιστρέφεται γύρω από το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής, κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ)

Υπάρχουν κι άλλες αλλαγές οι οποίες προτείνονται και οι οποίες έχουν εξασφαλίσει την πλειοψηφία που απαιτείται προκειμένου να προχωρήσουν. Πλην όμως, αυτή η αναθεώρηση είναι μία ακόμη χαμένη ευκαιρία για να αλλάξουν ορισμένα πολύ σημαντικά πράγματα που μπορούσαν να αλλάξουν. Εμείς φυσικά τα προτείναμε στην προτεινόμενη Βουλή αλλά δεν έγιναν αποδεκτά.

Το ένα και πολύ σημαντικό, κατά την άποψή μου είναι η χαμένη ευκαιρία της αλλαγής του άρθρου 16 που αφορά στη λειτουργία μη κρατικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Ήταν μια αναγκαία ρύθμιση, επιτέλους το 2019, η οποία δυστυχώς και πάλι λόγω των ιδεοληψιών των κομμάτων της Αριστεράς δεν προχώρησε.

Αποδεχόμαστε μία πραγματικότητα, αποδεχόμαστε πολλά από τα Ελληνόπουλα να φεύγουν στο εξωτερικό, να πληρώνουν εκεί χρέη. Δεν δεχόμαστε να έρχονται να σπουδάσουν σε ιδιωτικά ελληνικά πανεπιστήμια παιδιά από άλλα κράτη και να ενισχύουν την ελληνική οικονομία, ακριβώς επειδή είμαστε κολλημένοι σε μία ιδεοληψία περασμένων δεκαετιών. Είναι λοιπόν, ως προς αυτό μία χαμένη ευκαιρία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Σύνταγμά μας του 1974-1975 έχει μία δογματική, νομική και πολιτική ενότητα ως προς τη σύσταση και τη λειτουργία της πολιτείας. Στην παράγραφο 1, του άρθρου 1 ορίζεται σαφώς ότι το πολίτευμα της Ελλάδος είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Θεμελιώδης αρχή του πολιτεύματός μας είναι η κοινοβουλευτική αρχή, καθώς και η αρχή της προεδρευομένης.

Τι σημαίνει όμως κοινοβουλευτική αρχή; Ότι το κέντρο βάρους της λειτουργίας της πολιτικής ζωής είναι η Βουλή. Η Βουλή είναι που δίνει κυβέρνηση. Η κυβέρνηση οφείλει να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της Βουλής βάσει της αρχής της δεδηλωμένης. Και η Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας βάσει του άρθρου 30. Είναι τυχαίο; Όχι. Γιατί βάσει ακριβώς της κοινοβουλευτικής αρχής είναι το Κοινοβούλιο το κέντρο της πολιτικής δημοκρατικής μας ζωής.

Το Σύνταγμα του 1975, όπως πρωτοφτιάχτηκε, τότε είχε σαφώς στοιχεία Προεδρικής Δημοκρατίας, παρά το γεγονός ότι προβλεπόταν άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή. Σας θυμίζω ότι ο Πρόεδρος τότε μπορούσε να διορίζει και να παύει την κυβέρνηση με βάση τα παλιά άρθρα 37 και 38, να διαλύει τη Βουλή όταν διαπίστωνε μόνος του προφανή δυσαρμονία μεταξύ κοινωνίας και Κοινοβουλίου. Είχε το δικαίωμα να διαλύει τη Βουλή, αν καταψήφιζε αυτή δυο κυβερνήσεις. Είχε το δικαίωμα αναπομπής νομοσχεδίου που ήταν ψηφισμένο από τη Βουλή. Είχε δικαίωμα να βγάξει διαγγέλματα, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν τη γνώμη κανενός και να θέτει ακόμη τη χώρα σε κατάσταση πολιορκίας.

Όλα αυτά τα στοιχεία Προεδρικής Δημοκρατίας τα οποία πράγματι, κατά τη προσωπική μου άποψη, δεν ταίριαζαν με την αρχή της Προεδρευομένης Δημοκρατίας απαλείφθηκαν, αποβλήθηκαν από το Σύνταγμά μας με τη συνταγματική Αναθεώρηση του 1985-1986.

Το νέο Σύνταγμα περιόρισε τις εξουσίες του Προέδρου, που παρέμεινε ρυθμιστής του πολιτεύματος βάσει του άρθρου 30, σε μια εντελώς τυποποιημένη -σε ό,τι αφορά τη διαδικασία- μορφή λειτουργίας του. Τα πάντα, δηλαδή από το πώς ορκίζεται η Κυβέρνηση από τον Πρόεδρο, από το πώς παίρνει την εντολή, μέχρι και τη διάλυση της Βουλής, όλα πλέον έχουν απολύτως τυποποιηθεί.

Ο Δημήτριος Τσάτσος σε ένα από τα συγγράμματά του, με βάση ακριβώς τη δημοκρατική αρχή και την αρχή της προεδρευομένης, στην οποία αναφέρθηκε, αναφέρει: «Η αρχή αυτή αποκλείει εκείνες τις μορφές αναθεώρησης του θεσμού του ανώτατου άρχοντα, που δημιουργεί στον φορέα του λειτουργήματος...», δηλαδή στον Πρόεδρο, «...δυνατότητα ουσιαστικής θεσμικής παρέμβασης στο πολιτειακό γίνεσθαι».

Όμως, στο άρθρο 110 παράγραφος 1 το οποίο αναφέρεται στην Αναθεώρηση του Συντάγματος και στο ποιες είναι οι διατάξεις που μπορούν να θεωρηθούν, αποκλείονται εκείνες οι διατάξεις που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος ως Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

Υπ' αυτήν λοιπόν, την έννοια η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ η οποία μας λέει να πάμε στον λαό στην περίπτωση που υπάρχει αδιέξοδο στην εκλογή, είναι στα όρια της σημερινής συνταγματικής τάξης, της Προεδρευομένης Δημοκρατίας, διότι είναι προφανές ότι με την εκλογή από τον λαό ενός Προέδρου της Δημοκρατίας, αυτό προσδίδει αυτομάτως στον φορέα του λειτουργήματος ισχύ και δύναμη, την οποία βάσει όμως του συνολικού πνεύματος και του γράμματος του Συντάγματος δεν έχει.

Επιπλέον, ο ΣΥΡΙΖΑ προχώρησε σε μια πρόταση, χωρίς να λάβει υπόψη το άρθρο 30. Μας κατηγορεί σήμερα για αντισυνταγματικότητα -και ήταν αυτό ένα από τα θέματα που συζητήσαμε, με βάση τη δική μας πρόταση- και δεν μας λέει πώς θα αντιμετώπιζε αυτήν τη διάσταση που θα υπήρχε μέσα στο Σύνταγμα, όπου το μεν άρθρο 30 θα παρέμενε και θα έλεγε ότι τον Πρόεδρο τον εκλέγει η Βουλή και στο άρθρο 32 θα κάναμε διαδικασία όπου θα καταλήγαμε στον λαό, δηλαδή δεν θα τον εξέλεγε η Βουλή, αλλά ο λαός. Είναι μια προφανέστατη δυσαρμονία μεταξύ δύο διατάξεων του Συντάγματος, η οποία θα έπρεπε να επιλυθεί με κάποιον τρόπο. Στην πράξη πώς θα γινόταν αυτό;

Η μόνη πρόταση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μετά από όλες αυτές τις σκέψεις, η οποία είναι σύμφωνη με το σημερινό γενικό πνεύμα, αλλά και το γράμμα του Συντάγματος είναι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Διότι, πρώτον, ταιριάζει με αυτό που λέει το άρθρο 30, ότι ο Πρόεδρος εκλέγεται από τον λαό. Δεύτερον, δεν υπερβαίνει τα όρια που θέτει το άρθρο 110 παράγραφος 1 περί αναθεωρητέων διατάξεων, δηλαδή σίγουρα δεν προσδίδει στην εκλογή του Προέδρου, στον Πρόεδρο και στο πολίτευμα, στοιχεία προεδρικής δημοκρατίας, κάτι που κάνει η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ.

Είπε και ο κ. Κεγκερόγλου, με οξύτατο τρόπο προηγουμένως, ότι μας κατηγορούν λέγοντας «Μα, θα εκλέγετε Πρόεδρο με σχετική πλειοψηφία;». Και σήμερα, μετά από τα αδιέξοδα και αφού μεσολάβησε η εκλογή, το άρθρο 32 παράγραφος 4, το οποίο αναθεωρούμε, προβλέπει σχετική πλειοψηφία. Απλώς έχει μεσολάβησει μια ολόκληρη εκλογή, η οποία έχει και το εξής επικίνδυνο στοιχείο: Η εκλογή του Προέδρου μπαίνει στην κομματική, πολιτική αντιπαράθεση και πηγαίνοντας στον λαό, τα κόμματα ασφαλώς παίρνουν θέση υπέρ του προσώπου, με αποτέλεσμα όταν φτάσουμε στην τελική εκλογή, το πρόσωπο αυτό αντί να εκφράζει την ενότητα του έθνους, βάσει του Συντάγματος, να εκφράζει έναν διχασμό, μια διχαστική πραγματικότητα.

Για όλους αυτούς τους λόγους, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θεωρώ ότι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία προβλέπει υψηλή πλειοψηφία, είναι μια πρόκληση για τις πολιτικές δυνάμεις. Εφόσον, μάλιστα, θα γνωρίζουν ότι δεν θα πάνε σε εκλογές, είναι πραγματικά μια πρόκληση να βρίσκουν πάντοτε το κατάλληλο πρόσωπο, το οποίο θα εξασφαλίζει ευρύτατη πλειοψηφία -

όχι εκατόν ογδόντα, αλλά διακοσίων εδρών που χρειάζεται στην πρώτη ψηφοφορία- έτσι ώστε πάντοτε να εκλέγεται Πρόεδρος το πρόσωπο εκείνο, που έχει εκείνα τα στοιχεία, τα οποία θα ενώσουν τον ελληνικό λαό και δεν θα τον διχάζουν και θα αποτελεί τον πραγματικό ρυθμιστή του πολιτεύματός μας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε κι εμείς.

Η επόμενη εξάδα ομιλητών είναι η κ. Αλεξοπούλου, ο κ. Μαραβέγιας, ο κ. Ξανθόπουλος, ο κ. Μαρίνος, ο κ. Τσαβδαρίδης και ο κ. Δημοσχάκης. Αμέσως μετά θα μιλήσει ο κ. Βλάχος, αν λείψει κάποιος από τους συναδέλφους.

Κυρία Αλεξοπούλου, έχετε τον λόγο.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας αποτελεί μια από τις κορυφαίες διαδικασίες του ελληνικού κοινοβουλευτισμού. Ο τρόπος ανάδειξης και η έμμεση εκλογή του Αρχηγού του κράτους διαδραματίζουν έναν πολύ ουσιαστικό ρόλο.

Σήμερα συζητάμε μια από τις κορυφαίες αλλαγές της παρούσας συνταγματικής Αναθεώρησης, που αφορά στην εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, άρθρο 32 παράγραφος 4 και 5 και την αποσύνδεσή της από τη διάλυση της Βουλής. Στις τρεις αρχικές ψηφοφορίες παραμένουν οι αυξημένες πλειοψηφίες, με στόχο την ευρύτερη δυνατή συναίνεση, όπως ισχύει μέχρι σήμερα. Αν αυτές δεν τελεσφορήσουν, για την τέταρτη ψηφοφορία προβλέπεται η απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των Βουλευτών, δηλαδή εκατόν πενήντα ένας. Αν και αυτή αποβεί άκαρπη, τότε παραμένει η ασφαλιστική δικλίδα της ανάδειξης και με σχετική πλειοψηφία, η οποία κατ' ουσίαν αποτελεί την έσχατη λύση, όπως ήδη προβλέπει το ισχύον Σύνταγμα. Απλά δεν θα υπάρχει πλέον η μεσολάβηση εκλογών.

Σε κάθε περίπτωση επιλύεται το μείζον. Η αποσύνδεση της διαδικασίας εκλογής Προέδρου από τη διάλυση της Βουλής και την πρόκληση προσφυγής στις κάλπες. Πρόκειται για μια μεγάλη πολιτική αλλαγή. Στερνώντας από την Αντιπολίτευση το όπλο των πρόωγων εκλογών, θα δίνεται η δυνατότητα στην εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία, με λαϊκή εντολή, να ολοκληρώνει τη θητεία της και να μην απειλείται εξαιτίας πολιτικών μεθοδεύσεων.

Γνωρίζουμε όλοι τι έγινε το 2014, όταν ο ΣΥΡΙΖΑ χρησιμοποίησε καταχρηστικά τους θεσμούς προς ίδιον όφελος, προκειμένου να ρίξει την κυβέρνηση Σαμαρά. Η καταστρατήγηση και η εργαλειοποίηση της διαδικασίας εκλογής έγκειται στη συμπεριφορά της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης να αρνηθεί να ψηφίσει κάποιο πρόσωπο, ακόμα και αν το θεωρεί ικανό για την ανάληψη του αξιώματος, μόνο και μόνο για να προκαλέσει αδιέξοδο που θα οδηγήσει στην υποχρεωτική διάλυση της Βουλής.

Αυτό έπραξε ο ΣΥΡΙΖΑ όταν αρνήθηκε να ψηφίσει υπέρ του προταθέντος υποψηφίου, Σταύρου Δήμα, χωρίς να προτείνει κάποια εναλλακτική, στοχεύοντας απλώς στη διενέργεια πρόωγων εκλογών. Η στάση του υπαγορεύτηκε από κομματικές σκοπιμότητες, με γνώμονα το τι εξυπηρετούσε τα συμφέροντά του στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία. Οδήγησε τη χώρα σε αναγκαστικές εκλογές, που επέφεραν και αλλαγή του συσχετισμού των κοινοβουλευτικών δυνάμεων.

Αυτή η πολιτική και συνταγματικά αξιόμιμη συμπεριφορά οδήγησε σήμερα σχεδόν όλες τις πολιτικές δυνάμεις, συμπεριλαμβανομένων και όσων εκμεταλλεύτηκαν με τον χειρότερο τρόπο το άρθρο 32 παράγραφος 4, να συγκλίνουν για την αναθεώρηση του συγκεκριμένου άρθρου. Κοινός τόπος των προτάσεων είναι η απεμπλοκή της εκλογής του Προέδρου από την υποχρεωτική διάλυση της Βουλής.

Υπάρχουν φυσικά διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς τον τρόπο άρσης του αδιεξόδου. Η κυβερνητική πλειοψηφία, σεβόμενη τους θεσμούς, προτείνει την πιο ρεαλιστική λύση. Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για άμεση εκλογή μπορεί να ακούγεται φιλολαϊκή. Είναι, όμως, λύση άτοπη και ατελέσφορη. Είναι προβληματική, γιατί μετατρέπει μια κοινοβουλευτική διαδικασία έμμεσης εκλογής σε άμεση, δημιουργώντας θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία και τη μορφή του πολιτεύματος. Ενώ ψάχνουμε αυξημένη πλειοψηφία και συναίνεση, με την προσφυγή

σε άμεση εκλογή από τον λαό, οδηγούμαστε στην εκλογική σύγκρουση. Μεταβάλλεται η θεσμική αντίληψη περί Αρχηγού του κράτους και δυνητικά θα μπορούσε να οδηγήσει σε πολιτική αστάθεια και απονομιμοποίηση της Κυβέρνησης σε μια μεγάλη πολιτειακή κρίση.

Ο ρόλος που προβλέπει το Σύνταγμά μας για τον Πρόεδρο δεν είναι να κυβερνά, αλλά να αποτελεί εγγυητή της πολιτικής σταθερότητας. Προτείνουμε τη μοναδική εφικτή λύση προκειμένου η εκλογή του να καταστεί επιτεύξιμη, αποφεύγοντας πιθανές περιπέτειες. Ο υπερκομματικός και ενωτικός ρόλος του ανώτατου άρχοντα πρέπει να διασφαλίζεται και όχι να κινδυνεύει να καταλήξει επικίνδυνος και διχαστικός.

Ολοκληρώνοντας την τοποθέτησή μου, κάνοντας μία συνολική εκτίμηση, θα ήθελα να επισημάνω ότι αυτή η Αναθεώρηση θα μπορούσε να αλλάξει πολύ περισσότερα. Ενώ η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ήταν να γίνει συζήτηση για όλα, με το βλέμμα στο μέλλον, δυστυχώς, η προηγούμενη προτείνουσα Βουλή περιόρισε το πλαίσιο της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Για παράδειγμα, δεν τόλμησε να ακουμπήσει το κρίσιμο άρθρο 16, το ζήτημα της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων, μία αυτονόητη σήμερα αναγκαιότητα για την ελληνική κοινωνία που αποτελεί κεντρική πρόταση της Νέας Δημοκρατίας σε ένα θέμα που κρατάει την Ελλάδα πολύ πίσω σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη εδώ και πολλά χρόνια. Χάθηκε μία ακόμα ευκαιρία προκειμένου το Σύνταγμα να συμβαδίσει με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες της χώρας.

Έστω, λοιπόν, και σε αυτό το στενό πλαίσιο, η κυβερνητική πλειοψηφία με ψυχραιμία και υψηλό αίσθημα ευθύνης προτείνει διατάξεις για ένα Σύνταγμα λειτουργικό, ο χαρακτήρας και οι διαδικασίες του οποίου δεν θα είναι έρμαιο κομματικών σχεδιασμών και δεν θα αλλοιώνονται κατά το δοκούν.

Οι τραυματικές εμπειρίες χειραγώγησης του θεσμού στο παρελθόν φανερώνουν με τον πιο έκδηλο τρόπο ότι το πολιτικό μας σύστημα αποδείχθηκε κατώτερο των προθέσεων του νομοθέτη.

Η αποσύνδεση της εκλογής Προέδρου από τη διάλυση της Βουλής αποτελεί μία σπουδαία θεσμική αλλαγή θεμελιώδους σημασίας για το δημοκρατικό μας πολίτευμα. Όχι πλέον άλλες κομματικές διαμάχες για ένα πρόσωπο που επιθυμούμε να είναι σύμβολο ενότητας και εθνικής συνεννόησης.

Είναι θετικό που σήμερα σε αυτήν την Αναθεώρηση συγκλίνουν σχεδόν όλα τα κόμματα ακόμα και αν προκρίνουν διαφορετικές λύσεις. Ελπίζω πραγματικά στο μέλλον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να αναδεικνύεται σε κλίμα συναίνεσης με ευρύτερες κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες. Αυτό απαιτεί ο ρόλος του και η μορφή του πολιτεύματός μας, της Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε, κυρία Αλεξοπούλου.

Ο κ. Μαραβέγιας από τη Νέα Δημοκρατία έχει τον λόγο και ακολουθεί ο κ. Ξανθόπουλος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα συζητούμε μεταξύ άλλων δύο εμβληματικές προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας για την Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Η πρώτη αφορά το άρθρο 68 και προβλέπει το δικαίωμα των κοινοβουλευτικών μειοψηφιών να ζητούν εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή. Η δεύτερη έχει να κάνει με τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Παρ' όλο που αφορούν δύο τελείως διαφορετικά στοιχεία του πολιτεύματος, και οι δύο αυτές προτάσεις μας βρίσκονται στον πυρήνα της αντίληψής μας για τον κοινοβουλευτισμό, το τι δηλαδή σημαίνει για τη Νέα Δημοκρατία η αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

Η Νέα Δημοκρατία βλέπει ως πηγή όλων των κεντρικών πολιτικών εξουσιών τη Βουλή των Ελλήνων. Αυτός είναι ο κοινός παρονομαστής των προτάσεων μας για το Σύνταγμα, ο συνδετικός κρίκος που διαπερνά όλη την πολιτική φιλοσοφία μας, ως της παράταξης εκείνης που θεμελίωσε τη δημοκρατία στην Ελλάδα το 1974.

Αυτήν την ιστορική ευθύνη και διαχρονική υπευθυνότητά της έναντι της πατρίδας αναδεικνύει και σήμερα η Νέα Δημοκρατία με τις παραπάνω προτάσεις. Πιστοί στα ιδεώδη του κοινοβουλευτισμού θεωρούμε τη Βουλή, για τα τέσσερα χρόνια που αυτή εκλέγεται, ως τον πιο γνήσιο εκφραστή του ελληνικού λαού. Γι' αυτό και δεν υιοθετούμε προτάσεις όπως αυτές που ακούστηκαν για δημιουργία μεικτών σωμάτων τύπου «σοβιέτ» τα οποία θα αποφασίζουν, παραδείγματος χάριν, για το ποιος θα είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Οι μόνοι που μπορούν να αποφασίζουν για τον Πρόεδρο είναι οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού μας. Γι' αυτό θέλουμε την ενδυνάμωση του ρόλου της Βουλής, του κορυφαίου θεσμού, που δέχτηκε τα προηγούμενα τεσεράμισι χρόνια σφοδρά χτυπήματα από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Με αφορμή την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας να μπορούν και τα μικρότερα κοινοβουλευτικά κόμματα να ζητούν εξεταστικές επιτροπές, θέλω να θυμίσω κάτι σχετικό με τα δικαιώματα της Νέας Δημοκρατίας στη Βουλή επί των ημερών του ΣΥΡΙΖΑ.

Όλοι θυμούνται τι συνέβη στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, όταν η Νέα Δημοκρατία θέλησε να καλέσει τον Πάνο Καμμένο και τον Νίκο Κοτζιά να μιλήσουν για το πιθανόν σκάνδαλο πώλησης οβιδών στη Σαουδική Αραβία. Σημειώνω πως τότε, τον Ιανουάριο του 2018, δεν συζητήσαμε καν για εξεταστική. Επρόκειτο για απλή ενημέρωση μιας επιτροπής, η ελεύθερη λειτουργία της οποίας είναι κατοχυρωμένη από τον Κανονισμό της Βουλής. Τότε, όμως, ο ΣΥΡΙΖΑ αρνήθηκε το δικαίωμα της Μειοψηφίας να καλέσει –προσέξτε, ακόμα και να καλέσει!– τον αρμόδιο Υπουργό στη Βουλή.

Αυτή ήταν η κοινοβουλευτική σας νοοτροπία που εξέφραζε τότε η ασυμβίβαστη κ. Χριστοδουλοπούλου, μία νοοτροπία ιδιοκτησιακή, βαθιά αντιδημοκρατική και αυταρχική που αντιμετώπιζε τη Βουλή των Ελλήνων σαν ένα οικογενειακό μαγαζί, όπως είπε και ο εισηγητής μας, ο κ. Τζαβάρας, σήμερα το πρωί γιατί είχατε βάλει την Αντιπολίτευση στο περιθώριο, μια απόπειρα ακύρωσης του κοινοβουλευτισμού, που για να λειτουργεί χρειάζεται πολλές απόψεις και βέβαια προϋποθέτει την ελευθερία του βουλευέσθαι.

Κατά τραγική ειρωνεία, μάλιστα, τότε, για να το συνδέσω και με τη σημερινή μας συζήτηση, η κ. Χριστοδουλοπούλου πρότεινε στη Νέα Δημοκρατία να ζητήσει εξεταστική επιτροπή για τον Πάνο Καμμένο, γνωρίζοντας άριστα ότι η πλειοψηφία θα μπορούσε να τη σταματήσει.

Αυτή, όμως, είναι η διαφορά μας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ. Εμείς δεν προσπαθούμε να μπλοκάρουμε τις κοινοβουλευτικές μειοψηφίες, δεν προσπαθούμε να αφαιρέσουμε δικαιώματα από τους πολιτικούς μας αντιπάλους. Αντίθετα, διευρύνουμε τις δυνατότητες ελέγχου της κυβέρνησης από την εκάστοτε αντιπολίτευση. Και αυτό γιατί πιστεύουμε στην Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και την υπηρετούμε πραγματικά. Η Νέα Δημοκρατία είναι κάθε λέξη του Συντάγματος και όχι εκείνοι που υποβάθμισαν το Κοινοβούλιο και ευτέλιαν τους θεσμούς.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να περάσω τώρα και στην άλλη μεγάλη καινοτομία που εισάγει η Νέα Δημοκρατία με την παρούσα αναθεωρητική διαδικασία στον Συντακτικό Χάρτη της πολιτείας. Πρόκειται για τις αλλαγές του άρθρου 32 του Συντάγματος και αφορούν την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας.

Όπως έδειξε η τελευταία σχετική εμπειρία που είχαμε πριν από πέντε χρόνια, είναι ένα ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας, όχι απλώς για την επιλογή του προσώπου που θα συμβολίζει την ενότητα του έθνους ή για τον επικεφαλής του ελληνικού κράτους. Πρόκειται στην ουσία για την αξιοπιστία του ίδιου του δημοκρατικού πολιτεύματος, η οποία βρίσκεται και στον πυρήνα της πρότασής μας.

Όπως προανέφερα, η πρότασή μας αναδεικνύει και εξασφαλίζει τον ρόλο της Βουλής ως του ανώτατου αντιπροσωπευτικού σώματος του ελληνικού λαού. Η Βουλή και μόνον αυτή δικαιούται σε μία Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία να αποφασίζει για τον Αρχηγό του κράτους. Η φαλκίδευση αυτής της εξουσίας, λόγω της συνταγματικής πρόβλεψης για διάλυση της Βουλής σε περίπτωση μη εκλογής Προέδρου με ενισχυμένη πλειοψηφία, ήταν, όπως είδαμε και το 2014, πηγή όχι δημοκρατίας,

αλλά ανωμαλίας.

Ποιος δεν θυμάται την εργαλειοποίηση του θεσμού από τον ΣΥΡΙΖΑ και τους ΑΝΕΛ που αρνούνταν τότε να συμμετέχουν για να προκαλέσουν εκλογές, όπως και έγινε, με τα γνωστά για την πατρίδα μας αποτελέσματα; Ήταν ένα τσουνάμι λαϊκισμού που κατέκλυσε τη χώρα, με επικεφαλής τον Αλέξη Τσίπρα και τον τότε αδελφικό του φίλο Πάνο Καμμένο.

Να υπενθυμίσω, όμως –γιατί έχει και ειδική σημασία σήμερα– και τι είχε προηγηθεί μερικές βδομάδες πριν από αυτήν την ψηφοφορία στη Βουλή: Πρωτοσέλιδα εφημερίδων, φίλα προσκείμενων στους «ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ» για χρηματισμούς Βουλευτών, ανώνυμες καταγγελίες για ύπαρξη ταμείου εξαγοράς της αντιπολίτευσης με 50 εκατομμύρια ευρώ. Είχαμε τότε μέχρι και Βουλευτές να ψάχνουν σε ρόλο ντετέκτιβ που κρυβόταν το εν λόγω ταμείο.

Και αυτή είναι η καλοπροαίρετη εκδοχή του ψαξίματος, για να μην αναφερθώ και σε πολιτικούς ηθοποιούς που συμμετείχαν ακόμα και σε σκετσάκια δήθεν χρηματισμού τους σε καφέ ξενοδοχείων. Φαρσοκωμωδία θα το χαρακτήριζε κανείς και σίγουρα θα είχε δίκιο, αλλά, δυστυχώς, επρόκειτο για ένα τόσο σοβαρό θέμα όπως η εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το ποιος ήταν υπεύθυνος, λοιπόν, για την κομματική εργαλειοποίηση της αθλιότητας, το συνειδητοποιήσαν οι πολίτες πολύ αργότερα, όταν, δυστυχώς, πια η ζημιά είχε γίνει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα έχουμε τη δυνατότητα να διορθώσουμε το άρθρο 32, όχι για να σβήσουμε φυσικά το παρελθόν, αλλά για να αλλάξουμε το μέλλον. Η πρότασή μας αποσκοπεί στην επίτευξη της ευρύτερης δυνατής κοινοβουλευτικής συναίνεσης στο πρόσωπο του Προέδρου, χωρίς να δίνει χώρο σε πολιτικούς εκβιασμούς. Και αυτό γιατί η απειλή πρόωρης διάλυσης της Βουλής, όχι μόνον βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τον σκοπό της συναινετικής εκλογής, αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε μια λογική ελάχιστου κοινού παρονομαστή, όπου τα κόμματα θα αναζητούν κάποιον, όχι ιδιαίτερα προικισμένο, πρόσωπο, μόνο και μόνο για να αποφύγουν τις εκλογές.

Το αντιπαραθέτω ότι μία τέτοια αποδέσμευση θα οδηγήσει στην εκλογή κομματικού Προέδρου της Δημοκρατίας δεν είναι σωστό. Πάντοτε από την Μεταπολίτευση και μετά, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, οι Πρόεδροι της Δημοκρατίας δεν ήταν απλώς πολιτικά πρόσωπα, αλλά είχαν και συγκεκριμένες κομματικές προελεύσεις και αυτό συνέβαινε με το ισχύον θεωρητικά ακραία συναινετικό σύστημα εκλογής Προέδρου. Κάτι τέτοιο δεν σημαίνει, βέβαια, ότι είχαμε Προέδρους Δημοκρατίας όργανα κομματικών συμφερόντων, αντιθέτως.

Έτσι όμως, και το προτεινόμενο από τη Νέα Δημοκρατία σύστημα δεν συνεπάγεται καμμία κομματικοποίηση του θεσμού, αφού το ίδιο το Σύνταγμα δεν μας το επιτρέπει, επιφυλάσσοντας έναν τελειώς διακριτό ρόλο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εντός του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Με αυτές τις ξεκάθαρες ιδέες για το Κοινοβούλιο και τους θεσμούς στηρίζουμε την πρόταση του Πρωθυπουργού και Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκου Μητσοτάκη για τη συνταγματική Αναθεώρηση.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε και εμείς. Τον λόγο έχει ο κ. Ξανθόπουλος από το ΣΥΡΙΖΑ και ακολουθεί ο κ. Μαρίνος από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αισθάνομαι τυχερός που στην έναρξη της κοινοβουλευτικής μου θητείας, η ιστορική συγκυρία μου έδωσε την ευκαιρία να συμμετάσχω στην κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία, αυτήν της συνταγματικής Αναθεώρησης.

Ανεξάρτητα από την εξαιρετική προδικασία που είχαμε στην επιτροπή, με βασικό συντελεστή τον Προεδρεύσαντα κ. Ευριπίδη Στυλιανίδη και βεβαίως όλους τους εκπροσώπους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, θέλω να πω ότι και σήμερα και αυτή την εβδομάδα διεξάγεται μία ουσιαστική συζήτηση γύρω από τα μείζονα ζητήματα, τα οποία εξακολουθώ να λέω ότι είναι βαθιά πολιτικά και ιδεολογικά, δεν είναι τεχνικά και προφανώς απέχουν πολύ από το να χαρακτηριστούν ιδεολογήματα.

Πρώτον, η απευθείας εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από μόνη της δεν αλλάζει τη φύση του πολιτεύματος. Πρέπει να είμαστε πάρα πολύ καθαροί όταν συζητάμε στην Εθνική Αντιπροσωπεία για να μην δημιουργούνται πεπλανημένες αντιλήψεις. Η λειτουργία του πολιτεύματος από Προεδρευόμενη σε Προεδρική και άρα η αλλαγή αυτή, που υπαινίσσονται οι συνάδελφοι της Πλειοψηφίας, έχει σχέση με την εκτελεστική εξουσία και μόνον εφόσον την ασκεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και όχι με τον τρόπο εκλογής του.

Άρα η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, μετά από σειρά αποτυχημένων προσπαθειών εκλογής από τη Βουλή, δεν συνιστά νόθευση του πολιτεύματος. Εδώ πρέπει να είμαστε πάρα πολύ καθαροί και θέλω να ακούσω αντεπιχειρήματα επί του συγκεκριμένου και όχι γενικές αναγωγές ότι αλλάζει ο χαρακτήρας του πολιτεύματος. Υπάρχουν πολιτεύματα, υπάρχουν δημοκρατίες στην Ευρώπη όπου εκλέγεται ο Πρόεδρος, ο οποίος δεν έχει την εκτελεστική εξουσία και εκεί έχουμε Προεδρευόμενη Δημοκρατία.

Δεύτερον, ακούστηκε επίσης ότι προσκρούει η απευθείας εκλογή του Προέδρου στο άρθρο 30, διότι λέει το άρθρο 30 του Συντάγματος ότι η Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρο. Και είναι αληθές αυτό. Και για εμάς είναι κανόνας. Η Βουλή θα εκλέξει τον Πρόεδρο. Εφόσον αποτύχουν οι διαδοχικές ψηφοφορίες, θα ανατεθεί στον Έλληνα πολίτη να εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και αυτό νομοτεχνικά θα γίνει με μία προσθήκη στο άρθρο 30, έτσι ώστε να λειτουργήσει νομοτεχνικά αυτού του είδους η ρύθμιση. Άρα δεν ευσταθεί και αυτό το επιχείρημα, ότι αλλάζουμε ουσιαστικά τον κανόνα που είναι η εκλογή από τη Βουλή, διότι τον κανόνα αυτόν τον τηρούμε.

Τρίτον, ακούστηκε επίσης από προλαλήσαντα συνάδελφο ότι επειδή η Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει περιορισμένες ευθύνες, άρα και με μία περιορισμένη πλειοψηφία η Βουλή μπορεί να νομιμοποιήσει τον εκλεγέντα Πρόεδρο. Έχουμε, λοιπόν, έναν Πρόεδρο περιορισμένης ευθύνης που εκλέγεται από περιορισμένο αριθμό Βουλευτών και πραγματικά κάνω τη σκέψη ότι αυτό είναι η αναλογικότητα σε όλο το μεγαλείο. Δεν είναι δυνατόν, δηλαδή, να λέμε ότι επειδή ο Πρόεδρος έχει αποφυλωθεί από αρμοδιότητες, αρκεί και ένας μικρότερος αριθμός για να έχει τη νομιμοποίηση της προεδρικής εξουσίας.

Ξαναέρχομαι στο μείζον και στο κεφαλαίωδες. Ο Πρόεδρος είναι ο συμβολικός εκφραστής της ενότητας του έθνους και ο Πρόεδρος, με αυτήν του την ιδιότητα, πρέπει να απολαμβάνει της ευρύτατης δυνατής πλειοψηφίας της κοινωνίας. Αυτό είναι το μείζον και η προεδρική του ιδιότητα ουσιαστικά εκφράζει ή πρέπει να εκφράζει το ευρύτερο μέρος του εθνικού ακροατηρίου, γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι Έλληνες δεν είμαστε μόνο οι εντός της χώρας, είναι και οι εκτός της χώρας.

Αυτό πρέπει, λοιπόν, το πολιτικό σύστημα να το περιφρουρήσει με την μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια και ευσέβεια, γιατί ένας Πρόεδρος δεν μπορεί να εκλέγεται με οριακές πλειοψηφίες ή και λιγότερο από τις οριακές πλειοψηφίες, διότι αν έχουμε δύο Προέδρους και ψηφίσουν διακόσιοι ογδόντα Βουλευτές θα εκλεγεί Πρόεδρος με εκατόν σαράντα μία σύμφωνα με την άποψή σας.

Πιστεύει κανείς από τους συναδέλφους της Πλειοψηφίας, αυτούς που προτείνουν αυτήν τη ρύθμιση ότι αυτός ο Πρόεδρος, είναι εκείνος ο οποίος ανταποκρίνεται κατ' αρχάς στο πνεύμα του Συντάγματος, στις απαιτήσεις των καιρών και στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας; Αυτοί είναι οι Πρόεδροι που θέλετε; Και με αυτόν τον τρόπο λογικά σκεπτόμενοι δεν είμαστε κουμπωμένοι και επιφυλακτικοί;

Βλέπουμε μία προσπάθεια να κυριαρχήσετε σε όλους τους θεσμούς της δημόσιας ζωής και να μην αφήσετε από το ΦΕΚ μέχρι το επιτελικό κράτος κανενός είδους ρηγμάτωση ή θεσμό τον οποίο δεν ελέγχετε.

Το κατανώ εν μέρει με βάση την πολιτική αντίληψη, αλλά τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας οφείλουμε να τον δούμε και να τον αναδειξουμε ως σημείο ενότητας. Είναι δυνατόν με τους εκατόν σαράντα, εκατόν πενήντα, εκατόν πενήντα δύο ψήφους ένας Πρόεδρος να είναι Πρόεδρος ενότητας, τέτοιος που να εκφράζει

την κοινωνία, το έθνος, τον συμβολισμό που απαιτείται;

Άρα έστω και την τελευταία, την έσχατη στιγμή θεωρώ ότι πρέπει να το ξαναδούμε το θέμα, γιατί ένας τέτοιος Πρόεδρος δεν έχει τα εχέγγυα ενοποιητικής λειτουργίας του συστήματος, δεν έχει τις δυνατότητες εξισορροπητικής λειτουργίας του συστήματος, δεν έχει το πλαίσιο της ισορροπητικής λειτουργίας του συστήματος.

Τέλος, θέλω να προσθέσω και μία άλλη παράμετρο η οποία δεν ακούστηκε. Την έχω πει στην Επιτροπή Συνταγματικής Αναθεώρησης και τη θεωρώ μία παράμετρο μείζονος σημασίας. Με το ισχύον καθεστώς της αυξημένης πλειοψηφίας, η μοναδική γραμμή άμυνας του Προέδρου απέναντι στις απαιτήσεις της εκτελεστικής εξουσίας είναι η παραίτησή του, η απειλή και η παραίτησή του. Το έχουμε ζήσει παλαιότερα με τον Κωνσταντίνου Καραμανλή και το τι δημιούργησε στο πολιτικό σύστημα της χώρας και φαντάζομαι ότι κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει εκείνον τον τραγέλαφο που είχε ακολουθήσει με τα ομοιόμορφα και τα ομοιόχρωμα ψηφοδέλτια.

Σήμερα, με αυτό που κάνετε, αφήνετε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας έκθετο, διότι ανά πάσα ώρα και στιγμή η οποιαδήποτε σκέψη ή απειλή παραίτησης του Προέδρου σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την απαράδεκτη θεσμικά δράση της εκτελεστικής εξουσίας σε βάρος των συμφερόντων αυτών που εκπροσωπεί, των δικαιωμάτων του, θα αντιμετωπιστεί με ένα παγερό βλέμμα από τον επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας, τον οποίο κύριο Πρωθυπουργό και θα του πει: «Περάστε, κύριε Πρόεδρε. Στη σειρά περιμένουν και άλλοι...». Αυτό είναι το αποτέλεσμα της ελάχιστης δυνατής εκλογικής βάσης του Προέδρου.

Δεν ενισχύουμε τον Πρόεδρο, δεν ενισχύουμε τον θεσμό, δεν ενισχύουμε την εξισορροπητική λειτουργία του προεδρικού θεσμού και για αυτόν τον λόγο πιστεύω ότι είναι παντελώς λάθος η προσέγγιση της Νέας Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε και εμείς.

Τον λόγο έχει ο κ. Μαρίνος από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας και ακολουθεί ο κ. Βλάχος από τη Νέα Δημοκρατία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η ιστορία των αστικών Συνταγμάτων, η ουσία της τωρινής Αναθεώρησης και η συζήτηση αυτών των ημερών επιβεβαιώνουν τις θέσεις που έθεσε το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας από την πρώτη στιγμή, τις θέσεις που ανέπτυξαν οι εισηγητές του κόμματός μας και οι άλλοι ομιλητές. Επιβεβαιώνουν, δηλαδή, πως το Σύνταγμα συμπυκνώνει τα συμπεράσματα της κυρίαρχης, της αστικής τάξης για την ισχυροποίηση και τη διαίχιση του καθεστώτος της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, ενώ η Αναθεώρηση αποσκοπεί στη θωράκιση και τη σταθερότητα του αστικού πολιτικού συστήματος, στη βάση νέων δεδομένων, για να γίνουν πιο αποτελεσματικές οι αντιλαϊκές λειτουργίες του, να αντέχει στους τριγμούς που προκαλούν οι αζεπέραστες αντιφάσεις του καπιταλισμού και η δύναμη της ταξικής πάλης.

Οι αστικές κυβερνήσεις και τα αστικά κόμματα διαφυλάσσουν τη Διαφυλάσσουν ως κόρη οφθαλμού τις βάσεις που αφορούν την καπιταλιστική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, τα προνόμια στο μεγάλο κεφάλαιο και τις σχέσεις με τις διεθνείς ιμπεριαλιστικές ενώσεις, μέσα στις οποίες η αστική τάξη επιδιώκει να προωθήσει τα δικά της συμφέροντα και δεν διστάζει να εμπλέκει τη χώρα σε πολέμους και επεμβάσεις και τον λαό μας σε μεγάλους κινδύνους.

Αυτό, λοιπόν, υπηρετεί η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, αυτό υπηρετούν ο ΣΥΡΙΖΑ, το ΚΙΝΑΛ και τα άλλα αστικά κόμματα.

Ορισμένα άρθρα του Συντάγματος είναι πολύ χαρακτηριστικά αποδεικτικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα το άρθρο 107 «περί προστασίας του ξένου κεφαλαίου», που δίνει τεράστια προνόμια και προκλητικές φοροαπαλλαγές στο εφοπλιστικό κεφάλαιο.

Το ίδιο ισχύει, παραδείγματος χάριν, για το άρθρο 28, το οποίο εξετάζουμε σήμερα. Ο λαός μας πρέπει να πληροφορηθεί πως το άρθρο αυτό επιτρέπει να γίνουν μέρος του ελληνικού εσωτερικού δικαίου και να υπερισχύσουν των νόμων οι συμφωνίες και

οι συμβάσεις διεθνών ιμπεριαλιστικών οργανισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, προβλέποντας ακόμα και περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας. Δηλαδή, επιτρέπει εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων σε ξένα κέντρα στο όνομα του εθνικού συμφέροντος, όπως αναγράφεται στο σχετικό άρθρο.

Για ποιο εθνικό συμφέρον μιλάτε; Για ποιο εθνικό συμφέρον κάνει λόγο το Σύνταγμα; Πρόκειται -αυτή είναι η πραγματικότητα- για το συμφέρον της αστικής τάξης που διαπλέκεται με τα συμφέροντα και τους σχεδιασμούς των ιμπεριαλιστικών οργανισμών και συνειδητά εκχωρεί κυριαρχικά δικαιώματα για να υπερασπιστεί την εξουσία της.

Το εθνικό συμφέρον που τίθεται ως προπέτασμα καπνού, είναι το συμφέρον των εκμεταλλευτών του λαού μας, που στο όνομα του καταργούνται και καταστρατηγούνται εργασιακά, μισθολογικά, κοινωνικά και ασφαλιστικά δικαιώματα, επιβάλλονται «τρομονόμοι» και κάθε είδους κατασταλτικά μέτρα.

Ο λαός μας πρέπει να γνωρίζει πως με ευθύνη της Νέας Δημοκρατίας, του ΚΙΝΑΛ, του ΣΥΡΙΖΑ και άλλων κομμάτων του ευρωπαϊστικού τόξου, αναγνωρίζεται η υπεροχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ερμηνεία του Συντάγματος γίνεται υπό το πρίσμα της συμμετοχής της χώρας μας στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ΟΝΕ, με στόχο τα εργατικά λαϊκά δικαιώματα.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας ζήτησε την κατάργηση αυτού του άρθρου και σύσσωμα τα αστικά κόμματα το διατηρούν. Τι λέει ο ΣΥΡΙΖΑ; Λέει πονηρά να παραμείνει αυτό το πλαίσιο, να παραμείνει η ουσία του άρθρου 28, δηλαδή να ισχύει η εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων, να διατηρηθεί όλο το πλέγμα της συμμετοχής της χώρας μας στους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς και η κύρωση να γίνεται με δημοψήφισμα. Αφήνουμε την κωλοτούμπα της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ με το δημοψήφισμα του Ιουλίου του 2015, τη μετατροπή του «όχι» σε «ναι» για το τρίτο μνημόνιο και θέλουμε να τονίσουμε πως οι πολιτικές αμαρτίες δεν μπορούν να ξεπλυθούν με ελιγμούς και τακτικισμούς.

Το ΚΚΕ επιμένει στη συνολική κατάργηση του άρθρου 28. Το άρθρο αυτό είναι «νύχι-κρέας» με το εξίσου επικίνδυνο άρθρο 27, για το οποίο θέλουμε να πούμε δυο λόγια. Προβλέπει τη δυνατότητα μεταβολής των ορίων της ελληνικής επικράτειας. Μεταβολή των ορίων της επικράτειας σημαίνει αλλαγή συνόρων και αλλαγή συνόρων δεν μπορεί να προβλεφθεί με νόμο ή συνταγματικές διατάξεις. Αλλαγή συνόρων γίνεται με υποχωρήσεις που αφορούν εδαφική ακεραιότητα ή διεκδικήσεις κατά ξένων εδαφών.

Ο λαός επιβάλλεται να προβληματιστεί και να μη νομιμοποιήσει τέτοιες προβλέψεις, να συνεχίσει τον αγώνα του κατά αυτών, των αντιδραστικών διατάξεων.

Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται η δυνατότητα να γίνεται δεκτή στην ελληνική επικράτεια ξένη στρατιωτική δύναμη, η οποία μπορεί να διαμένει ή να περάσει μέσα από την Ελλάδα στη βάση της σχετικής νομοθεσίας. Η σκοπιμότητα της παραμονής και διέλευσης ξένων στρατευμάτων από τη χώρα μας είναι εμφανής και την έχουμε ζήσει με την ισχυρή αμερικανο-νατοϊκή παρουσία στην Ελλάδα και την εμπλοκή στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και επεμβάσεις, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη διέλευση νατοϊκών δυνάμεων από τη Θεσσαλονίκη στον πόλεμο κατά της Γιουγκοσλαβίας, που εξόργισε και κινητοποίησε το λαό μας.

Η κατάσταση σήμερα είναι χειρότερη. Έχουμε μετατροπή της Ελλάδας σε ορμητήριο του ιμπεριαλισμού. Έχουμε αμερικάνικες βάσεις στη Σούδα και σε άλλα μέρη της χώρας, έχουμε τις βάσεις που δημιούργησε ο ΣΥΡΙΖΑ στο Μαράθι, στην Αλεξανδρούπολη, το Στεφανοβίκιο, τη Λάρισα, τις οποίες και επικύρωσε η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Με την ελληνοαμερικανική συμφωνία για τις βάσεις έχει χτυπήσει συναγερμό! Κι αυτό αφορά και ζητήματα κυριαρχίας. Είναι τόπος συνάντησης των άρθρων 28 και 27 του Συντάγματος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Καταλαβαίνετε κι εσείς πως ό,τι και να κάνετε, ό,τι και να κάνουν οι αστικές κυβερνήσεις και ανεξάρτητα από προβλέψεις

νόμων και τη συνταγματική κατοχύρωση της εγκατάστασης ή διέλευσης ξένων στρατιωτικών δυνάμεων, ανεξάρτητα από τις συμφωνίες που υπογράφουν οι αστικές κυβερνήσεις, ο λαός μας θα αντιδρά, θα παλεύει και θα διεκδικεί το δικό του.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστώ, κύριε Μαρίνο.

Ο κ. Βλάχος από τη Νέα Δημοκρατία έχει τον λόγο και ακολουθεί ο κ. Δημοσχάκης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΛΑΧΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γίναμε όλοι το πρωί μάρτυρες σε αυτή την Αίθουσα μιας διαδικασίας που ταλαιπώρησε το Σώμα και, πραγματικά, στο τέλος της κουβέντας προσωπικά έψαχνα να δω ποιος ήταν ο λόγος που ανακίνησε η Αξιωματική Αντιπολίτευση αυτό το συνταγματικό θέμα, την αντισυνταγματικότητα της όλης διαδικασίας, για το συγκεκριμένο άρθρο βεβαίως.

Κοιτάξετε -και απευθύνομαι στους συναδέλφους του ΣΥΡΙΖΑ- έλεγα ότι όσο επιμένετε πως η Νέα Δημοκρατία αξιοποίησε κάποιο τέχνασμα, έκανε κάποιο κόλπο, όπως μας είπατε το πρωί, τόσο -άθελα σας- απαξιώνετε τον πολιτικό σας λόγο και τη δικιά σας επιχειρηματολογία, διότι ουσιαστικά τι παραδέχεστε; Παραδέχεστε πως όταν ψηφίζαμε στην προτεινόμενη Βουλή, δεν ξέρατε τι ακριβώς ψηφίζατε. Και τώρα που το καταλάβατε, ήρθατε σήμερα, δήθεν, να σώσετε τα προσχήματα μιλώντας για αντισυνταγματικότητα.

Μα, ήταν φανερό ότι η Νέα Δημοκρατία από την πρώτη στιγμή έβαλε στο τραπέζι την αλλαγή του άρθρου για την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, θέλοντας να απεμπλέξει την εκλογή Προέδρου από τις πρόωρες εκλογές. Αυτό ήταν το κυρίαρχο. Και αυτό, κατά κάποιον τρόπο, θέλετε να το ξεχνάτε.

Μετά πάτε στη δεύτερη φάση, στον τρόπο εκλογής. Έρχομαι και στον τρόπο εκλογής. Μα, αν θέλατε από τότε να επιμένετε στην αλλαγή του τρόπου εκλογής ή δίνοντας δυνατότητα και σε έναν άλλον τρόπο εκλογής, δηλαδή από το λαό, έπρεπε να θέσατε τότε αλλαγή του άρθρου 31. Και αυτό το ξεχάσατε.

Όλα αυτά τι δείχνουν; Δείχνουν μία σύγχυση, ότι δηλαδή μπήκατε σε μία κουβέντα που δεν την πιστεύατε, δεν ξέρατε πώς θα πάτε και πού, τελικά, θέλετε να φτάσετε.

Σήμερα δείξατε μία εικόνα μετανιωμένων. Βεβαίως, πια δεν μπορείτε να ανατρέψετε τη ροή των πραγμάτων, διότι η αλλαγή του συγκεκριμένου άρθρου θα γίνει. Υπάρχει συγκεκριμένη πλειοψηφία μετά τις εκλογές και θα γίνει.

Αντί, όμως, να δείξετε μία γενναιότητα ότι, εν πάση περιπτώσει, κι εσείς συμμετέχετε στην αλλαγή, αφού κι εσείς κάτι παρόμοιο είπατε, ουσιαστικά αρχίζετε τα κλαψουρίσματα, αρχίζετε αυτές τις μίζερες τοποθετήσεις, μιλάτε για αντισυνταγματικότητα και μπερδεύετε και τον κόσμο.

Να έρθουμε, λοιπόν, τώρα λίγο επί της ουσίας. Στο Σύνταγμα του 1975, μιλώντας για διακόσιους και στη δεύτερη ψηφοφορία ξανά διακόσιους και στην τρίτη εκατόν ογδόντα και μετά εκλογές κ.λπ. -η γνωστή διαδικασία- ουσιαστικά ο συνταγματικός νομοθέτης τι ήθελε; Ήθελε να οδηγήσει τα κόμματα σε συνεννόηση, σε συναίνεση για την εξεύρεση προσώπου που θα υπηρετούσε το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτό ήταν το πνεύμα και το γράμμα του Συντάγματος.

Ας δούμε, όμως, στην πορεία των χρόνων -γιατί έχουν περάσει πολλά χρόνια- πόσοι υπηρέτησαν αυτό το πνεύμα και το γράμμα του νόμου. Εγώ θα ξεκινήσω από το 1980, με την υποψηφιότητα Κωνσταντίνου Καραμανλή. Και μη μου πει κανείς ότι ήταν αδύναμη υποψηφιότητα. Μετά από κάποια χρόνια, βεβαίως, στο Μέγαρο Μουσικής, εκθειάζατε όλοι τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Κατόπιν εορτής βεβαίως. Τότε, όμως, δεν τόλμησαν τα κόμματα της αντιπολίτευσης να ψηφίσουν αυτήν την υποψηφιότητα. Και θυμάστε ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εκλέχτηκε με εκατόν ογδόντα τρεις ψήφους.

Στην πρώτη εκλογή, λοιπόν, δεν υπηρετήσατε το πνεύμα του Συντάγματος. Και δεν το υπηρετήσατε, κραυγαλέα πια, στη συνέχεια, το 2005 -το 2005 ήταν, βεβαίως, η εκλογή της Νέας Δημοκρατίας- όπως δεν το υπηρετήσατε και το 2010, όταν μιλούσαμε για επανεκλογή του Κάρολου Παπούλια. Δεν ήταν καινούργια υποψηφιότητα, ούτε προερχόταν από το χώρο της Νέας Δη-

μοκρατίας. Και θυμάστε ότι η τότε αξιωματική αντιπολίτευση αρνήθηκε να ψηφίσει, προσβάλλοντας και το πρόσωπο στην ουσία, λέγοντας ότι για πριν τις εκλογές δεν κάνει, δεν είναι υποψήφιος άξιος να ψηφιστεί, ενώ μετά τις εκλογές μπορεί να ψηφιστεί. Και ψηφίστηκε.

Αυτά είναι τα τερτίπια, λοιπόν, όπως και το τελευταίο που ζήσαμε το 2015, όταν μετά από πρόταση της Νέας Δημοκρατίας προς την αξιωματική αντιπολίτευση να προτείνει μια υποψηφιότητα από το χώρο το δικό της, εκείνη είπε «κανέναν». Αυτό το «κανέναν», με συγχωρείτε πάρα πολύ, υπηρετεί το πνεύμα και το γράμμα του Συντάγματος του 1975; Υπηρετεί τη συναίνεση; Υπηρετεί τη συνεννόηση των κομμάτων;

Όταν, λοιπόν, έχετε δώσει αυτό το δείγμα γραφής, εμείς δικαιοσύνη να βάλουμε στο τραπέζι την αλλαγή του τρόπου εκλογής, για να μην έχετε τη δυνατότητα και στο μέλλον να ξαναεκτεθείτε. Διότι, προφανώς, δεν πήρατε κάποιο μάθημα απ' ό,τι φαίνεται. Να μην μπορεί, δηλαδή, κανένα κόμμα να οδηγεί τη χώρα σε πρόωρες εκλογές, επειδή δεν μπορεί να εκλέξει η Βουλή Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Και σήμερα μας λέτε, μα είναι με εκατόν πενήντα ένας, θα είναι με σχετική πλειοψηφία. Προφανώς, πρέπει ο σημερινός συνταγματικός νομοθέτης να προβλέψει όλες τις εξελίξεις και τα πιο δύσκολα σενάρια, για να μην βρεθεί η χώρα πάλι σε αδιέξοδο τα επόμενα χρόνια και δεν μπορεί να εκλέξει Πρόεδρο Δημοκρατίας. Διότι εμένα αν με ρωτάτε, μου είναι αδιανόητο να πιστέψω ότι στην πράξη δεν θα υπάρξουν εκατόν πενήντα ένας Βουλευτές, δεν θα υπάρχει κυβερνητική πλειοψηφία, εν πάση περιπτώσει, να προτείνει και να ψηφίσει Πρόεδρο Δημοκρατίας, μη αποκλείοντας και τα υπόλοιπα κόμματα να συναινέσουν. Αυτή είναι η ουσία της δικής μας προσπάθειας.

Πράγματι, εμείς σήμερα ψηφίζουμε την αλλαγή του άρθρου 32 για την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, για να μην μπορεί, όπως είπα, στο μέλλον κανένα κόμμα να ξαναμπει στον πειρασμό να παίξει με το θεσμό, αλλά και με το πρόσωπο πολλές φορές, του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σήμερα, εγώ πραγματικά, με όση δύναμη έχω, θέλω να σας καλέσω να αφήσετε αυτές τις μεμψιμοιρίες, να πάμε όλοι μαζί να ψηφίσουμε την αλλαγή του άρθρου με μία μεγάλη πλειοψηφία, αποδεικνύοντας ότι μπορούμε να συνεννοηθούμε σε κάποια κορυφαία ζητήματα και να στείλουμε ένα μήνυμα, το οποίο θα είναι καλό για όλους, και για τα κόμματα και για τη Βουλή, αλλά κυρίως θα είναι καλό για τη δημοκρατία.

Διότι θέλω να θυμίσω -και με αυτό να κλείσω- ότι το 1985 δεν στηρίχθηκε η υποψηφιότητα Κωνσταντίνου Καραμανλή για επανεκλογή, λέγοντας ότι το Σύνταγμα ήταν το πολιτικό παιδί του Κωνσταντίνου Καραμανλή και είχε υπερεξουσίες κοιμμένες και ραμμένες στα μέτρα του. Μα, ο Καραμανλής υπηρέτησε το 1980-1985 και δεν αξιοποίησε καμμία υπερεξουσία. Ήταν υπόδειγμα Προέδρου της Δημοκρατίας. Άρα τελικά και τότε αυτός ο ισχυρισμός ήταν ο μανδύας, το πολιτικό περιτύλιγμα, αν θέλετε, για να απορριφθεί η συγκεκριμένη υποψηφιότητα.

Με αυτά τα ζητήματα νομίζω ότι δεν δικαιούται να παίξει κανείς ούτε σήμερα ούτε στο μέλλον. Να είμαστε καθαροί, να είμαστε γενναίοι στις αποφάσεις μας και να συμφωνούμε σε αυτό που όλοι στα πηγαδάκια συμφωνούμε ότι ωφελεί την πατρίδα, ωφελεί τη λειτουργία της δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε κι εμείς.

Τον λόγο έχει ο κ. Δημοσθένης από τη Νέα Δημοκρατία και ακολουθεί η κ. Μπακαδήμα από το ΜέΡΑ25.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ (ΤΑΣΟΣ) ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η παρούσα Αναθεωρητική Βουλή θα μπορούσε να αποτελέσει μία ιδανική ευκαιρία αναβάθμισης του καταστατικού χάρτη της χώρας μας.

Δυστυχώς, η προηγούμενη προτείνουσα Βουλή όρθωσε εμπόδια σε προτάσεις μας, με κοντόφθαλμη διάθεση και αδυναμία μεγαλόπνοου οράματος. Χάσαμε τη σημαντική ευκαιρία να αλλάξουμε τον χάρτη της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα και να δημιουργήσουμε μία βιομηχανία εξαγωγικής γνώσης, ισο-

δύναμης σε απόδοση με τον τουρισμό. Οι ιδεοληψίες σας σήκωσαν αναχώματα σε ουσιαστικές παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού της πραγματικής οικονομίας, με αλλαγές στο οικονομικό μας τοπίο, βάσει του Συντάγματος, μάλιστα σε μία περίοδο πραγματικής φτώχειας, την οποία θορυβωδώς αναδείξατε με τις λαθμενές πολιτικές σας. Ο λαός, όμως, αυτό δεν το ξεχνά ποτέ.

Κυρίες και κύριοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, είστε φανατικοί οπαδοί του Φαρισαϊσμού. Και εξηγώ: Παράγοντες της προηγούμενης κυβέρνησης που σπούδασαν σε ιδιωτικά πανεπιστήμια του εξωτερικού και της Δύσης, δίδαξαν ως καθηγητές σε αυτά, περιφρόνησαν και καταπολεμήσαν την αλλαγή του άρθρου 16, μολοντί είχαν θεσμικό ρόλο να υπερασπιστούν τη μεγάλη αλλαγή.

Η Αθήνα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γι' αυτό το άρθρο μάτωσε οικονομικά και πολιορκήθηκε σκληρά με τα πανεκπαιδευτικά σκληρά συλλαλητήρια της περιόδου 2006-2008. Είμαι μάρτυρας όλης αυτής της εικόνας που έζησε η Αθήνα. Και μάλιστα, είναι η πρωτεύουσα το κέντρο της οποίας δεν λάμπει. Και αυτό είναι έργο δικό σας.

Με το άρθρο 21 στηρίζουμε, μέσω ενός συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, τον κορμό της κοινωνίας μας, την ελληνική οικογένεια. Ο θεσμός της οικογένειας αποτέλεσε τη σωσίβια λέμβο, που περιέσωσε την αξιοπρέπεια της χώρας στα χρόνια της μεγάλης οικονομικής κρίσης. Οι προτάσεις της προαναθεωρητικής Βουλής της πλειοψηφίας των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ περί αναθεώρησης των άρθρων 3 και 13 για τις σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας, διέπονται από μία αποπροσανατολιστική ιδεολογικοποίηση της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Πρόκειται για μία άστοχη προσέγγιση, η οποία θίγει την ιστορική μας ρίζα, την πολιτιστική μας ταυτότητα και την κληρονομιά μας. Οδηγεί σε ένα κράτος θρησκευτικό ουδέτερο, ιδιότητα ξένη με τον αξιακό πυρήνα του Συντάγματός μας.

Το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου, της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας μας, του Αγίου Όρους, της διακριτής και οριοθετημένης σχέσης Πολιτείας και Εκκλησίας, του απόλυτου σεβασμού των άλλων δογμάτων, λειτούργησε μέχρι τώρα, ευτυχώς, με επιτυχία εντός του συνταγματικού πλαισίου και σας διαψεύδει.

Δεν μπορεί να θίγεται στο όνομα της αφηρημένης έννοιας του ουδετερότερου κράτους το θρησκευτικό αίσθημα ενός λαού, η μακραίωνη προσφορά της Ορθοδοξίας στο έθνος και οι επίπονοι αγώνες λαϊκών και κληρικών. Ξεχνούμε, δυστυχώς, τη μεγάλη κοινωνική προσφορά της Εκκλησίας διαχρονικά αλλά ακόμη και σήμερα, τώρα, στην περίοδο των μεγάλων οικονομικών δυσκολιών, εφαρμόζοντας τα γνωστά μηνύματα.

Μεγάλη επιτυχία της παρούσας Κυβέρνησης και του παριστάμενου Υπουργού Εσωτερικών είναι η διευκόλυνση της ψήφου των Ελλήνων που διαμένουν στο εξωτερικό, που απετέλεσε και προεκλογική δέσμευση του Πρωθυπουργού μας, του Κυριάκου Μητσοτάκη, αλλά και του συνόλου της Νέας Δημοκρατίας.

Μάλιστα, το ανέδειξα με συνέχεια, με συνέπεια αλλά και πληρότητα ως τομεάρχης του απόδημου Ελληνισμού της Νέας Δημοκρατίας την περίοδο 2016-2018. Πλέον η ψήφος των Ελλήνων, κύριε Υπουργέ, που διαμένουν στο εξωτερικό, είναι ισότιμη με αυτή των εκλογέων στο εσωτερικό της χώρας, με όρους, φυσικά, και προϋποθέσεις που διασφαλίζουν τη συνταγματικότητα της διαδικασίας.

Το συγκεκριμένο ζήτημα απαιτεί εθνική σύμπνοια, καθώς κατοχυρώνει εμπράκτως ένα δικαίωμα που μεγαλώνει την Ελλάδα και επιτρέπει πλέον στο ελληνικό Κοινοβούλιο να εκπροσωπήσει όχι μόνο το σύνολο του λαού, αλλά και του έθνους, που δεν πρέπει να το ξεχνάμε.

Παράλληλα με το άρθρο 62 αποκαθιστούμε την εμπιστοσύνη των πολιτών στους πολιτικούς, αυστηροποιώντας την ασυλία του Βουλευτού, όπως προβλέπεται από το άρθρο 62. Ταυτόχρονα, εξισώνονται οι Υπουργοί με τους κοινούς πολίτες ως προς την παραγραφή των ποινικών αδικημάτων.

Καίριος σημασίας είναι η πρόταση αναφορικά με το διαχωρισμό της διαδικασίας εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας από τις βουλευτικές εκλογές κατά το άρθρο 32 παράγραφος 4. Προκρίνεται, πλέον, κατά πλειοψηφία η εκλογή από τη Βουλή με από-

λυτη ή σχετική πλειοψηφία, ώστε να μην διακόπτεται η δημοκρατική λαϊκή εντολή σε μία κυβέρνηση για την ανάδειξη ενός Προέδρου με περιορισμένες ρυθμιστικές αρμοδιότητες.

Η ιστορία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κατέγραψε ότι το μέχρι τώρα ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας χρησιμοποιήθηκε ως πιεστικό εργαλείο πολιτικού εκβιασμού το 2009 και το 2014, ενώ οδήγησε τη χώρα σε μνημόνια και οικονομικό κατήφορο του κράτους, αλλά και όλους μας. Η σύμπτωση και η συναντίληψη για την αναγκαιότητα αυτής της μεταβολής, προαπατεί φιλοπατρία όλων, την οποίαν επικαλούμαι απ' αυτό το Βήμα.

Άλλωστε, το ισχύον Σύνταγμα στο ακροτελεύτιο άρθρο του ομιλεί φωναχτά και, μάλιστα, προσκαλεί όλους να υπερασπιστούμε αυτό το Σύνταγμα και τις διατάξεις του μέσα από τον πατριωτισμό που διακρίνει τον κάθε Έλληνα. Με αυτόν τον τρόπο θα επιτύχουμε την απομάκρυνσή μας από την εργαλειοποίηση της διαδικασίας εκλογής του ανώτατου άρχοντα. Και αυτό αποτελεί εγγύηση πολιτικής σταθερότητας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, βρισκόμαστε σε ένα κομβικό σημείο, όπου πρέπει να εκμεταλλευτούμε την ευκαιρία, ώστε να επαναπροσδιορίσουμε τον εθνικό μας προσανατολισμό και να ανασυγκροτήσουμε την εθνική μας οικονομία. Και όλα αυτά με πνεύμα προσαρμογής στις διεθνείς εξελίξεις, αλλά και ακλόνητη εμμονή στον πυρήνα των δημοκρατικών και αξιακών μας βάσεων και αρχών.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γίνεται γνωστό στο Σώμα ότι από τα άνω δυτικά θεωρεία παρακολουθούν τη συνεδρίαση, αφού ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής και ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ», είκοσι τέσσερις μαθήτριες και μαθητές και τρεις εκπαιδευτικοί συνοδοί τους από το 15^ο Δημοτικό Σχολείο Μυτιλήνης.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

Τον λόγο έχει η Κοινοβουλευτική Εκπρόσωπος του ΜέΡΑ25, η κ. Φωτεινή Μπακαδήμα και ακολουθεί ο κ. Τσαβαδάρης.

Ορίστε, κυρία συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΠΑΚΑΔΗΜΑ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, βρισκόμαστε στην τρίτη μέρα της συζήτησης για τη συνταγματική Αναθεώρηση, μιας κορυφαίας κοινοβουλευτικής διαδικασίας, επί της τρίτης, τέταρτης και όγδοης ενότητας, που και αυτές αδιαμφισβήτητα περιλαμβάνουν εξαιρετικά σημαντικές διατάξεις.

Η αγορήτρια μας, η αγορήτρια του ΜέΡΑ25 κ. Αγγελική Αδαμοπούλου έχει αναλύσει λεπτομερέστατα και με πλήρη επάρκεια τη θέση μας τόσο στη σημερινή της τοποθέτηση όσο και στις συνεδριάσεις της αρμόδιας επιτροπής, αναφορικά με τα υπό αναθεώρηση άρθρα των συγκεκριμένων ενότητων. Εγώ θα σταθώ σε συγκεκριμένα μόνο σημεία των διατάξεων αυτών.

Κατ' αρχάς, στην τρίτη ενότητα έχουμε το άρθρο 37, που έχει ως θέμα το διορισμό του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης. Εδώ, ως ΜέΡΑ25, συμφωνούμε απόλυτα με την πρόταση της προτείνουσας, πως ο Πρωθυπουργός οφείλει και πρέπει να έχει τη βουλευτική ιδιότητα και σε καμμία περίπτωση να μην είναι εξωκοινοβουλευτικός.

Το σκεπτικό μας είναι απλό. Δεν είναι δυνατόν ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την συνολική πολιτική που αφορά, καθορίζει και επηρεάζει βαθύτατα το μέλλον του συνόλου των πολιτών, να μην είναι, τελικά, υπόλογος στους πολίτες για τις όποιες αποφάσεις λάβει και για τα όποια νομοθετήματα θεσμοθετήσει η κυβέρνηση του.

Παρακάτω, στην ίδια ενότητα, έχουμε το άρθρο 68, το οποίο σχετίζεται με τις κοινοβουλευτικές και εξεταστικές επιτροπές. Είμαστε υπέρ των επιτροπών που θα αποσκοπούν στη διερεύνηση και στην τελική απόδοση πολιτικών και μόνο ευθυνών από το Κοινοβούλιο, στα χνάρια του αμερικανικού impeachment που ακολούθησε το Κογκρέσο. Σε καμμία περίπτωση, όμως, δεν θα συμφωνούσαμε στη διασάλευση της διάκρισης των εξουσιών που

δημιουργείται με τις προανακριτικές επιτροπές. Και αυτό γιατί οι Βουλευτές -όπως έχουμε πει αρκετές φορές και εγώ και άλλοι συνάδελφοι από το ΜέΡΑ25- οφείλουν να ασκούν μόνο τη νομοθετική εξουσία και επομένως δεν είναι κάθε καθήκον τους να εξετάζουν μάρτυρες, να συντάσσουν κατηγορητήρια και να γράφουν πορίσματα. Το καθήκον αυτό ανήκει μόνο στους δικαστικούς λειτουργούς, που μπορούν να ανακρίνουν, να εξετάζουν, να καταδικάζουν και να τιμωρούν όποτε χρειαστεί.

Είναι αδιανόητο και δεν θα συναινούσε κανείς μας ποτέ στη θεσμοθέτηση -και μάλιστα τη συνταγματική- του υποβιβασμού του Κοινοβουλίου. Βρισκόμαστε εδώ ως εκπρόσωποι του ελληνικού λαού για να αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες και τα προβλήματα του, να αναζητούμε και να προσπαθούμε να νομοθετούμε λύσεις γι' αυτά και όχι να είμαστε εδώ, δρώντας ως ανακριτές και δικαστές.

Ως εκ τούτου, είμαστε εκ διαμέτρου αντίθετοι και στην όποια εργαλειοποίηση, χρήση των εξεταστικών και προανακριτικών επιτροπών ως μέσο κομματικής αντιπαράθεσης και όργανο εκπλήρωσης μικροπολιτικών επιδιώξεων. Φρονούμε πως πρέπει, πλέον, να πάψουμε να δίνουμε τροφή στην προπαγάνδα των μέσων μαζικής ενημέρωσης που συχνά γίνονται με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση πεδία «πολιτικής» αντιπαράθεσης. Το «πολιτικής» το βάζω εντός εισαγωγικών, γιατί κάθε άλλο παρά πολιτική είναι η αντιπαράθεση.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφερθώ στην πρόταση του ΜέΡΑ 25 για τη δημιουργία ενός σώματος δίωξης πολιτικού και μεγαλοεπιχειρηματικού εγκλήματος που θα έχει ως στόχο την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς και της διαπλοκής πολιτικού και όχι μόνο προσωπικού, σαφέστατα και της εγχώριας ολιγαρχίας, που τείνει να πλουτίζει ακόμη και εν μέσω κρίσης και ειδικότερα εν μέσω κρίσης σε βάρος, του ελληνικού λαού που στενάζει υπό τη μέγερη των πολιτικών αυστηρής λιτότητας που του επιβάλλονταν και συνεχίζουν να του επιβάλλονται.

Φυσικά, η δημιουργία ενός τέτοιου σώματος θα τερμάτιζε την πρακτική της μετατροπής των Βουλευτών σε εισαγγεείς. Το σώμα αυτό θα είχε πλήρη ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία, φυσικά θα απαρτιζόταν από εισαγγελικούς λειτουργούς, ώστε να διασφαλίζεται όποια δράση απαιτεί εισαγγελική παρέμβαση ή ένταλμα, όπως για παράδειγμα το άνοιγμα ενός τραπεζικού λογαριασμού από το απαιτούμενο εξειδικευμένο αστυνομικό προσωπικό που θα είχε τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τις νέες τεχνολογίες για τη συλλογή και ανάλυση στοιχείων, την παρακολούθηση των χρηματοροών και όλων των διαδρομών του χρήματος. Με τον τρόπο αυτόν θα είχαμε την πλήρη διάκριση των εξουσιών και τη διασφάλιση πως το κοινοβούλιο θα διατηρήσει την από το Σύνταγμα κεκτημένη και θεσμοθετημένη ιδιότητά του.

Παράλληλα, και πάντα με την προγραμματική δέσμευση του ΜέΡΑ 25 για πλήρως δημοκρατικό έλεγχο της δικαιοσύνης, το προτεινόμενο σώμα θα τελούσε ή θα τελεί, αν δημιουργηθεί, υπό την εποπτεία του ΔΙΑΣΚΕΠ, του Διαβουλευτικού Σώματος Κληρωτών και Εκλεγμένων Πολιτών που θα απαρτίζεται από ενενήντα άτομα, κληρωτούς και εκλεγμένους πολίτες- εκπροσώπους των κομμάτων, ανάλογα με την κοινοβουλευτική τους δύναμη.

Την πρόταση αυτή την έχω κάνει ξανά από εδώ το Βήμα, σε παλαιότερη τοποθέτησή μου, και σας διαβεβαιώνω πως την πρόταση δημιουργίας τέτοιων διαβουλευτικών σωμάτων θα την ακούσατε από εμάς για πάρα πολλούς τομείς.

Επανερχόμενοι τώρα στην αναθεώρηση του άρθρου 68, πιστεύουμε πως η θέση μας αναφορικά με τη συνολική αντιμετώπιση των πολιτικών, αλλά και ποινικών ευθυνών των πολιτικών προσώπων προσκρούει στη γενικότερη αρχιτεκτονική του Συντάγματος και απαιτεί την αναθεώρηση και άλλων άρθρων που, δυστυχώς, δεν είναι στα υπό αναθεώρηση της παρούσας Βουλής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ως ΜέΡΑ 25, όπως προείπα, κρίνουμε ως εξαιρετικά σημαντική τη συμμετοχή των πολιτών είτε μέσω διαβουλευτικών σωμάτων είτε με τη διεξαγωγή δεσμευτικών δημοψηφισμάτων. Τέτοια δημοψηφίσματα προτείνουμε να

προβλεφθούν και να προστεθούν στο υπό αναθεώρηση άρθρο 28 για την κύρωση σημαντικών συμφωνιών εθνικού συμφέροντος και την παραχώρηση αυξημένων αρμοδιοτήτων σε διεθνείς οργανισμούς, όπως και στο 44, με την πρότασή μας να εδράζεται στην πεποίθηση πως είναι αναγκαίο να αποφασίζει ο κυρίαρχος λαός, εκφράζοντας τη βούλησή του σε δημοψηφίσματα που θα είναι δεσμευτικά και θα πραγματοποιούνται για θέματα εξέχουσας σημασίας για το συμφέρον της χώρας και ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Στο ίδιο πλαίσιο, κρίνουμε ως εξίσου αναγκαίο να μπορούν και οι πολίτες να προτείνουν νόμους, ανοίγοντας έτσι έναν δίαυλο απευθείας νομοθετικής πρωτοβουλίας από τους πολίτες, προσθήκη που έχει προταθεί από την αγορήτριά μας να γίνει στο άρθρο 73.

Στην όγδοη θεματική ενότητα, το βασικότερο άρθρο αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και εδώ πιστεύουμε πως δεν πρέπει σε καμία περίπτωση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να λειτουργεί προσχηματικά και να γίνεται ουσιαστικά πιόνι ενός μικροπολιτικού παιχνιδιού ισορροπιών, όπως έχουμε δει να συμβαίνει αρκετές φορές στην πρόσφατη ιστορία μας, και η μη επιτυχής εκλογή του να οδηγεί σε διάλυση της Βουλής και συνακόλουθη προκήρυξη εκλογών.

Φρονούμε πως πρέπει η πολιτική σταθερότητα να διαφυλάσσεται με κάθε τρόπο και ο πολιτειακός θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας να λειτουργεί ως πυλώνας ενίσχυσης της συμμετοχικής δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, η πρότασή μας είναι, αν δεν επιτευχθεί αυξημένη πλειοψηφία ούτε στην τρίτη ψηφοφορία, τότε να συγκροτείται ένα ειδικό εκλεκτορικό σώμα στο πρότυπο των ΔΙΑΣΚΕΠ, που σε αυτήν την περίπτωση θα αποτελείται από τους τριακόσιους εν ενεργεία Βουλευτές και τους διπλάσιους, δηλαδή εξακόσιους, κληρωτούς πολίτες, που θα ψηφίζουν και θα εκλέγουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Με τον τρόπο αυτόν υπογραμμίζεται ακόμα περισσότερο ο ενωτικός ρόλος του θεσμού και απομακρύνεται η οποία πιθανότητα πρόκλησης πολιτικής αστάθειας και κενού κυβερνησιμότητας που θα μπορούσε να προκαλέσει η διάλυση της Βουλής και η συνακόλουθη διεξαγωγή εκλογών.

Παράλληλα, με τη δική μας πρόταση δύναται να εκφραστεί η λαϊκή βούληση χωρίς να έχουμε απευθείας εκλογή, κάτι που θα είχε τελικά το αντίθετο αποτέλεσμα μιας και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα κατέληγε, μολοντί ουσιαστικά δεν έχει αρκετές αρμοδιότητες, να λαμβάνει περισσότερες ψήφους από τον Πρωθυπουργό της χώρας.

Η συζήτηση για την Αναθεώρηση του Συντάγματος είναι μία διαδικασία που δεν γίνεται συχνά και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο θα πρέπει να προχωρήσουμε στα απαραίτητα βήματα, όχι μόνο για να εκσυγχρονιστεί το τελικό κείμενο ώστε να εγκολπώνει όλες τις ανάγκες και τα προστάγματα της σύγχρονης εποχής, αλλά και προκειμένου να δώσει στους πολίτες τον συμμετοχικό ρόλο που τους αρμόζει.

Το κείμενο στο οποίο θα καταλήξουμε θα πρέπει να συμβάλει και να διευκολύνει όλους να αντιληφθούν ότι το Σύνταγμα δεν είναι ένα ξερό, ακατάληπτο νομικό κείμενο, αλλά ένα εύληπτο σύνολο διατάξεων που θα μπορούν όλοι να καταλάβουν, χωρίς να χρειάζεται να έχουν νομικές γνώσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το πνεύμα που κυριάρχησε από τη συζήτηση και την ψήφιση του Συντάγματος του 1975, όπως και στις περισσότερες ακόλουθες αναθεωρητικές προσπάθειες, ήταν κατά βάση συναινετικό, όπως και αρμόζει σε μία τέτοια σημαντική διαδικασία. Γι' αυτό και από την αρχή, ως ΜέΡΑ 25, προσήλθαμε στην αρμόδια επιτροπή με προτάσεις και όχι με διάθεση στείρας κριτικής και αντιπολίτευσης. Το Σύνταγμα της χώρας μας δεν μπορεί και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να γίνει πεδίο μικροπολιτικών διαξιφισμών και διαφωνιών.

Ταυτόχρονα, όπως προείπα, το τελικό αναθεωρημένο Σύνταγμα οφείλει να έχει εκσυγχρονιστεί, ώστε να αφογκράζεται τις ανάγκες της εποχής μας, τα διδάγματα που έχουμε συγκεντρώσει απ' όλα αυτά τα σκληρά χρόνια που μεσολάβησαν από την Αναθεώρηση του 2008 μέχρι σήμερα, χρόνια που έφεραν τη χώρα μας στην αγκαλιά των μνημονίων και των πολιτικών μιας

στείρας λιτότητας που μετέτρεψε τελικά τη χώρα μας σε μία ερημοποιημένη χρεοδουλοπαροικία που πρέπει πλέον να σταθεί στα πόδια της και να αποτινάξει από πάνω της όλα τα δεσμά που την κρατούν πίσω.

Τα τελευταία έντεκα χρόνια μας δίδαξαν πολλά. Μεταξύ αυτών, την ανάγκη αφ' ενός προάσπισης μέσω του Συντάγματος των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αφ' ετέρου επέκτασης και εκσυγχρονισμού του κειμένου. Αδιαμφισβήτητο, το Σύνταγμα του 1975 ήταν αρκετά προχωρημένο για την εποχή του, όμως, από τότε έχουν περάσει αρκετές δεκαετίες και τα δεδομένα έχουν αλλάξει. Ως εκ τούτου, όλες αυτές οι δομικές και θεσμικές αλλαγές θα πρέπει, φρονούμε, να αντανakλώνται και στο τελικό αναθεωρημένο κείμενο του Συντάγματος.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ 25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε.

Τον λόγο έχει ο κ. Τζηκαλάγιας πάλι από τη Νέα Δημοκρατία και ακολουθεί ο κ. Τζηκαλάγιας πάλι από τη Νέα Δημοκρατία.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΤΣΑΒΔΑΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητούμε αυτές τις ημέρες μία ύψιστη κοινοβουλευτική διαδικασία, την Αναθεώρηση του Συντάγματος της χώρας. Μία Αναθεώρηση που μπορεί να μην εμπεριέχει δυστυχώς το άρθρο 16, που σύμφωνα με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας θα έγινε τη δυνατότητα ίδρυσης μη κρατικών ανώτατων ιδρυμάτων, ούτε το άρθρο 24, που θα άνοιγε τον δρόμο για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του μεγάλου κινδύνου από την κλιματική αλλαγή, εντούτοις παραμένει μία απολύτως αναγκαία Αναθεώρηση ακόμα και σε αυτό το πλαίσιο.

Κομβικής σημασίας η αναθεώρηση των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 32 που αφορά στην εκλογή του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Μία εκλογή η οποία αποτελεί κοινό τόπο - και είναι ευχάριστο αυτό - ότι πρέπει να αποσυνδεθεί επιτέλους από τη διάλυση της Βουλής σε απόλυτη συμβατότητα και κατ' απαίτηση της μεγάλης πλειοψηφίας της ελληνικής κοινωνίας. Μία σπουδαία θεσμική αλλαγή, η οποία βέβαια πρέπει να είναι σύμφωνη και με τα βασικά χαρακτηριστικά και τις θεμελιώδεις αξίες επάνω στις οποίες πρέπει να οικοδομείται και να λειτουργεί ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας ως συμβόλου ενότητας και κύρους του έθνους μας.

Την ίδια, όμως, στιγμή πρέπει αποφευχθεί με ρεαλιστικό τρόπο και ο κίνδυνος νέας εργολειοποίησης της Προεδρικής εκλογής για εξυπηρέτηση μικροκομματικών συμφερόντων. Προς αυτήν την κατεύθυνση η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τελική εκλογή του Προέδρου με την απλή πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών είναι σαφής.

Μετά από τυχόν τέσσερις άκαρπες προσπάθειες στις οποίες απαιτούνται για τις μεν δύο πρώτες ψηφοφορίες διακόσιοι ψήφοι, εν συνεχεία εκατόν ογδόντα και τελικά εκατόν πενήντα μία, να απευθυνθούμε σε επόμενη ψηφοφορία στην ίδια Βουλή και μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψηφήσαν. Να θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία. Σε περίπτωση ισοψηφίας θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος εκείνος που συγκέντρωσε μεγαλύτερο αριθμό ψήφων στην πρώτη ψηφοφορία της παραγράφου 3 του άρθρου 32.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, από την άλλη πλευρά, αρνούμενος την πρότασή μας, μιλά για την ανάγκη εξεύρεσης ενός μηχανισμού εξαναγκασμού της συναίνεσης μέσα από μία διαδικασία διαδοχικών ψηφοφοριών που εξαναγκάζει επί της ουσίας το πολιτικό σύστημα να βρει εκείνο το ελάχιστο σημείο ισορροπίας υπό την απειλή ότι αν δεν το κάνει, τότε τη λύση θα τη δώσει ο λαός.

Ο κ. Τζανακόπουλος, μάλιστα, επανειλημμένως μας προέτρεψε να μην μετατρέψουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε έναν βραχίονα, σε ένα εκτελεστικό όργανο της εκάστοτε κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας, χαρακτηρίζοντας την πρότασή μας πολιτικό και νομικό λάθος, διότι ανατρέπει δήθεν τις σημερινές συνταγματικές ισορροπίες και όλο το πνεύμα της συνταγματικής αρχιτεκτονικής και οικοδόμησης του πολιτεύματος.

Ακούστε, κύριε Τζανακόπουλε και κυρίες και κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, η πρότασή μας συνιστά την πλέον βιώσιμη και συμβατή με το συνταγματικό μας πλαίσιο επιλογή που επιζητά συναινέσεις,

γιατί η παράταξη της Νέας Δημοκρατίας αναζήτησε πάντα τις συναινέσεις και ουδέποτε προκάλεσε ή εξανάγκασε τη χώρα σε εθνικές εκλογές με πρόσημο την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, σε αντίθεση με τους πολιτικούς της αντιπάλους που δύο φορές χρησιμοποίησαν αυτήν την ύψιστη θεσμική διαδικασία για να ρίξουν κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας.

Ο ίδιος, μάλιστα, ο κ. Τσίπρας, που πέρυσι επιχειρηματολόγους για την ανάγκη να αποσυνδεθεί η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την πρόωρη διάλυση της Βουλής, είναι ο ίδιος κ. Τσίπρας που το 2014 οδήγησε τη Βουλή σε διάλυση για να καρπωθούν την εξουσία αυτοί που ήταν πανέτοιμοι στα λόγια, αλλά τελικά αποδείχθηκαν εντελώς ανέτοιμοι και επικίνδυνοι στην πράξη.

Όμως, αφού τόσο πολύ σας αρέσει να επικαλείστε και το νομικό λάθος της πρότασης, θα μου επιτρέψετε να σας υπογραμμίσω τα εξής: Η δική σας πρόταση, όπως και συνολικά η πρότασή σας για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, σύμφωνα και με έγκριτους νομικούς, αναδεικνύει την αντιμετώπιση του Συντάγματος προεχόντως ως συμβόλου, παρά ως του ανώτατου νόμου της πολιτείας, ο οποίος εμπεριέχει την αξίωση δεσμευτικού καθορισμού των θεμελιών της κοινωνικής συμβίωσης, δηλαδή πρακτικά, ενώ σε πρώτο επίπεδο η συμβολική θεώρηση του Συντάγματος αναδεικνύεται μέσω διατάξεων που φαίνεται να διευρύνουν τη δημοκρατία, στην πραγματικότητα δυνητικά την περιορίζουν.

Εξηγούμαι: Ο τρόπος αποσύνδεσης της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, όπως περιγράφεται στην πρότασή σας, προτείνει ως και επτά ψηφοφορίες για την εκλογή με αυξημένη πλειοψηφία και προσφυγή στη συνέχεια στη λαϊκή ετυμηγορία. Με τον τρόπο αυτό, όμως, όχι μόνο παρατείνεται επί πολλούς μήνες η εκκρεμότητα, αλλά κυρίως συμπλέκονται κατά τρόπο που μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλώσεις η διαδικασία της άμεσης και της έμμεσης εκλογής. Την ίδια στιγμή η εκδοχή της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας απευθείας από τον λαό είναι λανθασμένη, καθώς δίνει στον Πρόεδρο μεγαλύτερη πολιτική δύναμη απ' όσο δικαιολογεί ο ρόλος του.

Επίσης, η μεγάλη πολιτική δύναμη του Προέδρου αν αξιοποιηθεί, μπορεί να μεταβάλλει τη δημοκρατία σε καίσαρισμό. Με άλλα λόγια, θα είναι ένας Πρόεδρος, ο οποίος θα εκλέγεται με άμεσες διαδικασίες που θα συνιστούν *de jure* αυξημένη συνταγματική νομιμοποίηση, χωρίς όμως να έχει τις ανάλογες συνταγματικές αρμοδιότητες να πράξει τα αντίστοιχα, μία αναντιστοιχία που δεν συνάδει με το συνταγματικό πλαίσιο που προτάσσει την εντολή μέσω εκλογών της ίδιας της νομιμοποιημένης πολιτικής εξουσίας να παραγάγει κυβερνητικές πολιτικές.

Οι άμεσες διαδικασίες εκλογής από τον λαό, εξάλλου, ενέχουν τον κίνδυνο να βλέπουμε υποψηφίους προέδρους να επιδιδόνται σε προεκλογικές δραστηριότητες για να επικοινωνήσουν την πολιτική τους ατζέντα με όρους ασφαλώς αντιπαράθεσης και όχι συναίνεσης, κάτι που ασφαλώς είναι και αυτό αναντιστοιχο με τον ρόλο ενός Προέδρου Δημοκρατίας ως ενός υπερκομματικού συμβόλου και εγγυητού ευρύτερης συναίνεσης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι σαφές ότι η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ ενέχει τον κίνδυνο απονομιμοποίησης της πολιτικής εν γένει, ενέχει τον κίνδυνο μακράς περιόδου αστάθειας και αβεβαιότητας μέσω μιας διαδικασίας που θα αποτελεί έρμαιο κομματικών σχεδιασμών και εκλογικών επιδιώξεων, αλλοιώνοντας πλήρως την έννοια των συνταγματικών διατάξεων.

Η Νέα Δημοκρατία προτάσσει τον ρεαλισμό, προστατεύει τον θεσμό, επιταχύνει τις διαδικασίες, κλείνει τα αυτιά στα αδιέξοδα που δήθεν εμπεριέχουν οι μη ευρύτατες συναινέσεις, θυμίζοντας ότι η ευρύτατη συναίνεση για την εκλογή Προέδρου δεν κατέστη ποτέ ο κανόνας. Εξάλλου, από τις εννέα εκλογές που Προέδρου της Δημοκρατίας που έγιναν κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης μόνο τρεις εξ αυτών έγιναν συναινετικά, δηλαδή εκείνες του 2000, του 2005, του 2010.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, ολοκληρώνω.

Επίσης, θυμίζουμε ότι ακόμα και με την ισχύουσα διάταξη που

οδηγεί στην πρόωρη διάλυση της Βουλής εξαιτίας της αποτυχίας να εκλεγεί νέος Πρόεδρος, η νέα Βουλή που προκύπτει στο τέλος καταλήγει να υιοθετεί την ανάδειξη του Προέδρου με την απόλυτη ή την σχετική πλειοψηφία.

Άρα και το υπάρχον σύστημα σε τελική φάση και ανάλυση αποδέχεται τον προτεινόμενο από τη Νέα Δημοκρατία τρόπο ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Τσαβδαρίδη.

Ο κ. Τζηκαλάγιας έχει τον λόγο και μετά ακολουθεί ο κ. Δερμεντζόπουλος, αμφότεροι από τη Νέα Δημοκρατία.

ΖΗΣΗΣ ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συμπληρώθηκαν φέτος σαράντα πέντε χρόνια από την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Από το 1974 η πατρίδα μας απολαμβάνει μία από τις καλύτερες δημοκρατίες στην Ευρώπη και στον κόσμο. Σε αυτό συνέβαλε καθοριστικά το Σύνταγμα του 1975 που θεσπίστηκε από την ισχυρή τότε Κυβέρνηση υπό τον αείμνηστο Εθνάρχη Κωνσταντίνο Καραμανλή, ένα Σύνταγμα που συνέβαλε καθοριστικά ώστε το πολίτευμά μας να είναι ένα από αυτά που διασφαλίζουν τη δημοκρατία, να είναι η χώρα μας σε αυτές που έχουν μία από τις καλύτερες πολυκομματικές, κοινοβουλευτικές, πλουραλιστικές αστικές δημοκρατίες του κόσμου.

Το Σύνταγμα αποτελεί τον καταστατικό χάρτη της χώρας. Αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της δημοκρατίας και του πολιτεύματος. Είναι αυτό στο οποίο ορκίζεται ο μαθητής, ο φοιτητής, όταν αποκτήσει έναν τίτλο σπουδών, είναι αυτό στο οποίο ορκίζεται ο στρατιώτης, ο αξιωματικός, όταν αναλαμβάνει μία υπηρεσία, είναι αυτό στο οποίο ορκίζεται κάθε δημόσιος λειτουργός, όταν αναλάβει τις ευθύνες του.

Αυτό το Σύνταγμα, λοιπόν, έχουμε υποχρέωση διαχρονικά να υπηρετούμε. Όμως, το Σύνταγμα δεν είναι Ευαγγέλιο να ισχύει εις τους αιώνες, γι' αυτό και ναι μεν, το Σύνταγμα του 1974 έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη Δημοκρατία τα επόμενα σαράντα πέντε χρόνια, αλλά χρειάστηκε να αναθεωρηθεί για να είναι σύγχρονο με τις τρέχουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.

Έγιναν προσπάθειες Αναθεώρησής του το 1985, το 2001 και το 2008, αλλά ήταν ημιτελείς και κυρίως ήταν ημιτελείς αυτές οι προσπάθειες, γιατί προσέκρουσε αυτή η προσπάθεια, η ανάγκη αναθεώρησης σε ιδεοληψίες κυρίως των υπολοίπων κομμάτων, τα οποία είναι διαμετρικά αντίθετα με τη δική μας ιδεολογία. Ιδιαίτερα, αν θυμηθούμε το 2008, αν τότε η προσπάθεια της Κυβέρνησης είχε αποδώσει έστω στο άρθρο 16 και δεν είχε τις εμμονές που είχε τότε η αντιπολίτευση, ίσως να μην είχαμε τη διαρροή επιστημόνων που είχαμε όλα τα επόμενα χρόνια, το γνωστό *brain drain*, ίσως η κατάσταση να ήταν καλύτερη.

Αν είχαμε μη κρατικά, ξενόγλωσσα πανεπιστήμια στη χώρα μας, σίγουρα η παιδεία θα ήταν πολύ ανώτερη και αυτά θα παρείχαν καλύτερο επίπεδο σπουδών από αυτό που διασφαλίζουν ξενόγλωσσα πανεπιστήμια της Βαλκανικής Χερσονήσου και της Κεντρικής Ευρώπης.

Η Νέα Δημοκρατία και ο Πρόεδρός μας, ο Κυριάκος Μητσοτάκης, από την αρχή διακήρυξαν ότι το Σύνταγμα χρειάζεται Αναθεώρηση. Το λέμε αυτό από το 2016. Ξεκίνησε από την προηγούμενη κυβερνητική πλειοψηφία η προσπάθεια, αλλά δυστυχώς δεν πάρθηκαν εκείνες οι αποφάσεις, έτσι ώστε να μπορούμε σήμερα με την Αναθεώρηση που περνάμε αυτές τις ημέρες να καταλήξουμε στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Αμέσως μετά τις εκλογές του Ιουλίου του 2019, ο Πρωθυπουργός της χώρας ανέθεσε στον Ευριπίδη Στυλιανίδη να προεδρεύσει στην επιτροπή που συστήθηκε, η οποία επεξεργάστηκε όλα τα δεδομένα, ώστε να φέρει σήμερα το νέο Αναθεωρημένο Σύνταγμα, τον νέο καταστατικό χάρτη της χώρας, για τα επόμενα χρόνια. Σίγουρα, αυτό το αποτέλεσμα που θα προκύψει θα μας πάει πολύ πιο μπροστά σαν μία σύγχρονη ευρωπαϊκή δημοκρατία.

Στη σημερινή ημερήσια διάταξη συζητάμε τρεις ενότητες, την τρίτη, την τέταρτη και την όγδοη από τις αναθεωρητέες διατάξεις, οι οποίες έχουν οκτώ άρθρα. Απ' αυτά τα οκτώ άρθρα θα προλάβω να σχολιάσω τα τρία.

Το άρθρο 44 παράγραφος 2 είναι αυτό που προβλέπει τα δημοψηφίσματα, δημοψηφίσματα που για τα εθνικά θέματα μπορεί να τα αναγγέλλει, να τα αποφασίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εφόσον αποφασιστούν από εκατόν πενήντα ένας Βουλευτές, ενώ αντίθετα για σοβαρά κοινωνικά ζητήματα και έως δύο το πολύ φορές σε κάθε Κοινοβουλευτική Περίοδο με πρόταση των 2/5 των Βουλευτών, δηλαδή εκατόν είκοσι Βουλευτών και εφόσον υπάρχει η απόφαση από τα 3/5 της Βουλής, μπορεί να προκηρυχθεί δημοψήφισμα.

Έρχομαι στο άρθρο 32 παράγραφοι 4 και 5 που αφορούν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο εγγυητής του πολιτεύματος, είναι το σύμβολο της ενότητας του λαού και του έθνους μας. Ο Πρόεδρος, όμως, της Δημοκρατίας δεν κυβερνά, αλλά εγγυάται. Πρόσφατα παραδείγματα αποδεικνύουν ότι ήμασταν υποχρεωμένοι να αποφασίσουμε να φέρουμε την αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής.

Είδαμε τι έγινε το 2009, όταν η τότε αντιπολίτευση το φθινόπωρο του 2009, αναγγέλλοντας ότι δεν σκόπευε να ψηφίσει Πρόεδρο της Δημοκρατίας συναινετικά τον Μάρτιο του 2010, υποχρέωσε την τότε κυβέρνηση, που διήνυε τον δεύτερο χρόνο της θητείας της, να κάνει εκλογές, με όλες τις θλιβερές συνέπειες που είχαμε, από το σκάφος και τις κατηγορίες για τη χώρα ότι θα πήγαινε στα βράχια μέχρι να φθάσουμε στο πρώτο μνημόνιο τον Μάιο του 2010.

Τα ίδια και χειρότερα είχαμε στο τέλος του 2014, ενώ η τότε κυβέρνηση, η κυβέρνηση σύνθεσης, που ήταν τρικομματική στην αρχή και δικομματική στο τέλος, υπό τον Αντώνη Σαμαρά, ήθελε να βρει συναινετική λύση για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά δυστυχώς η τότε αξιωματική αντιπολίτευση βιαζόταν να αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας και οδήγησε την πατρίδα σε εκλογές τον Ιανουάριο του 2015, με τις συνέπειες που είχαμε ιδιαίτερα το πρώτο οκτάμηνο, που οδήγησαν στο αχρείαστο μνημόνιο που μας οδήγησε στα περισσότερα δεινά. Ξέρουμε, βεβαίως, πόσο πολύ νωρίτερα θα είχε βρει η χώρα την κανονικότητα, εάν δεν είχαμε εκλογές τον Ιανουάριο του 2015.

Τέλος, το άρθρο 68 παράγραφος 2 αποδεικνύει ότι η σημερινή ισχυρή Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, υπό τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, θέλει την ενότητα και τη σύνθεση στον ελληνικό λαό και στο Κοινοβούλιο. Αυτό αποδεικνύει η διάταξη που προβλέπεται εκεί. Ενισχύεται ο ρόλος της Αντιπολίτευσης, όπως δεν έγινε ποτέ στα σύγχρονα δεδομένα της δημοκρατίας μας. Μπορεί, δηλαδή, το 1/5 των Βουλευτών να προτείνει και εφόσον υπάρχει πλειοψηφία εκατόν πενήντα έναν Βουλευτών, να έχουμε σύσταση εξεταστικής επιτροπής. Ακόμα περισσότερο, δεν κλείνει το μάτι μόνο στην Αξιωματική Αντιπολίτευση για σύνθεση και σύνθεση η Νέα Δημοκρατία, η Κυβέρνησή μας, αλλά ακόμα και στα μικρότερα κόμματα, στο τέταρτο, στο πέμπτο και στο έκτο, που μπορούν δέκα Βουλευτές να προτείνουν και εφόσον έχουν τη συγκατάθεσή των 2/5 της Βουλής, δηλαδή μόνο εκατόν είκοσι Βουλευτών, θα μπορεί να συσταθεί εξεταστική επιτροπή και μέχρι δύο τέτοιες επιτροπές σε κάθε κοινοβουλευτική περίοδο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι είμαστε υπερήφανοι για την Κυβέρνησή μας, γιατί πραγματοποιούμε πολύ νωρίτερα απ' όσο είχαμε αναγγείλει τις θεσμικές τομές και γιατί σίγουρα ένας καταστατικός χάρτης σύγχρονος και δημοκρατικός είναι η καλύτερη διασφάλιση για την πρόοδο και στα υπόλοιπα ζητήματα της κοινωνίας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, τριάντα ένας μαθητές και μαθήτριες και δύο συνοδοί εκπαιδευτικοί από το 1^ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων (πρώτο τμήμα).

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ τον λόγο. **ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας):** Κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, ζήτησα τον λόγο για ένα διαδικαστικό θέμα, για να ακουστώ απ' όλα τα κόμματα και όποιος μας παρακολουθεί να ξέρει ακριβώς τι έχει συμβεί για ένα θέμα που ξεκινά, που το συζητήσαμε από την πρώτη ημέρα.

Θέλω να ευχαριστήσω τις Υπηρεσίες της Βουλής, γιατί με τη δική τους επιμέλεια έχουμε πια έναν κατάλογο, έναν πλήρη κατάλογο ισχυουσών διατάξεων, διατάξεων που προτάθηκαν από την προτείνουσα Βουλή να αναθεωρηθούν και των προτάσεων της επιτροπής με κενή την τελευταία στήλη, για να συμπληρωθεί από τις προτάσεις των κομμάτων.

Το Κίνημα Αλλαγής έχει καταθέσει προτάσεις για μία σειρά από άρθρα. Θεωρούσαμε ότι κατά τη συζήτηση που θα κάνουμε με τα υπόλοιπα κόμματα, επειδή η αδυσώπητη υποχρέωση του 110 να είναι πενήντα Βουλευτές οι υπογράφοντες, για να τεθεί μια πρόταση σε ψηφοφορία, δεν αντιστοιχεί στη δική μας κοινοβουλευτική δύναμη, θέλαμε να συνδιαμορφώσουμε διατάξεις, ούτως ώστε να έχουμε συγκλίσεις και κοινή στάση στην ψηφοφορία. Αυτό, όμως, καθίσταται αδύνατο. Εμείς καταθέσαμε προτάσεις. Το ΜέΡΑ25 κατέθεσε προτάσεις.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Και εμείς καταθέσαμε πολλές προτάσεις.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Καταθέσατε και εσείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Τέλος πάντων, όλα τα κόμματα μπορεί να έχουν καταθέσει προτάσεις. Όμως, τα δύο κόμματα που μπορούν να καταθέσουν, με βάση τον Κανονισμό, είναι δύο. Εντάξει, προχωράμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Η παρέμβασή μου είχε το νόημα ότι πιστεύαμε ότι με το διάλογο που θα προηγηθεί μέρα με τη μέρα, η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής θα παίρνει το απόσταγμα μιας προσπάθειας εξεύρεσης κοινών λύσεων, ώστε τεχνικά να τις επεξεργάζεται και την Παρασκευή που θα παραδώσουμε ως Ολομέλεια στην ψηφοφορία της Δευτέρας τα κείμενα να είμαστε ακριβείς και στις διατυπώσεις.

Δεν είναι, όμως, αυτό δυνατόν. Άλλο κόμμα από τα δύο πρώτα δεν έχει ετοιμαστεί ακόμη να καταθέσει ακριβώς τις προτάσεις του ή τις έχει ετοιμάσει για να τις καταθέσει λίγο αργότερα. Ένα άλλο κόμμα σου λέει ότι, αφού δεν πρόκειται να ψηφιστεί αυτό που θέλουμε εμείς, θα κρατήσουμε τη δική μας πρόταση, κρατήστε και εσείς τη δική σας.

Εμείς, λοιπόν, αποσυρόμαστε απ' αυτήν τη συζήτηση. Ως Βουλευτές και ως κόμμα θα κοιτάξουμε την τεχνική διατύπωση των διατάξεων που θα καταγραφούν στην τελευταία στήλη των προτάσεων. Κάναμε ό,τι περνούσε από το χέρι μας, για να είμαστε συναινετικοί. Δεν υπάρχει τέτοια επιθυμία; Καμμία αντίρρηση, τα δύο μεγαλύτερα κόμματα θα αναλάβουν και την ευθύνη των διατυπώσεων, καθότι τους αφορά. Όμως, αυτές θα καταγραφούν στη συγκεκριμένη στήλη του εγγράφου που με επιμέλεια της υπηρεσίας της Βουλής μας έχει διανεμηθεί.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ο κ. Στυλιανίδης έχει τον λόγο.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ δεν μπορώ να καταλάβω σε τι συνίστανται η ένσταση και η παρατήρηση του κ. Λοβέρδου. Η συνεννόησή μας είναι μέχρι την Παρασκευή να έχουμε διαμορφώσει από κοινού κείμενα, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν σημείο συνάντησης, σύγκλισης και συνεννόησης μεταξύ των κομμάτων ή, εν πάση περιπτώσει, σημείο διαφωνίας.

Εμείς έχουμε έτοιμες προτάσεις. Ακόμα όμως ρίχνουμε την τελευταία ματιά. Η συζήτηση τρέχει και είμαστε υποχρεωμένοι να ακούμε τους συναδέλφους που μιλούν. Εδώ συμμετέχουν όλοι, όχι μόνο ως μέλη κάποιου κόμματος, αλλά και ως Ανεξάρτητοι Βουλευτές που έχουν άποψη. Όσο μιλάει και ο τελευταίος συνάδελφος, εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να ακούμε τις παρατηρήσεις του, τις προτάσεις του και να τις λαμβάνουμε υπ' όψιν.

Βεβαίως, υπάρχει διάθεση να προσπαθήσουμε να βρούμε συγκλίσεις. Αυτό το επιδιώκουμε από την πρώτη ώρα. Νομίζω ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να δημιουργείται γι' αυτό το ζητούμενο θέμα, εκτός εάν δεν θέλει το ΚΙΝΑΛ να συμμετέχει σ' αυτήν τη

συλλογική, συνθετική διαδικασία. Αυτό είναι πολιτική απόφαση, όμως, και πρέπει να το πει.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Μισό λεπτό να μιλήσει και το Προεδρείο.

Είναι καθαρό ότι ο κ. Λοβέρδος εκ μέρους του Κινήματος Αλλαγής και για το Κίνημα Αλλαγής έκανε μία διαπίστωση και πήρε μία θέση, ότι είχαμε πει ότι θα γίνεται μία συνεχής προσπάθεια να βρίσκεται ένας κοινός τόπος σε όλη τη διαδικασία μέχρι και την Παρασκευή ή και το Σάββατο και δεν νομίζω ότι εκεί είναι το πρόβλημα.

Διαπιστώνει το Κίνημα Αλλαγής ότι αυτό το ζήτημα είτε προχωράει πάρα πολύ αργά, είτε δεν βρίσκει άλλο κόμμα να συνεννοηθεί σ' αυτήν την κατεύθυνση.

Ο κ. Στυλιανίδης εκ μέρους της Νέας Δημοκρατίας λέει ότι έχουμε χρόνο και θέλουμε να το κάνουμε αυτό το πράγμα. Εγώ λέω να μην προχωρήσουμε τη συζήτηση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Έτσι.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Θέλω τον λόγο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Θα σας δώσω τον λόγο, κύριε Λοβέρδο.

Ο κ. Λοβέρδος και το Κίνημα Αλλαγής ας σκεφτούν και αυτό που λέει ο κ. Στυλιανίδης, αν θέλετε και αυτό που λέω εγώ σαν Προεδρείο, ώστε να δώσουμε μια ευκαιρία στον εαυτό μας – αυτό είναι το βασικό ζήτημα – να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Ορίστε, κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ο κ. Στυλιανίδης παρεξήγησε. Άλλωστε, από το πρωί τον βλέπω λίγο επιθετικό και έτοιμο να παρεξηγήσει, παρ' ό,τι γελάει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Όχι, δεν είμαι καθόλου επιθετικός.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Εγώ δεν έκανα παρατήρηση στους συναδέλφους μου. Σας ενημερώνω, κύριε Πρόεδρε, ότι και ο κ. Γεραπετρίτης από την επιτροπή και έως σήμερα και ο κ. Τζαβάρας από την επιτροπή και έως σήμερα και ο κ. Κατρούγκαλος παρομοίως και οι συνάδελφοι εισηγητές, η κ. Αδαμοπούλου, αλλά και ο κ. Στυλιανίδης ως Πρόεδρος της επιτροπής, έχουμε προσπαθήσει να συμβάλουμε.

Δεν πήρα πίσω τα συγχαρητήριά μου σε εσάς, κύριε Στυλιανίδη, αλλά είπα το εξής: Όταν θα ψηφίσουμε τη Δευτέρα θα έχουμε από τη Δευτέρα το απόγευμα ευθύνη και οι τριακόσιοι, δηλαδή αν κάτι στο Σύνταγμα δεν έχει γραφτεί σωστά και έχει ψηφιστεί ως παρόραμα, δεν θα λέω «δεν φταίω εγώ, φταίει παραδείγματος χάριν ο Πέτρος». Όλοι θα είμαστε συνυπεύθυνοι.

Επειδή, λοιπόν, αυτού του επιπέδου τα λάθη τα θεωρώ ανθρώπινα, αλλά δυστυχώς και συνεχή, έκανα την παρατήρηση ότι πέραν των παραοραμάτων που αφορούσαν την έκθεση στις τελευταίες σελίδες, υπάρχει και το μείζον παρόραμα του άρθρου 41 παράγραφος 5, που έπρεπε να έχει απαλειφθεί και δεν απαλειφθηκε και θα το έχουμε σαν ένα «νεκρό» άρθρο μέσα στο Σύνταγμα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Και το 30.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Μάλιστα, ήμουν έτοιμος να προσχωρήσω και στην άποψη, αν και το ΚΚΕ συμφωνεί και αν και τα άλλα μικρότερα κόμματα συμφωνούν και οι τριακόσιοι συμφωνούμε, να το απαλείψουμε, κάνοντας μία υπέρβαση του 110. Με καλή διάθεση μιλάω.

Είπα από την πρώτη μέρα να παρακαλέσουμε την Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής την Τρίτη το βράδυ με την πρώτη ενότητα, την Τετάρτη, την Πέμπτη και την Παρασκευή που θα τελειώσουμε με τις ενότητες και θα έχουμε διατυπώσεις, να τους τις παραδίδουμε να μας κάνουν κάποιες τεχνικές διορθώσεις. Αυτό δεν γίνεται! Φτάσαμε Τετάρτη βράδυ και αυτό δεν έχει γίνει δυνατό. Δεν είπα ότι φταίει κάποιος. Δεν μέμφθηκα τους συναδέλφους. Είπα ότι εφόσον γίνεται έτσι – το λέω από τώρα για να έχουμε καλούς λογαριασμούς τη Δευτέρα το απόγευμα – εμείς απ' αυτήν τη νομοτεχνική εργασία έχουμε αποσυρθεί, εκτός αν έχουν να μας δείξουν διατάξεις έως το βράδυ, ούτως ώστε να σπεύσουμε να παραδώσουμε στον κ. Μαυριά συνταγματικό «υλικό». Αυτό λέω.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Έχουμε. Είμαστε έτοιμοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ωραία. Καταγράφηκε,

σημειώθηκε η ένστασή σας, κύριε Λοβέρδο, σημειώθηκε και αυτό που είπε ο κ. Στυλιανίδης.

Για να είμαστε ξεκάθαροι, φαντάζομαι ότι κι εσείς, κύριε Λοβέρδο, το ίδιο εννοούσατε, αυτό που θα πω εγώ τώρα, δηλαδή ότι στο σύνολό μας έχουμε ευθύνη για τις διατάξεις που ψηφίζουμε «υπέρ». Δεν έχω εγώ ευθύνη για τη διάταξη που θα ψηφίσει ο κ. Τζαβάρας, ας πούμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Όχι, έπρεπε να το έχετε δει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Θα το έχω δει, αλλά δεν την ψηφίζω, άρα όπου εγώ υπερψηφίζω, έχω ευθύνη. Όπου καταψηφίζω, δεν μπορεί να έχω ευθύνη. Το λέω για όλους μας αυτό. Βεβαίως, καταλαβαίνουμε την προσπάθειά σας να είναι αυτά τα πράγματα όσο το δυνατόν πιο συνεννοημένα.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι είχαμε διαπιστώσει για το άρθρο 41, παράγραφος 5 το ίδιο πρόβλημα και στην επιτροπή, αλλά – αν δεν κάνω λάθος – δεν είπαμε ότι θα παραβιάσουμε το άρθρο 110. Είπαμε ότι θα υπάρχει μία διάταξη στο Σύνταγμα, η οποία θα είναι ανενεργή. Δεν μπορεί, ας πούμε, να συμφωνήσουμε όλοι μαζί ότι αυτό δεν έχει μπει στην αναθεωρητέα ύλη, αλλά εμείς το διαπιστώσαμε μετά. Το λέω, για να συνεννοηθούμε. Δεν μπορεί να γίνει αυτό το πράγμα, γιατί ξέρετε ...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Εντάξει, το καταλαβαίνω. Παρ' όλα ταύτα, καλή διάθεση υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Ευχαριστώ πάντως και για την παρέμβαση. Ίσως δημιουργήσει ένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο να γίνει μία καλύτερη συνεννόηση.

Ο κ. Δερμεντζόπουλος από τη Νέα Δημοκρατία έχει τον λόγο. Θα ακολουθήσει ο κ. Παφίλης εκ μέρους του ΚΚΕ.

Ορίστε, κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αποτελεί μεγάλη τιμή για εμένα ως νέο μέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου να ξεκινώ την κοινοβουλευτική μου θητεία με τη συμμετοχή στην άσκηση της αναθεωρητικής διαδικασίας, δηλαδή στην αρμοδιότητα της Αναθεωρητικής Βουλής να διαμορφώσει τη νέα δομή του καταστατικού χάρτη του πολιτεύματός μας.

Παράλληλα, συνιστά πλέον κοινή διαπίστωση ότι η συνταγματική Αναθεώρηση θα πρέπει να έχει ως κύριο μέλημά της τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του πολιτεύματος και την εμβάθυνση της δημοκρατίας μας.

Η εισήγηση για αλλαγή της διάταξης του άρθρου 32 παράγραφος 4, που προβλέπει τη διάλυση της Βουλής σε περίπτωση αποτυχίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, υπηρετεί καίρια την παραπάνω επιταγή. Με την τωρινή διάταξη ο συνταγματικός νομοθέτης επεδίωκε την επίτευξη ευρύτερης κοινοβουλευτικής συναίνεσης ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα ως προς το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος –σύμφωνα με το Σύνταγμα– αποτελεί και τον ρυθμιστή του πολιτεύματος.

Δυστυχώς, η παραπάνω πρόνοια έγινε αντικείμενο εκμετάλλευσης και καταστρατήγησης από συγκεκριμένες πολιτικές δυνάμεις, προς επίτευξη βέβαια βραχυπρόθεσμων κοιμματικών κερδών, με ανυπολόγιστο ωστόσο μακροπρόθεσμο κόστος για τη χώρα και την ελληνική κοινωνία.

Τόσο το 2009 όσο και το 2014 τα τότε κόμματα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης επέλεξαν να «εργαλειοποιήσουν» την προεδρική εκλογή, αψηφώντας τη συνταγματική επιταγή για επίτευξη ευρύτερων συναίνεσεων. Δρώντας προδήλως αντιθεσμικά, αρνήθηκαν την ουσιαστική συμμετοχή τους στη διαδικασία, οδηγώντας έτσι τη χώρα σε πρόωρες εκλογές.

Η παρέμβαση στο άρθρο 32 του Συντάγματος και η αποσύνδεση της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής θεραπεύει εν τοις πράγμασι μία βασική θεσμική αδυναμία που υφίσταται σήμερα στον συνταγματικό χάρτη της χώρας. Είναι επίσης ιδιαίτερα θετικό το γεγονός ότι έχει υπάρξει πλέον μια ευρύτερη συναίνεση στην αναθεώρηση του άρθρου τόσο από τα πολιτικά κόμματα όσο και από την ελληνική κοινωνία.

Ωστόσο, στην παρούσα φάση βασικό ζητούμενο καθίσταται η διαμόρφωση του νέου πλαισίου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας με τρόπο που θα αποτρέψει στο μέλλον ανεύθυνες πολιτικές δυνάμεις να ευτελίσουν και να «εργαλειοποιήσουν»

τους δημοκρατικούς θεσμούς για ίδιον όφελος.

Δυστυχώς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για άλλη μια φορά η Αξιωματική Αντιπολίτευση αρνείται να διδαχθεί από τα λάθη του πρόσφατου παρελθόντος. Η πρότασή της για εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας υποκρύπτει μικροκομματικές σκοπιμότητες, ενώ χαρακτηρίζεται επίσης από έναν έντονο συνταγματικό λαϊκισμό.

Πιο συγκεκριμένα, η καθιέρωση έξι αλληπάλληλων ψηφοφοριών στη Βουλή και η προσφυγή σε περίπτωση αδιεξόδου σε άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό θα έχει ως συνέπεια τον εγκλωβισμό του πολιτικού συστήματος σ' ένα περιβάλλον ατέρμονων κομματικών συγκρούσεων και πόλωσης, με αρνητικές συνέπειες για την εξασφάλιση της πολιτικής σταθερότητας της χώρας.

Παράλληλα, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ καθιστά τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας απόλυτα εξαρτώμενο από την εκάστοτε κομματική υποστήριξη, γεγονός που καταφανώς παραβιάζει το Σύνταγμα, το οποίο και επιτάσσει για τον ανώτατο πολιτειακό άρχοντα τον ρόλο του ως σύμβολο ενότητας του ελληνικού λαού.

Αντίθετα, η πρότασή μας, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τη νέα διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, χαρακτηρίζεται από σαφήνεια και απόλυτη θεσμικότητα. Η διενέργεια τεσσάρων ψηφοφοριών στη Βουλή, στις οποίες απαιτούνται για τις μεν δύο πρώτες διακόσιες ψήφοι, για την τρίτη εκατόν ογδόντα και για την τέταρτη εκατόν πενήντα μία, εξασφαλίζει τον απαραίτητο αυτόν πολιτικό χρόνο, έτσι ώστε να επιτευχθεί ανάμεσα στα κοινοβουλευτικά κόμματα η απαιτούμενη από το πνεύμα του Συντάγματος συναίνεση.

Ταυτόχρονα, με την καθιέρωση της απλής πλειοψηφίας στην τέταρτη ψηφοφορία, εξασφαλίζεται η σταθερότητα του εκλογικού κύκλου, που αποτέλεσε και τον κύριο λόγο για τον οποίον αναθεωρείται το άρθρο 32.

Εν κατακλείδι, η τρέχουσα αναθεωρητική διαδικασία, λόγω των ιδεοληψιών και της ατολμίας της κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας στην προτεινόμενη Βουλή, δεν έχει συμπεριλάβει κρίσιμες μεταρρυθμιστικές προτάσεις για την αλλαγή άρθρων του Συντάγματος προς μία κατεύθυνση θεσμικής επανεκκίνησης του πολιτεύματός μας και εξασφάλισης μιας μακρόπνοης αναπτυξιακής λογικής.

Παρ' όλα αυτά, η αναθεώρηση του άρθρου 32 συνιστά εξαίρεση στην παραπάνω πραγματικότητα, γι' αυτό και αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να υπάρξει μία θετική αλλαγή μακράς πνοής για τη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ**)

Η επίτευξη ευρύτερης συναίνεσης για το συγκεκριμένο ζήτημα ανάμεσα στα κοινοβουλευτικά κόμματα μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα μιας νέας, πιο ελπιδοφόρας και αισιόδοξης εποχής για τη χώρα μας και το δημοκρατικό μας πολίτευμα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Παφίλης Θανάσης.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΚΕ, μιας και έγινε η συζήτηση πριν και την άνοιξε ο κ. Λοβέρδος, θέλουμε να προτείνουμε στην ψηφοφορία να μπουν οι προτάσεις όλων των κομμάτων που έχουν υποβληθεί στην επιτροπή και που μπήκαν στην επιτροπή. Στο ψηφοδέλτιο να υπάρχει η επιλογή «ναι», «όχι», «παρών». Σε αυτήν την πρόταση περιμένουμε απάντηση, τώρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Τι πάτατε όλοι;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: «Άσε να το σφάξω και μετά το γδέρνεις». Έτσι λένε στο χωριό μου. Περιμένετε να ακούσετε.

Το θέμα της συνταγματικότητας είναι αμφισβητήσιμο. Για να συζητηθεί μια πρόταση, πρέπει να συγκεντρώνει τους πενήντα. Αυτό ισχύει για την πρόταση στην επιτροπή. Στην Ολομέλεια, ακόμα και ο αείμνηστος Μητσότακης όταν έγινε η Αναθεώρηση του Συντάγματος, είπε ότι υπάρχει συνταγματικό κενό. Αν το αμφισβητείτε, να σας φέρω τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ**)

Εμείς, λοιπόν και από άποψη ουσίας κυρίως, αλλά και τύπου, προτείνουμε να μπουν όλες οι προτάσεις των κομμάτων σε ψηφοφορία. Ρωτάμε εσάς τους «δημοκράτες» -εντός εισαγωγικών- που λέτε ότι βρισκόμαστε...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Εντός εισαγωγικών;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Ναι, βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Μας βάζεις εντός εισαγωγικών; Εκ των προτέρων μας έχεις απορρίψει.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Ναι, εντός εισαγωγικών, γιατί δημοκρατία δεν είναι ένας να έχει 1 εκατομμύριο τη μέρα και ένας να έχει 10 ευρώ. Να γιατί έχουμε διαφορετική άποψη για τη δημοκρατία.

Εσείς, λοιπόν, που κόπτεστε και λέτε ότι είναι η κορυφαία στιγμή της Βουλής η Αναθεώρηση του Συντάγματος, γιατί εμποδίζετε πολιτικά κόμματα που έχουν εκλεγεί και γιατί εμποδίζετε και Βουλευτές σε αυτήν την κορυφαία διαδικασία να βάλουν τις προτάσεις τους για ψηφοφορία; Και ας απορριφτούν. Γιατί; Περιμένουμε απάντηση. Ο κ. Γεραπετρίτης κουνάει το κεφάλι του, φαντάζομαι θετικά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Πάντα θετικά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Και εσείς, κύριε Κατρούγκαλε, εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ και κύριε Τζανακόπουλε, τι λέγατε στις προηγούμενες Αναθεωρήσεις; Να μπουν όλες οι προτάσεις σε ψηφοφορία, όλων των κομμάτων. Τι άλλαξε σήμερα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Μας ακούσατε να μιλάμε;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Όχι, λέω τι άλλαξε τώρα. Θα υπερασπιστείτε και εσείς με τον συνταγματικό τρόπο που λέει ο κ. Λοβέρδος; Αυτό το λέμε, σε ό,τι αφορά το διαδικαστικό και περιμένουμε επιχειρήματα.

Σήμερα συζητάμε τη θεματική ενότητα που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας -«εποικοδομητική πρόταση δυσπιστίας», αυτό είναι για βραβείο Νόμπελ στον ΣΥΡΙΖΑ, που το εφεύρε- και τους κανόνες Διεθνούς Δικαίου.

Εμείς έχουμε σημειώσει από την αρχή ποιος είναι ο χαρακτήρας του Συντάγματος. Είναι αστικό Σύνταγμα. Κατοχυρώνει και διαφυλάττει τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης που έχει τον πλούτο στα χέρια της, τις διεθνείς συμμαχίες, για να εξασφαλίζει αυτόν τον πλούτο και να παίρνει μέρος στο μοίρασμα μαζί με άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, σε βάρος των λαών.

Σημειώσαμε, επίσης, ότι όλες οι αναθεωρήσεις που έχουν γίνει από το 1975 μέχρι σήμερα, έχουν στόχο να διασφαλίσουν τη σταθερότητα της αστικής εξουσίας και να αποτυπωθούν σε νομική συνταγματική μορφή -δεν υπάρχουν αφηρημένα πράγματα, κύριε Τζαβάρα- οι νέες ανάγκες του συστήματος, με βάση τις νέες εξελίξεις. Αυτό γίνεται και τώρα.

Τώρα ποια είναι η μαγική λέξη, που εδώ ειδικά, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στην πρόταση δυσπιστίας, βγάζει μάτι κυριολεκτικά; Είναι να εξασφαλιστεί η κυβερνητική σταθερότητα. Σε αυτό συμπίπτουν όλα τα κόμματα, πλην ΚΚΕ. Όλα! Το λέω με κεφαλαία. Συμπίπτουν και με τις προτάσεις που κατέθεσαν ορισμένοι για εκλεκτορικό σώμα κ.λπ.. Είναι απίστευτα πράγματα και απίθανα αυτά. Καταλάβετε, κύριε Γρηγοριάδη, τι λέω.

Κυβερνητική σταθερότητα για ποιον, αλήθεια; Για να εφαρμοστεί χωρίς διακοπές η αντιλαϊκή πολιτική, την οποία όχι μόνο εφάρμοσαν όλα τα κόμματα που κυβέρνησαν μέχρι τώρα, αλλά -και αυτό είναι το δεύτερο σημείο και πολύ ισχυρό- έχουν δεσμευτεί από τα μνημόνια, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ΝΑΤΟ κ.λπ. ότι θα συνεχίσουν για πάρα πολλά χρόνια.

Ενενήντα εννιά χρόνια δεν είναι το ταμείο; Θα το καταργήσετε εσείς, της Νέας Δημοκρατίας, που είχατε βγει στα κεραμίδια; Όχι, γιατί το κράτος έχει συνέχεια και όταν λέτε συνέχεια, εννοείτε ότι έχουν συνέχεια τα συμφέροντα της αστικής τάξης και των μονοπωλίων. Παρά τις διάφορες κοκορομαχίες επιμέρους που γίνονται σε επιμέρους πράγματα, ένα είναι γεγονός: Όλα τα κόμματα στη Βουλή, πλην ΚΚΕ, έχετε βάλει την υπογραφή σας στο τρίτο μνημόνιο και δεν πρέπει να το ξεχνάει ο λαός. Ήταν το τρίτο του ΣΥΡΙΖΑ που συμπεριέλαβε και τα άλλα δύο. Έτσι δεν είναι; Μην δυσανασχετείτε. Μην σβήσουμε την ιστορία και τα

Πρακτικά!

Βέβαια, έχετε δώσει όρκους πίστης -και δίνετε όρκους πίστης όλοι και ο ΣΥΡΙΖΑ ασβαινών προπερνάει από τα δεξιά- στον καπιταλισμό, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο ΝΑΤΟ, στην επιχειρηματικότητα. Θα τρελαθούμε! Τα άπαν είναι η επιχειρηματικότητα! Τι λέτε στον κόσμο, δηλαδή; Θα τον τρελάνετε; Έντεκα εκατομμύρια Έλληνες θα γίνουν όλοι επιχειρηματίες; Αν γίνουν όλοι επιχειρηματίες, ποιος θα βγάζει τον πλούτο; Ποιος θα τον παράγει και ποιος θα τον απομυζά;

Επομένως, όλοι υποστηρίζετε την απανθρωπιά αυτού του συστήματος που στηρίζεται στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, όλοι συμφωνείτε και στηρίζετε τους κλέφτες του ιδρώτα των εργαζομένων που παράγουν τον πλούτο και θέλετε να διαιωνίσετε ακριβώς αυτήν την εξουσία.

Με αυτά τα δεδομένα, λοιπόν, δεν είναι παράξενο -ίσα ίσα είναι φυσιολογικό- να συμπίπτουν όλα τα κόμματα στον σκοπό, ανεξάρτητα από τον δρόμο. Έχουν επιμέρους διαφορές -ο ΣΥΡΙΖΑ, άλλα κόμματα- αλλά ο σκοπός είναι ένας: σταθερές κυβερνήσεις. Δεν έγινε τυχαία το άνοιγμα του θέματος της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εμείς δεν κάνουμε συνωμοσιολογία, ότι ξαφνικά συναντήθηκε η Νέα Δημοκρατία με τον ΣΥΡΙΖΑ και είπαν να ανοίξουμε αυτό το θέμα. Όχι. Αυτά έρχονται από τις πολιτικές επιλογές. Μάλιστα, παρά τις διαφανόμενες συγκρούσεις -σιγά τα αίματα λέμε εμείς, κυριολεκτικά- τις πρωινές, της αντισυνταγματικότητας κ.λπ., λέτε ακριβώς τα ίδια πράγματα. Τι λέτε; Αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση Βουλής και προκήρυξη εκλογών. Για ποιον λόγο; Για να μη διαταραχθεί η συνέχεια μιας πολιτικής. Ποιας πολιτικής; Αυτή που τσακίζει τον λαό.

Έτσι, λοιπόν, έκανε μια πάσα πάνω στη γραμμή του τέρματος ο ΣΥΡΙΖΑ στη Νέα Δημοκρατία, την πήρε τώρα και -θα το πω με ποδοσφαιρικούς όρους- βάζει γκολ. Ανοίγοντας αυτό το θέμα η πάσα δόθηκε στο ότι πάνω από εκατόν ογδόντα δεν συμφώνησαν με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό και καλά έκαναν. Έτσι το βρήκε έτοιμο η Νέα Δημοκρατία και έρχεται τώρα και προχωρά σε ανήκουστα πράγματα.

Εμείς έχουμε άποψη για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την έχουμε διατυπώσει δημόσια και δεν έχει σχέση με τα πρόσωπα. Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σκληρός πυρήνας του αστικού συστήματος, υπογράφει και νομιμοποιεί όλες τις αποφάσεις που παίρνονται από τις αντιλαϊκές κυβερνήσεις.

Να σας θυμίσω και μία ρήση του Χαρίλαου που του έλεγαν: «Κύριε Πρόεδρε, πώς θα βλέπατε την πρόταση να γίνετε Πρόεδρος της Δημοκρατίας;» και απάντησε: «Τι λες παιδάκι μου; Για να υπογράψω τα αστικά διατάγματα και τους αστικούς νόμους;». Αυτή συμπυκνωμένα είναι η άποψή μας για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η Νέα Δημοκρατία τώρα, φτάνει να λέει και μειοψηφικά να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και καταλήγει σε αυτό το εκπληκτικό «του πρεσβυτέρου».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Το αποσύραμε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Δεν πειράζει. Και μόνο που τέθηκε, δείχνει τις προθέσεις και θα το πιείτε το ποτήρι τώρα, θα τα ακούσετε.

Σκεφτείτε αυτό να συνέβαινε! Ποιος θα έδινε τη λύση; Το ληξιαρχείο. Ληξιαρχική πράξη γεννήσεως! Έναν χρόνο μεγαλύτερος, Πρόεδρος της Δημοκρατίας! Έναν χρόνο μικρότερος, έχασες! Ανέκδοτα και επιθεωρήσεις θα γίνονταν με αυτήν τη λογική.

Με αυτό μπορεί να γελάει κανένας, αλλά δείχνει με πόση επιμονή -αδίστακτα, θα έλεγα- θέλετε πέρα κι έξω από οτιδήποτε άλλο να διασφαλίσετε τη συνέχεια αυτής της αντιλαϊκής πολιτικής, όλοι σας, γιατί γνωρίζετε ποια είναι αυτή η πολιτική.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Αυτό μπορεί να σας κάνει και κυβέρνηση.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Ο ΣΥΡΙΖΑ τι έκανε και τι λέει; Αξιοποίησε -και καλά έκανε- την αδυναμία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας για να αλλάξει η κυβέρνηση. Του δόθηκε αυτή η δυνατότητα. Τη χρησιμοποίησε. Βέβαια, αυτό ήταν δράμα και τραγικό. Η λέξη αλλαγή έγινε εναλλαγή. Κι όχι απλά εναλλαγή. Καθάρισε εκεί που δεν μπορούσαν οι προηγούμενοι. Και δεν θα

μπορούσαν να σταθούν ούτε η Νέα Δημοκρατία, ούτε το ΠΑΣΟΚ, ούτε μαζί με εκείνο το ξεσκήκωμα του λαού που υπήρχε κόντρα στη βάρβαρη αντιλαϊκή πολιτική των μνημονίων κ.λπ..

Ό,τι έκανε η σοσιαλδημοκρατία σε όλη της την ιστορία -αυτό που έλεγε ο Ανιέλι «όταν δεν μπορεί η Δεξιά, υπάρχει η χρήσιμη Αριστερά»- αυτό πέτυχε και χειρότερα ακόμα. Νομιμοποίησε αντιλήψεις και ιδέες με τον δήθεν μανδύα της Αριστεράς στον κόσμο και τον έστειλε κυριολεκτικά στην απογοήτευση, όπως είναι η επιχειρηματικότητα, όπως λέτε, η ιδιωτική πρωτοβουλία, ο αντιαμερικανισμός.

Σας ευχαρίστησαν γι' αυτό. Γι' αυτό και ο κ. Τσίπρας έκανε στάση στη Μεγάλη Βρετανία. Πού να πάει έξω από την Αμερικανική Πρεσβεία; Και το μεγαλύτερο θράσος είναι τι είπε χθες το βράδυ. Είπε ότι δεν είναι μαραθώνιος για να έχει τερματισμό. Αυτά ζητάγε η Αμερικανική Πρεσβεία όλα τα χρόνια. «Κάντε την πορεία για το Πολυτεχνείο, αλλά μην έρχεστε στην αμερικανική Πρεσβεία». Το είχε στηρίξει ο Λαλιώτης -μάλιστα, ήταν από αυτούς που ήταν στο Πολυτεχνείο- αλλά πήγε άψαλτος και συνεχίστηκε αυτό το πράγμα.

Και για να το διορθώσει, έκανε κάτι χειρότερο. «Άλλωστε», λέει, «ο Κλίντον ζήτησε συγγνώμη». Ξέρετε ότι, από τότε που βγήκε η συγγνώμη, χάθηκε το φιλότιμο. Όμως, η συγγνώμη έχει μία ιστορική συγκυρία. Την ζήτησε, όταν έσφαζε την Γιουγκοσλαβία το 1999. Χαιρέτιζε ο Συνασπισμός τότε τον Κλίντον ότι θα αλλάξει την πορεία της ιστορίας.

Βέβαια, ο ΣΥΡΙΖΑ λέει τώρα ότι ανοίγοντας αυτό το θέμα κ.λπ. για να κρύψει μία σειρά πράγματα, ήθελε να αντιμετωπίσει τον νεοφιλελευθερισμό. Μία πολύ απλή ερώτηση. Όμως, εμείς δεν πιστεύουμε ότι είναι ανίκανοι ούτε ότι δεν είναι έξυπνα τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ και όσοι βρίσκονται γύρω-γύρω. Καλά, δεν περιμένετε ότι μπορεί να έρθει η Νέα Δημοκρατία; Δεν περιμένετε αυτή την εξέλιξη; Την περιμένετε αυτή την εξέλιξη.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

(Διαμαρτυρίες από την πτέρυγα του ΚΚΕ)

Το περιμένετε μια χαρά. Περιμένετε, είχαν καταγραφεί όλα αυτά, ότι δηλαδή θα εξελιχθεί έτσι η ιστορία και θα εκλεγεί η Νέα Δημοκρατία. Άρα εδώ τι υπάρχει; Τι υπερισχύει; Ποιος είναι ο ανώτατος νόμος; Η προστασία της αντιλαϊκής πολιτικής. Γι' αυτό και ανοίξατε το θέμα κι αφήστε τα όλα τα υπόλοιπα.

Δεύτερον, πώς το είπατε; Εποικοδομητική πρόταση δυσπιστίας. Παρόμοια πρόταση είχε και η Νέα Δημοκρατία για εξασφάλιση τετραετίας. Παρεμπιπτόντως ξερογλείφονται και οι υπόλοιποι. Δεν πάει να τα κάνει ρημαδιό; Να μην διακόπτεται η κυβέρνηση. Εσείς που λατρεύετε τον κοινοβουλευτισμό και τη λαϊκή έκφραση πώς μπορείτε να δεχθείτε να θεσμοθετείτε -για τον ΣΥΡΙΖΑ λέω- κυβέρνηση μειοψηφίας μέσα στη Βουλή; Πώς μπορείτε να λέτε ότι μία κυβέρνηση που δεν έχει τη νομιμοποίηση της Βουλής, που την έχετε στα ύψη, που δεν έχει και τη λαϊκή νομιμοποίηση να συνεχίζει να κυβερνά μέχρι να βρεθεί εναλλακτικός Πρωθυπουργός; Τι είναι αυτό; Δεν είναι έκτρωμα; Γιατί το κάνετε αυτό; Ακριβώς για τον όρκο πάνω στη σταθερότητα.

Τα λέω αυτά, επειδή λέτε πολλά για τη λαϊκή νομιμοποίηση. Λέει η Νέα Δημοκρατία -τα έλεγε και ο ΣΥΡΙΖΑ πριν- έχουμε τη λαϊκή νομιμοποίηση από τις εκλογές. Με συγχωρείτε. Ποια νομιμοποίηση; Πόσο έχετε στο σύνολο του εκλογικού σώματος; Έχετε 23%. Πόσο έχει ο ΣΥΡΙΖΑ; Τόσο έχει κι αυτός. Μπορεί και λιγότερο. Άρα ποια νομιμοποίηση; Με 23%;

Δεύτερο θέμα, λέει πάλι ο ΣΥΡΙΖΑ σαν επιχείρημα, ότι βάζουμε κι ασφαλυστικές δικλίδες, αντίβαρα. Ποιο αντίβαρο; Απλή αναλογική. Γιατί; Απαγορεύει η απλή αναλογική να γίνει κυβέρνηση αντιλαϊκή;

Πρώτον, δεν είναι απλή αναλογική γιατί βάζετε ότι δίνετε 10% μπόνους. Δεύτερον, δεν βάζετε το 3%. Τρίτον, εμποδίζει η απλή αναλογική να σχηματιστεί οποιαδήποτε αντιλαϊκή κυβέρνηση; Όχι. Δεν είναι δηλαδή, αντίβαρο. Αυτά λέτε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως της ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα τελειώσω, κύριε Πρόεδρε.

Βέβαια, εδώ υπάρχει μία εξήγηση. Γιατί αν υποχρεωθεί το σύστημα -και το έχει αποδείξει- να κάνει τέτοια κυβέρνηση, χαλάει

η σούπα του δικομματισμού, το να υπάρχουν δυο-τρία κόμματα που έχουν την ίδια πολιτική, αλλά τσακώνονται στα επιμέρους. Και αυτό φάνηκε και στην παλιότερη, αλλά και στην πρόσφατη πολιτική ιστορία της Ελλάδας. Δηλαδή, όταν υποχρεώθηκε το σύστημα να κάνει κυβέρνηση η Νέα Δημοκρατία-ΠΑΣΟΚ-ΛΑΟΣ, το ΠΑΣΟΚ έπαθε συντριβή. Το ΛΑΟΣ εξαφανίστηκε. Το ίδιο και η ΔΗΜΑΡ μετά. Κι αυτό δεν βολεύει πάντα το πολιτικό και το οικονομικό σύστημα που θέλει διαφορετικούς παίκτες στην ίδια ομάδα.

Επομένως, ένας είναι ο σκοπός. Όποια ρωγμή μπορεί να υπάρξει στο σύστημα που θα την αξιοποιήσει ο λαός για να δυναμώσει τον αγώνα του και να προχωρήσει και σε γενικότερες αλλαγές και ανατροπές, προσπαθείτε να την κλείσετε από παντού. Όπως κάνατε με το άρθρο 48, για την κατάσταση πολιορκίας για το οποίο δεν μιλάει κανένας, έτσι και με αυτό.

Λαϊκά δημοψηφίσματα, λέει, είναι το δεύτερο αντίβαρο. Ξέρετε, στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σκοινί. Δημοψήφισμα 2015: τι διαλέγετε; Να σας κρεμάσουμε ή να σας εκτελέσουμε; Αυτό ήταν το δίλημμα που βάλατε. Και αρνηθήκατε πεισματικά να βάλετε και τρίτο ερώτημα. Και τέταρτο που βάζαμε εμείς σαν Κομμουνιστικό Κόμμα με κάτι βλακώδεις απαντήσεις, ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να κάνουμε τέτοια πρόταση και δεν μπορεί η Βουλή να το υιοθετήσει.

Για να δούμε αυτό το δημοψήφισμα, για το οποίο όλοι σας λέτε διάφορα. Μαζεύονται πεντακάσιες χιλιάδες υπογραφές για ένα εθνικό ζήτημα. Ποιος θα αποφασίσει αν θα γίνει δημοψήφισμα ή όχι; Οι εκατόν πενήντα ένας. Άρα εκ των προτέρων ακυρώνει. Αν πουν οι εκατόν πενήντα ένας ότι δεν είναι εθνικό ζήτημα ή ότι δεν είναι σοβαρό εθνικό ζήτημα, ακυρώνεται και μένουν με τις υπογραφές στα χέρια. Μαζεύουν ένα εκατομμύριο για κοινωνικό ζήτημα. Το ίδιο. Πάλι οι εκατόν πενήντα ένας θα αποφασίσουν.

Έχει και την κορυφή του «εκτός από τα δημοσιονομικά». Γιατί άραγε τα εξαιρείτε αυτά; Κατ' αρχάς τα εξαιρείτε γιατί στα δημοσιονομικά είναι τα άμεσα προβλήματα του κόσμου που τα νιώθει στο πετσί του. Γι' αυτό καταβαίνει κάθε μέρα. Και δεν είναι όλοι κομμουνιστές που κατεβαίνουν. Γι' αυτό διαμαρτύρεται. Εκεί θα φάτε μαύρο, πώς να το πω; Αν μπουν τέτοια πράγματα κι αν το επιτρέψει η Βουλή. Το ένα είναι αυτό.

Δεύτερον, είναι η «μαμά». Ποια είναι η «μαμά»; Η Ευρωπαϊκή Ένωση που καθορίζει τα πάντα, ελέγχει τους προϋπολογισμούς κι όλα τα υπόλοιπα.

Τέλος, να απευθύνω ένα ερώτημα στον ΣΥΡΙΖΑ. Όταν εμείς ζητήσαμε δημοψήφισμα για το Μάαστριχτ, ξέρετε τι ακούσαμε εδώ στη Βουλή; Ήμουν εισηγητής του Κομμουνιστικού Κόμματος. Το απέρριψε ο Συνασπισμός μετά βδελυγμίας. Γιατί μπορεί, λέει, ο λαός να παρασυρθεί και να καταστρέψει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Τι έγιναν τα δημοψηφίσματα στη Γαλλία, στη Δανία; Τους έβαζαν να ψηφίσουν μέχρι να πουν «ναι». Ποτέ δεν αναγνώρισαν το «όχι». Έτσι δεν είναι; Αυτή δεν είναι η πραγματική ιστορία; Είναι μία κοροϊδία απέναντι στον ελληνικό λαό.

Και ρωτάμε όλους εσάς που πουλάτε πατριωτισμό. Ακόμα και με δημοψήφισμα μπορεί να αλλάζουν τα όρια της ελληνικής επικράτειας; Εσείς που μιλάτε όλοι για την πατρίδα! Μπορούν; Έχουν δικαίωμα είτε να τα μειώνουν είτε να παίρνουν ξένα; Αυτό δεν λέει το άρθρο 27; Και μάλιστα τι λέει το άρθρο 27; Ότι μπορεί με νόμο που θα ψηφίζεται από την πλειοψηφία της Βουλής, δηλαδή με εκατόν πενήντα μία ψήφους, να αλλάζουν τα όρια της επικράτειας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Τα έξι μίλια να γίνουν δώδεκα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Έτσι είναι τα όρια; Και γιατί να μην δώσουμε και ένα-δυο ησράκια, αφού το απαιτούν οι Αμερικάνοι και θα έχουμε συνδιαχείριση στο Αιγαίο; Κι αυτό δεν είναι μείωση της επικράτειας; Γιατί δεν γράφετε «τα έξι να γίνουν δώδεκα» και λέτε γενικά «επικράτεια»; Η επικράτεια είναι επικράτεια. Σύνορα είναι. Μην τρελαθούμε τώρα. Ξέρουμε κι εμείς τι γίνεται. Και ξέρουμε και τι κρύβεται πίσω από όλα αυτά, όλα αυτά τα χρόνια. Γιατί δεν τα αλλάζατε ή δεν το βάζατε για αναθεώρηση;

Τέλος, είπε ο Γιώργος Μαρίνος στο άρθρο 2 ότι, χωρίς νόμο και απόλυτη πλειοψηφία, δεν είναι δεκτή στην επικράτεια ξένη

δύναμη, στρατιωτική δύναμη, ούτε μπορεί να διαμένει σε αυτή ή να περάσει μέσα από αυτή. Εσείς του ΠΑΣΟΚ, ΠΑΣΟΚ ήσασταν από όσο ξέρω, τώρα ΚΙΝΑΛ...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Εδώ είμαστε όλοι ΠΑΣΟΚ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Εντάξει! Καλά το είπα, λοιπόν.

Εσείς, όταν ήσασταν κυβέρνηση το 1999, με ποιον νόμο που ψηφίστηκε από τη Βουλή επιτρέψατε τη διέλευση νατοϊκών στρατευμάτων από την ελληνική επικράτεια; Με κανέναν. Και αυτά τα γράφετε στα παλιά σας τα παπούτσια. Φυσικά, όταν γίνεσαι συνένοχος σε δολοφονίες λαών, καλά κάνεις και παίρνεις και την ευθύνη. Γι' αυτό ο κόσμος είχε βγει στον δρόμο τότε.

Δεύτερο θέμα...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Κύριε Παφίλη, μιλάτε ήδη είκοσι λεπτά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Ναι, είδατε πώς περνάνε τα χρόνια;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Και τα χρόνια και η ώρα. Μη μας αφήσουν πίσω εμάς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ: Να τελειώσω γι' αυτό το θέμα του περιβόητου πατριωτισμού. Η κ. Μπενάκη είχε πει ότι, δυστυχώς, τα επόμενα χρόνια, με τις εξελίξεις που υπάρχουν -και αυτό το είπε πάνω στην ανατροπή του σοσιαλισμού και στη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, γιατί είχαν μυαλό και έβλεπαν κιόλας-, θα αναγκαστούμε να εκχωρήσουμε τμήματα της κυριαρχίας της χώρας μας σε άλλα κέντρα και αυτό θα είναι ολέθριο.

Μας κατηγορείτε, λοιπόν, ότι είμαστε διεθνιστές. Εμείς είμαστε διεθνιστές. Βεβαίως είμαστε. Είμαστε με τα συμφέροντα όλων των εργαζομένων. Όμως κι εσείς είστε διεθνιστές και μάλιστα πολύ βαθιά, με τα συμφέροντα του κεφαλαίου, με το ΝΑΤΟ, με τους σφαγείς των λαών, με τους ιμπεριαλιστές, με την Ευρωπαϊκή Ένωση κ.λπ..

Επομένως να κάνουμε λογαριασμό περί πατρίδας, περί συνόρων, περί κυριαρχικών δικαιωμάτων και πολλών άλλων. His master's voice. Διατάζει ο Πάιπ και χτυπάτε προσοχές! Τέτοιος πατριωτισμός!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Δημήτριος Βίτσας): Κύριε Τζανακόπουλε, επειδή ζητήσατε τον λόγο, θα ήθελα να ενημερώσω ότι θα μιλήσει πρώτα ο κ. Φωτήλας, ο οποίος περιμένει πολύ υπομονετικά, θα μιλήσει και η κ. Λιακούλη και αμέσως μετά εσείς.

Κύριε Φωτήλα, έχετε τον λόγο.

ΙΑΣΟΝΑΣ ΦΩΤΗΛΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Κατρουγκάλε, μιλήσατε το πρωί για υποκρισία και κόλπα. Ας μιλήσουμε, λοιπόν, για υποκρισία και κόλπα.

Πρώτη υποκρισία και πρώτο κόλπο: Δώσατε συγκεκριμένη κατεύθυνση στο άρθρο 32, πιστεύοντας ότι έτσι θα δεσμεύατε την επόμενη Βουλή. Επιδείξατε, θα έλεγα, μια αλαζονική συμπεριφορά, σαν να συμπεριφερόσασταν απέναντι σε μαθητές του δημοτικού.

Και, τέλος πάντων, μπορεί να μην είμαστε καθηγητές πανεπιστημίου όλοι ή μπορεί να μην είμαστε της εμβέλειας ενός Ευάγγελου Βενιζέλου -του οποίου την απουσία θα μου επιτρέψετε να σημειώσω ως μεγάλη έλλειψη σήμερα από το Κοινοβούλιο, στη σημερινή συζήτηση γίνεται ακόμα πιο έντονη-, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν είμαστε μαθητές του δημοτικού.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ**)

Σας απαντήσαμε από την πρώτη στιγμή, με επιχειρήματα, ότι δεν ισχύουν τα περί δεσμευτικότητας των κατευθύνσεων. Το Σύνταγμα μας είναι ξεκάθαρο, όπως και ο Κανονισμός της Βουλής. Η προτεινόμενη Βουλή προτείνει τις διατάξεις προς αναθεώρηση, μεσολαβούν οι κρίσιμες εκλογές και η Αναθεωρητική Βουλή, με νωπή πλέον τη λαϊκή εντολή, τις επεξεργάζεται και τις διαμορφώνει. Αυτό, άλλωστε, λέει και η πλειονότητα των ειδικών. Οι κατευθύνσεις χρειάζονται, για να ξέρει ο ελληνικός λαός τι πιστεύει και τι προσβέβει η κάθε πολιτική δύναμη, ώστε, στις εκλογές που μεσολαβούν, να αποφασίσει ποιος τον εκπράζει περισσότερο.

Εμείς ήμασταν ξεκάθαροι από την πρώτη στιγμή. Εσείς συνεχίσατε την υποκρισία και τελικά πέσατε στην παγίδα, την οποία οι ίδιοι, μόνοι σας, προσπαθήσατε να στήσετε. Και δεν σας ρίξαμε εμείς, σας έριξε το ίδιο το Σύνταγμα και οι μηχανισμοί άμυνας που διαθέτει απέναντι σε υποκριτές και κολπατζήδες, όπως του λόγου σας.

Υποκρισία και κόλπο νούμερο δύο: Όπως είπα, δώσατε στην πρότασή σας συγκεκριμένη κατεύθυνση, πιστεύοντας ότι μ' αυτόν τον τρόπο δήθεν θα μας εγκλωβίσετε. Μας ρωτάτε: «Γιατί ψηφίσατε την πρότασή μας, αφού δεν συμφωνούσατε με αυτή;». Η απάντησή είναι απλή. Γιατί δεν θέλαμε να πετάξουμε στον κάλαθο των αχρήστων άλλη μία ιστορική ευκαιρία.

Αφού ξεκαθαρίσαμε ότι για εμάς καμμία κατεύθυνση δεν δεσμεύει στο ελάχιστο την επόμενη Βουλή, ψηφίσαμε την πρότασή σας, μόνο ως προς την αναγκαιότητα αναθεώρησης της συγκεκριμένης διάταξης. Άλλωστε, μόνο αυτό μπορεί να κάνει η προτεινόμενη Βουλή. Το κάναμε, γιατί για εμάς προείχε και προέχει η ανάγκη αναθεώρησης της διάταξης και όχι η ανάγκη για επικοινωνιακά παιχνίδια.

Όμως, ως υποθέσουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι δεχόμασταν τον δικό σας τρόπο και καταθέταμε ξεχωριστή πρόταση, με διαφορετική κατεύθυνση. Τι θα γινόταν; Το άρθρο δεν θα έπαιρνε εκατόν ογδόντα και μάλλον ούτε εκατόν πενήντα μία ψήφους. Και έτσι σήμερα δεν θα ήταν καν ανάμεσα στα αναθεωρητέα άρθρα. Θα με ρωτήσετε: Πώς θα ήταν δυνατόν να γίνει κάτι τέτοιο; Θα σας απαντήσω: Όπως ακριβώς έγινε με το άρθρο 30.

Στο διά ταύτα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, παίξτε στα ζάρια τη συνταγματική Αναθεώρηση, αδιαφορώντας για την αναγκαιότητα αναθεώρησης της συγκεκριμένης διάταξης. Και έχετε σήμερα το θράσος να μιλάτε για συνανέσεις, κόλπα και υποκρισίες. Ντροπή σας!

Υποκρισία και κόλπο νούμερο τρία: Είπαμε το πρωί ότι μας εξέπληξε η επιμονή του ΣΥΡΙΖΑ για άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό. Κι αυτό γιατί, από τη στιγμή που το άρθρο 30 δεν βρίσκεται ανάμεσα στα αναθεωρητέα άρθρα, οποιαδήποτε συζήτηση περιττεύει. Απαγορεύεται να μιλάμε για άμεση εκλογή, αφού δεν δύναται να αναθεωρηθεί το άρθρο 30.

Και μη μου πείτε πως η αναθεώρηση του άρθρου 30 δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να πάμε σε άμεση εκλογή στο άρθρο 32. Και τότε, γιατί φέρατε προς αναθεώρηση το άρθρο 30, αν δεν ήταν απαραίτητο να αναθεωρηθεί; Σκοπός σας ήταν να περάσετε και τα δύο άρθρα -και το 30 και το 32-, ώστε να υποστηρίξετε στη συνέχεια το σκεπτικό σας. Όμως μερικοί Βουλευτές σας, που σήμερα ή δεν έχουν εκλεγεί ή κρύβονται, δεν σας το επέτρεψαν, καταψηφίζοντας τόσο το άρθρο 30 όσο και το άρθρο 32.

Παρά ταύτα, εσείς σήμερα συνεχίζετε να υποστηρίζετε την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό, ενώ γνωρίζετε ότι αυτό δεν είναι εφικτό. Και μιλάτε για υποχρέωση της σημερινής Βουλής να τηρήσει την κατεύθυνση της προηγούμενης, τη στιγμή που η προηγούμενη Βουλή καταψήφισε την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό. Η απόλυτη υποκρισία!

Ας μιλήσουμε ειλικρινά. Η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν συμβαδίζει με τη μορφή του πολιτεύματος ως Προεδρευόμενη Δημοκρατία. Και όπου υπάρχει, όπως στη Βουλγαρία, για παράδειγμα, μόνο προβλήματα δημιουργεί καθημερινά.

Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι μια διαδικασία που καλό είναι να απέχει κατά το δυνατόν από κομματικούς υπολογισμούς. Σύμφωνα άλλωστε με το Σύνταγμα αλλά και με τον Κανονισμό της Βουλής στο άρθρο 140 παράγραφος 4, η εκλογή γίνεται χωρίς πολιτική συζήτηση, για να μην προσλάβει έντονο κομματικό χαρακτήρα.

Εάν τελικά πηγαίναμε σε άμεση εκλογή από τον λαό, το μόνο σίγουρο είναι ότι θα προσελάμβανε αμιγώς κομματικό χαρακτήρα. Σκεφτείτε ότι θα χρειαζόταν μέχρι και ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της ισότητας των όρων μεταξύ των υποψηφίων. Ενδεχομένως θα είχαμε τηλεοπτικές αναμετρήσεις, θα είχαμε debate, γιατί δεν γίνονται βέβαια εκλογές στα βουβά.

Συνεπώς θα είχαμε έναν κομματικό αναβρασμό σε όλη τη χώρα και θα αποκτούσαμε έναν κομματικό Πρόεδρο σε εθνικό επίπεδο, αφού η κομματική διάσταση του θέματος θα είχε ξεπεράσει τα όρια του Κοινοβουλίου. Σε περίπτωση δε που εκλεγόταν ο εκλεκτός της αντιπολίτευσης, την επομένη κιόλας είναι δεδομένο πως η αντιπολίτευση θα ζητούσε άμεσα την παραίτηση της

κυβέρνησης.

Ακόμα περισσότερο, σκεφτείτε τι θα συνέβαινε σε περίπτωση που ο εκλεγμένος, προτεινόμενος από την αντιπολίτευση, Πρόεδρος διαφωνούσε σε καίρια ζητήματα με την κυβέρνηση. Ακόμα κι αν δεν είχε την αρμοδιότητα -που δεν θα την είχε-, θα είχε ένα είδος νωπής λαϊκής εντολής.

Το προβληματικό δε της ως άνω πρότασης αναγνώρισαν όχι μόνο όλες οι πολιτικές δυνάμεις της προτεινόμενης Βουλής, αλλά ακόμα και Βουλευτές της δικής σας παράταξης, που καταψήφισαν την αναθεώρηση και των δύο άρθρων, και του 30 και του 32.

Αναρωτιέμαι, ειλικρινά, ποια είναι η θέση των Βουλευτών σας που καταψήφισαν την πρόταση του κόμματός σας για αναθεώρηση των άρθρων 30 και 32; Σήμερα στηρίζουν την πρότασή σας ή την καταψήφίζουν, όπως έκαναν και στις δύο συνεδριάσεις της προτεινόμενης Βουλής; Και, αν σήμερα τη στηρίζουν, τι είναι αυτό που μεσολάβησε και τους έκανε να αλλάξουν άποψη;

Θα ήθελα να ακούσω, για παράδειγμα, τι έχει να πει για όλα αυτά ο κ. Φίλης ή η κ. Κασσιμάτη, που στην προτεινόμενη Βουλή καταψήφισαν και τα δύο άρθρα και σήμερα είναι Βουλευτές της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ή ο κ. Θεοχαρόπουλος, ο οποίος μάλιστα ψήφισε στη μία ψηφοφορία έτσι και στην άλλη ψήφισε «γιουβέτσι». Βέβαια, ο κ. Θεοχαρόπουλος αλλάζει απόψεις πιο συχνά κι από ό,τι ο κ. Κατρούγκαλος μαντηλάκια!

Βλέποντας τη λίστα των ομιλητών, παρατηρώ ότι κανένας από αυτούς τους Βουλευτές δεν έχει χτυπήσει την κάρτα του για να μιλήσει, δεν έχει δηλώσει, και κρύβεται, δεν έχει εμφανιστεί.

Εσείς, κύριε Κατρούγκαλε, μήπως ξέρετε να μας πείτε ποια είναι η θέση των Βουλευτών και των στελεχών σας που είχαν καταψήφισε τις διατάξεις στην προτεινόμενη Βουλή;

Συμπερασματικά, ακόμα και σ' αυτό το καίριο ζήτημα της Αναθεώρησης του Συντάγματος, η Αξιωματική Αντιπολίτευση δείχνει πόσο λίγη είναι. Τα πάντα γι' αυτή σχετίζονται μόνο με τις μικροκομματικές της σκοπιμότητες.

Δεν πειράζει, θα έχετε τέσσερα χρόνια για να ξανασκεφτείτε από τη θέση της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, εκεί που σας έταξε ο λαός, την πολιτική τακτική και στρατηγική σας, για να γίνετε πιο σοβαροί και πιο πειστικοί.

Εμείς, ωστόσο, στη Νέα Δημοκρατία συνεχίζουμε σταθερά στον δρόμο της ανάπτυξης της χώρας, όπως υποσχεθήκαμε στον λαό στις 7 Ιουλίου.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Ευχαριστούμε.

Η κ. Λιακούλη από το Κίνημα Αλλαγής έχει τον λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΙΑΚΟΥΛΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει ένα μόνιμο μοτίβο στην πολιτική ζωή της χώρας: η διαρκής εκλογολογία. Είναι ένας εθισμός στην ίδια τη διαδικασία των εκλογικών αναμετρήσεων, στην προσμονή τους, στους υπολογισμούς των αποτελεσμάτων κ.ο.κ..

Δεν έχει, αλήθεια, καμμία σημασία πόσο καινούργια είναι μια κυβέρνηση τελικά, δεν έχει σημασία αν μετράει μήνες, όπως η τωρινή, ή και χρόνια. Όλο το πολιτικό σύστημα, η πλειοψηφία των μέσων ενημέρωσης, οι απλοί πολίτες της χώρας στους χώρους εργασίας, στους χώρους διασκέδασης, στα σπίτια, σκέπτονται, εκφράζονται και δρουν με το χέρι στο κουμπί του εκλογικού reset. Έτσι τους εκπαιδεύσαμε.

Προφανώς, η δημοκρατική διαδικασία περνάει οπωσδήποτε και από τη διαδικασία των εκλογών, αλλιώς, σύμφωνα με την αντίληψη του ισχύοντος πολιτικού συστήματος, δημοκρατία δεν υπάρχει.

Ως συνήθως, όμως, εμείς, ως λαός εξόχως μεσογειακός, μ' αυτό το ταπεραμένο, συναισθηματικός και αυθόρμητος, οξυδερκής, αλλά και ανυπόμονος και αρνούμενος να υποταχθεί στις συνήθεις θεσμικές νόρμες των υπολοίπων Ευρωπαίων και της σταθερότητας που συνήθως τους διακρίνει, διαφέρουμε. Και αν εξαιρέσουμε τη γειτονική μας Ιταλία, η οποία μας ανταγωνίζεται στα ίσια στη συχνότητα των εκλογικών αναμετρήσεων, διαφέρουμε πολύ από τις υπόλοιπες δημοκρατίες του δυτικού κόσμου.

Με τη σημερινή δέσμη τροποποιούμενων διατάξεων του Συντάγματος κάνουμε ευτυχώς κάτι γι' αυτό. Σκοτώνουμε ένα κοι-

μάτι του πολιτικού αυθορμητισμού μας, προκειμένου να αποκτήσουμε έναν ορθολογικό εκλογικό κύκλο.

Προφανώς, η τροποποίηση των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 32 για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας δεν θα μας σώσει ολοκληρωτικά από την αγαπημένη συνήθεια, δηλαδή τη διακοπή του έργου μιας κυβέρνησης πριν από τη συμπλήρωση της τετραετίας. Ωστόσο, αποτελεί -πρέπει να το παραδεχτούμε- ένα κάποιο βήμα, παρά τις φωνές και τις οίμωγες που ακούστηκαν το πρωί περί ενστάσεων αντισυνταγματικότητας. Είναι πρωφανές, καινοφανές. Τα συγχαρητήριά μου γι' αυτό. Ήταν κάτι το οποίο θα μελετήσουμε, πολύ προσεκτικά. Το πώς το σκεφτήκατε είναι και αυτό μια πρωτοτυπία.

Δεν θα μπορούσε, όμως, να γίνει αλλιώς, παρά να προχωρήσουμε. Υπήρξαν, βλέπετε, τα δραματικά γεγονότα και η πρόσφατη πολιτική μας ιστορία, ο χειμώνας του 2014 και του 2015 και λίγο αργότερα, που αιφνιδιαστικά διακόπηκε μια περίοδος εξαιρετικά σημαντική για την τότε προσπάθεια που κατέβαλλε η χώρα, προκειμένου να ορθοποδήσει και να γλιτώσει από τον βραχά της χρεοκοπίας και από τον βραχνά των μνημονίων, που αναπόφευκτα τη συνόδευαν.

Ήταν μια περίοδος που ο ΣΥΡΙΖΑ, που έκανε σήμερα την ένσταση, θυμίζω, και οι πολιτικοί σύμμαχοί του, εκμεταλλευόμενοι στο έπακρο θεσμικά κενά του Συντάγματος τότε ή, αν θέλετε, διατάξεις που αναφέρονταν σε άλλες, σταθερότερες και λιγότερο επικίνδυνες πολιτικές εποχές, κατάφεραν να αναρριχηθούν στην εξουσία, με ό,τι αυτό συνεπαγόταν για την Ελλάδα.

Οι συνέπειες αυτές της κυβερνητικής εναλλαγής πολλές και όχι συνηθισμένες. Θυμόμαστε όλοι τότε την ατιμωτική αποπομπή της προηγούμενης κυβέρνησης. Μετά θυμόμαστε τη λάτιν τύπου λαϊκή φέστα υποστήριξης της νέας κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ στην πλατεία Συντάγματος, εν όψει της διαπραγμάτευσης των νέων όρων με τους εταίρους. Έτσι είχε ονομαστεί.

Θυμόμαστε τη σημειολογία των εμπριμέ πουκάμισων του τότε «τσάρου της οικονομίας» κ. Βαρουφάκη, του νυν ορκισμένου εχθρού σας, και τις αναλύσεις για τη σπουδαιότητα στα Eurogroup και το Euro Working Group, όπου παίζονταν στα ζάρια, από πλευράς της ελληνικής εκπροσώπησης, οι τύχες και το μέλλον της χώρας.

Τι να πρωτοθυμηθώ; Εκείνο το ψευδεπίγραφο δημοψήφισμα, με το ακατανόητο ερώτημα που τέθηκε στους Έλληνες πολίτες, του οποίου το αποτέλεσμα δεν δίστασε η τότε κυβέρνηση να το απεμπολήσει και να το χρησιμοποιήσει κατά το δοκούν; Ιστορία μας είναι όλα αυτά, καταγεγραμμένα δημοσιεύματα, ιστορικά κείμενα, ντοκουμέντα.

Θυμόμαστε, λοιπόν, τα capital controls που ακολούθησαν, με τους πολίτες να ξεροσταλιάζουν στα ΑΤΜ, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη χρηματική δόση της ημέρας -60 ευρώ σας θυμίζω, γιατί εσείς τότε δεν παίρνατε τόσα-, τη συνεπακόλουθη κατάρρευση κάθε είδους εμπορικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, θυσίες και πάλι θυσίες.

Θυμόμαστε το έστω 0,5% της ισχύος ανάπτυξης, που, ωστόσο, ποτέ δεν καταφέραμε να δούμε αν θα γιγαντωνόταν, όπως όλα έδειχναν, αφού ακολουθήθηκε από τα δικά σας μείον 1,5% και μείον 2% των επόμενων ετών, τότε -θυμίζω ακόμη- που το mail Χαρδούβελη άρχισε να φαίνεται σαν απλή ασπιρίνη μπροστά στη βαθιά και βαριά «χημειοθεραπεία» που ετοιμάζατε με το τρίτο μνημόνιο, την επονείδιστη κυρία Πρόεδρο της τότε Βουλής, τον απόλυτο ευτελισμό των κοινοβουλευτικών διαδικασιών μέσα από θεσμικά καφόνια που ξεκινούσαν τα ξημερώματα, τις εικόνες ντροπής, να κοιμούνται οι Βουλευτές το πρωί στα έδρανα της Ολομέλειας εξαντλημένοι, το τρίτο σκληρότερο μνημόνιο κι εσάς, κυρίες και κύριοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, να προβαίνετε σε αλληπάλληλες κυβιστήσεις, προκειμένου να δικαιολογήσετε τα αδικαιολόγητα και πρωτίστως τους εαυτούς σας. Γι' αυτό διαθέτω μια ευαισθησία, όταν ακούω για ενστάσεις αντισυνταγματικότητας.

Ευτυχώς όλα αυτά πέρασαν. Η βαλβίδα της χύτρας της λαϊκής οργής έναντι του παλαιού πολιτικού συστήματος αποσυμπιέστηκε. Αποσυμπιέστηκε, ξέρετε, όταν οι πολίτες διαπίστωσαν ότι οι νέοι δεν διέθεταν ούτε «λεφτόδεντρα» ούτε νέους τρόπους εκβιασμού των οικονομικών μας εταίρων, όπως υπόσχονταν. Δεν

έσκιζαν τα μνημόνια, ούτε με ένα άρθρο, ούτε τα κατήργησαν.

Όταν η πλειοψηφία των πολιτών, λοιπόν, κατάλαβε πως η χώρα έπρεπε να παραμείνει εντός δυτικής και ευρωπαϊκής πραγματικότητας, φάνηκε ότι ξεκίνησε και η δική σας πολιτική ενηλικίωση. Μιλώ, βεβαίως, με σχετικούς όρους και όχι απόλυτους. Βέβαια, αυτό μας κόστισε κάτι παραπάνω, 60 με 70 δισεκατομμύρια ευρώ, σύμφωνα με συντηρητικούς υπολογισμούς, 100 δισεκατομμύρια λένε άλλοι.

Εν πάση περιπτώσει, ένα θεσμικό κενό στο Σύνταγμα -αυτό λέει η ιστορία, για αυτό τα θυμίζω αυτά-, μια πεπαλαιωμένη διάταξη μας κόστισε κάπου τόσο. Φαίνεται πως, έστω και δύσκολα, σταδιακά, λοιπόν, ενηλικιώνόμαστε ως πολιτικό σύστημα. Η δύσκολη ενηλικίωση είναι ίδιον των ατίθασων παιδιών, τολμά να πω ίδιον των ατίθασων λαών.

Αυτό θεραπεύουμε σήμερα με την τροποποίηση του άρθρου 32 παράγραφου 4 και 5 του Συντάγματος και ευτυχώς το θεραπεύουμε από κοινού και ας μη γίνονται δεκτές οι περαιτέρω προτάσεις του Κινήματός μας, που θα συνιστούσαν ακόμη αποτελεσματικότερες ασφαλιστικές δικλίδες προς αποφυγή όλων όσα προηγούμενες αναφέρθηκαν ιστορικά.

Εν τάχει, λοιπόν, περνά σε κάποιες από τις τροποποιούμενες διατάξεις, με επισημάνσεις σε τίτλους. Ξεχωρίζω το άρθρο 68 παράγραφος 2, που αφορά την ύψιστη μορφή του κοινοβουλευτικού ελέγχου, δηλαδή τη συγκρότηση εξεταστικών επιτροπών.

Η πρόταση ανθεώρησης ψηφίστηκε, κατά την αντίστοιχη διαδικασία της προηγούμενης προτείνουσας Βουλής, από διακόσιους σαράντα επτά Βουλευτές. Συνεπώς η διάταξη θα αναθεωρηθεί. Έτσι, εξεταστικές επιτροπές μπαίνουν ως εργαλείο κοινοβουλευτικού ελέγχου και στη φαρέτρα της αντιπολίτευσης, με τις αναγκαίες, βέβαια, θεσμικές διαβεβαιώσεις ότι η σύσταση δεν θα οδηγήσει στην πληθωρική χρήση του θεσμού και άρα στον μοιραίο ευτελισμό του.

Ο περιορισμός των δύο μόνο προτάσεων από πλευράς αντιπολίτευσης που θα γίνονται δεκτές σε κάθε κοινοβουλευτική περίοδο είναι μια επιλογή σοβαρότητας, που θα πρέπει να οδηγήσει στο προσεκτικό ζύγισμα της αμετροέπειας. Και λιγότερες κορόνες θα έχουμε και λιγότερη πόλωση θα έχουμε.

Και τέλος ένα ακόμη δείγμα της μερικής ενηλικίωσης του πολιτικού μας συστήματος στο άρθρο 37 παράγραφος 2 -αίτημα του ΣΥΡΙΖΑ- ζήτησε να αποτελέσει προϋπόθεση για το διορισμό ενός Πρωθυπουργού η βουλευτική του ιδιότητα, μια τροποποίηση με την οποία ως Κίνημα διαφωνούμε.

Και διαφωνούμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, διότι δεν μπορούμε να επιτρέψουμε σε μια ιδεοληψία να θεσμοθετηθεί σε συνταγματικό επίπεδο, μειώνοντας την ευελιξία της δημοκρατίας να βρίσκει λύσεις σε περιπτώσεις πολιτικού αδιεξόδου. Άλλωστε και η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ φέρει μόνο χαρακτηριστικά πολιτικού ρεβανσισμού ως προς το πρόσωπο του κ. Λουκά Παπαδήμου. Γιατί να το κρύψουμε, άλλωστε; Αυτό είναι.

Θυμάμαι, όμως, ότι σε περιπτώσεις μαζικής παράκρουσης της πλειοψηφίας των Βουλευτών, όπως συνέβη το 1936, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ ουδόλως θα εμπόδιζε την ανάληψη της πρωθυπουργίας από έναν πολιτικό, τύπου Μεταξά, ο οποίος θυμίζω, όταν κατέλυσε το δημοκρατικό πολίτευμα, με τη σύμφωνη γνώμη της τότε Βουλής, ήταν και ο ίδιος Βουλευτής και Αρχηγός ενός μικρού κόμματος. Καλώς, λοιπόν, δεν συναινούμε ως Σώμα σε μία τέτοια πρόχειρη και άσκοπη πρόταση.

Και βεβαίως, οι καλές πρακτικές του εξωτερικού δεν μπορούν να έχουν μόνο a priori πρακτική αξία στα καθ' ημάς. Πρέπει να εισάγονται στοχευμένα και να κουμπώνουν στη δική μας πραγματικότητα.

Θα ήταν ωφέλιμο να δεχτούμε και μία ακόμη άποψη, η οποία όμως πήρε μόνο εκατόν πενήντα εννέα ψήφους στην προηγούμενη Βουλή. Αυτή ήταν του τέως συναδέλφου κ. Δημήτρη Κρεμαστινού. Δεν έγινε αποδεκτή τότε από τη Νέα Δημοκρατία και θεωρώ ότι σε αυτό κάνατε λάθος.

Ο καθηγητής είχε υποστηρίξει το να προβλέπεται σε περίπτωση αδυναμίας εκτέλεσης των πρωθυπουργικών καθηκόντων από τον Πρωθυπουργό, για λόγους υγείας, ορισμός Αναπληρωτή Πρωθυπουργού. Ήταν μία καλή πρόταση. Το υπόβαθρο αυτής της πρότασης στηριζόταν σε ένα ιστορικό γεγονός, στα γεγο-

νότα '95 - '96 με τη σοβαρότατη ασθένεια του τότε Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου. Ξέρετε σε αυτόν τον κόσμο δεν έχει κανένας την εγγύηση ότι μία ολόκληρη τετραετία θα έχει αδιάλειπτη την υγεία του, ακόμη και αν είναι Πρωθυπουργός.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, τριάντα μαθήτριες και μαθητές και δύο εκπαιδευτικοί συνοδοί τους από το 1^ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων, το δεύτερο τμήμα.

Η Βουλή σας καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Κύριε Τζανακόπουλε, έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, έτσι όπως αυτή καταγράφηκε στην προτεινόμενη Βουλή, αλλά και στη μέχρι σήμερα συζήτηση στην Αναθεωρητική Βουλή, βασίζεται σε ένα συγκεκριμένο δικαιopolitικό σκεπτικό.

Πρόκειται για μια πρόταση αναθεώρησης άρθρων τα οποία έχουν μεταξύ τους εσωτερική συνοχή και σύνδεση και θα προσαρτηθούν, όσο αυτό είναι δυνατόν, στον χρόνο που έχω, να εξηγήσω, τουλάχιστον ένα τμήμα, που αφορά ειδικά την αρχιτεκτονική της οργάνωσης του πολιτικού συστήματος, δηλαδή ποια ακριβώς εσωτερική συνοχή το διέπει.

Η καθοδηγητική σκέψη ήταν και είναι να δημιουργηθούν όροι ενίσχυσης της δημοκρατικά νομιμοποιημένης κυβέρνησης απέναντι σε θεσμούς που δεν αντλούν τη νομιμοποίησή τους απευθείας από τον λαό, διότι η σύγχρονη παγκόσμια συνθήκη χαρακτηρίζεται από την ανάδυση κέντρων πολιτικής και οικονομικής εξουσίας που λειτουργούν ανεξάρτητα από τη λαϊκή βούληση, ασκώντας ειδικές μεθόδους πειθάρχησης.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άσκησαν τα προηγούμενα χρόνια ακριβώς τέτοιου τύπου πειθαρχικές εξουσίες στη χώρα, μέσω της μνημονιακής τεχνολογίας και υπό τη διαρκή απειλή της χρεοκοπίας.

Είναι άλλο το θέμα ότι υπήρχαν κυβερνήσεις οι οποίες οικειοποιήθηκαν το πακέτο και τη δέσμη των μέτρων τα οποία πρότειναν και επέβαλαν τελικά οι εξωτερικοί αυτοί θεσμοί καταναγκασμού και πειθάρχησης και άλλο η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία μετά την εξάμηνη διαπραγμάτευση βεβαίως οδηγήθηκε σε έναν πολιτικό συμβιβασμό, αλλά ουδέποτε οικειοποιήθηκε πολιτικά και ιδιοποιήθηκε, αν θέλετε, το πακέτο αυτό, τη δέσμη αυτή των μέτρων της λιτότητας.

Θα πρέπει μάλιστα να επισημάνουμε σε πολλούς συναδέλφους, οι οποίοι επιμένουν να ονομάζουν το τρίτο μνημόνιο ως το τρίτο και χειρότερο μνημόνιο, ότι αυτή η δέσμη μέτρων είχε στο σύνολό της μία δημοσιονομική προσαρμογή περίπου 5,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, τη στιγμή που η δημοσιονομική προσαρμογή την οποία είχαν υλοποιήσει οι δύο προηγούμενες, εν πάση περιπτώσει, κυβερνήσεις ήταν του ύψους των 65 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Τώρα, πώς είναι δυνατόν να συγκρίνει κανείς τα 5 δισεκατομμύρια με τα 65 δισεκατομμύρια και να λέει ότι τα 5 δισεκατομμύρια είναι περισσότερα από τα 65 δισεκατομμύρια; Ίσως να σχετίζεται με τα ειδικά μαθηματικά, τα οποία εξασκούνται στη Νέα Δημοκρατία, όπου -για να θυμηθούμε και τον αείμνηστο Κωνσταντίνο Μητσotάκη- το μηδέν συν μηδέν μάλλον κάνει 14%.

Ακριβώς αυτή η μνημονιακή τεχνολογία προσφέρει την εμπειρία και την πρώτη ύλη για να οδηγηθούμε σε μία πρόταση Αναθεώρησης που κάνει αυτή την εμπειρία πρακτική πολιτική και οδηγεί σε συγκεκριμένες προτάσεις τροποποίησης του Συντάγματος, που λαμβάνουν υπ' όψιν τους την πιθανότητα ακριβώς της εξαίρεσης.

Κοιτάξτε, όμως, και κάτι ακόμα. Οι πειθαρχικές αυτές λειτουργίες, τις οποίες ασκούν συγκεκριμένοι μηχανισμοί, δεν σχετίζον-

ται μόνο με την μνημονιακή συνθήκη. Αντίστοιχη λειτουργία επιτελούν στις συνθήκες της υποτιθέμενης κανονικότητας και οι διεθνείς αγορές χρήματος και τούτο το κάνουν μέσα από τον ειδικό ρόλο που παίζει το χρέος και η εξυπηρέτησή του στη σύγχρονη παγκόσμια αρχιτεκτονική.

Ποια είναι αυτή η νέα παγκόσμια αρχιτεκτονική; Εκείνη η οποία καθορίζει το επιτόκιο ως μαθηματική έκφραση του πιστωτικού κινδύνου και άρα οι αγορές λειτουργούν με πειθαρχικό τρόπο, λέγοντας ότι, αν δεν υλοποιήσεις ως κυβέρνηση άλφα, βήτα, γάμμα συγκεκριμένη δημοσιονομική, εργατική ή άλλη πολιτική, αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση του επιτοκίου, πράγμα το οποίο τελικά θα σε εξαναγκάσει να υλοποιήσεις αυτά τα οποία εγώ έχω προαποφασίσει ότι είναι τα τεχνικώς ορθά πολιτικά μέτρα.

Από αυτή την παγκόσμια αρχιτεκτονική πειθάρχησης κανείς δεν μπορεί να δραπετεύσει, είτε είναι τμήμα και μέλος υπερεθνικού οργανισμού είτε δεν είναι. Αυτή η παγκόσμια αρχιτεκτονική είναι αμείλικτη και είναι ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο που πρέπει σε μια σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία να βρεθούν οι όροι εκείνοι ενίσχυσης της κυβέρνησης απέναντι στις πειθαρχικές εξαναγκαστικές λειτουργίες αυτού του παγκόσμιου οικονομικού αρχιτεκτονικού σχήματος.

Επομένως η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ ακριβώς ενισχύει τη δημοκρατικά νομιμοποιημένη κυβέρνηση μέσω δύο κατ' αρχάς επιλογών. Πρώτον, να προωθηθεί η εποικοδομητική ψήφος δυσπιστίας και, δεύτερον, να αποσυνδεθεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής.

Προσέξτε, όμως, και αυτό είναι ένα σημαντικό στοιχείο: η πρόταση αυτή δεν αποσκοπεί άνευ άλλου τινός να ενισχύσει την κυβερνητική σταθερότητα ούτε αντιλαμβάνεται την κυβερνητική σταθερότητα ως αυταξία για το κοινοβουλευτικό σύστημα. Βεβαίως, η κυβερνητική σταθερότητα πρέπει να σταθμίζεται ως ένας από τους σκοπούς που πρέπει να υπηρετεί το Σύνταγμα και τις ρυθμίσεις του σε σχέση με την οργάνωση του πολιτικού συστήματος, ωστόσο δεν είναι αυτός ο μοναδικός στόχος που πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν μας. Αντίθετα, πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν μας και πολλούς άλλους στόχους. Και είναι ακριβώς αυτοί οι άλλοι στόχοι που ενδεχομένως να είναι και σημαντικότεροι από την κυβερνητική σταθερότητα.

Και γι' αυτό την ίδια στιγμή που λέμε εποικοδομητική ψήφος δυσπιστίας και αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, προσθέτουμε και κάτι ακόμα: πρώτον, την απλή αναλογική και, δεύτερον, τα λαϊκά δημοψηφίσματα, τα οποία βλέπω ότι, από τη μεριά ιδίως της Νέας Δημοκρατίας, αντιμετωπίζονται με έναν τρόπο που θα θύμιζε αριστοκρατικό τρόπο άσκησης της πολιτικής, μια αριστοκρατική αντίληψη, δηλαδή, ότι τα δημοψηφίσματα ενέχουν ήδη τον κίνδυνο πως ο λαός δεν θα καταλάβει, πως ο λαός θα παρασυρθεί, πως ο λαός δεν έχει τον κοινό νου, εκείνον που απαιτείται κάθε φορά για να λαμβάνει την ορθή απόφαση.

Μόνο που, στη δημοκρατία τελικά, ο μοναδικός δείκτης της ορθότητας ή μη ορθότητας μιας απόφασης είναι η βούληση του λαού. Τούτο δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν μας και ουσιαστικού, ηθικού και πολιτικού χαρακτήρα σταθμίσεις. Όμως, σε τελευταία ανάλυση, το να θεωρούμε ότι θα στερήσουμε από τον λαό τη δυνατότητα να αποφασίσει, επειδή ενδεχομένως θα κάνει λάθος, αυτό μπορεί να μας οδηγήσει σε συστήματα πολιτικής οργάνωσης που ουδεμία σχέση έχουν τελικά με τη δημοκρατία.

Είναι, λοιπόν, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ μια ενιαία πρόταση, που λαμβάνει υπ' όψιν ακριβώς τις σύγχρονες προκλήσεις της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπη η κοινοβουλευτική δημοκρατία και μπορεί και επιχειρεί να δώσει απαντήσεις ακριβώς στην κατεύθυνση της ισχυροποίησης της δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης.

Έπρεπε να τα επισημάνω όλα αυτά, γιατί επικρατεί μια ερμηνεία, ότι δήθεν ο ΣΥΡΙΖΑ, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, συμφωνεί στην πάση θυσία αποσύνδεση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Τούτο δεν είναι αληθές. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν συμφωνεί άνευ άλλου τινός με την αποσύνδεση της προεδρικής εκλογής από τη διάλυση της Βουλής. Βλέπει αυτή τη ρύθμιση ως ένα στοιχείο ενός ευρύτερου σχεδίου τροποποι-

ήσεων του Συντάγματος, το οποίο έχει ένα συγκεκριμένο δικαιοπολιτικό σκεπτικό. Δεν είναι μόνο του, αποκομμένο από την υπόλοιπη πρόταση την οποία καταθέτουμε. Δηλαδή, δεν μπορεί να το δει κανείς ως αποκομμένο, για παράδειγμα, από την αποδοχή της απλής αναλογικής, ως αποκομμένο, για παράδειγμα, από την αποδοχή των τροποποιήσεων που σχετίζονται με την ενίσχυση των λαϊκών δημοψηφισμάτων και της δυνατότητας του λαού να παρεμβαίνει στον πυρήνα, πια, των αποφάσεων της σύγχρονης δημοκρατίας.

Πρέπει, επομένως, να δούμε όλη αυτή την πρόταση ως ένα ενιαίο και συνεκτικό σύνολο.

Τώρα, επί της ουσίας του θέματος που σήμερα κυριαρχεί στη συζήτηση και δεν είναι άλλο από τις ειδικές ρυθμίσεις που δίδουν ή πρόκειται να δίδουν την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας: Η συνταγματική κατάστρωση, όπως σήμερα ισχύει, προβλέπει ότι, αν δεν επιτευχθούν οι αυξημένες πλειοψηφίες που απαιτούνται για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας στην τρέχουσα Βουλή, θα οδηγηθούμε σε διάλυση της Βουλής, θα μεσολαβήσουν εκλογές και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν ξανά δύο ψηφοφορίες, με στόχο τους εκατόν ογδόντα Βουλευτές, οι οποίες, αν δεν τελεσφορήσουν, τότε και μόνο τότε και κατ'εξαίρεση, θα οδηγηθούμε σε εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είτε με εκατόν πενήντα μία ψήφους είτε με σχετική πλειοψηφία.

Όμως, εδώ υπάρχει ένα κρίσιμο στοιχείο, που διαφοροποιεί τη σημερινή συνταγματική κατάσταση σε σχέση με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Και αυτό δεν είναι άλλο από τη μεσολάβηση του εκλογικού σώματος, από τη μεσολάβηση των εκλογών.

Έτσι, λοιπόν, το σημερινό Σύνταγμα προβλέπει με τη δυνατότητα να εκλεγεί ο Πρόεδρος με εκατόν πενήντα μία ψήφους, αλλά το προβλέπει τούτο αφού έχει περάσει το πολιτικό σύστημα από τη βάση της δημοκρατικής εκλογικής διαδικασίας.

Έχουμε εδώ, δηλαδή, μια κατάσταση που προσφέρει κίνητρο στα πολιτικά κόμματα, αν θέλουμε να το δούμε από τη θετική οπτική γωνία. Αν, όμως, θέλουμε να το δούμε από την αρνητική οπτική γωνία, είναι μία απειλή οι εκλογές, ότι, αν δεν συναινέσουν, τότε θα οδηγηθούμε σε διάλυση της Βουλής. Και τούτο είναι απειλή, προφανώς, για την εκάστοτε κυβέρνηση, η οποία θα πρέπει να έχει κίνητρο για να οδηγηθεί σε συναινετικές λύσεις με την αντιπολίτευση.

Έτσι, λοιπόν, έχουμε εδώ μια κινητροδότηση από τη μεριά της συνταγματικής ρύθμισης προς τις πολιτικές δυνάμεις, με θετικό ή αρνητικό πρόσημο, για να συναινέσουν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, δηλαδή να συναινέσουν στοιχειωδώς στο πρόσωπο εκείνο το οποίο ρυθμίζει ότι οι κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού, τουλάχιστον έτσι όπως αυτοί αποτυπώνονται στο συνταγματικό κείμενο, θα τηρούνται.

Δύο σχόλια: Γιατί είναι απαραίτητη η συναίνεση ή, τουλάχιστον, γιατί είναι απαραίτητο το Σύνταγμα να παρέχει κίνητρα για συναίνεση; Το είπα ακριβώς προηγουμένως. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πέρα από αυτές τις πομπώδεις εκφράσεις ότι είναι το σύμβολο της ενότητας του έθνους και διάφορα άλλα εξαιρετικά ενδιαφέροντα που έχουν ακουστεί, είναι στην πραγματικότητα, σε ένα σύστημα όπως η κοινοβουλευτική δημοκρατία - το οποίο ορίζεται και προσδιορίζεται κατ'εξοχήν από τη συνθήκη του πολιτικού ανταγωνισμού -, το ελάχιστο σημείο ισορροπίας μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων.

Είναι λάθος η επιχειρηματολογία εκείνη που λέει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, δήθεν, μετά την Αναθεώρηση του 1986, έχει αποψιλωθεί σε τέτοιο βαθμό από τις αρμοδιότητές του, ώστε να μην παίζει κανέναν ρόλο. Νομίζω ότι είναι απολύτως λάθος. Αντιθέτως, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξακολουθεί να έχει σοβαρότατες ρυθμιστικές αρμοδιότητες, που εγγυώνται ότι ακριβώς οι κανόνες του παιχνιδιού στις συνθήκες της μετάβασης του πολιτικού συστήματος από μια φάση σε μια άλλη, δηλαδή τη στιγμή των εκλογών και από τη στιγμή των εκλογών και μετά, θα τηρηθούν.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να απολαύει τουλάχιστον της ελάχιστης εμπιστοσύνης από τη μεριά των πολιτικών κομμάτων, ώστε να μη δημιουργούνται πολιτικές ή άλλου τύπου καχυποψίες ως

προς τα κίνητρά του, ως προς τους ιδεολογικούς του σκοπούς, και να είναι ένα πρόσωπο το οποίο να επιτρέπει στις πολιτικές δυνάμεις να έχουν, τουλάχιστον, τη στοιχειώδη εμπιστοσύνη ότι ακριβώς θα παίξει τον ρόλο του ρυθμιστή τις στιγμές της μετάβασης.

Όλα αυτά είναι εξαιρετικά κρίσιμα για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και για το τι πρόταση κάνουμε.

Μια παρένθεση, δεύτερο σχόλιο: Ακούω διάφορα κριτικά σχόλια για την ορθή, ορθότατη κατά τη γνώμη μου, επιλογή του ΣΥΡΙΖΑ το 2015 να μη συναινέσει στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας και να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές. Εδώ οφείλω να επισημάνω δύο σημεία. Το Σύνταγμα, όπως έλεγα προηγουμένως, δίνει κίνητρα για συναίνεση. Δημιουργεί όρους ώστε να επιδιώκεται η συναίνεση από τα πολιτικά κόμματα. Το αν επιτυγχάνεται ή δεν επιτυγχάνεται είναι τελικά ζήτημα που αφορά την πολιτική εκτίμηση του κάθε κόμματος.

Αν, λοιπόν, μια πολιτική δύναμη επιλέξει, με βάση την παρούσα συνταγματική κατάσταση, να μη συναινέσει, τότε θα κριθεί. Και θα κριθεί από τον τελικό κριτή όλων μας, τον λαό. Θα λειτουργήσει, δηλαδή, ο κεντρικός κανόνας της δημοκρατίας, που δεν είναι άλλος από το πολιτικό κόστος.

Και τι έγινε το 2015, όταν ο τρισκατάρατος ΣΥΡΙΖΑ επέλεξε να μη συναινέσει στην επιλογή προσώπου για την Προεδρία της Δημοκρατίας; Διαλύθηκε η Βουλή, οδηγηθήκαμε σε εκλογές και η επιλογή αυτή επικροτήθηκε από το εκλογικό σώμα, αναδεικνύοντας τον ΣΥΡΙΖΑ ως κυβέρνηση της χώρας. «Απολύτως σωστά», μας είπε ο ελληνικός λαός, «πράξατε που δεν επιτρέψατε στην καταστροφική κυβέρνηση Σαμαρά να συνεχίσει το έργο της».

Τώρα, επιστρέφω στη δική μας πρόταση, η οποία, ξαναλέω, είναι ενιαία. Άκουσα ένα ακόμα σχόλιο, ότι η Νέα Δημοκρατία δεν συναινεί στη δική μας πρόταση, που προβλέπει την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό κατ'εξαίρεση και μόνο κατ'εξαίρεση -και θα εξηγήσω αμέσως μετά τι εννοώ-, διότι, δήθεν, η Νέα Δημοκρατία σέβεται τη διάκριση των εξουσιών. Δηλαδή, θέλετε να μας πείτε ότι το 2014 -και το είπε ο ειδικός εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας στην τοποθέτησή του, μπορείτε να το κοιτάξετε στα Πρακτικά-, όταν η Νέα Δημοκρατία είχε καταθέσει την πρότασή της για άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό, δεν σεβόταν τη διάκριση των εξουσιών και σήμερα, το 2019, τις σέβεται.

Βλέπετε, λοιπόν, ότι αυτού του τύπου τα επιχειρηματολογικά ακροβατικά δεν βοηθούν τη συζήτηση να πάει ένα βήμα παρακάτω.

Τι λέει, λοιπόν, η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ; Λέει ότι θα πρέπει, αποσυνδέοντας την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, να βρεθούν εκείνα τα κίνητρα που θα δημιουργούν όρους «εξαναγκασμού» ή κινητροδότηση των πολιτικών δυνάμεων, ώστε να συναινέσουν σε ένα ελάχιστο σημείο ισορροπίας.

Πώς το κάνει αυτό η πρόταση αυτή; Λέει ότι, εφόσον δεν επιτευχθούν στις τρεις πρώτες ψηφοφορίες οι αυξημένες πλειοψηφίες, από εκεί και πέρα, για έξι συνεχόμενους μήνες, το πολιτικό σύστημα θα μπαίνει στη βάση της διερεύνησης αν υφίστανται όροι και προϋποθέσεις για να συμφωνήσουμε σε ένα πρόσωπο, το οποίο θα έχει τουλάχιστον την αποδοχή των 3/5 της Βουλής.

Αυτό σημαίνει ότι καμμία πολιτική δύναμη, εφόσον δεν υπάρχει και το κίνητρο, αν θέλετε, της διάλυσης της Βουλής για να επέλθει κυβερνητική αλλαγή, δεν θα μπει στη διαδικασία να μη συναινεί σε ένα πρόσωπο που θα αποτελεί το ελάχιστο σημείο ισορροπίας, διότι δεν θα έχει να κερδίσει τίποτα από αυτό.

Έτσι, λοιπόν, επικρέμεται ως μοναδική απειλή η μετά εξαμήνου πιθανότητα να οδηγηθούμε σε άμεση εκλογή από τον λαό του Προέδρου της Δημοκρατίας, η οποία λειτουργεί ως κατ'εξαίρεση, ως ύστατη καταφυγή.

Άρα εδώ έρχομαι να απαντήσω και σε ένα νομικό, τεχνικό ερώτημα το οποίο τέθηκε, καλόπιστα θεωρώ: πώς συμβιβάζεται η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ με το γεγονός ότι το άρθρο 30 λέει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή; Η απάντηση είναι πάρα πολύ απλή. Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ προβλέπει εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή ως γενικό

κανόνα και κατ' εξαίρεση μόνο -πράγμα το οποίο σημαίνει ειδική περίπτωση που λειτουργεί σε σχέση με τον γενικό κανόνα- προβλέπει την άμεση εκλογή από τον λαό.

Επομένως εδώ έχουμε την κατ' εξοχήν νομική κατασκευή του γενικού προς ειδικό, του κανόνα με την εξαίρεση. Το άρθρο 30 προβλέπει τον γενικό κανόνα, ο οποίος ακολουθείται και μόνο ως κατ' εξαίρεση λύση προτείνεται η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό, για να λειτουργεί ακριβώς μία τέτοια προοπτική ως κίνητρο για τη συναίνεση των πολιτικών κομμάτων.

Επομένως νομικό, τεχνικό, ερμηνευτικό ζήτημα σε σχέση με τη συνοχή των συνταγματικών διατάξεων δεν τίθεται. Αυτό που τίθεται είναι η πολιτική ουσία. Και ποια είναι η πολιτική ουσία; Η πολιτική ουσία -για να κλείσω, επειδή έχω υπερβεί τον χρόνο μου κατά τέσσερα λεπτά- είναι ότι η Νέα Δημοκρατία θέλει να κάνει το εξής. Όπως σε μία σειρά από άλλους θεσμούς έχει αποδείξει, εδώ και τεσσαρεσήμερις περίπου μήνες, ο πολιτικός της στόχος είναι ο ασφυκτικός έλεγχος της δημόσιας ζωής. Είτε μιλάμε για το επιτελικό κράτος είτε μιλάμε για τις ΔΕΚΟ είτε μιλάμε για επιμέρους, αν θέλετε, θεσμούς και λειτουργίες στη δημόσια ζωή, η Νέα Δημοκρατία επιδιώκει τον ασφυκτικό έλεγχό τους.

Θα μπορούσα να ονοματίσω έναν ολόκληρο κατάλογο από τέτοιες επιλογές που έχουν γίνει το τελευταίο πεντάμηνο. Θα αρκεστώ σε τρεις, τέσσερις. Δείτε τι κάνατε με την ΕΥΠ. Δείτε τι κάνατε στο σύνολο των ΔΕΚΟ. Δείτε τι κάνατε στο ΚΕΘΕΑ. Δείτε τι κάνατε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Δείτε τι κάνατε στην ΕΡΤ, που κατηγορούσατε τον ΣΥΡΙΖΑ ότι δήθεν είχε δημιουργήσει έναν κομματικό προπαγανδιστικό μηχανισμό. Αυτό το οποίο επιλέξατε ήταν να βάλετε επικεφαλής της ΕΡΤ τον Διευθυντή του Γραφείου Τύπου του κ. Μητσotάκης, όταν ο κ. Μητσotάκης ήταν Αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Και κατηγορούσατε τον ΣΥΡΙΖΑ ότι δήθεν επιχειρεί να ελέγξει την ΕΡΤ, δηλαδή πράγματα τα οποία δεν στέκουν με κανέναν τρόπο και μέσω οποιασδήποτε προσπάθειας διαστρέβλωσης της πραγματικότητας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κύριε Τζανακόπουλε, έχετε φτάσει τα είκοσι ένα λεπτά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Το δυστύχημα εδώ είναι ότι αυτή τη λογική ασφυκτικού ελέγχου των θεσμών και της δημόσιας ζωής προσπαθείτε να την υλοποιήσετε και στο ίδιο το Σύνταγμα και με την απαράδεκτη πρότασή σας, η οποία στην πραγματικότητα διαταράσσει τη συνταγματική ισορροπία έτσι όπως αυτή έχει διαμορφωθεί τα τελευταία σαράντα πέντε χρόνια, προσπαθείτε να μετατρέψετε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε κομματικό σας βραχίονα. Τούτο είναι εξαιρετικά επικίνδυνο για την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Αλλάζει τους όρους κατάστασης του πολιτεύματος, αλλάζει την όλη διαδικασία και δημιουργεί συνθήκες τεράστιας καχυποψίας, ακόμα μεγαλύτερης απ' όση σήμερα υπάρχει, μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κύριε Τζανακόπουλε, σας παρακαλώ, ολοκληρώστε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Εσείς επιλέγετε αυτού του τύπου τον διχασμό και για τον λόγο αυτό σας προτρέπω να ξασκεφετείτε την πρότασή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Ευχαριστούμε.

Κύριε Μαρκόπουλε, έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, καλά τα λαϊκά δημοψηφίσματα, το θέμα είναι να μη γίνονται λαϊκιστικά. Να θυμίσουμε ότι στο δημοψήφισμα του 2015 ο ελληνικός λαός είχε περίοδο πολιτικής ζύμωσης μόλις μία εβδομάδα. Κι αν αυτό είναι, λοιπόν, λαϊκό δημοψήφισμα, τότε τι είναι το λαϊκιστικό;

Η διαδικασία της συνταγματικής Αναθεώρησης, αυτή η ιστορική για τον κοινοβουλευτισμό αλλά και τη δημοκρατία στιγμή, βρίσκει τη χώρα σε μία καινούργια εντελώς φάση. Βρίσκει την Ελλάδα σε μία προσπάθεια, σε μία περίοδο επούλωσης πληγών, για τις οποίες ευθύνονται όλοι εκείνοι οι οποίοι ξεκάθαρα πολιτεύτηκαν διχαστικά. Μιλώ για εκείνους που έσπειραν τον σπόρο της σύγκρουσης, που διαίρεσαν, που κινήθηκαν στη λογική «ή

αυτοί ή εμείς» ή του πιο μοντέρνου -το ακούσαμε αυτό στην τελευταία προεκλογική διαδικασία- «οι πολλοί και οι λίγοι». Τώρα, βέβαια, που εμείς είμαστε πολλοί και κάποιοι έγιναν λίγοι, τα πράγματα έχουν αλλάξει.

Η συνταγματική Αναθεώρηση, μία διαδικασία που οφείλει να αποτελέσει τον οδικό χάρτη μας προς το μέλλον, γίνεται βέβαια σε μία καινούργια πορεία της χώρας όπου η αισιοδοξία επέστρεψε, όπου καταβάλλεται μία σοβαρή προσπάθεια να ξεπεραστούν τα χάσματα. Όμως, ο χρόνος, γιατί πρέπει να είμαστε και σωστοί, δεν είναι ακριβώς μαζί μας. Και δεν είναι, καθώς από τη ρητορική του μίσους και του διαχωρισμού έχουν περάσει μόλις λίγοι μήνες. Η πολυπόθητη συναίνεση δεν κατέστη πλήρως εφικτή.

Θα πρέπει, αγαπητοί συνάδελφοι, να μη λέμε ψέματα στον ελληνικό λαό και στους εαυτούς μας. Τα ψέματα είναι για άλλους. Τους ξέρουμε, τους γνωρίσαμε. Οφείλουμε, ως πολιτικό σύστημα -και οφείλαμε- να πάμε σε αυτή τη διαδικασία πιο ισορροπημένα, πιο ενωμένα.

Άκουσα πριν από τον κ. Τζανακόπουλο ότι είναι κάτι το πομπώδες το μήνυμα εθνικής ενότητας, της ενότητας τους έθνους. Βεβαίως και δεν είναι κάτι απλό η ενότητα του έθνους. Είναι το ζητούμενο και είναι αυτό το οποίο θα πρέπει να είναι ο πραγματικός μας στόχος. Επομένως μη διακωμωδούμε πράγματα τα οποία είναι πολύ σημαντικά και ιδιαίτερα σε μία χώρα που τον διχασμό τον έχει στο DNA της.

Δυστυχώς, λοιπόν, αυτή η παθογένεια του διχασμού, που όλα τα σαρώνει, η παθογένεια αυτή της φυλής μας, που τροφοδοτήθηκε από συγκεκριμένες πολιτικές δυνάμεις, δεν μας άφησε τα περιθώρια που θέλαμε. Αυτός ο διχασμός, κυρίαρχα, τροφοδοτήθηκε από την αδυναμία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας το 2014 και την πρόωγη προσφυγή στις κάλπες.

Θα μου πείτε ότι τα είπαν κι άλλοι. Θα τα πούμε και εμείς, γιατί, ξέρετε, εμείς δεν ξεχνάμε το 2015. Δεν θα το διαγράψουμε επειδή κάποιους τούς βολεύει πολιτικά. Βλέπω μία προσπάθεια από τον ΣΥΡΙΖΑ το τελευταίο διάστημα να μην υπαρκτός 2015. Ξέρετε, στο ημερολόγιο θα παραμείνει αυτή η χρονιά.

Πρόκειται για την αδυναμία μέρους του πολιτικού συστήματος να αντληθεί τις προκλήσεις των τότε καιρών και για τη βουλιμία ορισμένων για εξουσία, από λάθος πρόσωπα που δεν κινήθηκαν στη λογική του εθνικού -επαναλαμβάνω το εθνικό, γιατί πρέπει να αναδείξουμε το εθνικό-, του πατριωτικού, αλλά κινήθηκαν στο πλαίσιο του στενά κομματικού, του συγκυριακού.

Αυτή ήταν η πρόσφατη ιστορία μας. Μη γελοιάστε. Και μία δημοκρατία, όταν θέλει να προχωρήσει μπροστά, οφείλει να αναγνωρίζει τα λάθη και να γνωρίζει την πρόσφατη ιστορία της.

Ένα, λοιπόν, από τα σημαντικότερα κεφάλαια της εν εξελίξει συνταγματικής Αναθεώρησης είναι το σχετικό με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτές τις ημέρες, δυστυχώς, δεν είδαμε τη συναίνεση που χρειάζονται οι καιροί, που απαιτεί ο λαός ο ίδιος. Γιατί κάποιοι εύκολα αναφέρονται στον λαό, όμως τελικά ο λαός έχει άλλες απαιτήσεις.

Να παραδεχτούμε, επίσης, πως οι σχεδιασμοί ή, πιο σωστά, τα όνειρα και οι επιδιώξεις μας, ως Νέα Δημοκρατία, για μία πιο πλήρη, πιο σύγχρονη Αναθεώρηση, δεν ευοδώθηκαν στο ακέραιο. Σαφώς, ήμασταν πιο φιλόδοξοι. Σαφώς, θέλαμε μεγαλύτερη συναίνεση. Όμως και πάλι χάθηκαν στους λαβυρίθους των προσωπικών τους σχεδίων, στην ανάγκη τους να φανούν διαφορετικοί και να θέσουν εκ νέου διχαστικά ή νέα διλήμματα στον ελληνικό λαό.

Όμως και πάλι, ως δύναμη ευθύνης, η Νέα Δημοκρατία επέλεξε να κάνει υποχωρήσεις. Να το αναγνωρίσουμε. Στη δημοκρατία υπάρχει κι αυτό το παιχνίδι. Να συνθέσουμε προσπάθειες, να ρίξουμε γέφυρες, να μη διχάσουμε, όπως άλλοι δίχασαν.

Αγαπητοί φίλοι, το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας υπήρξε γενεσιουργός αιτία διχασμού, όχι ενότητας. Υπήρξε ζήτημα πόλωσης, τακτικισμών και σκοπιμοτήτων. Μια δημοκρατία, όμως, υπό το καθεστώς εκβιασμού, δεν είναι μία νορμάλ δημοκρατία. Είναι μία παρά φύσιν δημοκρατία, μια δημοκρατία των παρασκήνιων, που δεν αρμόζει σε εμάς τους Έλληνες.

Με ευθύνη δική σας, αγαπητοί συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης, χάσαμε την ιστορική ευκαιρία ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων. Σήμερα απουσιάζουν -το βλέπουμε, το ξέρουμε όλοι- δύο κορυφαία άρθρα, το 16 και το 24, με αποτέλεσμα να πρέπει να περιμένουμε περίπου δέκα χρόνια ακόμα. Κάποιοι δεν θέλησαν να κοιτάξουν κατάματα στον 21^ο αιώνα κι έμειναν εκεί που ιδεοληπτικά είναι κολλημένοι, στον 20^ο. Ιδεοληψία λέγεται αυτό και άρνηση του μέλλοντος.

Το 2014 -και πάλι με δική σας ευθύνη- πετάξαμε την ευκαιρία ταχείας ανάκαμψης της πατρίδας, με την εμμονή του ΣΥΡΙΖΑ, κάτω από συνθήκες πόλωσης, να μην εκλεγεί τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο Σταύρος Δήμας.

Τότε η Ελλάδα μπήκε σε περιπέτειες. Το αποτέλεσμα ήταν το τρίτο, αχρείαστο μνημόνιο. Και να μη λέμε και πάλι ότι ο ελληνικός λαός επέλεξε και επιβράβευσε αυτά τα πράγματα. Ναι μεν ο ΣΥΡΙΖΑ αναδείχθηκε τότε πρώτη δύναμη, αλλά αναδείχθηκε μια αναιμική πλειοψηφία και αναγκάστηκε να προσφύγει σε μία δύναμη της άκρας Δεξιάς, τους Ανεξάρτητους Έλληνες, που μετά τους υιοθέτησε κιόλας.

Βέβαια, προς την κατεύθυνση του να μην ψηφιστεί Πρόεδρος Δημοκρατίας υπήρχε και ένας χρυσός χορηγός. Το όνομα αυτού; Φώτης Κουβέλης. Ένα μοιραίο ιστορικά πρόσωπο, που απαξιώθηκε πολιτικά στη συνέχεια. Τον απαξίωσαν εσείς οι ίδιοι, όταν από Αρχηγό κόμματος και ένα γνωστό και καταξιωμένο στέλεχος της Αριστεράς, τον εξελίξατε σε Αναπληρωτή Υπουργό του Πάνου Καμμένου, ένας πολιτικός που από τη χώρα προτίμησε τον χώρο, προτίμησε τον χώρο της Αριστεράς.

Αυτά, όμως, είναι ιστορία. Αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Ένα παρελθόν που σας διαβεβαιώνουμε ότι δεν ξεχάσαμε, όμως προσπερνάμε. Τώρα, με αίσθημα ευθύνης, αποσυνδέουμε την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Η Νέα Δημοκρατία ποτέ δεν εργαλειοποίησε -όπως κάποιοι θέλουν να λένε- την προεδρική εκλογή. Όποιοι τα λένε αυτά είναι ανιστόρητοι. Δεν γνωρίζουν ιστορία. Και, ενδεχομένως, δεν θα πρέπει να τα λένε όλα αυτά με μεγάλη ευκολία και να πετάνε τα λόγια τους στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Αλλού υπήρξαν τέτοιες συμπεριφορές. Αντιθέτως, δύο φορές οι πολιτικοί αντίπαλοι της Νέας Δημοκρατίας χρησιμοποίησαν τον θεσμό της Προεδρίας για να ρίξουν τις κυβερνήσεις της.

Εμείς, λοιπόν, κοιτάζουμε τη χώρα, όχι τον χώρο. Κοιτάζουμε τη σταθερότητα, κοιτάζουμε την εξασφάλιση της ομαλότητας.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Τον λόγο έχει ο κ. Γεραπετρίτης για δεκαοκτώ λεπτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι, νομίζω, μία από τις πιο σημαντικές στιγμές για τον οποιονδήποτε βρίσκεται και αγοράζει ενώπιον του Σώματος η στιγμή της συνταγματικής Αναθεώρησης. Είναι, νομίζω, μία από τις πιο σημαντικές στιγμές, ιδιαιτέρως για εκείνον ο οποίος έχει θεραπεύσει το αντικείμενο για πολλά χρόνια από άλλο βήμα και άλλο μετερίζι, να συμμετέχει στις διαδικασίες παραγωγής ενός νέου Συντάγματος, το οποίο θα αποτελεί την παρακαταθήκη της παρούσας Βουλής στις επόμενες γενεές.

Με σεβασμό σε αυτό θα προσπαθήσω να θέσω το πλαίσιο για τα ζητήματα που τίθενται στη σημερινή ημέρα της Αναθεώρησης. Ελπίζω να έχω την ευκαιρία να θέσω περισσότερο τα γενικότερα θέματα της αναθεωρητικής διαδικασίας και ουσίας σε νεότερη παρέμβασή μου.

Θα ήθελα επί της αρχής να εκφράσω τη μικρή μου απογοήτευση για το γεγονός ότι σήμερα υπήρξε μία προσπάθεια να τεθεί ένα ζήτημα αντισυνταγματικότητας, η οποία αντισυνταγματικότητα ερείδεται σε λόγους διαδικαστικούς και λόγους περιεχομένου που αναφέρονται στην κατεύθυνση, την οποία έδωσε η προτείνουσα Βουλή στην παρούσα Αναθεωρητική Βουλή.

Σε αυτό το επίπεδο συνδέθηκε και η δική μου παρουσία στα υπουργικά έδρανα, αν και Βουλευτής. Και γνωρίζετε ότι, στο πλαίσιο της αυτονομίας της Βουλής, μόνον Βουλευτές συμμετέχουν σε αυτή την ύψιστη κοινοβουλευτική διαδικασία και, βεβαίως, οι Υπουργοί οι οποίοι φέρουν και τη βουλευτική ιδιότητα.

Στο πλαίσιο αυτό έγινε επίκληση της ένστασης αντισυνταγμα-

τικότητας του άρθρου 119 του Κανονισμού της Βουλής, το οποίο παραπέμπει, για την προτείνουσα, βεβαίως, Βουλή, σε ένα μπλοκ διατάξεων που περιλαμβάνει και την ένσταση συνταγματικότητας, περιλαμβάνει βεβαίως -θα μου επιτρέψετε να πω- και τη θέση των Υπουργών στα υπουργικά έδρανα και τη συμμετοχή τους υπ' αυτή την ιδιότητα.

Άρα, αμφoίν θάτερον, ή ισχύουν και τα δύο -και η ένσταση αντισυνταγματικότητας υπάρχει και η θέση του Υπουργού στα υπουργικά έδρανα- ή κανένα από τα δύο. Όμως, δεν μπορεί να υπάρχει μία επιλεκτική στάση με βάση το τι μας βολεύει σε κάθε περίπτωση.

Εκείνο, όμως, θα μου επιτρέψετε με κάθε σεβασμό να πω, το οποίο με κανέναν τρόπο δεν επιτρέπει το Σύνταγμα είναι να συμμετέχουν στην αναθεωρητική διαδικασία Υπουργοί οι οποίοι δεν φέρουν τη βουλευτική ιδιότητα. Συμφωνεί, προφανώς, ο ομότεχός μου κ. Κατρούγκαλος και συμφωνούμε και όλοι και το έχουμε γράψει όλοι.

Παρά ταύτα, επειδή δέχτηκα τη μομφή το πρωί -και τη δέχτηκα με στωικότητα-, αναζήτησα στον διαδραμόντα χρόνο το τι συνέβη στην προτείνουσα Βουλή. Και αυτό που συνέβη στην προτείνουσα Βουλή είναι ότι στα υπουργικά έδρανα βρίσκονταν οι Υπουργοί του ΣΥΡΙΖΑ, μεταξύ των οποίων και ο κ. Παπαγγελόπουλος, ο οποίος δεν έφερε τη βουλευτική ιδιότητα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Αυτό δεν έχει σημασία, κύριε Υπουργέ. Πάει όπου θέλει αυτός! Και σε διοικητικά συμβούλια εταιρειών πήγε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Σας παρακαλώ, κύριε Λοβέρδο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κύριε Υπουργέ, συμμετείχε. Μίλησε; **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας):** Κύριε Δρίτσα, η μομφή για εμένα ήταν ότι βρισκόμουν εκεί.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΣΚΟΥΦΑ: Όχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Επειδή μίλησα ήταν;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κύριε Υπουργέ, αν ανοίξουμε διάλογο, δεν θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Δεν υπήρχε συμμετοχή. Παρέστη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κύριε Δρίτσα, θα μιλήσετε μετά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Δέχομαι, λοιπόν, στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής τάξης και της μετριομίας, ότι η μομφή σας μου αποδόθηκε για το γεγονός ότι μίλησα και όχι ότι κάθισα εκεί.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης -θυμάστε τον κ. Καλογήρου;- μη Βουλευτής ων, στάθηκε εκεί και μίλησε τέσσερις φορές στην προτείνουσα Βουλή!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Γι' αυτό θα παρακαλούσα πολύ όταν γίνονται προσωπικές μομφές που στόχο έχουν αποκλειστικά και μόνο να θέσουν εκποών τον οποιονδήποτε βρίσκεται σε αυτό το Σώμα, να γίνεται με περισσή περίσκεψη. Και, βεβαίως, θεωρώ ότι ήταν αμετροεπές να κριθεί ότι θα πρέπει η δική μου πρωινή παρέμβαση να βγει από τα Πρακτικά, ως τάχα δεν είχα το δικαίωμα. Θα μου επιτρέψετε με κάθε σεβασμό να πω ότι αυτό έχει ένα στοιχείο και κοινοβουλευτικής δεοντολογίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μου επιτρέψετε μία διακοπή;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Κύριε Κατρούγκαλε, σας παρακαλώ. Θα συνεχίσουμε τη διαδικασία και μετά θα πάρετε τον λόγο.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Τώρα να μπει στα Πρακτικά παρακαλώ!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Να μπούμε, λοιπόν, στην ουσία του πράγματος.

Το πρώτο ζήτημα που υπάρχει είναι η δέσμευση της προτείνουσας προς την Αναθεωρητική Βουλή. Αυτό, λοιπόν, που ισχύει είναι η ερμηνευτική αμφισημία εάν η προτείνουσα Βουλή, δηλαδή η Βουλή η οποία προτείνει τις διατάξεις, δεσμεύει κατά το περιεχόμενο ή κατά την κατεύθυνση την Αναθεωρητική Βουλή. Ετέθη και σε επίπεδο της ένστασης αντισυνταγματικότητας που

κατατέθηκε το πρωί. Και θα πω μία μόνο κουβέντα, διότι πραγματικά αισθάνομαι ότι ξαφνικά βρισκόμαστε σε έναν διαφορετικό, παράλληλο συνταγματικό κόσμο. Διότι το ζήτημα αυτό ουδέποτε είχε τεθεί τα τελευταία τριάντα χρόνια. Ετέθη μόνο προσφάτως, από μία ελάχιστη επιστημονική μειοψηφία, ενόσω όλοι οι μεγάλοι δάσκαλοι του Συνταγματικού Δικαίου επέμεναν ότι εδώ υπάρχει ένα ζήτημα πολύ διακριτών αρμοδιοτήτων μεταξύ της προτείνουσας και της αποφασίζουσας.

Η προτείνουσα Βουλή διαπιστώνει την ανάγκη. Πώς τη διαπιστώνει; Θέτοντας τα προς αναθεώρηση άρθρα, παραγράφους και εδάφια και η αποφασίζουσα Βουλή, που είναι η μόνη Αναθεωρητική Βουλή, είναι εκείνη η οποία θα καλύψει το περιεχόμενο.

Και θα παρακαλούσα, για λόγους τεχνικούς, όταν λέτε «Αναθεωρητική Βουλή», να αναφέρεστε μόνο στην παρούσα Αναθεωρητική Βουλή. Η προηγούμενη δεν ήταν Αναθεωρητική Βουλή. Ήταν μέρος του σύνθετου αναθεωρητικού οργάνου, αλλά όχι Αναθεωρητική Βουλή. Αναθεωρητική Βουλή είναι αυτή που έχουμε σήμερα όλοι την τιμή να υπηρετούμε.

Γιατί άραγε αυτό; Αναφέρθηκε ότι υπάρχει ένα παράδοξο. Μα, είναι δυνατόν η προτείνουσα Βουλή να επιλέγει το άλφα και η Αναθεωρητική Βουλή να επιλέγει το πλην άλφα; Και προφανώς ισχύει αυτό. Και ισχύει γιατί; Διότι μεσολαβούν εκλογές! Πρέπει να καταλάβουμε τι σημαίνει στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία να μεσολαβεί το εκλογικό σώμα. Διότι ποια ήταν η σκέψη, η τεχνολογία του συντακτικού, αναθεωρητικού τεχνικά, νομοθέτη του 1975; Ότι ακριβώς οι αντίθετες απόψεις για το πώς θα υπάρξει Αναθεώρηση, θα τεθούν υπ' όψιν του εκλογικού σώματος στις εκλογές που μεσολαβούν, για να κριθεί εν τέλει ποια από τις αναθεωρητικές επιλογές είναι αυτή η οποία θα επικρατήσει, ώστε η Αναθεωρητική Βουλή να έχει τη διακριτική ευχέρεια να καταλάβει, όπως οφείλει, τις διατάξεις αυτές.

Άρα δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία. Υπάρχει μια τεράστια ιστορική διαδρομή ήδη από τον 19^ο αιώνα στην Ελλάδα στη συνταγματική επιστήμη, που θεωρεί ότι δεν υπάρχει δέσμευση.

Αλλά να πω και κάτι ακόμα. Να υποθέσουμε ότι υπάρχει και δέσμευση από την κατεύθυνση. Φαντάζομαι δεν υπάρχει κανένας θεράπων του Συνταγματικού Δικαίου, ούτε στην Αίθουσα αυτή ούτε πουθενά, ο οποίος να θεωρεί ότι η δέσμευση ξεκινάει έως του σημείου να υποχρεωνόμαστε κατά το περιεχόμενο απολύτως να δεσμευόμαστε από την προτείνουσα Βουλή. Κανείς δεν το λέει αυτό. Λένε κάποιοι κατά την κατεύθυνση.

Εάν είναι κατά την κατεύθυνση, τότε και πάλι η αναθεώρηση περί του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι εντός του συνταγματικού πλαισίου. Γιατί; Διότι η κατεύθυνση της προτείνουσας Βουλής ήταν και μία και μόνη σε σχέση με το άρθρο 32 και ήταν ποια; Η αποσύνδεση του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την προσφυγή στη λαϊκή ετυμολογία, δηλαδή να μη διακόπτεται ο κανονικός εκλογικός κύκλος, η πολιτική κανονικότητα εξ αυτού του λόγου.

Και για να μην ξεχνάμε και τα ιστορικά δεδομένα αυτού του τόπου, γιατί ακούω ότι, ξέρετε, «άλλαξε και η στάση της παρούσας κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας, άλλα λέγατε προ ετών, άλλα λέτε τώρα», απαντώ. Στον διαδραμόντα χρόνο, όμως, θα μου επιτρέψετε να πω ότι συνέβησαν θέματα τα οποία άλλαξαν ριζικά την πρόσληψη και του ίδιου του συνταγματικού φαινομένου.

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ θεώρησε ότι «ε, δεν ήταν και κάτι φοβερό το γεγονός ότι», όπως ο ίδιος συνομολόγησε, «κάναμε μια επιλογή να πάμε σε εκλογές. Η επιλογή μας αυτή δικαιώθηκε από τον λαό. Ο λαός μάς δικαίωσε».

Ας θυμηθεί, λοιπόν, ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος, ο οποίος είναι έγκριτος νομικός, το εξής: ότι ο λαός δεν εγκρίνει χειραγωγήσεις, καταστρατηγήσεις, παραβιάσεις του Συντάγματος. Άρα στην περίπτωση αυτή υπάρχει μια σαφής καταστρατηγή, δηλαδή «ματαιώνω τον σκοπό του Συντάγματος, ο οποίος θέλει συναίνεση». Επιμένετε πολύ στη συναίνεση. Πού ήταν η συναίνεση το 2014;

Το γεγονός ότι συνομολογήθηκε ότι υπήρχε μια πολιτική χειραγωγή, ότι αξιοποιήθηκε το Σύνταγμα ως μέρος του πολιτικού παιχνιδιού για να έχουμε προσφυγή στις κάλπες δεν δικαιώνεται από τον λαό. Καμμία συνταγματική παραβίαση δεν

μπορεί να δικαιωθεί από τον λαό. Παραμένει ως συνταγματική παραβίαση. Και αυτού του τύπου η χειραγωγή του Συντάγματος δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Και τι κάνουμε στην πρόταση για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Είναι ακριβώς η υφιστάμενη ρύθμιση του Συντάγματος 1975, όπως τροποποιήθηκε το 1986, ίδια ακριβώς είναι η διάταξη που φέρνουμε. Αυτό το οποίο κάνουμε είναι στην πραγματικότητα να βγάζουμε από την υφιστάμενη ρύθμιση ότι μεσολαβούν οι εκλογές. Έχουμε πέντε εκλογές, με διαβαθμισμένες πλειοψηφίες, οι οποίες καταλήγουν στην εκλογή με την απλή πλειοψηφία από τη Βουλή. Η ίδια ακριβώς!

Και έγινε τόσο μεγάλη φασαρία, που προκάλεσε και ένσταση αντισυνταγματικότητας. Γιατί; Γιατί στην τελική ψηφοφορία επιλέγεται ακόμη και με σχετική πλειοψηφία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Μα, αυτό ισχύει σήμερα. Σήμερα που μιλάμε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην πέμπτη εκλογή εκλέγεται με σχετική πλειοψηφία. Ας διαβάσουμε το Σύνταγμα να το δούμε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Μετά από εκλογές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Α, τώρα έχει σημασία ότι μεσολαβούν εκλογές, ε;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΖΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Τώρα δεν έχει για εσάς;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Τώρα έχει σημασία που μεσολαβούν εκλογές, αλλά στην Αναθεώρηση το ότι μεσολαβούν εκλογές δεν έχει σημασία και άρα δεσμεύεται η παρούσα Βουλή.

Αποφασίζουμε, λοιπόν, εάν έχει σημασία το να μεσολαβούν εκλογές ή όχι. Καμμία απολύτως δέσμευση, λοιπόν, δεν υπάρχει και είναι ο πρέπων τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ας δείτε λίγο και τι ισχύει συγκριτικά. Ας δείτε λίγο την Ιταλία. Στην Ιταλία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει πολύ μεγαλύτερες αρμοδιότητες. Πώς εκλέγεται; Με απλή πλειοψηφία. Στη Γερμανία, στην Ομοσπονδιακή Συνθήκη, πώς εκλέγεται; Με απλή πλειοψηφία. Ας δείτε και άλλες χώρες, όπως Λετονία, Εσθονία. Ας δείτε τι ισχύει. Απλή πλειοψηφία.

Η προεδρευόμενη δημοκρατία έχει αυτή την τυπολογία. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι Αρχηγός του κράτους χωρίς πολιτικές αρμοδιότητες και εκλέγεται με ήσσανα πλειοψηφία. Αυτός είναι ο κανόνας. Άρα παρακαλώ πολύ να είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί αναφερόμενοι σε σύμβολα και αρμοδιότητες.

Και να πω και ένα τελευταίο. Η άμεση εκλογή από τον λαό είναι το πρέπον σύστημα σε μια προεδρευόμενη δημοκρατία; Η απάντηση, κατά την άποψή μου, που είναι διατυπωμένη από χρόνια, είναι ότι δεν είναι το ορθό σύστημα και δεν είναι για πολλούς λόγους.

Ο πρώτος λόγος είναι ότι καθιστά τον ανώτατο άρχοντα ουσιαστικά μέρος του πολιτικού κομματικού παιχνιδιού, διότι κανείς βεβαίως δεν θα προσέλθει στην άμεση εκλογή χωρίς να έχει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Τι θα κριθεί στις εκλογές στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας; Πώς θα κατέλθει και θα αξιολογηθεί το κάθε πρόσωπο; Θα αξιολογηθεί επί τη βάση του ότι είναι εμφανίσμος ή επί τη βάση του παρελθόντος ή πόσο στερρώς δομημένη είναι η προσωπικότητά του; Όχι, με βάση ένα πρόγραμμα θα αξιολογηθεί. Αυτό, όμως, δεν μπορεί να υπάρξει σε μια προεδρευόμενη δημοκρατία.

Και σκεφτείτε και αυτό: Όταν η κυβέρνηση αναδεικνύεται μέσω της Βουλής με μια πλειοψηφία η οποία μπορεί να είναι τρία εκατομμύρια, όπως είναι η παρούσα, ένας Πρόεδρος που θα εκλέγεται με πέντε εκατομμύρια θα μπορεί να χωρέσει στον Προκρούστη της προεδρευόμενης δημοκρατίας ή θα αναζητήσει μια μεγαλύτερη έκταση στις αρμοδιότητές του; Και εκεί δεν θα υπάρχει μία ένταση από αυτόν τον καισαρισμό; Η απάντηση είναι απλή: Η προσφυγή στις κάλπες για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε προεδρευόμενο σύστημα δεν είναι η ορθή επιλογή.

Να πω δύο μόνο κουβέντες για τις υπολοίπες διατάξεις. Πριν κλείσω, να πω για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κάτι το οποίο άκουσα με περισυλλογή και φόβο εχθές να αναφέρει ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Αυτό το οποίο υπαινίχθηκε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, δηλαδή ότι εξωθείται με κάποιον τρόπο η Βουλή να αποφασίζει σε ένα συναινετικό πρόσωπο για τον Πρόεδρο της Δημο-

κρατίας, νομίζω το είπε πάρα πολύ πιο ορθά σε ό,τι αφορά την ανασύνθεση της δικής του διανοητικής βούλησης ο Αρχηγός σας εχθές, όταν εδήλωσε ότι ο σκοπός της διάταξης είναι να εκβιαστεί θεσμικά η συναίνεση. Αυτή ήταν η τοποθέτησή του για το άρθρο 32. Εάν, λοιπόν, στηρίζεται όλη η πρότασή σας στον θεσμικό εκβιασμό της συναίνεσης του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα παρακαλούσα να αφιστάμεθα και να είμαστε απλά με την απλή πλειοψηφία και ας είμαστε στην απέναντι πλευρά.

Να κλείσω με τις δύο διατάξεις. Η πρώτη διάταξη είναι για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Η λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία έχει πράγματι ένα μεγάλο εύρος χρήσης σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζεται και είναι πρόταση η οποία προέρχεται από την Αντιπολίτευση.

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα της Νέας Δημοκρατίας είναι κατ' αρχάς θετική στο να υιοθετηθεί την πρόταση αυτή στο πλαίσιο του διαβουλευτικού πνεύματος, το οποίο έχουμε επιδείξει, θέλω να πιστεύω, καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας στην Ολομέλεια και στις επιτροπές.

Βεβαίως η δική μας πρόταση θα εμπεριέχει και όρους και περιορισμούς για την άσκηση αυτής της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας. Θεωρώ καθ' ύλην οπωσδήποτε πως ορισμένα ζητήματα εξ ορισμού δεν μπορούν να εντάσσονται μέσα στη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Δεν μπορείς να θέσεις ζήτημα λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας σε ζητήματα τα οποία ανάγονται, για παράδειγμα, στην εθνική άμυνα ή στην εξωτερική πολιτική. Πουθενά δεν ισχύει τέτοιου τύπου λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Και βεβαίως θα πρέπει να υπάρχει και κάποιας μορφής περιορισμός στον αριθμό που θα μπορούν να υποβάλλονται. Κατ' αρχήν, όμως, θα υποβάλουμε την πρότασή μας στο πλαίσιο ακριβώς αυτής της διαβουλευτικής στάσης.

Και να πω μια κουβέντα για τις εξεταστικές επιτροπές, δηλαδή για το άρθρο 68 του Συντάγματος. Είναι πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία ετέθη στην προτεινόμενη Βουλή. Τι λέει; Ουσιαστικά εξεταστικές επιτροπές, πλέον, θα μπορούν να συγκροτούνται και από κοινοβουλευτική μειοψηφία. Όχι μόνο, δηλαδή, όπως συνέβαινε σήμερα η εξεταστική να είναι ένα στοιχείο πλειοψηφικού κοινοβουλευτισμού, αλλά θα είναι ένα γνήσιο μέσο κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Θέλω να πω το εξής: Το άρθρο 68 του Συντάγματος για τις εξεταστικές επιτροπές είναι εκείνο το οποίο στην ιστορική διαδρομή του Συντάγματος έχει υποστεί τον μεγαλύτερο εκφυλισμό. Όταν το άρθρο 68 ψηφίστηκε στη Συντακτική Βουλή του 1975, σκοπό είχε ακριβώς αυτό, να δώσει ένα δικαίωμα στην κοινοβουλευτική μειοψηφία να συγκροτήσει εξεταστική επιτροπή. Γιατί; Διότι η εξεταστική επιτροπή έχει ένα συγκεκριμένο τέλος, σκοπό. Ποιος είναι αυτός; Η Βουλή, εμείς, να ελέγξουμε την κυβέρνηση επίκαιρα. Αυτός είναι ο σκοπός της εξεταστικής επιτροπής. Δυστυχώς ο εκφυλιστικός πλειοψηφισμός που έχει επιδειχθεί στη διάρκεια της Μεταπολιτευτικής οδήγησης στην εξής παρέκκλιση: Αντί για αυτό, δηλαδή σε επίκαιρο κοινοβουλευτικό έλεγχο της Βουλής στην κυβέρνηση, οδήγησε σε έναν ιδιότυπο μεταχρονολογημένο έλεγχο της παρούσας πλειοψηφίας στην προηγούμενη πλειοψηφία.

Πρόκειται για ένα σοβαρότατο συνταγματικό ολίσθημα, το οποίο σήμερα αποκαθίσταται. Και θέλω να πω σε αυτό ότι είμαι ιδιαίτερα υπερήφανος που εισάγουμε τη διάταξη αυτή, γιατί, κατά την άποψή μου, την οποία είχα καταγράψει πολύ εγκαίρως επιστημονικά μαζί με τη συγκεκριμένη πρόταση, θεωρώ ότι το επίτευχο του κοινοβουλευτισμού της κάθε συνταγματικής τάξης εν τέλει κρίνεται από τα δικαιώματα που έχουν οι κοινοβουλευτικές μειοψηφίες να ελέγχουν την πλειοψηφία.

Θέλω να πω ότι είμαι διπλά υπερήφανος για το γεγονός ότι φέρνουμε αυτή ακριβώς την πρόταση εν όσω είμαστε στην Πλειοψηφία, αναγνωρίζοντας ότι είναι τόσο σημαντικό να αποδώσουμε ένα μέρος αυτής της ύλης στη Μειοψηφία, μολονότι γνωρίζουμε ότι πολιτικά αυτό εν τέλει θα στραφεί εναντίον μας στην παρούσα συγκυρία. Για τον λόγο αυτό, αισθάνομαι ότι πράγματι είναι μια μεγάλη στιγμή η ένταξη των εξεταστικών επιτροπών ως δικαίωμα της μειοψηφίας, που αποκαθιστά τη συνταγματική τάξη.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όσους συμμετείχαν στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, στον Πρόεδρο, στους Γενικούς Εισηγητές, στους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους εδώ και σε όλα τα μέλη για τον υψηλό επιπέδου διάλογο τον οποίο επέδειξαν.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Δεν είστε Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος. Αν σας δώσω, κύριε Κατρουγκάλε, τον λόγο, μετά θα τον ζητήσει ο κ. Λοβέρδος, θα τον ζητήσουν όλοι. Υπάρχουν δεκαπέντε...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Δεν θα τον ζητήσω, κύριε Πρόεδρε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, δευτερολογία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Δεν υπάρχει δευτερολογία, μόνο μια τρίλεπτη παρέμβαση.

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Ό,τι θέλετε, κύριε Πρόεδρε.

Χθες, σε αντίστοιχη περίπτωση, δώσαμε τη δυνατότητα στους γενικούς εισηγητές να τοποθετηθούν, όπως και να το πείτε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Είχατε συμφωνήσει μεταξύ σας ότι θα μιλάτε στο τέλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Όχι, κύριε συνάδελφε, δεν αξίζει τον κόπο να κουβεντιάσουμε γι' αυτά. Θυμόσαστε ότι ο κ. Λοβέρδος είχε μιλήσει εμβόλιμα. Νομίζω ότι για την αμεσότητα της διαδικασίας είναι καλύτερα να το κάνω τώρα.

Θα ξεκινήσω από το έλασσον, που αφορά τα μεταξύ μας θέματα, μολονότι προφανώς ποτέ δεν τέθηκε σε αμφιβολία η αμοιβαία εκτίμηση.

Ζήτησα τα Πρακτικά, ώστε να δείτε ακριβώς τι είπα. Είπα, λοιπόν, ότι είναι θεσμική υποκρισία εκ μέρους της κυβερνητικής παράταξης να απουσιάζει από τα έδρανα όταν συζητούνται θέματα όπως η ποινική ευθύνη Υπουργού της προηγούμενης κυβέρνησης, και να είναι παρούσα τώρα, στην αναθεωρητική διαδικασία, που είναι σαφές ότι δεν υπάρχει συμμετοχή με την κυβερνητική ιδιότητα.

Άρα αυτό που σας απέδωσα ήταν η υποκριτική στάση σε δύο στιγμές που δεν είχατε λόγο να απουσιάζετε από τα έδρανα, τη στιγμή της διερεύνησης των ποινικών ευθυνών, ενώ είχατε λόγο, αν θέλατε να είστε απολύτως τυπικοί εδώ.

Είναι πολύ λεπτές οι διαφορές, αλλά είναι εδώ -και θα το παραδεχθείτε και εσείς- παράδοξο να μην ακούμε ποια θα είναι η τελική θέση της Πλειοψηφίας επί θεμάτων διατυπώσεων από τον γενικό εισηγητή και να τα ακούμε από εσάς. Αυτό είναι παράδοξο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Τα συμφωνούμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Τα συμφωνείτε, αλλά την τελική ανακοίνωση την άκουσα τώρα. Το σημειώνω ως παράδοξο.

Θέλω να πω στα ουσιώδη, γιατί αυτά, ούτως ή άλλως, δεν είναι ιδιαίτερα...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Δεν είναι και του χαρακτήρα σου ούτε του επιπέδου σου να κάνεις τέτοιου είδους σχόλια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Γιατί; Μισό λεπτάκι, νομίζω ότι με ευγένεια τοποθετούμαι και δεν αμφισβητώ το ήθος οποιουδήποτε άλλου, ενώ δέχθηκα επιθέσεις, που προφανώς από τους συναδέλφους που προέρχονταν θεωρήσα ότι δεν ήταν αξιο να απαντηθούν.

Πάμε επί της ουσίας. Γιατί το επιχείρημα των εκλογών δεν είναι καθοριστικό; Θεωρεί πάγια η συνταγματική επιστήμη ότι είναι στοιχείο δημοκρατίας η παρεμβολή του εκλογικού σώματος, ούτως ώστε να προσδιορίζει την τελική κατεύθυνση που θα πάρει η Αναθεώρηση.

Αν δεχθούμε, όπως δέχεστε εσείς, ότι στη δεύτερη Αναθεωρητική Βουλή -θα πω μετά γιατί την ονομάζω δεύτερη- είναι η εκάστοτε πλειοψηφία ελεύθερη να επιλέξει όποιο περιεχόμενο θέλει, σε αυτή την περίπτωση η παρεμβολή του εκλογικού σώματος καθίσταται άνευ αντικειμένου. Γιατί τότε έχει αντικείμενο; Αν μπορεί να ματαιώσει την κατεύθυνση που έχει δώσει η πρώτη Βουλή ή να την επιβεβαιώνει. Εάν έχει την έννοια η ερμηνεία του άρθρου 110 ότι δίνει «λευκή» κάρτα η πλειοψηφία στη δεύτερη

Αναθεωρητική να διαμορφώσει όποιο περιεχόμενο θέλει, τι νόημα έχει τότε η συμμετοχή του εκλογικού σώματος;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Εντολή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Την ορολογία της πρώτης και της δεύτερης Αναθεωρητικής Βουλής τη δανείζομαι από τον κ. Ευάγγελο Βενιζέλο και νομίζω ότι έχει δίκιο. Υποστηρίζει ότι η μεταβολή στο Σύνταγμα του 1975, αντίθετα με ό,τι γινόταν σε προηγούμενα Συντάγματα, της δυνατότητας να εναλλάσσονται οι πλειοψηφίες των εκατόν πενήντα ενός και των εκατόν ογδόντα δίνει χαρακτήρα Αναθεωρητικής Βουλής και στην πρώτη.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Θα πάρουμε και εμείς τον λόγο, κύριε Πρόεδρε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Ως προς το επιχείρημα ότι όπου εκλέγεται με σχετική πλειοψηφία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει αρμοδιότητες που μπορεί να είναι ίσως και σημαντικότερες και περισσότερες από αυτές του νυν Προέδρου, το επιχείρημα εύκολα αντιστρέφεται, γιατί έχουμε περιπτώσεις όπου ο Αρχηγός του κράτους εκλέγεται άμεσα από τον λαό, όπως της Πορτογαλίας, της Αυστρίας, της Ιρλανδίας, της Βουλγαρίας, χωρίς να έχει περισσότερες αρμοδιότητες από τον Έλληνα Πρόεδρο και ούτε η θέση του στο πολίτευμα έχει δημιουργήσει καθεστώτα διαρχίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Ισχύουν και τα δύο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Αντίθετα, βλέπουμε ότι περιπτώσεις Προέδρων που προσομοιάζουν εντελώς θεσμικά με τον δικό μας και ως προς τις αρμοδιότητες και ως προς τον τρόπο εκλογής, όπως αυτοί της Αλβανίας ή της Ιταλίας, λόγω του τρόπου που διαμορφώθηκε το πραγματικό Σύνταγμα και οι συνθήκες του πιο πολιτεύματος, διαδραματίζουν πολύ σημαντικό πολιτικό ρόλο και μπορεί ο Αλβανός Πρόεδρος να ανταγωνίζεται τον Αλβανό Πρωθυπουργό και στην Ιταλία, ειδικά σε κρίσιμες στιγμές, να έχει έντονο ρυθμιστικό ρόλο.

Το τελικό μου επιχείρημα είναι το εξής, αν και είναι, κατά κάποιον τρόπο, ίσως επαγγελματική ασθένεια να αναφερόμαστε οι συνταγματολόγοι σε αυτές τις τεχνικές λεπτομέρειες: Είχε, ορθά, πει η κ. Μπακογιάννη, ότι δεν αποτελεί αυτή η Αίθουσα πεδίο αντιπαράθεσης συνταγματικών θεωριών, αλλά συγκεκριμένων πολιτικών απόψεων.

Εκεί, νομίζω, η ουσία είναι αυτή στην οποία κατέληξε ο Κοινοβουλευτικός μας Εκπρόσωπος. Δεν νομίζω ότι μπορείτε να πείσετε εύκολα οποιονδήποτε Έλληνα μας ακούει για το ότι η πρόθεσή σας να μπορεί να εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας με κατώτερη και από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία της δεδηλωμένης δεν κρύβει την πρόθεσή σας να ελέγξετε πολιτικά τον Πρόεδρο. Ίδια πρόθεση έχετε εκδηλώσει σε πολλές ήδη περιπτώσεις, προσπαθώντας να επανακαθιδρύσετε ένα καθαρά κομματικό κράτος. Κατά τα λοιπά, αναφέρομαι σε αυτά που είπε ο κ. Τζανακόπουλος, γιατί δεν έχω να προσθέσω κάτι παραπάνω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Εγώ σας το είχα πει, κύριε συνάδελφε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, ένα τελευταίο του ενός λεπτού!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Εγώ σας συγχωρώ, αλλά οι Βουλευτές περιμένουν. Άλλωστε, έχετε αναφέρει τόσες φορές τον κ. Βενιζέλο, που μπορεί να σας δώσω και ένα λεπτό παραπάνω. Τον έχετε επικαλεστεί τόσες φορές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Ξέρετε ότι πολλοί εδώ αναφερθήκαμε στον Δημήτρη Τσάτσο και πολλοί ήμασταν μαθητές του.

Και η τελευταία παρατήρηση είναι η εξής: Τι είπε χθες ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ και Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης; Ότι η πρότασή μας για τις διαδοχικές ψηφοφορίες και το ενδεχόμενο ως ultimatum refugium της άμεσης εκλογής λειτουργεί ως μηχανισμός για εκμείευση συναίνεσης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Υπουργός Επικρατείας): Εκβιασμό είπε, κύριε Κατρουύγκαλε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Σαν πίεση στο πολιτικό σύστημα για να έχουμε συναίνεσεις. Αντίστοιχη ήταν και η λογική του συντακτικού νομοθέτη του 1975, γι' αυτό προέβλεψε τη διάλυση της Βουλής, όχι για να χρησιμοποιείται εργαλειακά, όπως έχει συμβεί

από όλα τα κόμματα, και από τη Νέα Δημοκρατία, αλλά ως μηχανισμός-εργαλείο εκμείευσης των συναίνεσεων. Αυτά είχα να πω και θα έχουμε την ευκαιρία και σε ακαδημαϊκό έδαφος να τα συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Και θα ξεκινήσουμε τώρα, δυστυχώς.

Κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο. Κύριοι συνάδελφοι, θα περιμένετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Αν ο κύριος συνάδελφος, γενικός εισηγητής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, δεν έθετε εκ νέου ένα πολυσυζητημένο θέμα στη προηγούμενη Βουλή αλλά και σε αυτή, που σχετίζεται με τις λεγόμενες κατευθύνσεις, δεν θα έπαιρνα τον λόγο.

Το πρωί εγώ, κύριε Πρόεδρε, απέρριψα την ένσταση αντισυνταγματικότητας επί της ουσίας στηριγμένος σε κάποια επιχειρήματα. Τώρα, όπως συνεχίζεται η συζήτηση, που εύχομαι να μην την επαναλάβουμε έως και την Παρασκευή, ό,τι είχαμε να πούμε, το είπαμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ: Απάντησα, όμως. Δεν το άφησα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Σωστά.

Επειδή προεκτείνεται ο διάλογος, θέλω να συμπληρώσω τα πρωινά μου επιχειρήματα.

Πού στηρίχθηκα το πρωί, ώστε το Κίνημα Αλλαγής να απορρίψει την ένσταση αυτή; Πρώτον, στα ζητήματα δημοκρατικής νομιμοποίησης. Είπα, κύριε Πρόεδρε, ότι μια Βουλή που απέρχεται προτείνει και μια Βουλή που ήρθε, αποτέλεσμα της λαϊκής κυριαρχίας, στην πρώτη της σύνοδο, αμέσως, τέσσερις μήνες μετά τις εκλογές αποφασίζει.

Η δημοκρατική νομιμοποίηση επιβάλλει να είναι αδέσμευτη η Αναθεωρητική Βουλή. Αδέσμευτη ως προς τι; Όχι ως προς όλα φυσικά, διότι δεσμεύεται από τις διατάξεις, δηλαδή άρθρα, παραγράφους και εδάφια, της προτείνουσας. Η δέσμευση ολοκληρώνεται, όμως, εδώ.

Διόσκοντα το βιβλίο του Δημήτρη Τσάτσου, κύριε Κατρουύγκαλε, επεσήμανα στους μαθητές μου ότι η μια Βουλή αποκαλείται προτείνουσα και η άλλη αποκαλείται Αναθεωρητική. Ποιο ήταν, όμως, το μείζον επιχείρημα, για να καταλαβαίνει ο νέος; Ότι Αναθεωρητική αποκαλείται η δεύτερη. Έτσι, έχουμε την Ε' Αναθεωρητική Βουλή το 1975, τη ΣΤ' Αναθεωρητική Βουλή το 1986, τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή το 2001, την Η' Αναθεωρητική Βουλή το 2008 και σήμερα τη Θ' Αναθεωρητική Βουλή, την ένατη, δηλαδή, Αναθεωρητική Βουλή. Αυτή είναι η Βουλή που αναθεωρεί.

Το τρίτο επιχείρημά μου ήταν οι λεγόμενες αντισυνταγματικές διατάξεις του Συντάγματος, που η θεωρία μας, πλην μιας περιπτώσεως, τις απορρίπτει. Άρα ο εφαρμοστής του δικαίου, ο επίσημος ερμηνευτής και εφαρμοστής του δικαίου, δεν καλείται να διακρίνει ανάμεσα σε συνταγματικές διατάξεις εκείνες οι οποίες είναι σύμφωνες με το Σύνταγμα και αντίθετες με αυτό. Και σας είπα το πρωί ότι, εάν το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και το Συμβούλιο της Επικρατείας είχαν την άποψη ότι θα αποδέχονταν τα επιχειρήματα που πρόβαλλαν οι διάδικοι, δεν θα δέχονταν το παραδεκτό. Θα τις απέρριπταν διά του απαραδέκτου. Δεν έχουμε ολοκληρωμένη εικόνα της νομολογίας και κανείς δεν είναι σωστό να την επικαλείται.

Τώρα, η ουσία έχει ανάγκη αυτόν τον διάλογο; Το 32.4 διαμορφώνεται από την Πλειοψηφία σήμερα έτσι, ώστε να είναι αντίθετο με τις λεγόμενες από εσάς και μη αποδεχόμενες από εμάς κατευθύνσεις; Όχι. Έλασσον είναι το θέμα.

Υπάρχει ζήτημα ορθότητας της διάταξης; Εμείς διαφωνούμε, είμαστε πιο κοντά στις αυξημένες πλειοψηφίες και διαφωνούμε με τον κ. Γεραπετρίτη, που λέει ότι ο κανόνας και σε άλλες χώρες είναι η σχετική πλειοψηφία. Εμείς, όμως, έχουμε τον καλό κανόνα της απόλυτης ή της αυξημένης πλειοψηφίας, λέμε εμείς, γιατί να τον χαλάσουμε; Αυτό, όμως, δημιουργεί αντίθεση σε ό,τι αφορά την κατ' εσάς κατεύθυνση; Σε καμία περίπτωση. Άρα και εδώ δεν έχετε δίκιο.

Εν κατακλείδι, αυτό που σκέφθηκα, όταν σας άκουσα να μιλάτε, είναι το εξής: Είναι δυνατόν, κύριε Πρόεδρε, να θέλουμε να προεκτείνουμε τον εαυτό μας, αφού εκφράστηκε αντίθετα

από εμάς η λαϊκή κυριαρχία; Πώς μπορούμε να το κάνουμε αυτό; Είναι δυνατόν να θέλουμε να λέμε σε μια Βουλή, που μάλιστα ανανεώνεται κάθε φορά κατά 40% ή 50% -πολιτικό είναι το επιχείρημά μου-, πώς ό,τι θέλησε η Βουλή, όπως αυτή διαμορφώθηκε από την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας τον Σεπτέμβριο του 2015, θα δεσμεύει την Βουλή που διαμορφώθηκε από τη λαϊκή κυριαρχία το 2019;

Η προέκταση του εαυτού μας στο μέλλον, με προσβολή της λαϊκής κυριαρχίας, δεν μπορεί να υπάρξει. Άρα εδώ υπάρχει μια αντίφαση και στην ίδια τη σκέψη του κυρίου γενικού εισηγητή της Αξιώματικής Αντιπολίτευσης και ήθελα απλώς σε πολιτικό επίπεδο να την υπογραμμίσω.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Παρ' όλο που δεν είπατε κάτι για τον κ. Βενιζέλο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Κύριε Τζαβάρε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Ειλικρινά δυσκολεύομαι να παρακολουθήσω την τελευταία σκέψη του κ. Κατρούγκαλου, ο οποίος έκανε αναφορά στο ότι, μέσω αυτής της πρότασης που καταθέτει η Νέα Δημοκρατία για την εκλογή στην τελική φάση του Προέδρου της Δημοκρατίας με την απόλυτη ή τη σχετική πλειοψηφία, διακρίνει μια μεθοδική διολίσθηση προς την ίδρυση του κομματικού κράτους.

Θεωρώ ότι δεν είναι ούτε του επιπέδου σας, κύριε συνάδελφε, ούτε της παιδείας σας αλλά ούτε και της πολιτικής συμπεριφοράς που έχετε επιδείξει αυτού του είδους οι υπερβολές, όταν γνωρίζετε πολύ καλύτερα από τον οποιοδήποτε σ' αυτή την Αίθουσα ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά το 1986 δεν διαθέτει ρυθμιστικές αρμοδιότητες. Οι δε αρμοδιότητες που έχει δεν του δίνουν καμμία δυνατότητα να επηρεάσει το πολιτικό παιχνίδι ή ακόμα και τις κάθε μορφής αντιδικίες και διαμάχες που γίνονται μεταξύ των κομμάτων.

Αυτό που θέλω να πω, για να καταλήξουμε σε μια ασφαλή άποψη για το συγκεκριμένο θέμα, είναι ότι ένας από τους τρόπους που κάθε φορά επιλέγουμε να αντιπαρτιθέμεθα προς τον πολιτικό μας αντίπαλο είναι με το να αναδεικνύουμε υπερβολικού χαρακτήρα αιτιάσεις, που καμμία φορά τις ακούν και οι εξω απ' αυτή την Αίθουσα και λένε ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει λογική σ' αυτού του είδους τις αναφορές.

Το δεύτερο θέμα που θέλω να θίξω είναι το εξής: Παρακολούθησα τον κ. Τζανακόπουλο. Εγώ επιμένω ότι, από τη στιγμή που δεν υπάρχει, δεν συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των αναθεωρητέων διατάξεων η διάταξη του άρθρου 30 παράγραφος 1 και μάλιστα με πρόταση, ώστε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται από τη Βουλή και εν περιπτώσει αδυναμίας ή έστω κατ' εξαίρεση από τον λαό, αυτό το θέμα που κουβεντιάζουμε δεν μπορεί να έχει άλλο πλαίσιο συζήτησης, παρά υποχρεωτικά το συζητήση για την επιλογή τεχνικής ανάδειξης του Προέδρου αποκλειστικά και μόνο μέσα από τη Βουλή. Δεν υπάρχει επ' αυτού άλλη άποψη επιστημονικά, πολιτικά, με οποιοδήποτε, εν πάση περιπτώσει, και αν θέλατε να προσεγγίσουμε αυτό το ζήτημα πρίσμα.

Τρίτο θέμα. Πράγματι, θεωρώ ότι έχει γίνει τελευταία -και καταλήγω και δεν θα πάρω πάλι τον λόγο, κύριε Πρόεδρε- μια πολύ μεγάλη υποχώρηση της δημοκρατίας απέναντι σε θεσμούς που αποτελούν πολύ σημαντικούς πυλώνες λειτουργίας του πολιτεύματος. Και αυτοί οι θεσμοί κατά σειρά είναι τα κόμματα. Έχουμε φτάσει σ' ένα σημείο, να προσχωρούμε και εμείς σε μια αντικομματική κουλτούρα, που αρχίζει να καλλιεργείται με την πρωτοβουλία ενός τμήματος -όχι ολόκληρου, βέβαια- του μιντιακού συστήματος.

Κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να υπερασπιστούμε τα κόμματα, γιατί τα κόμματα αποτελούν τον πρώτο βαθμό αντιπροσώπευσης και μέσα από τα κόμματα δίνεται η δυνατότητα και στον λαό να συμμετέχει, αλλά κυρίως τα κόμματα αποτελούν εκείνον τον θεσμό που φέρνει την κοινωνία των πολιτών σε επαφή με την πολιτική κοινωνία. Πολλές εντάσεις μέσα από τα κόμματα μπορούν και βρίσκουν μια ειρηνική διεξόδο και συμμετέχουν με αυτόν τον τρόπο σε μια καταλλαγή μέσω του δημοκρατικού διαλόγου. Γι'

αυτό ακριβώς αυτή η προβολή κατά κόρον και καθ' υπερβολή των αμεσοδημοκρατικών μορφών εκπροσώπησης του λαού θεωρώ ότι ανοίγει διάφορες πόρτες προσέγγισης άλλων ιδεολογημάτων, τα οποία είναι ξένα με τη δημοκρατία μας. Αναφέρομαι, κυρίως, σ' αυτή την πολυπαιγμένη και στα μίντια και σε διάφορα έντυπα «δημοκρατία του πλήθους».

Η αντικατάσταση, λοιπόν, που δημιουργείται μέσα απ' αυτού του είδους τις αρνητικές στάσεις απέναντι στα κόμματα μας οδηγεί στο να θεωρούμε τον λαό ως multitudo, όπως έλεγε ο Σπινόζα στην περιώνυμη πραγματεία του, και εξ αυτού του λόγου να προσχωρούμε σε αντιλήψεις που μπορεί κάποιες στιγμές και στην Ελλάδα να υιοθετήσουν μορφώματα άσκησης εξουσίας, που δεν έχουν καμμία σχέση με τον λαό και κυρίως έχουν σαφείς αποστάσεις απ' όλες εκείνες τις αντιλήψεις που έχουμε όλοι μας σχετικά με το έθνος.

Αυτά ήθελα να πω και σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Θα συνεχίσουμε και τον κ. Καππάτο, τον κ. Λιούτα και τον κ. Συρίγο. Θα παρεμβληθεί...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχω ζητήσει τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Κύριε Καμίνη, έχετε μιλήσει στην πρωτολογία σας περίπου δεκαπέντε λεπτά. Θα βάλουμε πρώτα τρεις Βουλευτές και μετά θα πάρετε και εσείς τον λόγο για μερικά λεπτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ: Εντάξει, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Κύριε Καππάτο, έχετε τον λόγο.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΚΑΠΠΑΤΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πέρα από τις καταγεγραμμένες στην επιτροπή διαφορετικές μας προσεγγίσεις, είναι τιμητικό που αποτελούμε μέλη μιας Αναθεωρητικής Βουλής, μιας από τις τέσσερις της Μεταπολίτευσης μέχρι σήμερα.

Συγχαίρω τους συναδέλφους όλων των παρατάξεων που εργάστηκαν στην Επιτροπή για την επίτευξη συγκλίσεων επί αναθεωρητέων διατάξεων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είχε καταστεί σαφές -ήδη από την προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο της προτεινόμενης Βουλής και ασφαλώς πριν από τις εκλογές του Ιουλίου- ότι για τη Νέα Δημοκρατία η συνταγματική Αναθεώρηση δεν ήταν όσο φιλόδοξη θα έπρεπε. Η άποψή μας αυτή δεν έχει στόχο να μειώσει την αξία επιμέρους διατάξεων που διαφαίνεται ότι τελικά θα αναθεωρηθούν.

Οι περισσότεροι συνάδελφοι έχουν αναφερθεί στο άρθρο 16. Δεν θα σταθώ τόσο στον οικονομικό χαρακτήρα της συζήτησης για την ανάγκη ίδρυσης μη κρατικών πανεπιστημίων. Πρέπει να εξηγήσουμε στους πολίτες ποια είναι η σημασία της έγκαιρης επικαιροποίησης άρθρων του Συντάγματος. Για να γίνει αυτό ευκολότερα κατανοητό, το άρθρο 16 έχει πράγματι αποκτήσει μια δικτακτική διάσταση πλέον.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τι εννοούμε όταν λέμε ότι η χώρα μας πρέπει να μετατραπεί σε διεθνές εκπαιδευτικό κέντρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας; Οι περισσότεροι συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης εστιάζουν τη διαφωνία τους αποκλειστικά στο ενδεχόμενο εμπλοκής -εντός εισαγωγικών- «αγοράς» στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με την οποία είναι ιδεολογικά αντίθετοι. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν τη συζήτηση μ' έναν τρόπο μονολιθικό, που αγνοεί τις ευρύτερες συνέπειες μιας αναθεώρησης του άρθρου 16.

Η Νέα Δημοκρατία επιχειρηματολογεί υπέρ της ανάγκης μετατροπής της χώρας σε διεθνές εκπαιδευτικό κέντρο, γιατί αυτό αναδεικνύει ένα βασικό συγκριτικό πλεονέκτημά μας. Είναι μια εξέλιξη που μπορεί να αποτελέσει πολλαπλασιαστή ισχύος για τη χώρα. Σε προηγούμενες δεκαετίες δείκτες ισχύος όπως ο πληθυσμός, η οικονομία και η στρατιωτική ισχύς θα ήταν καταλυτικοί για τη διεθνή θέση της χώρας.

Ας είμαστε ειλικρινείς. Οι προοπτικές για την Ελλάδα με βάση τους κλασικούς δείκτες διεθνούς ισχύος θα ήταν μάλλον απαισιόδοξες μακροπρόθεσμα.

Ωστόσο, στον σύγχρονο κόσμο έχει αυξηθεί η σημασία των δεικτών της αποκαλούμενης «ήπιας ισχύος», ενός όρου που έχει

εισαχθεί δυναμικά στις διεθνείς σχέσεις τα τελευταία τριάντα χρόνια. Η ήπια ισχύς αφορά τον πολιτισμό, την παιδεία, τον σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου, τη διπλωματία, την ποιότητα ζωής, καθώς και πολλούς άλλους παράγοντες, γενικά την επιρροή και την ελκυστικότητα μιας χώρας στο διεθνές γίγνεσθαι. Με βάση τη θεωρία της ήπιας ισχύος, η Ελλάδα θα μπορούσε να είναι μια αρκετά σημαντική χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο, σε επιμέρους τομείς.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ποιο είναι το διαχρονικό βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα του Ελληνισμού; Μα, ασφαλώς ο πολιτισμός, οι επιστήμες και η παιδεία. Γι' αυτά ξέρει κυρίως όλος ο υπόλοιπος πλανήτης την Ελλάδα, για τη διαμόρφωση της βάσης του αξιακού συστήματος του δυτικού κόσμου από την ελληνική φιλοσοφία και σκέψη. Όταν επιχειρηματολογούμε για την ανάγκη μετατροπής της Ελλάδας σ' ένα διεθνές εκπαιδευτικό κέντρο υψηλού επιπέδου για φοιτητές, ερευνητές, ακαδημαϊκούς και επιστήμονες απ' όλον τον κόσμο, έχουμε και αυτό υπ' όψιν μας. Η πρωτοπορία της Ελλάδας σε οποιονδήποτε τομέα μετατρέπεται σε παράγοντα ισχύος, πόσω μάλλον όταν αναφερόμαστε στην εκπαίδευση, η οποία διαμορφώνει διαχρονικά την κουλτούρα, την επιστήμη και την οικονομία, τελικά την ίδια την έννοια της προόδου παγκοσμίως και διαχρονικά.

Για την αναθεώρηση δύο κομβικών άρθρων που συζητάμε σήμερα αξίζει να επισημανθεί η σημασία της τροποποίησής τους για τη σταθερότητα και την ποιότητα του πολιτικού μας συστήματος.

Σε κάθε περίπτωση, στη σημερινή συζήτηση κεντρική θέση έχει η αναθεώρηση της τέταρτης παραγράφου του άρθρου 32, που πρέπει να οδηγήσει σε αποσύνδεση της διαδικασίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από ενδεχόμενη διάλυση της Βουλής.

Να ξεκαθαρίσουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι αυτό είναι το μείζον. Η αναθεώρηση του σχετικού άρθρου αποτελεί εξορθολογιστική παρέμβαση στο πολιτικό σύστημα. Δυστυχώς, ο τρόπος που χρησιμοποιήθηκε η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας αποτέλεσε παράγοντα αποσταθεροποίησης του πολιτικού συστήματος και οπωσδήποτε υπήρξε υποτιμητική για τον θεσμό, τον οποίο στην πράξη «εργαλειοποίησε». Ο εκβιασμός της διάλυσης της Βουλής έγινε, με καταχρηστικό τρόπο, όχημα μικροπολιτικών σχεδιασμών. Οι συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης επικεντρώνονται στη διάσταση του θεσμού ως εξισορροπητικού στοιχείου για το πολίτευμα και γι' αυτό επιχειρηματολογούν υπέρ της άμεσης ανάδειξής του από τον λαό. Ωστόσο, η πολιτική πρακτική και η πρόσφατη ιστορική εμπειρία δείχνουν το αντίθετο.

Αν αναζητήσουμε την ουσία του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας σήμερα, θεωρώ ότι όλοι συμφωνούμε ότι συνίσταται σε δύο βασικές λειτουργίες. Είναι σύμβολο ενότητας του έθνους και παράγοντας ενίσχυσης της ομαλότητας της πολιτικής ζωής. Μια διαδικασία άμεσης εκλογής, που πάντα λαμβάνει συγκρουσιακά χαρακτηριστικά, θα περιόριζε τις δύο ουσιαστικότερες για το πολίτευμα λειτουργίες του θεσμού.

Εξάλλου, η εκλογή Προέδρου με μικρότερες κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες ως έσχατη λύση δεν αποτελεί το επιδιωκόμενο με την αναθεώρηση του άρθρου 32. Η προτεινόμενη διάταξη είναι μια μέθοδος αντιμετώπισης ενός αδιεξόδου με τον λιγότερο επώδυνο για την πολιτική σταθερότητα τρόπο. Επαφίεται στην ωριμότητα του πολιτικού συστήματος να επιτύχει συγκλίσεις για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Σε διαφορετική περίπτωση, αυτοαναγκάσαμε και απαξιώνουμε τον ρόλο μας ως Βουλευτές, όταν ανάγουμε τη διαδικασία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας σε πεδίο κομματικής αντιπαράθεσης, σε μια διαδικασία της οποίας η επιτυχία εξαρτάται από τη διατύπωση ενός κειμένου, αγνοώντας μια ουσιαστική προϋπόθεση υγιούς λειτουργίας του κοινοβουλευτικού, που είναι η ειλικρινής προσπάθεια για επίτευξη συγκλίσεων.

Αυτό το τελευταίο δεν είναι κάτι που μπορεί να επιβληθεί από το γράμμα του Συντάγματος. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητος ένας αναστοχασμός του θεσμού της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Κάθε δημοκρατία χρειάζεται θεσμικά αντίβαρα. Παρά τους περιορισμούς του, το Σύνταγμα δεν απαγορεύει τη

λειτουργία του θεσμού της Προεδρίας ως αντίβαρου -σε ορισμένο πλαίσιο, προφανώς- και αν ιστορικά αυτό χρειαστεί σε έκτακτες περιπτώσεις. Αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο μόνο νομικής ερμηνείας του Συντάγματος, αλλά και θεσμική κατάκτηση στο πλαίσιο μιας πολιτικής παράδοσης. Αποτελεί, δηλαδή, εκτεταμένο που θα υπηρετείται από το πνεύμα του Συντάγματος.

Ένα δεύτερο ζήτημα που συζητάμε σήμερα αφορά στην αναθεώρηση της παραγράφου 2 του άρθρου 68, με την οποία η αντιπολίτευση θα μπορεί με πρωτοβουλία της να επιβάλλει τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής. Πρόκειται για μια διάταξη που θα εμπλουτίσει το πολίτευμά μας ποιοτικά και συνιστά μια σημαντική παραχώρηση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Συνδέει οργανικά τον έλεγχο της μειοψηφίας με τον κοινοβουλευτικό μηχανισμό της εξεταστικής επιτροπής, που ως σήμερα αποτελεί προνόμιο της πλειοψηφίας.

Επιπλέον, οι εξεταστικές επιτροπές με πρωτοβουλία της Αντιπολίτευσης αναδεικνύουν την πλουραλιστική φύση της κοινοβουλευτικής μας δημοκρατίας, ειδικά σε μια εποχή που η συζήτηση για τις ανελεύθερες δημοκρατίες στην Ευρώπη είναι έντονη. Επομένως, μπορεί η συγκεκριμένη διάταξη να συμβάλει στην ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας της Βουλής ως πρόσθετο θεσμικό αντίβαρο επικουρικό στον ουσιαστικό έλεγχο της κυβέρνησης από την αντιπολίτευση, αρκεί αυτό το κοινοβουλευτικό εργαλείο να χρησιμοποιηθεί από την εκάστοτε αντιπολίτευση με θεσμική υπευθυνότητα.

Πριν κλείσω την ομιλία μου και με αφορμή και την αυριανή συζήτηση, θέλω να εκφράσω την ελπίδα αυτή η συνταγματική Αναθεώρηση να αποτελέσει την αρχή μιας διαδικασίας που θα επιτρέπει σε Έλληνες πολίτες που διαμένουν ή βρίσκονται στο εξωτερικό να ασκούν ανεμπόδιστα το συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμά τους.

Ως Βουλευτής του Νομού Κεφαλλονιάς και Ιθάκης εκπροσωπώ έναν τόπο από τον οποίον οι συμπατριώτες μου εδώ και αιώνες ξεεντεύονται προς κάθε σημείο της γης και για διάφορα χρονικά διαστήματα και γνωρίζω καλά τι σημασία έχει να μπορούν όπου και αν βρίσκονται να αποφασίζουν για τον τόπο που τόσο αγαπούν και στον οποίον ονειρεύονται να επιστρέψουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Ελλάδα βρισκόταν κάποτε στην παγκόσμια πρωτοπορία χάρη στον προοδευτικό χαρακτήρα του Συντάγματός της. Λίγες δεκαετίες μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους είχαμε ένα Σύνταγμα που θεωρείτο πρότυπο και πρωτοπόρο. Με αυτό το πνεύμα οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε και σήμερα την επικαιροποίηση του καταστατικού νόμου της χώρας.

Η ιστορική διάσταση μιας Αναθεωρητικής Βουλής και η καταγραφή της τοποθέτησης του καθενός και της καθεμιάς απ' αυτό το Βήμα αποτελούν μέρος της θεσμικής παράδοσης και μνήμης του πολιτεύματος, θεσμικής μνήμης που θα αποτελέσει οδηγό για την επόμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Οφείλουμε, λοιπόν, αποδεχόμενοι τους περιορισμούς που επιβάλλει η ιστορική συγκυρία, να αντιμετωπίσουμε το Σύνταγμα ως έναν καταστατικό νόμο που πρέπει να επικαιροποιείται έγκαιρα σ' έναν κόσμο που αλλάζει όλο και πιο γρήγορα, να αναγνωρίσουμε ασφαλώς τη θεσμική μας ευθύνη ως μέλη της παρούσας Αναθεωρητικής Βουλής με έργο ορισμένο από την προτείνουσα Βουλή ως προς τις αναθεωρητέες διατάξεις, να αναλάβουμε όμως εξίσου και την ιστορική μας ευθύνη ως συνδιαμορφωτές της θεσμικής μνήμης της Δημοκρατίας μας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσεάς Κωνσταντινόπουλος): Ο κ. Λιούτας έχει το λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΙΟΥΤΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εβδομάδα η οποία διανύουμε είναι μια εβδομάδα πολύ υψηλής πολιτικής σημασίας. Είναι η εβδομάδα στην οποία η Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων τοποθετείται απέναντι στο μείζον πολιτικό ζήτημα της Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Η Ολομέλεια καλείται να ψηφίσει το νέο συνταγματικό Χάρτη της χώρας μας. Όπως όλοι γνωρίζουμε η πλειοψηφία της προηγούμενης προτείνουσας Βουλής και η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ

στέρησαν από τη χώρα μας μια μεγάλη συνταγματική Αναθεώρηση. Στη διάρκεια της προτείνουσας Βουλής η Νέα Δημοκρατία και ο Κυριάκος Μητσοτάκης, ως αρχηγός τότε της αξιωματικής αντιπολίτευσης, είχαν προτείνει να ψηφιστούν ως αναθεωρητέα όλα τα βασικά άρθρα τα οποία η τότε κυβέρνηση και η τότε αντιπολίτευση εισηγούνταν. Η στόχευσή μας ήταν ο ελληνικός λαός με την ψήφο του στις εκλογές να υποδήλωνε ταυτόχρονα τη θέση του απέναντι στον προσανατολισμό της αναθεώρησης, δηλαδή να δήλωνε την αναθεωρητική σκέψη ποιου κόμματος τελικά θα επιθυμούσε.

Ο βασικός μας στόχος ήταν μια σύγχρονη αναθεώρηση, μια αναθεώρηση συνδεδεμένη με τη νέα εποχή, η οποία όπως όλοι γνωρίζουμε αλλάζει συνεχώς, γεννά διαρκώς νέες προκλήσεις και νέα δεδομένα, βάσει των οποίων η ελληνική κοινωνία καλείται να εργαστεί, να βιοποριστεί και ουσιαστικά καλείται να ζήσει.

Ο στόχος της Νέας Δημοκρατίας ήταν και παραμένει η θεμελιακή αναπτυξιακή αλλαγή του Συντάγματος. Θα πρέπει, όμως, να κατανοήσουμε ότι ακόμα και αν ο ΣΥΡΙΖΑ προκαθόριζε μια περιορισμένη αναθεώρηση, η Κυβέρνησή μας και ο Πρωθυπουργός δηλώνουν σήμερα το παρών και μάχονται για την ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας μας, έστω και στα στενά αυτά πλαίσια.

Με αυτή την Αναθεώρηση, η οποία πραγματοποιείται από τη Βουλή αυτή, πετυχαίνουμε να θωρακιστεί η πολιτική σταθερότητα. Η πολιτική σταθερότητα αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας μας. Ο στόχος αυτός θεμελιώνεται καθοριστικά μέσα από την αλλαγή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εδώ και πάρα πολλά χρόνια ο χρόνος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας δημιουργούσε συναισθήματα αστάθειας στον πολιτικό, αλλά και στον οικονομικό κόσμο. Η πολιτική αστάθεια δημιουργείτο εξαιτίας του τρόπου εκλογής του Προέδρου, η οποία δημιουργούσε θύλακες πολιτικής ασυνέχειας.

Όλοι γνωρίζουμε ότι σε πολλές περιπτώσεις η εκλογή αυτή ταυτιζόταν με τη διεξαγωγή πρόωγων εκλογών. Όλοι γνωρίζουμε ότι ήταν αποτέλεσμα της εργαλειοποίησης του θεσμού προς όφελος της πρόωρης προσφυγής στις κάλπες, μια παλαιοκομματική στρατηγική η οποία ουσιαστικά χαρακτήρισε μόνο την εποχή ΣΥΡΙΖΑ.

Η κατάσταση ωστόσο αυτή κεφαλαιοποιούσε διαχρονικά δύο δυσμενείς επιπτώσεις: Πρώτον, η εργαλειοποίηση του θεσμού του ανώτατου πολιτειακού παράγοντα της χώρας υποβάθμιζε συνειδητά την ποιότητα της δημοκρατίας μας και, δεύτερον, η τακτική αυτή διακοπή του κυβερνητικού έργου σηματοδοτούσε ασυνέχεια και δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις που επηρέαζαν όλο το φάσμα της κοινωνίας μας.

Ειδικότερα, η κρίση απέδειξε ότι η Ελλάδα υπέφερε από μια πληθώρα μη ολοκληρωμένων μεταρρυθμίσεων. Η ελλειψής αυτή μεταρρύθμιση, δηλαδή ο ελλιπής εκσυγχρονισμός της οικονομίας μας, ήταν σε έναν μεγάλο βαθμό απόρροια της πολιτικής αστάθειας και της ασυνέχειας. Επιπλέον, η αίσθηση ή η πρόβλεψη ότι μια κυβέρνηση θα διακόψει το έργο της, λόγω της μη ύπαρξης της αναγκαίας πλειοψηφίας για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, αποθάρρυνε και τις επενδύσεις, επιβραδύνοντας έτσι την όποια αναπτυξιακή τροχιά είχε ως τότε η χώρα.

Σε αντίθεση με αυτό, βλέπουμε σήμερα πόσο πολύ ενισχύεται η αναπτυξιακή τροχιά, όταν υπάρχει μια δυνατή, με ευρεία πλειοψηφία και αναπτυξιακό προσανατολισμό, κυβέρνηση, όπως είναι η σημερινή Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Η πολιτική σταθερότητα αποτελεί ένα μείζον ζήτημα. Μετά από πολλές δεκαετίες στις οποίες λάμβαναν χώρα οι συνθήκες στην αστάθεια ως αποτέλεσμα του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, σήμερα έρχεται ένα μεγάλο τέλος, το οποίο προδιαγεγραμμένα θα οδηγήσει στην κανονικότητα της κυβερνητικής θητείας, στην ανάκτηση της θεσμικής εμπιστοσύνης και στο οποίο αποδεικνύει ότι η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ήρθε για να δώσει λύσεις και να γεφυρώσει την Ελλάδα με την πραγματικότητα της προόδου και της ανάπτυξης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί και το εξής: Το σκεπτικό

της Κυβέρνησής μας, αναφορικά με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν απέχει από τον στόχο για συναίνεση. Συγκεκριμένα, ο Πρωθυπουργός είναι πιστός στην ανάγκη των συγκλίσεων και των συναίνεσεων. Με τις συγκλίσεις και τις συναυνέσεις, ειδικότερα γύρω από ζητήματα υψίστης εθνικής σημασίας, δημιουργείται η αναγκαία ενότητα ολόκληρης της κοινωνίας μας. Η ενότητα είναι καταλύτης για την πρόοδο και την ευημερία, για να πετύχουμε όσα μας αξίζουν ως χώρα και ως έθνος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μετά από δέκα και πλέον χρόνια βαθιάς κρίσης και ανασφάλειας η ελληνική κοινωνία εισέρχεται σε μια νέα εποχή, η οποία εγκαινιάστηκε με την εκλογή της Νέας Δημοκρατίας και του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, σε μια νέα εποχή η οποία θεμελιώνεται στην αγάπη για την πατρίδα, στην πίστη για τον άνθρωπο, στην πεποίθηση ότι η ανάπτυξη μπορεί και πρέπει επιτέλους να έρθει σε αυτόν τον τόπο.

Ένα καθοριστικό βήμα στην αρχή αυτής της νέας εποχής είναι ο νέος συνταγματικός Χάρτης, δηλαδή οι θεμελιώδεις αλλαγές στις οποίες η Πλειοψηφία της Βουλής εισάγει στο Σύνταγμα της χώρας και τις οποίες σχεδιάζει η Κυβέρνησή μας, με στόχο να διορθωθούν οι στρεβλώσεις και να βαδίσει η χώρα μας σε έναν σύγχρονο δρόμο που διαβαίνοντάς τον έχουμε ίδιες πρακτικές με αυτές που όλα τα αναπτυγμένα κράτη του δυτικού κόσμου έχουν ως δεδομένες για την ανάπτυξη και την ευημερία τους.

Στην αρχή, λοιπόν, αυτής της νέας εποχής πρέπει να κατανοήσουμε τη μεγάλη σημασία ορισμένων πραγμάτων. Η πολιτική σταθερότητα, η θεσμική εμπιστοσύνη, η κοινωνική δικαιοσύνη, η ικανότητα μιας κυβέρνησης να σχεδιάζει και να υλοποιεί ολοκληρωμένα τους νόμους, η απελευθέρωση όλων των υγιών δυνάμεων της αγοράς, της εργασίας και της έρευνας συντελούν σε ένα δυναμικό πλέγμα παραγόντων, οι οποίοι αλληλοεπιδρούν και αλληλοσυμπληρώνονται σε ένα πλέγμα παραγόντων, το οποίο μπορεί να υποκαταστήσει κάθε στρεβλό παλιότερο θεσμικό σύστημα, το οποίο αποθάρρυνε και εμποδίζει την πραγματική ανάπτυξη.

Η στόχευσή μας είναι ακριβώς αυτή: η διαμόρφωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου, το οποίο είναι ικανό να φωτίσει και να παράγει το εθνικό ανταγωνιστικό μας πλεονέκτημα, το οποίο θα μπορεί να μας τοποθετήσει με μεγάλες αξιώσεις στη διεθνή πολιτική οικονομική και γεωστρατηγική σκακιέρα.

Επομένως, η θωράκιση της πολιτικής σταθερότητας είναι το βασικό και το εθνικό μας στοίχημα, ένα εθνικό στοίχημα το οποίο σήμερα εκπληρώνεται καθοριστικά από την τομή που εισάγεται στο Σύνταγμα, αναφορικά με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Ευχαριστούμε τον κύριο συνάδελφο, γιατί ήταν εντός του χρόνου.

Τον λόγο έχει ο κ. Σ. Συρίγος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΥΡΙΓΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Υπουργοί, είχαμε σήμερα αυτή τη συζήτηση για το θέμα της αντισυνταγματικότητας, το οποίο έκλεισε με την πρωινή ψηφοφορία.

Θα ήθελα να γυρίσουμε στο 2016 και να δούμε πώς ξεκίνησε όλα αυτά η συζήτηση για την Αναθεώρηση του Συντάγματος. Η τότε κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ANEL ισχυριζόταν ότι προετοίμαζε μια ριζοσπαστική Αναθεώρηση, θα προηγήτο μια πολύμηνη κοινωνική διαβούλευση, υπό την αιγίδα κάποιας επιτροπής η οποία θα την παρακολουθούσε, θα ενισχύτο ο κοινοβουλευτισμός, θα υπήρχε μέσω της αλλαγής εμβάθυνση της δημοκρατίας και της λαϊκής συμμετοχής, προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων και -το λέω όπως το είχε πει ο τότε Πρωθυπουργός, Αλέξης Τσίπρας- «κατάργηση των προνομιακών θεσμών υπέρ των πολιτικών ελίτ». Αυτός ήταν ο στόχος της αναθεωρήσεως.

Είχε μάλιστα αφιεθεί να ενοηθεί τότε ότι η πρόταση θα ετίθετο και ως αντικείμενο ενός δημοψηφίσματος, κάτι το οποίο, βεβαίως, δεν προβλέπεται από το άρθρο 44, παράγραφος 2 του Συντάγματος που αναφέρει τις κατηγορίες δημοψηφίσματος που μπορούν να διεξαχθούν, ούτε και από το άρθρο 110 περί Αναθεώρησης του Συντάγματος.

Τρία χρόνια μετά έχουμε ξεχάσει όλα αυτά και, βεβαίως,

έχουμε ξεχάσει και την κατάργηση των προνομιακών θεσμών υπέρ των πολιτικών ελίτ και συζητάμε βάσει του άρθρου 110 του Συντάγματος, όπως ορίζει το Σύνταγμα και όπως έπρεπε να γίνει εξ αρχής.

Αποκλειστικό αρμόδιο όργανο, λοιπόν, είναι η Βουλή, η προηγούμενη που πρότεινε και η παρούσα η Αναθεωρητική, με τις αυξημένες πλειοψηφίες που απαιτεί το άρθρο 110.

Εξακολουθεί όμως από την Αντιπολίτευση να υπάρχει ένας λαϊκισμός νομικιστικής μορφής. Ποιος είναι αυτός; Η δυνατότητα του κράτους να δίνει υψηλούς μισθούς και συντάξεις. Η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Το επίπεδο ευημερίας όλων των Ελλήνων. Σύμφωνα με την αντίληψη της αντιπολίτευσης, αυτά επιτυγχάνονται με αλλαγές στο Σύνταγμα. Δεν συνδέονται με την κατάσταση της οικονομίας. Μπορείς, βάζοντας μία διάταξη κάπου στο Σύνταγμα, να πεις ότι θα τα πηδήξεις όλα αυτά. Αυτό είναι απόρροια της ίδιας αντίληψης η οποία έλεγε στο παρελθόν «μη στεναχωριέστε, θα τα σβήσουμε όλα τα μνημόνια, θα τα σκίσουμε με έναν νόμο, ένα άρθρο».

Το γεγονός ότι το κόμμα που χάιδευε τα αυτιά των Ελλήνων λέγοντας παρόμοιες ανοησίες, αντί να σκίσει τα μνημόνια κατέληξε να υπογράψει τρίτο μνημόνιο δεν κατέστη μάθημα, δυστυχώς. Εξακολουθούμε να ακούμε πάλι παρόμοιο νομικιστικό λαϊκισμό. «Θα περάσουμε διατάξεις, οι οποίες ανεξάρτητα από την κατάσταση της οικονομίας θα διασφαλίζουν την ευημερία των Ελλήνων».

Κυρίες και κύριοι, πριν περάσω στο θέμα της συγκεκριμένης διάταξης για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, αν μπορώ να σχολιάσω λίγο αυτό που είπε ο Υπουργός Επικρατείας κ. Γεραπετρίτης, ο οποίος από την σκέψη να υιοθετηθεί η πρόταση της Αντιπολίτευσης σχετικά με τη λαϊκή συμμετοχή στην υιοθέτηση νομοσχεδίων, εξαίρεσε τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τι λέει και το άρθρο 44, παράγραφος 2, που εξαιρεί νομοσχέδια δημοσιονομικού περιεχομένου, εκτιμώ ότι παράλληλα με τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας πρέπει να εξαιρέσουμε και τα θέματα δημοσιονομικού περιεχομένου.

Τώρα έρχομαι στο θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Κυρίες και κύριοι, είναι ένα θεσμικό ζήτημα που με τη διαδικασία που προέβλεπε το Σύνταγμα του 1975 κατέστη αντικείμενο μικροπολιτικής, μικροκομματικής αντιπαράθεσης. Εδώ, είναι πολύ σημαντική η αλλαγή που έγινε το 1985. Η ριζική αλλαγή του θεσμού. Ουσιαστικά, με την αλλαγή του θεσμού, χάνονται αυτά τα «checks and balances» που λένε οι Αμερικάνοι, τα θεσμικά αντίβαρα του συστήματος.

Έχουμε, λοιπόν, εδώ ένα νέο σύστημα το οποίο από το 1985 εξακολουθεί να έχει μία διαδικασία για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η οποία είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον θεσμό, όπως τροποποιήθηκε το 1985. Ουσιαστικά, λοιπόν, το ίδιο το σύστημα μας έδινε τη δυνατότητα να παίζουμε μικροκομματικά, όπως το είδαμε και το 2014, όταν οδηγηθήκαμε σε εκλογές λόγω αδυναμίας της Βουλής να εκλέξει τον κ. Δήμα.

Έρχομαι σε μία πρόταση που αφορά στη συγκεκριμένη διάταξη που έχει κατατεθεί και είναι προς ψηφοφορία. Ανέφερε προηγουμένως ο κ. Τζαβάρας και είναι γεγονός πως η πραγματικότητα ξεπερνά πολλές φορές τη φαντασία που μπορούμε να έχουμε και δύσκολα μπορούμε να προβλέψουμε όλες τις περιπτώσεις.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά την περίπτωση των επαναληπτικών εκλογών του 1982, όταν ο Δημήτρης Τσοβόλας είχε καταδικαστεί από το δικαστήριο, είχε εκπέσει του βουλευτικού αξιώματος. Ακολούθως όλοι οι υποψήφιοι Βουλευτές οι οποίοι ήταν επιλαχόντες, παραιτήθηκαν. Ποιος το περίμενε αυτό το πράγμα; Και οδηγηθήκαμε σε εκλογές στις οποίες τα υπόλοιπα κόμματα, πλην δυο, αν δεν κάνω λάθος, το ΠΑΣΟΚ και το κόμμα του Λεβέντη, συμμετείχαν στις εκλογές. Αυτά είναι πράγματα που δεν μπορείς να τα πιάσεις, να τα συλλάβεις, εκ των προτέρων.

Υπ' αυτή την έννοια, λοιπόν, θα πρότεινα στο άρθρο το οποίο είναι προς αναθεώρηση να προχωρήσουμε στην ακόλουθη αλλαγή. Λέμε ότι αν δεν επιτευχθεί στην τρίτη ψηφοφορία η αυξη-

μένη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μετά από πέντε μέρες μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφησαν και εκλέγεται αυτός που έχει τη σχετική πλειοψηφία. Θα πρότεινα εδώ να υπάρξει η ακόλουθη αλλαγή: Εάν δεν επιτευχθεί ούτε αυτή η πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μία ακόμη φορά ύστερα από πέντε μέρες, μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφησαν. Τελεία. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι δεν θα έχουμε κανένα πρόβλημα αντίστοιχο με τέτοια προβλήματα, δηλαδή να παραιτηθεί ο ένας εκ των δύο υποψηφίων και να πει ότι «ένας είναι μόνο ο υποψήφιος, υπάρχει κενό νομοθεσίας». Θα πρότεινα να το σκεφτούμε.

Καταθέτω την πρόταση στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ευάγγελος Συρίγος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Ευελπιστώ ότι με τη νέα διάταξη δεν θα έχουμε ξανά την περίπτωση να τρέχουμε ξανά για μικροκομματικούς λόγους και να παίζουμε με ένα τόσο σοβαρό θεσμό, όπως αυτός του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος): Ευχαριστούμε τον κ. Συρίγο για την τήρηση του χρόνου.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χρυσομάλλης.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ (ΜΙΛΤΟΣ) ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Είλικρινα, χαίρομαι που, ως νέος Βουλευτής, έχω την τύχη να συμμετέχω σε αυτή την τόσο σημαντική κοινοβουλευτική και συνάμα πολιτική διαδικασία, μια διαδικασία που πραγματοποιείται για τρίτη ουσιαστικά φορά στα σαράντα πέντε χρόνια της Μεταπολίτευσης και έρχεται σήμερα να επικαιροποιηθεί, να εξελίξει και να αποκαταστήσει τις όποιες τυχόν ελλείψεις ή αλλαγές κρίνονται αναγκαίες στο Σύνταγμά μας. Γιατί η λειτουργία του Συντάγματος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι στατική. Είναι δυναμική και ζωντανή. Επηρεάζεται από τις εξελίξεις της κοινωνίας μας και επιδρά με το περιεχόμενο της στη ζωή όλων μας.

Γι' αυτούς τους λόγους τη χαρά μου έρχεται να μετριάσει σημαντικά η ατολμία που επικράτησε ως προς τις αναθεωρητέες διατάξεις με ευθύνη της προηγούμενης κοινοβουλευτικής Πλειοψηφίας, μια ατολμία που έθεσε εκτός αναθεώρησης διατάξεις τις οποίες περίμενε η κοινωνία και το περιεχόμενο των οποίων έχει ήδη καταστεί παρωχημένο.

Για παράδειγμα, λυπάμαι ως νέος άνθρωπος και ως νέος επισημόνας που δεν κατέστη δυνατό να αναθεωρηθεί το άρθρο 16, ώστε να έχουμε επιτέλους ιδιωτικά πανεπιστήμια και στην Ελλάδα, ή το άρθρο 24 για να λύσουμε επιτέλους σειρά ζητημάτων που μας ταλαιπωρούν σχετικά με τα δασικά θέματα.

Παρ' όλα αυτά όμως υπάρχουν διατάξεις, όπως οι σημερινές, που όπως είπε και ο Πρόεδρος της Βουλής είναι βήμα προς τα εμπρός.

Ξεκινάω τη σημαντικότερη, η οποία είναι η απεμπλοκή της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από την προκήρυξη εκλογών – άρθρο 32- μια απεμπλοκή απολύτως επιβεβλημένη, καθώς η τελευταία δεκαετία απέδειξε ότι χρησιμοποιήθηκε η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από την Αντιπολίτευση προκειμένου να προκληθούν εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, όπως το 2009 όταν ο κ. Παπανδρέου εκβίασε την τότε κυβέρνηση Καραμανλή πως δεν θα ψηφίσει για Πρόεδρο της Δημοκρατίας, οδήγησε τη χώρα σε εκλογές και μας έβαλε στο μνημόνιο. Προεκλογικά όμως έλεγε λεφτά υπάρχουν. Και, κυρίως, το 2014 όταν ο ΣΥΡΙΖΑ προκάλεσε την πτώση της κυβέρνησης Σαμαρά την ώρα που μας έβγαζε από το μνημόνιο. Και πάλι είπε τη μισή αλήθεια ο ΣΥΡΙΖΑ ότι θα καταργήσει τα μνημόνια τον ΕΝΦΙΑ και τα λοιπά.

Τελικά αυτή η εξέλιξη κόστισε στη χώρα δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ, ένα αχρείαστο μνημόνιο, υποθήκευση της δημόσιας περιουσίας και του εθνικού μας πλούτου για ενενήντα εννιά χρό-

νια και φυσικά τη Συμφωνία των Πρεσπών. Το «όχι» στον Σταύρο Δήμα αποτελεί το μόνο «όχι» στην ιστορία της Ελλάδος, για το οποίο κάποιος πρέπει να κρύβονται και να ντρέπονται. Θα σας κυνηγά, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ. Θα είναι ο εφιάλτης σας.

Ακούω σήμερα με έκπληξη, Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ να κατηγορούν τη Νέα Δημοκρατία για εργαλειοποίηση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας και ότι διολισθαίνουμε σε ένα κομματικό κράτος.

Το πολιτικό θράσος εδώ δεν έχει όρια! Μιλάτε εσείς για εργαλειοποίηση; Εσείς που το 2014 απειλούσατε ευθέως τους Βουλευτές και τους συκοφαντούσατε υπονοώντας χρηματισμό τους. Εσείς που μαζί με τους ΑΝΕΛ μιλάγατε για κουμπαράδες; Εσείς που στήσατε το σόου Καμμένου - Χαϊκάλη - Λάκη Λαζόπουλου για δήθεν απόπειρα χρηματισμού Βουλευτών; Έλεος! Κανείς δεν ξεχνά τις προβοκάτσιες και τις σκευωρίες που στήσατε.

Όπως φαίνεται όμως και σήμερα, η σκευωρία ήταν και είναι στο αίμα σας. Σκευωρία τότε για την εκλογή του Σταύρου Δήμα, σκευωρία για τη «NOVARTIS». Στόχος πάντα ο ίδιος. Ο Αντώνης Σαμαράς και τα στελέχη της κυβέρνησης 2012 - 2014 που κράτησαν την πατρίδα όρθια στην Ευρώπη. Προφανώς, σύμπτωση. Όμως, σύμπτωση επαναλαμβανόμενη παύει να είναι σύμπτωση.

Αντίθετα στη γλώσσα της Αριστεράς λέγεται «στοχοπροσήλωση», ενώ στην επιστημονική διάλεκτο, ίσως να εμπίπτει στη διάγνωση της «εμμονής».

Ξεχνάει κανείς ποιοι έπαιξαν παιχνίδια με τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας; Ξεχνάει κανείς τον κ. Φώτη Κουβέλη, που στην αρχή ήταν ΣΥΡΙΖΑ, μετά τον κατήγγειλε και έφυγε, μετά έκανε δικό του κόμμα, μπήκε στην κυβέρνηση Σαμαρά, αλλά ύστερα έφυγε, μετά συμφώνησε να γίνει Πρόεδρος Δημοκρατίας, μετά διαφώνησε με όσα συμφώνησε, έχασε στις εκλογές του 2015, έχασε και το κόμμα που ο ίδιος είχε ιδρύσει και μετά γύρισε στο ΣΥΡΙΖΑ για να γίνει Υφυπουργός του Καμμένου;

Τελικά, ο κ. Κουβέλης κατέστρεψε μια χώρα για να γίνει ορντινάντσα του Πάνου Καμμένου, ο οποίος επίσης κατέστρεψε μια χώρα για να γίνει ορντινάντσα του Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος κατέστρεψε μία χώρα για να γίνει ορντινάντσα της κ. Μέρκελ. Και όλα αυτά γιατί; Με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δικά σας στελέχη τότε δήλωναν ότι «και τον Θεό τον ίδιο να προτείνει ο Σαμαράς, εμείς θα πάμε σε εκλογές».

Εσείς, λοιπόν, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, εργαλειοποιήσατε την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και αυτό πλέον τελειώνει οριστικά. Η χώρα δεν αντέχει άλλες τέτοιες περιπέτειες.

Όσον αφορά την τροποποίηση του άρθρου 68, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας δίνει ρητά πλέον στην κοινοβουλευτική Μειοψηφία το δικαίωμα να ζητά τη σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής, αναθεωρώντας την υφιστάμενη ασαφή διάταξη, που δεν επέτρεψε ποτέ καμμία πρόταση της Αντιπολίτευσης για σύσταση εξεταστικής επιτροπής να τελεσφορήσει στο Κοινοβούλιο. Είναι μια πρόταση που αυξάνει τη δημοκρατία στο Κοινοβούλιο, ειδικά μετά τις αντιδημοκρατικές κοινοβουλευτικές διαδικασίες που ζήσαμε τεσσαράμισι χρόνια με την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ.

Είναι γνωστό πως εσείς στον ΣΥΡΙΖΑ προσπαθήσατε να σπλώσετε τους πολιτικούς σας αντιπάλους, πως στήσατε «δικές της Μόσχας», παρακάμπτοντας κάθε συνταγματική και νομοθετική διάταξη, πως απολαμβάνετε τις δέκα ξεχωριστές κάλπες που στήσατε, πως γελάγατε και ειρωνευόσασταν πρώην Πρωθυπουργούς, πως αποφασίζατε και διατάζατε σύσταση εξεταστικών επιτροπών, με αφετηρία και χρονική λήξη τα πεπραγμένα μέχρι το 2015.

Δεν επιτρέψατε να διερευνήσει μια επιτροπή -παρά το γεγονός ότι ελέγχατε την Πλειοψηφία- τα έργα και τις ημέρες σας. Καταπατήσατε το τεκμήριο αθωότητας, τα δικαιώματα της Μειοψηφίας, ευτελίσατε ανθρώπους εντός και εκτός Βουλής, προσπαθήσατε να κρατήσετε σε ομηρία τους πολιτικούς σας αντιπάλους, με τη μέθοδο των δήθεν εξεταστικών, που ποτέ δεν εξέτασαν τίποτα άλλο εκτός από όσα επιθυμούσατε ως κυβέρνηση. Για όλα αυτά ούτε μια συγγνώμη δεν έχετε ξεστομίσει.

Αυτή την τυραννία της Πλειοψηφίας, όπως πολύ εύγλωττα χαρακτηρισμό ο Αλέξης ντε Τοκβίλ στο έργο του: «Η δημοκρατία στην Αμερική», τη διορθώνουμε σήμερα στο πνεύμα του Συντάγματος

της Βαϊμάρης. Βελτιώνουμε τις συνθήκες λογοδοσίας της εκάστοτε κυβέρνησης στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου και περιορίζουμε το μονοπώλιο της Πλειοψηφίας στον έλεγχο.

Κλείνοντας, θα αναφερθώ στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για το άρθρο 28 σχετικά με το δημοψήφισμα για τα εθνικά θέματα. Εδώ είναι να γελάει κανείς, πραγματικά! Μιλάτε εσείς για δημοψηφίσματα, όταν ψηφίζατε την κακίστη Συμφωνία των Πρεσπών, διαλύοντας τα κόμματα, κάνοντας πλήθος μετεγγραφών Βουλευτών, υβρίζοντας τον ελληνικό λαό που συμμετείχε μαζί σε συλλαλητήρια, χρησιμοποιώντας βία και χημικά και προβαίνοντας σε προληπτικές συλλήψεις πολιτών.

Τότε δεν υπήρχε λόγος δημοψηφίσματος; Για εσάς, προφανώς όχι. Διότι σε κάθε δημοσκοπήση, το «όχι» στις Πρέσπες υπερέβαινε το 70%-80%. Τότε για εσάς ήταν ανώριμος ο ελληνικός λαός. Και έχετε το πολιτικό θράσος να προτείνετε δημοψήφισμα για τα εθνικά θέματα. Ποιοι; Εσείς που έχετε ευτελίσει κάθε έννοια δημοψηφίσματος, όπως με εκείνο το ανεκδιήγητο δημοψήφισμα του 2015, τότε που παίξατε τη χώρα στα ζάρια και κοντέψαμε να πάθετε εγκεφαλικό, όταν είδατε το αποτέλεσμα. Το ομολογεί ο τότε συμπρωταγωνιστής σας κ. Βαρουφάκης. Εδώ είναι -δυστυχώς, για εσάς- μπορείτε να τον ρωτήσετε ξανά.

Αυτή είναι η διαφορά μας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ. Αυτοί είσατε, αυτοί δεν είμαστε. Άλλο Αλέξης Τσίπρας, άλλο Κυριάκος Μητσοτάκης!

Εμείς είμαστε αυτοί που αποδίδουμε στον ελληνικό λαό ένα ισορροπημένο Σύνταγμα, με ουσιαστικές αλλαγές σε κρίσιμα θέματα, που απειλούσαν μέχρι σήμερα τη σταθερότητα της φιλελεύθερης δημοκρατίας μας. Εμείς δεν προσπαθήσαμε, όπως εσείς, ούτε στοχεύσαμε σε μια Αναθεώρηση με ταξικό περιεχόμενο, που θα αποτελέσει από ιδεολογικές αγκυλώσεις, οι οποίες δεν έχουν τίποτα να προσφέρουν στο πολίτευμα και στην κοινωνία. Γι' αυτό και η τελευταία μας επικροτεί!

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΝΑ (Οδυσσέας Κωνσταντινίδης): Τον λόγο έχει ο κ. Ρουσόπουλος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κυρίες Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν με το καλό τελειώσει η διαδικασία της Αναθεώρησης του Συντάγματος, θα πρότεινα να σκεφτούμε σοβαρά τη διαδικασία αναθεώρησης του Κανονισμού της Βουλής, για να δοθεί μεγαλύτερη δυνατότητα συμμετοχής στον Βουλευτή και να μην απορούμε γιατί δεν συμμετέχει ο Βουλευτής. Διότι, στην καλύτερη περίπτωση θα μπορεί να παρευρίσκεται μόνο ως διακοσμητικό ολόγραμμα σε αυτή την Αίθουσα.

Είπα πολλές φορές στην επιτροπή ότι δεν νομοθετούμε -και πολύ περισσότερο στην ανώτατη διαδικασία αλλαγής του Συντάγματος- σε συνθήκες θερμοκηπίου. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να σκεφτούμε την πρόσφατη ή την παλαιότερη ιστορία για να ξέρουμε αυτά που αποφασίζουμε σήμερα πολύ αποτύπωση στην πραγματικότητα έχουν ή μπορεί να έχουν.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ)

Δεν ξεχνάει κανένας ότι το 2009 και το 2014 δύο κυβερνήσεις στη μέση της θητείας τους -είχαν κάνει μόλις δύο χρόνια- έπεσαν γιατί οι τότε Αρχηγοί της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης θέλησαν να πάνε την χώρα σε εκλογές. Δικαιώθηκαν, όπως είπε προηγουμένως ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, από το αποτέλεσμα, αλλά η ουσία είναι ότι ο Πρόεδρος χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο για κάτι άλλο από αυτό το οποίο προβλέπεται από το Σύνταγμα.

Έχουν ακουστεί στην Αίθουσα πολλά σενάρια για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Θα ασχοληθώ με ένα, δύο από αυτά. Ακούστηκε από καλό συνάδελφο, από το Κίνημα Αλλαγής, η πρόταση για το ελάχιστο όριο των εκατόν ογδόντα ψήφων. Αυτή η εμμονή στο ελάχιστο όριο των εκατόν ογδόντα ψήφων ως σκεπτούμε ότι θα οδηγήσει σε αλληπάλληλες εκλογικές αντιπαράθεσεις σε αυτή την Αίθουσα. Ας σκεφτούμε ότι θα περάσουν ένα, δύο, τρεις, τέσσερις, πέντε, έξι μήνες και εάν εν τω μεταξύ ο Πρόεδρος -του οποίου η θητεία θα παρατείνεται και θα παραμείνει στη θέση του- θα μπορεί να υπογράψει προεδρικά διατάγματα ή οτιδήποτε άλλο αφορά την ορθή λειτουργία του πολι-

τεύματος ή θα είναι εντελώς αντισυνταγματική η παρουσία του, καθώς και τα διατάγματα που θα υπογράψει.

Ο ΣΥΡΙΖΑ τώρα από την πλευρά του λέει εκατόν ογδόντα ψήφοι -και μένει σε αυτό- και έξι μήνες διαδικασία, έξι μήνες πριν. Άρα, έξι μήνες αναστάτωση στη χώρα. Όμως, ας πάμε στην καλύτερη περίπτωση που δεν έχουμε αναστάτωση έξι μηνών στη χώρα. Ας δούμε ότι μπορεί τυπικά μεν ο Πρόεδρος να μην αποκτήσει αρμοδιότητες σαν αυτές που είχε πριν από την αλλαγή του Συντάγματος το 1985, αλλά στην ουσία αυτές θα έχει, διότι θα είναι και αυτός ελέω λαού εκλεγμένος, όπως και ο Πρωθυπουργός και η Κυβέρνηση. Γιατί, λοιπόν, να έχει μειωμένη αξία ο ρόλος του ελέω λαού Προέδρου της Δημοκρατίας, απ' αυτή του ελέω λαού Πρωθυπουργού ή της ελέω λαού κυβέρνησης;

Και ας μπορούμε σε μερικές λεπτομέρειες της προεκλογικής αυτής διαδικασίας για να φανταστούμε την εικόνα. Θα απαγορεύσουμε από τον υποψηφίο ή τους υποψήφιους για τη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας να πάνε και να ζητήσουν την ψήφο απευθείας από τον λαό, μιλώντας σε προεκλογικά μπαλκόνια; Θα του απαγορεύσουμε να συμμετέχει μαζί με τον ανθυποψήφιο του σε τηλεοπτικά debates ή σε άλλες εκπομπές;

Θα αποκλείσουμε, τυχόν επιχειρηματικά συμφέροντα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, να τον απαξιώσουν με ιστορίες που αφορούν είτε την πολιτική του πορεία -αν είναι πολιτικός- είτε την προσωπική του ζωή; Και όταν συμβούν όλα αυτά, πόσο θα έχουμε προστατέψει αλήθεια τον θεσμό για τον οποίον κόπτονται οι συνάδελφοι από τον ΣΥΡΙΖΑ σήμερα, εάν εκλεγεί με εκατόν πενήντα ένα και όχι με εκατόν ογδόντα;

Κάποιος πολιτικός τη δεκαετία του 1950 είπε ότι η προεκλογική περίοδος μοιάζει με τον χορό των δαιμόνων. Αυτός ο χορός των δαιμόνων δεν θα αρκεί πλέον στην εκλογή κυβέρνησης, θα επεκταθεί και στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Διότι, ξέρετε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, πολύ καλά μέσα σας, πως εάν επιτρέψουμε μια τέτοια κατάσταση, ο σκυλευόμενος υποψήφιος Πρόεδρος, ο σκυλευόμενος εκλεγείς Πρόεδρος θα είναι πιο αδύναμος από την ισχυρότερη κοινοβουλευτική Πλειοψηφία, την οποία εμείς προτείνουμε σήμερα ως έσχατη λύση, και η οποία, άλλωστε, προβλέπεται και στο Σύνταγμα του 1975, όπως είχε την ευκαιρία και ο Υπουργός κ. Γεραπετρίτης, ο κ. Ευρυπίδης Στυλιανίδης και πολλοί άλλοι συνάδελφοι να αναφέρουν προηγούμενως.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η μέρα πλησιάζει στο τέλος της και μαζί και η συνεδρίαση του Σώματος που περνά σήμερα στην ιστορία. Τι θα μείνει από αυτή την ημέρα; Γνωρίζετε πολύ καλά ότι δεν διακρίνομαι ούτε για υπερβολές στον δημόσιο λόγο μου ούτε για ανοίκειες επιθέσεις σε πολιτικούς αντιπάλους και κυρίως το δεύτερο, όχι μόνον εκ χαρακτήρος, αλλά και επειδή τις δέχτηκα στο παρελθόν.

Ας είμαστε, όμως, ειλικρινείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ. Ξεκινήσατε την ημέρα με αίτηση αντισυνταγματικότητας περί της διαμόρφωσης του συγκεκριμένου άρθρου σε μια κατεύθυνση αναθεώρησης, την οποία εσείς επιθυμούσατε και δεν σας προκύπτει. Αιφνιδιαστήκατε όταν η Νέα Δημοκρατία στην προτείνουσα Βουλή είχε συμφωνήσει με τη δική σας πρόταση για την οποία σήμερα μας εγκαλείτε.

Απόδειξη τούτου η αμηνανία που κατεγράφη τότε στις δηλώσεις στελεχών σας και στα ΜΜΕ, με μεγαλύτερη απόδειξη ότι ενώ σήμερα το πρωί ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Τασούλας ανέγνωσε γνωμοδοτήσεις, τόσο του Τσάτσου όσο και του Μάνεση, στις οποίες αναφέρει ότι η Αναθεωρητική Βουλή μπορεί να διαμορφώσει το κείμενο του άρθρου που προτείνει η προτείνουσα Βουλή -γιατί αν συνέβαινε διαφορετικά, η προτείνουσα θα ήταν ισχυρότερη από την Αναθεωρητική και ενδεχομένως δεν θα χρειαζόταν η Αναθεωρητική- κάποιος από σας διερμηνεύσατε Τσάτσο και Μάνεση μετά τον θάνατό τους, λέγοντας: «Ναι, αλλά δεν είχαν βγει αποφάσεις του ανωτάτου δικαστηρίου».

Εγώ είχα γνωρίσει λίγο τον Μάνεση, αλλά με τον Τσάτσο είχα πολύ καλή προσωπική και φιλική σχέση ετών και το 2007 και το 2008, όταν συζητούσαμε την Αναθεώρηση, ουκ ολίγες φορές, είτε στο γραφείο μου είτε στο σπίτι του, συζητήσαμε το συγκεκριμένο θέμα. Ουδέποτε άλλαξε άποψη από αυτή τη θεωρία που είχε διατυπώσει, ένας από τους σπουδαιότερους διανοητές για

το Σύνταγμα στη χώρα μας. Δεν θα τον διερμηνεύσω, βέβαια, μετά θάνατον.

Αιφνιδιαστήκατε, λοιπόν, γιατί η Νέα Δημοκρατία πιστή στο πνεύμα συναίνεσης, συμφώνησε μαζί σας για την αλλαγή του άρθρου εκλογής Προέδρου. Αιφνιδιαστήκατε και φτάσατε να μιλήσετε σήμερα για κόλπο, όταν δεν παύετε τόσες εβδομάδες να μας εγκαλείτε, γιατί σε άλλα άρθρα δεν συναινούμε στις προτάσεις σας. Όταν συναινούμε, μας κατηγορείτε. Όταν δεν συναινούμε, μας κατηγορείτε.

Θα μου επιτρέψετε να πω ότι μάλλον εσείς αιφνιδιαστήκατε γιατί δεν είχατε συνεννοηθεί καλά. Απόδειξη τούτου είναι ένα κείμενο που θα διαβάσω. Είναι ακριβώς το ίδιο. Παρακολούθησα σήμερα με ευλάβεια όλους τους ομιλητές και φυσικά και την ειδική εισηγήτριά σας. Ό,τι είπα πριν από ένα μήνα στην επιτροπή, το είπα και σήμερα. Είναι στα Πρακτικά. Πήρα και τα σημερινά Πρακτικά.

Μεταξύ άλλων, για την άμεση εκλογή Προέδρου, λέει η κ. Τζάκρη: «Θεωρώ, όμως, ότι η δυνατότητα αυτή...», δηλαδή της άμεσης εκλογής «... δεν συνάδει ούτε με τις συγκεκριμένες σήμερα αρμοδιότητες του Προέδρου...» κ.λπ. «όπως και με την επιδίωξη να εκλέγονται πρόσωπα με ήπιο ενωτικό προφίλ που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην εκτόνωση ακραίων πολιτικών συγκρούσεων, σε συγκεκριμένες πολιτικές ή θεσμικές περιστάσεις, δεδομένου ότι οι υποψήφιοι Πρόεδροι που θα κατέρχονται στις εκλογές θα είναι τουλάχιστον δύο και θα διαμορφώνονται καταστάσεις πολιτικές, δηλαδή συνθήκες σύγκρουσης». Δηλαδή, ξέρετε ότι θα πάμε σε αυτό που σας περιέγραψα προηγούμενως, σε συνθήκες σύγκρουσης και παρά ταύτα επιμένετε.

Όμως, υπάρχει και κάτι άλλο, το οποίο δεν απαντήθηκε επαρκώς από σας. Στη δική σας πρόταση, του ΣΥΡΙΖΑ, στην προτείνουσα Βουλή για το άρθρο 30 δεν ψήφισαν δικοί σας Βουλευτές. Η πρότασή σας συγκέντρωσε εκατόν σαράντα οκτώ ψήφους και το άρθρο 30 λέει ότι ο Πρόεδρος εκλέγεται από τη Βουλή. Μάλιστα, δύο εξ αυτών των Βουλευτών είναι και σήμερα Βουλευτές σας. Όταν, λοιπόν, είχατε πάρει εκατόν σαράντα οκτώ ψήφους στην πρόταση αυτή, πώς το εκατόν σαράντα οκτώ είναι μεγαλύτερο από το εκατόν πενήντα ένα που λέμε εμείς; Δεν καταλαβαίνω τι μαθηματικά είναι αυτά.

Κλείνω με μία αναφορά στον πρώην Πρόεδρο της Βουλής κ. Βούτση. Ο κ. Βούτσης το πρωί -παρακολούθησα προσεκτικά και αυτόν και ελπίζω να παρακολουθήσατε κι εσείς προσεκτικά- είπε όχι μία, αλλά δύο φορές και δεν ξέρω αν το έλεγε και προς εσάς, αλλά αυτό αφορά τα δικά σας εσωκομματικά, το εξής: «Προσέξτε, διότι αυτό που γίνεται σήμερα, η αίτηση αντισυνταγματικότητας, που δεν έχει γίνει ποτέ στο παρελθόν, θα αποτελέσει «νομολογία»». Και έβαλε τη λέξη σε εισαγωγικά, εννοώντας νομολογία για το μέλλον.

Δηλαδή, ο κ. Βούτσης σήμερα το πρωί σάς είπε πως η Βουλή με την πρότασή σας αποφασίζει για κάτι πάρα πολύ σημαντικό και δεν με ενδιαφέρει, αν βάλате αυτογκόλ -και θα σας δώσω συγχαρητήρια γι' αυτό- αλλά με ενδιαφέρει ότι με δική σας σήμερα πρωτοβουλία, καταφέρατε και λύσατε ένα θέμα το οποίο συζητούν κάποιοι συνταγματολόγοι και συνταγματολόγοι τους τελευταίους μήνες, τα τελευταία χρόνια και το λύσατε σε μία Βουλή που δεν είναι τυχαία, είναι Αναθεωρητική Βουλή.

Η Αναθεωρητική Βουλή, λοιπόν, του σήμερα αποφάσισε σήμερα, με δική σας πρωτοβουλία, ότι η ισχύς της προτείνουσας είναι μικρότερη από την ισχύ της Αναθεωρητικής και αποφασίζουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ευχαριστούμε.

Τον λόγο έχει ο κ. Νικόλαος Μανωλάκος από τη Νέα Δημοκρατία.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο λαός μας λέει «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα». Η φράση αυτή αποτελούσε για πολλά χρόνια την πυξίδα των πολιτικών αποφάσεων ορισμένων κομματικών επιτελείων στη χώρα μας, δυστυχώς, ακόμη και σε ζητήματα πολύ σοβαρά και υψίστης σημασίας, ζητήματα στα οποία έπρεπε να επιδεικνύεται η μεγαλύτερη δυνατή σοβαρό-

τητα και υπευθυνότητα όπως σε αυτό της εκλογής του θεματοφύλακα του πολιτεύματός μας, του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Κι όμως το τόσο κοντινό και το τόσο μακρινό ταυτόχρονα 2009, το ΠΑΣΟΚ, με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, προκάλεσε εθνικές εκλογές τις οποίες και κέρδισε με έωλες υποσχέσεις και συνθήματα που έχουν γράψει και ιστορία, όπως το «λεφτά υπάρχουν».

Το Σύνταγμα, όμως, δεν φτιάχτηκε για να εκβιάζεται ούτε για να είναι τροχοπέδη στην πολιτική σταθερότητα, γιατί πιστεύω ότι ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας συμβολίζει την ευρύτερη πολιτική και κοινωνική αποδοχή.

Η ίδια η ιστορία, με ακόμα πιο ολέθρια κατάληξη, επαναλήφθηκε το 2015. Στις 25 Ιανουαρίου τότε η χώρα οδηγήθηκε σε πρόωρες εκλογές και σε μια απίστευτη περιπέτεια, της οποίας τις συνέπειες και τον λογαριασμό θεωρώ ότι θα τον πληρώνουμε για πολλά χρόνια, ως αποτέλεσμα της αδυναμίας της τότε Βουλής να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε τρεις διαδοχικές αναμετρήσεις, ψηφοφορίες.

Και από τότε πέρασαν πέντε χρόνια με capital controls, πέντε χρόνια χωρίς καμμία σοβαρή επένδυση για τη χώρα, πέντε χρόνια φοροαφαίμαξης και ασφυκτικής συμπίεσης της παραγωγικής μεσαίας τάξης. Και όλα αυτά γιατί κάποιοι είχαν αυταπάτες, όπως δήλωσαν φυσικά εκ των υστέρων.

Ο λαός, όμως, λέει «το δις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού». Εμείς, όμως, μέσα στη δεκαετία της κρίσης κάναμε το ίδιο λάθος δύο φορές και τώρα αυτοί που επανέλαβαν το λάθος, έρχονται να μας εγκαλέσουν γιατί απλά ερχόμαστε για να θέσουμε ένα ανάχωμα σε μία μελλοντική επανάληψη του ίδιου καταστροφικού λάθους, ερχόμαστε να αποτρέψουμε το τρις εξαμαρτείν, γιατί εμείς, κύριες και κύριοι Βουλευτές, δεν έχουμε αυταπάτες.

Το ενδιαφέρον της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και οι δήθεν δημοκρατικές ευαισθησίες θεωρώ ότι είναι προσχηματικές και υποκριτικές. Αν είχαν τέτοιου είδους ευαισθησίες, δεν θα οργάνωναν το αυτοακυρούμενο δημοψήφισμα του 2015, ένα δημοψήφισμα που έπασχε εξ αρχής, αφού έγινε για ένα δημοσιονομικό λόγο και στην πορεία βαφτίστηκε εθνικό. Και στη συνέχεια, ένεκα πάλι των αυταπατών, ακυρώθηκε από τα αποτελέσματά του. Έτσι δεν είναι;

Όμως, χάρη στην υπευθυνότητα της παράταξής μας, αξιωματικής αντιπολίτευσης τότε, η χώρα δεν έπεσε στα βράχια. Και αυτό, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι υπεύθυνη αντιπολίτευση.

Υπεύθυνη αντιπολίτευση δεν είναι να εκβιάζω εκλογές με πρόγραμμα την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, απλά και μόνο για να πάρω ως λάφυρο την εξουσία, για να εξυπηρετήσω, δηλαδή, τα μικροκομματικά συμφέροντα, θυσιάζοντας το εθνικό συμφέρον.

Υπεύθυνη αντιπολίτευση δεν είναι να απολαμβάνω τη φιλοξενία του Προέδρου των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, στον Λευκό Οίκο, αποδίδοντας του τα εύσημα όταν είμαι Πρωθυπουργός και να τίθεται επικεφαλής στην πορεία στην αμερικανική Πρεσβεία, όταν χάνω τον πρωθυπουργικό θώκο, όταν, μάλιστα, δεν έχει συμβεί κάτι που να δικαιολογεί αυτή την ενέργεια.

Για τον λόγο αυτό η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας έρχεται να θωρακίσει το Σύνταγμα και τη δημοκρατία μας από ανάλογες μελλοντικές κινήσεις υψηλού πολιτικού κόστους. Η πρόταση της παράταξής μας συνιστά μία πρόταση απλή και συμβατή με το συνταγματικό πλαίσιο. Δεν είναι παρά η συγχώνευση των δύο φάσεων που ισχύουν σήμερα για την εκλογή του Αρχηγού του κράτους χωρίς να μεσολαβούν εκλογές, αφού στην τελευταία ψηφοφορία, στην εσχάτη δηλαδή λύση, Πρόεδρος Δημοκρατίας εκλέγεται το πρόσωπο που θα συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία, όπως προβλέπει και σήμερα το Σύνταγμα.

Ο τρόπος αυτός που προτείνει η παράταξή μας έχει μόνο πλεονεκτήματα. Κατ' αρχάς, δίνεται τρεις φορές η ευκαιρία στη Βουλή να επιλέξει και να επιταχύνει την ευρύτερη δυνατή συναίνεση για την εκλογή του Αρχηγού του κράτους, μόνο που στην περίπτωση που δεν επιτευχθεί αυτή η συναίνεση αναζητείται η επίτευξη της απόλυτης πλειοψηφίας των εκατόν πενήντα ένα Βουλευτών.

Κατά συνέπεια, το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας,

του ανώτατου πολιτειακού παράγοντα της χώρας και εγγυητή της ενότητας του λαού μας, τίθεται εκ των προτέρων εκτός κομματικών κάδρων και συνδιαλλαγών, γιατί δεν πρέπει το ύπατο αξίωμα να χρησιμοποιείται ως πεδίο άσκησης πολιτικών ελιγμών επί συνταγματικού Χάρτη με το κομματικό συμφέρον να προτάσσεται έναντι της συναινετικής επιλογής που επιβάλλει η συνταγματική ρύθμιση, γιατί επιτέλους πρέπει να μαθαίνουμε από τα λάθη μας και ως έθνος και ως λαός και να μην τα επαναλαμβάνουμε για πολλοστή φορά.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η παράταξή μας ψηφίστηκε από τον λαό για να διώξει το αίσθημα της ανασφάλειας από τις πόλεις και τα χωριά και να φέρει το αίσθημα της ασφάλειας παντού. Ψηφίστηκε για να αντιπαρεσθεί με όσους επιδιώκουν συνθήκες αναταραχής και μπάχαλου και να φέρει την πολιτική σταθερότητα. Κατά συνέπεια, να φέρει νέο επενδυτικό κλίμα στη χώρα μας με άμεσες και έμμεσες επενδύσεις.

Κόντρα, λοιπόν, σε όλους εκείνους που δήθεν καλωσορίζουν την ανάπτυξη, στην πραγματικότητα όμως εργάζονται για τη δημιουργία συνθηκών πολιτικής αναταραχής και για την εξυπηρέτηση μικροκομματικών συμφερόντων και χρησιμοποιούν ακόμη και την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας για να το πετύχουν αυτό, σας καλώ να ψηφίσουμε την πρότασή μας για την αναθεώρηση του άρθρου 32, προκειμένου να διασφαλίσουμε ότι η χώρα μας θα συνεχίσει να αποτελεί πυλώνα σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Επόμενος ομιλητής ο κ. Κυρανάκης Κωνσταντίνος από τη Νέα Δημοκρατία.

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, θα είμαι λίγο εκτός θέματος σε σχέση με αυτά που συζητήθηκαν στη σημερινή συνεδρίαση και ορμώμενος από μια συζήτηση εκτός μικροφώνων που έγινε μόλις στα έδρανα της Νέας Δημοκρατίας, για το κατά πόσο το Σύνταγμα είναι πρόβλημα στην καθημερινότητά μας, θα ήθελα να απευθυνθώ προς όλες τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες καταθέτοντας μία πρόταση ως Βουλευτής.

Είναι κρίμα που δεν είναι εδώ και ο κ. Λοβέρδος, ο οποίος στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής για την Αναθεώρηση του Συντάγματος είχε πει -και μου έδωσε έτσι το θάρρος να δουλέψω και εγώ πάνω σε μία πρόταση- ότι στο Σύνταγμα πέρα από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες υπάρχει και ο ρόλος του Βουλευτή. Έτσι, πήρα την πρωτοβουλία να δουλέψω και να καταθέσω μαζί με τον καλό συνάδελφο, τον κ. Κώστωρα από τη Νέα Δημοκρατία μία προσθήκη για το άρθρο 73.

Ξεκινώ, όμως, με το εξής. Υπάρχει μία διάταξη στο Σύνταγμα, στο άρθρο 74 παράγραφος 5, η οποία παραβιάζεται συνεχώς. Τι λέει αυτή η διάταξη; Λέει ότι «το νομοσχέδιο ή η πρόταση νόμου που περιέχει διατάξεις άσχετες με το κύριο αντικείμενό τους δεν εισάγεται για συζήτηση». Και παρακάτω το ενισχύει ακόμη περισσότερο και λέει ότι «προσθήκη ή τροπολογία άσχετη με το κύριο αντικείμενο του νομοσχεδίου δεν εισάγεται για συζήτηση». Η ίδια απαγόρευση υπάρχει και στον Κανονισμό της Βουλής και η ίδια αυτή απαγόρευση παραβιάζεται συνεχώς με ευθύνη όλων των κομμάτων και όλων των κυβερνήσεων, για να είμαι δίκαιος και αντικειμενικός.

Θα ήθελα, λοιπόν, παρουσιάζοντας αυτή την πρόταση, να επιχειρήσω να αποδείξω την αναγκαιότητά της με ένα παράδειγμα. Έχω εδώ μπροστά μου -και αυτό δεν αποτελεί πολιτική κριτική- τον νόμο Κατρούγκαλου. Επαναλαμβάνω δεν αποτελεί πολιτική κριτική στον νόμο Κατρούγκαλου. Έχω τον ν.4387/2016, ο οποίος στο άρθρο 23, παράγραφος δ' λέει: «Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 6, του άρθρου 1, του ν.3408/2005 καθώς και της περίπτωσης β'...» κ.λπ. και παραπέμπει σε έναν προηγούμενο νόμο.

Πήγα, λοιπόν, στον προηγούμενο νόμο, τον ν.3408/2005, ο οποίος στο άρθρο 1 παράγραφος 6 παραπέμπει και αυτός με τη σειρά του -για να καταλάβει κανείς τι είναι αυτή η τροποποίηση- στον ν.3075/2002. Πήγα, λοιπόν, και στον ν.3075/2002, ο οποίος

με τη σειρά του στο άρθρο 10, παραπέμπει στο π δ 166/2000, το οποίο επίσης βρήκα -μετά από αρκετή έρευνα με τους συνεργάτες μου- και το οποίο στο άρθρο 9 παραπέμπει -για να καταλάβει ο αναγνώστης σε τι ακριβώς αναφέρεται- σε τέσσερις προηγούμενους νόμους, εκ των οποίων ο τέταρτος είναι αυτό που λέει: «Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος», ένα ΦΕΚ του 1951.

Τι θέλω να πω μ' αυτό το παράδειγμα; Αυτό συμβαίνει, διότι περιοριστικά αυτή τη στιγμή το Σύνταγμα μάς επιτρέπει ως Βουλή να νομοθετήσουμε μόνο με σχέδια νόμου ή προτάσεις νόμου. Και άρα, οποιαδήποτε τροποποίηση ισχύοντος νόμου πρέπει αναγκαστικά να μπει σε ένα εκκρεμές, σε ένα οποιοδήποτε εκκρεμές νομοσχέδιο το οποίο συζητούμε και ψηφίζουμε κάθε φορά στην Ολομέλεια.

Αυτή η πρακτική έχει οδηγήσει σε ένα νομοθετικό χάος, κατά τη γνώμη μου, αγαπητοί συνάδελφοι, διότι η έννομη τάξη σήμερα μόνο με τάξη δεν μοιάζει. Και οποιονδήποτε λογιστή, δικηγόρο, δικαστικό λειτουργό ή στέλεχος της δημόσιας διοίκησης και αν ρωτήσετε, το ίδιο ακριβώς πράγμα θα διαπιστώσει και το ίδιο ακριβώς πράγμα θα πει.

Αυτό το πρόβλημα το είχε εντοπίσει μάλιστα και μία ιδιωτική εταιρεία -συνάδελφοι δικηγόροι σίγουρα την γνωρίζουν- η οποία εκμεταλλευόμενη αυτό το κενό, εκμεταλλευόμενη αυτό το δομικό πρόβλημα που υπάρχει στον άναρχο τρόπο νομοθέτησης, έχει δημιουργήσει με τη σειρά της μία εφαρμογή η οποία κωδικοποιεί ουσιαστικά όλα αυτά τα χαώδη νομοθετήματα. Το αναφέρω αυτό, διότι αν δεν υπήρχε το δομικό πρόβλημα, το οποίο σας παρουσιάζω σήμερα, δεν θα υπήρχε και η παρεχόμενη υπηρεσία.

Φανταστείτε, λοιπόν, την έννομη τάξη της χώρας ως μία βιβλιοθήκη. Κάθε ράφι έχει το δικό του κύριο θέμα. Και μέσα σε κάθε ράφι εκτός από «βιβλία» -όπου βιβλία, βάλτε διατάξεις- τα οποία αφορούν το κύριο θέμα, ας πούμε φορολογία, παιδεία, επενδύσεις, ασφαλιστικό, μαζί υπάρχουν και άλλα άσχετα βιβλία, άσχετες δηλαδή διατάξεις, οι οποίες καμμία θέση δεν έχουν εκεί.

Αυτή τη στιγμή, λοιπόν, με την πρόταση την οποία κατέθεσα στην Επιτροπή Αναθεώρησης θα μπορεί πολύ εύκολα το κάθε βιβλίο να μπαίνει στο σωστό ράφι, η κάθε διάταξη να μπαίνει στον σωστό νόμο, στον νόμο στον οποίο ανήκει και τον νόμο τον οποίο τροποποιεί. Πώς θα γίνει αυτό; Με την εξής προσθήκη στο άρθρο 73, την οποία καταθέτω και για τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Κωνσταντίνος Κυρανάκης καταθέτει για τα Πρακτικά την προαναφερθείσα προσθήκη, η οποία βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικής της Βουλής)

Διατάξεις που τροποποιούν νόμους και οι οποίες δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν σε εκκρεμή νομοσχέδια λόγω έλλειψης συνάφειας μπορούν να συζητούνται και να ψηφίζονται μεμονωμένα, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής. Αυτή είναι η πρόταση την οποία καταθέτω προς την Ολομέλεια.

Αυτή η απλή και αυτονόητη, κατά τη γνώμη μου, προσθήκη, θα μας επιτρέψει να ορίσουμε μια διαδικασία στον Κανονισμό της Βουλής με βάση την οποία οποιαδήποτε τροποποίηση ισχύοντος νόμου θα βρίσκεται τη θέση της κατευθείαν στον νόμο τον οποίο τροποποιεί και όχι σε κάποιο άσχετο νομοσχέδιο. Θα μπορεί να το κάνει αυτό κι έτσι θα εξαλείψουμε τη γενεσιουργό αιτία της πολυνομίας και της κακονομίας στην ελληνική έννομη τάξη και θα διαφυλάξουμε και κάθε προσπάθεια κωδικοποίησης.

Έχουν γίνει και από τη σημερινή, αλλά και από προηγούμενες κυβερνήσεις, πολλές προσπάθειες κωδικοποίησης οι οποίες για να διασφαλιστούν...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΗΣ: Για το από εδώ και πέρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΑΝΑΚΗΣ: Για το από εδώ και πέρα. Φυσικά. Έτσι ακριβώς, συνάδελφε.

Για να διασφαλίσουμε την οποιαδήποτε προσπάθεια κωδικοποίησης, θα πρέπει να σταματήσουμε να βάζουμε άσχετες τροπολογίες σε άσχετα νομοσχέδια.

Έτσι, λοιπόν, όλα θα είναι πολύ πιο προσβάσιμα, πολύ πιο απλά, πολύ πιο κατανοητά στα νομοθετήματα που αφορούν και ενδιαφέρουν τους πολίτες αυτής της χώρας. Και ενεργοί πολίτες, δημοσιογράφοι, κοινωνικές ομάδες, θα μπορούν εύκολα να

εντοπίζουν προβληματικές διατάξεις και να προτείνουν αλλαγές, τις οποίες θεωρούν χρήσιμες για τη χώρα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κλείνω, κύριε Πρόεδρε. Δεν θέλω να καταχραστώ το χρόνο.

Ζητώ, λοιπόν, από τους εισηγητές όλων των κομμάτων, αλλά και μεμονωμένα από συναδέλφους οι οποίοι, ενδεχομένως, να ενδιαφέρεστε να στηρίξετε αυτή την πρόταση, να την πάρετε από τα Πρακτικά και μαζί να επιχειρήσουμε να δώσουμε ένα τέλος στον παραλογισμό των άσχετων τροπολογιών και της πολυνομίας που παράγουμε αυτά τα χρόνια, όχι μόνο για λόγους διαδικαστικούς, αλλά κυρίως για λόγους αναβάθμισης της δημοκρατίας μας.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει η κ. Παπακώστα - Παλιούρα Αικατερίνη από τη Νέα Δημοκρατία.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΠΑΛΙΟΥΡΑ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα, κατ' αρχήν, να συγχαρώ τον εξαιρετικό συνάδελφο κ. Κυρανάκη, που αν και εκτός θέματος, η παρέμβασή του ήταν και καίρια και εξαιρετικά σημαντική.

Θα μου επιτρέψετε εγώ να παραμείνω εντός θέματος, μιας και θεωρώ πως, πραγματικά, πρόκειται για μια στιγμή που η τοποθέτηση του καθενός και της καθεμιάς από εμάς, μας βαραίνει με μια τεράστια ευθύνη. Και αυτό γιατί οι αποφάσεις που παίρνουμε σήμερα, καθορίζουν την πολιτική σταθερότητα της πατρίδας μας, την εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης, την αναβάθμιση του κύρους και της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος, αλλά και την πρόβλεψη -και επιτρέψτε μου να επιμείνω σε αυτό το σημείο- να μην πέσουμε ξανά σε ατραπούς, όπως αυτές που ζήσαμε από το 2009 και εντεύθεν, με την οικονομική κρίση.

Η σημερινή ημερήσια διάταξη μάς θέτει ενώπιον μιας πολύ σημαντικής συνταγματικής αλλαγής, το άρθρο 32 και τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Οι αλλαγές που εισήγαγαστε στο άρθρο 32 του Συντάγματος, είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Επί της ουσίας, επιχειρούμε να θωρακίσουμε το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας από την εργαλειοποίηση και την εκμετάλλευση της διαδικασίας εκλογής για μικροκομματικά οφέλη.

Είναι δεδομένο πως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και λόγω της ευθείας σχέσης που έχει ο ρόλος του με το πολίτευμα, οφείλει να είναι αποτέλεσμα συνθέσεων, συναινέσεων και συνεργασιών. Άλλωστε, η επίτευξη ευρειών πλειοψηφιών στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, αποτελεί ισχυρή επιβεβαίωση της συνταγματικής νομιμότητας, αλλά και της δημοκρατικής συναντίληψης των πολιτικών κομμάτων. Ωστόσο, το εύρος των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν δικαιολογεί τη διάλυση της Βουλής σε περίπτωση μη επίτευξης συναινέσεων στην εκλογή του.

Σήμερα η ανάγκη αποσύνδεσης της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής, είναι μία θεσμική τομή στη λειτουργία του κράτους που εξασφαλίζει την πολιτική σταθερότητα και διαφυλάττει την λαϊκή εντολή. Άλλωστε, η ίδια η κοινωνία, που πολλάκις έχει αποδείξει πως απορροφείται του νομοθετικού σώματος, το απαιτεί, έχοντας, μάλιστα, χαρακτηριστικό παράδειγμα τις περιπέτειες του Δεκεμβρίου του 2015.

Είναι αλήθεια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι από το άρθρο 32 και τους περιορισμούς του ζήσαμε τραυματικές εμπειρίες για την χώρα στο παρελθόν. Ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας έγινε επικοινωνιακό τρικ και παιχνίδι εκβιασμού της σταθερότητας στα χέρια πολιτικών σχηματισμών, με στόχο να ανατραπούν κυβερνήσεις και να ανακοπεί το κυβερνητικό έργο, οδηγώντας σε πολιτικό αδιέξοδο.

Η πρόταση, λοιπόν, που κατατίθεται από τον ΣΥΡΙΖΑ, η προσφυγή, δηλαδή, απευθείας στον λαό μετά από ενδεχόμενες διαδοχικές άκαρπες ψηφοφορίες για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, μπορεί να οδηγήσει, με μαθηματική ακρίβεια, στην απονομιμοποίηση μιας κυβέρνησης.

Από την άλλη πλευρά, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι σαφής. Μετά από τυχόν τέσσερις άκαρπες προσπάθειες, στις

οποίες απαιτούνται για τις μεν δύο πρώτες ψηφοφορίες διακόσιες ψήφοι, εν συνεχεία εκατόν ογδόντα και τελικά εκατόν πενήντα μία ψήφοι, να δίνεται η δυνατότητα σε επόμενη ψηφοφορία στην ίδια Βουλή και μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφησαν, να θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ένα άλλο άρθρο στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ σήμερα, είναι το άρθρο 68 παράγραφος 2, με το οποίο προβλέπεται η δυνατότητα των κοινοβουλευτικών Μειοψηφιών να μπορούν να αιτηθούν εξεταστική επιτροπή. Η πρότασή μας προς αναθεώρηση έρχεται να ενισχύσει τη δημοκρατική λειτουργία του Κοινοβουλίου, την αναβάθμιση της αξιοπιστίας του, αλλά και την ισχυροποίηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου μικρότερων κομμάτων, που μέχρι σήμερα δεν διαθέτουν τις κοινοβουλευτικές δυνάμεις για να εκτελέσουν το ελεγκτικό τους έργο.

Τι λέμε εμείς; Λέμε να υπάρχει δυνατότητα σύστασης δύο ανά περιόδους εξεταστικών επιτροπών, μετά από πρόταση τουλάχιστον δέκα Βουλευτών, εφόσον η πρόταση αυτή υπερψηφιστεί από τα δύο πέμπτα του συνόλου των Βουλευτών. Ενισχύουμε έτσι, με τον τρόπο αυτό, τον έλεγχο, κάτι που αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της πολιτικής νοοτροπίας τόσο της παράταξης της Νέας Δημοκρατίας, όσο και του ίδιου του Πρωθυπουργού μας, του κ. Κυριάκου Μητσοτάκη.

Με την πρότασή μας αυτή παύει η εξεταστική επιτροπή να αποτελεί προνόμιο μόνο των ισχυρών πλειοψηφιών, αλλά αποκτά τον ρόλο που οφείλει και πρέπει να έχει, να αποτελεί, δηλαδή, μηχανισμό ελέγχου όλων. Πρόκειται αδιαμφισβήτητα για μια τεράστια καινοτομία στο Σύνταγμα, που περιμένουμε το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων του Κοινοβουλίου να την υποστηρίξουν, παραδεχόμενες πως αυτή η Κυβέρνηση και αυτή η κοινοβουλευτική Πλειοψηφία λειτουργεί με τη νοοτροπία της σύνθεσης, της συνεννόησης και της συνεργασίας.

Εμείς θα παραμείνουμε πιστοί σε αυτό που έχουμε κληθεί να κάνουμε. Μέσα σε μια αναθεωρητική διαδικασία που περιορίζεται τα περιθώρια των αλλαγών εξαιτίας των προτάσεων προς αναθεώρηση της προηγούμενης Βουλής, θα εισηγηθούμε αλλαγές που χαρακτηρίζονται από νεωτερικότητα, καινοτομία, προοπτική, αλλά και ενίσχυση της δημοκρατικής λειτουργίας του κράτους.

Καθένας μας, λοιπόν, αναλαμβάνει την ευθύνη που του αναλογεί. Και η ευθύνη αυτή θα μας ακολουθεί, μετά βεβαιότητας, για πολλά χρόνια.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει ο κ. Δρίτσας Θεόδωρος από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Φαίνεται, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ότι αυτή η συζήτηση που έχει ξεκινήσει εδώ και μήνες από την πρώτη φάση της αναθεωρητικής διαδικασίας, η συζήτηση για την προτεινόμενη και την Αναθεωρητική Βουλή, δεν θα τελειώσει τόσο εύκολα, παρά τη γνωμοδότηση του κ. Ρουσόπουλου ότι δημιουργήθηκε νομολογία με την παρέμβαση του ΣΥΡΙΖΑ.

Δεν θα τελειώσει, διότι αυτή η διάκριση των πεδίων αρμοδιότητας, περιοχόμενου και ευθύνης της προτεινόμενης και της Αναθεωρητικής Βουλής δεν μπορεί να επιλέγεται ανάλογα με τη σκοπιμότητα κάθε περίπτωσης και στη μια να τονίζεται το ένα και στην άλλη το άλλο.

Η διαδικασία που συνδέει την προτεινόμενη και την Αναθεωρητική Βουλή, έχει στοιχείο ενιαίας διαδικασίας και είναι συνεκτική. Και δεν θα μπορούσε να ήταν αλλιώς. Συνταγματολόγος δεν είμαι, αλλά γνωρίζω πολλές απόψεις που έχουν διατυπωθεί. Προφανώς, όχι η κοινή λογική, όχι η απλή λογική, αλλά η βάσιμη λογική, θα έλεγα, πρέπει να σταθεί σε αυτή την επιλογή. Αναφέρομαι στην πρόνοια που έχει το Σύνταγμα στη διαδικασία των επιλογών για την αναθεώρηση άρθρων του Συντάγματος που διακρίνει την ψήφο στην προτεινόμενη Βουλή με εκατόν πενήντα μία ψήφους ή με εκατόν ογδόντα μία και παραπάνω, σε σχέση με την αναγκαία Πλειοψηφία που καλείται η Αναθεωρητική Βουλή να σχηματίσει. Αυτό, δηλαδή, για τους πολίτες που δεν

το γνωρίζουν, σημαίνει το εξής: Εάν μια πρόταση αλλαγής ή τροποποίησης άρθρου πάρει εκατόν πενήντα μία ψήφους ή εκατόν εξήντα, -λιγότερους από εκατόν ογδόντα μία εν πάση περιπτώσει- στην πρώτη Βουλή, στη δεύτερη απαιτείται πλειοψηφία άνω των εκατόν ογδόντα μία ψήφων.

Αντίθετα, αν λάβει πλειοψηφία άνω των εκατόν ογδόντα ένα, απαιτείται στη δεύτερη Βουλή, στην Αναθεωρητική, μικρότερη Μειοψηφία.

Αυτή η σύνδεση, οργανική και λειτουργική, του αποτελέσματος, καταδεικνύει νομίζω με τον καλύτερο και πιο αδιαμφισβήτητο τρόπο, ότι ναι, υπάρχει διακριτότητα ρόλων και περιοχόμενου και στοχεύσεων ανάμεσα στις δύο Βουλές, στις δύο φάσεις, αλλά δεν μπορεί αυτός να αποσυνδέεται εντελώς.

Άρα, η ψήφος στην Αναθεωρητική Βουλή πρέπει να έχει συνέχεια και συνέχεια της πρότασης που κατατέθηκε στην προτεινόμενη Βουλή.

Κατά τούτο, πράγματι, η λαθοχειρία της Νέας Δημοκρατίας στο άρθρο για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας να ψηφίσει στην προτεινόμενη Βουλή κάτι για το οποίο δεν συμφωνούσε, για να έρθει τώρα στην τελική φάση της Αναθεωρητικής Βουλής να επιβάλει την άποψή της με εκατόν πενήντα μία ψήφους, αποτελεί όντως λαθοχειρία και αποτελεί, πραγματικά, παράβαση και υπέρβαση των καλώς εννοούμενων συνταγματικών δεσμεύσεων, που όχι μόνο απαιτούν συναίνεση αλλά απαιτούν και μία «μείεσα» για όλη αυτή τη διαδικασία.

Προς αυτή την κατεύθυνση, θα ήθελα να χαιρετίσω πάρα πολύ αυτό που ο κ. Τζαβάρας πριν από λίγο διακήρυξε: να υπερασπιστούμε τα κόμματα. Είναι πάρα πολύ σοβαρό ζήτημα. Μακάρι να μπορέσουμε να κάνουμε ένα συμβόλαιο πολιτικό, κύριε συνάδελφε, να υπερασπιστούμε τα κόμματα. Διότι τα κόμματα -εγώ νομίζω- είναι ενώσεις προσώπων, ενώσεις πολιτών, με ενιαία προγραμματική σύγκλιση απόψεων, που επεξεργάζονται προγραμματικές προτάσεις προς την κοινωνία, για να εγκριθούν από την κοινωνία και να αποτελέσουν υλοποιήσιμο πολιτική πράξη και πρακτική και στο δημόσιο βίο να τύχουν και νομοθετικών ρυθμίσεων, αλλά και άλλων πολιτικών επιλογών που τις εγκρίνει το κοινωνικό σώμα και τις έχουν προτείνει τα κόμματα, οι ενώσεις προσώπων.

Αυτό είναι η πεμπουσία του πολιτικού κόμματος. Τώρα, βέβαια, τι άποψη έχει ο καθένας για το τι είναι κόμμα, πολύ περισσότερο οι πολίτες, δεν μπορούμε να το αγνοούμε. Εκεί πρέπει να τα υπερασπιστούμε. Κατά τι, όμως, μειώνεται αυτή η λειτουργία και η πεμπουσία της κομματικής στόχευσης, εάν εκτός από την πρόταση που κατατίθεται για να εγκριθεί στην εκλογική διαδικασία, επεκταθεί και στα δημοψηφίσματα, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται κ.λπ..

Γιατί, δηλαδή, αυτή η επεξεργασμένη πολιτική πρόταση ενός κόμματος, ενώσεων πολιτών, εκτός από την ανά τετραετία δοκιμασία στον εκλογικό ανταγωνισμό και στην ψήφο των πολιτών, που θα δοκιμαστεί κατά περίπτωση και συντεταγμένα και σε μία σειρά από εξειδικευμένα θέματα που συγκροτούν αυτοτελώς κρίσιμες επιλογές, δεν είναι υπεράσπιση των κομμάτων;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κατά τούτο, θα έλεγα ακριβώς ότι αυτό που συνέβη το 2014, δεν είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ προκάλεσε εκλογές, αρνούμενος να εκλέξει Πρόεδρο Δημοκρατίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ, δεν αποδέχθηκε το τέχνασμα της τότε κυβέρνησης Σαμαρά να αποφύγει τη διαδικασία που είχε ακόμα δρόμο για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και να εκβιάσει πολιτικές συναινέσεις υποταγής όλης της αντιπολίτευσης, αλλά και μέρους της ελληνικής κοινωνίας, σε μία πολιτική που είχε οδηγηθεί σε πλήρες αδιέξοδο. Και στην προσπάθειά του να βρει τρόπο να δραπετεύσει, ο κ. Σαμαράς, ήθελε να συμπαρασύρει και άλλες δυνάμεις, για να ακυρώσει τη δυναμική της προοπτικής της πολιτικής εξαγγελίας του ΣΥΡΙΖΑ.

Σε αυτή την κατεύθυνση, λοιπόν, θέλω να πω ότι το κρίσιμο ζήτημα του πώς θα επιλέξουμε το να μη διαλυθεί η Βουλή -είναι πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ και βρίσκει σύμφωνο όλο το πολιτικό φάσμα- έχει δυσκολίες στην πρακτική εφαρμογή, στο πώς θα επιλέξουμε να οδηγηθούμε στο μείζον, στο να μη διαλυθεί η Βουλή λόγω εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Μπορεί να

υπάρχει οποιαδήποτε κριτική στην πρότασή μας -να τη συζητήσουμε, είναι αποδεκτή- ή σε άλλες προτάσεις που έχουν κατατεθεί.

Κοιτάξτε, όμως, το εξής: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ένα πρόσωπο κύρους -πρέπει να είναι- εμπιστοσύνης, χωρίς ισχυρές αρμοδιότητες. Γιατί; Για να μπορεί να μην εμπλέκεται καθημερινά στη συνεχή πολιτική τριβή και να μη φθείρεται ως θεσμός και ως πρόσωπο για τη στιγμή εκείνη που θα απαιτηθεί -και γι' αυτό το προβλέπει το Σύνταγμα ως Προεδρευόμενη Δημοκρατία- να επιτελέσει το ρόλο του -όχι μόνο συμβολικά, αλλά και ουσιαστικά- σε κρίσιμες και ουσιαστικές στιγμές που απαιτείται η ενότητα, που απαιτείται η συναίνεση, που απαιτείται η υπέρβαση των αντιθέσεων και που μπορεί όχι απλώς να τις συμβολίσει, αλλά και να τις επιδώσει και να τις επιτύχει.

Αυτό, λοιπόν, το πρόσωπο και αυτός ο θεσμός δεν μπορεί να τίθεται επί ένα, δύο, τρία, τέσσερα χρόνια σε διαρκή φθορά, με καθήκοντα και αρμοδιότητες που τον εμπλέκουν στον καθημερινό πολιτικό ανταγωνισμό. Πρέπει να είναι έξω από αυτόν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κύριε Δρίτσα, παρακαλώ ολοκληρώστε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι μειωμένων αρμοδιοτήτων. Είναι ακριβώς προφυλαγμένος θεσμός και προφυλαγμένο πρόσωπο για να διατηρείται από αυτό.

Αυτό το πρόσωπο, λοιπόν, που θέλουμε να επιτελέσει το ρόλο της κορυφαίας λειτουργίας της Προεδρευόμενης Δημοκρατίας, που κατά το Σύνταγμα δεν είναι και αναθεωρήσιμο, το θέλουμε να εκλέγεται με στενή κοιμματική πλειοψηφία; Είναι δυνατόν αυτό να το αποδεχθούμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κύριε Δρίτσα, παρακαλώ ολοκληρώστε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Μία φράση ακόμα. Νομίζω ότι είμαστε στο τέλος πια της διαδικασίας. Πρέπει μέχρι τη Δευτέρα που θα γίνουν οι τελικές ψηφοφορίες, να υπάρχει προβληματισμός κι όχι απλώς και μόνο μία διελκυστίνδα αντιπαραθέσεων, ένθεν και ένθεν. Ας μη δεχθούν την πρότασή μας. Ας επεξεργαστούν, όμως, μία άλλη που να δίνει πραγματικό κύρος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Διότι αυτή η πρόταση δεν δίνει κανένα κύρος και δεν εξασφαλίζει το πολίτευμα. Περί αυτού πρόκειται.

Προς αυτή την κατεύθυνση, λοιπόν, κι επειδή δεν πρέπει να οδηγηθούμε σε στρέβλωση του άρθρου 1 του Συντάγματος, που προβλέπει ως μη αναθεωρήτα την Προεδρευόμενη Δημοκρατία, γι' αυτό και είναι αναγκαίο να δούμε -εμείς το προτείνουμε- κατ' εξαίρεση και με εγγυήσεις και εγγύα την προσφυγή, τελικά, στη λαϊκή ετυμηγορία, υπό προϋποθέσεις.

Εν πάση περιπτώσει, όμως, όποια κριτική κι αν γίνει στην πρότασή μας, αυτό δεν δικαιώνει την πρόταση εκλογής Προέδρου με κοιμματικά κριτήρια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς. Εντάξει, κύριε Δρίτσα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Είναι ακριβώς η καταστρατήγηση του άρθρου 1 του Συντάγματος.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από τον πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα το λόγο επί προσωπικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Σε τι συνίσταται το προσωπικό, κύριε Ρουσόπουλε;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ο αξιότιμος κ. Δρίτσας μου απέδωσε φράση την οποία δεν είπα. Η φράση «η σημερινή ψηφοφορία θα αποτελεί για το μέλλον νομολογία», ειπώθηκε δύο φορές στην πρωινή συνεδρίαση από τον πρώην Πρόεδρο της Βουλής και στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Βούτση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς.

Το λόγο έχει ο κ. Γεώργιος Τσίπρας από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΙΠΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κατ' αρχάς θα επανέλθω στο ζήτημα της αντισυνταγματικής μεθόδευσης της Νέας Δημοκρατίας γύρω από το ζήτημα του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν είναι η πρώτη φορά στη διαδικασία της Αναθεώρησης που αλλάζει το περιεχόμενο μιας αναθεωρητέας διά-

ταξης από την προτείνουσα στην αποφασιστική Βουλή.

Είναι, όμως, η πρώτη φορά που επιδιώκεται να αναθεωρηθεί διάταξη σε αντίθετη κατεύθυνση. Αντίθετη όχι απλώς από την κατεύθυνση που όριζε η προτείνουσα Βουλή αλλά και από την κατεύθυνση στην οποία συναίνεσε διά της ψήφου της στην προτείνουσα Βουλή η τότε Μειοψηφία, που σήμερα είναι Πλειοψηφία. Και αυτό είναι ένα πολύ κακό προηγούμενο.

Τα ίδια τα παλαιότερα αποσπάσματα συνταγματολόγων, τα οποία αναγνώστηκαν από τον Πρόεδρο της Βουλής, τον κ. Τασούλα, για τη δυνατότητα, δήθεν, περί του αντιθέτου, αναφέρονται σε αλλαγή περιεχομένου και όχι σε αντίθετο περιεχόμενο.

Ο δε κ. Λοβέρδος είπε το ανήκουστο. Μας εγκάλεσε, γιατί δεν κρατήσαμε πισινή στην προτείνουσα Βουλή, ώστε να μην αρκεί τώρα η πλειοψηφία των εκατόν πενήντα μία ψήφων, αναγνωρίζοντας άθελά του ότι ήταν πολύ διαφορετικό το πνεύμα αναθεώρησης της διάταξης από την Πλειοψηφία της προτείνουσας Βουλής σε σχέση με αυτό που επιδιώκει σήμερα η Πλειοψηφία.

Αλήθεια, εάν η σημερινή Πλειοψηφία επέλεγε να αλλάξει επί τα χείρω την τροποποίηση του άρθρου 86, παρέχοντας ακόμα μεγαλύτερη προστασία στους Υπουργούς, θα αποτελούσε αυτό κάτι συνταγματικό, νόμιμο;

Ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ. Τζαβάρας προσπάθησε να υπερβεί την προφανή αυτή η αντίφαση ανάμεσα σε αυτό που ψήφισε η Νέα Δημοκρατία ως κόλπο πριν μερικούς μήνες και αυτό που υποστηρίζει τώρα, λέγοντας τι; Λέγοντας ότι και οι δύο απόψεις, της Νέας Δημοκρατίας και του ΣΥΡΙΖΑ, συγκλίνουν στην αποφυγή της πρόωρης διακοπής της βουλευτικής περιόδου.

Μα, αλήθεια, αυτό ήταν το πρόβλημα και μόνο; Δηλαδή, αν μπορούσαμε να καταργήσουμε συνταγματικά τον πολιτειακό θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα ήσασταν ικανοποιημένοι; Γιατί περίπου αυτό επιδιώκετε. Τι είχαμε μέχρι σήμερα; Ένα πολιτειακό σύστημα με δύο διακριτούς και ανεξάρτητους πόλους, της Βουλής και του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπου είτε η Εθνική Αντιπροσωπεία θα αναζητούσε συναινετική επιλογή αξιόμηνης πλειοψηφίας για την επιλογή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, είτε μία νέα εθνική αντιπροσωπεία, αναβαπτισμένη από τη λαϊκή ψήφο, θα επέλεγε έστω και με εκατόν πενήντα μία ψήφους τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Τι πρόβλημα υπήρχε στην ισχύουσα διάταξη; Ότι η Μείζονα Αντιπολίτευση μπορούσε να εκμεταλλευτεί τη διαδικασία αυτή για να προκαλέσει εκλογές. Τι προτείνει η σημερινή Πλειοψηφία; Να καταστήσει την επιλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, επιλογή μιας απλής σχετικής πλειοψηφίας και ουσιαστικά της εκάστοτε κυβέρνησης, ακόμη κι αν η κυβέρνηση και η Πλειοψηφία έχει στην πραγματικότητα απωλέσει την εμπιστοσύνη του λαού. Αυτό δεν μπορούσε να συμβεί με το ισχύον Σύνταγμα και σίγουρα δεν μπορούσε να συμβεί με την πρότασή μας, που κι εσείς οι ίδιοι ψηφίσατε πριν λίγους μήνες.

Τι εξασφαλίζει η διάταξη που προτείνουμε; Πρώτον, ότι οι πολιτικές δυνάμεις ωθούνται περισσότερο απ' όσο με την ισχύουσα διάταξη, να αναζητήσουν συναινετική λύση. Δεύτερον, ότι το κίνητρο πρόκλησης νέων κοινοβουλευτικών εκλογών δεν υφίσταται πλέον. Τρίτον, ότι με τον φόβο προσφυγής στις κάλπες για ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας, το πρόσωπο που προτείνουν, πρέπει να τυγχάνει ευρύτερης λαϊκής και κοινοβουλευτικής αποδοχής. Τέταρτον, ότι ακόμη και αν προκληθούν εκλογές για την ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν έχουμε πρόωρη διακοπή της βουλευτικής περιόδου. Και τέλος, σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις ενισχύεται το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας λόγω είτε της συναίνεσης είτε της λαϊκής ψήφου.

Τι κατορθώνει η πρόταση της σημερινής Πλειοψηφίας; Αντί να επιλύσει το πρόβλημα της πρόωρης προσφυγής στις κοινοβουλευτικές κάλπες -πρόβλημα για τον ένα πόλο του πολιτειακού συστήματος- απλώς εκφυλίζει το δεύτερο πόλο, αυτόν του Προέδρου της Δημοκρατίας, εκφυλίζει το πολιτειακό σύστημα σε ένα σύστημα που, ουσιαστικά, η εκάστοτε κυβέρνηση επιλέγει μόνη της τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Χίλιες φορές το ισχύον σύστημα!

Δεν έχουμε -όπως υποστηρίζει η πλειοψηφία- δύο προτάσεις

που συγκλίνουν στο ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή, την αποφυγή πρόωρης προσφυγής σε κάλπες. Έχουμε, όμως, από τη μία μεριά το ισχύον Σύνταγμα και τη δική μας πρόταση που το βελτιώνει και από την άλλη μεριά μία πρόταση της Νέας Δημοκρατίας που εκφυλίζει το πολιτειακό σύστημα.

Τα προβλήματα και οι επιπλοκές που θα δημιουργήσει η πρόταση Νέας Δημοκρατίας εφόσον ψηφιστεί, θα είναι πολύ μεγαλύτερα για το πολιτικό σύστημα απ' αυτά που υποτίθεται ότι επιλύει. Αλήθεια, όμως, αυτή είναι η άποψη της Πλειοψηφίας για το πολιτειακό σύστημα ή συμβαίνει κάτι πιο θλιβερό; Μήπως απλώς επιδιώκει να βολέψει όπως-όπως, για τους επόμενους μόνο μήνες, τις συγκυριακές επιδιώξεις της Κυβέρνησης Μητσοτάκη και τα εσωκομματικά της προβλήματα;

Το σύστημα που προτείνει η Νέα Δημοκρατία, δεν υπάρχει πουθενά στην Ευρώπη. Και σε αυτό απαιτείται μία στοιχειώδης προσοχή. Τόσο σοβαρή είναι η πρόταση της! Στην Ευρώπη υπάρχουν συστήματα βασιλευσμένης δημοκρατίας. Επίσης, υπάρχουν συστήματα προεδρικά, όπου έτσι και αλλιώς έχουμε δύο παράλληλες εκλογικές διαδικασίες ανάδειξης Προέδρου και κοινοβουλίου. Και τέλος, έχουμε συστήματα Προεδρευομένης Δημοκρατίας. Πουθενά στην Ευρώπη -πουθενά!- στα συστήματα Προεδρευομένης Δημοκρατίας δεν έχουμε διαδικασίες ανάδειξης του Προέδρου από σχετικές ή ελάχιστες απόλυτες πλειοψηφίες από τη Βουλή. Ακόμη και εκεί όπου δεν γίνονται ξεχωριστές εκλογές για την ανάδειξη Προέδρου, έχουμε διευρυμένα σώματα εκλεκτόρων που εκλεγούν Πρόεδρο της Δημοκρατίας και όχι απλή πλειοψηφία της Βουλής. Είναι μία μοναδικότητα!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παίρνοντας αφορμή απ' αυτό το τελευταίο, θέλω να επισημάνω εδώ ότι απ' όλες τις πολιτικές δυνάμεις, με την εξαίρεση της Ελληνικής Λύσης, η Νέα Δημοκρατία, η Πλειοψηφία, έχετε τη μικρότερη σχέση με τις εξελίξεις στην Ευρώπη και η δημοκρατία στην Ελλάδα μένει πίσω.

Σε ποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγιναν δημοψηφίσματα τις προηγούμενες δεκαετίες; Σε όλες! Σε όλες πλην Ελλάδος και Κύπρου! Έγιναν δημοψηφίσματα για είσοδο στο ΝΑΤΟ, για είσοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για το Μάαστριχτ, για το ευρωσύνταγμα, για άλλα εσωτερικά ζητήματα. Στην Ελλάδα κανένα από το δημοψήφισμα του 1974 μέχρι το 2015 και το δημοψήφισμα της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.

Τι δείχνει αυτό; Φόβο για την έκφραση της βούλησης του λαού; Φόβο για οποιαδήποτε αμεσοδημοκρατική διαδικασία; Το Σύνταγμα του 1975 ήταν ένα σχετικά προοδευτικό Σύνταγμα. Η Ελλάδα και το Σύνταγμα της, του 1975, δεν αποτελούσε επαναφορά στην κατάσταση πριν τη χούντα. Είχαν προηγηθεί η αντίσταση στη χούντα, η εξέγερση του Πολυτεχνείου, είχε προηγηθεί η τραγωδία της Κύπρου και είχε διαμορφωθεί ένας τελείως διαφορετικός συσχετισμός δύναμης. Το Σύνταγμα του 1975 αποτύπωνε αυτόν το συσχετισμό.

Σήμερα, η Ελλάδα εξέρχεται από μία άλλη καταστροφή, κοινωνική και οικονομική αυτή τη φορά, αυτή της βαθιάς κρίσης και των μνημονίων. Χρειάζομασταν και σήμερα ένα νέο Σύνταγμα, που να αποτυπώνει τις βαθιές αλλαγές στις συνθήκες του λαού. Όμως, σε αντίθεση με το 1975, η σημερινή Νέα Δημοκρατία, τηρουμένων των αναλογιών, είναι ένα πολύ πιο συντηρητικό κόμμα. Οπισθοδρομεί. Απ' όλα τα προοδευτικά στοιχεία άλλων συνταγμάτων στην Ευρώπη, δεν θέλετε να εισάγετε απολύτως τίποτα ούτε για το χωρισμό Εκκλησίας - Κράτους ούτε για την κατάργηση των διακρίσεων ούτε για τη διαφύλαξη του δημοσίου χαρακτήρα κοινωνικών αγαθών ούτε για την εξασφάλιση μιας αξιοπρεπούς ζωής για όλους τους πολίτες ούτε για τα δημοψηφίσματα και άλλες αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες. Το μόνο απ' όλα αυτά τα διαφορετικά που θέλετε να εισάγετε από την Ευρώπη, είναι η ελευθερία ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων. Παρεμπιπτόντως, ακόμη και αν υπήρχε αυτή η ελευθερία, αλλά ίσχυε το κανονιστικό πλαίσιο χωρών της Δυτικής Ευρώπης και όχι της Τουρκίας, δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει στη χώρα μας ούτε ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει ο κ. Βασιλείος - Πέτρος Σπανάκης από τη Νέα Δημοκρατία.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ - ΠΕΤΡΟΣ ΣΠΑΝΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα το Σώμα μας συζητάει την τροποποίηση του άρθρου 32 και συγκεκριμένα της παραγράφου 4 του Συντάγματος, που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Θα μου επιτρέψετε, όμως, να ξεκινήσω την τοποθέτησή μου αυτή, θυμίζοντας στο Σώμα και σε όσους μας παρακολουθούν, τι έλεγε ένας έμπειρος, ένας σοφός κοινοβουλευτικός άνδρας στις 8 Δεκεμβρίου του 2014. Έλεγε, λοιπόν, ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης για τη συνταγματική Αναθεώρηση: «Δεν μπορεί ο τόπος να προκόψει, αν δεν υπάρχει minimum συνεννόησης. Κατ' εξοχήν πρέπει να υπάρξει συνεννόηση για την Αναθεώρηση του Συντάγματος. Η Ελλάδα δεν θα βγει από την βαθιά οικονομική κρίση στην οποία μπήκε, εάν δεν αλλάξει το Σύνταγμα. Ό,τι διαρθρωτικές αλλαγές και εάν κάνουμε, δεν φτάνουν. Χρειάζονται βαθύτερες τομές, που είναι μόνο οι συνταγματικές τομές». Αυτά έλεγε ο επίτιμος Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας και σχολίαζε ότι κάτι τέτοιο είναι δύσκολο να συμβεί, αφού στη Βουλή ανταλλάσσονται ύβρεις αντί να γίνεται διάλογος.

Και το είχε πει αυτό ο επίτιμος Πρόεδρος μιας παράταξης που δύο φορές είχε πέσει από την κυβέρνηση, ενώ η χώρα ήταν σε τροχιά ανάπτυξης, επειδή κάποιοι πολιτικοί αντίπαλοι επέλεξαν να εργαλειοποιήσουν την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Και τίθεται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ένα βασικό ερώτημα: Πρέπει η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να συνδέεται με τη διατήρηση ή την πτώση μιας κυβέρνησης; Και εν πάση περιπτώσει, τι έχει δείξει το πρόσφατο παρελθόν στην πολιτική ζωή του τόπου όταν συνέβη η πτώση μιας κυβέρνησης;

Είχε διδάξει δύο βασικά πράγματα: Πρώτον, ότι η χώρα σταματούσε από την τροχιά ανάπτυξης και έμπαινε σε περιπέτειες σε οικονομικό επίπεδο, με σοβαρές επιπτώσεις στην ζωή του ελληνικού λαού, και δεύτερον ότι η χώρα έχανε, δυστυχώς, την αξιοπιστία της έξω από τα σύνορά της.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν υπερβάλλω καθόλου. Θα ήθελα να θυμηθούμε όλοι μαζί τον Σεπτέμβριο του 2009, όταν ο Γιώργος Παπανδρέου ανακοίνωσε ότι δεν θα στηρίζε τον Κároλο Παπούλια για Πρόεδρο της Δημοκρατίας, προκειμένου να προκαλέσει πτώση της κυβέρνησης του Κώστα Καραμανλή, την ίδια ώρα που ο Κώστας Καραμανλής έκανε ανοικτή πρόσκληση στον Γιώργο Παπανδρέου για ενότητα και αντιμετώπιση της κρίσης που ερχόταν. Και τότε επικράτησε ένα μικροκομματικό συμφέρον σε βάρος του ελληνικού λαού.

Αλλά να θυμηθούμε και το πρόσφατο 2014; Τότε που υπήρξε η κορυφαία εργαλειοποίηση της διαδικασίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον ΣΥΡΙΖΑ και προσωπικά από τον Αλέξη Τσίπρα, που έριξαν την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, για να πάρει πού; Στην εποχή της πρώτης φοράς Αριστερά, στην εποχή της ελπίδας για την Ελλάδα!

Και φτάσαμε τελικά να μιλάμε για τέσσερα εκατομμύρια και πλέον οφειλότες στο δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, για χρέη που ξεπερνούν τα 104 δισεκατομμύρια στην εφορία, για λουκέτα που πολλαπλασιάζονταν κάθε μέρα, για ρεκόρ κατασχέσεων και αποποιήσεων κληρονομιάς από τους κληρονόμους που δεν μπορούσαν να κληρονομήσουν τους πατεράδες τους και τους παππούδες τους. Φτάσατε, λοιπόν, την Ελλάδα στο χείλος του γκρεμού, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ.

Και έρχεται σήμερα το ελληνικό Κοινοβούλιο με μια απίστευτη ωριμότητα και με ένα ενωτικό κλίμα να ψηφίσει τη συνταγματική Αναθεώρηση σε συγκεκριμένα άρθρα και τολμάτε εσείς, κύριοι, σήμερα το πρωί να θέσετε θέμα αντισυνταγματικότητας για έναν και μόνο βασικό λόγο, για να μας γυρίσετε πάλι στο 2014, με τα γνωστά σε όλους αποτελέσματα. Δηλαδή τα ίδια, Παντελάκη μου, τα ίδια, Παντελή μου!

Δεν βάλατε μυαλό; Δεν σας δίδαξαν οι αριθμοί; Δεν πήρατε το μήνυμα της 7^{ης} Ιουλίου, που ο ελληνικός λαός σας είπε ότι θέλει μια αξιοπιστη κυβέρνηση, μια κυβέρνηση που θα πάει την Ελλάδα μπροστά, μια τολμηρή μεταρρυθμιστική κυβέρνηση που θα επανασυστήσει τη χώρα μας στο εξωτερικό; Και επιτέλους η ελληνική οικονομία θα αποκτήσει την αξιοπιστία που της αξίζει, για

να δούμε επενδύσεις, να δούμε νέες δουλειές, να δούμε ξανά το χαμόγελο στα χείλη των Ελλήνων. Και τι έρχεστε να κάνετε; Να κρυφτείτε και πάλι πίσω από τις λέξεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ξέρω ότι σας ενοχλούν αυτά τα οποία λέω. Με απλά λόγια, όμως, η Ελλάδα δεν έχει άλλον καιρό για παιχνιδάκια και πειραματισμούς. Χρειάζεται κυβερνητική σταθερότητα, χρειάζεται μια κυβέρνηση τετραετίας που θα την οδηγήσει στην ανάπτυξη.

Αυτό είναι που φοβάστε, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, παραδεχτείτε το. Όσο ήσασταν στην κυβέρνηση είχατε την αγωνία να δεσμεύσετε την παρούσα Βουλή για την κατεύθυνση των άρθρων της συνταγματικής Αναθεώρησης και αυτή ήταν μια έμμεση παραδοχή της ήττας σας που θα ερχόταν. Από τη θέση τώρα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης έχετε την αγωνία να πείσετε ότι δήθεν η Νέα Δημοκρατία επιχειρεί να ευτελίσει τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας και αυτή είναι μια έμμεση παραδοχή του φόβου σας ότι θα εξαντλήσουμε την τετραετία και θα ολοκληρώσουμε το έργο της αναγέννησης της ελληνικής οικονομίας και της χώρας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ανώτατος άρχων του ελληνικού κράτους. Η εκλογή του είναι πράξη υψηλού συμβολισμού και αποτελεί παράλληλα ή θα έπρεπε να αποτελεί πολιτική πράξη και όχι Δούρειο Ίππο για την ανατροπή μιας κυβέρνησης.

Είναι φαιδρό να ακούμε τον ΣΥΡΙΖΑ σε αυτή την Αίθουσα να μας κατηγορεί ότι παίζουμε μικροκομματικά παιχνίδια στο θέμα αυτό και να υποστηρίζει πως η πρόταση που κάνουμε υποβαθμίζει τον θεσμικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι τουλάχιστον υποκριτικό, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, να λέτε ότι η πρότασή μας θίγει την ίδια τη μορφή του πολιτεύματος ως Προεδρευομένης Δημοκρατίας.

Η Νέα Δημοκρατία από το 1975 έως σήμερα σεβάστηκε τον ανώτατο πολιτειακό άρχοντα και τον αντιμετώπισε εμπράκτως ως σύμβολο ενότητας και όχι σαν παιχνιδάκι κομματικού διχασμού. Η Νέα Δημοκρατία από το 1975 έως σήμερα ποτέ δεν χρησιμοποίησε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σαν εργαλείο για να αρπάξει την εξουσία. Εσείς το κάνατε.

Είναι απαράδεκτο, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, να λέτε ότι αυτό που προτείνουμε στην αναθεωρητική διαδικασία είναι να μπορεί να εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ακόμα και από την ελάχιστη κοινοβουλευτική Πλειοψηφία, αποστερώντας του έτσι τη δυνατότητα να λειτουργεί ως ρυθμιστής του πολιτεύματος υπεράνω των κομματικών διαφορών.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 32 είναι ξεκάθαρη: να έχουμε τρεις αρχικές ψηφοφορίες, η πρώτη και η δεύτερη με διακόσιους Βουλευτές και η τρίτη με εκατόν ογδόντα. Εάν στην τρίτη ψηφοφορία δεν εκλεγεί Πρόεδρος, τότε μετά από πέντε ημέρες να γίνεται τέταρτη ψηφοφορία και ο Πρόεδρος να εκλέγεται με εκατόν πενήντα μία ψήφους, δηλαδή την απόλυτη Πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Και κλείνω λέγοντας ότι αν δεν επιτευχθεί αυτή η Πλειοψηφία, μετά από πέντε ημέρες επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψηφήσαν και θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

Σεβαστείτε επιτέλους, κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, -μας βλέπει ο ελληνικός λαός- ότι η Κυβέρνηση αυτή έχει νωπή λαϊκή εντολή. Δεν είμαστε στο τελείωμα, όπως ήσασταν εσείς το 2019. Είμαστε στο ξεκίνημα. Ένα νέο ξεκίνημα για το Σύνταγμα, για ένα ισορροπημένο Σύνταγμα. Ένα νέο ξεκίνημα, όμως, για την Ελλάδα μας.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει η κ. Ξενογιαννακοπούλου από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΜΑΡΙΑ - ΕΛΙΣΑ (ΜΑΡΙΛΙΖΑ) ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Απλώς να επισημάνω στον προηγούμενο συνάδελφο ομιλητή της Νέας Δημοκρατίας ότι ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Μητσοτάκης υποστήριζε την άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως και το κόμμα του είχε υπογράψει και ο νυν Πρόεδρος, ο κ. Μητσοτάκης, και ο προηγούμενος, ο κ. Σαμαράς,

την πρόταση που ο ΣΥΡΙΖΑ έχει υποβάλει όσον αφορά την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας.

Να του επισημάνω επίσης -παρ' ότι δεν με ακούει- ότι το 2008 η χώρα δεν ήταν σε ανάπτυξη, αλλά είχε ήδη μπει στην κρίση, όπως αποδείχανε μετά όλοι οι ευρωπαϊκοί και διεθνείς θεσμοί αλλά και τα στατιστικά. Και φυσικά η χώρα μας έχει βγει από τα μνημόνια το 2018, κάτι που πλέον και ο δικός σας Υπουργός, ο κ. Σταϊκούρας, παραδέχεται αλλά και καταγράφεται σε όλα τα σχετικά δημοσιονομικά και οικονομικά μεγέθη στο προσχέδιο του προϋπολογισμού.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώνεται η συζήτηση μας. Δεν θέλω να επαναλάβω επιχειρήματα πάρα πολύ ενδιαφέροντα και σημαντικά που έχουν αναπτυχθεί με πολύ μεγάλη πληρότητα από τον γενικό μας εισηγητή, από τον Κοινοβουλευτικό μας Εκπρόσωπο και από όλους τους συναδέλφους που πήραν τον λόγο.

Θα ήθελα να εστιάσω σε τρία σημεία, μιας που μπορούμε πλέον να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα, κάποιες διαπιστώσεις από αυτή τη συζήτηση.

Σίγουρα η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι το μείζον θέμα της σημερινής ενότητας που συζητάμε. Και η ευρύτερη συναίνεση, στην οποία τα περισσότερα κόμματα έχουμε οδηγηθεί, αφορά στο δεδομένο ότι δεν πρέπει η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να οδηγεί σε διάλυση της Βουλής. Όμως αυτό το δεδομένο, αυτή η σωστή προσέγγιση να αποδεσμευθεί από τη διάλυση της Βουλής, δεν μπορεί να οδηγήσει, γιατί θα ήταν και παράδοξο αυτό -καθώς το μείζον είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο ρόλος του-, στη μείωση της νομιμοποίησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, στην αποδυνάμωση του κύρους του, στη μείωση των ευρύτερων συναיένσεων που απαιτούνται και τελικά ο ρυθμιστικός παράγοντας του πολιτεύματος να βγει από αυτή την αναθεώρηση αποδυναμωμένος. Αυτό είναι ένα παράδοξο.

Σίγουρα δεν υπάρχει εύκολη λύση. Εμείς με τη δική μας πρόταση το προσεγγίσαμε και βρήκαμε μια λύση που υπεισέρχεται ο λαϊκός παράγοντας χωρίς να γίνεται διάλυση της Βουλής και εκλογές, προκειμένου να ξεπεράσουμε ακριβώς αυτό το πρόβλημα.

Ρώτησε ο κ. Γεραπετρίτης πριν γιατί διαμαρτυρόμαστε, αφού και στο ισχύον Σύνταγμα υπάρχει η διάταξη περί σχετικής Πλειοψηφίας. Παρέλειψε, όμως, να πει ότι αυτή η διάταξη υπάρχει, εφόσον έχει μεσολαβήσει ο λαϊκός παράγοντας που στο ισχύον Σύνταγμα ήταν οι εκλογές, αυτό που θέλουμε τώρα να αποτρέψουμε.

Συνεπώς, εγώ επειδή δέχομαι ότι υπάρχει μια συζήτηση ειλικρινής, ο καθένας με την ιδεολογική και την πολιτική του προσέγγιση, πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας δύο πράγματα. Πρώτον, τα διδάγματα μιας κρίσης. Πριν δέκα χρόνια, το 2008, δεν φανταζόμασταν τι θα ακολουθούσε, είδαμε όμως να αποδυναμώνεται το αίσθημα εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού -όπως και των πολιτών της Ευρώπης συνολικά- στους θεσμούς.

Είναι η στιγμή τώρα εμείς να οδηγηθούμε σε αποδυνάμωση ενός κορυφαίου θεσμού στο πολίτευμα, όπως είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Άκουσα με πολλή προσοχή τον κ. Τζαβάρα, που τον εκτιμώ πολύ, που μίλησε πάρα πολύ ωραία το πρωί και είπε ότι θα επιδιωχθούν -και το δέχομαι, ότι αυτή είναι η πρόθεσή σας, δεν το αμφισβητώ- ευρύτερες συναιενσεις στη διαδικασία του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Όμως, εδώ δεν ερχόμαστε να κάνουμε μια συνταγματική Αναθεώρηση για το σήμερα, για τη συγκυρία, για την επόμενη εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Εδώ είναι για τα επόμενα πέντε, δέκα, δεκαπέντε χρόνια. Δεν ξέρουμε τι θα γίνει. Βλέπουμε τον κόσμο γύρω μας. Βλέπουμε τι γίνεται στο θεσμικό πλαίσιο της Αμερικής, της Βρετανίας, καταστάσεις που δεν πίστευε κανείς ότι θα βλέπαμε να βιώνουν τα θεσμικά και συνταγματικά καθέστώτα αυτών των χωρών. Άρα, υπό αυτή την έννοια, εγώ πιστεύω ότι πρέπει να αναλογιστείτε και να σκεφθείτε πάρα πολύ σοβαρά, γιατί κατά κάποιον τρόπο γίνεστε και υπεύθυνοι για ό,τι θα ακολουθήσει στο μέλλον, το απώτερο αλλά ίσως και το πιο άμεσο μέλλον.

Λέγοντας αυτά και με τον κ. Στυλιανίδη, τον Πρόεδρο της Επι-

τροπής μας, είχαμε την ευκαιρία την προηγούμενη εβδομάδα να συμμετέχουμε από κοινού σε μια πάρα πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση στον Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας - γεμάτη η αίθουσα με συναδέλφους νομικούς- και μάλιστα την είχε οργανώσει η Ένωση Ελλήνων Δημοσιολόγων.

Πρέπει να σας πω –και είναι εδώ και ο κ. Στυλιανίδης να το επιβεβαιώσει- ότι σε αυτό το θέμα, που κυρίως, επικεντρώθηκαν, ήταν το ζήτημα της σχετικής Πλειοψηφίας και ακόμη περισσότερο της εκλογής σε περίπτωση ισοψηφίας του πρεσβυτέρου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Το αποσύραμε.

ΜΑΡΙΑ - ΕΛΙΖΑ (ΜΑΡΙΛΙΖΑ) ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Το αποσύρατε. Δεν το ήξερα, γιατί δεν ήμουν συνέχεια εδώ. Αυτό είναι πάρα πολύ θετικό. Αυτό όντως ευτέλιζε τη διαδικασία και χαίρομαι γι' αυτό που λέτε.

Όσον αφορά τη σχετική Πλειοψηφία, πρέπει να σας πω ότι και ο Σύμβουλος Επικρατείας, που ήταν παρών, και ο Πρόεδρος της Ένωσης Δημοσιολόγων, που δεν έχει καμμία σχέση με τον ΣΥΡΙΖΑ, και οι δικηγόροι, οι συνάδελφοι από κάτω, έβαζαν θέμα γι' αυτό και το έθεταν με ανησυχία. Γι' αυτό πιστεύω ότι είναι ένα θέμα που πρέπει να το σκεφθείτε πάρα πολύ και σε καμμία περίπτωση δεν μπορεί η Πλειοψηφία που εκλέγει Πρόεδρο από τη Βουλή να είναι κάτω από τη δεδηλωμένη.

Πρώτα απ' όλα, γιατί, εφόσον υπάρχει η κυβέρνηση και όλη η διαδικασία είναι για να μη διαλυθεί η Βουλή, άρα υπάρχει δεδηλωμένη που προτείνει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και αν πάρομαι και ένα άλλο σενάριο -γιατί δεν μπορώ να σκεφθώ τι σας οδηγεί σε αυτή την πρόταση - μια κυβέρνηση συνεργασίας, πάλι έχει τη δεδηλωμένη. Ακόμη, όμως, και αν υπάρχει διαφωνία μεταξύ των μερών που συγκροτούν μια κυβέρνηση συνεργασίας, καταλαβαίνετε ότι δεν μπορεί να σταθεί αυτή η κυβέρνηση, αν μόνο ένα κομμάτι της ψηφίσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το άλλο όχι. Αυτό, λοιπόν, το λέω γιατί θεωρώ ότι αξίζει να λέμε και επιχειρήματα, δεν είναι μόνο να κάνουμε αντιπαράθεση, παρ' ότι εμείς θεωρούμε ότι η δική μας πρόταση είναι η πιο ενδεδειγμένη.

Χαίρομαι πολύ που άκουσα και κατάλαβα από την παρέμβαση του κ. Γεραπετρίτη ότι προχωράτε ως Πλειοψηφία στην αποδοχή της πρότασής μας για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Αυτό το θεωρώ θετικό και πιστεύω ότι ήταν μια ανακολουθία από την πλευρά της Πλειοψηφίας, καθώς και στη Συνθήκη της Λισαβόνας είχατε συμφωνήσει και αυτή τη στιγμή υπάρχει η δυνατότητα ενός εκατομμυρίου Ευρωπαίων πολιτών να εκκινήσουν μια τέτοια διαδικασία.

Εγώ μπορώ να καταλάβω αυτά που λέει ο κ. Τζαβάρας και συμφωνώ με τον κ. Δρίτσα ότι τα κόμματα, όπως και εσείς είπατε, είναι βασικός θεσμός στη λειτουργία της δημοκρατίας. Άλλο αν και τα κόμματα έχουν πληγεί από την κρίση, με την έννοια του πώς λειτουργούν σε σχέση πολλές φορές με το κράτος, με τους πολίτες, με τις πρωτοβουλίες που παίρνουν, παραμένουν όμως ένας βασικός θεσμός προγραμματικού λόγου, ενεργούς συμμετοχής των πολιτών.

Όμως, δεν θεωρώ ότι έρχεται σε αντιπαράθεση με το να δώσουμε τη δυνατότητα αυτή τη στιγμή κάποιων άμεσων δημοκρατικών διαδικασιών. Σαφώς είμαστε ανοικτοί να συζητήσουμε κάποιες προϋποθέσεις. Φαντάζομαι ότι αυτό είναι ένα θέμα που μέχρι τη Δευτέρα, που θα ψηφιστεί αυτή η διάταξη, μπορούμε να το κουβεντιάσουμε. Όμως, θεωρώ ότι θα είναι ένα θετικό βήμα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Χαιρόμαστε, λοιπόν, που αυτή η πρότασή μας γίνεται αποδεκτή - κλείνω, κύριε Πρόεδρε, σε μισό λεπτό- και πιστεύω ότι είναι ένα σημάδι εμπιστοσύνης και προς τον ελληνικό λαό. Ζητούμε αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού προς εμάς, τα κόμματα, το πολιτικό προσωπικό, αλλά η λαϊκή κυριαρχία σημαίνει ότι και εμείς δεν αμφισβητούμε την ωριμότητα και τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και να ανανεώνει και με τη συμμετοχή του, όχι απλώς σε πρόσωπα, αλλά και στις αγωνίες, όπως για παράδειγμα αναφέρω τα θέματα των νέων ανθρώπων για τη κλιματική αλλαγή, που είναι ένα θέμα που ενδεχομένως να είναι ένα τέτοιο ζήτημα άμεσης δημοκρατίας.

Κλείνω, εκφράζοντας τη χαρά μου που περνάει με ευρύτερη συναίνεση η πρότασή σας για τις εξεταστικές επιτροπές. Εμείς, όπως ξέρετε, θα θέλαμε ενδεχομένως να έχει περισσότερες δυνατότητες. Σε κάθε περίπτωση, θεωρούμε ότι είναι βασικό βήμα δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε ο κατάλογος των ομιλητών.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κύριε Στυλιανίδη, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Επειδή ξέρω ότι είναι πάντοτε γόνιμες και ουσιαστικές οι παρεμβάσεις της κ. Ξενογιαννακοπούλου και έθεσε με ενδιαφέρον κάποια επιχειρήματα υπέρ των θεμάτων που σήμερα συζητήσαμε, πριν κλείσει τις εργασίες της αυτή η κουβέντα, θα ήθελα να δώσω δύο εξηγήσεις.

Πρώτον, το θέμα της σχετικής Πλειοψηφίας ουσιαστικά το αποδεχόμαστε όπως προϋπήρχε στο Σύνταγμα για καθαρά πρακτικούς λόγους. Σκεπτόμαστε, όπως σκέφθηκε τότε ο παλαιότερος συνταγματικός νομοθέτης: Δεν πρέπει να δημιουργηθεί επ' ουδενί θεσμικό κενό. Επειδή έχει ψηφιστεί η απλή αναλογική και την έχουμε ακόμη μπροστά μας, σε μια περίοδο που μπορεί η χώρα να μην έχει κυβέρνηση, δεν είναι δυνατόν να μην έχει και Πρόεδρο. Θα πρέπει, λοιπόν, σε κάθε περίπτωση να υπάρχει η πρόβλεψη. Κανείς δεν θα ήθελε ούτε παλιότερα ούτε τώρα να βγαίνει ένας Πρόεδρος με σχετική Πλειοψηφία. Αυτό είναι σαφές, νομίζω, στην Αίθουσα, αλλά θα πρέπει να υπάρχει η πρόβλεψη, για να μη δημιουργηθεί επ' ουδενί κενό.

Όσον αφορά τώρα τη νομοθετική πρωτοβουλία, εμείς μπήκαμε στη συζήτηση γιατί πιστεύουμε ότι αυτή η πρόταση ενδεχομένως να ενεργοποιήσει ακόμα περισσότερο ένα μέρος της κοινωνίας, ένα μέρος των πολιτών να συμμετέχουν στα κοινά.

Ωστόσο, διατυπώσαμε κάποιες ουσιαστικές επιφυλάξεις, γιατί θεωρούμε ότι δεν πρέπει να κλονιστεί επ' ουδενί ο αντιπροσωπευτικός και κοινοβουλευτικός χαρακτήρας του πολιτεύματος, εξαιρώντας απ' αυτό το πεδίο τα θέματα που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής και της άμυνας και πιστεύω και τα δημοσιονομικά ζητήματα και περιορίζοντας, βεβαίως, και τον αριθμό των νομοθετικών πρωτοβουλιών, των προτάσεων νόμου, δηλαδή, που μπορεί να προέλθουν από την ενεργοποίηση των πολιτών.

Αυτοί είναι δύο εμφανώς λογικοί λόγοι που επικαλούμαστε, για να μπορέσουμε στο μεν πρώτο να δικαιολογήσουμε αυτό το θέμα με το οποίο πολλοί επιχειρήσαν να παίξουν με εντυπώσεις και δεύτερον, να εξηγήσουμε γιατί είμαστε διαλεκτικοί. Είμαστε διαλεκτικοί, ανοικτοί και συζητούμε, γιατί πραγματικά πιστεύουμε ότι σ' αυτή τη Βουλή, την Αναθεωρητική, θα πρέπει να συνθέσουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ευχαριστώ, κύριε Στυλιανίδη.

Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, που αντιστοιχεί στην τρίτη τέταρτη και όγδοη θεματική ενότητα της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, δηλαδή θεσμικού χαρακτήρα διατάξεις: Δημοψήφισμα, λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία και εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, άρθρα 37 παράγραφος 2, 38 παράγραφος 1 και 2, 68 παράγραφος 2, 84 παράγραφος 2, 28 παράγραφος 2, 44 παράγραφος 2, 73 και 32 παράγραφοι 4 και 5 του Συντάγματος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 22.50' λύεται η συνεδρίαση για αύριο, ημέρα Πέμπτη 21 Νοεμβρίου 2019 και ώρα 12.00', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: αποφάσεις Βουλής, συνέχιση της συζήτησης επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής: 5^η και 9^η θεματική ενότητα της Επιτροπής: άρθρα

62, 86 παρ. 3, 86 (εισαγωγή ερμηνευτικής δήλωσης), 54 παρ. 1, 54 (προσθήκη παρ. 4), 54 (εισαγωγή ερμηνευτικής δήλωσης) και

56 (προσθήκη παρ. 5), σύμφωνα με την ειδική ημερήσια διάταξη που έχει διανεμηθεί.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ